

KÚRIAI DÖNTÉSEK

BÍRÓSÁGI HATÁROZATOK

2026/05
74. évfolyam

2026. május

TARTALOM

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

A Kúria Jogegységi Tanácsának 1/2026. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.032/2025/11. szám) a súlyos gondatlanság polgári jogi fogalmának értelmezéséről a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló törvénnyel összefüggésben	736
A Kúria Jogegységi Tanácsának Jpe.I.60.001/2025/10. számú határozat.....	749
A Kúria Jogegységi Tanácsának Jpe.I.60.025/2025/10. számú határozat.....	754
A Kúria Jogegységi Tanácsának Jpe.I.60.035/2025/12. számú határozat.....	758
A Kúria Jogegységi Tanácsának Jpe.I.60.057/2025/8. számú határozat.....	763
A Kúria Jogegységi Tanácsának Jpe.II.60.008/2026/4. számú végzés	770
A Kúria Jogegységi Tanácsának Jpe.I.60.013/2026/4. számú végzés.....	771
A Kúria Jogegységi Tanácsának Jpe.I.60.015/2026/4. számú végzés.....	772

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

92	A légi közlekedés biztonságát speciális igazgatási rendelkezések biztosítják, amelyek a légi közlekedésben résztvevők számára kötelező hatályúak, ezek szándékos megszegése vagy gondatlanságból való figyelmen kívül hagyása a szóban forgó bűncselekmény elkövetési magatartásaként értékelhető. A jogszabályi formában testet öltött normatív rendelkezéseken túlmenően azonban a különböző forgalmi utasításokban és szabályzatokban foglaltakat, sőt a szakmai utasításokat és az elfogadott, valamint közismert szakmai gyakorlatot is mint a közlekedési ágazatra vonatkozó kötelező szabályt kell tekinteni. A vádlott a repülésbiztonsági és baleset-megelőzési szabályokat [3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § <i>d</i>) és <i>e</i>) pont, SERA rendelet 3101. pont] megszegte, és magatartásával okozati összefüggésben egy személy halála, további személy sérülése bekövetkezett. A hibás döntés, tévedés önmagában nem tesz felelőssé; viszont, ha a tévedést mulasztás okozta, az felróható, és büntetőjogi értékelést von maga után.....	774
93	Ingotlan alkotórésze és tartozéka esetében a dologi jogi jogosultság ügyleti természetű keletkezése nem a birtokállapot változásához, hanem az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéshez kötött, ekként a tulajdonjog-változás időpontját követően a dolog a korábbi tulajdonos számára már idegennek minősül, így vagyon elleni bűncselekmény tárgya lehet	790
94	I. Felülvizsgálati eljárásban az ítélet történeti tényállásán belüli ellentmondások	

a jogerős ügydöntő határozat hatályon kívül helyezését és az alapügyben eljáró bíróság új eljárásra utasítását csak abban az esetben eredményezhetik, ha azok a felülvizsgálati indítvány érdemi elbírálását lehetetlenné teszik. A felülvizsgálati indítványban hivatkozott jogkérdést nem érintő ellentmondás(ok) kizárólag az ítélet részbeni – a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható – megalapozatlanságát jelenti(k), ami a felülvizsgálati indítvány érdemi elbírálását nem zárja ki (nem teszi lehetetlenné).

II. Amennyiben a terheltnek a sértett halálának elmaradásában való bizakodása alaptalan és ténylegesen a véletlenül való bizakodást jelenti, ha a sértett ellátását, gondozását nem a sértett igényeinek, hanem saját elképzeléseinek és életvitelének megfelelően biztosítja, az ellátási teendők rendjét nem a sértett állapotához és a külső körülményekhez igazítja, hanem azt az általa elégségesnek gondolt formában nyújtja, továbbá ha a sértett egészségügyi ellátása és gondozása vonatkozásában fennálló, általa ismert lehetőségeket elutasítja annak ellenére, hogy tisztában van azzal, hogy a sértettnek mindezekre szüksége lenne. A terhelt közönyös a sértett halálának a bekövetkezésében, ami az eshetőleges szándék megállapításának az alapját képezi.....

794

POLGÁRI KOLLÉGIUM POLGÁRI SZAKÁG

95	A tartalom-meghatározás szabadsága alóli kivételként szabályozott bírósági szerződésmódosításra akkor van lehetőség, ha tartós jogviszony esetén a szerződéskötést követően olyan változás áll be a körülményekben, ami a felek jogait és kötelezettségeit jelentősen befolyásolva lényeges érdeksérelmet okoz. A jogok és kötelezettségek szerződő felek általi meghatározásával elérni kívánt szerződéses célt azonban a bíróság nem írhatja felül; a bírósági szerződésmódosításnak meg kell felelnie a szerződés eredeti céljának, a felek szerződéskötéskori akaratának. A bírósági úton való szerződésmódosítás jogintézményével elérni kívánt jogalkotói cél a szerződés fenntartásával a felet ért lényeges érdeksérelmet elhárítása. A bírósági szerződésmódosítás körében a bíróság olyan feltételeket teremt, amelyek között a szerződés fenntartható.....	808
96	A zálogkötelezettnek a jelzálogszerződés megkötésekor pontosan tudnia kell, hogy a kölcsönszerződés adósát milyen mértékű pénzbeli kötelezettségek terhelik a biztosított szerződés alapján, mert ezekért a	

- kötelezettségeikért vállal helytállási kötelezettséget az ingatlanával. A zálogkötelezettnek abban az esetben, ha deviza alapú kölcsöntartozást biztosít a vagyontárgyával, fel kell ismernie és tudnia kell értékelni a biztosított és a biztosítéki szerződéshez egyaránt kapcsolódó árfolyamkockázat tényét és mibenlétét. Amennyiben a fogyasztónak minősülő zálogkötelezett tájékoztatása egyáltalán nem történt meg, illetve a kockázat a zálogszerződés rendelkezéseiből és/vagy a fogyasztó részére szóban vagy írásban nyújtott külön tájékoztatásból az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó mércéjén keresztül vizsgálva a zálogkötelezett számára nem volt felismerhető, az a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján már önmagában megalapozza a zálogszerződés rendelkezéseinek átláthatatlanságát, a szerződés érvénytelenségét..... 814
- 97 I. A Pp.-nek nincs olyan rendelkezése, amely szerint a tárgyi halmazatot alkotó keresetek egyikére kizárólagosan illetékes bíróság előtt a halmazatot képező többi kereset akkor is előterjeszhető, ha azokra a másik keresetre kizárólagosan illetékes bíróság illetékessége egyébként nem állapítható meg. 814
- II. A bíróság hiánypótlási felhívás eredményéhez képest jut abba a helyzetbe, hogy meg tudja állapítani, a felperes keresete tartalmaz-e meg nem engedett keresethalmazatot: ha igen, a keresetlevelet, illetve a keresetváltoztatást tartalmazó nyilatkozatot vissza kell utasítania vagy az eljárást hivatalból meg kell szüntetnie; ha nem, a fenntartott kereset alapján dönthet illetékessége fennállásáról..... 819
- 98 I. Az ellenkérelem vagy annak valamely része vonatkozásában bekövetkezett döntési mulasztás nem szolgálhat az ítélet kérelemre történő kiegészítésének alapjául. 819
- II. Ha a fél álláspontja szerint a bíróság nem döntött a perben érvényesített joggal szembeni védekezéséről, úgy azt fellebbezési vagy adott esetben felülvizsgálati kérelemben sérelmezheti..... 821
- POLGÁRI KOLLÉGIUM
GAZDASÁGI SZAKÁG**
- 99 I. Ha a változásbejegyzési kérelem a gazdasági társaság legfőbb szervének határozatán alapul, a cégbíróságnak a cégeljárás keretei között a legfőbb szerv határozatának okiratokból megállapítható jogszerűségét is vizsgálnia kell, ezért ennek vizsgálatára a bíróság is jogosult a változásbejegyző végzés hatályon kívül helyezésére irányuló kontrollperben. 821
- II. A Ptk. 2021. június 30-ig hatályos 3:158. § (1) bekezdése alapján *ex lege* megszűnt betéti társaság a megszűnésének időpontját követően előterjesztett változásbejegyzési kérelme nem jegyezhető be, amennyiben a megszűnés ténye a benyújtott iratok alapján megállapítható..... 824
- 100 I. A felülvizsgálati kérelemben önmagában a megsértett anyagi jogszabály megjelölése a bizonyítás eredményének mérlegeléséről rendelkező jogszabály [Pp. 279. § (1) bekezdés] megjelölésének és a hozzá kapcsolódó adekvát indoklás előadásának hiányában kizárja annak vizsgálatát, hogy a tényállás megállapítása során a másodfokú bíróság bizonyítás eredményének mérlegelésére nyilvánvalóan helytelen, okszerűtlen következtetése vezetett-e. 825
- II. A vagyonsökkenés fogalma az adósnak a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet alatti aktív vagyonához kötődik, vagyis a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésében szabályozott felelősségi tényállás első fordulata a hitelezői követelések fedezetét jelentő aktív adósi vagyon védelmét kívánja biztosítani, illetőleg az e vagyon csökkenését eredményező, a hitelezői érdekeket figyelmen kívül hagyó vezetői magatartást kívánja szankcionálni..... 825
- POLGÁRI KOLLÉGIUM
MUNKAÜGYI SZAKÁG**
- 101 I. Az azonos munkakörben foglalkoztatott munkavállalókra irányadó – a munkáltató működési területén belüli – eltérő munkaerőpiaci helyzet és eltérő jogszabályi környezet vonatkozásukban az eltérő munkabér megállapításának jogszerű indoka lehet. 830
- II. A Pp. 350. § (4) bekezdése csupán arra kötelezi a bíróságot, hogy a kihirdetés hatámapját közölje a felekkel, külön értesítést azonban nem kell adnia arról, hogy mely napon hozza meg a határozatát. A határozat meghozatalára így nem csak annak kihirdetése napján kerülhet sor.
- III. Az IM rendelet 2. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés csupán felhatalmazza és nem kötelezi a bíróságot arra, hogy saját mérlegelése eredményeként a fél által kötött megbízási szerződés alapján felszámított ügyvédi munkadíj mérsékléséről – annak indokolása mellett – döntsön. Amennyiben a bíróság a perköltség megítélésekor az IM rendelet 2. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazással nem él, úgy az IM rendelet 2. § (1) bekezdése szerint megállapított perköltség tekintetében indokolási kötelezettség sem terheli..... 830
- KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM**
- 102 A közigazgatási per tárgyát képező határozat módosítása esetén az alaphatározat és az azt módosító határozat egységet képez, ilyen eljárásjogi helyzetben a közigazgatási bíróság a Kp. 83. § jogintézménye alkalmazásától nem tekinthet el. Az Art. 202. § (1) bekezdése szerint a telekadó megállapításához való jog is annak a naptári évnek az utolsó napjától

	számított 5 év elteltével évül el, amelyben az adóról bevallást, adatbejelentést, vagy bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, adatbejelentés, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni	839		
103	A telekadó tárgyi hatálya alá tartozó kivételek között a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 52. § 16. pont <i>d</i>) alpontjában a közút területét jelöli meg, amelynek nem felel meg a közfoglalom számára megnyitott magánút, mert a magánút – a forgalom számára történő megnyitás tényénél fogva – még nem válik közzé.....	841		
104	A nemzetgazdaságilag kiemelt beruházás ütemekre bontásával a környezetvédelmi engedélyezési ügy nem veszi el a nemzetgazdaságilag kiemelt hatósági ügy jellegét. Összetartozó tevékenységnek az előzetes vizsgálati dokumentáció készítésének időpontjában ismert megkezdni tervezett tevékenység számítását.....	844		
105	Az ingatlan-nyilvántartási térkép kiigazítására csak abban az esetben kerülhet sor, amennyiben az érintett ingatlanokat bizonyíthatóan felmérési, térképezési, illetve területszámítási hiba terheli. Amennyiben a felmérési, térképezési, területszámítási hiba megállapításához szükséges iratok hiányosak vagy az adatok nem állnak rendelkezésre, a 8/2018. (VI. 29.) AM rendelet 56. § (5) bekezdése szerinti bizonyítottságról nem beszélhetünk.....	847		
106	I. A kiemelt jelentőségű ügyekben az építésügyi hatóság döntésének közlése a Méptv. 196. § (1) bekezdésében foglaltak szerint hirdetmény útján valósul meg, kivéve azon nevesített esetekben, amikor a döntést az általános szabályok szerint kell közölni. II. Ha az ügyféli jogállás a kiemelt jelentőségű ügyben nem a közvetlen érintettség, hanem a Kvtv. 98. § (1) bekezdése által biztosított érdekvédelmi funkció alapul, ezen ügyfél irányába a hirdetményi közléssel egyidejűleg a hatóságot a Méptv. 196. § (2) bekezdése alapján nem terheli tájékoztatás a döntés szövegéről. III. A hatósági döntés elleni bírói jogorvoslathoz való jog az érintettek vonatkozásában a közléssel nyílik meg, azaz a közigazgatási per megindítására nyitva álló törvényi határidő minden esetben a hirdetményi úton történő közléshez kapcsolódik.....	852		
107	A közútkezelői hozzájárulás a közigazgatási jogorvoslat kimerítettsége esetén lehet közigazgatási per tárgya.....	857		
108	I. Az anyagi jogerő alapján a bíróság döntésében foglaltakat irányadónak kell tekinteni, az abban szereplő jogok és köteleességek tárgyában ítélt dolog (<i>res iudicata</i>) keletkezik, azok többé már nem tehetők vitássá, végérvénnyé válnak.			
	II. Az alperest új eljárásra kötelező ítéletben szereplő iránymutatás jogszerűsége az új eljárásban hozott döntés elleni közigazgatási pernek nem tárgya, annak vitatására csak az alapítélet elleni rendkívüli jogorvoslat igénybevétele során van jogszerű lehetőség. III. Az ítélet anyagi jogereje azt is kizárja, hogy a bíróság megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatását a megismételt eljárásban hozott döntés elleni felülvizsgálat során megváltoztassa.....	860		
109	I. A képviselő-testületnek a szervezeti és működési szabályzatáról szóló rendeletében meg kell alkotnia a képviselő-testület bizottságai külső, nem képviselő tagjai vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségének szabályait. II. A polgármesternek az önkormányzati bizottság összehívására csak indítványozási joga van, a polgármester a bizottságot közvetlenül nem hívhatja össze. III. A helyi önkormányzati képviselő interpellációs jogára vonatkozó – a szervezet-és működési szabályzatba foglalt – szabályozás nem tartalmazhat olyan technikai korlátot, amely ellehetlenítheti a felvilágosítás-kérés időszerűségét. IV. Nem sérül a Möt. 44. §-a, ha az önkormányzat ülészakonként határozza meg a képviselő-testületi ülések tartásának kötelezettségét, és abból kiderül, hogy évente legalább hat ülést tart. V. Az önkormányzati rendelet kihirdetésének helyben szokásos módja nem lehet kizárólag az önkormányzat honlapján történő közzététel.....	863		
EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA HATÁROZATAI				
I	C-8/24 - Županijsko državno odvjetništvo ügyben 2026. március 17-én hozott ítélet ...	870		
II	C-514/24 - Magyar Telekom ügyben 2026. március 12-én hozott ítélet.....	877		
III	C-521/24 - Aptiv Services Hungary ügyben 2026. március 12-én hozott ítélet.....	881		
IV	C-564/24 - Eisenberger Gerüstbau ügyben 2026. március 5-én hozott ítélet.....	885		
V	C-679/24 - UniCredit Bank és Momentum Credit ügyben 2026. március 19-én hozott ítélet.....	8911		
VI	C-43/25 - SML Maschinen ügyben 2026. március 19-én hozott ítélet.....	898		
FÓRUM				
	Bérces Viktor: A törvényes vád és a vádely kérdései, különös tekintettel a Kúria eseti döntéseire.....	902		

CONTENTS

UNIFORMITY PANEL

Decision 1/2026. of the Uniformity Panel (Jpe.IV.60.032/2025/11.) on the interpretation of the civil law concept of gross negligence in the context of the Act on the Provision of Payment Services.....	736
Decision Jpe.I.60.025/2024/11. of the Uniformity Panel of the Curia.....	749
Decision Jpe.I.60.025/2024/11. of the Uniformity Panel of the Curia.....	754
Decision Jpe.I.60.035/2025/12. of the Uniformity Panel of the Curia.....	758
Decision Jpe.I.60.057/2025/8. of the Uniformity Panel of the Curia.....	763
Order Jpe.II.60.008/2026/4. of the Uniformity Panel of the Curia.....	770
Order Jpe.I.60.013/2026/4. of the Uniformity Panel of the Curia.....	771
Order Jpe.I.60.015/2026/4. of the Uniformity Panel of the Curia.....	772

CRIMINAL CHAMBER

92	Air traffic safety is ensured by specific administrative regulations that are binding on all parties involved in air traffic; intentional violation or negligent disregard of these regulations may be considered conduct constituting the commission of the offense in question. However, in addition to the normative provisions embodied in legislation, the provisions contained in various traffic instructions and regulations, as well as professional instructions and accepted and well-known professional practices, must also be regarded as mandatory rules applicable to the transportation sector. The defendant violated aviation safety and accident prevention rules [Section 12(d) and (e) of Decree No. 3/2006 (II. 2.) of the Ministry of Defence, and Section 3101 of the SERA Regulation], and his conduct caused, through a causal link, the death of one person and the injury of another. A wrong decision or error does not in itself give rise to liability; however, if the error was caused by negligence, it is attributable and entails criminal liability	774
93	In the case of components and accessories of real property, the creation of a right in rem through a transaction is not contingent upon a change in possession but rather on the entry in the real property registry; thus, after the date of the change in ownership, the item is considered to be alien to the former owner and may therefore be the subject of a property crime.....	790

94	I. In a review proceeding, contradictions within the factual findings of the judgment may result in the annulment of the final and binding decision and an order for the court that heard the original case to conduct a new proceeding only if such contradictions make it impossible to adjudicate the merits of the motion for review. Contradictions that do not concern the legal issue raised in the motion for review merely constitute a partial lack of merit in the judgment, which cannot be examined in the review proceedings, and do not preclude (or render impossible) a substantive review of the motion for review. II. If the defendant's confidence that the victim will not die is unfounded and amounts to mere reliance on chance; if the defendant provides for and cares for the victim not in accordance with the victim's needs, but in accordance with his own ideas and lifestyle; does not adapt the routine of care to the victim's condition and external circumstances, but provides it in a form he deems sufficient, and furthermore, if he rejects available options for the victim's medical care and nursing of which he is aware, despite being fully aware that the victim would need all of these. The defendant is indifferent to the victim's death, which forms the basis for establishing possible intent.....	794
----	--	-----

CIVIL CHAMBER CIVIL DIVISION

95	As an exception to the freedom to determine the content of a contract, a court may amend a contract if, in the case of a long-term legal relationship, a change in circumstances occurs after the contract is concluded that significantly affects the parties' rights and obligations and causes a substantial prejudice to their interests. However, the court may not override the contractual purpose sought to be achieved by the contracting parties through the definition of rights and obligations; a judicial amendment to the contract must be consistent with the original purpose of the contract and the parties' intent at the time of conclusion. The legislative objective sought to be achieved through the legal institution of judicial contract modification is to avert a substantial infringement of a party's interests by maintaining the contract. In the context of judicial contract modification, the court establishes conditions under which the contract can be maintained	808
96	When entering into a mortgage agreement, the mortgagor must be fully aware of the	

extent of the financial obligations incumbent upon the borrower under the secured agreement, as the mortgagor is assuming liability for these obligations with their property. If the mortgagor is securing a foreign currency-denominated loan with their property, they must recognize and be able to assess the existence and nature of the exchange rate risk associated with both the secured contract and the security agreement. If the mortgagor, who qualifies as a consumer, was not informed at all, or if the risk was not recognizable to the mortgagor when examined through the lens of a generally informed, reasonably attentive and prudent average consumer, this in itself constitutes grounds for the opacity of the pledge agreement and the invalidity of the contract pursuant to Section 209(1) of the former Civil Code..... 814

97 I. There is no provision in the Code of Civil Procedure stating that the other claims forming part of the joinder of claims may be brought before the court having exclusive jurisdiction over one of the claims, even if the jurisdiction of the court having exclusive jurisdiction over the other claim cannot otherwise be established.
II. Based on the outcome of the request to remedy deficiencies, the court is in a position to determine whether the plaintiff's complaint contains an impermissible joinder of claims: if so, it must dismiss the complaint or the statement amending the complaint, or terminate the proceedings on its own motion; if not, it may rule on its jurisdiction based on the remaining claim.. 819

98 I. A failure to rule on a counterclaim or any part thereof may not serve as a basis for supplementing the judgment upon request.
II. If a party believes that the court has not ruled on its defence against the claim asserted in the lawsuit, it may challenge this in an appeal or, where applicable, in a motion for review 821

**CIVIL CHAMBER
COMMERCIAL DIVISION**

99 I. If the application for registration of a change is based on a resolution of the company's supreme body, the court must, within the framework of the corporate proceedings, also examine the legality of the supreme body's resolution as evidenced by the documents; therefore, the court is also entitled to conduct this examination in a review proceeding seeking to set aside the order registering the change.
II. Pursuant to Section 3:158(1) of the Civil Code, in effect until 30 June 2021, an application for registration of changes filed after the date of dissolution by a limited partnership that has been dissolved *ex lege* may not be registered if the fact of the dissolution can be established based on the submitted documents 824

100 I. In the request for review, the mere identification of the substantive law that has been violated, in the absence of a reference to the provision governing the assessment of the evidence [Section 279(1) of the Code of Civil Procedure], and the presentation of adequate reasoning therefore, precludes an examination of whether the second-instance court's assessment of the evidence in establishing the facts was led by a manifestly incorrect or unreasonable conclusion.
II. The concept of a reduction in assets is linked to the debtor's active assets in a situation where insolvency is imminent, that is, the first element of the liability provision set forth in Section 33/A(1) of the Liquidity Act aims to ensure the protection of the debtor's assets serving as security for creditors' claims, and to sanction managerial conduct that results in a reduction of such assets and disregards creditors' interests 825

**CIVIL CHAMBER
LABOUR DIVISION**

101 I. Differences in the labour market situation and the legal environment, within the employer's area of operation that apply to employees in the same position may constitute a legitimate basis for setting different wages.
II. Section 350(4) of the Code of Civil Procedure merely requires the court to inform the parties of the date of the announcement; however, it is not required to provide separate notice of the date on which it will render its decision. Consequently, the decision may be rendered on a date other than the date of its announcement.
III. The provision set forth in Section 2(2) of the regulation merely authorizes, but does not oblige, the court to decide - after providing justification - to reduce the attorney's fees charged on the basis of a retainer agreement entered into by a party, based on its own discretion. If, when determining litigation costs, the court does not exercise the authority set forth in Section 2(2) of the regulation, it is not under any obligation to provide a justification with respect to the litigation costs determined pursuant to Section 2(1) of the regulation... 830

ADMINISTRATIVE DIVISION

102 In the event of an amendment to the decision that is the subject of the administrative lawsuit, the original decision and the amending decision form a single unit; in such a procedural situation, the administrative court may not refrain from applying the legal provision set forth in Section 83 of the Code of Administrative Procedure. Pursuant to Section 202(1) of the Tax Act, the right to assess property tax also

	expires five years after the last day of the calendar year in which a tax return, data report, or notification should have been filed, or, in the absence of a tax return, data report, or notification, the tax should have been paid.....	839			
103	Among the exceptions falling within the scope of the property tax, Section 52(16)(d) of Act C of 1990 on Local Taxes specifies the area of a public road; a private road open to the public does not meet this definition because, by virtue of the fact that it is open to traffic, does not yet become a public road.....	841			
104	Even if an investment of national economic importance is divided into phases, the environmental permitting process does not lose its status as a matter of national economic importance. An activity is considered to be part of the same project if it was planned to begin at the time the preliminary assessment documentation was prepared.....	844			
105	The cadastral map may be corrected only if it can be demonstrated that the properties in question are affected by errors in surveying, mapping, or area calculation. If the documents necessary to establish the surveying, mapping, or area calculation error are incomplete or the data is not available, the requirement for proof under Section 56(5) of Decree 8/2018. (VI. 29.) cannot be met.....	847			
106	I. In matters of particular importance, the building authority's decision shall be communicated by public notice in accordance with Section 196(1) of the Building Act, except in the specific cases listed therein, where the decision must be communicated in accordance with the general rules. II. If a client's legal standing in a matter of special significance is based not on direct involvement but on the function of protecting interests provided for in Section 98(1) of Act on the General Rules of Environmental Protection, the authority is not required to provide the text of the decision to such a client at the time of the public notice, pursuant to Section 196(2) of Building Act. If the client's legal standing in a matter of significant importance is based not on direct involvement but on the interest protection function provided for in Section 98(1) of the Act on the General Rules of Environmental Protection, the Authority is not required to provide the text of the decision to such a client at the time of the public notice pursuant to Section 196(2) of the Building Act. III. The right to seek judicial review of an administrative decision arises for the parties concerned upon notification; in other words, the statutory deadline for initiating administrative proceedings is always linked to notification by public notice.....	852			
			107	The road authority's approval may be the subject of an administrative lawsuit once all administrative remedies have been exhausted.....	857
			108	I. Once a judgment becomes final, the findings set forth in the court's decision are considered binding; the matter adjudicated therein (res judicata) is deemed settled, and the rights and obligations established therein can no longer be disputed and become final. II. The legality of the guidance contained in a judgment ordering the defendant to conduct new proceedings is not at issue in an administrative lawsuit challenging the decision rendered in those new proceedings; such guidance may only be challenged through an extraordinary appeal against the original judgment. III. The res judicata effect of the judgment also precludes the court from modifying its instructions regarding the retrial during the review of the decision rendered in the retrial.....	860
			109	I. In its ordinance on the rules of organization and operation, the representative body must establish the rules governing the obligation of external, non-representative members of the representative body's committees to file declarations of assets. II. The mayor has only the right to propose the convening of the municipal committee; the mayor cannot convene the committee directly. III. The provisions governing a local council member's right to interpellation, as set forth in the rules of organization and procedure must not include any technical restrictions that could render the request for information untimely. IV. Section 44 of the Local Government Act is not violated if the local government determines the requirement to hold meetings of the representative body on a session-by-session basis, and it is established that at least six meetings are held annually. V. Section 44 of the Local Government Act is not violated if the local government determines the obligation to hold meetings of the representative body on a session-by-session basis, and it is evident from this that at least six meetings are held annually. V. The customary local method of promulgating a local government ordinance cannot consist solely of publication on the local government's website.....	863
			JUDGMENTS OF THE COURT OF JUSTICE THE EUROPEAN UNION		
			I	Judgment of 17 March 2026 delivered in case C-8/24 - Županijsko državno odvjetništvo.....	870
			II	Judgment of 12 March 2026 delivered in case C-514/24 - Magyar Telekom.....	877
			III	Judgment of 12 March 2026 delivered in case C-514/24 - Magyar Telekom.....	881

IV	Judgment of 12 March 2026 delivered in case C-514/24 - Magyar Telekom	885
V	Judgment of 19 March 2026 delivered in case C-679/24 - UniCredit Bank and Momentum Credit	891
VI	Judgment of 19 March 2026 delivered in case C-43/25 - SML Maschinen.....	898

FORUM

Viktor Bérces: Questions related to the legality and the principles of accusation, with especial regard to the judgments of the Curia of Hungary	902
---	-----

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

**A Kúria
Jogegységi Tanácsa
1/2026. Jogegységi határozat
(Jpe.IV.60.032/2025/11. szám)
a súlyos gondatlanság polgári jogi fogalmának
értelmezéséről a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról
szóló törvénnyel összefüggésben**

A Kúria Jogegységi Tanácsa a Kúria P.VI. tanácsának előzetes döntéshozatali indítványa alapján meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. A súlyos gondatlanság fogalmát a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény 45. § (3) bekezdése alkalmazásában úgy kell értelmezni, hogy az ügyfél szubjektíve tisztában volt a magatartása következményével, számolnia kellett a kár bekövetkezésével, a gondosság olyan szintű elhanyagolása valósult meg, amely már közel áll a szándékossághoz, vagyis a hátrányos következményekkel kapcsolatban megállapítható az ügyfél nagyfokú közömbössége, felelőtlensége.

2. A Kúria indítványozó tanácsa a Pfv.20.685/2024/5. számú határozatban kifejtett jogértelmezéstől nem térhet el.

Indokolás

I.

- [1] A Kúria előtt Pfv.21.384/2024. számon indult felülvizsgálati eljárásban az eljáró tanács (a továbbiakban: indítványozó tanács) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 33. § (1) bekezdés *b*) pontjában biztosított jogkörében eljárva a 32. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő a jogegység érdekében, mert jogkérdésben el kíván térni a Kúria Pfv.20.685/2024/5. számú, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett határozatától (a továbbiakban: referenciahatározat) a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Pft.) 45. § (3) bekezdése értelmezése körében.
- [2] Az indítványozó tanács az előtte folyamatban lévő eljárást a Bszi. 32. § (2) bekezdése szerint felfüggesztette a jogegységi eljárás befejezéséig.

II.

- [3] Az indítványozó tanács előtt indult felülvizsgálati ügy lényegi tényállása szerint a felperes perben nem álló ügyfele (a továbbiakban: ügyfél vagy kérelmező) 2023. augusztus 1-jén egy Instagram felületen abból a célból regisztrált – megadva az e-mail címét és telefonszámát –, hogy kriptovalutával kereskedhessen. Másnap egy angliai telefonszámról jelentkező ismeretlen személy kérésére a kereskedés megkezdéséhez 102 000 forintot utalt át egy

magyarországi számlaszámra. 2023. augusztus 3-án újabb ismeretlen személy segítséget ajánlott fel a már eddig képződött 6000 forint hozam lekönyvelésének elvégzéséhez. Ennek érdekében a kérelmező az ismeretlen elkövető kérésére a felperesnél végzett online bankolásra is használt készülékére egy távoli hozzáférést lehetővé tevő alkalmazást telepített, amelynek következtében rajta kívül álló személy is képessé vált a készülékén műveletek végrehajtására. A tényleges banki műveletek végrehajtásához szükség volt a kérelmező további együttműködésére, amelynek érdekében az ismeretlen elkövető telefonos kérésére – amely szerint az a 6000 forint nyereség átutalásához szükséges – a kérelmező az elkövető által a jóváhagyás érdekében megküldött (feltételezhetően a felperes által működtetett hivatalos internetbanki oldalról kivágott) QR-kódot beolvasta a mobiltelefonja netbank alkalmazásában és elvégezte a Face ID erős ügyfélazonosítást. Így lehetővé vált nemcsak az ügyfél, hanem az ismeretlen elkövető számára is belépés a bank online rendszerébe. Az ismeretlen elkövető ezt követően 6 700 000 forint utalását kezdeményezte a kérelmező pénzforgalmi számlájáról oly módon, hogy a partnert, aki számára az utalás megtörtént, egyben megbízható kedvezményezettként is rögzítette. A kérelmező az ismeretlen elkövető kérésére a 6 700 000 forintos tranzakciót hasonló kétfaktoros azonosítással szintén jóváhagyta anélkül, hogy észlelte vagy ellenőrizte volna azt, hogy a banki felületen mi történik. Az ismeretlen elkövető ezt követően 9 500 000 forintos tranzakciót kezdeményezett, amelyhez azonban már nem volt szükség a kérelmező közreműködésére, mert a számlák közötti átvezetés és a partnermentés az erős ügyfélhitelesítés alóli kivételek közé tartozik.

- [4] Az ügyfél a felperesnél mint pénzügyintézetnél kezdeményezett eredménytelen panaszeljárást követően az alperes békéltető testülethez fordult. Az alperes ajánlásában felhívta a felperest, hogy 15 napon belül térítse meg a kérelmező részére az általa jóvá nem hagyott fizetési műveletek összegét (16 200 000 forintot). Az ajánlását azzal indokolta, hogy a kérelmező a QR-kód beolvasása során nem mérhette fel reálisan, hogy a hitelesítéssel bármilyen további információ, figyelemfelhívás nélkül két, a szándékával ellentétes azonnali átutalás fog megvalósulni, ezért a kód beolvasása nem valósíthatott meg részéről súlyosan gondatlan magatartást. Kifejtette, hogy az átlagosan tájékozott kérelmezőtől nem várható el, hogy felismerje: a széleskörűen használt QR-kód beolvasása alkalmas lehet arra, hogy valaki a tudta nélkül a számlájához hozzáférjen és arról sikeres átutalást hajtson végre. Azzal pedig az alperes szerint nem számolhatott, hogy a felperes által működtetett hivatalos internetbanki oldalról kivágott, majd egy attól független felületre beillesztett QR-kóddal lehetőség van arra, hogy banki műveleteket kezdeményezzenek és hagyjanak jóvá az ügyfél tudta

- és jóváhagyása nélkül. Az alperes ezért úgy ítélte meg, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a jóvá nem hagyott fizetési műveletekkel összefüggésben keletkezett kárt a kérelmező Pft. 40. § (1) és (2) bekezdésében foglalt kötelezettségeinek súlyosan gondatlan megszegése okozta, ezért a felperes Pft. 45. § (3) bekezdése szerinti mentesülése nem volt megállapítható.
- [6] A felperes a keresetében az ajánlás hatályon kívül helyezését kérte arra hivatkozással, hogy az nem felel meg a Pft. 45. § (3) bekezdésének és 40. § (1) bekezdésének. Állította: az alperes az ajánlása meghozatala során nem vette figyelembe a kérelmező súlyosan gondatlan magatartását, ugyanis az ismeretlen elkövető részére lehetővé tette a netbank felülethez történő hozzáférést.
- [7] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Úgy érvelt, hogy a távoli hozzáférést biztosító program telepítése kizárólag azt biztosította, hogy az ismeretlen elkövető figyelemmel tudja kísérni a kérelmező készülékén történeteket, a kár azonban nem ezzel okozati összefüggésben keletkezett. Állította: a kérelmező nem engedélyezett harmadik félnek teljes hozzáférést a készpénz-helyettesítő fizetési eszközhöz (netbank), nem tette hozzáférhetővé a hitelesítési adatait, a belépés és a fizetési művelet jóváhagyása a kérelmező részére a Viber alkalmazáson keresztül megküldött QR-kód beolvasásával valósult meg, amelyet az elkövető a felhasználónév és jelszó ismerete nélkül generált.
- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperes ajánlását részben hatályon kívül helyezte, és a jóvá nem hagyott fizetési műveleteknek megfelelően a felperes megtérítési kötelezettségének összegét 4 750 000 forintra módosította, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kifejtette, a kérelmező a banki alkalmazásra regisztrált táblagép készülékkel rendelkezett, így nem lehettek előtte ismeretlenek az ott írt fogalmak, továbbá az sem, hogy az algoritmusok alkalmazása belépést jelent a netbankba, és az utalásra, illetőleg utalás jóváhagyására szolgál. Álláspontja szerint a kérelmező, aki cselekményeit a „kedvező befektetés reményében” hajtotta végre, azért minősülhet súlyosan gondatlannak, mert a netbank aktiválására, átutalásokra alkalmas kód használatát illető konkrét cél tekintetében semmilyen tudomása nem volt és nem is törekedett arra, hogy tájékozódjon, aki pedig cselekménye tárgyát, célját nem ismeri, az nem hivatkozhat arra, hogy a rendszer biztonságos működtetésének szem előtt tartásával járt el. Rámutatott, hogy az adott esetben a kérelmezőtől a körütekintés kifejezetten elvárható volt, ugyanis ismeretlen, külföldi telefonszámról hívták fel ismeretlen személyek, kriptovalutával történő kereskedésről volt szó, nem ügyfélszolgálati körülmények között, hanem Instagramon feladott hirdetés alapján, továbbá többszörös kapcsolatfelvétel történt az elkövetők és a kérelmező között visszatérő módon, még Viberen is. Kiemelte, a cselekmények elkövetésének időpontjában az elkövetőkkel történő együttműködés folyamata a szándékosság elemeit is magán viselte. A károsodáshoz nem az ügyfél személyétől, magatartásától független rendszerszintű informatikai hiányosság vezetett, hanem a kérelmező aktív tevékenysége.
- [9] A felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és az ajánlást teljes egészében hatályon kívül helyezte. A kérelmező súlyosan gondatlan magatartását vizsgálva megállapította, hogy a kérelmező a fizetési műveleteket megelőzően nem közvetlenül a felperestől származó QR-kóddal a felperes online bankolási felületére belépve végezte el az erős ügyfélazonosítást a Face ID segítségével. Mindezt megelőzően egy ismeretlen személy kérésére az online bankoláshoz rendszeresen használt eszközére olyan alkalmazást telepített, amely e személynek távoli hozzáférést biztosított az eszközhöz. A másodfokú bíróság jelentőséget tulajdonított annak, hogy az online banki felületre történő belépés ahhoz a művelethez, amelynek a végrehajtását várta, nem volt szükséges. A másodfokú bíróság kiemelte: mivel a Face ID hitelesítésre az online bankolási felületén került sor, a kérelmezőnek tudnia kellett, hogy belépett a bank online felületére. Annak következtében pedig, hogy a QR-kódot Viber üzenetben kapta és annak feladója nem a felperes volt, a másodfokú bíróság szerint a kérelmezőnek tisztában kellett lennie azzal is, hogy azt nem a bankjától kapta közvetlenül. A kérelmező maga adta elő, hogy tudott arról, milyen célt szolgált a távoli hozzáférést biztosító alkalmazás.
- [10] A másodfokú bíróság indokolása szerint az általánosan tájékozott, a pénzügyei iránt érdeklődést mutató kérelmezőnek tisztában kell lennie azzal a körülménnyel, hogy a számláján történő jóváíráshoz szükségtelen a célszámlára belépni, azon bármely műveletet elvégezni, elégséges megadnia a számlaszámát és az azt vezető pénzintézet nevét. A jogerős ítélet indokolása szerint a kérelmező a fenti magatartásával a személyes hitelesítési adatai biztonságban tartása körében őt terhelő kötelezettségét [Pft. 40. § (1) bekezdés] súlyosan gondatlan módon szegte meg [Pft. 45. § (3) bekezdés utolsó fordulat], ezzel a kárát saját maga okozta, ezért a felperes a Pft. 45. § (3) bekezdése alapján mentesül a megtérítési kötelezettsége alól.
- [11] A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését, elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte. Anyagi jogszabálysértésként a Pft. 44. § (1) bekezdését, 45. § (3) bekezdését jelölte meg. Indokolása szerint a kérelmező nem láthatta előre a szóban forgó fizetési műveletek bekövetkeztét, így e tranzakció körében nem állhat fenn súlyos gondatlansága. Nem vitatta, hogy a felperes mentesüléséhez azt kellett vizsgálni, hogy a kérelmező az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsította-e a személyes hitelesítési adatai biztonságban tartása érdekében, illetve ezeket megadta-e arra jogosulatlan személy részére, és ha igen, ennek során terheli-e felróhatóság. A felperes azonban szerinte nem támasztotta alá, hogy a kérelmező súlyosan gondatlanul megszegte a Pft. 40. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettségét, és a kár ezzel okozati összefüggésben következett be.
- [12] Állította: a Pft. rendelkezései alapján csak az eset összes körülményét értékelve lehet kétséget kizáróan és személyre szabottan megállapítani, hogy

- valakinek a magatartása súlyosan gondatlannak minősül-e. Hivatkozott arra, hogy a bírói gyakorlat szerint a súlyos gondatlanság az adott helyzetben elvárható gondos magatartás feltűnő elhanyagolása, az elemi biztonsági intézkedések olyan szintű elmulasztása, amely már-már szándékosság (Baranya Megyei Bíróság 2.Pf.20.164/2001/4.), az alperes értelmezése szerint az eredmény kívánása. Az alperes megítélése szerint egy átlagosan tájékozott kérelmező szemszögéből nem nyilvánvalóan életszerűtlen, hogy egy befektetési szolgáltató úgy kívánja a hozamot jóváírni (adott esetben a kérelmező által korábban nem használt fizetési mód alkalmazásával), hogy a QR-kódot a kedvezményezett kérelmezőnek kell beszkenelnie azon szolgáltató mobilbanki appjával, amely szolgáltatónál vezetett számlájára a jóváírást várja. E szolgáltatások elérhetőségére figyelemmel azt sem lehet általános jelleggel életszerűtlennek vagy súlyos gondatlanságnak minősíteni, hogy egy kedvezményezett lépjen be az online bankjába egy neki járó összeg megfizetésével összefüggésben.
- [13] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Kifejtette, a Pft. alkalmazásában a súlyos gondatlanság *sui generis* fogalom, nem azonosítható a büntetőjogban alkalmazott gondatlansággal. A polgári jogban azt az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül, objektív alapon kell megítélni, míg a büntetőjogban az adott személy szubjektív tudattartalmát vizsgálja a bíróság egy adott cselekmény lehetséges következményei tekintetében. A súlyos gondatlanságot nem az alperes által hivatkozott megyei bírósági döntés alapján, hanem a Kúria Pfv.21.994/2018/4. számú döntése (megjelent BH 2021.39. számon is) szerint kell megítélni, ami a felperes szerint összhangban áll az Európai Parlament és a Tanács 2015. november 25-i (EU) 2015/2366 irányelvével (a továbbiakban: PSD2 irányelv) (72) preambulumbekzdésével. Hangsúlyozta, a QR-kód funkciója nem tájékoztatás, az az adott tranzakcióhoz megkívánt ügyfél-hitelesítéshez szükséges, a SIM-kártya ügyfél általi birtoklásának igazolására szolgál.
- III.**
- [14] A Kúria referenciahatározatában – azonos perbeli felek között, azonos tárgyú perben, de részben eltérő tényállás mellett (ott a kérelmező egy hamis, a felperesének tűnő weboldalon megadta az internetbanki belépési adatait, majd a valós banki bejelentkezéshez szükséges egyedi kódot: SMS-számsort is) – a pénzügyi keresetnek helyt adó, az alperes – a felperest a kár megtérítésére felhívó – ajánlását hatályon kívül helyező jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és a keresetet elutasító elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [15] Abban az ügyben a másodfokú bíróság a döntésében két körülményt értékelt: egyrészt, hogy pénzáttalás fogadásához nem szükséges az internetes banki felületre történő belépés és ott a hitelesítési adatok megadása, másrészt elvárható, hogy a fogyasztó a részére a bank által megküldött SMS-ek tartalmát gondosan elolvassa, így felismerje, hogy olyan banki műveletek vannak folyamatban, amelyeket nem ő kezdeményezett.
- [16] A Kúria a referenciahatározat jogi indokolásának [32] bekezdésében – a jogegységi eljárásban eldöntendő jogkérdés tárgyában – kifejtette, a Pft. 40. § (1) bekezdésében és 45. § (3) bekezdésében írt szabályozásból következően a mentesülésnek kettős feltétele van: egyrészt az ügyfél nem az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsítja a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz és annak használatához szükséges személyes hitelesítési adatai biztonságban tartása érdekében, másrészt e kötelezettségzegés súlyosan gondatlannak minősül a kár okozása szempontjából. Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság nem különítette el magát a kötelezettségzegést – az adott helyzetben általában elvárható magatartás tanúsításának elmulasztása a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz és annak használatához szükséges személyes hitelesítési adatok biztonságban tartása érdekében [Pft. 40. § (1) bekezdés] –, valamint annak a súlyos gondatlanság szerinti értékelését a kár okozása szempontjából [Pft. 45. § (3) bekezdés].
- [17] A referenciahatározat indokolása szerint a másodfokú bíróság azért értékelt súlyosan gondatlannak a magatartást, mert az nem felelt meg az adott helyzetben általában elvárható magatartás követelményének, vagyis a súlyosan gondatlan magatartást a felróható kötelezettségzegéssel azonosította. A referenciahatározatban a Kúria kifejtette: a felróhatóság azonban egy tipizált személyhez kötött, általános gondossági kötelezettség megsértését jelenti; a perbeli jogviszonyban azt, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a személyes hitelesítési adatai biztonságban tartása érdekében szükséges, az adott helyzetben általában elvárható magatartás tanúsítását elmulasztja, megsérti. Az azonban, hogy egy magatartás a pénzforgalmi szolgáltató mentesülése szempontjából súlyosan gondatlannak minősül-e, a Kúria referenciahatározatot meghozó tanácsa szerint személyre szabottan vizsgálendő, a szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartás ugyanis olyan vétkességi kategória, amely a károkozással összefüggésben állít fel mércét egy konkrét személlyel szemben. A Kúria kifejtette: az alperes felülvizsgálati kérelmében nem a Pft. 40. § (1) bekezdésének a megsértését állította, nem önmagában a kötelezettségzegés megállapítását sérelmezte, hanem annak a kár okozása szempontjából történő súlyosan gondatlannak való minősítését. A súlyos gondatlanság körében mindkét fél és a másodfokú bíróság is az átlagos fogyasztó mércéjét vette irányadónak, mindkét fél hivatkozott az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagfogyasztóra, valamint a PSD2 irányelv (72) preambulumbekzdésére; az eltérés abban állt, hogy a konkrét ügy peradatai alapján súlyosan gondatlannak minősül-e a fogyasztó kötelezettségzegése a kár okozása szempontjából.
- [18] A Kúria utalt arra, hogy a PSD2 irányelv (72) preambulumbekzdése szerint a gondatlanságot a nemzeti joggal összhangban kell értékelni, annak körében valamennyi körülményt figyelembe kell venni. Kifejtette, a nemzeti jognak a károkozással és a kármegelőzéssel összefüggő súlyos gondatlansággal kapcsolatos gyakorlatát – biztosítási jogviszonyra vonatkozó perben, de a jelen ügyre is

- alkalmazhatóan – a Kúria Jpe.I.60.009/2022/10. és Jpe.I.60.003/2023/16. számú jogegységi hatályú határozatai foglalták össze, beleértve a felülvizsgálati ellenkérelemben hivatkozott Pfv.21.994/2018/4. számú (megjelent BH 2021.39. számon is) határozatot is. E jogegységi hatályú határozatok tartalmát a Kúria a Pfv.21.184/2023/7. számú határozatának [79] bekezdésében értelmezte. Mindezek alapján a referenciahatározatot meghozó felülvizsgálati tanács szerint a súlyos gondatlanságnak nem a szabályszegés, hanem a kár bekövetkezése vonatkozásában kell fennállnia, amely összhangban áll azzal, hogy – a fentiek szerint – a Pft. 40. § (1) bekezdése és a 45. § (3) bekezdése is megkülönbözteti egymástól magát a kötelezettségszegést, valamint a kár okozása szempontjából fennálló súlyos gondatlanságot.
- [19] A referenciahatározatban a Kúria idézte a jogegységi hatályú határozatok indokolását a tekintetben is, hogy a magatartás súlyos gondatlanságának a megítélése körében nem lehet különbséget tenni a károkozás és a kármegelőzés között: egyik esetben sem elegendő a szabályszegés súlyossága, ahhoz a (károkozó/kármegelőzési kötelezettséggel érintett) személy tudattartalmát is vizsgálni kell, értékelni kell, hogy szubjektíve tisztában volt-e magatartása következményével, számolnia kellett-e a kár bekövetkezésével, a gondosság olyan szintű elhanyagolása valósult-e meg, amelyből következően szinte kívánta a kár mint eredmény bekövetkezését; a súlyos gondatlanságnak a kármegelőzés körében is a károsodás előidézésére kell irányulnia (Jpe.I.60.009/2022/10., Indokolás [54]–[57]; Jpe.I.60.003/2023/16., Indokolás [99]–[101]).
- [20] Mindezek alapján – a jogerős ítéletben írtakkal szemben – a súlyos gondatlanság megítélése körében a referenciahatározatban foglaltak szerint nem elegendő a kötelezettségszegés súlyosságát figyelembe venni, hanem valamennyi körülményt értékelve [PSD2 irányelv (72) preambulumbekkezdés] azt kell vizsgálni, hogy a fogyasztó szubjektíve tisztában volt-e magatartása következményével, számolnia kellett-e a kár bekövetkezésével, a gondosság olyan szintű elhanyagolása valósult-e meg, amelyből következően szinte kívánta a kár mint eredmény bekövetkezését, vagyis a hátrányos következményekkel kapcsolatban megállapítható-e a fogyasztó nagyfokú közömbössége, felelőtlensége. A súlyos gondatlanságot a Pft. és a PSD2 irányelv alapján kell megítélni, azt a pénzforgalmi szolgáltatónak kell bizonyítania [Pft. 45. § (3) bekezdés, PSD2 irányelv 72. cikk (2) bekezdés], az ezzel ellentétes szerződési feltételeket semmisnek kell tekinteni [PSD2 irányelv (72) preambulumbekkezdés]. Mindezekre figyelemmel a pénzforgalmi szolgáltató mentesüléséhez a fogyasztó magatartásával és szándékával kapcsolatos tényeket és körülményeket kell értékelni (referenciahatározat, Indokolás [33]–[34]).
- [21] A Kúria a referenciahatározatban az adott eset körülményeit értékelve megállapította, a fogyasztó tudattartalmának a rendelkezésre álló peradatokból kiinduló vizsgálata alapján arra a következtetésre lehet jutni, hogy a fogyasztó szubjektíve nem volt tisztában magatartása következményével, tudattartalma alapján nem kellett számolnia a kár bekövetkezésével, nem követett el jelentős mértékű hanyagságról tanúskodó magatartást, nem kellett előre látnia a második átutalással összefüggésben keletkezett kárt (referenciahatározat, Indokolás [35]).
- IV.**
- [22] Bár az indítványozó tanács előtti ügy és a referenciahatározat alapját képező per tényállása lényegében csak annyiban azonos, hogy a kérelmezők pénzügyi helyzetét vezető számlájáról jóvá nem hagyott fizetési műveletek eredményeként ismeretlen tettesek pénzt tulajdonítottak el, azonban más-más módszert alkalmazva, ennek megfelelően a kérelmezők által tanúsított eltérő magatartás mellett, aminek a döntés érdemére is kihatása lehet, azonban az indítványozó tanács álláspontja szerint az ügyek a kimentés körében releváns súlyos gondatlanságra vonatkozó jogértelmezés tekintetében összevethetők. Mindkét perben azonos jogszabályi rendelkezéseket alkalmaztak [Pft. 40. § (1) bekezdés, 45. § (3) bekezdés], amelyekkel összefüggésben a referenciahatározatban a Kúria olyan általános érvényű, elvi jelentőségű értelmezési doktrínát fektetett le, amellyel az indítványozó tanács nem ért egyet az alábbi indokok alapján.
- [23] Az indítványozó tanács rámutatott: a Pft.-nek a „Fizetési műveletek jóváhagyása” című fejezetén belül található 40. § (1) bekezdése szerint az ügyfél a készpénz-helyettesítő fizetési eszközt a keretszerződésben foglaltak szerint köteles használni, és a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz és annak használatához szükséges személyes hitelesítési adatai biztonságban tartása érdekében az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsítani.
- [24] Az indítványozó tanács hivatkozott a Pft. 45. § (3) bekezdésére is, amely szerint a pénzforgalmi szolgáltató abban az esetben mentesül a 45. § (1)–(2) és (4) bekezdései szerinti felelőssége alól, ha bizonyítja, hogy a jóvá nem hagyott fizetési művelettel összefüggésben keletkezett kárt a fizető fél – többek között – a 40. § (1) bekezdésében meghatározott kötelezettségeinek szándékos vagy súlyosan gondatlan megszegésével okozta, így különösen, ha a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz használatához szükséges személyes hitelesítési adatait arra nem jogosult harmadik fél részére átadja vagy megismerhetővé teszi.
- [25] A Kúria a referenciahatározatában abból kiindulva, hogy a PSD2 irányelv (72) preambulumbekkezdése szerint a gondatlanságot a nemzeti joggal összhangban kell értékelni, a nemzeti jognak a biztosítási jogviszonyra vonatkozó perekben kialakított, a károkozással és a kármegelőzéssel összefüggő súlyos gondatlansággal kapcsolatos gyakorlatát tekintette – analógia útján – irányadónak a Pft. felelősségi és kárviselési (kártelépítési) szabályai körében is. Ennek lényege szerint: 1. a súlyos gondatlanságnak nem a szabályszegés, hanem a kár bekövetkezése vonatkozásában kell fennállnia; 2. nem elegendő a szabályszegés súlyossága, ahhoz a (károkozó/kármegelőzési kötelezettséggel érintett) személy tudattartalmát is vizsgálni kell, értékelni kell, hogy szubjektíve tisztában volt-e magatartása következményével, számolnia kellett-e a kár bekövetkezésével, a gondosság olyan szintű

- elhanyagolása valósult-e meg, amelyből következően szinte kívánta a kár mint eredmény bekövetkezését; 3. a súlyos gondatlanságnak a kármegelőzés körében is a károsodás előidézésére kell irányulnia, azaz azt kell vizsgálni, hogy a fogyasztó szubjektíve tisztában volt-e magatartása következményével, számolnia kellett-e a kár bekövetkezésével, vagyis a hátrányos következményekkel kapcsolatban megállapítható-e a fogyasztó nagyfokú közömbössége, felelőtlensége. Az 1. feltétel tekintetében a Kúria a referenciahatározatban utalt arra, hogy a Pft. 40. § (1) bekezdése és a 45. § (3) bekezdése is megkülönbözteti egymástól magát a kötelezettségességét, valamint a kár okozása szempontjából fennálló súlyos gondatlanságot. Megállapítása szerint ezért a pénzforgalmi szolgáltató mentesüléséhez – bizonyítási kötelezettsége mellett – a fogyasztó (ügyfél) magatartásával és szándékával kapcsolatos tényeket és körülményeket kell értékelni.
- [26] Az indítványozó tanács jogi álláspontja szerint azonban a biztosítási jogviszonyokban irányadó, a referenciahatározatban hivatkozott és bemutatott következetes bírói gyakorlat az alkalmazandó jogi norma tartalmi eltérése miatt nem tekinthető – analógia útján – irányadónak a jóvá nem hagyott fizetési művelet teljesítése esetén a pénzforgalmi szolgáltató mentesülése, a pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevő esetleges gondatlanságának, illetve súlyos gondatlanságának vizsgálata körében.
- [27] Az indítványozó tanács kiemelte: a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:463. §-a – hasonlóan a fizető fél Pft. 40. § (1) bekezdésében megfogalmazott, a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz és annak használatához szükséges személyes hitelesítési adatai biztonságban tartása érdekében tanúsítandó, az adott helyzetben általában elvárható magatartáshoz – az (1) bekezdésében előírja, hogy a szerződő fél és a biztosított a kár megelőzése érdekében az adott helyzetben általában elvárható magatartást köteles tanúsítani. Ettől azonban szerinte eltérő a biztosító szolgáltatási kötelezettség alóli mentesülési szabálya: a Ptk. 6:464. § (1) bekezdése [és az azzal érdemben megegyező, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 556. § (1) bekezdés] szerint a biztosító mentesül szolgáltatási kötelezettsége alól, ha bizonyítja, hogy a kárt jogellenesen, szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartással – többek között – a szerződő fél vagy a biztosított okozta.
- [28] Az indítványozó tanács fontosnak tartotta kiemelni, hogy míg a Pft. 45. § (3) bekezdése úgy fogalmaz, hogy a pénzforgalmi szolgáltató akkor mentesül, ha azt bizonyítja, hogy a jóvá nem hagyott fizetési művelettel összefüggésben keletkezett kárt a fizető fél a 40. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott kötelezettségeinek szándékos vagy súlyosan gondatlan megszegésével okozta, a biztosító mentesüléséhez az vezet, ha az bizonyított, hogy magát a kárt okozta a szerződő fél vagy a biztosított súlyosan gondatlan magatartással.
- [29] Az indítványozó tanács maradéktalanul egyetértett a referenciahatározatban kifejtettekkel a felróhatóság és a gondatlanság kategóriáit illetően. Nem vitatta, hogy mind a biztosítási, mind a pénzügyi szolgáltatási jogviszonyban a szolgáltatást igénybe vevőt elsősorban az adott helyzetben általában elvárható magatartás tanúsításának a kötelezettsége terheli, az sem kétséges, hogy ennek megszegése önmagában nem vezethet a szolgáltató helytállási kötelezettség alóli mentesüléséhez, mindkét felelősségi típusnál jelentősége van a vétkesség vizsgálatának. Az indítványozó tanács álláspontja szerint azonban lényeges eltérés van a biztosítási jogviszony esetén a biztosító és a Pft. hatálya alá tartozó pénzügyi szolgáltatási jogviszonyban a szolgáltató mentesülésének feltételei között. Eltérő a szabályozás egyik lényegi eleme, aminek következtében más a szándékosság-gondatlanság viszonyítási alapja. Az indítványozó tanács szerint jelentősége van annak, hogy míg a biztosítási jogviszonyban a biztosító helytállási kötelezettség alóli mentesüléséhez a szándékosságnak vagy a súlyos gondatlanságnak nem a mögöttes – foglalkozási, közlekedési – szabályszegés, hanem a biztosítási esemény, azaz a kár bekövetkezése vonatkozásában kell fennállnia ahhoz, hogy alkalmas legyen a Ptk. 6:464. §-a szerinti jogkövetkezmény kiváltására (Jpe.I.60.009/2022/10., Elvi tartalom), addig a pénzügyi szolgáltató mentesüléséhez annak bizonyítását írja elő a jogszabály, hogy a kár bekövetkezése a Pft. 40. § (1) bekezdésében meghatározott kötelezettségek súlyosan gondatlan megszegésével áll okozati összefüggésben. Azaz – itt már eltérve a referenciahatározatban kifejtett állásponttól – az indítványozó tanács szerint a súlyos gondatlanságnak a jogi norma tartalma szerint éppen a Pft. 40. § (1) bekezdésében meghatározott, tehát a „mögöttes kötelezettség” megszegésében kell megnyilvánulnia. Ezzel összefüggésben az indítványozó tanács idézte a Pft. 45. § (3) bekezdéséhez fűzött jogalkotói indokolást is, amely egyértelmű megfogalmazása szerint a jóvá nem hagyott fizetési műveletek esetén a felelősség főszabálya szerint a pénzintézetet terheli, azonban „más a helyzet abban az esetben, ha az ügyfél [...] a kárt kötelezettségeinek szándékos vagy gondatlan megszegésével okozta, ugyanis ekkor a kárt teljes mértékben az ügyfél viseli”.
- [30] Mindebből az indítványozó tanács álláspontja szerint az következik, hogy a Pft. 45. § (3) bekezdésének alkalmazása körében nem érvényes az a biztosítási jogviszony körében irányadó megállapítás, hogy a súlyos gondatlanságnak nem a kötelezettségszegés, hanem a kár bekövetkezése vonatkozásában kell fennállnia. Éppen ellenkezőleg, a súlyos gondatlanságnak a kötelezettségszegésben és nem a káreredmény bekövetkezése vonatkozásában kell szerinte megnyilvánulnia. Az indítványozó tanács szerint a pénzintézet akkor mentesülhet, ha azt tudja bizonyítani, hogy az ügyfél a Pft. 40. § (1) bekezdésében meghatározott kötelezettségek betartása körében tanúsított szándékos, vagy súlyosan gondatlan magatartást, azaz a tudata a kötelezettségszegése tényét fogta át, és e körben tanúsított (szándékos, illetve) olyan szintű gondatlanságot, amely a káresemény bekövetkezéséhez vezetett.
- [31] Az indítványozó tanács álláspontja szerint miután a biztosítási jogviszonyokban a mentesülés körében használt súlyos gondatlanság-fogalom értékelésének és az ügyfél által jóvá nem hagyott fizetési művelet

- esetén a pénzügyi mentesüléséhez vezető, az ügyfél által tanúsított súlyos gondatlanság megítélésének a jogi alapja – a fentebb bemutatottak szerint – nem azonos, ezért az analógián alapuló jogértelmezés, vagy analogikus érvelés dogmatikai alapon is kizárt. Ezzel összefüggésben az indítványozó tanács részletezte az analogikus jogértelmezés fogalmát és feltételeit.
- [32] A referenciahatózatban elfogadott álláspont követése az indítványozó tanács megítélése szerint azon túlmenően, hogy nem következik az alkalmazandó jogi norma tartalmából, a pénzügyi szolgáltató mentesülésére vonatkozó szabály kiüresítését eredményezné, mert a pénzügyi intézmény csak abban az esetben mentesülhetne, ha azt bizonyítja, hogy a perben nem álló kérelmező akarata szubjektíve arra is kiterjedt, hogy pénzt vegyenek le a számlájáról, abba belenyugodott (kívánta), de legalábbis azzal kapcsolatban közömbös volt. Ilyen jogértelmezés az indítványozó tanács szerint sem a jogalkotó céljából [Pft. 45. § (3) bekezdéséből, sem a PSD2 irányelv (72) preambulumbekzdéséből] nem vezethető le, és arról nem feltételezhető, hogy ez az értelmezés Magyarország Alaptörvényének (a továbbiakban: Alaptörvény) 28. cikke szerinti józan észnek megfelelő célt szolgál.
- [33] Amennyiben a Kúria úgy ítéli meg, hogy a Pft. felelősség alóli mentesülésre vonatkozó, fentebb bemutatott szabályai nem tekinthetők olyan speciális, a Ptk. biztosítási jogviszonyra vonatkozó mentesülési szabályaitól eltérően értelmezhető szabálynak, amely indokolja a két jogviszonyban használt vétkességi fogalmak eltérő értelmezését, úgy az indítványozó tanács álláspontja szerint szükséges a súlyos gondatlanság értelmezésének pontosítása az alábbiak szerint.
- [34] A referenciahatózatban adott definíció szerint „[a] súlyos gondatlanság több a puszta gondatlanságnál, a gondossági kötelezettség megsértésénél, az jelentős mértékű hanyagságról tanúskodó magatartást jelent. Annak megállapítása során, hogy egy magatartás valamely konkrét esetben súlyosan gondatlannak minősül-e, személyre szabottan, valamennyi körülményt értékelve azt kell vizsgálni, hogy a fogyasztó szubjektíve tisztában volt-e magatartása következményével, számolnia kellett-e a kár bekövetkezésével, a gondosság olyan szintű elhanyagolása valósult-e meg, amelyből következően szinte kívánta a kár mint eredmény bekövetkezését, vagyis a hátrányos következményekkel kapcsolatban megállapítható-e a fogyasztó nagyfokú közömbössége”. Az indítványozó tanács álláspontja szerint az a megfogalmazás, hogy „szinte kívánta a kár mint eredmény bekövetkezését” nem a gondosság, hanem a szándékosság fogalmi körébe esik. A lehetséges károsodás iránti közömbösség pedig nem a tudatos, hanem az enyhe gondatlanság körében értékelhető, ezért a *luxuria* nem definiálható a hanyagsággal. A súlyos gondatlanság fogalmi elemei között ezek nem játszanak szerepet. Az indítványozó tanács szerint a súlyos gondatlanság polgári jogi jogviszonyokban is úgy értelmezendő, hogy a fél előre látja cselekményének lehetséges következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában. Azt személyre szabottan, valamennyi körülményt
- értékelve kell vizsgálni, hogy a fogyasztó ügyfél szubjektíve tisztában volt-e magatartása következményével, számolnia kellett-e a kár bekövetkezésével.
- [35] Összegzőként az indítványozó tanács elsődlegesen a Pft. hatálya alá tartozó szerződések sajátosságaira tekintettel a Pft. 45. § (3) bekezdése szerinti mentesülés feltételei körében a *lex specialis* elvét alkalmazva a jogviszony és a jogi szabályozás sajátosságaihoz igazodóan, a Ptk. hatálya alá tartozó biztosítási jogviszonyban [a Ptk. 6:464. § (1) bekezdése és a régi Ptk. 556. § (1) bekezdése szerint] a biztosító mentesülését eredményező vétkességi kategóriától megkülönböztetve látja szükségesnek értelmezni a súlyos gondatlanság fogalmát. Másodlagosan, a speciális szabályozáshoz igazodó jogértelmezés lehetőségének elvetése esetén a polgári jogi jogviszonyokban általánosan érvényesülő vétkességi szabályok értelmezésénél szükségesnek látja a súlyos gondatlanság fogalmának egységesítését és újradefiniálását, a vétkesség egyéb kategóriáitól való egyértelmű elhatárolás mellett.
- V.
- [36] A legfőbb ügyész a Bszi. 37. § (2) bekezdése alapján tett nyilatkozatában nem értett egyet az indítvánnyal.
- [37] Hangsúlyozta, hogy mind az indítványozó tanács előtt folyamatban lévő ügyben, mind pedig a referenciahatózatban a felperes pénzügyi tanács az alperes ajánlását a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 116. § (4) bekezdése alapján azért támadta, mert álláspontja szerint az nem felel meg a jóvá nem hagyott fizetési művelet esetén felperes mentesülését eredményező körülmények értékelése körében a Pft. 44. § (1) bekezdésében és 45. § (3) bekezdésében irtaknak. Kiemelte, hogy a felperes perbeli bizonyítási kötelezettsége mindkét ügyben arra terjed ki, hogy a Pft. 45. § (1)–(2) bekezdései szerint a felelőssége kimentése alapjául szolgáló körülmények fennállnak, mert a kárt a fizető fél (az ügyfél) okozta a Pft.-ben meghatározott kötelezettségei súlyosan gondatlan megszegésével, tekintve, hogy a Pft. a jóvá nem hagyott fizetési műveletekkel összefüggésben keletkezett kár viselését megdönthető vélelemmel a pénzügyi szolgáltatóra telepíti, ezért a fizetési művelet jóváhagyása és a mentesüléshez vezető körülmények fennállása körében a bizonyítási kötelezettség a pénzügyi szolgáltatót terheli.
- [38] A legfőbb ügyész abból indult ki, hogy a magyar szabályozás a PSD2 irányelv implementációja. Rámutatott: a Pft. 43. § (2) bekezdése – egyezően a PSD2 irányelv 72. cikkének 2. bekezdésével – úgy rendelkezik, hogy a készpénzhelyettesítési fizetési eszköz használata önmagában nem bizonyítja, hogy az ügyfél család módon járt el, vagy a fizetési műveletet jóváhagyta, vagy a Pft. 40. § (1)–(2) bekezdéseiben meghatározott kötelezettséget szándékosan vagy súlyosan gondatlanul megszegte. Ezzel szemben a pénzforgalmi szolgáltatóknak kell bizonyítani az ügyfél kötelezettségének szándékos vagy súlyosan gondatlan megszegését. Kitért arra is, hogy a PSD2 irányelv (72) preambulumbekzdése, valamint a felsőbb bírósági gyakorlat alapján az állapítható meg, hogy az egyszerű figyelmetlenségtől, gondatlanságtól mindenképpen

- el kell választani a súlyosan gondatlan magatartást. Kiemelte, a súlyos gondatlanság tipikusan a szándékossághoz közelítő kirívóan okszerűtlen és észszerűtlen kötelezettségszegésben nyilvánulhat meg.
- [39] A legfőbb ügyész álláspontja szerint az indítványozó tanács figyelmen kívül hagyja azt a körülményt, hogy a referenciahatózat [34] bekezdése a nemzeti jogot és a követett joggyakorlatot a károkozással és a kármegelezéssel összefüggő súlyos gondatlansággal kapcsolatosan ugyan a biztosítási jogviszony körében hozott határozatokra hivatkozással értelmezte, azonban azt a PSD2 irányelv (72) preambulumbekzdése alapján vizsgálta. E körben kifejezetten hangsúlyozta, hogy a súlyos gondatlanságot a Pft. és a PSD2 irányelv alapján kell megítélni és azt a pénzforgalmi szolgáltatóknak kell bizonyítani. Az ezzel ellentétes szerződéses feltételeket semmisnek kell tekinteni. Mindezekre figyelemmel a referenciahatózatban a Kúria felülvizsgálati tanácsa azt a megállapítást tette, hogy a pénzforgalmi szolgáltató mentesüléséhez a fogyasztó magatartásával és szándékával kapcsolatos tényeket és körülményeket kell értékelni. Mindebből a legfőbb ügyész arra következtetett, hogy a referenciahatózatban a Kúria a biztosítási jogviszonnyal kapcsolatos jogegységi hatályú határozataiban adott fogalom meghatározásból kiindulva értelmezte a súlyos gondatlanság fogalmát, azonban – szemben az indítványban írtakkal – nem azonos, hanem eltérő jogi alapon, vagyis a referenciahatózat a Pft. és PSD2 irányelv rendelkezéseit, nem pedig a biztosítási jogviszony felelősségi szabályát vette alapul.
- [40] A legfőbb ügyész tévesnek tartotta az indítványozó tanácsnak azt az álláspontját, hogy a pénzforgalmi szolgáltató mentesüléséhez nem a kár bekövetkezését, hanem kifejezetten a „mögöttes kötelezettség” megszegésére vonatkozó súlyos gondatlanságot kell vizsgálni. Szerinte az indítványozó tanácsnak az az álláspontja, hogy csak a kötelezettségszegés szintjén kell vizsgálni a súlyos gondatlanságot, nem következik a Pft. 45. § (3) bekezdésének szövegéből. Ezzel szemben úgy látta, hogy a Pft. 45. § (3) bekezdésének helyes értelmezése szerint a pénzügyi szolgáltató akkor mentesül a helytállási kötelezettsége alól, azaz a törvényi vélelmet akkor dönti meg sikeresen, ha bizonyítja, hogy az ügyfél szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartása okozta a kárt, és ez a magatartás a Pft. 40. § (1) bekezdése szerinti kötelezettségek megszegésében nyilvánult meg. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy az okozati összefüggést vizsgálni kell a kötelezettségszegés és a károkozás eredménye között, és a súlyos gondatlanságot a kár bekövetkezéséhez való viszonyban kell értékelni, nem pusztán abban, hogy az ügyfél súlyos gondatlansága a szabályszegésben fennáll-e.
- [41] A legfőbb ügyész szerint nem támogatható az indítványozó tanács álláspontja a tekintetben sem, hogy a biztosítási jogban kialakított súlyos gondatlanság fogalma és az ott lefektetett összefüggések a Pft. esetén nem alkalmazhatók. Ezzel szemben hangsúlyozta, hogy mind a biztosítási jog, mind pedig a Pft. azonos vétkeességi kategóriákat használ (szándékosság és súlyos gondatlanság) e vétkeességi kategóriák szubjektív (tudati-akarati)
- elemei pedig azonosak. Az, hogy a vétkeességi kategóriát több eltérő polgári jogi jogviszonyra is alkalmazza a jogalkotó nem befolyásolja a súlyos gondatlanság fogalmának általános értelmezését, mert e körben nem a jogviszony, hanem az a releváns, hogy az érintett személy tudatosan, vagy kirívóan, már-már a szándékosság határát súroló módon figyelembe vette-e a magatartása lehetséges hátrányos következményeit. Az eltérés tehát nem a mérce alkalmazásában, hanem a jogkövetkezményekben áll. Mivel mindkét jogviszonyban a kármegelezési kötelezettség megszegését kell értékelni vétkeességi alapon, a Kúria referenciahatózatában lefektetett jogértelmezési szempontjai a legfőbb ügyész szerint irányadók a Pft. alkalmazása körében is.
- [42] A legfőbb ügyész szerint azzal a megállapításával, hogy „a súlyos gondatlanságnak kötelezettségszegésben kell megnyilvánulnia”, az indítványozó tanács nem vétkeességi, azaz szubjektív szempontú (súlyos gondatlanság) vizsgálatot, hanem objektív, azaz a kötelezettségszegést mint tényként értékelő vizsgálatot végez. Ez azonban szerinte ellentétes a Pft. 45. § (3) bekezdésével, amely alapján a pénzügyi szolgáltatóknak a szubjektív, szándékos vagy súlyosan gondatlan ügyféli magatartást kell bizonyítani a felelősség alóli mentesüléshez.
- [43] Végezetül a legfőbb ügyész utalt arra is, hogy az analógia alkalmazhatóságának nem a normaszöveg egyezősége, hanem a vizsgált jogi fogalom azonos jellege az alapja. Mivel a súlyos gondatlanság az indítványban megjelölt mindkét jogviszonyban ugyanazt jelenti (az ügyfél nagyfokú közömbösségét vagy felelőtlenységét a káros következményekkel szemben), ezért a biztosítási jogban kialakított értelmezés a Pft. körében is alkalmazható.

VI.

- [44] A felperes nyilatkozatában egyetértett az indítványozó tanáccsal abban, hogy a referenciahatózatban megjelenő jogértelmezés téves, figyelemmel arra, hogy a Ptk. biztosítási szerződésre vonatkozó felelősségi rendszerét nem lehet analógia útján a Pft. 45. § (1) és (3) bekezdése szerinti, önálló, „uniós jogi felelősségi rendszerre” alkalmazni. Ugyanakkor a felperes álláspontja szerint az indítványozó tanács jogi álláspontja sem helytálló, mert az ellentétes az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) irányadó, és az általa részletesen hivatkozott gyakorlatával [egyebek mellett: C-665/23., IL és Veracash SAS; C-337/20., DM, LR és Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM) – Alpes-Provence; C-308/06., The Queen, az International Association of Independent Tanker Owners (Intertanko) és társai és Secretary of State for Transport; és az ezekhez fűzött főtanácsnoki indítványok], továbbá akadályozza a PSD2 irányelv céljának megvalósulását és hatékony érvényesülését.
- [45] A felperes hosszasan és részletesen bemutatott, az alapul fekvő szabályok grammatikai, kontextuális és teleologikus elemzése eredményeként arra a következtetésre jut, hogy a Pft. 45. § (3) bekezdése alkalmazásában a pénzforgalmi szolgáltató mentesüléséhez vezető súlyos gondatlanság fogalmát – a referenciahatózattól eltérően, egyszersmind az indítványozó tanács által javasolt büntetőjogi megközelítés ellenében – úgy kell helyesen

- értelmezni, hogy a súlyos gondatlanság nem a kár, hanem a Pft. 40. § (1)–(2) bekezdéseiben meghatározott gondossági kötelezettségeket sértő magatartások vonatkozásában vizsgálándó az eset összes körülményeire tekintettel.
- [46] Szerinte a súlyos gondatlanság egyaránt megvalósulhat a Pft. 40. § (1)–(2) bekezdéseiben meghatározott gondossági kötelezettségek tudatos vagy hanyag, aktív cselekményben és/vagy mulasztásban megnyilvánuló megsértésével.
- [47] Végül kitért arra is, hogy a súlyos gondatlanság és a kár között nem közvetlen okozatossági, oksági, hanem – valamennyi körülmény mérlegelésével – mindössze közvetett oksági kapcsolatot kell vizsgálni.
- [48] Arra az esetre, ha a Kúria a fenti jogértelmezésben az uniós jog további tisztázását tartja szükségesnek, a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozta.
- [49] Az alperes nyilatkozatában úgy foglalt állást, hogy a referencialhatározatban a Kúria helyesen hivatkozott a súlyos gondatlanság tartalmát kimunkáló ítélkezési gyakorlatra. Ebből következően nem értett egyet az indítványozó tanácsnak azzal az álláspontjával, hogy ezt az ítélkezési gyakorlatot a szabályozás különbözősége okán ne lehetne megfelelően alkalmazni a jóvá nem hagyott fizetési művelettel kapcsolatos perekben. Utalt arra, hogy a biztosító mentesülésének Ptk. szerinti feltételei és a pénzforgalmi szolgáltató Pft. 45. § (3) bekezdése szerinti mentesülése közötti eltérés csak látszólagos. Különösen nem áll fenn az indítványozó tanács által vélt különbség, nevezetesen, hogy amíg a biztosító Ptk. 6:464. § szerinti mentesülésének feltétele a kárral kapcsolatos súlyos gondatlanság, addig a pénzforgalmi szolgáltató mentesülésének feltételeként a fizető fél súlyos gondatlanságának nem a kárral, hanem a szabályszegéssel összefüggésben kell megvalósulnia.
- [50] Hangsúlyozta: mindkét szabályozásban megjelenik a szabályszegés és a kár is. A Ptk. 6:464. § (1) bekezdése szerint a szerződő fél vagy a biztosított általi jogellenesen, szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartással okozott kár a mentesülés feltétele. Kiemelte, hogy ez utóbbi rendelkezésben a jogellenesség nyilvánvalóan magában foglalja valamely szabály megszegését, amelyeknek a Ptk.-ban való taxatív felsorolására, nevesítésére a mögöttes jogviszonyok széles köre miatt nem volt lehetőség. Ennek alátámasztására hivatkozott a Kúria BH 2021.39. számon megjelent döntésére, amelynek [18] bekezdése szerint a régi Ptk. 556. § (1) bekezdés a) pontja alapján a biztosító két konjunktív feltétel, nevezetesen a biztosított, illetve szerződő fél jogellenes, valamint szándékos, vagy súlyosan gondatlan magatartása bizonyítása esetén mentesül a fizetési kötelezettsége alól. A mentesülés körében a károkozás szándékossága vagy súlyosan gondatlan volta szubjektív elem, amely a biztosított aktuális tudati-akarati állapota alapján ítélhető meg. Ezzel összefüggésben hivatkozott a Kúriának a Jpe.I.60.009/2022/10. számú és Jpe.I.60.003/2023/16. számú jogegységi hatályú határozataira, amelyek szerinte tudatosan tesznek különbséget a súlyos gondatlanságnak a szabályszegésre és a kárra vetített értelmezése között. Álláspontja szerint nincs érdemi eltérés a súlyos gondatlansággal összefüggésben egyrészt a referencialhatározatban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapjául szolgáló Ptk. rendelkezések, másrészt a Pft. 45. § (3) bekezdés tartalma között. Utóbbi esetben a pénzforgalmi szolgáltató akkor mentesül a felelősség alól, ha a kárt a Pft. 40. § (1) bekezdése szerinti kötelezettség súlyosan gondatlan megszegése okozta, ezért szerinte a referencialhatározat aggálytalanul hivatkozhatott a súlyos gondatlanság megítélése körében arra az ítélkezési gyakorlatra is, amely a súlyos gondatlanság fogalmát a biztosító mentesülése körében dolgozta ki.
- [51] Ami a szolgáltató mentesülésére vonatkozó szabály indítványozó tanács által vélt kiüresítését illeti, az alperes nem értett egyet ezzel az állásponttal. Megítélése szerint amennyiben ugyanis az indítványozó tanács úgy véli, hogy a fizető fél tudattartalma nem bizonyítható, úgy ez a kérdés semmiképp nem függ össze a szabályozási háttér, vagyis a Ptk. és a Pft. hivatkozott rendelkezéseinek eltéréseivel. Szerinte nem nehezebb azt bizonyítani, hogy a fizető fél tudata átfogta a kár bekövetkezésének lehetőségét, mint azt, hogy a tudata a szabályszegést fogta át. Úgy érvelt, hogy sem a referencialhatározattal érintett ügyben, sem az indítványozó tanács előtti ügyben nem lett volna lehetetlen a súlyos gondatlanság bizonyítása, az indítványozó tanács érvelésével ellentétben a szolgáltatói mentesülés Pft. 45. § (3) bekezdése szerinti szabályait nem üresíti ki a referencialhatározat.
- [52] A súlyos gondatlanság ítélkezési gyakorlatban kimunkált fogalmát illetően nem látta akadályát annak, hogy ezt a fogalmat a Pft. 45. § (3) bekezdése szerinti ügyekben is lehessen alkalmazni. Egyértelműen indokoltnak tartotta a kialakult ítélkezési gyakorlatból megtartani a vétkesség (gondatlanság) magas szintjét, amely szerint a károsult olyannyira könnyelműen bízik cselekménye (kötelezettségszegése) lehetséges következményeinek elmaradásában, hogy az már szinte sűrölja az eshetőleges szándékot (következményekbe való belenyugvást).

VII.

- [53] A Kúria a következőkre alapozta döntését.
- [54] A Kúria az ügyazonosság különböző aspektusait már több határozatában tisztázta (lásd részletesen: Jpe.I.60.002/2021/7., Indokolás [20]–[23]; Jpe.II.60.030/2023/11., Indokolás [27]–[28]). Az ügyazonosság kérdésében kialakított joggyakorlatot e helyütt meg nem ismételve, de azt szem előtt tartva, a jelenlegi indítvánnyal összefüggésben a Kúria megállapította, hogy mind az indítványozó tanács előtt indult felülvizsgálati ügy, mind a referencialhatározat alapjául szolgáló ügy a Pft. 40. § (1)–(2) bekezdései, illetve ezzel együtt különösen a 45. § (3) bekezdése értelmezését veti fel a fizető fél súlyos gondatlanságának megállapíthatóságát illetően, következésképpen nincs akadálya az ügyazonosság és a helyes jogértelmezés megállapításának az indítványozó tanács által felvetett jogkérdésben.
- [55] Az összevethetőség kritériumainak tisztázását követően – érdemben – a Kúria elsőként azt vizsgálta, hogy hogyan kell együttesen értelmezni a

- Pft. 40. § (1)–(2) bekezdéseiben megjelenő, a jogviszonyban tanúsítható magatartások zsinórmértékét meghatározó rendelkezést, és ezzel összefüggésben a károkozásról szóló 45. § (3) bekezdést. Ehhez nélkülözhetetlen a felróhatóság és a vétkesség kategóriáinak tisztázása és elhatárolása. Mindezt a súlyos gondatlanság fogalmi meghatározása követi, majd a súlyos gondatlanság viszonyítási alapjának – normasértés és/vagy károkozás – behatárolása.
- [56] A Kúria mindenekelőtt az indítványban megjelölt jogszabályhelyek normatartalmát vizsgálta. Ezzel összefüggésben elsőként utal arra, hogy a Pft. 40. § (1) és (2) bekezdése az érintett jogviszonyokra irányadó legalapvetőbb magatartási szabályokat határozza meg. Az (1) bekezdés szerint az ügyfél, valamint az ügyfél fizetési számlája felett rendelkezésre jogosult köteles a készpénz-helyettesítő fizetési eszközt a keretszerződésben foglaltak szerint használni, és a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz és annak használatához szükséges személyes hitelesítési adatai biztonságban tartása érdekében az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsítani. Az első tagmondat a szerződéses kötelezettségek megtartására utal, az utóbbi fordulat pedig lényegében a Ptk. 1:4. §-ában is megfogalmazott elvárható magatartás elvét konkretizálja az adott jogviszonyra.
- [57] Ez utóbbi rendelkezéssel az emberi együttéléshez és együttműködéshez nélkülözhetetlen általános magatartási zsinórmértéket a jogalkotó irányadónak tekinti az ügyfél és a pénzforgalmi szolgáltató jogviszonyában is. Az elvárhatóság mértékét „az adott helyzetben általában elvárható” formulában kifejezésre juttatott tipizált és objektivizált elvárási szint határozza meg. A fordulat első része („az adott helyzetben”) azt juttatja kifejezésre, hogy nem a logika „általános” szintjén támasztott, de e körben még nem is a konkrét személyre mért elvárásról van szó. E körben természetesen az adott élethelyzet és az erre irányadó jogszabályi rendelkezések bírnak jelentőséggel. A jogalkotó konkretizálja azt is, hogy mindegyre a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz és annak használatához szükséges, az ügyfél személyes hitelesítési adatai biztonságban tartása érdekében van szükség. A fordulat második része („általában elvárható”) pedig az elvárás objektivizált voltát fejezi ki. Hangsúlyozni kell, hogy ez a szabály generálklauzula, amely a jogviszonyban a minimálisan elvárható magatartási mércét határozza meg, más megközelítésben az alanyi jogok gyakorlásának elvi jelentőségű korlátját adva a magánautonómia elvének pontosításához is hozzájárul.
- [58] A polgári jogviszonyban gyakorolható jogok és a jogviszony alanyaival szemben támasztott kötelezettségek ilyen típusú megfogalmazása nem idegen a magánjogtól, mindez – ahogy arra a Kúria már fentebb kitért – általánosságban is igaz az élethelyzetek szinte behatárolhatatlan tárházát felsorakoztató polgári jogi jogviszonyokban (Ptk. 1:4. §), de megjelenik konkrét, speciális élethelyzetekben is, így például a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 6. § (1) bekezdésében konstituált, a munkaviszonyokra irányadó általános magatartási követelményként.
- [59] Ehhez képest a 40. § (2) bekezdése egy élethelyzetet kiemelve további rendelkezéseket fogalmaz meg egy konkrét esetre fókuszálva, amikor kimondja: az ügyfél, valamint az ügyfél fizetési számlája felett rendelkezésre jogosult a pénzforgalmi szolgáltatónak vagy az általa megjelölt harmadik félnek haladéktalanul köteles bejelenteni, ha észleli a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz birtokából történő kikerülését, ellopását, valamint jogosulatlan vagy jóvá nem hagyott használatát.
- [60] Természetesen, mint minden magatartási szabályt, a fenti rendelkezéseket is meg lehet szegni: ezt jeleníti meg a jogalkotó a Pft. 45. § (3) bekezdésében amikor kimondja, hogy a pénzforgalmi szolgáltató mentesül a felelőssége alól, egyebek mellett akkor, ha bizonyítja, hogy a kárt az ügyfél a 40. § (1)–(2) bekezdéseiben meghatározott kötelezettségeinek szándékos vagy súlyosan gondatlan megszegésével okozta. E körben tehát már nemcsak a jogviszonyban tanúsítható magatartási szabályokról van szó, hanem éppen ezek megszegéséről. A normasértéssel összefüggő vizsgálatba pedig már a személy tudatállapotának figyelembevételét is előírja a jogalkotó, amikor a kötelezettségszegés súlyosan gondatlan vagy szándékos voltát említi. Nincs tehát szó arról, hogy a felróhatóságtól függő elemek és a szubjektív elemek keverednének, amíg az előbbit a felek jogviszonyára nézve állapította meg a jogalkotó, utóbbinak a jogviszonyra irányadó magatartási szabályokat megsértő cselekmények vizsgálatánál van jelentősége.
- [61] A teljesség kedvéért e körben is utalni kell arra, hogy ez a megközelítés nem egyedi, ami a magánjogi jogviszonyokat illeti. Más területen is van példa arra, hogy a felek jogviszonyának alapvető mércéje az elvárható magatartás elve, ugyanakkor a magatartási szabályok megsértésénél a jogalany tudatállapota is vizsgálendő. Példaként említhető a már korábban hivatkozott Mt. 6. § (1) bekezdése, illetve az azonnali hatályú felmondás egyik esetét nevesítő 78. § (1) bekezdés a) pontja, amely szerint a munkáltató vagy a munkavállaló a munkaviszonyt azonnali hatályú felmondással megszüntetheti, ha a másik fél a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi.
- [62] A jogalkotó a fentebb elemzett Pft. 40. § (2) bekezdéséhez hasonlóan a 45. § (3) bekezdésében is konkretizálja az e körben megfogalmazott rendelkezést, így szándékos vagy súlyosan gondatlan normasértésnek említi azt az esetet, ha a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz használatához szükséges személyes hitelesítési adatait a fizető fél arra nem jogosult harmadik fél részére átadja vagy megismerhetővé teszi.
- [63] A fentieket a Kúria azért tartotta fontosnak tisztázni, hogy egyértelművé tegye: a felek jogviszonyában az adott jogviszonyra („az adott helyzet”-re) irányadó pénzügyi jogi szabályokat kell alkalmazni, értve ez alatt a felek keretszerződését és a Pft. rendelkezéseit is azzal, hogy a legalapvetőbb mércét és viszonyítási pontot itt is a magánjog más területein is érvényesülő elvárhatósági mérce jelenti. Szó sincs ugyanakkor arról, hogy a jogviszonyban tanúsított magatartások megítélése során más jogviszonyok, így például a biztosítási jog körében kidolgozott szempontokat kellene figyelembe venni. A normasértést illetően a

- Pft. a szándékosság és a súlyos gondatlanság fogalmát használja, amelyet hangsúlyozottan nem az adott jogviszony zsinórmértékeként, hanem a jogviszonyra irányadó magatartási szabályokat megszegő ügyfél tudattartalmának vizsgálata körében határoz meg.
- [64] A fenti rendelkezéseket áttekintve felvetődik az adott helyzetben általában elvárható magatartás körében a felróhatóság, a normasértés körében pedig a súlyos gondatlanság és a szándékosság folytán a vétkesség fogalmának elhatárolása, azok tartalmát tekintve is. Helyesen fejti ki mind a referenciahatározatot meghozó, mind az indítványozó tanács, hogy a két kategória tartalmában nem azonos. A felróható kötelezettséghez az, ha a jogalany nem az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsítja. Az elvárhatóság mértékét „az adott helyzetben általában elvárható” formulában kifejezésre juttatott tipizált és objektívizált elvárási szint határozza meg. Ezzel szemben a szándékosság vagy súlyos gondatlanság szubjektív felelősségi kategóriák, megítélésüknél az adott személy tudattartalmának kell jelentőséget tulajdonítani, ezért csak az eset összes körülményét mérlegelve lehet eldönteni azt a kérdést, hogy az adott magatartás súlyosan gondatlannak minősül-e. A mércét tehát mindig a konkrét személyhez, és nem egy tipizált személyhez kell viszonyítani. A vétkességnek két alapvető alakzata van: a szándékosság és a gondatlanság.
- [65] Az elemzett jogi normák tartalmának bemutatása és a felróhatóság-vétkesség általánosan elfogadott jelentésének tisztázását követően a Kúria azt vizsgálta, hogy az elemzett jogviszonyban pontosan mit kell érteni a „súlyosan gondatlan” magatartás alatt. E körben fontosnak tartja hangsúlyozni: az indítványozó tanács helytelenül indul ki a fogalom értelmezése során a jogi analógia használatából. Nem arról van szó, hogy a biztosítási jog körében kidolgozott jogtételeket kell alkalmazni a pénzügyi szolgáltató és az ügyfél jogviszonyára. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében megjelenő jogállamiság alapvető követelménye, hogy a jogszabályok kiszámíthatóak, egyértelműek és következetesek legyenek. Ezzel összhangban mondja ki a jogalkotásról szóló 2010. évi CXIII. törvény (Jat.) 2. § (1) bekezdése, hogy a jogszabálynak a címzettek számára egyértelműen értelmezhető szabályozási tartalommal kell rendelkeznie. Mindebből pedig következik az is, hogy eltérő rendelkezés hiányában azonos jogi fogalmakat azonos tartalommal kell értelmezni, különösen akkor, ha ugyanazon jogág körébe eső jogviszonyokról van szó.
- [66] A súlyos gondatlanság fogalma a polgári jogban hosszú ideje jelen van. A referenciahatározat a fogalom behatárolásához a Kúria Jpe.I.60.009/2022/10. számú jogegységi hatályú határozatát hívta segítségül. A hivatkozott döntés [57] bekezdésében a Kúria utalt arra, hogy a Kúria következetes gyakorlata szerint: a súlyos gondatlanság általában akkor állapítható meg, ha a gondosság olyan feltűnő elhanyagolása áll fenn, ami már egészen közel áll a szándékossághoz. Kitért arra is, hogy a súlyos gondatlanságnak csak akkor van jelentősége, ha az a károsodás előidézésére irányul. Ez az adott esetben a gondosság olyan szintű elhanyagolásában jelentkezett volna, amelyből következően a károkozó szinte a kár mint eredmény bekövetkezését kívánta. A jogegységi hatályú határozatból kiolvasható, hogy a Kúria pontosan mely döntéseket feldolgozva összegezte így a súlyos gondatlanság fogalmát.
- [67] Mindebből az a következtetés vonható le, hogy a Kúria nem „megalkotta”, csupán a korábbi gyakorlatát összefoglalva jelenítette meg a súlyos gondatlanság fogalmát, amely jellemzően, de nem kizárólag biztosítási ügyekben jelent meg a fenti tartalommal. Hozzá kell tenni emellett azt is, hogy az említett határozat jogegységi hatályú, azaz a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja alapján kötelező. E kötelező erő nem különbözik attól, amit a jogalkotó egy jogszabály megalkotásával elérhet, következésképpen a jogegységi hatályú határozatban megjelenő jogértelmezést a bíróságoknak alkalmazni kell.
- [68] A Kúria nem lát olyan eltérő szabályt, ami miatt a korábban ismertetett fogalomtól el kellene térnie a jelenlegi jogegységi eljárásban vizsgált jogviszony tekintetében. A felperes által hivatkozott EUB döntésekből sem olvasható ki olyan jogértelmezés, amellyel az EUB a súlyos gondatlanság fogalmát illetően sajátos, autonóm fogalmat alkotva a magyar polgári jogban bevett fogalomtól való eltérésre sarkallná a tagállami jogalkalmazókat.
- [69] Az indítványozó tanács felvetésével összefüggésben a Kúria fontosnak tartja hangsúlyozni: nincs lehetőség arra, hogy a súlyos gondatlanság fogalmát a Kúria új, az irányadó jogszabályokból nem levezethető tartalommal töltsse meg, a büntetőjog mintájára. Éppen ez jelentene olyan analogikus jogalkalmazást (már-már jogalkotást), amelyre a Kúriának nincs felhatalmazása. Csupán azt teheti meg, hogy a jogszabályok alkalmazása során a korábban kötelező jelleggel megállapított jogértelmezést követi és érvényesíti, feltéve, hogy annak a jogszabályokból kiolvasható, a korábbiaktól eltérő tartalma nincs.
- [70] A fentiek alapján a Kúria a Pft. 45. § (3) bekezdésének értelmezése körében a referenciahatározatban is alkalmazott fogalomból indult ki.
- [71] Végül, a Kúria azt vizsgálta, hogy a fogalom tisztázását követően hogyan kell értelmezni a Pft. 45. § (3) bekezdését.
- [72] A Pft. 45. § (3) bekezdése szerint a pénzforgalmi szolgáltató akkor mentesül a felelőssége alól, ha bizonyítja, hogy a fizető fél a kárt a 40. § (1)–(2) bekezdéseiben meghatározott kötelezettségeinek szándékos vagy súlyosan gondatlan megszegésével okozta.
- [73] A súlyos gondatlanság vizsgálatánál figyelemmel kell lenni a referenciahatározatban foglalt jogértelmezésre, amely szerint „személyre szabottan, valamennyi körülményt értékelve azt kell vizsgálni, hogy a fogyasztó szubjektíve tisztában volt-e magatartása következményével, számolnia kellett-e a kár bekövetkezésével, a gondosság olyan szintű elhanyagolása valósult-e meg, amelyből következően szinte kívánta a kár mint eredmény bekövetkezését, vagyis a hátrányos következményekkel kapcsolatban megállapítható-e a fogyasztó nagyfokú közömbössége”. Ezzel összhangban a Jpe.I.60.009/2022/10. jogegységi hatályú határozat indokolása szerint „súlyos

- gondatlanság általában akkor állapítható meg, ha a gondosság olyan feltűnő elhanyagolása áll fenn, ami már egészen közel áll a szándékossághoz”. Ebből következően az elemzett szabálynak nem lehet más jelentést tulajdonítani mint, hogy a súlyos gondatlanságnak a szabályszegésre kell vonatkoznia azzal, hogy értékelni kell az ügyfélnek a kár bekövetkezésével kapcsolatos tudattartalmát is. Más megfogalmazásban: az okozati összefüggést vizsgálni kell a kötelezettségszegés és a károkozás eredménye között, és a súlyos gondatlanságot a kár bekövetkezéséhez való viszonyban kell értékelni. Ez azt jelenti, hogy a hátrányos következmények vonatkozásában oly mértékben állapítható meg az ügyfél (a fogyasztó) nagyfokú közömbössége, felelőtlensége, amely már közel áll a szándékossághoz.
- [74] A Kúria szerint e körben a Ptk. és a Pft. szabályozása nem áll ellentétben egymással. Amíg a Ptk. 6:464. § (1) bekezdése a szabályozás kiindulópontjaként a károkozást jelöli meg („a biztosító mentesül szolgáltatási kötelezettsége alól, ha bizonyítja, hogy a kárt jogellenesen, szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartással” okozta a szerződő fél vagy a biztosított), addig a Pft. az ügyfél magatartásából indul ki és ezzel ok-okozati viszonyban jeleníti meg a kár bekövetkezését. Mindez azonban csupán kodifikációs jogtechnikai különbség, nem jelenti sem azt, hogy a biztosítási jogviszony körében nem következik be a biztosítási jogviszonyra irányadó szerződéses és törvényi szabályok súlyosan gondatlan megszegése, minthogy azt sem, hogy a Pft. alkalmazásában az ügyfél súlyosan gondatlan kötelezettségszegése nem a kár bekövetkezésével összefüggésben értékelendő.
- [75] A kifejtettek értelmében a súlyos gondatlanság fogalmát a Pft. 45. § (3) bekezdése alkalmazásában úgy kell értelmezni, hogy az ügyfél szubjektíve tisztában volt a magatartása következményével, számolnia kellett a kár bekövetkezésével, a gondosság olyan szintű elhanyagolása valósult meg, amelyből következően szinte kívánta a kár mint eredmény bekövetkezését, vagyis a hátrányos következményekkel kapcsolatban megállapítható az ügyfél nagyfokú közömbössége, felelőtlensége. Ez áll összhangban az uniós jogalkotó feltehető akaratával is, tekintve, hogy a PSD2 irányelv (72) preambulumbekzdése szerint „[m]íg azonban a gondatlanság fogalma csak a gondossági kötelezettség megsértését jelenti, a súlyos gondatlanságnak a pusztá gondatlanságnál többet, jelentős mértékű hanyagságról tanúskodó magatartást kell jelentenie”.
- [76] A Kúria e körben fontosnak tartja leszögezni: mindez nem jelent azt, hogy semmilyen esetben sem állapítható meg az ügyfél súlyos gondatlansága. A készpénz-helyettesítő fizetési eszköz használatához szükséges hitelesítési adatok harmadik személy részére történő átadása sok esetben jelentheti az ügyfél gondossági kötelezettségének olyan súlyos elhanyagolását, amellyel összefüggésben nyilvánvalóan számolnia kell a felelőtlen magatartás hátrányaival is. Mindezt minden esetben, a súlyos gondatlanság feltételeit egyedileg vizsgálva lehet eldönteni.
- [77] A kifejtettek alapján a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a referenciahatározattól való eltérés nem indokolt.
- [78] A felülvizsgálati kérelem elbírálására az előzőekben kifejtett jogértelmezéssel összhangban, a folytatódó felülvizsgálati eljárásban kerül sor.
- [79] A Kúria a felperes érvelésével ellentétben nem tartotta indokoltnak az EUB megkeresését, ezért azt mellőzte.
- [80] A Kúria az indítvány elbírálása során észlelte, hogy a jogalkotó 2025. december 24. napjával kiegészítette a Pft. 45. § (3) bekezdését. Figyelemmel azonban arra, hogy a jogegységi indítvánnyal érintett ügyben a korábban hatályos szabályokat kell alkalmazni, illetve arra is, hogy a kiegészített szabály az itt elemzett rendelkezések tartalmát nem érinti, a módosítás a jogegységi indítvány elbírálását nem befolyásolta. A Kúria a jelenleg hatályos rendelkezések körében is irányadónak tartja a fentebb kifejtett jogértelmezését.
- VIII.**
- [81] Mindezekre tekintettel a Kúria a Bszi. 24. § (1) bekezdés *c)* pontja, 25. §-a, 32. § (1) bekezdés *b)* pontja, 33. § (1) bekezdés *b)* pontja, valamint a 40. § (1) és (2) bekezdései alapján, a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása érdekében [Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés] a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.
- [82] A Kúria a Bszi. 42. § (1) bekezdése alapján a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben, a BHGY-ban, a bíróságok központi internetes honlapján és a Kúria honlapján közzéteszi. A jogegységi határozat a bíróságokra – az indítványozó tanács kivételével – a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.
- Budapest, 2026. március 2.
- Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke,
Salamonné dr. Piltz Judit s.k. előadó bíró,
Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr.
Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna
s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Kalas
Tibor s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k.
bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Dr. Varga Zs.
András s.k. a tanács elnöke az aláírásban
akadályozott Molnár Ferencné dr. bíró helyett,
Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Simonné dr.
Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k.
bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró Dr. Sugár Tamás s.k.
bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső
s.k. bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró
- Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin bíró többségi
határozattól eltérő álláspontja*
- [83] A súlyos gondatlanság polgári jogi fogalmának a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvénnyel (a továbbiakban: Pft.) összefüggésben felmerült értelmezésével kapcsolatban nem értek egyet a többségi határozattal.
- I.**
- [84] A súlyos gondatlanság definiálása során a jogviszonyok eltérő normatív hátterére és sajátosságaira tekintettel a Pft.-n alapuló és a

- biztosítási jogviszonyok eltérő viszonyítási pontú jelentéstartalma miatt indokolt e sajátosságokhoz igazított értelmezés. A Pft. 45. § (3) bekezdése által meghatározott mentesülés feltétele a szerződésen belüli magatartás értékelése (amelynek mögöttes szabálya a Ptk. 6:142. §-a), a biztosítási jogviszony esetén a Ptk. 6:464. § (1) bekezdése [és az azzal érdemben megegyező, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 556. § (1) bekezdése] a biztosító mentesülésének alapjául bármely jogellenesen, szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartással okozott kárt tekint (amelynek mögöttes szabálya a Ptk. 6:519. §-a). A Ptk. alapvetően egységesként kezeli a kontraktuális és a deliktuális kárfelelősségi rendszert, két kivétellel: felelősség alóli kimentés (Ptk. 6:142. §) és a megtérítendő károk köre (Ptk. 6:143. §) tekintetében eltérő a szabályozás.
- [85] Más a szabályok normaszervezete is: míg a Pft. 45. § (3) bekezdése úgy fogalmaz, hogy a pénzforgalmi szolgáltató – egyebek mellett – akkor mentesül, ha azt bizonyítja, hogy a jóvá nem hagyott fizetési művelettel összefüggésben keletkezett kárt a fizető fél a 40. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott kötelezettségeinek szándékos vagy súlyosan gondatlan megszegésével okozta, a biztosító mentesüléséhez az vezet, ha az nyer bizonyítást, hogy magát a kárt okozta a szerződő fél vagy a biztosított súlyosan gondatlan magatartással.
- [86] A határozat a felróhatóság fogalmától ugyan elhatárolja a vétkességet, ez utóbbi körében értékelve a szándékosságot és a súlyos gondatlanságot, de az értelmezési keretet úgy határozza meg, hogy a felróhatóság a jogviszonyon belül, a szándékosság, illetve a súlyos gondatlanság pedig csak a normasértés vonatkozásában értelmezendő. A jogviszony eredhet szerződésből vagy azon kívüli károkozásból is. Ha szerződésből ered, mint a jelen eljárás alapjául szolgáló ügyekben, akkor a gondossági kötelmet eredményező szerződéses kötelezettségek – így különösen a Pft. 45. § (3) bekezdése által felhívott, a szerződés részét képező Pft. 40. § (1) és (2) bekezdésének a – megsértése nem teszi a felek közötti viszonyt a szerződéses jogviszonyon kívülivé, tehát nem egyszerű normasértésről van szó, hanem a szerződés felek által és a jogszabály (így a Pft.) által meghatározott rendelkezései megsértéséről, ezek jogviszonyon belüli értékeléséről.
- [87] A szerződésszegést (a jogellenes magatartás megvalósulását) mint első vizsgálati lépcsőt követően valóban egy második lépcsőben vizsgálható a Pft. – vagy ahol a Ptk. körében a Ptk. ezt külön értékelni kívánja, ott a Ptk. – kifejezett rendelkezése alapján a szerződésszegő/károkozó alanyi oldala, annak tudati-érzelmi (akarat) viszonyulása a saját jogellenes magatartásához, illetve, ha a normaszöveg úgy fogalmaz, akkor a szerződésszegő/deliktuális felelősség potenciális alanya tudati-akarat) viszonyulása a jogellenes magatartása káreredményéhez. A felelősségre vonás és annak lehetséges eredménye, a kártelepítés szempontjából azonban különbözik a szabály, ha a szándékosságot, illetve a súlyos gondatlanságot a jogellenes magatartásra (ami vagy szerződésszegés vagy azon kívüli, deliktuális kötelezettségszegés) vagy annak lehetséges kárkövetkezményére vetítve fogalmazza-e meg a jogalkotó.
- [88] A Pft. 45. § (3) bekezdéséből arra lehet következtetni, hogy a bank mentesüléséhez a banknak azokat a tényeket kell eredményesen bizonyítania, hogy az ügyfél tudati és akarat) viszonyulása a saját szerződésszegésre alkalmas magatartása vonatkozásában áll fenn, és ez minősülhet jogilag szándékosnak/súlyosan gondatlannak.
- [89] A Pft. 45. § (3) bekezdésének káreredményre vonatkoztatott referenciapontú értelmezése egy olyan, kvázi objektív felelősségi tényállást teremt meg jogértelmezés útján, amely a jogalkotói szándéktól és annak irányelvi (a PSD2 irányelv [az Európai Parlament és a Tanács 2015. november 25-i (EU) 2015/2366 irányelve a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről]) alapjától is idegennek tűnik. Ez esetben ugyanis elveszik a különbség a Pft. 44. §-a szerinti, valóban objektív (mentesülést nem engedő) banki megtérítési kötelezettség és a szűk körű, az ügyfél szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartása esetén a Pft. 45. § (3) bekezdése értelmében lehetővé tett mentesülési szabály között. A Pft. 45. § (3) bekezdésének szövege a Pft. 44. §-ától egyértelmű elhatárolást tesz, amely jogértelmezéssel nem oldható fel.
- II.
- [90] A fentiekől függetlenül is indokolt a súlyos gondatlanságnak olyan definitív meghatározását adni, amely alapján – a Ptk. egész rendszerében betöltött szerepére figyelemmel – a vétkesség egyéb alakzataitól elhatárolható marad. Noha a Ptk. – a régi Ptk.-hoz ennyiben hasonlóan – sem a szándékosságot, sem a súlyos gondatlanságot nem definiálja, és ezeket definitív módon nem határolja el sem a jogellenesség, sem a felróhatóság fogalmától, de mást ért e különböző fogalmak, felelősségi, illetve mentesülési (kimentési) feltételek alatt. A Ptk. ismeri a szándékosság és a gondatlanság fogalmait és különböző alakzatait. Abból ugyanis, hogy a Ptk. nevesíti a szándékosságot és a súlyos gondatlanságot, egyfelől következik, hogy a kódex ismeri és elismeri a gondatlanság súlyosnál enyhébb formáját is (ez a hanyagság vagy *negligentia*). Másfelől következik, hogy a szándékosságon belül létezik egy olyan vétkességi fokozat, amelyet a magánjog eshetőleges szándékként azonosít és azt elhatárolja az egyenes szándéktól [Eörsi Gyula megfogalmazása szerint: célzatos szándékosság (ez tartalmilag az egyenes szándék) – nem célzatos szándékosság (ez lényegében az eshetőleges szándék) – lásd EÖRSI Gyula: *Bevezető rendelkezések. Kommentár a Ptk. 4. §-ához*, In Eörsi Gyula–Gellért György (szerk.): *A Polgári Törvénykönyv magyarázata I.* Budapest, KJK, 1981. 58.]
- [91] A határozat a felróhatóság fogalmától ugyan elhatárolja a vétkességet, ez utóbbi körében értékelve a szándékosságot és a súlyos gondatlanságot, de az értelmezési keretet úgy határozza meg, hogy a vétkességi alakzatok közötti különbségtétel relativizálódik. Mind a magánjog, mind a fogalmi keretet illetően a magánjoggal azonos eredetű büntetőjog (Vö. FÖLDI András–HAMZA Gábor: *A*

római jog története és intézményei, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996. 554–555., 558–560., 586–587.) egymástól elhatárolt tartalmúként használja a szándékosság (azon belül az egyes és esetleges szándék), továbbá a gondatlanság (azon belül a súlyos és enyhe gondatlanság) fogalmait. A magánjogban a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) is ismeri vétkességi kategóriaként a szándékosság és gondatlanság fogalmát. Az Mt. 179. §-ának értelmező bírói gyakorlata szerint a munkavállaló károkozása esetén – a kár mértékének behatárolása körében (négyhavi távolléti díj vagy teljes kár) – nagy jelentősége van annak, hogy a kár okozására szándékosan vagy súlyosan gondatlan magatartással került sor. A szándékosságát abban az esetben kell megállapítani, ha a munkavállaló magatartásának (mulasztásának) károsító következményeit előre látja, és azokat kívánja (közvetlen szándék), vagy azokba belenyugszik (esetleges szándék). A munkavállalói károkozás gondatlanságát abban az esetben állapítható meg, ha a munkavállaló a kár bekövetkezésének lehetőségét előre látja ugyan, ám bízik azok elmaradásában (*luxuria*), vagy azért nem látja előre, mert az adott helyzetben általában elvárható gondosságot elmulasztja (*negligentia*). Ezt precedenshatározatok és az MK 25. számú állásfoglalás is kimondja (Mfv.10.128/2022/4., Indokolás [32] és [33]; Mfv.10.617/2016/11., Indokolás [26] és [27]; Mfv.10.228/2017/3., Indokolás [26]; Mfv.10.305/2019/9., Indokolás [41] és [16]).

- [92] A büntetőjog, bár alapvetően közrendvédelmi, preventív, represszív, valamint kiegészítő jelleggel restoratív (és nem elsődlegesen reparatív/kompenzációs, továbbá preventív) cél érdekében, sikerrel alkalmazza a bűnösség fogalmát és alakzatait, ugyanúgy vagy a magatartásra (immateriális bűncselekmények), vagy az eredményre (eredmény-bűncselekmények) vetítetten [a bűncselekmények közötti ezen megkülönböztetés alapja az, hogy – szemben a magánjogi deliktummal – nem minden bűncselekménynek tényálláseleme a káreredmény, az csak ott feltétel, ahol ezt a Btk. az alapesetnél kifejezetten rögzíti, vagy azt minősítő körülménnyé teszi; a Btk. káreredményre vetítetten megfogalmazott szándékosság és gondatlanság fogalmait azonban a bírói gyakorlat az immateriális bűncselekményekre is tudja megfelelően értelmezni. Lásd BELOVICS Ervin: *Büntetőjog I. Általános rész*, Budapest, HVG-ORAC, 2023³, 196., 198–199.], mint ahogyan az a Ptk. (Pft.) rendszerében is kívánalomként megjelenik (azonos referencia probléma).
- [93] A büntetőjog bűnösség alakzataitól (egyenes és esetleges szándék, súlyos és enyhe gondatlanság) eltérő vétkességi fogalmakat a Ptk. sem alkotott. A Ptk. egészére alkalmazható *sui generis* magánjogi (tartalmú) vétkességi fogalmakra a magánjogi joggyakorlat (lásd: munkajog által – a Ptk. fogalomrendszerére alapított – fogalmakat, amely definitív meghatározásokat is tartalmaz) és jogirodalom sem szolgált példákat.
- [94] Ellenkező értelmezés esetén előfordulhatnak olyan életbeli tényállások, amelyek egyaránt képezhetik, illetve képezik is büntető és polgári eljárás tárgyát. Eltekintve most annak a kérdésnek a részletes

kifejtésétől, hogy melyik eljárás indult és zárult le korábban (jogerősen), és milyen eredménnyel, az könnyen belátható, hogy a bűncselekmény terhelt általi elkövetésével kapcsolatos, a bűnösség kérdésére is szükségképpen kiterjedő jogerős büntető bírói állásfoglalás nemcsak a büntető ügy kimenetelére, hanem az ugyanazon cselekményt vizsgáló polgári bíróra, illetve a polgári jogi felelősség levonhatóságára is kihatással van [vö. a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 264. § (1) bekezdés, illetve a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 4. § (2) bekezdés]. Mivel a büntetendő cselekmények főszabályként szándékosan követhetők el (kivételesen a gondatlan alakzatot is büntetni rendeli a törvény), jogilag nehezen kezelhető eredményre vezet, ha ugyanazon cselekményre/mulasztásra, illetve annak elkövetője/okozója bűnösségére/vétkességére vonatkozóan más-más jogi értékelésre jut a büntető és a polgári bíróság.

- [95] Elvileg lehetséges ugyan önálló magánjogi vétkesség-tartalmak következetes kialakítása is, de csak akkor, ha az egyes alakzatok valamennyi magánjogilag releváns életbeli tényállás vonatkozásában egymástól azonos szempontok szerint jól elkülöníthetőek. Az elhatárolási problémák elkerülése érdekében nem célszerű az egyes kategóriák összemossa. A jogegységi határozat rendelkező része 1. pontjában nem szerepel a „szinte kívánta” fordulat, de az indokolása [73] bekezdéseiben ezt a fordulatot használja, ez pedig jogilag az esetleges szándékra („szinte kívánta”: szabatosan belenyugodott) és nem a súlyos gondatlanságra (vagyis a könnyelmű bizakodásra) utaló tartalmat és terminust tükröz. A súlyos gondatlanság magánjogi tartalma megadásában ezen túl megjelenik az enyhe gondatlanság körében használt szófordulat is („a gondosság olyan szintű elhanyagolása”), valamint a szintén az esetleges szándékra igaz beletörődést, belenyugvást kifejező közömbösség szófordulat is („az ügyfél nagyfokú közömbössége, felelőtlensége”). Ugyanakkor nem kap teret az indokolás szerinti megfogalmazásban az, ami az esetleges szándék és a súlyos gondatlanság közötti valódi – egyedül az akaratú és nem a tudati oldalon (BELOVICS *i. m.* 200–201.) jelentkező – elhatárolási ismérv: míg az esetleges szándék esetében beletörődik, belenyugszik a magatartása jogellenességébe, illetve kárkövetkezményébe, ezek iránt közömbös, addig a súlyos gondatlanság esetén könnyelműen bízik ezek elmaradásában.
- [96] A jogegységi határozat indokolása [69] bekezdésében szereplő aggály nem áll fenn (az indítvány szerint javasolt megoldás nem minősül jogszabályokból nem levezethető értelmelésnek, már-már jogalkotásnak), éppen ellenkezőleg. A már meglévő jogszabályi tartalmak (Ptk., Pft.) miniszteri indokolásának (mint jogalkotói akarat megnyilvánulásának, lásd: Alaptörvény 28. cikk: A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni.), jogszabályi rendszerének megfelelő értékelése az

volna, ha a magánjog által igen kevés és kivételes esetben előírt vétkesség értékelését a magánjogban a munkajogi tapasztalatokra is figyelemmel (építve a büntetőjogi tartalomra és módszerre) végeznék el.

Budapest, 2026. március 13.

Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k.
bíró

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.001/2025/10. számú
határozata**

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát elutasítja.

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes helyreigazítási kérelemmel fordult az alpereshez az utóbbi által szerkesztett *honlap neve* internetes sajtótermékben 2024. január 9-én megjelent egyik cikkkel összefüggésben. Az alperes a kérelemnek nem tett eleget.
- [2] A felperes sajtó-helyreigazítási keresetében az alperest az előzetes kérelmében foglaltakkal azonos tartalmú közlemény közzétételére és 490 000 forint + áfa összegű perköltség megfizetésére kérte kötelezni. Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.
- [3] Az elsőfokú bíróság az ítéletében meghatározott szöveggel és módon kötelezte az alperest helyreigazító közlemény közzétételére, valamint az alperes kiadóját egyrészt a felperes részére 490 000 forint + áfa összegű elsőfokú perköltség, másrészt a NAV illetékbevételi számlájára 36 000 forint eljárási illeték megfizetésére.
- [4] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta, és – egyebek mellett – az alperes kiadója által a felperes javára fizetendő perköltség összegét 230 000 forint + áfa összegre leszállította, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta azzal, hogy a felek a másodfokú költségeiket maguk viselik. Rendelkezett továbbá a fellebbezési illeték megfizetéséről.
- [5] A másodfokú bíróság indokoltan találta az elsőfokú bíróság által megállapított ügyvédi munkadíj mérséklését, figyelemmel az elsőfokú eljárás során ténylegesen kifejtett és indokolt ügyvédi munkavégzés mennyiségére. Hangsúlyozta: „[Az] IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján a bíróság a felszámított ügyvédi munkadíjat mérsékli, így a fél és az ügyvéd között létrejött megbízási szerződésben kikötött óradíj nem változtat azon, hogy ténylegesen összességében milyen ellenértékű ügyvédi munkadíj felszámítását tartja indokoltnak és szükségesnek az adott eljárás tekintetében. A jelen eljáráshoz szükséges tényleges ügyvédi tevékenység értékelése során azt is figyelembe volt szükséges venni, hogy a felperest képviselő ügyvéd a felperes vonatkozásában további, azonos közléseket érintő sajtóhelyreigazítás iránt indított perekben is eljár, ez pedig értelemszerűen az egyes ügyekben elvégzett

szükséges ügyvédi tevékenység időtartamára is kihatott.”

- [6] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben az első- és másodfokú perköltséget érintő rendelkezés hatályon kívül helyezését, az alperes elsőfokú perköltség fizetési kötelezettségének 490 000 forint + áfa összegre történő felemelését, továbbá az alperes 110 000 forint + áfa másodfokú perköltség megfizetésére kötelezését kérte. Egyebek mellett hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet a felszámított perköltség mérséklésével kapcsolatos indokolási kötelezettség tekintetében eltért a Kúria Pfv.20.887/2023/6. számú határozatától.
- [7] A felperes a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

- [8] A Kúria a jogegységi panasszal támadott végzésében a felperes felülvizsgálati kérelmét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 415. § (1) bekezdés e) pontja alapján visszautasította, mert álláspontja szerint az érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [9] Határozatának indokolásában felhívta a Pp.-nek a vagyoni jogi per fogalmát definiáló 7. § (1) bekezdés 18. pontját, a felülvizsgálat kizártságát szabályozó 408. § (1) bekezdését, 409. § (1)–(3) bekezdését, valamint a felülvizsgálat Pp. 408. §-a szerinti kizártsága esetén irányadó, a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem előterjesztését előíró 412. § (2) bekezdését, továbbá utalt a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 8. pontjában foglaltakra.
- [10] Indokolása szerint: „A jelen ügyben a felülvizsgálati kérelem tárgya kizárólag az alperes által felperesnek fizetendő első- és másodfokú perköltség, amelynek értéke pénzügyben kifejezhető, ezért az vagyoni jogi igénynek minősül, függetlenül attól, hogy a kereset tárgya sajtó-helyreigazítás, mivel a felperes felülvizsgálati kérelmében nem támadta a jogerős ítélet helyreigazítással kapcsolatos rendelkezését. A felülvizsgálati kérelemben vitatott érték 469 900 forint, amely összeg a Pp. 408. § (1) bekezdése szerinti ötmillió forintot nem haladja meg, ezért jelen ügyben felülvizsgálatnak nincs helye. Figyelemmel arra, hogy jelen ügyben a Pp. 408. § (1) bekezdése alapján felülvizsgálatnak nincs helye és a felperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet nem terjesztett elő, a Kúria a felülvizsgálati kérelmet érdemben nem vizsgálhatta. A felülvizsgálati kérelem és az engedélyezés iránti kérelem együttes előterjesztése teremti meg ugyanis annak a lehetőségét, hogy a Kúria a felülvizsgálat engedélyezése esetén nyomban megkezdje a felülvizsgálati kérelem előzetes megvizsgálását. Ezért az engedélyezés iránti kérelem hiányában a Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 415. § (1) bekezdés e) pontja alapján visszautasította.”

A jogegységi panasz

- [11] A Kúria Pfv.21.052/2024/2. számú végzése ellen a felperes (a továbbiakban: panaszos) terjesztett elő jogegységi panaszt, annak jogalapjaként a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI.

- törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) bekezdését jelölve meg. Visszautalt a felülvizsgálati kérelmében foglaltakra, rámutatott a vagyoni jogi perek [Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pont], illetve a személyiségi jogi perek hatályos perrendtartáson belüli megkülönböztetésére és arra, hogy a sajtóhelyreigazítási per a Pp. 493. §-a alapján az utóbbi pertípus körébe tartozik. Kiemelte, hogy a jelen perben érvényesített jog a felperes sajtóhelyreigazítási joga, a per tárgya ez, függetlenül attól, hogy járulékos perköltség követelést is támasztott; e körben a pertárgyérték meghatározásának eljárásjogi szabályaira [Pp. 21. § (1) és (4) bekezdés] is utalt.
- [12] A panaszos a Kúria Jpe.I.60.002/2021/7. és Jpe.I.60.005/2021/5. számú határozatai alapján hangsúlyozta: a jogegység követelményén belül az az elvárás, hogy ugyanazon jogkérdést felvető ügyekben (ügyazonosság) a jogértelmezés is azonos legyen. Az ügyazonosság több tényező által befolyásolt, összetett jogi fogalom, amelyet mindig esetről esetre kell vizsgálni. A Kúria panasszal érintett határozatának [11] bekezdésében, illetve az általa eltéréssel érinttként megjelölt Pfv.20.887/2023/6. számú, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett határozat [26] bekezdésében kifejtettek – álláspontja szerint – „ugyanabban a jogkérdésben tartalmazzanak eltérő álláspontot, nevezetesen: ha a fél a jogerős határozatot kizárólag a perköltség vonatkozásában sérelmezi, ez változtat-e a per típusán, átminősíti-e a nem vagyoni jogi pert vagyoni jogi perré”. Érvélese értelmében az eltéréssel érintett (a továbbiakban: referencia) határozatában a Kúria erre a jogkérdésre nemleges választ adott, míg a jogegységi panasszal támadott határozatában ezzel ellentétesen foglalt állást.
- [13] Mindezekre tekintettel a panaszos a Bszi. 41/D. § (1) bekezdés c) pontja és (2) bekezdése egyidejű meghivatkozása mellett a támadott határozat hatályon kívül helyezését, és a Kúria jogegységi panasszal támadott határozatát hozó felülvizsgálati tanácsának a felülvizsgálati eljárás (érdemi) lefolytatására utasítását kérte.
- [14] Az ellenérdekű fél nem tett nyilatkozatot.
- A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai**
- I.**
- [15] A Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján jogegységi panasznak van helye – a pervezetésre vonatkozó végzés kivételével – a Kúriának az eljárás törvény alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel vagy felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható határozata ellen, ha a felülvizsgálati kérelemben a Kúria 2012. január 1. után hozott és a BHGY-ban közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre már hivatkoztak, és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést határozatában nem orvosolta. A Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panasznak van helye akkor is, ha a Kúria ítélező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tért el a Kúria közzétett határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor. A panaszos által a jogegységi panaszban előadottak – azok tartalma [Pp. 110. § (3) bekezdés] alapján – az utóbbi jogszabályhely szerinti panaszként voltak értelmezhetőek.
- [16] A Kúria a jogegységi panaszt befogadta, és azt az alábbiakra tekintettel alaptalannak találta.
- II.**
- [17] A Kúria mindenekelőtt a jogegységi panasz eljárás célját, jogi természetét és annak kereteit rögzíti.
- [18] Magyarország Alaptörvényének 25. cikk (3) bekezdése értelmében a Kúria feladata, hogy biztosítsa a bíróságok jogalkalmazásának egységét. A Kúria töretlen gyakorlata szerint e feladatát az ítélezése során akkor teljesíti, ha a közzétett kúriai döntéseiben elfogadott jogértelmezést, elvi megállapítást (*ratio decidendi*) az azonos ügyekben követi (Jpe.I.60.015/2025/10.). A jogegység követelménye: annak biztosítása, hogy a bíróságok a hasonló ügyeket azonos jogértelmezés mentén ítéljék meg. Ugyanannak a jogszabálynak ugyanolyan tények, körülmények mellett nem lehet többféle értelme, a széttartó joggyakorlat sérti a jogbiztonságot (Jpe.I.60.053/2023/12.).
- [19] A Kúria elvi éllel fejtette ki, hogy a jogegységi panasz jogintézménye nem a panaszosnak a per tárgyává tett jog- és érdeksérelmének kiküszöbölésére szolgál; erre a bírósági eljárási törvények által szabályozott rendes és rendkívüli jogorvoslatok biztosítanak többirányú lehetőséget. A jogegységi panasz eljárás nem nyit újabb jogorvoslati fórumot a panaszosnak a megelőző eljárások során szükségszerűen már érvényesített jog- és érdeksérelem orvoslására (Jpe.I.60.001/2021/2.). Számos határozatában következetesen megállapította azt is, hogy a jogegységi panasz eljárás a Bszi. külön szabályozásán alapuló, annak értelmében rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó *sui generis* eljárás, amely a jogrendszer belső koherenciájának megeremtését szolgálja; jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása. Nem jelentheti sem a felülvizsgálati eljárás megismétlését, sem az abban szereplő indokolás „felülmérlegelését”, azaz nem működhet kvázi „szuper-felülvizsgálatként”. Célja a közzétett határozattól jogkérdésben való eltérés feloldása (Jpe.I.60.019/2025/11.).
- [20] A jogegységi panasz eljárás kereteit (egyben: korlátait) illetően a Kúria kizárólag azt vizsgálja, hogy a panasz előterjesztője által a jogegységi panasz beadványban megjelölt, közzétett kúriai határozat(ok)tól való, a jogegységi panaszban állított konkrét eltérés bekövetkezett-e, és ha igen, az eltérés indokolt volt-e vagy sem. A Kúria tehát a jogegységi panasz eljárás során a fél által megjelölt keretben, az általa hivatkozott eltérések tekintetében vizsgálja a panasz megalapozottságát (Jpe.I.60.015/2025/10.).
- [21] Lényeges, hogy nem önmagában az érintett határozatok eltérését kell kimutatni. Jelentősége a közzétett kúriai (referencia) határozat, illetve a panasszal támadott kúriai határozat által felvetett és elbírált jogkérdésben való eltérésnek van. Ezen eltérésnek pedig konkrét és ellentétes tartalmú jogértelmezésben kell megnyilvánulnia. Jogértelmezésen azt a tudatos jogalkalmazói tevékenységet értjük, amelynek során a bíróság valamely jogi norma tartalmának, jelentésének, értelmének a feltárására törekszik. Ehhez képest a közzétett (referenciaként hivatkozott), illetve a

- jogegységi panasszal támadott határozatok szükségképpen nem nélkülözhetik az ugyanazon jogkérdésre adott (értelemszerűen: ellentétes) jogértelmezést, mert ezek hiányában a jogegység érdekében szükséges összevetés nem végezhető el.
- [22] Ebből az is következik, hogy önmagában kizárja a panasz eredményességét, ha az összevetendő határozatok bármelyike nem tartalmaz ugyanazon jogkérdés tekintetében adott jogértelmezést.
- [23] Amint arra a Kúria ugyancsak számos jogegységi panasz határozatában rámutatott: a jogegység fogalmát az egyes eljárási törvények nem definiálják, a Bszi. jogegységi eljárásra és jogegységi panasz eljárásra vonatkozó rendelkezéseiből, annak egyes eseteire vonható le – negatív oldalról – következtetés, amelynek értelmében a jogegység hiányát egy másik kúriai döntéstől való indokolatlan eltérés okozza. A jogegység követelménye tehát sohasem absztrakt, hanem mindig konkrét ügyekhez – az előzőekben hangsúlyozott jogértelmezéshez – köthető, csak meghatározott és megjelölt bírói döntések tekintetében merülhet fel. Következésképpen – a jogegységi panasz eljárásokban kialakult gyakorlatot követve – a jogegység követelményén belül az az elvárás, hogy ugyanazon jogkérdést felvető ügyekben (ügyszakosság) a jogértelmezés is azonos legyen. Ha nincs meg az ügyek közötti – alábbi értelemben vett – azonosság, mert eltérő háttérűek a bírói döntések, akkor sem jogilag, sem tágabb értelemben nem értelmezhető a jogegység (Jpe.II.60.008/2025/2.).
- [24] A Kúria hangsúlyozza: a fentiekből következően csak olyan határozatok összemérése lehetséges, amelyekben a jogértelmezést igénylő ugyanaz a jogkérdés egyáltalán felvetődött és amelyekben a Kúria az egyező jogkérdés vonatkozásában a fentebb körülírt jogértelmezést elvégezte; azaz a határozatnak van *ratio decidendi*-ként megfogalmazott megállapítása (magja).
- [25] A Kúria következetes gyakorlata (Jpe.I.60.043/2024/8.) szerint a jogegység követelménye alapján vizsgálni kell, hogy mikor áll fenn az ügyek (bírói döntések) közötti azonosság. Az „ügyszakosság” több tényező által befolyásolt, összetett jogfogalom, amelyet mindig esetről esetre kell vizsgálni. Ennek során szigorúan kell venni az összehasonlított bírói döntésekben alkalmazott anyagi jogszabály egyezőségét (hatály, normatartalom) és a jogértelmezés szempontjából releváns tények lényegi hasonlóságát. Nincs ügyszakosság eltérő anyagi jogi háttérű, azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kérelmet tartalmazó, vagy azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő tényállású ügyek között. Alappal kérdőjelezhető meg az ügyszakosság azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kereseti, vagy felülvizsgálati érvelés esetén is.
- [26] A jogegységi panasz eljárásban eljárásjogi kérdésekben is lehet jogegységi panasszal élni (Jpe.I.60.011/2021/3.).
- [27] Határozataiban a Kúria kimondta azt is, hogy az ügyszakosság fennállásának feltételeit eljárásjogi kérdések esetén nyilvánvalóan eltérően kell vizsgálni, figyelemmel arra, előfordulhat, hogy ugyanazon eljárásjogi rendelkezéseket eltérő ténybeli és anyagi jogi alapon elbírálandó ügyekben kell azonosan alkalmazni. E körben annak kell jelentőséget tulajdonítani, hogy az alkalmazott eljárási rendelkezés azonos-e, és az összehasonlítandó ügyekben az alkalmazott normával összefüggésben felvetett absztrakt jogkérdést azonos vagy eltérő módon választották meg a határozatban. Ha a jogegységi panasz előterjesztője arra hivatkozik, hogy a jogerős ítélet eljárási szabályt sért, az csak akkor vezethet eredményre, ha megjelöl olyan közzétett kúriai határozatot, amely szerint a Kúria ugyanilyen eljárási helyzetben az ügy érdemében eltérő döntést hozott. (Jpe.II.60.012/2024/7.)
- [28] A Kúria gyakorlata következetes abban a tekintetben is, hogy az ügyszakosság bemutatása a panaszos feladata: a jogegységi panasz előterjesztő feltétl elvárható – éppen a jogintézmény sajátos jellege és a kötelező jogi képviselőt okán –, hogy a támadott döntés és a közzétett kúriai döntés közötti ügyszakosságot bemutassa, annak fennállását részletesen indokolja, a jogkérdésben való eltérést pontosan megjelölje, és panaszában állítson fel párhuzamot a jogkérdés szempontjából releváns tények, alkalmazandó jogszabályok, az eljárás kereteit meghatározó kérelmi elemek hasonlóságára utalva, továbbá mutassa be, hogy a közzétett döntésekben ugyanazon jogkérdésben milyen álláspontot fogadott el az ítélező tanács, és indokolja meg, miben látja a közzétett és támadott kúriai döntés közötti eltérést (Jpe.I.60.023/2025/10.).
- [29] Kiemelendő továbbá: a Kúria már számos határozatában nyilvánvalóvá tette, hogy ebben a körben nem elégséges csupán megjelölni az összevetni kért határozatokat, miképpen az eltérésre való pusztán hivatkozás sem nyitja meg az utat a panasz érdemi elbírálására. A jogegységi panasz előterjesztőjének ki kell munkálnia: a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó, mely jogértelmezést nem tartotta be jogi érvelése mely pontjában. Ebből következően fel kell tárni az ügyek összehasonlítható tényállását, a felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály, konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt másik értelmezéssel (Jpe.I.60.015/2025/10.).

III.

- [30] Mindezek alapján a Kúriának elsőként azt kellett vizsgálnia, hogy a jogegységi panaszban előadottak alapján a támadott határozat és a panaszos által hivatkozott referenciahatározat tekintetében fennállnak-e – az általa megjelölt jogkérdést illetően – az ügyszakosság ismertett kritériumai.
- [31] A Kúria előjáróban rámutat: a jogegységi panasszal érintett ügy sajátossága, hogy a panaszos felülvizsgálati kérelmében és jogegységi panaszában – eltérő jogkérdés tekintetében állított eltérés okán – ugyanazt a referenciahatározatot jelölte meg; már felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a Kúria e közzétett határozatától való eltérésre, azonban más jogkérdéssel összefüggésben. Míg felülvizsgálati kérelmében a felszámított perköltség mérséklésével kapcsolatos indokolási kötelezettség tekintetében állította a referenciahatározat [55]–[56] bekezdéseiben foglaltaktól való eltérést (felülvizsgálati kérelem 3. oldal), addig jogegységi panaszában a jelen esetben sajtó-helyreigazítási (azaz személyiségi jogi) perben hozott jogerős

- határozatnak kizárólag a perköltség tekintetében való sérelmezése körében a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem szűkségességét érintően a per típusának meghatározása kérdésével („vagyonjogi perré válik-e”) kapcsolatban állította a panasszal támadott határozat eltérését a referenciahatározat [26] bekezdésében írtaktól. A jogegységi panasz szempontjából az utóbbi jogkérdés tekintetében kellett vizsgálni a támadott, illetve a referenciahatározat ügyazonosságát.
- [32] A Kúria ezzel összefüggésben a következőket állapította meg.
- [33] A panasszal támadott határozatot a Kúria a Pp. XXXVII. Fejezete (egyes személyiségi jogok érvényesítése iránt indított perek) körébe tartozó sajtó-helyreigazítás iránti ügyben, míg a hivatkozott referenciahatározatot a Pp. XXXV. Fejezetében szabályozott szülői felügyelet gyakorlásának rendezése tárgyú (azaz személyi állapotot érintő) ügyben hozta, amelyekben a perek főtárgyát képező érvényesített jog [Pp. 7. § (1) bekezdés 11. pont] nyilvánvalóan eltérő.
- [34] A Kúria e ponton rámutat: az a körülmény, hogy a felülvizsgálati eljárás tárgya mindkét ügyben kizárólag a perköltség volt, nem teszi azonossá az ügyeket az érvényesített jog szempontjából. A Pp. 7. § (1) bekezdés 11. pontja értelmében ugyanis az érvényesített jog az az alanyi jog, amelynek érvényesítését anyagi jogi jogszabály biztosítja. A perköltség iránti „igény” (követelés) azonban nem anyagi jogi megalapozottságú, annak érvényesítése minden esetben járulékos jelleggel, kizárólag eljárásjogi szabályok (Pp. 78-93. §) alapján történik, azaz nincs mögötte alanyi jogot biztosító anyagi jogi jogszabályi rendelkezés.
- [35] Anyagi jogi értelemben tehát az ügyazonosság léte fél sem merülhetett, a panaszosnak ezért azt kifejezetten eljárásjogi oldalról kellett bemutatnia.
- [36] Ebből a szempontból az kétségtelenül megállapítható, hogy a referenciahatározat alapjául szolgáló ügy és a jogegységi panasszal támadott ügy két aspektusban valóban mutat eljárásjogi egyezést: egyik sem vagyonjogi per, és mindkettőben kizárólag a perköltség volt a felülvizsgálat tárgya. Ezen túlmenően, az ügyazonosság körében értékelhető körülmény azonban az alább kifejtettkre figyelemmel nem áll fenn.
- [37] A panaszos jogegységi panaszában azt adta elő, hogy a Kúria panasszal érintett határozatának [11] bekezdésében, illetve a hivatkozott közzétett referenciahatározatának [26] bekezdésében kifejtettek – álláspontja szerint – ugyanabban a jogkérdésben (nevezetesen: „ha a fél a jogerős határozatot kizárólag a perköltség vonatkozásában sérelmezi, ez változtat-e a per típusán, átminősíti-e a nem vagyonjogi pert vagyonjogi perré”) tartalmaznak eltérő álláspontot. Szerinte a referenciahatározatában a Kúria erre a jogkérdésre nemleges választ adott, míg a jogegységi panasszal támadott határozatában ezzel ellentétesen foglalt állást.
- [38] Ehhez képest a referenciahatározat [26] bekezdésében írtakat a Kúria eljárás tanácsa a határozata megelőző, azaz [25] bekezdésében megfogalmazott – kettős tartalmú – kérdésére adandó válaszként fogalmazta meg. A [25] bekezdés szerint: „A Kúria elsődlegesen abban foglalt állást, hogy az ügyben a perköltséget illetően van-e helye felülvizsgálatnak, illetve a felülvizsgálat engedélyezési kérelemhez (Pp. 410. §) kötött-e.” A határozat [26] bekezdésében pedig a Kúria nem a panaszos által jogegységi panaszában megfogalmazott általánosító jelleggel, hanem kifejezetten és kizárólag az előtte lévő, személyi állapotot érintő perre vonatkoztatva határozta meg álláspontját, miszerint: „Önmagában ugyanis az, hogy a személyi állapotot érintő perben a fél a jogerős határozatot kizárólag a perköltség vonatkozásában sérelmezi, a per típusán nem változtat, a pert nem minősíti át vagyonjogi pernek, hanem egy személyi állapotot érintő perben az igényérvényesítéssel felmerülő pénzbeli követelésnek tekintendő.”
- [39] E vizsgálaton belül a fentiek összevetésével egyfelől az állapítható meg, hogy a panaszban általános jelleggel – pertípustól függetlenül – megfogalmazott eljárásjogi jellegű kérdés, illetve a referenciahatározat [25] bekezdésében feltett második kérdésre a [26] bekezdésben – kizárólag egyetlen pertípus (a személyi állapotot érintő per) tekintetében – adott válasz egyértelműen eltérő eljárásjogi jogkérdést érintett. Erre tekintettel már a panaszos által felvetett jogkérdés sem azonosítható a referenciahatározatban a Kúria által megválaszolt jogkérdéssel.
- [40] Másfelől – immár a referenciahatározatot összevetve a jogegységi panasszal támadott határozattal – egyértelműen az állapítható meg, hogy az utóbbi határozat panaszos által hivatkozott [11] bekezdése nem tartalmaz a referenciahatározat [26] bekezdésében írtakkal kapcsolatban bármilyen, az ügyazonosság megállapításához elengedhetetlen jogértelmezésként értelmezhető jogi álláspontot. A jogegységi panasszal támadott határozatának [11] bekezdésében a Kúria mindössze annyit állapított meg, hogy „[a] felülvizsgálati kérelem tárgya kizárólag az alperes által a felperesnek fizetendő első- és másodfokú perköltség, amelynek értéke pénzüsszegben kifejezhető, ezért az vagyonjogi igénynek minősül, függetlenül attól, hogy a kereset tárgya sajtó-helyreigazítás, mivel a felperes felülvizsgálati kérelmében nem támadta a jogerős ítélet helyreigazítással kapcsolatos rendelkezését”, továbbá azt, hogy „A felülvizsgálati kérelemben vitatott érték 469 900 forint, amely összeg a Pp.408. § (1) bekezdése szerinti ötmillió forintot nem haladja meg, ezért jelen ügyben felülvizsgálatnak nincs helye.”
- [41] Aggálytalanul és kétségmentesen megállapítható tehát, hogy a jogegységi panasszal támadott határozatból idézett megállapítások egyike sem vonatkozott a referenciahatározat [26] bekezdésében a személyi állapotot érintő pertípus átminősülésének kérdésére.
- [42] Összegezve:
- a panaszos jogegységi panaszában általános jelleggel, míg a Kúria a referenciahatározatban kizárólag a személyi állapotot érintő perre vonatkozóan fogalmazott meg jogértelmezést igénylő jogkérdést;
  - a jogegységi panasszal támadott határozattal érintett ügy nem vetette fel a referenciahatározat [26] bekezdésében kizárólag a személyi állapotot

- érintő pertípussal kapcsolatban kifejtett jogkérdést, így annak értelmezését sem;
- a jogegységi panasszal támadott határozat ténylegesen sem tartalmaz jogértelmezést a referenciahatározatban megfogalmazott jogkérdést illetően;
  - erre tekintettel a panaszos jogegységi panaszában tévesen állította az azonos jogkérdés tekintetében az összevetendő határozatokban adott ellentétes jogértelmezés létét;
  - amelyekből következően az összevethetőséghez megkívánt ügyszabályság megléte többszörösen kizárt.
- [43] A kifejtettek szerint a jogegységi panasz eljárásban a jogegységi panasszal támadott és a referenciahatározatok összevethetőségének (ügyszabályság) alapvető feltétele, hogy az érintett határozatok ugyanazon jogkérdésben tartalmazzanak jogértelmezést. Ez a jelen ügyben nem állapítható meg.
- [44] Ügyszabályság hiányában a jogegységi panasz nem vezethető eredményre, amelyre tekintettel a Kúria a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján a jogegységi panaszt elutasította.
- IV.**
- [45] A Kúria a jogegységi panasz megalapozatlanságával kapcsolatban az egyes pertípusok eljárásjogi meghatározottságával és annak a jogegységi panasz eljárásban betöltött jelentőségével összefüggésben a következő rendszertani kérdésekre is kitér.
- [46] A Pp. jelen ügyben alkalmazandó, 2025. december 31-ig hatályban volt, a felülvizsgálatra, illetve annak engedélyezésére vonatkozó szabályai szerint a felülvizsgálat lehetősége, illetve kizárt volta többlépcsős rendszerben, logikailag egymásra épülő rendelkezések (Pp. 406–410. §) által volt szabályozott. Abban a kérdésben, hogy adott esetben a felülvizsgálat lehetséges vagy kizárt, ezt a belső szabályozást, annak logikáját kellett követni.
- [47] A szabályozás első lépcsője a Pp. 406. § (1)–(2) bekezdése, amely meghatározza a felülvizsgálat tárgyát képező jogerős határozatokat.
- [48] A második lépcső: a Pp. 407. § (1)–(2) bekezdése, amely az első lépcső [Pp. 406. § (1)–(2) bekezdés] szerinti, a felülvizsgálat tárgyát képező jogerős határozatok közül objektív alapon és abszolút jelleggel (engedélyezési lehetőség nélkül) kizárt ügyeket határozza meg; azaz az itt felsorolt határozatok ellen felülvizsgálatnak egyáltalán nincs helye, annak engedélyezését sem lehet kérni.
- [49] A harmadik lépcső: a felülvizsgálat kivételes engedélyezése [Pp. 409. § (1) bekezdés], amely azonban pertípus alapú megkülönböztetés szerint kizárólag a vagyoni jogi perekre [Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pont] korlátozódik; e pertípusba tartozó ügyek felülvizsgálatból kizárt speciális esetekre [Pp. 408. § (1)–(2) bekezdése szerinti értékhatár alatti, illetve a másodfokú bíróság által azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással helyben hagyott határozatokra] vonatkozik, azokra is csak akkor, ha a törvény a felülvizsgálatot más okból (adott esetben a második lépcsőben, a Pp. 407. §-a által) nem zárja ki [Pp. 409. § (1) bekezdés]. A Pp. 408. §-ával érintett vagyoni jogi perekben a felülvizsgálat engedélyezése arra irányuló kérelem csatolásával kérhető [Pp. 409. § (1) bekezdés, 410. §, 412. § (2) bekezdés].
- [50] Ez a szabályozási logika egyúttal vizsgálati sorrendet is jelent. Ha a Pp. 406. §-a értelmében a támadott határozat nem lehet felülvizsgálat tárgya, akkor a későbbi rendelkezésekben írt szűrőket (Pp. 407–408. §) nem kell alkalmazni, a felülvizsgálati kérelmet önmagában amiatt kell visszautasítani, mert a támadott határozat egyáltalán nem lehet felülvizsgálat tárgya. Ha az első lépcsőben a felülvizsgálat megengedett, akkor a második körben azt kell vizsgálni, hogy a felülvizsgálat kizárt-e a Pp. 407. §-a alapján. Ha igen, akkor a felülvizsgálati kérelmet vissza kell utasítani [Pp. 415. § (1) bekezdés d) pont]. Az első és a második lépcsős vizsgálat során a pertípusnak nincs relevanciája, a visszautasítás független attól, hogy a per vagyoni jogi perek minősül-e.
- [51] A szabályozás rendszerében – ezáltal a felülvizsgálat megengedett/kizárt voltának vizsgálatánál – kizárólag a harmadik lépcsőben jelenik meg a pertípus szerinti megkülönböztetés (cezúra); a Pp. 408. § (1)–(2) bekezdése szerinti speciális kizárási okok (az értékhatár, illetve az azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással történt helyben hagyás) csak a vagyoni jogi perekre vonatkoznak. A jogalkotó tehát a harmadik szabályozási lépcsőt szűkebb tartományban rendelte alkalmazni.
- [52] A Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pontjának értelmező rendelkezése, valamint a Pp. 7. §-ához fűzött részletes indoklás a pertípusokat a polgári (anyagi) jog szabályozási tárgyaiból eredezteti: a polgári jog ugyanis a felek személyi állapotát, személyiségi jogait és vagyoni viszonyait szabályozza. Az eljárásjogi értelemben vett pertípusok perrendtartásbeli meghatározása alapvetően a keresettel érvényesített jog – azon anyagi jog, amelynek érvényesítését anyagi jogi jogszabály biztosítja [Pp. 7. § (1) bekezdés 11. pont] – alapján történik. Így az érvényesített igény anyagi jogi alapja, azaz a jogalap minden esetben anyagi jogi jogszabályi rendelkezés, amely az anyagi jogot közvetlenül keletkeztető tényeket meghatározza és annak alapján az igény támasztására feljogosít [Pp. 7. § (1) bekezdés 8. pont]. Ennek megfelelően különböztetünk meg háromféle pertípust a hatályos perrendtartás rendszerében: vagyoni jogi, személyi állapotot érintő (rövidebben: személyi állapot) és személyiségi jogi pereket.
- [53] A fentieknek a jelen ügy szempontjából a referenciahatározattal támadott határozattal érintett ügyek eltérő pertípusba tartozása, és az emiatt rájuk vonatkozó engedélyezési szabályok eltérése miatt van jelentősége.
- [54] A referenciahatározattal érintett ügy tárgya: a Pp. XXXV. Fejezetében szabályozott szülői felügyelet gyakorlásának rendezése (azaz személyi állapotot érintő ügy), míg a jogegységi panasszal támadott határozattal érintett ügy tárgya: a Pp. XXXVII. Fejezete (egyes személyiségi jogok érvényesítése iránt indított perek) körébe tartozó sajtó-helyreigazítás.
- [55] Az ebből fakadó eltérés miatt a két pertípus tekintetében nem fordulhatott elő, hogy ugyanazon eljárásjogi rendelkezéseket (a jelen ügyben a vagyoni jogi perekre irányadó engedélyezési

szabályokat) eltérő ténybeli és anyagi jogi alapon elbírálandó ügyekben kelljen azonosan alkalmazni. Márpedig a Kúria által a jogegységi panasz eljárásokban az eljárásjogi kérdések tekintetében kimunkált, fentebb bemutatott gyakorlat értelmében eljárásjogi kérdések esetén annak kell jelentőséget tulajdonítani, hogy az alkalmazott eljárási rendelkezés azonos-e, és az összehasonlítható ügyekben az alkalmazott normával összefüggésben felvetett absztrakt jogkérdést azonos vagy eltérő módon válaszolták meg a határozatban. Ha a jogegységi panasz előterjesztője arra hivatkozik, hogy a jogerős ítélet eljárási szabályt sért, az csak akkor vezethet eredményre, ha megjelöl olyan közzétett kúriai határozatot, amely szerint a Kúria ugyanilyen eljárási helyzetben az ügy érdemében eltérő döntést hozott. (Jpe.II.60.012/2024/7.)

- [56] A kifejtettek alapján azonban a jelen panasz ügyben érintett referencia-, illetve jogegységi panasszal támadott határozatok tekintetében – azok eltérő pertípusaira tekintettel – az engedélyezés körében nem fordulhatott elő azonos eljárásjogi helyzet.
- [57] Ebből következően ugyanazon eljárási jogszabály értelmezésének szükségessége sem merülhetett fel, ami szintén kizárta a határozatok összevethetőségénél megkövetelt ügyszabadságot, és ugyancsak a jogegységi panasz elutasítását indokolta a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján.

Elvi tartalom

- [58] Eljárásjogi kérdések esetén jogegységi panasz eljárásban a jogegységi panasszal támadott és az eltérőként hivatkozott referenciahatározat összevethetőségének alapvető feltétele, hogy a határozatok azonos eljárásjogi normával összefüggésben (azonos eljárásjogi helyzetben) felvetett absztrakt jogkérdés tekintetében tartalmazzanak jogértelmezést.

Záró rész

- [59] Az ellenérdekű fél a jogegységi panasz eljárásban nyilatkozatot nem tett, igazolt költsége nem merült fel, ezért arról a Kúriának határoznia nem kellett.
- [60] A panaszos a jogegységi panasz eljárás illetékét megfizette, azt a jogegységi panasz elutasítására figyelemmel viselni köteles.
- [61] A Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (8) bekezdésének megfelelően – miután az ügyben nem merült fel indok tárgyalás tartására – tárgyaláson kívül bírálta el.
- [62] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2026. február 9.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Cseh Attila s.k. előadó bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartók Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Dr. Remes Gábor s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tanczos Rita s.k. bíró

A Kúria Jogegységi Tanácsának Jpe.I.60.025/2025/10. számú határozata

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát elutasítja.

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes és a hitelező neve mint hitelező között 2007. június 2-án svájci frank alapú kölcsönszerződés jött létre. A hitelező 2009. június 24-én felmondta a szerződést, majd 2014. március 14-én a felperesre engedményezte a szerződésből eredő követelését. Az engedményezésről az alperest 2014. június 2-án értesítették.
- [2] A felperes a teljes követeléséből 170 000 forint és járulékai vonatkozásában fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet terjesztett elő azzal, hogy a követelés további részét illetően jogfenntartással élt. A fizetési meghagyás ellentmondás hiányában 2017. november 25-én jogerőre emelkedett.
- [3] 2022. január 6-án a felperes újabb fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet terjesztett elő, amelyben a kölcsönszerződésből eredő, korábban nem érvényesített követelése teljesítését kérte. Az alperes ellentmondása folytán az eljárás a jelen jogegységi panasz eljárás közvetlen előzményét képező perré alakult. A perben a felperes keresetében 1 295 438 forint és járulékai megfizetésére kérte az alperest kötelezni. Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Egyebek mellett a követelés elévülésére hivatkozott.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét – a követelés elévülésére tekintettel – elutasította. A 6/2022. JEH számú jogegységi határozatra (Jpe.III.60.027/2022/15.) utalva rámutatott, hogy a felperes első fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelme csak a kérelemben szereplő 170 000 forint és járulékai tekintetében szakította meg az elévülést, a kölcsönszerződésből eredő követelés további, fennmaradó részét illetően nem. A korábbi fizetési meghagyásos eljárásban tett jogfenntartó nyilatkozat ugyancsak nem volt alkalmas az elévülés megszakítására, mert nem rendelkezett a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás kellékeivel, és a követelés bírósági úton történő érvényesítését sem jelentette. Az elsőfokú bíróság kiemelte, felszólításnak az a nyilatkozat minősül, amelyben aktív tevékenység kifejtésére vagy passzív tartózkodásra hívják fel a másik felet. A felperes által tett jogfenntartó nyilatkozat viszont semmilyen felszólítást nem tartalmaz. A per tárgyát képező követelés ezért elévült, a felperes ugyanis a 2014. március 14-én bekövetkezett engedményezést követően öt éven belül nem érvényesítette.
- [5] A felperes fellebbezése folytán eljárás másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – helyes indokaira utalással – helybenhagyta.
- [6] A jogerős ítélet ellen – annak hatályon kívül helyezése és elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a keresetnek helyt adó döntés meghozatala, másodlagosan az elsőfokú bíróság, harmadlagosan pedig a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása iránt – a felperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.

- [7] Megsértett jogszabályhelyként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 327. § (1) bekezdését, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdését és 360. § (1) bekezdését, valamint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/D. § (1) bekezdését jelölte meg. Hivatkozása szerint a jogerős ítélet jogkérdésben eltér a Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozattól, továbbá a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú és Pfv.21.290/2022/3. számú (megjelent BH 2023.186. számon is) határozatától is.
- [8] A felülvizsgálat kizártsága miatt a felperes a Pp. 409. § (3) bekezdésére alapítottan felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztett. A felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal egyezően előadta, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltér a Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozattól, valamint a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú és Pfv.21.290/2022/3. számú (megjelent BH 2023.186. számon is) határozatától is.
- [9] Érvelése szerint az eljárt bíróságok tévesen alapították döntésüket a 6/2022. JEH számú jogegységi határozatra (Jpe.III.60.027/2022/15.), ez a jogegységi határozat ugyanis az elévülés kérdésében nem tartalmaz semmilyen jogértelmezést.
- [10] Kifejtette, hogy a követelés bírósági úton történő érvényesítése nemcsak az adott eljárás tárgyát képező követelésrész, hanem a teljes követelés elévülését megszakítja. Hangsúlyozta, hogy a második eljárásban követelése fennmaradó részét érvényesítette, nem pedig egy, a korábitól eltérő tény- és jogalapon nyugvó, más követelést. Álláspontjának alátámasztása érdekében a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú és Pfv.21.290/2022/3. számú (megjelent BH 2023.186. számon is) határozataira hivatkozott, amelyekből szerinte a jogerős ítélet indokolatlanul eltér.
- [11] Azzal is érvelt, hogy az általa előterjesztett első fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem írásbeli felszólításként is alkalmas volt a teljes követelés elévülésének megszakítására, mivel a kérelemben szereplő jogfenntartó nyilatkozatában félreérthetetlen módon kinyilvánította, hogy fennmaradó követeléséről nem mond le. E körben utalt a Kúria Pfv.20.039/2012/4. számú (megjelent BH 2014.106. számon) végzésére, és kifejtette, hogy az elévülés jogpolitikai indoka az, hogy nem kívánatos a kötelezettet hosszú időn keresztül bizonytalanságban hagyni a követelés érvényesítése felől. A jogfenntartó nyilatkozat megtételével ez a jogpolitikai cél – állítása szerint – egyértelműen teljesült. Megjegyezte, hogy kifejezett joglemondás hiányában nem hivatkozhat alappal arra a kötelezett, hogy a jogosult a követelése, mégpedig teljes követelése teljesítését nem kívánja.
- [12] Álláspontját – okfejtése szerint – a Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozat is alátámasztja, amelynek értelmében a hatálytalan keresetlevél a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján írásbeli felszólításként megszakítja az elévülést. Előadta, hogy nincs jogi jelentősége annak, hogy a bírósági úton történő igényérvényesítés során születik-e érdemi döntés

vagy nem, az írásbeli fizetési felszólítás ugyanis a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése értelmében önálló elévülést megszakító ok. Ezért, mivel a jelen esetben követelése egy részét korábban polgári peres eljárás keretében érvényesítette, a korábbi, az első fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem mindenképpen megszakította írásbeli felszólításként a teljes követelés elévülését.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

- [13] A Kúria a felülvizsgálatot a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján engedélyezte, mert a jogerős ítélet jogkérdésben eltért a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú határozatától. Ezt követően a Pfv.21.003/2024/3. számú ítéletével a jogerős ítélet hatályában fenntartotta.
- [14] Határozata indoklásában előrebocsátotta, hogy a Kúria Pfv.21.290/2022/3. számú (megjelent BH 2023.186. számon is) határozatától való eltérés vizsgálatára nem kerülhetett sor, mert a felperes nem jelölte meg a határozatnak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott határozat álláspontja szerint jogkérdésben eltér. A Kúria Pfv.20.039/2012/4. számú (megjelent BH 2014.106. számon) határozatát pedig a Bszi. korábban hatályban volt 163. § (1) bekezdése értelmében nem kellett a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétenni. Nem történt meg ténylegesen sem a határozatnak a BHGY-ban való közzététele. A határozat erre figyelemmel nem precedens, az attól való esetleges eltérés ezért a felülvizsgálati eljárásban nem kellett vizsgálni.
- [15] Az ügy érdemét illetően a Kúria rámutatott, hogy a per tárgyát képező jogkérdésben a Kúria a Jpe.II.60.060/2023/7. számú jogegységi hatályú határozatában időközben állást foglalt, és a bíróságokra nézve kötelező jogértelmezésként megállapította, hogy az azonos jogi alapon nyugvó, korábban perben vagy fizetési meghagyásos eljárásban nem érvényesített további követelés elévülését a korábbi részkövetelésre irányuló igényérvényesítés nem szakítja meg. Kimondta azt is, hogy a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú ítéletének az előzőekkel ellentétes jogértelmezése és a Kúria hasonló tartalmú határozatai nem hivatkozhatók a továbbiakban kötelező erejű határozatként. A Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú határozata emiatt a felülvizsgálati kérelem elbírálásakor már nem volt figyelembe vehető, a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős ítélet pedig a jogegységi hatályú határozatnak megfelelő döntést tartalmaz.
- [16] A Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozat és a jogerős ítélet közötti összevethetőséget a Kúria a felvetett jogkérdés tekintetében nem találta megállapíthatónak. Rámutatott, hogy a Jpe.II.60.054/2022. számú ügy tárgya a követelés bírósági úton való érvényesítése mint elévülést megszakító ok vizsgálata volt. A Kúria csupán a helyes bírói jogértelmezés kereteinek meghatározása érdekében utalt a hatálytalan keresetlevél kézbesítésének az elévülést írásbeli felszólításként megszakító joghatására. A jogegységi hatályú határozat alapját képező ügy tényállása egyébként is eltér a jelen ügy tényállásától, abban az ügyben ugyanis az eredetileg benyújtott keresetlevél magában foglalta a teljes követelést, a jelen ügyben

viszont az elsőként előterjesztett fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemben a felperes nem a teljes követelését érvényesítette, csupán követelése egy részét.

- [17] A Kúria hangsúlyozta azt is, hogy a keresetlevél (fizetési meghagyás) tényállási részében tett jogfenntartó nyilatkozathoz elévülést megszakító joghatás csak abban az esetben fűződhet, ha a jogviszony a régi Ptk. hatálya alá tartozik és a jogfenntartó nyilatkozat tartalma kielégíti az írásbeli felszólítással szemben támasztott tartalmi követelményeket. A régi Ptk. 327. § (1) bekezdése és az ahhoz kapcsolódó kúriai gyakorlat értelmében az írásbeli felszólítás alapján beazonosíthatónak kell lennie a felek közötti jogviszonynak, az abból eredeztetett fizetési kötelezettségnek és annak a felszólításkori összecszerűségének, valamint egyértelmű akaratkifejezést kell tartalmaznia az igény érvényesítésére (Pfv.20.216/2021/4., Indokolás [35]). A normaszövegben megjelenő, a követelés „teljesítésére irányuló felszólítás” kifejezésből következően minimális tartalmi kelléke tehát az elévülés megszakadásához vezető fizetési felszólításnak az igény érvényesítése, azaz a követelés teljesítésére való felhívás. A jogosultnak a keresetlevélben, illetve a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemben tett azon nyilatkozata, hogy a bírói úton nem érvényesített követelés(rész) tekintetében „jogfenntartással él”, nem tekinthető igényérvényesítésnek, mert csak azt fejezi ki, hogy a jogosult a ténylegesen érvényesített követelésrészen felüli követelésrész vonatkozásában a későbbi érvényesítés jogáról nem mond le. Ez nem jelent többet annál, mint hogy a későbbiekben dönt arról, kívánja-e a követelésrészt érvényesíteni, vagy sem. A későbbi igényérvényesítés jogáról való lemondás hiánya sem jogfenntartó nyilatkozat esetén, sem ilyen nyilatkozat nélkül nem értelmezhető teljesítésre való felszólításként. A Kúria Pfv.21.052/2017/5. számú ítéletében, annak [36] bekezdésében kifejtette, hogy az olyan cselekmények alkalmasak az elévülés megszakítására, amelyek folytán a kötelezett írásban értesül arról, hogy a jogosult igényt tart követelése kiegyenlítésére, a felszólítás kétségtelenné teszi, hogy a jogosult nem kíván lemondani jogáról, érvényesíteni kívánja a követelését. A Pfv.20.948/2021/3. számú ítélet indokai szerint is feltétel, hogy az írásbeli felhívásból a kötelezett értesüljön arról, hogy a jogosult igényt tart követelése kiegyenlítésére, azt érvényesíteni kívánja.

A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata

- [18] A Kúria ítéletével (a továbbiakban: támadott határozat) szemben a felperes (a továbbiakban: panaszos) a Bszi. 41/B. § (2) bekezdésére hivatkozással jogegységi panaszt terjesztett elő. Kérte a támadott határozat hatályon kívül helyezését, és a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.
- [19] Előadta, hogy a Kúria eljáró tanácsa jogkérdésben eltért a Kúria Pfv.21.052/2017/5., Pfv.20.655/2019/6. és Gfv.30.191/2022/2. számú határozataitól.
- [20] A Pfv.21.052/2017/5. számú határozattól való eltérést azért állította, mert a referenciahatározat – az érvelése szerint – azt a jogértelmezést fogalmazza

meg, hogy mindenfajta olyan, a kötelezettel szembeni követelésre vonatkozó nyilatkozatot, amelyből kifejezésre jut a jogosult azon szándéka, hogy jogáról nem mond le (azaz nem joglemondó nyilatkozatot tesz), úgy kell értelmezni, hogy a jogosult a követelését érvényesíteni kívánja, azaz az ilyen tartalmú nyilatkozat írásbeli felszólításnak minősül, és a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján megszakítja a követelés elévülését. A Kúria a referenciahatározatban a jogosult felperes jogi képviselője által írt azon tájékoztatást, mely szerint ügyfelét a büntetőbíróóság jogerősen felmentette, alkalmasnak ítélte a biztosítótársaság alperessel szembeni kártérítési követelés elévülésének megszakítására, pusztán amiatt, mert a nyilatkozat tartalma és az előzményi levelezés (amelyben az alperes korábban a felperes elleni büntetőeljárás folyamatban létre hivatkozva tagadta meg a kár megtérítését) alapján az alperes azt a következtetést vonhatta le alappal, hogy a felperes érvényesíteni kívánja a korábban bejelentett követelését. A támadott határozat a panaszos álláspontja szerint jogkérdésben eltért a referenciahatározat jogértelmezésétől, az általa az első fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemben tett jogfenntartó nyilatkozat ugyanis megfelel a referenciahatározatban az elévülés megszakítását eredményező írásbeli felszólítással szemben támasztott követelményeknek, hiszen jogfenntartó nyilatkozatából is kitűnik, hogy az igényről nem mond le (fenntartja azt), vagyis igényét érvényesíteni kívánja.

- [21] A támadott határozat az elévülés megszakítására alkalmas írásbeli felszólítás tartalmi kellékeit illetően a panaszos megítélése szerint indokolatlanul eltért a Pfv.20.655/2019/6. számú határozatban szereplő jogértelmezéstől is. A referenciahatározat szerint ugyanis, ha a jogosult által a kötelezetthez intézett írásbeli nyilatkozat tartalmazza a követelést megalapozó tényállást és a jogviszony megjelölését, valamint kitűnik belőle az igényérvényesítés szándéka, úgy ez a nyilatkozat a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerinti írásbeli fizetési felszólításnak minősül, és megszakítja az elévülést. A támadott határozatban viszont – a referenciahatározattól eltérően – az szerepel, hogy a jogfenntartó nyilatkozat, még ha tartalmazza is a követelést megalapozó tényeket és a jogviszony megjelölését, nem jelent igényérvényesítést, hanem csak azt fejezi ki, hogy a jogosult a későbbi érvényesítés jogáról nem mond le, a követelést esetlegesen a későbbiekben majd érvényesíteni kívánja. A későbbi igényérvényesítés szándékának jelzését tehát a támadott határozat a referenciahatározat jogértelmezésétől eltérően nem tartotta elegendőnek az írásbeli nyilatkozatnak a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerinti írásbeli felszólításként történő értékeléséhez.

- [22] A panaszos végül a Kúria Gfv.30.191/2022/2. számú határozatától való eltérésre is hivatkozott, e határozat ugyanis a BHGY-ban közzétett határozatként említi a Kúria Pfv.20.039/2012/4. számú (megjelent BH 2014.106. számon) végzését. Kifogásolta, hogy a Kúria a támadott határozatában viszont ezt a végzést arra hivatkozva nem vette figyelembe, hogy nem tették közzé a BHGY-ban.

- [23] Az alperes mint ellenérdekű fél a jogegységi panaszra nem tett nyilatkozatot.
- A Kúria Jogegységi Tanácsának döntése és annak jogi indokai**
- [24] A jogegységi panasz nem alapos.
- [25] A Kúria előrebocsátja, hogy a jogegység követelményét Magyarország Alaptörvényének 25. cikk (3) bekezdése tartalmazza, kimondva, hogy „[a] Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét.” A Kúria e feladatát az ítélezése során akkor teljesíti, ha a közzétett kúriai döntéseiben elfogadott jogértelmezés elvi tartalmát (ún. *ratio decidendi*) az azonos ügyekben követi (Jpe.II.60.060/2023/7.).
- [26] A jogegységi panasz eljárás rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó, a Bszi. külön szabályozásán alapuló *sui generis* eljárás, amely nem a per folytatása, hanem a jogrendszer belső koherenciájának a megteremtését szolgálja (Jpe.I.60.005/2021/5.). A Bszi. 41/B. § (1) bekezdése, illetve (2) bekezdése alapján kezdeményezhető jogegységi panasz eljárásban ezért a Kúria nem bírálja felül a támadott határozatot, hanem kizárólag azt vizsgálja, hogy a jogegységi panasz beadványban kifejezetten megjelölt, közzétett kúriai határozatoktól való eltérés bekövetkezett-e, és ha igen, akkor az eltérés indokolt volt-e vagy sem. A jogegységi panasz eljárás során a Kúria tehát a fél által megjelölt keretben, az általa hivatkozott eltérések tekintetében vizsgálja a panasz megalapozottságát (Jpe.II.60.040/2023/8.). A jogegységi panasz eljárás előzőekben említett kereteit kijelölik egyfelől azok a közzétett kúriai határozatok, amelyekről való eltérésre a panasz előterjesztője a felülvizsgálati kérelmében, illetve a jogegységi panaszában hivatkozott, másrészt az a jogkérdés, amelyben a panaszos eltérést állít (Jpe.II.60.060/2023/7.).
- [27] A Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján jogegységi panasznak van helye – a pervezetésre vonatkozó végzés kivételével – a Kúriának az eljárási törvény alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel vagy felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható határozata ellen, ha a felülvizsgálati kérelemben a Kúria 2012. január 1. után hozott és a BHGY-ban közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre már hivatkoztak, és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést határozatában nem orvosolta. A (2) bekezdés alapján jogegységi panasznak van helye akkor is, ha a Kúria ítélező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tér el a Kúria közzétett határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor.
- [28] A panaszos a jogegységi panaszt a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján terjesztette elő. Allítása szerint ugyanis a régi Ptk. 327. § (1) bekezdésének értelmezése, az elévülés megszakítására alkalmas írásbeli felszólítás tartalmi kellékeinek meghatározása során a Kúria ítélező tanácsa tért el – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – jogkérdésben a Pfv.21.052/2017/5., Pfv.20.655/2019/6. és Gfv.30.191/2022/2. számú referenciahatározatoktól úgy, hogy erre az eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozataiban nem került sor, mivel az első- és a másodfokú eljárásban nem is vizsgálták, hogy az általa tett jogfenntartó nyilatkozat írásbeli felszólításként alkalmas-e az elévülés megszakítására.
- [29] A Kúria a támadott határozat, valamint az első- és a másodfokú ítélet egybevetése alapján megállapította, hogy az eljárás bíróságok a panaszos által megjelölt jogkérdést – előadásával ellentétben – a per valamennyi szakaszában érdemben vizsgálták, és egybehangzóan ítélték meg.
- [30] Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásának [39]–[44] bekezdéseiben fejtette ki álláspontját az írásbeli felszólítás szükséges kellékeiről. Rámutatott, hogy felszólításnak az a nyilatkozat minősül, amelyben aktív tevékenység kifejtésére vagy passzív tartózkodásra hívják fel a másik felet. A panaszos által tett jogfenntartó nyilatkozat viszont semmilyen felszólítást nem tartalmaz, ezért nem rendelkezik a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás kellékeivel. A másodfokú bíróság – ítélete indokolásának [29] bekezdéséből kitűnően – egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és a döntés jogi indokaival is, amelyekre azok megisméltése nélkül utalt. Ez azt jelenti, hogy a másodfokú bíróság az elévülés megszakítására alkalmas írásbeli felszólítás tartalmi kellékeinek meghatározása, illetve a jogfenntartó nyilatkozat értékelése körében is teljes egészében osztotta az elsőfokú határozat indokait. A panaszos a felülvizsgálati kérelmében – egyebek mellett – támadta a jogerős ítélet e körben elfoglalt álláspontját is, arra hivatkozva, hogy az általa előterjesztett első fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemben szereplő jogfenntartó nyilatkozatában félreérthetetlen módon kinyilvánította, hogy fennmaradó követeléséről nem mond le, ezért a kérelem írásbeli felszólításként is alkalmas volt a teljes követelés elévülésének megszakítására. A Kúria azonban a támadott határozatában hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet. Határozata indokolásának [32]–[34] bekezdéseiben a régi Ptk. 327. § (1) bekezdését értelmezve részletesen vizsgálta, hogy milyen kellékekkel kell rendelkeznie a követelés elévülésének megszakítására alkalmas írásbeli felszólításnak. Jogértelmezése szerint az írásbeli felszólítás alapján beazonosíthatónak kell lennie a felek közötti jogviszonynak, az abból eredeztetett fizetési kötelezettségnek, valamint egyértelmű akaratkifejezést kell tartalmaznia az igény érvényesítésére, vagyis az elévülés megszakítására alkalmas írásbeli felszólításnak szükséges képpeni tartalmi kelléke a követelés teljesítésére való felhívás is. A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemben tett jogfenntartó nyilatkozatot a Kúria ítélező tanácsa – az első- és a másodfokú bíróság jogi álláspontjával egyezően – ez utóbbi tartalmi kellék hiánya miatt nem tekintette a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerinti írásbeli felszólításnak.
- [31] Megállapítható tehát, hogy az első- és a másodfokú bíróság, valamint támadott határozatában a Kúria egyaránt állást foglalt abban a jogkérdésben, hogy melyek a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerinti írásbeli felszólítás szükséges tartalmi kellékei, és jogértelmezésük egyező volt. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a jogegységi panaszban állított eltérésre – fennállása esetén – nem csupán a felülvizsgálati eljárásban, hanem már az alsóbb fokú bíróságok határozatában is sor került. A Bszi. 41/B. § (2)

- bekezdése alapján ezért a támadott határozattal szemben jogegységi panasz nem terjeszthető elő.
- [32] Ha az alsóbb fokú bíróságok határozatukban jogkérdésben eltértek a Kúria 2012. január 1. után hozott és a BHGY-ban közzétett határozatától, és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést az eljárási törvény alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel vagy felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható határozatában nem orvosolta, a Kúria határozatával szemben helyesen a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján van helye jogegységi panasznak. A Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére alapított jogegységi panasz előterjesztésének azonban az is feltétele, hogy a panaszos a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre már megelőzőleg, felülvizsgálati kérelmében hivatkozzék. Ez a feltétel nem kerülhető meg azzal, hogy a panaszos nem a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére, hanem a (2) bekezdésére hivatkozással nyújtja be jogegységi panaszát. Ha a panaszos – mint ahogyan a jelen esetben is – megelőzőleg, a felülvizsgálati kérelmében elmulasztott hivatkozni a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre, a mulasztás a Bszi. 41/B. § (2) bekezdésére alapított jogegységi panasz előterjesztésével nem orvosolható.
- [33] Végül a panaszos azon hivatkozásával kapcsolatban, hogy a Kúria Gfv.30.191/2022/2. számú határozata közzétett határozatként említi a Kúria Pfv.20.039/2012/4. számú (megjelent BH 2014.106. számon) végzését, a támadott határozat viszont azt tartalmazza, hogy a végzést nem tették közzé a BHGY-ban, a Kúria rámutat, hogy ez az eltérés nem jogkérdésben, hanem ténykérdésben jelentkezett, a megjelölt referenciahatározat e körben téves ténymegállapítást tartalmaz. Jogegységi panasz pedig a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdése alapján egyaránt csak a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre alapítható.
- [34] A Kúria egyébként a panaszos hasonló tartalmú hivatkozásával kapcsolatban más határozatában (Jpe.I.60.015/2025/10.) korábban már hangsúlyozta, hogy a Pfv.20.039/2012/4. (megjelent BH 2014.106. számon) számú végzését nem tették közzé a BHGY-ban, és nem is kellett, illetve kell ott közzétenni. A Kúria Pfv.20.039/2012/4. számú végzése ugyanis 2013. január 16-án kelt, e határozattal a Kúria a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria ilyen hatályon kívül helyező végzéseinek a BHGY-ban történő közzétételét pedig a Bszi. 163. § (1) bekezdésének az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi CLXV. törvény 49. § (1) bekezdésével módosított, 2021. január 1-jétől hatályos rendelkezése írta csupán elő, az ezt követően hozott ilyen tartalmú határozatokra vonatkozóan. A Kúria ennek alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyező, és az első- vagy a másodfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasító határozatait 2021. január 1-jétől teszi közzé a BHGY-ban, ezért csak a 2021. január 1-jén, illetve azt követően hozott ilyen határozatai tartoznak a precedensek körébe. A Kúria Pfv.20.039/2012/4. számú végzését (megjelent BH 2014.106. számon) a fentiek értelmében nem kellett, illetve nem kell közzétenni a BHGY-ban.
- [35] A Kúria mindezekre tekintettel a jogegységi panaszt a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján – a panaszban hivatkozott közzétett határozatoktól való eltérés tartalmi vizsgálata nélkül – elutasította.

Elvi tartalom

- [36] Ha a jogegységi panaszban állított eltérésre nem csupán a Kúria támadott határozatában, hanem már az alsóbb fokú bíróságok határozatában is sor került, a támadott határozattal szemben a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panasz nem terjeszthető elő.

Záró rész

- [37] A panaszos a jogegységi panasz eljárás illetékét megfizette, azt a jogegységi panasz elutasítására figyelemmel viselni köteles. Az ellenérdekű félnek a jogegységi panasz eljárásban megtérítést igénylő költsége nem merült fel, erről ezért a Kúriának nem kellett rendelkeznie.
- [38] A Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (8) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [39] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2026. február 23.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Attila s.k. előadó bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Dr. Remes Gábor s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró

A Kúria Jogegységi Tanácsának Jpe.I.60.035/2025/12. számú határozata

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát elutasítja. Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesi érdekeltnek 71 120 (hetvenegyezer-százhusz) forint jogegységi panasz eljárásban felmerült költséget.

Indokolás

- A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás**
- [1] A felperes kérelmet (a továbbiakban: Kérelem I.) terjesztett elő a *megye neve* Megyei Kormányhivatalnál (a továbbiakban: Bányafelügyelet) a „*bánya neve*” védnevű bánya (a továbbiakban: Bánya) bányabezárási műszaki üzemi tervének (a továbbiakban: bányabezárási MŰT) jóváhagyása miatt. A Bányafelügyelet a kérelmet a BAV/686-28/2019. számú határozatával elutasította. A másodfokon eljáró Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat (a továbbiakban: MBFSZ) az MBFSZ-

- HATÓSÁG/1322-7/2019. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [2] A közigazgatási perben a Pécsi Törvényszék a 102.K.701.648/2020/20. számú ítéletével (a továbbiakban: Ítélet I.) az MBFSZ határozatát az elsőfokú döntésre kiterjedően megsemmisítette, és a Bányafelügyeletet új eljárás lefolytatására kötelezte. A megismételt eljárás során a Bányafelügyelet a 2021. február 19-én kelt BA/V/405-5/2021. iktatószámú végzésével megkereste a Magyar Állam nevében eljáró Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. alperesi érdekeltet, hogy a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Bt.) végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 26. § (9) bekezdése értelmében a felperes bányászati jogával kapcsolatban igénybejelentéssel élhet.
- [3] Az alperesi érdekelt 2021. március 14-én igénybejelentéssel élt. A Bányafelügyelet a 2021. március 17-én meghozott BA/V/405-35/2021. iktatószámú végzésével legkésőbb a Vhr. 26. § (10) bekezdése szerinti bírósági eljárás jogerős lezárásáig, vagy az alperesi érdekelt és a felperes között a felfüggesztés tartama alatt megkötött megállapodás létrejöttének igazolásáig a bányabezárási MÜT jóváhagyása iránti eljárást felfüggesztette. A felperes az eljárást felfüggesztő BA/V/405-35/2021. számú végzés ellen közigazgatási pert indított, a keresetét a Pécsi Törvényszék 5.K.700.489/2021/25. számú ítéletével (a továbbiakban: Ítélet II.) elutasította. A bíróságnak abban a kérdésben kellett döntenie, hogy a Pécsi Törvényszék I. ítélete alapján megismételt eljárásban az alperes jogszerűen hozta-e meg az eljárást felfüggesztő végzést. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 104. § (1) bekezdés b) pontjának alapulvétele mellett megállapította, ha a bíróság új eljárásra kötelezi a hatóságot, akkor azt hivatalból kell megindítania. Így a megismételt eljárás hivatalból indul azon a napon, amelyen az alperes az első eljárási cselekményt elvégezte. Az alperes megjelölte az eljárás megindításának napját, ekként a megismételt eljárásra az eljárás idején hatályos Vhr. értelmében került sor. Az alperes jogszerűen járt el, amikor az alperesi érdekeltet felhívta és annak nyilatkozata ismeretében az eljárást felfüggesztette. A felperes az Ítélet II.-vel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelynek befogadását a Kúria a 2021. december 8-án kelt, Kfv.38.131/2021/3. számú végzésével megtagadta.
- [4] Az alperesi érdekelt a bányászati jog átruházására vonatkozó szerződés létrehozása érdekében 2021. április 12-én keresetet nyújtott be. A Szekszárdi Törvényszék az eljárás szünetelését a 17.G.40.009/2024/7. számú végzésében 2024. április 10. napjától kezdődően állapította meg.
- [5] A felperes 2024. április 5-én az alperesnél kérelmet (a továbbiakban: Kérelem II.) terjesztett elő, amelyben a Kérelem I. módosításával a bányabezárási MÜT helyett kitermelési műszaki üzemi terv (a továbbiakban: kitermelési MÜT) jóváhagyását kérte. Az alperes felhívására a felperes úgy nyilatkozott, hogy az alperes „a módosított kérelmet bírálja el, illetve hagyja jóvá, az eljárást ekként folytassa.” Az alperes az SZTFH-BANYASZ/5230-10/2024. iktatószámú végzésével a bányabezárási MÜT jóváhagyása tárgyában indult és a BA/V/405-35/2021. iktatószámú felfüggesztett eljárás folytatása iránti kérelmet elutasította. Indokolásában arra hivatkozott, hogy az Ákr. 48. § (4) bekezdése értelmében a Kérelem II. kizárólag a Kérelem I. tárgyában indult eljárás folytatására és érdemi döntés meghozatalára irányulhatott. A felperes azonban nem a bányabezárási MÜT elbírálására vonatkozó eljárás folytatását, hanem a kitermelési MÜT jóváhagyását kérte, amely valójában új kérelemnek minősült. A bányabezárási MÜT elbírálására a Bt. 42. §-a és a Bt. végrehajtásának egyes szabályairól szóló 20/2022. (I. 31.) SZTFH rendelet (a továbbiakban: SZTFH rendelet) 42. §-a, a kitermelési MÜT jóváhagyására pedig a Bt. 27. §-a és az SZTFH rendelet 29-31. §-a vonatkozik. A felperesnek az Ákr. 35. §-a szerinti rendelkezési joga nem írhatta felül az Ákr. 48. § (4) bekezdésében foglaltakat, ez utóbbi alkalmazásához az alperesi érdekelt hozzájárulása is szükséges lett volna.
- [6] A felperes keresetet terjesztett elő az alperes végzése ellen, amelyben kérte annak megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését. Sérrelmezte, hogy az alperes az Ákr. 35. § (3) bekezdése szerint őt megillető rendelkezési jogának gyakorlását az Ákr. 48. § (4) bekezdésére hivatkozással figyelmen kívül hagyta. Ellenezte az alperesi érdekeltként való perbelépés engedélyezését is. A Fővárosi Törvényszék a felperes keresetét a 103.K.702.350/2024/15. számú jogerős ítéletével elutasította az Ákr. 35. § (3) bekezdése, 48. § (1) bekezdés a) pontja, (4) bekezdése, 104. § (1) bekezdés b) pontja és a Vhr. 26. §-ának – 2021. január 1. napjától hatályba lépett – (9)–(10) bekezdései alapján. Kifejtette, hogy a Pécsi Törvényszék az Ítélet II.-ben már megállapította, hogy az Ítélet I. folytán indult megismételt eljárás hivatalból, és nem kérelemre indult eljárásnak minősült. Ettől és az irányadó jogra tett megállapításoktól a Fővárosi Törvényszék az Ítélet II. anyagi jogereje okán nem tekinthetett el, azt véglegesnek kellett elfogadnia. Ez azzal a következménnyel járt, hogy a felperes a Kérelem I. tekintetében már objektív módon nem élhetett az Ákr. 35. § (3) bekezdésben nevesített joggal, mivel annak gyakorlása kizárólag a kérelemre indult eljárásokban értelmezhető, a hivatalból lefolytatott eljárásokra nem.
- [7] A Fővárosi Törvényszék álláspontja szerint amennyiben a fenti eljárási akadály nem állna fenn, a felperes rendelkezési joga akkor sem lenne teljes körű, mert az Ákr. 48. § (4) bekezdéséből fakadóan több ügyfél esetén a kérelemmel való rendelkezési jog gyakorlása speciális. Az alperesi érdekelt igénybejelentése folytán az eljárás többszereplőssé vált. A felperesnek az alperesi érdekelt nyilatkozata nélkül a Kérelem I. visszavonására, illetve a Kérelem II. szerinti új kérelem előterjesztésére önállóan nem volt lehetősége. A Vhr. 26. § (9) bekezdésének rendszertani és teleologikus értelmezéséből az is következik, hogy a jogalkotó az állami igénybejelentés megtörténtével korlátozni kívánta a kérelemre indult eljárásban az ügyfeleket megillető rendelkezési jogot. A Vhr. 26. § (9)–(10) bekezdése alapján a bányászati jogra vonatkozó igénybejelentéssel ugyanis a bányabezárási MÜT jóváhagyására irányuló eljárás lényegében lezárult.

Az érintett felek megegyezése esetén a bányafelügyeleti hatóság az eljárást megszünteti. Megegyezés hiányában pedig az igénybejelentésre jogosult szervnek pert kell kezdeményeznie, ugyanis a perben hozott döntés előkérdése a hatósági eljárásnak. Az alperesi érdekelt a bányászati jogra vonatkozó igényét bejelentette, továbbá a bányászati jog átruházása tárgyában pert indított a felperessel szemben. Az alperes helytállóan döntött akként, hogy a felperes a Kérelem I. esetén az Ákr. 35. § (3) bekezdése szerinti rendelkezési jogát már nem gyakorolhatta szabadon, ebből is következően az eljárás folytatására irányuló kérelmét jogszerűen utasította el.

- [8] A Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletével szemben a felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és a törvényszék új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. A felperes arra hivatkozott, hogy az Ákr. 35. § (3) bekezdése alapján jogosult volt a bányabezárási MÜT jóváhagyása iránti kérelmét kitermelési MÜT jóváhagyása iránti kérelemre módosítani, és ezen utóbbi kérelemről az alperesnek érdemben kellett volna döntenie. Az új eljárás megindítása a kérelemmel való rendelkezési jogosultságát nem szüntette meg, és azt az állami igénybejelentés sem ronthatta le. Ezzel összefüggésben az Ákr. 48. § (4) bekezdésének nincs relevanciája, a két rendelkezés között a *lex specialis derogat legi generali* elv nem érvényesül. A jogerős ítélet ezen túlmenően sértette a felperes Magyarország Alaptörvényének (a továbbiakban: Alaptörvény) XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz való jogát.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

- [9] A Kúria a Kfv.37.157/2025/9. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, és döntését a következőkkel indokolta. Az Ákr. 35. § (3) bekezdése alapján az ügyfélnek lehetősége van arra, hogy a kérelmét olyan mértékben változtassa meg, hogy az lényegében egy új eljárás lefolytatását eredményezze, ebben az esetben ezt a tényt – többek között – a hatóság számára előírt határidő megtartásánál is figyelembe kell venni. Erre tekintettel elviekben nem volt akadálya annak, hogy a felperes a megelőző eljárásban a korábbi kérelmét visszavonva új kérelmet terjesszen elő. Ennek konkrét lehetőségét azonban az újonnan előterjesztett kérelem tartalmára és az eljárásban a kérelem módosításáig megvalósult eljárási cselekményekre tekintettel kell vizsgálni.
- [10] A konkrét ügyben az alperesi érdekelt igénybejelentése a bányabezárási MÜT jóváhagyására irányuló eljárást lényegében „megakasztotta.” A bányászati hatóságnak már nem kell a bányabezárási MÜT jogszabályi feltételeit vizsgálnia, hanem az érintett feleknek kell megállapodniuk, ellenkező esetben a polgári bíróság dönt az átruházásra vonatkozó megállapodás tartalmáról. Ha az érintett felek megállapodnak, úgy a bányászati hatóságnak a Vhr. 26. § (9) bekezdése értelmében a bányabezárási MÜT jóváhagyására vonatkozó eljárást meg kell szüntetnie. Az igénybejelentő perindítása esetén, a polgári perben hozott ítélet pedig előkérdése a bányabezárási MÜT

jóváhagyására vonatkozó döntésnek. A Bányafelügyelet az alperesi érdekelt igénybejelentése eredményeként az eljárás felfüggesztéséről határozott. Az eljárás felfüggesztéséről szóló végzés elleni keresetet a Pécsi Törvényszék az Ítélet II.-ben elutasította, az Ítélet II.-vel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelem befogadását a Kúria a Kfv.38.131/2021/3. számú végzésével megtagadta. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen állapította meg, hogy az eljárás felfüggesztésére vonatkozó végzés jogszerűsége és a bíróság által elrendelt megismételt eljárás során a Vhr. 26. § (9)–(10) bekezdésének jogszerű alkalmazása az Ítélet II. anyagi jogereje folytán a jelen ügyben nem tehető vitássá.

- [11] Az Ákr. 48. §-a nem tartalmazza a határidő megszakadásának tényét, illetve azt a rendelkezést, hogy a felfüggesztés időtartama alatt megtett valamennyi eljárási cselekmény – a felfüggesztési ok megszüntetésére irányuló ok kivételével – hatálytalan. A felfüggesztés nem értelmezhető másként, mint a hatósági eljárás nyugvása. Ebben az esetben fennáll valamilyen előkérdés, amelynek az eldöntése nélkül a kérelem elbírálásának elvi akadálya van. Az ügyfél rendelkezési joga és az eljárás felfüggesztésének megszüntetése előfeltételeinek vizsgálata az Ákr. elkülönült, egymással nem konkuráló rendelkezései. A kérelem módosítására irányuló eljárási cselekmény (a Kérelem II. tárgyában való döntés), csak a sorrendben előbb megvalósított felfüggesztett eljárás megszüntetéséről való döntést követően intézhető el.
- [12] Az Ákr. szerint a közigazgatási szerv az eljárás felfüggesztését főszabályként akkor szünteti meg, ha a felfüggesztés oka megszűnt (jelen esetben, ha a polgári perben a bíróság határoz, illetve a per folyamatban léte alatt a felperes és alperesi érdekelt megegyeznek). Az eljárás folytatásáért csak a felperes kérte, és a kérelme nem az eredetileg előterjesztett kérelme tárgyában való döntésre irányult, hanem azt módosítani kívánta. A Kérelem II. valójában egy eltérő tárgyú, új eljárás lefolytatására irányult, ugyanis a felperes a Kérelem I.-ben a bányabezárási MÜT, míg a Kérelem II.-ben a kitermelési MÜT jóváhagyását kérte. A kitermelési MÜT hatóság általi elbírálására csak abban az esetben kerülhet sor, ha a Kérelem I. alapján indult és felfüggesztett eljárás sorsáról a hatóság ezt megelőzően dönt. Az Ákr. 48. (4) bekezdése ezért nem a felperes kérelméről való rendelkezési jogát írja felül, hanem a Kérelem II.-ről való döntést megelőzően a felfüggesztett eljárás folytatásához a felek együttes kérelmét követeli meg. Az ugyanazon bányatelekre vonatkozó eltérő kérelmekre és a Kérelem I. alapján indult eljárás felfüggesztésére figyelemmel az Ákr. 48. § (4) bekezdés alapján az alperesnek vizsgálnia kellett az eljárás felfüggesztésének megszüntetése és az eljárás folytatása feltételeinek meglétét. E feltételek fennállása hiányában az alperes jogszerűen döntött az eljárás folytatása iránt előterjesztett kérelem elutasításáról, és erre tekintettel a Kérelem II.-re vonatkozó érdemi döntést sem hozhatott. Az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást az alperes határozatának jogszerűségéről.
- [13] A bányászati jogra vonatkozó igénybejelentés szabályainak módosulása nem eredményezte a felperes Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében

foglalt vállalkozáshoz való jogának sérelmét [282/B/2007. AB határozat, ABH 2007, 2168., megerősítette a 32/2012. (VII. 4.) AB határozat].

A jogegységi panasz és az ellenérdekű felek nyilatkozata

- [14] A Kfv.37.157/2025/9. számú ítélettel (a továbbiakban: támadott határozat) szemben a felperes (a továbbiakban: panaszos) terjesztett elő jogegységi panaszt a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére hivatkozással. A panaszos szerint az egységes joggyakorlat az, hogy a kérelemre indult eljárásban az ügy ura az ügyfél. Az ügyfél rendelkezési joga nem vonható el, továbbá nem lehet adminisztratív akadály annak, hogy az ügyfél a kérelme alapján indult ügy tárgyáról rendelkezzen. Ezt támasztják alá a Kfv.37.954/2019/11. számú ítélet (a továbbiakban: referenciahatározat) [27]–[28] bekezdései is. Ebben a Kúria kimondta, hogy a kérelemre induló eljárásokban az ügy ura a kérelmet előterjesztő ügyfél, az ő akaratából indul meg az eljárás, aki kérelmével a tárgyában hozott döntés véglegessé válásáig rendelkezhet [Ákr. 35. § (3) bekezdés]. A kérelmét módosíthatja, kiegészítheti, kiterjesztheti és visszavonhatja. Ebből következően a hivatalból indult eljárás szabályainak alkalmazása a megismételt eljárásban a rendelkezési jog sérelmével járna.
- [15] Az ügyazonosság körében arra hivatkozott, hogy a támadott határozatban és a referenciahatározatban a közös jogkérdés az, hogy az állam közigazgatási érdeke megelőzi-e az ügyfél rendelkezési jogát akkor, ha az eljárás kérelemre indult. Hozzátette, a jogegységi panasszal támadott ítélet is összehasonlíthatónak tekintette az említett határozatot, mert a Kúria ahhoz képest alakította ki az érvrendszerét.
- [16] A panaszos idézte a támadott határozat [18]–[25] bekezdéseit. Ezekben a Kúria a panaszos álláspontja szerint a referenciahatározathoz képest többlet érvet fogalmazott meg, miszerint egy jogorvoslati eljárás már új eljárásnak minősül, amelyben nem az eredeti eljárás szerinti kérelemhez kötöttség és rendelkezési jog érvényesül. A referenciahatározathoz képest további érv volt az is, hogy a felfüggesztés hatálya alatt álló eljárásban az ügyfél rendelkezési joga nem korlátlan. Idézte az Ákr. Nagykomentár 48. §-ához fűzött magyarázatot is: „a felfüggesztés időtartama alatt megtett valamennyi eljárási cselekmény hatálytalan, kivéve azokat, amelyek a felfüggesztési ok megszüntetésére irányulnak.” A panaszos szerint az ügyfél bejelentésével megszűnt a felfüggesztési ok, mert azzal azt juttatta kifejezésre, hogy a továbbiakban nem kívánja bezárni a bányát, hanem éppen kitermelni szeretne. A támadott határozat azonban azzal, hogy az ügyfél rendelkezési jogát korlátozó álláspontot tartalmazott, azt érte el, hogy az ügyfél helyét az állam vagy valamely szerve vette át, így az eljárás a továbbiakban nem tekinthető kérelemre indult eljárásnak. A panaszos álláspontja szerint a döntést ellentétes a referenciahatározatban megfogalmazottakkal.
- [17] Az alperes okfejtése szerint a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésében megfogalmazott feltételek nem állnak fenn mivel a Kúria a támadott határozatban nem tért el jogkérdésben a referenciahatározattól. A Kúria támadott határozata nem tartalmazott olyan

megállapítást, amely szerint a panaszos nem volna az ügy ura és a kérelmével ne rendelkezhetne szabadon, vagy a Kúria addicionális érvei is megalapozatlanok lennének. Álláspontja szerint az Ákr. 35. § (3) és 48. § (4) bekezdései nem konkurálnak egymással, egyik sem írja felül a másikat. A felfüggesztési ok megszűnése előtt a jogalkotó a jogbiztonság érdekében többletfeltételhez kötötte az eljárás folytatását. Ez nem egy addicionális érv, hanem a felfüggesztett eljárások kapcsán megfogalmazott törvényi előírás. Az alperes vitatta, hogy a felfüggesztési ok megszüntetése nem azért volt teljesíthetetlen, mert az állam közigazgatási érdeke azt kívánta, hanem mert az Ákr. 48. § (4) bekezdésében foglalt feltételek nem teljesültek. Az alperes álláspontja szerint a panaszos figyelmen kívül hagyta, hogy az eljárás megszüntetéséhez a felfüggesztést is meg kell szüntetni. A felfüggesztés megszüntetéséhez viszont valamennyi ügyfél egyetértő nyilatkozata szükséges. A panaszosnak a kitermelési MŰT jóváhagyása iránti kérelme nem marad elbírálatlan, mert a felfüggesztési ok megszűnésével az alperes folytatja az eljárást, és döntést hoz a kérelemről.

- [18] Az alperesi érdekelt szerint a támadott határozat hatályon kívül helyezése nem indokolt.

A Kúria Jogegységi Tanácsának döntése és annak jogi indokai

- [19] A Bszi. 41/B. § (1) bekezdése értelmében jogegységi panaszban van helye – a pervezetésre vonatkozó végzés kivételével – a Kúriának az eljárási törvény alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel vagy felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható határozata ellen, ha a felülvizsgálati kérelemben a Kúria 2012. január 1. után hozott és a Bírói Határozatok Gyűjteményében (BHGY) közzétett határozatától (a továbbiakban: a Kúria közzétett határozata) jogkérdésben való eltérésre már hivatkoztak, és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést határozatában nem orvosolta.
- [20] A Bszi. 41/D. § (3) bekezdése értelmében, ha a Jogegységi Tanács megállapítja, hogy a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben nem történt eltérés, a jogegységi panasz elutasítja. A határozat indokolásának elegendő csak erre a körülményre utalnia, az alkalmazott jogszabályok feltüntetése mellett, azzal, hogy az indokolásból ki kell derülnie, hogy az adott jogkérdés vonatkozásában a korábban közzétett és a megtámadott határozat között miért nem volt eltérés.
- [21] A Bszi. ezen rendelkezései ismeretében a Kúria közzétett határozatától való eltérés kérdésében alapvető jelentősége van az eltéréssel érintett ügyek azonosságának. Az ügyazonosság kérdésében a tényállásbeli, anyagi jogi és eljárásjogi háttérből kell kiindulni, valamint figyelembe kell venni a kereseti és felülvizsgálati kérelemhez kötöttségre tekintettel az érintett ügyekben előterjesztett kérelmeket. A közigazgatási perek esetében az ügyazonosság tisztázása során tekintettel kell lenni továbbá a közigazgatási eljárásban alapul fekvő anyagi jogi kérdésre (a közigazgatási ügy tárgyára) és az abban hozott közigazgatási döntésre. Amennyiben a jogegységi panaszban megjelölt határozatok esetén az ügyazonosság lényegi elemei hiányoznak, úgy a megjelölt kúriai döntések egybevetésre

- alkalmatlanok, és így indokolatlan eltérésre sem lehet sikerrel hivatkozni. Ennek jogkövetkezményét a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése tartalmazza (Jpe.I.60.006/2020/11.).
- [22] A Kúria hangsúlyozza, hogy nincs ügyszabványosság eltérő anyagi jogi háttérű, azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kérelmeket tartalmazó, vagy azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő tényállású közigazgatási ügyek és annak alapján indult közigazgatási jogviták között. Alappal kérdőjelezhető meg az ügyszabványosság továbbá azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kereseti vagy eltérő felülvizsgálati érvelés esetén.
- [23] Minthogy az ügyszabványosság megléte elengedhetetlen feltétele az érintett ügyek közötti eltérés vizsgálatának, a panaszostól elvárható, hogy párhuzamot állítson fel a jogkérdés szempontjából releváns tények, az alkalmazandó jogszabályok, az eljárás kereteit meghatározó kérelmi elemek hasonlóságára utalva. Szükséges továbbá az is, hogy mutassa be, a közzétett döntésekben milyen elvi megállapításokat rögzítettek, ugyanezen jogkérdésben milyen álláspontot fogadott el az ítélező tanács, és indokolja meg, miben látja a közzétett és támadott kúriai döntés közötti eltérést. (Jpe.I.60.005/2021/5., Jpe.I.60.059/2024/5.)
- [24] A jelen ügyben a közigazgatási eljárás tárgyát a panaszos által előterjesztett Kérelem I. határozta meg, amely eredetileg a bányabezárási MŰT jóváhagyására irányult. Az alperesi érdekelt a bányászati jogra a Magyar Állam nevében igényt tartott, az igénybejelentése az eljárásban új helyzetet eredményezett: a bányászati hatóságnak a továbbiakban már nem kellett a bányabezárási MŰT jogszabályi feltételeit vizsgálnia, hanem az érintett feleknek kellett megállapodniuk az átruházás feltételeiről, ellenkező esetben az átruházásra vonatkozó megállapodás tartalmáról a polgári bíróság dönt. Amennyiben a felek megállapodnak, akkor a bányászati hatóságnak a bányabezárási MŰT jóváhagyásáról szóló eljárást meg kell szüntetnie. Az igénybejelentő perindítása esetén a polgári perben hozott ítélet előkérdése a bányabezárási MŰT jóváhagyására vonatkozó döntésnek.
- [25] Az alperesi érdekelt és a panaszos között a bányászati jog átruházásra vonatkozó megállapodás hiányában az alperesi érdekelt a vonatkozó jog átruházásáról szóló szerződés létrehozása érdekében polgári pert indított. A Bányafelügyelet az Ákr. 48. § (3) bekezdését alkalmazva az eljárás felfüggesztéséről határozott. A panaszos a Kérelem II.-ben a Kérelem I. módosításával a bányabezárási MŰT helyett a kitermelési MŰT jóváhagyását kérte. Az alperes a felfüggesztett eljárás folytatása iránti kérelmet – amely a módosított Kérelem II. tárgyában folyt volna – elutasította az Ákr. 48. § (4) bekezdése alapján.
- [26] A Kúria a referenciahatározatot tartózkodási kártya kiállítására irányuló ügyben hozta. Az ügy tényállása szerint a harmadik országbeli állampolgár felperes magyar állampolgárral kötött házasságára hivatkozással tartózkodási kártya kiadása iránti kérelmet terjesztett elő az elsőfokú hatóságnál. Az elsőfokú hatóság a felperes kérelmét elutasította, a másodfokú hatóság az elsőfokú döntést helybenhagyta. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a másodfokú határozatot megsemmisítette, és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte. Az alperes a megismételt eljárásban a másodfokú állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 86/E. § (1) bekezdésére (hatáskör és illetékesség hiányára), valamint a 86/M. § (1) bekezdés *d)* és *j)* pontjaira (az eljárás okafogyottá válására) alapítottan megszüntette. Megállapította, hogy a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény (a továbbiakban: Szmtv.) módosított 94. § (1) bekezdése alapján a magyar állampolgárok családtagjai nem minősülnek az Szmtv. 2. § *b)* pontjában foglalt családtagoknak, esetükben a tartózkodási kártya kiadására vonatkozó rendelkezések alkalmazásának nincs helye. A felperes tévesen hivatkozott arra a Harmtv. 88/K. § (3) bekezdés *a)* pontja alapján, hogy a megismételt eljárás hivatalból indult eljárásnak minősül, ezért az alperesnek tájékoztatnia kellett volna az ügyféli jogairól és kötelezettségeiről.
- [27] A Harmtv. 88/K. § (3) bekezdése az Ákr. 104. § (1) bekezdés *b)* pontjával egyezően úgy rendelkezik, hogy az idegenrendészeti hatóság hivatalból indít idegenrendészeti eljárást abban az esetben is, ha erre bíróság kötelezte. A Kúria osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, amely szerint a rendelkezés helyes értelmezése az, hogy az idegenrendészeti hatóság köteles eljárást indítani, amennyiben a bíróság hivatalból az eljárás megindítására kötelezte. Az alapeljárás a felperes kérelmére indult, amely nem válhatott hivatalbóli eljárássá kizárólag annak okán, hogy a bíróság a másodfokú eljárás megismétlésére kötelezte az alperest. A kérelemre induló eljárásokban az ügy ura a kérelmet előterjesztő ügyfél, az ő akaratából indul meg az eljárás, aki kérelmével a tárgyában hozott döntés véglegessé válásáig rendelkezhet. [Ákr. 35. § (3) bekezdése] A kérelmét módosíthatja, kiegészítheti, kiterjesztheti és visszavonhatja. Ebből következően, ha a kérelemre indult közigazgatási eljárásban hozott döntés megsemmisítése esetén a megismételt eljárást a hivatalból indult eljárás szabályainak alkalmazásával kellene lefolytatni, az a rendelkezési jog sérelmével járna.
- [28] A panaszos a támadott határozat és a referenciahatározat közötti ügyszabványosságot abban látta, hogy mindkét döntés tárgya ugyanaz a jogkérdés volt, nevezetesen, hogy a kérelemre indult eljárásokban az ügy ura a kérelmet előterjesztő ügyfél, aki a kérelmével a tárgyában meghozott döntés véglegessé válásáig rendelkezhet [Ákr. 35. § (3) bekezdés]. Álláspontja szerint a referenciahatározattól eltért a Kúria támadott határozata, mert azt a többlet érvet fogalmazta meg, hogy egy jogorvoslati eljárás már új eljárásnak minősül, amelyben nem az eredeti eljárás szerinti kérelemhez kötöttség és rendelkezési jog érvényesül.
- [29] A panaszos állításával ellentétben a Kúria a támadott határozatban egyetértett a referenciahatározatban megfogalmazott elvi tétellel, amely szerint a bíróság által elrendelt megismételt közigazgatási eljárás nem minősül hivatalbóli eljárásnak. A hivatalból indult eljárás jogi minősítése kapcsán a referenciahatározatban kialakított állásfoglalást a jelen ügyben is irányadónak tartotta. A támadott

- határozat indokolása szerint a bíróság által elrendelt új eljárás nem azt jelentette, hogy a megismételt közigazgatási eljárás hivatalból folyt tovább, hanem azt eredményezte, hogy a hatóság a megismételt eljárást hivatalból volt köteles megindítani, de abban változatlanul a kérelemről kellett döntenie. Utalt az Ákr. 35. § (3) bekezdésére, amely szerint elviekben nem volt akadálya annak, hogy a panaszos a korábbi kérelmét visszavonva új kérelmet terjesszen elő. Ennek a lehetőségét nem általánosságban, hanem az újonnan előterjesztett kérelem tartalmára és az eljárásban a kérelem módosításáig megvalósult eljárási cselekményekre, vagyis az ügy egyedi ténybeli körülményeire tekintettel vizsgálta.
- [30] A megismételt közigazgatási eljárás kérelemre indult eljárásként történő jogi minősítése az Ákr. 104. § (1) bekezdés b) pontja alapján mindkét ügyre irányadó volt. A panaszosnak így – elvi szinten – lehetősége volt a korábbi kérelem visszavonására és egy új kérelem előterjesztésére. Azzal, hogy a Kúria a panaszos ügyében a módosított kérelem szerinti eljárás folytatására nem látott lehetőséget az ügyek különböző tényállásából, az eltérő eljárási cselekményekből és a panaszos kérelmének tartalmából fakadt.
- [31] A panaszos ügyében fontos tényállásbeli különbség a megjelölt referenciahatározathoz képest, hogy az alperes a megismételt közigazgatási eljárást felfüggesztette a polgári peres eljárás jogerős lezárásáig vagy az alperesi érdekelt és a panaszos között a felfüggesztés időtartama alatt megkötött megállapodás létrejöttének igazolásáig. Az Ákr. 48. § (4) bekezdése értelmében a hatóság a felfüggesztési ok fennállása esetén is folytathatja az eljárást és dönthet az ügy érdemében, ha azt az ügyfelek együttesen kérik. Ennek a feltétele nem állt fenn, a panaszos pedig nem az eredetileg előterjesztett kérelem eldöntését, hanem egy eltérő tárgyú új eljárás lefolytatását kérte. A Kérelem II. elbírálására csak abban az esetben kerülhet sor, ha a Kérelem I. alapján indult és felfüggesztett eljárás sorsáról a hatóság ezt megelőzően döntött. Az Ákr. 48. § (4) bekezdése ezért nem a panaszos kérelemről való rendelkezési jogát írja felül, hanem a Kérelem II.-ről való döntést megelőzően a felfüggesztett eljárás folytatásához a felek együttes kérelmét követeli meg.
- [32] A fentiekből következik, hogy míg a referenciahatározat szerinti tényállásból következően ott a kérdés az volt, hogy az Ákr. 104. §-a szerint megismételt közigazgatási eljárásra a hivatalból vagy kérelemre indult eljárás szabályait kell-e alkalmazni, addig a jelen ügyben az, hogy felülírja-e a panaszos kérelemről való rendelkezési jogát, ha a felfüggesztett megismételt közigazgatási eljárás folytatása iránti kérelmet az Ákr. 48. § (4) bekezdésére alapítottan elutasították.
- [33] Bár mindkét ügyben irányadó volt a megismételt közigazgatási eljárás Ákr. 104. §-ának megfelelő jogi minősítése, a Kúria eltérő tényállások alapján különböző jogkérdések tárgyában döntött, ezek összehasonlításra nem alkalmasak, az ilyen határozatok közötti ügyszabadság nem állapítható meg.
- [34] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján elutasította.
- Elvi tartalom**
- [35] A jogegységi panasszal támadott határozattól eltérő tényállás mellett eltérő jogkérdésben hozott referenciahatározatra hivatkozás ügyszabadság hiányában nem eredményezheti a jogegységi panasz megalapozottságát.
- [36] A kérelemre indult közigazgatási eljárás során a bíróság által elrendelt új közigazgatási eljárás nem minősül hivatalbóli eljárásnak. A hatóság a megismételt eljárást hivatalból indítja meg, azonban abban változatlanul az ügyfél által benyújtott eredeti kérelemről kell döntenie.
- Záró rész**
- [37] A Bszi. 41/C. § (8) bekezdése értelmében, ha a Jogegységi Tanács indokoltnak tartja tárgyalás tartását, arra az indítvány előterjesztőjét és a (7) bekezdésben meghatározott személyeket a polgári perrendtartásról szóló törvény szabályai szerint idézi. A jelen ügyben nem merült fel indok a tárgyalás tartására, ezért a Jogegységi Tanács a jogegységi panaszt tárgyalás tartása nélkül bírálta el.
- [38] A panaszos a jogegységi panasz eljárás illetékét megfizette, azt a jogegységi panasz elutasítására figyelemmel viselni köteles.
- [39] A Jogegységi Tanács a Bszi. 41/C. § (2) bekezdésére figyelemmel az alperesi érdekelt jogegységi panasz eljárásban felmerült költségét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 81. § (2) bekezdése, 82. § (1) bekezdése, a 83. § (1) bekezdése, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése és (5) bekezdése alapulvételeivel határozta meg, és annak megfizetésére kötelezte a panaszost. Az alperes költségigénnyel élt, azonban a költségjegyzék csatolását a határozathozatalig elmulasztotta, ezért részére költség nem állapítható meg.
- [40] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2026. február 23.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Sperka Kálmán s.k. előadó bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Dr. Tanczos Rita s.k. bíró

**A Kúria
Jogegységi Tanácsának
Jpe.I.60.057/2025/8. számú
határozata**

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát elutasítja.

Indokolás**A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás**

- [1] Az alperes filmvetítés tevékenységet üzletszerűen végző gazdasági társaság, amely a *csoporthívő* tagjaként ország neve-n a fővárosban és vidéken 18 egységből álló mozihálózatot üzemeltet. A mozijegyeket a jegypénztárakban személyesen vagy online a *honlap* neve oldalon, illetve a hivatalos mobil applikáción, továbbá a kiválasztott mozik pénztára mellett kihelyezett ATM berendezéseken keresztül lehet megvásárolni. Az alperes online vásárlás esetén a jegyek mindegyike esetében ún. kényelmi díj megjelöléssel a jegy árát meghaladóan jegyenként további 120 forintot számít fel a fogyasztók terhére.
- [2] A felperes keresetében a jogsértő gyakorlat abbahagyására kérte az alperest kötelezni azzal, hogy a bíróság az ítélet jogerőre emelkedésének napjától a fogyasztók által interneten keresztül történő jegyvásárlás esetén fizetendő kényelmi díj alkalmazását mellőzze, valamint tiltsa el az alperest az interneten keresztül történő jegyvásárlás során a fogyasztó által fizetendő kényelmi díj alkalmazásától. A jogsértés orvoslására irányuló intézkedésként kérte továbbá kötelezni a fogyasztó interneten keresztül történő jegyvásárlása esetén jegyenként kifizetett 120 forint kényelmi díj összegének pénzbírsággal történő visszatérítésére. Keresete egyebekben annak megállapítására irányult, hogy a marasztalási kereset kapcsán az ítélet hatálya – mint érintett jogosultakra – azokra a fogyasztókra terjed ki, akiknek a terhére 2023. november 7-től az ítélet jogerőre emelkedéséig az interneten keresztül történő jegyvásárlás során az alperes jegyenként 120 forint kényelmi díjat számított fel. Kérte az alperes kötelezését a bíróság által megállapított szövegű közlemény közzétételére a honlapja (*honlap* neve) nyitóoldalán, valamint a *honlap* neve2 internetes hírportálon egyszeri alkalommal. Keresetét a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fgytv.) 38/B–D. §-aira, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:77. § (1) bekezdésére, 6:102. § (1) bekezdésére, 6:103. § (3) bekezdésére, valamint 6:113. § (1) bekezdésére és 6:114. § (1) bekezdésére alapította.
- [3] Az alperes az érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.
- [4] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokaira tekintettel – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése alapján, utalással a Pp. 386. § (4) bekezdésére – helybenhagyta.
- [5] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben jogszabálysértésre hivatkozással kérte elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását; másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és a kereseti kérelme teljesítését.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

- [6] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a támadott végzésével visszautasította.

- [7] A Kúria abból indult ki, hogy a jelen per a Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pontja szerint vagyoni jogi pernek minősül, mert az érvényesített igény (a kényelmi díj felszámításának mellőzése, illetve annak visszatérítése) a fél vagyoni jogain alapul. Az a tény, hogy az Ügyész a fogyasztók érdekében, közérdekből indította a pert, nem változtatja meg a kereset jogalapját (e körben utalt a Kúria Pfv.20.985/2024/2. számú döntésére).
- [8] Döntésének indokolása szerint az ügyben a felülvizsgálat a Pp. 408. § (2) bekezdése alapján kizárt, tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásának [32] bekezdése szerint arra a következtetésre jutott: az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, érdemi döntésével és annak jogi indokolásával maradéktalanul egyetértett, és a Pp. 386. § (4) bekezdése alapján utalt az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokaira. Utalt a Kúria arra, hogy a Pp. 409. § (1) bekezdése és 410. § (1) bekezdése értelmében a felperesnek lehetősége volt a felülvizsgálat kivételes engedélyezése iránt kérelmet előterjeszteni, azonban ilyen kérelmet nem terjesztett elő.
- [9] Mindezekre tekintettel a felperes felülvizsgálati kérelmének érdemi vizsgálatára nem látott lehetőséget, és azt a Pp. 407. § (1) bekezdés e) pontja, 408. § (2) bekezdése és a 415. § (1) bekezdés e) pontja alapján visszautasította.

A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata

- [10] A Kúria Gfv.30.157/2025/2. számú, a felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzése (a továbbiakban: támadott határozat) ellen a felperes (a továbbiakban: panaszos) terjesztett elő jogegységi panaszt, amelyben kérte, hogy a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/D. § (2) bekezdés alapján a Kúria támadott határozatát helyezze hatályon kívül, és a Kúriát kötelezze új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára.
- [11] A panaszos arra hivatkozott, hogy a Kúria eljáró tanácsa jogkérdésben indokolatlanul eltért a Kúria Pfv.20.531/2020/5. (referenciahatározat1), Pfv.20.130/2023/5. (referenciahatározat2), Pfv.20.985/2024/2. (referenciahatározat3), Gfv.30.415/2023/2. (referenciahatározat4) és Gfv.30.093/2023/2. (referenciahatározat5) számú közzétett határozataitól.
- [12] A jelen ügyben releváns jogkérdésnek tekintette, hogy a közérdekű vagy a közérdekből indított per a Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pontja szerint vagyoni jogi pernek minősül-e a felülvizsgálati eljárás szempontjából (I.A. és I.B. állítás); továbbá azt, hogy a Pp. 408. § (2) bekezdése szempontjából azonos jogi indokolásnak minősül-e az elsőfokú bíróság ítéletének további, „nyilvánvaló” tény állításával, továbbá – a felek által nem állított, anyagi pervezetés mellőzésével megállapított – új érvekkel történő kiegészítése (II. állítás).
- [13] Az első (I.A.) jogkérdésnek tekintette, hogy vagyoni jogi pernek minősül-e a panaszos által indított per. Ervelésében hivatkozott arra: a támadott határozat szerint a felülvizsgálati kérelem érdemben azért nem bírálható el, mert az a Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pontja szerint vagyoni jogi pernek minősül: az érvényesített igény (a kényelmi díj felszámításának

- mellőzése, illetve annak visszatérítése) a fél vagyoni jogain alapul (támadott határozat, Indokolás [6], I.A. állítás), amely megállapítással a referenciahatározat1 és referenciahatározat2 szerinti döntésektől indokolatlanul eltért.
- [14] Utalt arra, hogy a referenciahatározat1 (Pfv.20.531/2020/5.) szerint vagyoni jogain perben a felülvizsgálat kizártságára vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók, ha a panaszos valódi tárgyi keresethalmazatban vagyoni jogi igény mellett nem vagyoni jogi igényt is érvényesít, és a személyes adat törlése iránti perben az érvényesített igény nem a fél vagyoni jogain alapul, az értéke pénzösszegben nem kifejezhető, ezért nem tartozik a vagyoni perek közé (referenciahatározat1, Indokolás [14]). Az ügyazonosság tekintetében azzal érvelt, hogy az ügyek tárgya eltérő volt ugyan (referenciahatározat1: sérelemdíj; támadott határozat: fogyasztók polgári jogi igényeinek érvényesítése), a jogkérdés azonban azonos volt. A két döntést összevethetőnek látta, mert mindkét ügy felperese valódi tárgyi keresethalmazatban érvényesített vagyoni jogi igény mellett nem vagyoni jogi igényt, és mindkét ügyben hozott végzés annak vizsgálatán alapult, hogy a fél a perben vagyoni jogi igényt érvényesített-e.
- [15] A fentiekhez képest – mutatott rá – a Kúria a támadott határozatban indokolatlanul eltért a referenciahatározat1-től, mert nem az érvényesített igények értékelésével állapította meg azt, hogy az adott per vagyoni jogi pernek minősül-e, illetve ennek során nem vizsgálta valamennyi előterjesztett kereseti kérelmet. Kifogásolta, hogy a Kúria a támadott határozatban jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől azzal is eltért: figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a panaszos nem saját vagyoni igényét, hanem absztrakt jogalanyként képviselői keresettel a fogyasztók igényét érvényesítette, továbbá nem értékelte, hogy a Pp. kollektív igényérvényesítéssel kapcsolatos perek közé tartozó XIII. Fejezete szerinti közérdekből indított per szabályai szerint járt el.
- [16] Okfejtése szerint a saját vagyoni igénnyel értelemszerűen nem rendelkező absztrakt jogalany Úgyész az Fgytv. különböző célú és tartalmú felhatalmazása alapján három különböző kereseti kérelmet terjesztett elő: kérte a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását, az alperes kötelezését a jogsértő gyakorlat abbahagyására és eltiltását a további jogsértéstől; továbbá a jogsérelem orvoslása érdekében az alperes kötelezését a kényelmi díj visszafizetésére az érintett fogyasztók részére. Az Fgytv. 8. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás és a Pp. 573. § (2) bekezdése alapján hangsúlyozta: az anyagi jogi jogosultak igénye elválik a perindításra jogosult személy perindító döntésétől, az anyagi jogi igényjogosult perlési jogállása nem szükségszerű és a rendelkezési jogát sem korlátozza. Sérelmezte azt is, hogy a Kúria nem vette figyelembe: a kereseti kérelmek valódi tárgyi halmazati viszonyban állnak, így a referenciahatározat1 szerint köteles lett volna kérelmenként vizsgálni, hogy a per vagyoni jogi pernek minősül-e, de csupán a kereseti kérelmek egy részét értékelte. E körben szerinte a jogsértő gyakorlat abbahagyása és a Kúria által értékelni elmulasztott alperes eltiltására vonatkozó kereseti kérelem nem minősül a vagyoni jogi per megállapításához megkövetelt, a fél vagyoni jogain alapuló igénynek, és értéke pénzösszegben nem is fejezhető ki.
- [17] A referenciahatározat2 (Pfv.20.130/2023/5.) lényegét abban látta, hogy a személyiségi jog megsértése miatti per nem a fél vagyoni jogain alapul, az érvényesített igény pénzösszegben csak akkor határozható meg, ha a kereset kizárólag a vagyoni előny átengedésére, illetve a sérelemdíj megfizetésére irányul; ha a felperes a személyiségi jogsértés felróhatóságtól független szankcióinak alkalmazását is kérte, akkor a per nem vonható a vagyoni jogi per fogalmi körébe (referenciahatározat2, Indokolás [28]). Az ügyazonosság tekintetében e határozattal összefüggésben is rámutatott: a két döntés összevethető, mert mindkét ügy felperese vagyoni jogi igény mellett nem vagyoni jogi igényt valódi tárgyi keresethalmazatban érvényesített, és mindkét ügyben hozott végzés annak vizsgálatán alapult, hogy a fél a perben vagyoni jogi igényt érvényesített-e.
- [18] Kiemelte: a Kúria a támadott határozatban figyelmen kívül hagyta a referenciahatározat2 azon kiindulópontját is, amely szerint az érvényesített igények értékelésével kell megállapítani a vagyoni jogi pernek minősülést, és ennek során vizsgálni kell valamennyi előterjesztett kereseti követelést. Hozzátette: a felperes absztrakt jogalanyként képviselői keresettel a fogyasztók igényét érvényesítette, továbbá a Kúria nem értékelte, hogy a Pp.-nek a Kollektív igényérvényesítéssel kapcsolatos perek közé tartozó XIII. Fejezete szerinti közérdekből indított per szabályai szerint járt el.
- [19] Álláspontját akként összegezte, hogy a saját vagyoni igénnyel értelemszerűen nem rendelkező absztrakt jogalany Úgyész által érvényesített, a jogsértő gyakorlat abbahagyása és a Kúria által értékelni elmulasztott alperes eltiltásra vonatkozó kereseti kérelem nem minősül a vagyoni jogi per megállapításához megkövetelt, a fél vagyoni jogain alapuló igénynek, és értéke pénzösszegben nem is fejezhető ki.
- [20] Kitért arra is: a Kúria a támadott határozatban a referenciahatározat3-ra (Pfv.20.985/2024/2.) hivatkozással azt állapította meg, hogy az a tény, hogy az Úgyész a fogyasztók érdekében, közérdekből indította a pert, nem változtatja meg a kereset jogalapját (támadott határozat, Indokolás [7], I.B. állítás). Állítása szerint a referenciahatározat3 ilyen megállapítást nem tartalmaz, továbbá abból a támadott határozatban foglalt fenti következtetés le sem vonható, mivel az abban vizsgált jogkérdés a perfüggőség feltételeinek a fennállása volt, ezzel szemben a támadott határozatban a Kúria a vagyoni jogi perre tekintettel az engedélyezés iránti kérelem előterjesztésének szükségességét vizsgálta. Kifejtette: a támadott határozat indokolásának [7] bekezdésében írt megállapítás a referenciahatározat3-ban nem szerepelt, a Kúriának a

- támadott határozatban megfogalmazott, közzétett jogértelmezése nem volt.
- [21] A panaszos II. jogkérdésének tekintette a támadott határozatban foglalt állítást, hogy a Pp. 408. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálat kizárt, mert a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokai alapján hagyta helyben, engedélyezés iránti kérelmet azonban a panaszos nem terjesztett elő (támadott határozat, Indokolás [8]–[11]).
- [22] További érvelése szerint, ha vagyoni jogi pernek is tekinthető a jogegységi panasz alapjául szolgáló eljárás, a Kúria a támadott határozatban még ebben az esetben is indokolatlanul eltért a referenciahatározat4-ben (Gfv.30.415/2023/2.) és referenciahatározat5-ben (Gfv.30.093/2023/2.) foglaltaktól azzal a megállapítással, hogy a Pp. 408. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálat kizárt, mert a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokai alapján hagyta helyben (II. állítás).
- [23] Utalt arra, hogy a referenciahatározat4 (Gfv.30.415/2023/2.) szerint a Kúria minden esetben a határozatok indokolása alapján dönt arról, hogy a jogerős ítélet megfelel-e a Pp. 408. § (2) bekezdése szerinti feltételeknek. A Kúria a hivatkozott döntésében kiemelte: annak elbírálása során, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta-e helyben, azt kell vizsgálni, hogy a keresettel érvényesített jog és az érdemi védekezés által körülhatárolt jogvita érdemi eldöntése szempontjából jelentős kérdésekben megegyezett-e az eljáró bíróságok álláspontja (referenciahatározat4, Indokolás [12]).
- [24] Kiemelte, hogy a Kúria a referenciahatározat4 szerinti esetben meghatározta az első- és másodfokú eljárásban vizsgált jogkérdést, értékelte a döntés lényegét, összevetette az indokolást, valamint azt, hogy az eltérés releváns volt-e az azonos indokolás szempontjából, és mindezekből vont le a következtetését. Ehhez képest – mutatott rá – a támadott határozat [9] bekezdésében a Kúria a referenciahatározat4 szerinti, a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 11. pontjából eredő és a kúriai joggyakorlatban is követett vizsgálatot azonban nem végezte el, pusztán formálisan megállapította, hogy „az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, érdemi döntésével és annak jogi indokolásával maradéktalanul egyetértett, ezért a Pp. 386. § (4) bekezdése alapján utalt az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokaira.” (támadott határozat, Indokolás [9])
- [25] Kifejtette továbbá, hogy a támadott határozat [9] bekezdése nyilvánvalóan ellentétes a másodfokú ítélet tartalmával is, mivel a másodfokú bíróság a fogyasztók érdekében indított közérdekű kereset elbírálása szempontjából a jogkérdés, azaz a kényelmi díj felszámításának jogszerűsége szempontjából az elsőfokú bíróság megállapításával szemben eltérő és korábban sem az első-, sem pedig a másodfokú eljárásban nem vizsgált és nem is hivatkozott okból tartotta jogszerűnek a kényelmi díj felszámítását.
- [26] Hivatkozott arra is, hogy a referenciahatározat5 (Gfv.30.093/2023/2.) szerint a Kúria ugyancsak a PK vélemény 11. pontjában foglaltak alapján megállapította, „hogy a másodfokú ítélet indokolásában hivatkozott jogszabályhely vagy az indokolás tartalma alapján a Kúria állapítja meg, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta-e helyben”. (referenciahatározat5, Indokolás [12]) Kifejtette: a referenciahatározat5 alapján nem zárja ki a Pp. 408. § (2) bekezdésében foglalt alkalmazását az, ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét akként hagyja helyben, hogy ha az eltérés a fél másodfokú eljárásban megtett perbeli cselekményei értékelése, az elsőfokú bíróság helyesnek tartott és a döntését megalapozó érveit további érvekkel való kiegészítése, vagy a döntése indokainak további – jellemzően a fellebbezésben felhozott érvekre reagáló – indokokkal való kiegészítése. Ehhez képest érvelése szerint a támadott végzés [9] bekezdésének azonos indoklásra utaló megállapítása azon túl, hogy nyilvánvalóan ellentétes a másodfokú ítélet tartalmával, a kényelmi díj felszámításának jogszerűsége szempontjából a referenciahatározat5 szerinti fellebbezésben felhozott érvekre reagáló indoknak nem minősül, nem a fél másodfokú eljárásban megtett perbeli cselekményei értékelése volt, nem minősült az elsőfokú bíróság helyesnek tartott és a döntését megalapozó érveit további érvekkel való kiegészítésének, továbbá a másodfokú bíróság anyagi pervezetés nélkül jutott az elsőfokú bírósággal azonos végkövetkeztetésre.
- [27] A jogegységi panaszban foglaltakat akként összegezte: a Kúria a támadott határozatban egyrészt azzal a megállapításával, hogy az Ügyész által indított per a Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pontja szerint vagyoni jogi pernek minősül, mert az érvényesített igény (a kényelmi díj felszámításának mellőzése, illetve annak visszatérítése) a fél vagyoni jogain alapul (támadott határozat, Indokolás [6]); másrészt a támadott határozatban a referenciahatározat3-ra alapított azzal a következtetéssel, amely szerint az Ügyész a fogyasztók érdekében, közérdekből indította a pert, nem változtatja meg a kereset jogalapját (támadott határozat, Indokolás [7]); harmadrészt azzal, hogy a támadott határozat indokolása értelmében a Pp. 408. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálat kizárt, mert a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokai alapján hagyta helyben (támadott határozat, Indokolás [8]–[11]) indokolás nélkül tér el a referenciahatározatokban foglaltaktól.
- [28] Az alperes a jogegységi panasz elutasítását kérte.
- [29] Mindenekelőtt előadta, hogy a támadott határozat eleve alkalmatlan a jogegységi panasz eljárás szerinti jogegységi vizsgálatra, mivel – a Kúria Jpe.I.60.071/2023/4. számú végzésében kifejtettekkel összhangban – az állapítható meg, hogy a felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzés nem tartalmaz jogértelmezésnek teret adó tényállást, amely más, korábban hozott határozattal szemben felvethetné a jogegységi panasz eljárás megkezdésének a szükségességét.
- [30] Allította: alaptalan a panaszosnak az arra alapított érvelése, hogy a referenciahatározat1-3-ban foglalt jogesetekhez hasonlóan a per nem vagyoni jogi per. Ebben a körben azzal érvelt: egyrésztől nem áll fenn ügyszabotosság a referenciahatározat1-2 tekintetében,

- így az azoktól való eltérés is kizárt; másrésről amennyiben ügyazonosság eljárásjogi értelemben megállapítható is lenne, a Kúria a támadott határozatban nem tért el eljárásjogi kérdésben a referenciahatározat1-2-től, de ha el is tért volna, a Kúria érdemi döntésén az sem változtatott volna. Kiemelte, hogy a vizsgált ügyek tekintetében ügyazonosság sem a per tényállása, sem a vizsgált jogkérdések körében sem áll fenn, mivel a Kúria a támadott határozatban és a referenciahatározat1-2-ben eltérő tényálláson alapuló ügyekben, eltérő jogkérdéseket vizsgált, és a döntések elvi tartalma is különböző volt.
- [31] Értékelése szerint a támadott határozatban megalapozottan állapította meg mindhárom kereseti kérelem tekintetében a Kúria, hogy a per vagyoni jogi per függetlenül a panaszos által felhozott egyéb körülményektől. Rámutatott: a panaszos állításával szemben az érvényesített igény természete, minősége és nem a kereseti kérelem tartalma határozza meg, hogy milyen per kategóriába sorolható (vagyoni jogi per, személyi jogi per vagy személyiségi jogi per), amin nem változtat az az eljárásjogi körülmény sem, hogy az Ügyész a közérdekből indított perre vonatkozó eljárási szabályok (Pp. XLII. Fejezete) szerint járt el, és saját maga részére vagyoni igényt nem érvényesített.
- [32] A panaszos érvelését a referenciahatározat3 tekintetében értelmezhetetlennek tartotta, ugyanis a panaszos állítást sem tett abban a körben, hogy a támadott határozat és a referenciahatározat3 tekintetében az ügyazonosság (tényállás és jogkérdés tekintetében) fennáll, illetve, hogy a támadott határozat miben tér el a Kúria „precedensképes gyakorlatától”.
- [33] A II. állítás tekintetében kifogásolta, hogy a panaszos – saját, a jogegységi panaszban előadott érvelése szerint is – olyan, a felülvizsgálati kérelem tárgyává tett jogsérelme orvosolását kívánja elérni, amelynek jogegységi panasz eljárásban nincs helye. Utalt arra, hogy a jogegységi panasz eljárás a jogegységet célzó *sui generis* eljárás, amely a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgálja, és nem jelentheti a felülvizsgálati eljárás megismétlését, továbbá az abban szereplő indokolás felülmérlegelését sem (Jpe.II.60.006/2023/12., Indokolás [77]).
- [34] Előadta, hogy a panaszos által e körben hivatkozott ügyek tekintetében ügyazonosság nem állapítható meg, a panaszos a Kúria közzétett határozatától való eltérést nem tüntetett fel. Megállapítható az is – érvelése szerint –, hogy a Kúria a PK vélemény 11. pontjának megfelelően járt el, mivel a másodfokú bíróság maradéktalanul és azonos – a fellebbezésben foglaltakra tekintettel részben kiegészített – jogi indokolás mellett hagyta helyben az elsőfokú ítéletet.
- A Kúria Jogegységi Tanácsának döntése és annak jogi indokai**
- [35] A jogegységi panasz nem alapos.
- [36] A panaszos a jogegységi panaszának alapjaként a Bszi. 41/B. § (2) bekezdésére hivatkozott.
- [37] A Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panasznak van helye akkor is, ha a Kúria ítélező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tért el a Kúria közzétett határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor.
- [38] A Kúria előjáróban utal arra, hogy a jogegységi követelményét Magyarország Alaptörvényének 25. cikk (3) bekezdése tartalmazza, kimondva, hogy „[a] Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét.” A Kúria e feladatát az ítélezése során akkor teljesíti, ha a közzétett kúriai döntéseiben elfogadott jogértelmezés elvi tartalmát (ún. *ratio decidendi*) az azonos ügyekben követi.
- [39] Amint arra a Kúria a Jpe.I.60.002/2021/7. és a Jpe.I.60.005/2021/5. számú határozataiban is rámutatott: a jogegység fogalmát az egyes eljárási törvények nem definiálják, a Bszi. jogegységi eljárásra és jogegységi panasz eljárásra vonatkozó rendelkezéseiből, annak egyes eseteire vonható le – negatív oldalról – következtetés, amelynek értelmében a jogegység hiányát a korábbi döntéstől való indokolatlan eltérés okozza. A jogegység követelménye tehát sohasem absztrakt, hanem mindig konkrét ügyekhez, jogértelmezéshez köthető, az csak meghatározott és megjelölt bírói döntések tekintetében merülhet fel. Következésképpen – a jogegységi panasz eljárásokban eddig kialakult gyakorlatot követve – a jogegység követelményén belül az az elvárás, hogy ugyanazon jogkérdést felvető ügyekben (ügyazonosság) a jogértelmezés is azonos legyen. Ha nincs meg az ügyek közötti azonosság, mert eltérő háttérük a bírói döntések, akkor sem jogilag, sem tágabb értelemben nem értelmezhető a jogegység.
- [40] A jogegységi panasz eljárás – amint azt a Kúria már a Jpe.I.60.005/2021/5. számú határozatával megállapította – rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó, a Bszi. külön szabályozásán alapuló *sui generis* eljárás, amely nem a per folytatása, hanem a jogrendszer belső koherenciájának a megteremtését szolgálja. A jogegységi panasz eljárásban ezért a Kúria nem bírálja felül a jogerős határozatot, hanem kizárólag azt vizsgálja, hogy a jogegységi panaszban kifejezetten megjelölt, közzétett kúriai határozatoktól való eltérés bekövetkezett-e, és ha igen, az eltérés indokolt volt-e vagy sem. A Kúria tehát a jogegységi panasz eljárás során a fél által megjelölt keretben, az általa hivatkozott eltérések tekintetében vizsgálja a panasz megalapozottságát (Jpe.II.60.060/2023/7.).
- [41] A jogegységi panasz eljárás előzőekben említett kereteit kijelölik egyfelől azok a közzétett kúriai határozatok, amelyekről való eltérésre a panasz előterjesztője a jogegységi panaszában hivatkozott (ún. referenciahatározatok), másrésről az a jogkérdés, amelyben a panaszos eltérést állít. A Kúria már számos határozatában nyilvánvalóvá tette, hogy ebben a körben nem elégséges csupán megjelölni az összevetni kért határozatokat, miképpen az eltérésre való pusztán hivatkozás sem nyitja meg az utat a panasz érdemi elbírálására. A jogegységi panasz előterjesztőjének ki kell munkálnia: a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést, jogi érvelése mely pontjában nem tartotta be. Ebből következően fel kell tárni az ügyek összehasonlítható tényállását, a felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály, konkrét határozatban való értelmezését kell

- összevetni egy hasonló helyzetben történt másik értelmezéssel, amint azt a Kúria a többi között a Jpe.II.60.002/2022/3. számú határozatában kifejtette (Jpe.II.60.060/2023/7.).
- [42] A Kúria a fenti határozataiban kimondta azt is, hogy az ügyazonosság több tényező által befolyásolt összetett jogi fogalom, amelyet mindig esetről esetre kell vizsgálni. Ennek során szigorúan kell venni például az összehasonlított bírói döntésekben az alkalmazott anyagi jogszabály egyezőségét (hatály, normatartalom) és a jogértelmezés szempontjából releváns tények lényegi hasonlóságát. Alappal kérdőjelezhető meg az ügyazonosság továbbá például azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kereseti vagy eltérő felülvizsgálati érvelés esetén.
- [43] Mindemellett nyilvánvalóan eltérően kell vizsgálni az ügyazonosság fennállásának feltételeit eljárásjogi kérdések esetén, figyelemmel arra, hogy előfordulhat: ugyanazon eljárásjogi rendelkezéseket eltérő ténybeli és anyagi jogi alapon elbírálandó ügyekben kell azonosan alkalmazni. E körben tehát annak kell jelentőséget tulajdonítani, hogy az alkalmazott eljárási rendelkezés azonos-e, és az összehasonlítható ügyekben az alkalmazott normával összefüggésben felvetett absztrakt jogkérdést azonos vagy eltérő módon választották-e meg. (Jpe.II.60.027/2021/8., Jpe.II.60.006/2023/12.)
- [44] A támadott és a hivatkozott referenciahatározatok kapcsán megállapítható, hogy azok eltérő ténybeli és anyagi jogi alapon hozott döntések, az viszont mindhárom állított eltérés tekintetében közös, hogy a jogegységi panaszban felvetett kérdések eljárásjogi jellegűek.
- [45] A Kúria a panaszos által állított eltérések érdemi vizsgálatát megelőzően hangsúlyozza: a referenciahatározat³-tól való eltérés nem volt érdemben elbírálandó. A jogegységi panaszban nem elég arra hivatkozni, hogy az egyik határozat eltért a másiktól, a panasz befogadásához szükséges, hogy a panaszos megjelölje, miben látja az eltérést. Az eltérés megjelölésének azonban konkrétan kell lennie, pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell ütköznie pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal. A panaszosnak ki kell munkálnia, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől. Fel kell tárnai tehát az ügyek összehasonlítható tényállását, az ügyben felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt más értelmezéssel (Jpe.II.60.052/2025/3.). A panaszos a jogegységi panaszában erre a referenciahatározatára nézve nem munkálta ki, hogy a támadott határozat milyen jogértelmezési kérdésben tért el attól. Emiatt a két határozat jogegységi szempontú összevetésére nincs lehetőség.
- [46] A referenciahatározat¹-től és referenciahatározat²-től való, első állított eltérés tekintetében az alábbiak állapíthatók meg.
- [47] A jogegységi panasz eljárásban a támadott és az eltéréssel érintett határozatok összehasonlíthatóságának alapvető követelménye, hogy mindkét – összehasonlítható ügyben meghozott – határozat állást foglaljon egy adott jogi kérdésben, méghozzá az alapos panaszhoz szükségszerűen egymáshoz képest ellentétesen. Ezt a Kúria akkor tudja megítélni, ha a jogegységi panaszt előterjesztő párhuzamba állítja egymással az érintett határozatokat, a fentebb kifejtettek szerint bemutatva, hogy – ebben az értelemben – „azonos” ügyekről van szó. Mindezek hiánya eleve kizárja az eredményes jogegységi panasz előterjesztését. Ehhez képest eltérő a helyzet akkor, ha a panasz a támadott határozat jogszabálysértő voltát elemzi oly módon, hogy annak megerősítésére egyéb, a szerinte helyes (jogszerű) gyakorlatot alátámasztó kúriai határozatokra is hivatkozik (Jpe.II.60.006/2023/12.).
- [48] A panaszos a jogegységi panaszában arra alapította az ügyazonosság fennállását, hogy a referenciahatározat¹, referenciahatározat² és a támadott határozat esetében is azt vizsgálta a Kúria, hogy az adott ügy a Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pontja szerinti vagyoni jogi pernek minősül-e, ha az adott ügyekben valódi tárgyi keresethalmazatban vagyoni jogi igény mellett nem vagyoni jogi igényt is érvényesítettek. A Kúria úgy ítélte meg, hogy a vizsgált ügyekben az ügyazonosság nem csak a per tényállása, de a vizsgált jogkérdések körében sem áll fenn.
- [49] A referenciahatározatokban a Kúria azt állapította meg, hogy ha a személyiségi jog megsértése miatt indított perben – függetlenül attól, hogy a fél pénzben kifejezhető igényt is érvényesít – a felperes a személyiségi jogsértés felróhatóságától független szankcióinak [Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a)–d) pontok] alkalmazását is kérte, a per nem vonható a Pp. 7. § 18. pontja által meghatározott vagyoni jogi per fogalmi körébe. Ezzel szemben a támadott határozatban a Kúria arra a következtetésre jutott: a per vagyoni jogi jellege szempontjából az érvényesített igénynek (a kényelmi díj felszámításának mellőzése, illetve annak visszatérítése) van jelentősége, ami a fél vagyoni jogain alapul, és nem annak, hogy a felperes (panaszos) a fogyasztók érdekében, közérdekből indította a pert, mert az nem változtatja meg a kereset jogalapját. Mindezek alapján az eltérő tárgyú, ún. objektív szankció iránti igényeket is tartalmazó személyiségi jogi perben felmerült jogértelmezési kérdés különbözik a közérdek védelmében képviselő keresettel fellépő felperes (panaszos) által az Fgytv. alapján előterjesztett, meghatározott magatartásra kötelezés iránti keresettől annak megítélése tekintetében, hogy a per vagyoni jogi-e.
- [50] A panaszos a jogegységi panaszában a fentiekre nem adott elő érvelést. Egyrészt csupán arra hivatkozott, hogy a Kúria a valódi tárgyi halmazati viszonyban álló keresetek esetében tévesen tekintette vagyoni jogi igénynek a kényelmi díj felszámításának mellőzését, illetve annak visszatérítését. Másrészt kifogásolta: a Kúria elmulasztotta vizsgálni, hogy a jogsértő gyakorlat abbahagyása érdekében előterjesztett kereset okán a per vagyoni jogi pernek minősül-e. A panaszos ezzel lényegében az indokolási kötelezettség megsértését állította, de arra vonatkozóan nem jelölt meg referenciahatározatot, hogy az adott ügyben előterjesztett kereset – és erre tekintettel a per egésze – nem vonható a Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pontja szerinti vagyoni jogi per körébe.
- [51] A Kúria mindezekkel összefüggésben hangsúlyozza: önmagában a Pp. 408. § (2) bekezdés vizsgálata

- szempontjából az nem teremthet ügyszabadságot, hogy mind a referenciahatározat 1-2, mind a támadott határozat esetében abból kellett kiindulni, hogy a felperes keresethalmazatot terjesztett elő, amelynek (részbeni) vagyoni jogi jellege a felek valamelyike által vitatott. A referenciahatározatok alapjául szolgáló ügyekben nem merült fel az Fgytv. alapján indított képviselői keresetben a fogyasztók érdekében érvényesített valamilyen magatartásra kötelezés iránti igény értékelése abból a szempontból, hogy arra tekintettel a per vagyoni jogi pernek minősül-e. A jogegységi panasz alapjául szolgáló ügyben pedig, a hivatkozott ügyektől eltérően nem a keresethalmazatban álló, részben pénzbeli követelést tartalmazó személyiségi jogi igényeket kellett megítélni. A fentiek alapján az első állított eltérés vonatkozásában nem állapítható meg a jogegységi panaszban felhozott, a támadott és eltérőnek állított határozatban kifejtett jogértelmezés egyezősége, így nincs olyan jogegységi helyzet, amely a jogegységi panasz eljárás tárgyát képezhetné.
- [52] A referenciahatározat 4-től és referenciahatározat 5-től való, lényegében második állított eltérés tekintetében a Kúria azt állapította meg, hogy a támadott határozat nem tér el jogkérdésben a referenciahatározatoktól az alábbiak szerint.
- [53] A panaszos érvelése szerint a hivatkozott határozatok lényege, hogy a Kúria minden esetben a határozatok indokolása alapján dönt arról, hogy a jogerős ítélet megfelel-e a Pp. 408. § (2) bekezdése szerinti feltételeknek, amelynek során azt kell vizsgálni, hogy a keresettel érvényesített jog és az érdemi védekezés által körülhatárolt jogvita érdemi eldöntése szempontjából jelentős kérdésekben megegyezett-e az eljáró bíróságok álláspontja. Ennek megítélésakor a Kúria a döntései szerint az ítélet érdemét nem érintő kiegészítést tekinti olyanként, amely alapján az indokolás még nem minősül eltérőnek.
- [54] A Kúria a támadott határozatban azonban a referenciahatározatokban foglaltaktól eltérő elvi megállapítást nem tett. A támadott határozat indokolásának [8]–[9] bekezdései éppen arra utalnak, hogy a panaszos kifogásával ellentétben a Kúria – összhangban a Pp. 408. § (2) bekezdés alkalmazhatósága körében kialakult gyakorlattal – vizsgálta: a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta-e helyben. A Kúria ennek eredményeképpen állapította meg: a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és annak jogi indokolásával – utalva a Pp. 386. § (4) bekezdésére – maradéktalanul egyetértett.
- [55] A Kúria rámutat: amint arra a támadott határozattal egyezően a panaszos is utalt, a Kúria egységes gyakorlata [Pl. Pfv.21.058/2022/2., Pfv.21.248/2023/2., Gfv.30.415/2023/2., Pfv.20.509/2024/2., 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 11. pontja] szerint a másodfokú ítélet indokolásában hivatkozott jogszabályhely vagy az indokolás tartalma alapján a Kúria állapítja meg – azt hivatalból vizsgálva –, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta-e helyben. Ennek megállapítása, vagyis annak vizsgálata, hogy a keresettel érvényesített jog és az érdemi védekezés által körülhatárolt jogvita érdemi eldöntése szempontjából jelentős kérdésekben megegyezett-e az eljáró bíróságok álláspontja, minden esetben egyedi mérlegelést igényel (Jpe.II.60.046/2024/7.).
- [56] Mindezekre tekintettel a második állított eltérés tekintetében a támadott határozat és a hivatkozott határozatok között eltérés nem állapítható meg: a Pp. 408. § (2) bekezdés alkalmazási feltételeit a hivatkozott ügyekben ugyanolyan módon határozta meg a Kúria, és attól a támadott határozatban sem tért el, tartalmilag annak megfelelően járt el.
- [57] Ezzel összefüggésben szükséges utalni a 3417/2024. (XI. 28.) AB határozatra is, amelyben az Alkotmánybíróság a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságával összefüggésben kifejtette: a Kúriának számot kell adnia arról, hogy az első- és másodfokú bíróság ítéletének indokolásbeli különbségei milyen hatással vannak a Pp. 408. § (2) bekezdésének alkalmazhatóságára (3417/2024. (XI. 28.) AB határozat, Indokolás [56]). Megállapítható, hogy a támadott határozat ennek eleget tesz, mivel abban a Kúria – amint arra a Jogegységi Tanács már utalt – a Pp. 408. § (2) bekezdésének alkalmazási körében kiemelte: a másodfokú bíróság értékelése szerint az elsőfokú bíróság a kereset szempontjából releváns tényállást helyesen állapította meg, valamint érdemi döntése is helyes. Mindemellett nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 386. § (4) bekezdését megjelölve juttatta kifejezésre az elsőfokú bíróság indokolásával való egyetértését. A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában egyebekben a fellebbezésben foglaltakra tekintettel elsődlegesen az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását vizsgálta és jutott azzal azonos következtetésre, hogy az alperes az elektronikus úton történő (online) jegyvásárlás során a főszolgáltatáson túl valódi szolgáltatást nyújtott (elsőfokú ítélet, Indokolás [53]), amelyért felszámított ellenérték a fogyasztót nem hozza hátrányos helyzetbe.
- [58] A Kúria rámutat arra is, hogy a másodfokú bíróságnak a fellebbezésekben foglalt érveket a kérelemhez kötöttség eljárási elvéből következően szükséges megválaszolnia, ami nem ellentétes a Pp. 408. § (2) bekezdésével, különösen ha a másodfokú bíróság egyértelműen kifejezésre juttatja azt is, hogy egyetért az elsőfokú ítélet indokolásával (3023/2024. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [27]).
- [59] A Kúria mindazonáltal a második állított eltéréssel összefüggésben is utal arra: a támadott határozat érdemi helyességének felülvizsgálatára, a panaszosnak az alapeljárásban el nem fogadott saját álláspontja érvényesítésére a jogegységi panasz eljárás keretében nincs mód, tekintettel arra, hogy bár jogorvoslati eljárásról van szó, de a jogegységi panasz eljárás nem a per folytatása. A jogegységi panasz eljárás nem jelentheti a felülvizsgálati eljárás megismétlését, továbbá az abban szereplő indokolás felülmérlegelését, nem működhet kvázi szuperfelülvizsgálatként (Jpe.I.60.001/2024/4.). A jogegységi panasz eljárás keretében tehát nincs mód a Kúria támadott határozat szerinti értékelésének felülvizsgálatára.
- [60] Mindezekre tekintettel a Kúria a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján a jogegységi panaszt elutasította.

Elvi tartalom

- [61] A jogegységi panasz eljárásban a támadott és az eltérőként megjelölt határozatok összevethetőségének alapvető követelménye, hogy a Kúria az érintett határozatokban egymáshoz képest ellentétesen foglaljon állást az adott jogkérdésben.
- [62] A jogegységi panasz elutasításához vezet, amennyiben nem állapítható meg az abban felhozott, a támadott és eltérőként hivatkozott határozatban kifejtett jogértelmezés egyezősége. A jogértelmezés egyezősége nem merülhet ki abban, hogy a hivatkozott és támadott határozatokban ugyanazt a jogszabályi rendelkezést értelmezi a Kúria, ahhoz szükséges az is, hogy a tényállás és a jogkérdés legalább a lényegi elemekben megegyezzen.
- [63] A Pp. 408. § (2) bekezdésének értelmezése során annak vizsgálata, hogy a keresettel érvényesített jog és az érdemi védekezés által körülhatárolt jogvita érdemi eldöntése szempontjából jelentős kérdésekben megegyezett-e az első- és másodfokú bíróság álláspontja, a Kúria részéről minden esetben egyedi mérlegelést igényel. A hivatkozott határozatok és a támadott határozat között eltérés nem állapítható meg, ha a Kúria a Pp. 408. § (2) bekezdés alkalmazási feltételeit minden ügyben ugyanolyan módon határozta meg és alkalmazta.

Záró rész

- [64] A Pp. 81. § (1) bekezdése szerint a fél a perköltsége megtérítését annak felszámításával kérheti; a felszámítás módját a Pp. 81. § (2) bekezdése határozza meg. Tekintettel arra, hogy az alperes részéről a fenti jogszabályi rendelkezésnek megfelelő felszámítás nem történt, a Kúria az eljárási költség megállapítását mellőzte.
- [65] A jogegységi panasz nem vezetett eredményre, így a Bszi. 41/C. § (2) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 102. § (6) bekezdése alapján a jogegységi panasz eljárásban felmerült illeték a panaszos személyes illetékmentességére tekintettel az állam terhén marad.
- [66] A Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (8) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [67] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2026. február 23.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyarmathy Judit s.k. előadó bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartók Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Dr. Remes Gábor s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tanczos Rita s.k. bíró

**A Kúria
Jogegységi Tanácsának
Jpe.II.60.008/2026/4. számú
végzése**

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát visszautasítja.

Indokolás

- [1] A felperes (a továbbiakban: panaszos) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panaszt terjesztett elő a Kúria Kfv.37.547/2025/6. számú, a Budapest Környéki Törvényszék 101.K.701.291/2024/15. számú ítéletét hatályon kívül helyező, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasító végzésével (a továbbiakban: támadott határozat) szemben. Álláspontja szerint a támadott határozat jogkérdésben eltér a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (BHGY) közzétett Kfv.37.388/2024/8. számú (BH 2025.48. számon is megjelent) határozattól. A panaszos a támadott határozat hatályon kívül helyezését, a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. A panaszos végrehajtás felfüggesztése – a Bszi. 41/C. § (1) bekezdésére figyelemmel helyesen: azonnali jogvédelem – iránti kérelmet is előterjesztett.
- [2] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [3] A Kúria a jogegységi panaszt Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasítja, ha az eljárási illetéket nem vagy hiányosan fizették meg.
- [4] A jogegységi panasz eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdése értelmében illetékköteles. A Bszi. 41/C. § (2) bekezdés h) pontja értelmében ugyanakkor a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) költségkedvezményekre vonatkozó szabályai a jogegységi panasz eljárásban is irányadók, a panaszos csak arra vonatkozó mentesség vagy kedvezmény esetén mentesül az illetékfizetési kötelezettség alól. Mindezek értelmében a jogegységi panasz befogadásához elvárható, hogy a panaszos vagy hiánytalanul fizesse meg az illetéket, vagy nyújtson be teljes körű, szabályszerű, érdemben elbírálható költségkedvezményre irányuló kérelmet. (Jpe.II.60.048/2025/5., Indokolás [4])
- [5] A panaszos a jogegységi panaszban az illeték összegét – mivel az eljárás tárgyának értéke nem állapítható meg – az Itv. 50. § (1) bekezdésére és az Itv. 39. § (3) bekezdés d) pontjára hivatkozással 70 000 forintban jelölte meg. Ugyanakkor úgy nyilatkozott, hogy az általa megjelölt összegű illetéket „a tárgyi költségfeljegyzési jogra tekintettel” nem fizeti meg. A panaszos az általa hivatkozott költségkedvezményt pontosabban nem jelölte meg.
- [6] A jogegységi panasz eljárás alapjául szolgáló ügyben a felperes az elsőfokú ítélet indokolásából következően az Itv. 62. § (1) bekezdés h) pontja alapján mentesült az illeték megfizetése alól (Budapest Környéki Törvényszék 101.K.701.291/2024/15. számú ítélet, Indokolás [49]). Az Itv. 62. § (1) bekezdés h) pontja értelmében a felet – ideértve a beavatkozót és az érdekeltet is –

illetékfeljegyzési jog illeti meg a jogegységi panasz eljárás kivételével a közigazgatási bírósági eljárásban, a közszolgálati jogviszonnnyal kapcsolatos pert és a szerződő fél által indított közigazgatási szerződéssel kapcsolatos pert kivéve. E rendelkezés alapján az illetékfeljegyzési jog nem illeti meg jogegységi panasz eljárásban az arra egyébként jogosult felet (a panaszost), ezért a jogegységi panasz benyújtásakor az Itv. 50. § (1) bekezdése szerinti eljárási illetéket meg kellett volna fizetnie. (Jpe.II.60.032/2024/3., Indokolás [5])

- [7] A Kúria rámutat arra, hogy a jogegységi panasz visszautasítását egyetlen, törvényben rögzített visszautasítási ok is indokolta teszi (Jpe.I.60.063/2025/4., Indokolás [7]), így a jogegységi panasz érdemi elbírálásának akadályát képező további visszautasítási okok vizsgálatát mellőzte.
- [8] A fentiek alapján a Kúria a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján a jogegységi panaszt visszautasította. Erre tekintettel – utalva a Bszi. 41/C. § (5) bekezdésére is – a panaszos végrehajtás felfüggesztése (helyesen: azonnali jogvédelem) iránti kérelmének érdemi elbírálását mellőzte.

Elvi tartalom

- [9] Az Itv. 62. § (1) bekezdése szerinti illetékfeljegyzési jog nem illeti meg jogegységi panasz eljárásban az arra egyébként jogosult felet (a panaszost), ezért a jogegységi panasz benyújtásakor az Itv. 50. § (1) bekezdése szerinti eljárási illetéket meg kellett volna fizetnie.

Záró rész

- [10] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az Itv. 57. § (1) bekezdés a) pontja szerint illetékmentes.
- [11] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2026. február 16.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Molnár Ferencné dr. bíró helyett, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Sugár Tamás s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró

**A Kúria
Jogegységi Tanácsának
Jpe.I.60.013/2026/4. számú
végzése**

Rendelkező rész

A Kúria az alperes jogegységi panaszát visszautasítja.

Indokolás

- [1] Az alperes (a továbbiakban: panaszos) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) és (2) bekezdésére is utalva a Kúria Pfv.21.280/2025/2. számú, a panaszosnak a Kúria Pfv.20.724/2025/3. számú végzésével szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmét visszautasító végzésével (a továbbiakban: támadott határozat) szemben nyújtott be jogegységi panaszt.
- [2] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [3] A Bszi. 41/C. § (6) bekezdés b) pontja szerint a Kúria – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a jogegységi panaszt visszautasítja, ha azt jogi képviselő közreműködése nélkül nyújtották be.
- [4] A panaszos a jogegységi panaszt jogi képviselő közreműködése nélkül, személyesen, papír alapon nyújtotta be. A jogegységi panasz előterjesztésére és a jogegységi panasz eljárásban való képviseletre vonatkozó meghatalmazást a jogegységi panaszhoz nem csatolt.
- [5] A jogegységi panasz eljárásban a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti jogi képviselet kötelező [Bszi. 41/C. § (4) bekezdés]. A Kúria korábbi határozataiban kimondta, hogy a jogegységi panasz eljárás olyan rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó *sui generis* eljárás, amely a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgálja, jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása. Az alapeljárás során adott meghatalmazás hatálya ezért önmagában, automatikusan nem terjed ki a jogegységi panasz eljárásra. A jogegységi panasz eljárásban való képviselethez megfelelő meghatalmazást csatolni kell a jogegységi panaszhoz. A jogegységi panasz eljárásban a meghatalmazás hiánya, hiányossága miatt hiánypótlásnak nincs helye. (Jpe.II.60.060/2025/3., Indokolás [5])
- [6] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés b) pontja alapján visszautasította.
- [7] A Kúria rámutat arra, hogy a jogegységi panasz visszautasítását egyetlen, törvényben rögzített visszautasítási ok is indokolta teszi (Jpe.II.60.060/2025/3., Indokolás [7]), így a jogegységi panasz érdemi elbírálásának akadályát képező további visszautasítási okok vizsgálatát a Kúria mellőzte.

Elvi tartalom

- [8] A jogegységi panasz eljárásban a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti jogi képviselet kötelező. Jogi képviselő közreműködésének hiányában a jogegységi panasz visszautasításának van helye a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés b) pontja alapján.

Záró rész

- [9] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes.
- [10] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2026. március 9.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Dr. Remes Gábor s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tánzos Rita s.k. bíró

**A Kúria
Jogegységi Tanácsának
Jpe.I.60.015/2026/4. számú
végzése**

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát visszautasítja.

Indokolás

- [1] A felperes (a továbbiakban: panaszos) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) és (2) bekezdése alapján jogegységi panaszt terjesztett elő a Kúria Pfv.21.330/2025/2. számú, a felülvizsgálatot megtagadó végzésével (a továbbiakban: támadott határozat) szemben. A panaszos a jogegységi panaszban a támadott határozat hatályon kívül helyezését, továbbá a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a támadott határozat jogkérdésben eltér a Pfv.21.204/2023/7. és a Pfv.21.323/2022/2. számú határozattól.
- [2] A panaszos a jogegységi panasz záró részében jelezte, hogy a jogegységi panasz benyújtásával egyidejűleg 240 000 forint összegű illetéket fizetett meg. A mellékelt banki igazolás tartalma szerint az illetéket átutalás útján, az eljárási illetékek megfizetésének és a megfizetés ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 44/2004. (XII. 20.) PM rendelet (a továbbiakban: PM rendelet) 1/A. §-a szerinti, a Magyar Államkincstár által vezetett „Eljárási illetékbevételei” megnevezésű számlára fizette meg.
- [3] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [4] A jogegységi panasz eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdése alapján illetékköteles.
- [5] A Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasítja, ha az eljárási illetéket nem vagy hiányosan fizették meg.
- [6] A PM rendelet 6/A. § (3) bekezdése értelmében a bírósági eljárásban elektronikus úton eljáró fél az illetéket az Elektronikus Fizetési és Elszámolási Rendszeren keresztül vagy az illetékes bíróság Kincstárnál vezetett illetékbevételei számlájára átutalással fizeti meg. Átutalás esetén az illetéket annak a bíróságnak az illetékbevételei számlájára kell megfizetni, amely bíróság előtti eljárásban az illetékfizetési kötelezettség keletkezik. E § (4) bekezdés c) pontja alapján, amennyiben az illetéket az elektronikus úton eljáró fél a bíróság Kincstárnál vezetett illetékbevételei számlájára történő átutalással fizeti meg, a felülvizsgálati illetéket a felülvizsgálati

kérelemmel érintett határozatot hozó elsőfokú bíróság székhelye szerinti törvényszék illetékbevételei számlájára kell teljesíteni.

- [7] A jogegységi panasz eljárás a jogintézményt bevezető törvény javaslatának indokolása szerint „az utolsó bírósági jogorvoslati forma, amely véglegesen lezárja az ügyet”. A Kúria több határozatában rámutatott arra, hogy a jogegységi panasz eljárás egy rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó *sui generis* eljárás. (Jpe.I.60.035/2024/5., Indokolás [10])
- [8] A panaszosnak a panasz benyújtásakor vagy meg kell fizetnie a szükséges eljárási illetéket, vagy megfelelő költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet kell előterjesztenie. Hiánypótlási felhívás kibocsátásának a jogegységi panasz eljárásban e körben sincs helye. (Jpe.II.60.026/2023/4., Indokolás [7])
- [9] A Bszi. 24. § (1) bekezdés d) pontja és 25. §-a értelmében a jogegységi panasz eljárás a Kúria előtt zajlik. A Bszi. 41/C. § (1) bekezdése szerint a jogegységi panasz a Kúriánál terjeszthető elő. Mindezek okán – a PM rendelet 6/A. § (3) bekezdésének alkalmazása mellett – az eljáráshoz kapcsolódó illetéket a Kúria illetékbevételei számlájára kell megfizetni. (Jpe.I.60.035/2024/5., Indokolás [12])
- [10] A Magyar Államkincstár által vezetett „Eljárási illetékbevételei” számlára utalt azonos összeg megfizetésével a panaszos a jogegységi panasz eljárásban felmerült illetékfizetési kötelezettségének – miután azt nem a Kúria illetékbevételei számlájára fizette meg – a jogszabály és a Kúria gyakorlata szerint nem tett eleget (Jpe.I.60.032/2021/5., Indokolás [15]). A jogegységi panasz tehát nem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [11] Mindezek alapján a Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.
- [12] A Kúria rámutat arra, hogy a jogegységi panasz visszautasítását egyetlen, törvényben rögzített visszautasítási ok is indokolta teszi (Jpe.I.60.055/2024/7., Indokolás [7]), így a jogegységi panasz érdemi elbírálásának akadályát képező további visszautasítási okok vizsgálatát mellőzte.

Elvi tartalom

- [13] A jogegységi panasz eljáráshoz kapcsolódó illetéket a Kúria illetékbevételei számlájára kell megfizetni. Ennek hiányában a jogegységi panasz visszautasításának van helye a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján.

Záró rész

- [14] Az eljárás az Itv. 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes. A panaszos a PM rendelet 7. § (3) bekezdése szerint, a Magyar Államkincstár által vezetett „Eljárási illetékbevételei” számlára megfizetett 240 000 (kétszáznegyvenezer) forint illeték visszatérítését a lakóhelye szerint illetékes állami adóhatóságtól kérheti.
- [15] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2026. március 9.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Dr. Remes Gábor s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tánczos Rita s.k. bíró

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

92 A légi közlekedés biztonságát speciális igazgatási rendelkezések biztosítják, amelyek a légi közlekedésben résztvevők számára kötelező hatályúak, ezek szándékos megszegése vagy gondatlanságból való figyelmen kívül hagyása a szóban forgó bűncselekmény elkövetési magatartásaként értékelhető. A jogszabályi formában testet öltött normatív rendelkezéseken túlmenően azonban a különböző forgalmi utasításokban és szabályzatokban foglaltakat, sőt a szakmai utasításokat és az elfogadott, valamint közismert szakmai gyakorlatot is mint a közlekedési ágazatra vonatkozó kötelező szabályt kell tekinteni.

A vádlott a repülésbiztonsági és baleset-megelőzési szabályokat [3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § d) és e) pont, SERA rendelet 3101. pont] megszegte, és magatartásával okozati összefüggésben egy személy halála, további személy sérülése bekövetkezett.

A hibás döntés, tévedés önmagában nem tesz felelőssé; viszont, ha a tévedést mulasztás okozta, az felróható, és büntetőjogi értékelést von maga után [Btk. 8. §, 233. § (1) bek., (2) bek. c) pont, (3) bek.; a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény (Lt.) 1. § (1) bek. a) pont, 54. § (1) bek., 58. § (1) bek.; 3/2006. (II. 2.) HM rend. 12. § d) és e) pont; SERA rendelet 1. cikk].

- [1] A törvényszék katonai tanácsa ítéletével a vádlottat bűnösnek mondta ki légi közlekedés gondatlanságból elkövetett halált okozó veszélyeztetésének vétségében [Btk. 233. § (1) bek., (2) bek. c) pont, (3) bek.]. Ezért öt 8 hónap, végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett fogház fokozatú szabadságvesztés büntetésre ítélte, és a vádlottat előzetes mentesítésben részesítette. Rendelkezett arról, hogy a vádlott a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén legkorábban a szabadságvesztés büntetés fele részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A büntetőeljárás során lefoglalt hang- és videófelvételeket tartalmazó optikai adathordozók lefoglalását megszüntette, és az iratok közötti kezelését rendelte el. A vádlottat kötelezte az eljárás során felmerült 287 498 forint büntetőjogi költség megfizetésére.
- [2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva az ítéletábra katonai tanácsa mint másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A vádlottat az ellene a Btk. 233. § (1) bekezdésébe ütköző, a (2) bekezdés c) pontja és a (3) bekezdése szerint minősülő légi közlekedés gondatlanságból elkövetett halált okozó veszélyeztetésének vétsége miatt emelt vád alól felmentette, és akként rendelkezett, hogy a felmerült büntetőjogi költséget az állam viselje. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét – a bűnjelekre vonatkozó részében – helybenhagyta.
- [3] A másodfokú bíróság ítéletével szemben az ügyészség a vádlott terhére, bűnösségének a vád szerinti közlekedési bűncselekményben történő megállapítása, és vele szemben büntetés kiszabása érdekében jelentett be másodfellebbezést.

- [4] A fellebbviteli főügyészség fellebbezésében kifejtette, hogy a törvényszék katonai tanácsa az elsőfokú eljárásban okirati bizonyítékként értékelte a HM Állami Légügyi Főosztály közigazgatási eljárásban hozott, a honvédségi kutató-mentőszolgálatra vezényelt MI-8 típusú katonai forgószárnyas légi jármű szolgálati igénybevételét kivizsgáló végzést. A nevezett közigazgatási végzés tartalmazza, a vádlott mint géparancsnok általános gondossági kötelemét előíró, a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnokának 185/2016. intézkedése a honvédelmi célú repülések és az ezzel összefüggő tevékenységek irányelveiről, a működési feltételekről és követelményekről (a továbbiakban: 185/2016. MH ÖHP PK intézkedés). Ennek a 151/n. pontja szerint: „Megtesz minden tőle elvárható, hogy a légi közlekedési események és az azokhoz vezető okok kialakulását megakadályozza, következményeit csökkentse.”
- [5] Hivatkozott arra, hogy a helyszínre érve a lombozat takarása miatt, valamint a katonai légi jármű szerkezeti kialakítása okán a helikopter fedélzetére vezényelt katonáknak a talajszint felé történő vizuális tájékozódása korlátozott volt, ami egyben megkövetelte – úgy is mint közismert, bevett szakmai gyakorlat – a MI-8 Helikopter Harckiképzési Szakutasítás (a továbbiakban HHKSZ-75. szakutasítás) 53. pontja szerinti folyamatos telekommunikációt a földi mentésre kijelölt tűzoltókkal, elsődlegesen a kárhelyparancsnokkal. Ezen kétoldalú kommunikációs kötelem vádlott általi elmulasztása légiforgalmi szabályszegésként, a közlekedési bűncselekmény védett jogtárgyát sértette.
- [6] Álláspontja szerint a vádlott tudata a veszélyhelyzetet hordozó turbulenciának a katonai légi járműre és annak környezetére gyakorolt konkrét hatását – már csak magasan képzettsége, pilóta gyakorlatja és katonai tapasztalata alapján – átfogta, hiszen maga tette a kötél leeresztésekor, a sértett fáról lezuhanását közvetlenül megelőzően azt a kijelentést, hogy: „Hagy menjen már a picsába kifelé a kötél, nem tudok egy hétig ebben a turbulens szarban itt függeni!”
- [7] Amikor a korlátozott függőleges látási viszonyok között megkezdte a vádlott a légi járművével a függeszkedési manővert – annak ellenére, hogy a repülésirányító erre korábban felhívta a figyelmét –, a már a földön tartózkodó kárhelyszinparancsnokkal a rádióon keresztül kommunikációt nem folytatott, elmulasztott tájékozódni afelől, hogy a függeszkedő helikopter alatti területen milyen az aktuális helyzet, a kötél biztonságosan lejuttatható-e a mentendő személy részére.
- [8] A vádlott előrelátása hiányából fakadó felróhatósága, valamint a közlekedési veszélyhelyzetben bekövetkezett halálos eredmény közti okozati összefüggés a harmadfokú eljárásban a másodfokú bíróság tényállásjavító tevékenysége nélkül, a helyreigazított ítéleti történeti tényállás alapján felmutatható, ezért a vádlott büntetőjogi felelőssége

- megállapításának van helye a vád szerint minősítésű közlekedési bűncselekményben.
- [9] Kérte, hogy a Kúria a helyes tényállás harmadfokú eljárásban történő megállapítása során az elsőfokú ítélet [12]–[13] bekezdésében írtakat mellőzze, mivel annak rögzítésére az elsőfokú eljárásban a tettazonosság keretei közé nem illeszthetően, és a vádon túlterjeszkedve került sor.
- [10] Ezért indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét változtassa meg, a vádlott bűnösségét a Btk. 233. § (1) bekezdésébe ütköző, a (2) bekezdés c) pontja és a (3) bekezdés szerint minősülő légi közlekedés gondatlanságból elkövetett halált okozó veszélyeztetésének vétségében állapítsa meg, vele szemben a Btk. 102. § (1) bekezdésének alkalmazásával szabjon ki a Btk. 37. § (1) bekezdésében írt fogház fokozatú, a Btk. 85. § (1) és (2) bekezdésére alapított, végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztést, valamint a Btk. 55. § (1) bekezdés a) pontja és (3) bekezdése és a Btk. 56. § (3) bekezdése szerinti légi járművezetéstől eltiltás büntetést.
- [11] A Legfőbb Ügyészség átiratában az ügyészi fellebbezést az alábbi kiegészítésekkel fenntartotta.
- [12] Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság tényállást érintő korrekcióinak kiinduló pontja és valódi oka nem az volt, hogy megalapozatlannak ítélte az elsőfokú bíróság ténymegállapító tevékenységét. Az ítéletábra katonai tanácsa ítéletének indokolásából ugyanis az állapítható meg, hogy kizárólag a jogi álláspontja tért el az elsőfokú katonai tanácsétól.
- [13] Ez az eltérés, illetve ellentétes álláspont azonban elsődlegesen nem a tényállás megalapozatlanságát érintette, hanem sokkal inkább a jogi indokolás körébe tartozó, ezért az ellentétes jogi értékelésre volt visszavezethető.
- [14] Az ítéletek tartalmát vizsgálva nyilvánvaló, hogy az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróság lényegét tekintve ugyanazon tények alapulvételével értékelte a vádlott cselekményét bűncselekménynek, illetve hozott bűncselekmény hiányában felmentő rendelkezést.
- [15] Az ítéletábra megállapította, hogy a vádlott kellő gondossággal és körültekintéssel járt el, kizárólag ezért mellőzte az elsőfokú ítélet ezzel ellentétes ténymegállapításait, miszerint „a vádlott nem a tőle elvárható körülmények tanúsításával járt el”, és az ezzel okozati összefüggésben bekövetkezett eredményeket érintő tényeket.
- [16] Az ügyész szerint a helikopter hadrendi oldalszámát, valamint a vádlott havi nettó illetményét érintően a tényállás kiegészítéseire indokoltan került sor, a tényállás további részeinek korrekcióit azonban – megalapozatlansági ok hiányában – már szükségtelennak és indokolatlannak tartotta.
- [17] Kifejtette, hogy maga az ítéletábra sem vitatta, és az elsőfokú bíróság is tényként állapította meg, hogy pusztán formálisan került sor a vádlott, a helikopter személyzete, illetve a kárhelyszinparancsnok közötti kapcsolat létesítésére. Az elsőfokú bíróság helytállóan és az életszerűség szabályainak is megfelelően hivatkozott arra, hogy a sértettel, akinek a mobiltelefonoszáma a vádlott, illetve a légi jármű személyzetének rendelkezésére állt, semmilyen formában nem folytattak kommunikációt, azt meg sem kísérelték. Ezeknek a körülményeknek pedig meghatározó jelentősége volt az események végzetes eredményének kialakulása szempontjából.
- [18] A körülmények ismeretének hiánya ugyanakkor jelentős mértékben megnehezítette – gyakorlatilag kizárta – a vádlott számára azt, hogy a helyszínt a légi járművel a legoptimálisabb módon és mértékben a bajba jutott, illetve a földfelszínen tartózkodók veszélyeztetése nélkül tudja megközelíteni.
- [19] Általános büntetőjogi alapelv az analógia tilalma, ezért önmagában nem kifogásolható, hogy a mentés alapját képező szabályszegő magatartásként az ítéletábra nem tartotta felróhatóknak a csörlővel mentésre vonatkozó előírásokat. Figyelmen kívül hagyta ugyanakkor azt, hogy a 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § d) pontja a következőket tartalmazza: „A csörlőkötelet minden esetben a felszínen tartózkodó személyektől olyan távolságban szabad leengedni, amely kizárja azok veszélyeztetését az elektrosztatikusan feltöltődött csörlőkötélről szervenvedett áramütés, vagy a forgószárny keltette légáram által.” A szabály második része tehát kifejezetten a felszínen tartózkodó személyek forgószárny keltette légáram általi veszélyeztetését tilalmazza, és ez okból vonatkozatható a vádlott által végrehajtott műveletre is.
- [20] Az ügyészi álláspont szerint a vádlott több, számára irányadó, a légi közlekedés körében érvényesülő előírást is megsértett, amelyek következményeként az általa végrehajtott második berepülés alkalmával a bajba jutotton kívül a földfelszínen tartózkodó, mentésben részt vevő mentőszolgálat, tűzoltóság és rendőrség, illetve katasztrófavédelem munkatársai életét és testi épségét is veszélyeztette.
- [21] A kifejtettek közül következően a vádlott légi közlekedési szabályok megszegésére – mulasztására –, továbbá a törvényi tényállás alapeseti eredményére kiterjedő bűnösségét negligencia formájában tartotta megállapíthatónak, mint ahogyan ez kiterjedt 1. számú sértett halálára, illetve a további sértett által elszenvedett sérülésekre is.
- [22] Ezért indítványozta, hogy a Kúria az ügyészi másodfellebbezésben foglaltaknak megfelelően határozza meg a tényállást, és állapítsa meg a vádlott bűnösségét azzal a kiegészítéssel, hogy a bűncselekmény helyesen a Btk. 233. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pontjában meghatározott és a (3) bekezdés 4. tétele szerint minősülő légi közlekedés halált okozó gondatlan veszélyeztetése vétségként minősül.
- [23] A vádlott védője az ügyészi fellebbezésben foglaltakra tett észrevételében kifejtette, hogy a másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az elsőfokú ítéleti tényállás részben megalapozatlan, mivel egyrészt hiányos, másrészt az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.
- [24] A másodfokú ítélet [30] bekezdésében is részletezett bizonyítékok és a megállapított tények egy irányba mutatva azt támasztják alá, hogy a vádlott a tőle elvárható körülmények tanúsította, ezért az elsőfokú bíróság tévesen vonta le a tényekből az ezzel ellentétes következtetést.
- [25] Indokai szerint a HHKSZ-75. szakutasítás egy kiképzési utasítás, kizárólag a kiképzés és a továbbképzés tartalmát, mértékét, rendjét határozza meg. A szakutasítás a kiképzéstől élesen elkülönülő valós művelési vagy speciális célú repülések

- előírásait nem határozza meg, így a benne foglalt kifejezések és előírások a büntetőeljárás tárgyává tett balesettel összefüggő speciális repülés során eleve nem irányadóak, mivel erre a repülésre a szakutasítás hatálya nem terjedt ki.
- [26] A vádban leírt repülés a 185/2016. MH ÖHP PK intézkedés 1., 7. és 10. pontjai értelmében nem kiképzési célú repülés volt, és annak végrehajtási rendje – az alpin kötél leengedése vonatkozásában – a harc kiképzési szakutasításban vagy a légiüzemeltetési szakutasításban nem szerepel. Ennek megfelelően a kutató-mentő helikopter kárhelyszín felett, alpin kötél leengedésére irányuló repülése speciális célú repülés volt.
- [27] Emiatt a szakutasítás jelen esetre nem alkalmazható, és nincs más olyan írott vagy íratlan norma sem, amely az adott helyzetre vonatkozó szabályokat meghatározná.
- [28] Indokai szerint nem lehet a vádlott terhére róni, hogy a sértettel nem vette fel a kapcsolatot és nem tájékoztatta a bajba jutott 1. számú sértettet, velem egyeztetett pontos elhelyezkedéséről, biztosításáról, az ernyők és zsinórzat körülményeiről, a biztonsági rendszabályokról. A vádlottnak ilyen kötelezettsége nem volt.
- [29] Allítása szerint adott helyzetben (a művelet során) nem a vádlott volt a parancsnok, a helyszínen mindenért a kárhelyszínparancsnok felelt, így, ha történt is mulasztás, azért csak utóbbi személy – és nem a vádlott – tehető felelőssé.
- [30] Az megállapítható ugyanakkor, hogy a vádlott a mentést végző személyeket irányító kárhelyszínparancsnokkal felvette a kapcsolatot. Az ítéleti tényállás is tartalmazza, hogy éppen a vádlott intézkedése alapján történt meg a közvetlen rádiókapcsolat létrehozása a földön tartózkodókkal. Tehát nem lehet azt mondani, hogy a földön lévő felelős személlyel ne történt volna meg a kapcsolatfelvétel.
- [31] A védő szerint a 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § d) pontja a csörlőzésre vonatkozó általános szabályok egyike, ami a jelen esetben azért nem alkalmazandó szabály, mert nem csörlőkötélt került leengedésre a mentési művelet végrehajtása során, hanem egy alpin kötél, amelynek – ezen szabály alkalmazhatósága szempontjából is – jelentősége van. Csörlőzéskor a kötelet a függésben lévő – egyhelyben álló – helikopterről függőlegesen engedik le, ami miatt a helikopter sokkal nagyobb forgószármyszelet képes előidézni a talajszinten, illetve az alatta álló fák magasságában. Míg egy alpin kötél leengedésekor a helikopter lassú – jellemzően balra – előrehaladó mozgásban van, ami a talajszinten, illetve az alatta lévő fák magasságában jelentősen kisebb forgószármyszelet okoz. További lényeges különbség az adott művelet időtartamában van: a csörlőzés hosszú perceket vesz igénybe, növelve ezzel a forgószármyszélnek való kitétséget, míg az alpin kötelet akár tizedannyi idő alatt is le lehet engedni.
- [32] Hivatkozott arra, hogy a fellebbviteli főügyészség tévesen jelölte meg az alkalmazandó szabályt, ugyanis a 185/2016. MH ÖHP PK intézkedés 151/n. pontja helyett annak 474. pontja volt irányadó: „Légi kutató-mentő biztosítás [...] Légi kutató-mentő feladat végrehajtása során a légi jármű személyzetnek meg kell tennie minden tőle elvárható a veszélyhelyzet elhárítása, illetve következményeinek csökkentése és felszámolása érdekében. Különösen indokolt esetben, az életmentés érdekében a szükséges mértékben eltérhet a repülések végrehajtásának szabályaitól.”.
- [33] Kifejtette, hogy az irányadó rendelkezés annyiban különbözik a 151/n. ponttól, hogy kifejezetten lehetővé teszi különösen indokolt esetben, az életmentés érdekében a szükséges mértékben eltérést a repülések végrehajtásának szabályaitól. Ezzel összefüggésben visszautalt a 3/2006. (II. 2.) HM rendelettel összefüggésben előadottakra: az nemcsak azért nem vonatkozatható a vádlott magatartására, mert nem csörlőzésre került sor, hanem az attól való eltérésre a fenti szabály kifejezetten lehetőséget is biztosított számára.
- [34] Álláspontja szerint a vádlott szakképzettségére, tapasztalatára, szakmai tudására figyelemmel sem volt tőle elvárható, hogy egy, a fedélzetről nem látható, és ekként a fedélzeti szakszemélyzet számára nem ismert másik ernyő helyzetéről, állapotáról érdeklődjön.
- [35] Nem azért nem volt tudomása a vádlottnak a másik ernyőről, mert elmulasztotta a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést, hanem azért, mert az adott helyzetben – erről történő tájékoztatás hiányában – eleve nem is kerülhetett ezen információ birtokába, még az ügyészség által elvárt nem „formális” kommunikáció esetén sem. A vádlott tehát megtett minden tőle elvárható, hogy a légi közlekedési balesetet és az azokhoz vezető okok kialakulását megakadályozza.
- [36] Utalt arra, hogy a hanyag gondatlanságot az előrelátás hiánya, és az előrelátás lehetőségének elkövető számára való fennállása alapozza meg. A helikopter fedélzetén tartózkodó személyek egyikének sem volt tudomása arról, hogy két ernyő van ugyanazon a fán, amely ráadásul belobbanhat, melynek következtében elég nagy tömegű levegő tud beleáramlani, vagyis nem látták előre ezen lehetséges következményt.
- [37] A vádlott ügyészi fellebbezésben idézett kijelentése nem a földön érezhető szél erősségére utalt, hanem a felszíni időjárási viszonyok (szél) helikopterre gyakorolt hatására, amely a mentést nem befolyásolta, de a feladat biztonságos végrehajtása során a helikopter irányítását nehezebbé tette.
- [38] Indokai szerint a véletlen eredménye azon körülmény – amelyet az elsőfokú bíróság is rögzített –, hogy nem volt ismert a mentőernyő elhelyezkedése, állapota, így a vádlott nem számíthatott arra, hogy az belobban. Az 1. számú sértettet nem a rotorszél fújta le a fáról, hanem a belobbanó ernyő ereje törte le a faágat, aki emiatt zuhant le, majd hunyt el utóbb. Az a körülmény, hogy a vádlott által vezetett helikopter keltette erőbehatás okozta a faág letörését és az 1. számú sértett lezuhanását, még nem alapozza meg a vádlott büntetőjogi felelősségét.
- [39] A vádlott a tőle elvárható körültekintést, figyelmet tanúsította a mentés végrehajtása során, ezért az előrelátás hiányára még gondatlansága sem terjedt ki.
- [40] Kifogásolta az ügyészi álláspontot az elsőfokú ítélet [12]–[13] bekezdésében foglaltakkal kapcsolatban. A mentésben részt vevő egyéb személyek magatartása – nevezetesen, hogy bizonyos tanúk a rotorszél földfelszínre gyakorolt hatását veszélyesnek ítélték meg, ennek ellenére ezen

- körülményről nem tájékoztatták a kárhelyszínparancsnokot, aki pedig azért nem tájékoztatta a vádlottat erről, mert nem ítélte azt veszélyesnek – kihatással volt a vádlott mentési tevékenységére és az eredményre, azzal oksági összefüggésben áll. A vádlott ugyanis – ahogyan vallomásában is nyilatkozott – amennyiben egyetlen jelzést is kapott volna a mentési művelet veszélyes voltáról, azt azonnal félbeszakította volna, és 2–3 másodperc alatt elhagyta volna a helyszínt. Ez pedig egyértelműen összefügg a bekövetkezett eredménnyel. Vagyis azon körülmény, hogy nem kapott tájékoztatást a földön tartózkodó személyektől releváns a vádlott magatartása és az eredmény bekövetkezése szempontjából, mivel azzal oksági kapcsolatban áll, melynek tényállásban történt rögzítésére a tényállás hiánytalan, valóságnak megfelelő tisztázása érdekében került sor.
- [41] Jelen ügyben az elsőfokú bíróság más személyek büntetőjogi felelősségével kapcsolatos megállapítást nem tett, csak rögzítette azokat az anomáliákat, amelyek a cselekményhez vezettek. A mentésben részt vett, megnevezett személyek cselekvősége történetileg összefügg a vádlottéval, mivel része ugyanannak az eseménysornak, és kihatással volt az eredményre.
- [42] Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét hagyja helyben.
- [43] A Kúria a másodfellebbezést a Be. 620. § (1) bekezdés zárófordulata szerint nyilvános ülésen bírálta el.
- [44] A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője a másodfellebbezésben írtakkal egyező tartalommal szólalt fel.
- [45] Indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú ítéletet a Be. 624. § (1) bekezdése alapján változtassa meg, és a vádlott bűnösségét a Btk. 233. § (1) bekezdésébe ütköző, a (2) bekezdés c) pontja és a (3) bekezdés 4. fordulata szerint minősülő légi közlekedés gondatlanságból elkövetett halált okozó veszélyeztetésének vétségében állapítsa meg, vele szemben a Btk. 102. § (1) bekezdésének alkalmazásával szabjon ki a Btk. 37. § (1) bekezdésében írt fogház fokozatú, a Btk. 85. § (1) és (2) bekezdésére alapított, végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztést, és a Btk. 55. § (1) bekezdés a) pontja és (3) bekezdése, valamint a Btk. 56. § (3) bekezdése szerinti légi járművezetéstől eltiltás büntetését.
- [46] A vádlott védője az ügyészi másodfellebbezésre tett írásbeli észrevételében foglaltakkal egyezően szólalt fel, és indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét hagyja helyben.
- [47] A vádlott az utolsó szó jogán elmondta, hogy a katonai pályafutása 1985-ben kezdődött, és ez alatt a 40 év alatt egyetlen olyan esemény sem következett be az életében, amikor a szolgálati előjáróitól fenyegetést vagy elmarasztalást kapott volna. Katonai szolgálatát, repülési tevékenységét legjobb tudása szerint, kifogástalanul végezte.
- [48] Az ügyészi fellebbezés a következők szerint alapos.
- [49] A (másod)fellebbezés alapján harmadfokú eljárásnak van helye. Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés jogát a Be. 579. § (1) bekezdése általánosságban – a Be. 580. §-ában foglalt szűk körű kivételekkel, további feltétel előírása nélkül – biztosítja. Ezzel szemben a Be. 615. § (1) bekezdése a másodfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés lehetőségét kizárólag a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntése esetén teszi lehetővé.
- [50] A jogorvoslati, felülbírálati és a döntési jogkör összefügg. A jogorvoslati terjedelmének korlátozottsága kihat a felülbírálat terjedelmére, és maga után vonja a döntési jogkör meghatározottságát. Ugyanakkor a döntési jogkör fogalmilag nem lehetséges felülbírálati jogkör nélkül. Mindez a következőket jelenti.
- [51] A Be. 615. § (1) és (2) bekezdése meghatározza a másodfellebbezés törvényi okát, a (3) bekezdés pedig a másodfellebbezés törvényi jogát.
- [52] A Kúria mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bejelentett fellebbezés alapján helye van-e harmadfokú eljárásnak.
- [53] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú ítélet ellen (másod)fellebbezésnek van helye, ha a másodfokú bíróság döntése az elsőfokú bírósággal ellentétes.
- [54] A Be. 615. § (2) bekezdése szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság
- olyan vádlott bűnösségét állapította meg, vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett, vagy vele szemben az eljárást megszüntette,
  - az első fokon elítélt vádlottat felmentette, vagy vele szemben az eljárást megszüntette,
  - a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.
- [55] Az ellentétes rendelkezés mint a másodfellebbezés törvényi okának rendeltetése nyilvánvalóan az, hogy lehetőség nyíljon az ellentétet, illetve eltérést eldöntő – így az első bűnösségmegállapítás, illetve a felmentés ellenében igénybe vehető – új eljárási fokra.
- [56] Jelen ügyben a másodfokú bíróság az első fokon elítélt vádlottat az ellene a Btk. 233. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés c) pontja és a (3) bekezdés szerint minősülő légi közlekedés gondatlanságból elkövetett halált okozó veszélyeztetésének vétsége miatt emelt vád alól felmentette.
- [57] Következésképpen a másodfokú bíróság ezzel a Be. 615. § (2) bekezdés b) pontja szerinti ellentétes döntést hozott.
- [58] Nem önmagában az eltérés, ellentét (objektíve), hanem annak sérelmezése (szubjektíve) adja ki együtt a harmadfokú eljárás megnyitását.
- [59] Utóbbiról rendelkezik a Be. 615. § (3) bekezdése, ami a másodfellebbezés törvényi joga, s ehhez kötődik a felülbírálat Be. 618. § szerinti szabályozása.
- [60] Ennek lényege, hogy az ellentétes döntés elengedhetetlen, de nem eleve, feltétlen (hivatalból), hanem csak akkor jelent harmadfokú eljárásra jogot, ha az ilyen, avagy azzal összefüggő rendelkezést a jogosult sérelmezi. Tehát nem automatikusan van helye harmadfokú eljárásnak, hanem csak akkor, ha a jogosult (Be. 616. §) a törvény adta jogával élve, valamely törvényi okból sérelmezi a másodfokú határozatot.
- [61] Az iratok alapján megállapítható, hogy a 2025. január 17-i másodfokú nyilvános ülésen az ügyész nem volt jelen, ezért a másodfokú bíróság a részére

- elektronikus úton kézbesítette a másodfokú ítéletet 2025. február 14-én [Be. 582. § (3) bek.]. Az ügyészség fellebbezése határidőben, 2025. február 24-én érkezett a bíróságra.
- [62] A Be. 615. § (3) bekezdés *a)* pontja szerint a fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést, illetve a *b)* pontja alapján pedig kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, az 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezést vagy indokolást.
- [63] Az ügyészség által bejelentett másodfellebbezés a Be. 615. § (3) bekezdés *a)* pontjára alapítottan a másodfokú ítélet felmentő rendelkezését sérelmezte.
- [64] Így jelen ügyben a másodfellebbezés joga megnyílt, a harmadfokú eljárás lefolytatásának törvényi feltétele pedig adott [Be. 615. § (2) bek. *b)* pont].
- [65] A joghatályos fellebbezés alapján a Kúria – első körben – a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben felülbírálta a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást.
- [66] A felülbírálat tárgya értelemszerűen és főszabályként először az eljárási szabályok – azon belül a feltétlen, majd az ún. relatív hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályok – megtartása, ezt követően pedig a tényállás megalapozottsága.
- [67] Mindezek előrebocsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírálat során nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti – eljárási szabálysértést, amely feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez, az ügy érdemi elbírálását kizárná [Be. 625. § (1) bek. és (2) bek.].
- [68] A felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállása megalapozott-e.
- [69] A harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott, vagy az iratok alapján azzá tehető, ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető (Be. 619. §).
- [70] A harmadfokú bíróság e körben értelemszerűen azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – az általa tett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel – irányadónak tartott tényállás megalapozott-e. Ezalatt értendő – az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által módosítás nélkül is – a megalapozottnak tartott tényállás, valamint a másodfokú bíróság általi módosítás.
- [71] A másod- és a harmadfokú bíróság számára egyaránt adott ugyanis a megalapozatlanság vizsgálatának törvényi lehetősége, és ugyanaz értendő a megalapozatlanság okai alatt [Be. 592. § (1) bek.].
- [72] Főszabályként a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja [Be. 519. § (1) bek.].
- [73] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát – változatlanul – a bizonyítás főszabálya adja, miszerint a Be. 167. § (3) és (4) bekezdése alapján a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje; a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.
- [74] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének – akár közvetett, akár közvetlen bizonyítás útján való – meggyőződés szerinti, szabad értékelése, és védett a mikénti mérlegelése, ami a bizonyíték bizonyító ereje felülmérlegelésének főszabály szerinti tilalmát, a közvetlen bizonyítékvizsgálat, bizonyítékkal szembesülés tiszteletben tartását jelenti.
- [75] Ugyanakkor a másodfokú bíróságnak lehetősége van arra, hogy
– a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, vagy
– eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon (Be. 593. §).
- [76] A Be. 592. § (2) bekezdése szerinti részleges megalapozatlanságot a másodfokú eljárásban minden esetben [a harmadfokú eljárásban a Be. 625. § (4) bekezdése szerinti kivétellel] a fellebbviteli eljárásban kell kiküszöbölni. Következik ez már csak abból is, hogy a Be. 607–611. §-ai nem határoznak meg a részleges megalapozatlansághoz kapcsolódó hatályon kívül helyezési okot.
- [77] A hatályos büntetőeljárás törvény a megalapozatlanság körében a hatálybalépést követő időben is több változáson ment keresztül, amely e körben a jogalkotó célját kifejezésre juttatta, ezt támasztja alá az ehhez fűzött miniszteri indoklás is.
- [78] A Be. 593. § (2) bekezdésének szabályozása 2021. január 1. napjától egyértelművé teszi, hogy ha a másodfokú bíróság az ítélet megalapozatlanságának kiküszöbölése során – a helyes tényállás érdekében felvett bizonyítás, az ügyiratok tartalma vagy ténybeli következtetés alapján – az elsőfokú bíróságtól eltérő tényeket állapít meg, az eltérő tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat eltérően értékelheti.
- [79] Ugyanakkor ezen bekezdés második mondata kimondja azt is, hogy a másodfokú bíróság nem értékelheti az elsőfokú bíróságtól eltérően a másodfokú bíróság által megállapított ténnyel össze nem függő, valamint a megalapozatlansággal nem érintett tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat.
- [80] A másodfokú bíróság általi tényjavítás elsődleges és általános feltétele, illetve indoka továbbra is az, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozatlan. Ebben a kérdésben a másodfokú bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját.
- [81] Jelen ügyben a másodfokú bíróság azt rögzítette, hogy: Az elsőfokú bíróság ítélete részben megalapozatlan, mert részben hiányos, részben pedig az elsőfokú bíróság tényből további tényre helytelenül következtetett. Tehát a Be. 592. § (2) bekezdés *a)* és *d)* pontjában írt megalapozatlansági okok állapíthatók meg (másodfokú ítélet [21] bekezdés).
- [82] A Be. 592. § (2) bekezdés *a)* pontja szerinti részleges megalapozatlanság, ha az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg. Erről akkor van szó, ha a meg nem állapított, egyébként releváns tényre vonatkozó bizonyítás lefolytatása és értékelése az elsőfokú bíróság eljárásában megtörtént, de a szükséges bizonyítási anyag birtokában az ítélet tényállásában nem rögzítette a bizonyított tény.
- [83] A Be. 592. § (2) bekezdés *d)* pontja szerinti részbeni megalapozatlanság, ha a bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett. Ugyanis az adott tény logikai következtetéssel való megállapítása csak akkor tekinthető megalapozottnak, ha a bizonyított tényből más nem

- következhet, mint a bizonyítás nélkül megállapított további tény, azaz a következtetési művelet eredménye minden más lehetőséget kizár. Amennyiben ez a következtetés nem minden más lehetőséget kizáró, vagy a bizonyított tényből a bizonyítás nélkül megállapított további tény logikailag nem következik, annak az ítéleti megállapítása megalapozatlan.
- [84] Következésképp a másodfokú eljárásban a tényjavítás feltétele minden esetben – így a Be. 593. § (1) bekezdésében meghatározott valamennyi esetben is – az elsőfokú ítéleti tényállás megalapozatlansága. Ez a szabályozás a magyar eljárásjogban hagyományos. Az eltérő tényállás megállapításának úgyszintén az az alapvető feltétele, hogy a tényállás megalapozatlan legyen (BJD 8349.). Ha a tényállás megalapozott, akkor még felmentő határozat érdekében sem lehet eltérő tényállást megállapítani pusztán a bizonyítékok eltérő értékelésével (BJD 7761., 8377.; Kúria Bhar.II.495/2021/41. számú határozat, Kúria Bt.II.581/2023/5. számú határozat [57] bekezdés).
- [85] A másodfokú bíróság által elvégzett korrekciót áttekintve a következő állapítható meg.
- [86] A másodfokú bíróság tényállást javító tevékenysége az volt, hogy a tényállás [10] bekezdésének azt a részét mellőzte, amely a vádlott által megszegett szabályokra vonatkozik. Ezek a szabályok a HHKSZ-75. szakutasítás 53. pontjában és a 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § *d*) és *e*) pontjaiban írt szabályok, mellőzte továbbá a [17] bekezdésben megállapítottakat. Kiegészítette a tényállás [6] bekezdésében foglaltakat azzal, hogy a helikopter a 3304 hadrendi oldalszámmal rendelkezik, a [14] bekezdésében írtakat azzal, hogy a vádlott a számára előírt minimális magassági határt betartotta a mentési művelet végrehajtásakor (másodfokú ítélet [23], [26], [29], [30] bekezdés).
- [87] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az általa tett helyesbítésekkel és kiegészítésekkel a tényállás megalapozottá vált, melyet a másodfokú bíróság határozatának alapjául elfogadott (másodfokú ítélet [30] bekezdés utolsó mondat).
- [88] A másodfokú bíróság tényállást érintő korrekcióinak kiindulópontja és valódi oka azonban nem az volt, hogy megalapozatlannak ítélte az elsőfokú bíróság ténymegállapító tevékenységét.
- [89] Az ítéletábra katonai tanácsa ítéletének indokolásából ugyanis az tűnik ki, hogy kizárólag a jogi álláspontja tért el az elsőfokú katonai tanácsétól. Az eltérés egyrészt a vádlott által az elsőbíróság szerint megvalósított légi közlekedési szabályszegő magatartásra, illetve annak körére, az annak alapjául szolgáló, a büntetőjogi keretdispozíció tartalmát kitevő jogi normákra vonatkozóan, másrészt a vádlott szabályszegő magatartása, illetve a Btk. 233. §-ában meghatározott bűncselekmény törvényi tényállásában írt eredmény – a más vagy mások élete, illetve testi épsége veszélyeztetése – tekintetében az elsőbíróság által megállapított gondatlanságát érintően különböző (a helikopter hadrendi oldalszámát, valamint a vádlott havi nettó illetményét érintően a tényállás kiegészítésre indokoltan került sor).
- [90] Megállapítható tehát, hogy ez az eltérés, illetve ellentétes álláspont elsődlegesen nem a tényállás megalapozatlanságát érintő, hanem sokkal inkább a jogi indokolás körébe tartozó, ezért az valójában az ellentétes jogi értékelésre volt visszavezethető. Másképpen szólva: a másodfokú bíróság jogi érvelésének megfelelően korrigálta a tényállást, és nem a megalapozott tényállás alapján vont le helyes jogkövetkeztetéseket.
- [91] Az ítéletek tartalmát vizsgálva viszont nyilvánvaló, hogy az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróság lényegét tekintve ugyanazon tények alapulvételével értékelte a vádlott cselekményét bűncselekménynek, illetve hozott bűncselekmény hiányában felmentő rendelkezést.
- [92] A másodfokú bíróság a megállapított tényállásból eltérő jogi következtetésre jutott.
- [93] A másodfokú bíróság álláspontja szerint pusztán nyelvtani értelmezés útján megállapítható, hogy a felhívott, a HHKSZ-75. szakutasításban szereplő szabályok nem vonatkoztathatóak a vádlott cselekményére. Az 53., a 227. és 228. pont akként rendelkezik, hogy a mentésre kijelölt személyeket tájékoztatni kell. A mentésre kijelölt személyt az elsőfokú bíróság tévesen azonosította a bajba jutott sértettel, és ez alapján szintén tévesen róta fel azt a vádlottnak, hogy a sértettel nem vette fel a kapcsolatot (másodfokú ítélet [26] bekezdés).
- [94] A másodfokú bíróság kifogásolta továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § *d*) és *e*) pontjainak megsértését is felróta a vádlottnak. Kifejtette, hogy jelen büntetőügyben nem a jogszabályban szabályozott helyzetről van szó, hiszen a vádban felrótt tények szerint nem csörlővel történt a mentés. Fáról történő mentést kíséreltek meg oly módon, hogy egy alpin kötelet juttattak le, amely segítségével a bajba jutott maga kísérelhetett volna meg lejutni. Erre nevesített szabályt nem lehet találni, ilyen nem állt rendelkezésére az eljáró bíróságnak (másodfokú ítélet [27] bekezdés).
- [95] Kifejtette továbbá, hogy még ha nincsenek is konkrét, az adott harcjárműre, az adott feladat végrehajtására írt szabályok, a gondossági kötelek irányadóak, amelyek a légi közlekedésre egyébként vonatkoztathatóak. A légi közlekedésben részt vevőnek a személy- és vagyonbiztonság szem előtt tartásával kell eljárni, így kell a tevékenységet végrehajtani.
- [96] Az ítéletábra vizsgálta, hogy ezen általános köteleket, előírásokat, elvárásokat a vádlott a tevékenysége során betartotta-e. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a vádlott a kellő gondossággal és körültekintéssel járt el, ezért a másodfokú tanács mellőzte az ítélet [17] bekezdésében megállapítottakat, ami arról szól, hogy a vádlott nem a tőle elvárható körültekintést tanúsította, és így okozott halálos és 8 napon belül gyógyuló sérülést (másodfokú ítélet [29] bekezdés).
- [97] Ezen másodfokú bíróság által tett megállapítások azonban szemben állnak – ellentétesek – az elsőfokú ítéletben foglaltakkal, mely szerint:
- Az elsőfokú bíróság a 3/2006. (II. 2.) HM rendeletet – és annak 12. §-át – jelen ügyben alkalmazhatónak találta, és megállapította, hogy a vádlott megszegette az abban foglalt jogszabályi előírásokat (elsőfokú ítélet [65] bekezdés).
  - A vádlott tapasztalt pilóta volt, általa is hivatkozottan olyan tapasztalatokra tett szert, amelyek alapján tisztában kellett lennie azzal, hogy nem feltétlenül ugyanazt lehet látni a helikopterről,

- illetve a földről. Éppen ezért tisztában volt a lehetséges veszélyekkel, azonban a mentés biztonságos végrehajtásához szükséges intézkedések egy részét elmulasztotta, nem a kellő körültekintéssel járt el (elsőfokú ítélet [64], [74] bekezdés).
- [98] A felidézettek közül egyértelműen kitűnik, hogy a másodfokú bíróság semmilyen új (perdőntő) tény nem állapított meg, az elsőfokú bíróság által figyelmen kívül hagyott tény vagy bizonyítékot nem vont értékelési körébe, csupán eltérő jogi álláspontra helyezkedett.
- [99] A másodfokú bíróság ezért tévesen állapította meg, hogy az elsőfokú ítélet részben megalapozatlan. Következésképpen törvényi alap hiányában [Be. 593. § (1) bek.] járt el akkor, amikor az említett körben a tényálláshoz nyúlt.
- [100] Ez azt eredményezte, hogy a másodfokú bíróság által az ítélezése alapjául elfogadott tényállás részben megalapozatlanná vált, mert az hiányos, és a másodfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett [Be. 592. § (2) bek. a) és d) pont].
- [101] Az iratoknak megfelelő, a rendelkezésre álló bizonyítékokon nyugvó megalapozott tényállás nélkül a büntetőjogi felelősségre vonatkozó eltérő jogi értékelésnek nincs meg a ténybeli alapja.
- [102] Ez valójában nem más, mint a megalapozott, valóságghú tényállás iránti igény, mely alapján a megfelelő jogkövetkeztések levonhatóak.
- [103] Az ügyészség másodfellebbezése mind ténybeli, mind jogi kérdésben kifogásolta a másodfokú bíróság ítéletét.
- [104] Kétségtelen, hogy a Be. 619. § (3) bekezdés a) pontja szerint, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan, akkor ennek korrekcióját, a tényállás kiegészítését, illetve helyesbítését a helyes tényállás megállapítása érdekében – miként a másodfokú bíróság – a harmadfokú bíróság is megteheti.
- [105] A harmadfokú bíróság reformációs jogkörének nyilvánvaló korlátja, hogy a harmadfokú bírósági eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 619. § (2) bek.].
- [106] Ekként a javítás kizárólag az első-, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján lehetséges.
- [107] A Be. 2023. január 1. napjától hatályos 619. § (3a) bekezdése törvényi rendelkezésbe foglalta azt a korábban kialakult ítélkezési gyakorlatot, mely szerint, ha a másodfokú bíróság a Be. 593. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel törvénysértő módon állapított meg az elsőfokú bíróságtól eltérő tényállást, a harmadfokú bíróság az ítéletnek a másodfokú bíróság eltérő tényállás megállapítását eredményező részét kirekeszti, és a másodfokú bíróság által felmentett vagy megszüntetéssel érintett vádlott bűnösségét állapíthatja meg. Továbbmenően, a harmadfokú bíróság a (3a) bekezdés alapján irányadó tényállást az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok, ténybeli következtetés alapján kiegészítheti, helyesbítheti [Be. 593. § (3b) bek.].
- [108] Mindezek alapján és tükrében a Kúria a tényállás megalapozottságának ekkénti vizsgálata során az elsőfokú bíróság tényállásának
- [7] bekezdését akként egészíti ki, hogy (Szolgáltatuk során a siklóernyős starthelyről felszálló 1. számú sértett siklóernyőjével dél-keleti irányban a fák közé zuhant) a fakoronán fennakadt a fő- és mentőernyő (rendőri jelentés), 1. számú sértett egy 25–28 méter magasságú, 15 cm törzsátmérőjű fa lombkoronáján rekedt, egy hármás Y alakú ág elágazásában kb. 15–18 méter magasan ült [tanúkihallgatási jegyzőkönyv 1. számú tanú vallomásából 7. oldal, helyszíni szemle jegyzőkönyv nyomozati iratok 269. oldaltól 275. oldalig].
- [10] bekezdéséből, a másodfokú bíróság által mellőzött részből visszaemeli a következőket: a vádlott nem egyeztetett 1. számú tanúval, a kárhelyszín parancsnokával, így nem tájékozódott és egyeztetett a földfelszínen tartózkodók helyzetéről, a mentendő személy elhelyezkedéséről, a végrehajtás módjáról, a biztonsági rendszabályokról, és a földről történő jelzésre sem kérte fel, mint ahogy azt a kárhelyszín parancsnoka sem ajánlotta fel számára.
- A [12] bekezdéséből mellőzi azt a megállapítást, hogy „...ami miatt a légi mentés ezen formáját veszélyesnek ítélték, ennek ellenére ezt – bár reális lehetőségük volt arra, hogy a kárhelyszínparancsnokot e körülményről tájékoztassák – nem tették”.
- [109] Ugyanakkor a [12] bekezdésnek „... a helyszínen lévő, a mentésben résztvevők közül legalább 2. számú, 3. számú és 4. számú tanú” részét követően azzal egészíti ki, hogy: ... akik attól a fától, amelyen a siklóernyős tartózkodott, mintegy 20, maximum 50 méterre tartózkodtak...
- [110] Az elsőfokú ítélet [13] bekezdéséből mellőzi az 1. számú tanúra vonatkozó megállapítást, valamint azzal egészíti ki (visszaemeli) azt a bekezdést, hogy: – a vádlott sem a próba berepülés, sem a mentési művelet során nem kérdezett rá arra, hogy a művelet végrehajtása, így a rotorszél milyen hatással van a földi környezetre (a földön tartózkodókra és a fán elhelyezkedő sértettre).
- [111] Ez tehát nem a teljes [12] és [13] bekezdés mellőzését jelenti, így annak helyesbített, teljes szövege ekként a következő:
- [12] Ezen berepülés során, amikor még nem közelítették meg, nem szálltak a fölé a fa fölé, amelyiken a bajba jutott siklóernyős tartózkodott, a helyszínen lévő, a mentésben résztvevők közül legalább 2. számú, 3. számú és 4. számú tanú, akik attól a fától, amelyen a siklóernyős tartózkodott, mintegy 20, maximum 50 méterre tartózkodtak, észlelték, hogy a rotorszél miatt a környező fák több méterre kilengtek, a szél felkavarta az avart, kisebb ágdarabokat tört le a környező fákról, illetve a közelben lévő cross motorosok motorkerékpárjait feldöntötte.
- [13] A vádlott sem a próba berepülés során, sem a mentési művelet során nem kérdezett rá arra, hogy a művelet végrehajtása, így a rotorszél milyen hatással van a földi környezetre (a földön tartózkodókra és a fán elhelyezkedő sértettre).
- [112] E módosítás indoka a következő.
- [113] A vádelv szerint a bíróság köteles a vádat kimeríteni, a vádon túl nem terjeszkedhet; csak a megvádolt személy büntetőjogi felelősségéről dönthet és csak olyan tények alapján, amelyet a vád tartalmaz [Be. 6.

- § (3) bek.]. Mindez azt jelenti, hogy a vád perjogi rendeltetése alapvetően az, hogy a bíróság számára a büntetőjogi felelősség kérdésében való érdemi vizsgálat ténybeli kereteit rögzítse.
- [114] A Be. 6. § (3) bekezdése a bíróság vádhoz kötöttségét személyi és tárgyi értelemben is meghatározza. A személyi vádhoz kötöttség azt jelenti, hogy a bíróság csak a megvádolt, a vádiratban – egyértelműen és azonosíthatóan – meghatározott azon személy büntetőjogi felelősségéről dönthet, akinek a büntetőjogi felelősségre vonását a vádló indítványozza.
- [115] Jelen ügyben az ügyészség a vádlottal szemben emelt vádat, ezért a Kúria az elsőfokú bíróság által tett, a mentésben közreműködő más személyek büntetőjogi felelősségére vonatkozó konkrét ténymegállapításokat mellőzte a tényállásból.
- [116] Összefoglalva: a harmadfokú bíróság tényjavító tevékenységének lényege az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás visszaállítása (senki által nem vitatott tényként a sértett fán történő elhelyezkedésére vonatkozó pontosítással), és a vádon való túlterjeszkedésre vonatkozó részlet mellőzése a [12] és [13] bekezdés egy részéből.
- [117] A tényállás további kiegészítése nem szükséges, az ekként kiegészített és helyesbített tényállás megalapozott és irányadó volt a harmadfokú eljárásban is [Be. 619. § (1) bek.].
- [118] A harmadfokú bíróság által ítélezése alapjául szolgáló, ekként irányadó tényállás összefoglalva a következő:
- [6] A vádlottat előljárói 2020. július 5-én kutatómentő szolgálatba vezényelték a másodpilótával, a fedélzeti technikussal, a felcserrel, valamint 2 ejtőernyőssel a Magyar Honvédség MI-8 Rescue34 típusú helikopter parancsnokaként.
- [7] Szolgálatuk során a siklóernyős starthelyről felszálló 1. számú sértett siklóernyőjével dél-keleti irányban a fák közé zuhant, a fakoronán akadt a fő- és mentőernyő, 1. számú sértett egy fa lombkoronáján rekedt, egy hármás ág elágazásában ült és mentésre szorult. Ezért előbb 13 óra 17 óra körüli időben riasztották, majd 13 óra 30 perckor felszállásra utasították a mentőegységet. A repülés idején természetes nappali látási viszonyok voltak, csapadék nem esett, a szél északi-északkeleti irányból fújt.
- [8] A helyszín közelébe érve a helyszín megközelítése során, 14 óra körüli időben a vádlott a fedélzeten tartózkodók segítségével azonosította a fán rekedt siklóernyőst, azonban azt az utasítást kapta, hogy a mentéssel várjon, mert először a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Hivatásos Tűzoltóságának 1. számú tanú kárhelyszín parancsnok által vezetett egysége próbálja meg a siklóernyőjével együtt a fán rekedt 1. számú sértettet – aki nem sérült meg, és akinek mobiltelefonszámát megkapták – lehozni a fáról.
- [9] Mivel a katasztrófavédelmi egység a magukkal vitt felszereléssel nem látott lehetőséget a biztonságos mentésre, 14 óra 38 perc körüli időben a vádlott a légi irányítástól azt az utasítást kapta, hogy a mentést csőrlőzessel kezdjék el, azonban a vádlott – a kutató-mentő helikopter személyzetével egyeztetve – 14 óra 41 perc körüli időben jelezte a koordinátornak, hogy ez a feladat a fák lombkoronája miatt veszélyes, ezért sem drótkötéllel, sem alpin technikával nem hajtható végre. Ezt követően a koordinátor a katasztrófavédelmi egység kérésére – akik tudtak arról, hogy a siklóernyősök saját alpinista mentője már útban van a helyszínre – megkérdezte, hogy egy alpin kötelet le tudnak-e engedni a siklóernyőshöz, hogy annak segítségével saját erejéből a felszínre ereszkedjen, mivel képzett alpinista. A vádlott – a kutató-mentő helikopter személyzetével egyeztetve – ezt teljesíthetőnek ítélte, azonban azt a feltételt szabta, hogy csak abban az esetben vállalja, ha közvetlen rádiókapcsolatot tud létesíteni a kárhelyszín parancsnokával, ami 14 óra 47 perc körüli időben meg is történt.
- [10] Ezt követően a vádlott utasítást adott egy 60 méter hosszú alpin kötél leengedésére, és a kutató-mentő helikopter személyzetével megkezdte a felkészülést a feladat végrehajtására. Bár a kutató-mentő helikopter személyzete a sűrű lombkorona miatt nem rendelkezett kellő ismeretekkel a mentendő személy pontos elhelyezkedéséről, biztosításáról, az ernyők és a zsinórzat körülményeiről és a telefonszáma is rendelkezésükre állt, a vádlott a tőle elvárható körültekintést elmulasztva a HHKSZ-75. szakutasítás 53. pontjában foglaltak ellenére 1. számú sértettel nem vette fel a kapcsolatot, nem tájékoztatta a tervezett mentési feladatról, nem egyeztetett vele a pontos elhelyezkedéséről, a biztosításáról, az ernyők és a zsinórzat körülményeiről, a biztonsági rendszabályokról. A vádlott a tőle elvárható körültekintést elmulasztva a 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § d) és e) pontjaiban írt rendelkezések ellenére elmulasztotta az egyeztetést 1. számú tanúval, a kárhelyszín parancsnokával is, így nem tájékozódott és egyeztetett a földfelszínen tartózkodók helyzetéről, a mentendő személy elhelyezkedéséről, a végrehajtás módjáról, a biztonsági rendszabályokról, és a földről történő jelzésre sem kérte fel, mint ahogy azt a kárhelyszín parancsnoka sem ajánlotta fel számára.
- [11] A felkészülés során a vádlott utasítást adott a helikopter személyzetének, hogy a fedélzeten tartózkodó deszantosok egy 60 m hosszú alpin kötelet kézből engedjenek le, és miután a fán túlértek a másik végét engedjék el, így biztosítva, hogy az alpin kötél a lombzaton két oldalról felfeküdjön, és a mentendő személy hozzáférjen. Ennek a próbájára távolabb is sor került, illetve egy konkrét próba berepülést is végrehajtottak a mentendő személy közelében.
- [12] Ezen berepülés során, amikor még nem közelítették meg, nem szálltak a fölé a fa fölé, amelyiken a bajba jutott siklóernyős tartózkodott, a helyszínen lévő, a mentésben résztvevők közül legalább 2. számú, 3. számú és 4. számú tanú, akik attól a fától, amelyen a siklóernyős tartózkodott, mintegy 20, maximum 50 méterre tartózkodtak, észlelték, hogy a rotorszél miatt a környező fák több méterre kilengtek, a szél felkavarta az avart, kisebb ágdarabokat tört le a környező fákról, illetve a közelben lévő cross motorosok motorkerékpárjait feldöntötte, ami miatt a légi mentés ezen formáját veszélyesnek ítélték, ennek ellenére ezt – bár attól a fától, amelyen a siklóernyős tartózkodott, mintegy 20, maximum 50 méterre tartózkodtak, így reális lehetőségük volt arra, hogy a

- kárhelyszínparancsnokot e körülményről tájékoztatásuk – nem tették meg.
- [13] 1. számú tanú, a kárhelyszín parancsnoka mellett a facsoport mellett tartózkodott, amelyiken a mentendő személy volt, így, mivel ezen (első) berepülésnél a vádlott által irányított mentőhelikopter közvetlenül nem közelítette meg – elmondása szerint – nem észlelte, hogy a berepülésnél a rotorszél olyan veszélyes, amely az egész mentésre kihatással lehet, ezért nem is tájékoztatta a légi mentési művelet veszélyes voltáról a kutató-mentő helikopter személyzetét, és a vádlott sem kérdezett rá a mentési művelet során arra, hogy a művelet végrehajtása, a rotorszél milyen hatással van a földi környezetre (a földön tartózkodókra és a fán elhelyezkedő sértettre).
- [14] Mintegy 3–5 perccel később a kutató-mentő helikopter személyzete megkezdte a mentő berepülést, melynek során, amikor azon fa fölé értek, amelyen a mentendő személy tartózkodott, az addig előttük, a lombkoronán pontosan nem ismertem elhelyezkedő biztonsági ernyőbe belekapott a rotorszél által keltett légáram, az megtöltődött – „belobbant” – és letörte azt a mintegy 14–15 cm átmérőjű ágat, amelyikbe belegabalyodott, majd azt az ágat is, amelyiken 1. számú sértett tartózkodott, aki emiatt mintegy 15–18 méteres magasságból a földre zuhant, és elvesztette az eszméletét, amiről tudomást szerezve a műveletet befejezték. A feladat végrehajtásakor a vádlott az előírt minimális magassági határt betartotta.
- [15] A balesetet követően a mentésben részt vevő földfelszínen tartózkodók az Állami Mentőszolgálat munkatársaival megkezdtek 1. számú sértett ellátását, mely közben egy ugyancsak már félig-meddig letört ágdarab lezuhant, és az ellátásban résztvevő 2. számú sértett fejét, illetve kezét megsebezte, aki ennek következtében 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett.
- [16] Az esés következtében 1. számú sértett a fej többszörös törésében, a mellkas zúzódásában és a végtagok többszörös törésekben megnyilvánuló olyan súlyos, életveszélyes sérüléseket szenvedett, hogy a helyszínen újra kellett élesíteni, majd a szakszerű orvosi ellátása ellenére 2020. augusztus 10-én elhunyt. A vádlott cselekményével gondatlanságból veszélynek tette ki néhai 1. számú sértett és 2. számú sértett életét, testi épségét.
- [119] Kétségtelen, hogy az elsőfokú bíróság tényállása nem terjed ki valamennyi részletre, azonban szűk terjedelme ellenére abból a jogkérdés eldöntéséhez szükséges releváns tények egyértelműen megállapíthatóak.
- [120] Ezt követően az eldöntendő kérdés az irányadó tényállás szerinti vádlotti magatartás tényállásszerűsége, ami anyagi jogi kérdés. Elsőként az, hogy a vádlott elkövetett e valamely légi közlekedésre vonatkozó szabályszegést.
- [121] A másodfokú bíróság ítélete indokolásának [29] bekezdésében maga is elismerte, hogy nem értett egyet azon védői állásponttal, hogy semmilyen szabály ne lenne vonatkozatható a vádban írt repülési tevékenységre, tételes jogi normát azonban nem tudott hozzárendelni. Ennek körében mégis vizsgálta, hogy az általános kötelmeket, előírásokat, elvárásokat a vádlott a tevékenysége során betartotta-e. Ítélete [27] bekezdésében kifejtette – a védelmi okfejtéssel egyezően – azt is, hogy sem a 3/2006. (II. 2.) HM rendelet, sem további szabályok nem vonatkozathatóak a vádlott cselekményére.
- [122] Ehhez képest a vádban felrótt szabályszegés:
– A 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § *d)* pontja szerint a csörlőkötélet minden esetben a felszínen tartózkodó személyektől olyan távolságban szabad leengedni, amely kizárja azok veszélyeztetését az elektrosztatikusan feltöltődött csörlőkötéltől szenvedett áramütés, vagy a forgószárny keltette légáram által; az *e)* pont értelmében a térbeli helyzet, valamint a repülési magasság megítélésének megnehezülése miatt a személyzetet segítő repülésvezetőt kell kijelölni összefüggő vízfelület feletti, vagy korlátozott méretű terület feletti csörlőzés gyakorlásakor.
– A közös repülési szabályok és a léginnavigációs szolgáltatásokra és eljárásokra vonatkozó működési rendelkezések meghatározásáról, valamint az 1035/2011/EU végrehajtási rendelet és az 1265/2007/EK, az 1794/2006/EK, az 730/2006/EK, az 1033/2006/EK és az 255/2010/EU rendelet módosításáról szóló a Bizottság 923/2012/EU végrehajtási rendelet (továbbiakban SERA rendelet) 3101 pontja alapján tilos légi járművet felelőtlen vagy gondatlan módon üzemeltetni úgy, hogy az veszélyeztesse mások életét vagy vagyontárgyait.
- [123] Az ügyészi fellebbezés emellett hivatkozott arra, hogy a bekövetkezett baleset kivizsgálása során a HM Állami Légügyi Főosztály mint katonai légügyi hatóság (továbbiakban Hatóság) végzésében a 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 4. § (3) bekezdés *a)* pont *ad)* alpontjának megfelelően a kutató-mentő szolgálatot állami célú légiközlekedésként jelöli meg, és tételesen felsorolta a vádlott gépparancsnoki szolgálatára vonatkozó, a vád tárgyává tett közlekedési bűncselekmény keretdiszpozíciója tartalmaként felmutatható, elkövetéskor hatályos jogszabályokat és belső normákat, releváns tartalmuk szerint. Így a vádban felhívott és előbb jelölt HM rendeletet, valamint a HHKSZ-75. szakutasítást is.
- [124] A vádlott terhére rótt légi közlekedés gondatlan veszélyeztetésének vétsége [Btk. 233. § (1) bek., (2) bek. *c)* pont, (3) bek.] a Btk. XXII. Fejezete szerinti közlekedési bűncselekmény. A Btk. 233. §-a a vasúti, légi és vízi közlekedés veszélyeztetését a közúti veszélyeztetéstől elkülönítetten szabályozza, amit ezen közlekedési ágazatok speciális jellege indokolt.
- [125] A Btk. 233. § (1) bekezdése szerint, aki a vasúti, a légi vagy a vízi közlekedés szabályainak megszegésével más vagy mások életét vagy testi épségét veszélyezteti, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- [126] A Btk. 233. § (2) bekezdés *c)* pontja alapján a büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált okoz. A (3) bekezdés szerint, aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, a (2) bekezdésben meghatározott esetekben az ott tett megkülönböztetés szerint két évig, három évig, egy évtől öt évig, illetve két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

- [127]Jelen ügyre vonatkoztatva a jogilag védett érdekek a légi közlekedés működésének biztonsága és az ezzel érintett személyek élete, valamint testi épsége.
- [128]A légi közlekedés biztonságát speciális igazgatási rendelkezések biztosítják, amelyek a légi közlekedésben résztvevők számára kötelező hatályúak, ezek szándékos megszegése vagy gondatlanságból való figyelmen kívül hagyása a szóban forgó bűncselekmény elkövetési magatartásaként értékelhető. A jogszabályi formában testet öltött normatív rendelkezéseken túlmenően azonban a különböző forgalmi utasításokban és szabályzatokban foglaltakat, sőt a szakmai utasításokat és az elfogadott, valamint közismert szakmai gyakorlatot is mint a közlekedési ágazatra vonatkozó kötelező szabálynak kell tekinteni.
- [129]Tehát e normák azok, amelyek az elkövetési magatartás vonatkozásában a törvényi tényállás kereteit tartalommal kitöltik.
- [130]A bűncselekmény létrejöttéhez elegendő az absztrakt veszély is, azaz az élet vagy a testi épség távolabbi veszélyeztetése is megalapozhatja a bűncselekmény megállapítását. A védett közlekedési ágazatok jellege folytán ez a veszély fogalom eltér a más, hasonló fogalomtól, ugyanis a vasúti, a légi és a vízi járművek tömege, hatásfoka nehezebben kezelhetősége, a fékezhetőség alacsonyabb foka, a manőverezés szűkült lehetősége stb. folytán egyfelől jelentősebb és nagyobb tömegeket érintő sérelem bekövetkezésével fenyegetnek, másfelől pedig a bekövetkezett veszély elhárításának a lehetősége jóval kisebb, sőt bizonyos esetekben kizárt.
- [131]Az elkövetési magatartás mind tevékenységgel, mind mulasztással megvalósítható, a törvényi tényállás megállapíthatósága szempontjából annak van jelentősége, hogy az elkövető szabályszegése és a bekövetkező eredmény között ok-okozati összefüggés álljon fenn.
- [132]A Btk. 233. § szerinti bűncselekménynek más bűncselekménytől való elhatárolása szempontjából elsősorban a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés jön szóba. Ebből a szempontból az elkövetési magatartás és az elkövető alanyi sajátosságának van meghatározó jelentősége. Azt kell tehát vizsgálni, hogy a vádlott a légi közlekedési ágazatot érintő közlekedési szabályok hatálya alatt állt-e.
- [133]A bűncselekmény alanya speciális, mert kizárólag a bűncselekménnyel érintett közlekedési ágazat szabályainak hatálya alatt álló, a közlekedésben résztvevő, jelen ügyben légi járművet vezető, irányító személy követheti el a rá vonatkozó szabályok megszegésével.
- [134]Nem vitatható, hogy a vádlott tevékenysége a kutató-mentő szolgálat keretében, állami célú légiközlekedés körébe tartozó repülés, amelynek végrehajtására nemzetközi és hazai szabályok egyaránt vonatkoznak.
- [135]A hazai szabályozás keretében a vádlottra mint a helikopter parancsnokára vonatkozó szabályok közül a kiindulópont a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény (továbbiakban Lt.), melynek 1. § (1) bekezdése a) pontja értelmében e törvény hatálya Magyarország légterében, illetve területén végzett légiközlekedésre és az azzal összefüggő tevékenységekre terjed ki.
- [136]Az Lt. 54. § (1) bekezdése alapján a légi jármű parancsnoka a szakszemélyzetnek az az előírt szakszolgálati engedéllyel rendelkező tagja, akit e feladat ellátására a légi jármű üzemben tartója jelöl ki. Az 56. § a) pontja szerint a parancsnok irányítja a légi jármű személyzetét, utasításait a személyzet köteles végrehajtani.
- [137]Az Lt. 57. §-a értelmében a repülés megkezdése előtt a parancsnok ellenőrzi, hogy a légi jármű alkalmas-e a feladat biztonságos végrehajtására.
- [138]Az Lt. 58. § (1) bekezdése alapján a parancsnok felel a repülési feladat biztonságos végrehajtásáért és a repülési szabályok megtartásáért. Joga és kötelessége a repülés tartama alatt az ezzel kapcsolatban felmerült minden kérdés eldöntése.
- [139]Az Lt. 71. § 10. pont c) pontja szerint légiközlekedési tevékenység a mentéssel összefüggő tevékenység ellátására irányuló kutató-mentő repülés.
- [140]A SERA rendelet 2015 pontja szerint a légi járművel kapcsolatos döntéseket parancsnoksága idején a légi jármű parancsnoka hozza meg.
- [141]A SERA rendelet 1. cikke a rendelet tárgyát és alkalmazási körét tartalmazza. Az (1) bekezdése szerint e rendelet célja az 551/2004/EK rendelet alkalmazási körébe tartozó általános légiforgalom tekintetében alkalmazandó közös repülési szabályok és a léginavigációs szolgáltatásokra és eljárásokra vonatkozó működési rendelkezések meghatározása.
- [142]Ez a rendelet vonatkozik különösen – nem kizárólagosan – az általános légiforgalomban résztvevő légtérhasználókra és légi járművekre, amelyeket az a) és b) pontban nevesít.
- [143]Nyilvánvalóan a felidézett rendelkezéseket egymással összhangban, azok tartalma alapján kell jelen helyzetre vonatkoztatva értelmezni, és alkalmazni.
- [144]Nem kétséges, hogy a felrótt cselekmény elkövetésekor a vádlott volt az MI-8 típusú kutató-mentő helikopter gépparancsnoka.
- [145]Az állami repülések céljára kijelölt légterekben végrehajtott repülések szabályairól szóló 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 2. §-a szerint a rendelet hatálya az állami repülések céljára kijelölt légterekre és az e légterekben OAT szabályok szerint közlekedő légi járművek szakszemélyzetére, valamint az e repülések biztosításában közreműködésre kötelezett személyekre, szervezetekre terjed ki.
- [146]Kétségtelen, hogy a jelen történet speciális abból a szempontból, hogy az elkövetési magatartásként meghatározott tevékenység kifejtésére nem egyszerűen a polgári légi közlekedés végrehajtása során, hanem egy légi kutató-mentő szolgálat keretében került sor, egy MI-8 típusú katonai helikopterrel lebonyolított mentési tevékenység alkalmával.
- [147]Nyilvánvaló, hogy ebben a helyzetben nem hagyhatóak figyelmen kívül mindazon belső rendelkezések, amelyek a feladat végrehajtására a fenti szabályok mellett vonatkoztak, amint arra a védő maga is hivatkozott az észrevételében.
- [148]Ilyen belső rendelkezés a 185/2016. MH ÖHP PK intézkedés.
- [149]Ebből következően egyértelmű, hogy a jelen ügyben leírt repülési tevékenységre tételes jogi normák és szabályok egyaránt vonatkoztathatóak. Nem helytálló tehát azon másodfokú bírósági érvelés, amely szerint adott tevékenységre valójában

- semmilyen tételes jogi normát, belső szabályozást, utasítást nem látott alkalmazhatónak.
- [150]A 185/2016. MH ÖHP PK intézkedés 7. pontja értelmében a repülési feladat célja alapján egy repülés lehet kiképzési célú, műveleti célú vagy speciális célú. A 10. pont értelmében a speciális célú repülés olyan repülés, melynek végrehajtási rendje az adott típus kiképzési utasításában vagy légi üzemeltetési szakutasításában egyértelműen nem azonosítható.
- [151]Kétségtelen, hogy jelen ügyben a kutató-mentő helikopter kárhelyszín feletti, alpin kötél leengedésére irányuló repülése speciális célú repülés volt.
- [152]Ugyanakkor a kárhelyszín megközelítésére irányuló repülési szakasz, valamint a kárhelyszín feletti függés végrehajtási rendje a harc kiképzési szakutasításban és a légi üzemeltetési szakutasításban jól behatárolhatóan meghatározott repülési elem (amint azt a Honvédelmi Minisztérium Állami Légügyi Főosztály végzésének 28. oldal 8. bekezdésében is megállapította).
- [153]A vádlott által vezetett helikopter repülésével összehasonlítható célú repülés a 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. §-ában szabályozott csörlőzés.
- [154]E rendelet 12. § d) pontja szerint a csörlőkötélet minden esetben a felszínen tartózkodó személyektől olyan távolságban szabad leengedni, amely kizárja azok veszélyeztetését az elektrosztatikusan feltöltődött csörlőkötéltől szenvedett áramütés, vagy a forgószárny keltette légáram által.
- [155]Jelen ügyben a mentés során a helikopter helyzete lényegében azonos volt az ún. függési helyzettel. Ezt egyébként nem csupán a mentési művelet végrehajtása során a helikopter személyzete, köztük a vádlott tekintette így, hanem maga a légügyi hatóság is az általa lefolytatott vizsgálat során.
- [156]E szerint: „... A kárhelyszín megközelítésére irányuló repülési szakasz, valamint a kárhelyszín feletti függés végrehajtási rendje a harc kiképzési szakutasításban és a légi üzemeltetési szakutasításban jól behatárolhatóan meghatározott repülési elem... A repüléssel összehasonlítható célú repülések az alábbiak:
- repülés emberek és terhek felvételére függési üzemmódon szárazföldről és vízfelületről, csörlő alkalmazásával,
  - repülés emberek kirakására függési üzemmódon, alpin módszerrel,
  - repülés terhek külső függesztéssel történő szállítására” (Hatóság végzése 28., 29. oldal).
- [157]A felidézett rendelkezések összevetéséből következően tévedett a másodfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy a 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § d) és e) pontjának megsértése azért nem vizsgálható, mert a tényállás szerint nem csörlővel történt mentésről van szó.
- [158]A Kúria e körben a következőkre mutat rá.
- [159]Az Lt. 57–58. §-aiban írt felelősségi szabályok absztrakt és általános jellegűek, tehát nem technikaiak, vagyis bármilyen repülési helyzetben – így ott is, ahol a személyzet függés közben kötelet használ – a parancsnoknak a repülésbiztonsági normák egységes érvényesítéséről kell gondoskodnia.
- [160]Éhhez képest is a katonai és kutató-mentő repülési szabályrendszer a csörlős mentésre külön biztonsági előírásokat tartalmaz. Ezek a szabályok jelen ügyre vonatkoztathatóak, mivel azok a személyzet és a mentendő személy testi épségének védelme érdekében kerültek meghatározásra, és céljuk az, hogy a rotorhatás, a helikopter helyzeti instabilitása és a légáramlatok veszélyeit minimalizálják (az áramütés veszélye nyilván nem jön szóba).
- [161]Kétségtelen, hogy jelen ügyben a vádlott nem alkalmazta a csörlőt, hanem egy alpin kötelt kívánt leereszteni a fa lombkoronáján rekedt sértett számára, azonban a művelet rendeltetése és kockázati jellege lényegében azonos volt a csörlőzéssel.
- [162]E szerint a helikopter függésben tartózkodott (a fedélzeti beszélgetések tartalma, Hatóság végzésének megállapításai), a személyzet tagja kötél leeresztésével kívánt mentési kapcsolatot létesíteni az akadályban rekedt személlyel, a műveletet a helikopter rotorhatás-övezetében kellett végrehajtani, és a művelet fizikai-aerodinamikai kockázatai (rotorszél, lebegési instabilitás, tereptárgyak megmozdulása) azonosak a csörlős mentéssel.
- [163]A 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 7. §-a és a 185/2016. MH ÖHP PK Intézkedés 151. pontja alapján a légi jármű parancsnoka köteles a repülési feladat végrehajtásakor minden, az adott művelettel összefüggő biztonsági előírás betartásáról gondoskodni, valamint minden tőle elvárható megtenni, hogy a légiközlekedési eseményeket megelőzze, és az azokhoz vezető okok kialakulását megakadályozza.
- [164]A repülésbiztonsági előírásokat ezért nem lehet csupán a megnevezett technikai eszközökhöz kötni, hanem rendszer és cél szerinti értelmezéssel kell alkalmazni minden olyan helyzetre, amely azonos veszélyt hordoz.
- [165]A csörlőzésre vonatkozó, jelen ügyben releváns részszabályok nem egyszerű technikai, hanem biztonsági természetűek, céljuk, hogy a függés közben, kötél vagy csörlő alkalmazásával végzett személy- vagy közmozgatás során a rotorhatásból, helyzetinstabilitásból eredő veszélyeket minimalizálják.
- [166]Tehát ez a szabályozás nem elsődlegesen az eszközökhöz (drótkötél), hanem a művelet jellegéhez kötött.
- [167]Ennek megfelelően, ha a művelet – jelen ügyben az alpin kötél leengedése függésből – azonos repülésbiztonsági kockázatot hordoz, akkor a csörlőzésre előírt biztonsági feltételek nem kiterjesztve, hanem az adott helyzetre vonatkoztatva értelmezhetőek.
- [168]Ez pedig – egyetértve a Legfőbb Ügyészség álláspontjával – nem analógia, hanem a jogszabály célhoz kötött értelmezése.
- [169]A csörlőzés biztonsági szabályai tehát irányadóak minden olyan esetben, amikor a helikopter függésben tartózkodik, kötél vagy ahhoz hasonló eszköz kerül leeresztésre, és a művelet célja személy mentése vagy kapcsolat létesítése vele.
- [170]E megállapítás valójában nem más, mint a csörlőzésre vonatkozó szabályok nyelvtani értelmezéséhez képest más értelmezési módok felhasználásával, a jogszabály (előírás) immanens jelentésének, értelmezésének a jogalkotó valódi akaratának feltárása.

- [171]A vádlott tehát alappal nem hivatkozhat arra, hogy e szabályok a konkrét esetre nem alkalmazhatóak, mert a repülésbiztonsági előírások általános és absztrakt rendeltetése a személyi biztonság garantálása, és ezek minden függéses, kötélnyújtással járó mentési műveletre vonatkoznak, függetlenül attól, hogy csörlőt vagy alpin kötelet használtak-e.
- [172]A vádlotti magatartás mikénti megítélése során a SERA rendelet 3101 pontjában írt szabály (mely szerint tilos légi járművet felelőtlen vagy gondatlan módon üzemeltetni úgy, hogy az veszélyeztesse mások életét vagy testi épségét), valamint a 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § e) pontjában nevesített térbeli helyzet megítélésének megnehezülésével összefüggésben pedig a következők rögzíthetők.
- [173]Az előzőekben már részletesen hivatkozott Lt. 56. § a) pontja, az 57. §-a, valamint az 58. § (1) bekezdése egyértelműen meghatározza a légi jármű parancsnokának a kötelezettségeit.
- [174]A Kúria kiemeli, hogy a légi jármű parancsnoka a légiközlekedés biztonságát befolyásoló személy, tevékenysége élet- és vagyonmegőrzés szempontjából meghatározó. Ő felelős a repülési feladat biztonságos végrehajtásáért és a repülési szabályok megtartásáért. Joga és kötelessége a repülés tartama alatt az ezzel kapcsolatban felmerült minden kérdés eldöntése [Lt. 58. § (1) bek.].
- [175]Ezzel összhangban a 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 7. § (1) bekezdés a) pontja alapján a légi jármű parancsnok joga és kötelessége az Lt.-ben foglaltakon túlmenően a műveleti feladat során a végrehajtással kapcsolatos kérdésekben való döntés, a c) pont szerint a honvédelmi célú légi közlekedés területén a műveleti repülési feladat kivételével a feladat végrehajtásának megtagadása, ha az üzemelési és működési körülmények nem felelnek meg a repülési szabályokban leírtaknak, vagy veszélyeztetik a repülés biztonságát.
- [176]Ezen szabályozással szintén teljes összhangban az Országos Légi Kutató-Mentő Terv (továbbiakban OLKM Terv) 11.7. pontja akként rendelkezik, hogy a helyszíni tevékenységek vonatkozásában a kutató-mentő helikopter gépparancsnoka önálló döntési jogkörrel rendelkezik.
- [177]A 185/2016. MH ÖHP PK intézkedés az előzőekben meghatározottakkal azonosan határozza meg a légi jármű parancsnok felelősségét és kötelezettségeit. A 151. pont d) pontja értelmében a légi jármű parancsnok betartja és betartatja a vonatkozó jogszabályokban, rendelkezésekben és előírásokban foglaltakat. A 151. pont n) pontja szerint megtesz minden tőle elvárhatót, hogy a légiközlekedési eseményeket és az azokhoz vezethető okok kialakulását megakadályozza, következményeiket csökkentse.
- [178]A felidézett rendelkezésekből egyértelmű, hogy egy repülési tevékenység végrehajtása során, legyen az akár kutató-mentő repülés, a légi jármű parancsnoka a felelős a repülés biztonságos végrehajtásáért, a repülési szabályok megtartásáért. Ő a parancsnok, és mint ilyen (értelemszerűen) önálló döntési jogkörrel rendelkezik.
- [179]Ez nem is lehetne másként, hiszen egy légi jármű parancsnoka van abban a tényleges helyzetben, hogy a rábízott gépet (helikoptert) irányítsa, uralma alatt tartsa oly módon, hogy azzal a személy- és vagyonbiztonságot ne sértse, ne veszélyeztesse.
- [180]E körben fel sem merülhet, hogy más személy, így akár a kárhelyszínparancsnok lenne az, aki a légi jármű vezetése, tevékenysége (légi közlekedése) körében parancsnokként döntést hozhatna. A parancsnok a légi jármű parancsnoka.
- [181]Két különböző feladatról, tevékenységről és felelősségről van tehát szó, amely nem mosható össze, viszont egy adott mentési tevékenység során ezek szükségképpen összekapcsolódnak, és szükségképpen együttműködést feltételeznek. Az együttműködés feltétele viszont nem más, mint a kommunikáció, ami pedig nem jelent mást, mint információcserét.
- [182]Ez a felderítés alapja, és kiindulópontja annak, hogy bármely (összehangolt) művelet, így értelemszerűen bajba jutott személy mentése során jó helyzetértékelés történjen, és ennek nyomán helyes döntés születessen.
- [183]Ha ugyanis nincs kommunikáció, akkor nincs információ; ha nincs információ, akkor nincs tényismeret, feltéve, hogy az – mint jelen esetben – megszerzhető, tehát megismerhető. Ennek hiányában hozott döntés viszont a vakszerencse területére vezet, amely alappal veti fel a döntéshozó felelősségének kérdését.
- [184]Az irányadó tényállás e körben a következőket tartalmazza:
- a vádlott azt az utasítást kapta, hogy a mentést csörlőzéssel kezdjék el, azonban 14 óra 41 perc körüli időben jelezte a koordinátornak, hogy ez a feladat a fák lombkoronája miatt veszélyes.
  - A vádlott – a kutató-mentő helikopter személyzetével egyeztetve – az alpin kötél ledobását teljesíthetőnek ítélte, azonban azt a feltételt szabta, hogy csak abban az esetben vállalja, ha közvetlen rádiókapcsolatot tud létesíteni a kárhelyszín parancsnokával, ami 14 óra 47 perc körüli időben meg is történt.
  - Ezt követően a vádlott utasítást adott egy 60 méter hosszú alpin kötél leengedésére, és a kutató-mentő helikopter személyzetével megkezdte a felkészülést a feladat végrehajtására.
  - Bár a kutató-mentő helikopter személyzete a sűrű lombkorona miatt nem rendelkezett kellő ismeretekkel a mentendő személy pontos elhelyezkedéséről, biztosításáról, az ernyők és a zsinórzat körülményeiről annak ellenére, hogy az 1. számú sértett a telefonszáma is rendelkezésükre állt.
  - A vádlott nem egyeztetett 1. számú tanúval, a kárhelyszín parancsnokával, így nem tájékozódott és egyeztetett a földfelszínen tartózkodók helyzetéről, a mentendő személy elhelyezkedéséről, a végrehajtás módjáról, a biztonsági rendszabályokról, és a földről történő jelzésre sem kérte fel, mint ahogy azt a kárhelyszín parancsnoka sem ajánlotta fel számára.
- [185]E tényekből kitűnően tehát akkor, amikor a vádlott a felvetett – immár harmadik mentési módot – teljesíthetőnek ítélte, a rádiókapcsolat a kárhelyszínparancsnokkal létrejött, és a sértett mobil elérhetősége rendelkezésre állt, nem vette fel a kapcsolatot a földön (fán) tartózkodók közül senkivel, így bár arra lehetősége lett volna, nem jutott olyan meghatározó információk birtokába, mint az 1. számú sértett elhelyezkedése, ernyők pontos helyzete, a lombkorona alatti terület jellemzői.

- [186]A tényállás rögzíti továbbá:
 – azon berepülés során, amikor még nem közelítették meg, nem szálltak a fölé a fa fölé, amelyiken a bajba jutott siklóernyős tartózkodott, a helyszínen lévő, a mentésben résztvevők közül legalább 2. számú, 3. számú és 4. számú tanú, akik attól a fától, amelyen a siklóernyős tartózkodott, mintegy 20, maximum 50 méterre tartózkodtak, észlelték, hogy a rotorszél miatt a környező fák több méterre kilengtek, a szél felkavarta az avart, kisebb ágdarabokat tört le a környező fákról, illetve a közelben lévő cross motorosok motorkerékpárjait feldöntötte.
 – A vádlott nem kérdezett rá a mentési művelet során arra, hogy a művelet végrehajtása, a rotorszél milyen hatással van a földi környezetre (a földön tartózkodókra és a fán elhelyezkedő sértettre).
 – Mintegy 3–5 perccel később a kutató-mentő helikopter személyzete megkezdte a mentő berepülést.
- [187]Nem kétséges, hogy a hivatkozott döntéseket a vádlott mint a légi jármű parancsnoka hozta meg, önálló döntési jogkörében, mindazon információk alapján, amelyek rendelkezésére álltak.
- [188]A repülés alatt a parancsnoknak aktív, folyamatos döntési és helyzetértékelési kötelezettsége van (Lt. 58. § (1) bek.). A vádlott olyan manővert hajtott végre, amely a rotorszél miatt és a baleset jellege folytán (siklóernyős fára landolt) előre látható kockázatot hordozott.
- [189]Ehhez képest bír alapvető, kiemelkedő jelentőséggel mindazon információk hiánya, amelyek viszont nem álltak a vádlott rendelkezésére azért, mert azok megszerzése iránt nem intézkedett, a kárhelyparancsnokkal a próbarepülés előtt, után, a művelet megkezdése előtt nem egyeztetett, vele a rádiókapcsolatot – noha erre lehetősége volt – nem vette fel.
- [190]Az Lt. 57–58. §-ai alapján a parancsnok felel a repülési feladat biztonságos végrehajtásáért és a repülés során felmerült minden biztonsági kérdés eldöntéséért.
- [191]Következésképpen a 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § *d)* és *e)* pontja szerinti szabályok a repülésbiztonsági normák cél és rendszer szerinti értelmezésével irányadók a jelen ügyben, mivel a kötélt leeresztésével végzett mentési művelet azonos repülésbiztonsági kockázatot hordoz.
- [192]A vádlott mint a helikopter parancsnoka a repülési feladat biztonságos végrehajtásáért személyesen felelt. Fokozott gondossági kötelezettséggel tartozott, különösen mentési művelet során, ahol a személyzet és a mentendő személy biztonságát a rotorhatás jelentősen befolyásolhatja.
- [193]Ekként a vádlott függésben, a mentendő személy közvetlen közelében hajtotta végre a helikopter manőverét úgy, hogy nem rendelkezett pontos ismerettel valamennyi környezeti tényezőről, a sértett elhelyezkedéséről, a mentőernyő helyzetéről és állapotáról, a próbarepülés és a mentési művelet előtt a kárhelyszín parancsnokkal nem kommunikált, ezáltal nem mérte fel a rotorszél okozta veszélyeket. Másrészt pedig – információ hiányában – nem került, nem is kerülhetett abba a helyzetbe, hogy ennek érdekében további intézkedéseket tehessen.
- [194]Ezzel a magatartással a vádlott megszegte a 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § *d)* és *e)* pontjában meghatározott kötelezettségét, és egyúttal ellentétesen járt el a SERA rendelet 3101. pontjában foglalt, általános baleset-megelőzési normával [és az Lt. 58. § (1) bekezdésében írtakkal], amely normák tiltják, hogy a légi jármű üzemeltetése felelőtlenül vagy gondatlanul mások életét veszélyeztesse. E szabályszegései gondatlan szabályszegésnek tekinthetők.
- [195]A törvényi tényállás szempontjából következő kérdés, hogy az elkövető szabályszegése és a bekövetkezett eredmény között ok-okozati összefüggés fennáll-e.
- [196]E bűncselekmény létrejöttéhez elegendő az absztrakt veszély is, azaz az élet vagy a testi épség távolabbi veszélyeztetése is megalapozhatja a bűncselekmény megállapítását. A védett közlekedési ágazatok jellege folytán ez a veszélyfogalom eltér a más, hasonló fogalomtól, ugyanis a vasúti, a légi és a vízi járművek tömege, hatásfoka nehezebben kezelhetősége, a fékezhetőség alacsonyabb foka, a manőverezés szűkült lehetősége stb. folytán egyfelől jelentősebb és nagyobb tömegeket érintő sérelem bekövetkezésével fenyegetnek, másfelől pedig a bekövetkezett veszély elhárításának a lehetősége jóval kisebb, sőt bizonyos esetekben kizárt.
- [197]Közvetlen veszély akkor valósul meg, amikor az élet, testi épség vagy az egészség sérelmének a helyzetre és a személyre konkretizált reális lehetősége jelentkezik; ha pedig sérülés is bekövetkezik, akkor ez értelemszerűen fennáll. Jelen ügyben utóbbiról van szó.
- [198]A vádlott több, számára irányadó, a légi közlekedés körében érvényesülő előírást is megsértett, amelyek következményeként az általa végrehajtott második berepülés alkalmával a bajba jutotton kívül a földfelszínen tartózkodó, mentésben részt vevő mentőszolgálat, tűzoltóság és rendőrség, illetve katasztrófavédelem munkatársai életét és testi épségét is veszélyeztette, a bajba jutott személy pedig leesés következtében olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy utóbb a kórházban életét veszítette.
- [199]A következetes ítélkezési gyakorlat az okozatossági elméletek közül a feltételek egyenértékűségének (*conditio sine qua non*) elméletét fogadja el. Ennek lényege szerint minden szükséges feltétel ok, vagyis ok az eredménynek minden olyan előzménye, amely nélkül nem következett volna be az eredmény úgy és akkor, mint ahogyan és amikor bekövetkezett.
- [200]Az okozati láncolat alakulásában azonban az okként vizsgált emberi magatartáson túl számtalan feltétel, egyéb ok is szerepet játszhat. Így más személyek magatartásai vagy külső körülmények (közreható okok).
- [201]„Amde minden bűncselekmény bűnös jogellenes magatartás. Így tehát valamely emberi cselekmény csak úgy nyer büntetőjogi jelleget, azaz lesz bűncselekménnyé, ha objektíve és szubjektíve is okozatos, vagyis, ha az eredmény az elkövető tevékenységéből és a tevékenység annak alanyi bűnösségéből származik. Hogy tehát valaki valamely bűncselekmény elkövetéséért felelősségre legyen vonható, korántsem elégséges a tevékenység és a jogsértő eredmény közt fennálló objektív kapcsolat, vagyis tisztán okozati összefüggés, hanem éppannyira elengedhetetlen feltétel a szubjektív összefüggés, vagyis az alanyi bűnösség fennforgása is.” (vö. ANGYAL Pál: *A büntetőjogi alapfogalmak*)

- [202]Kétségtelen tehát, hogy a hétköznapi, fizikai oksági kapcsolat és a büntetőjogi okozatosság nem azonos; utóbbi objektíve és szubjektíve is okozatos.
- [203]A másodfokú bíróság a szabályszegés hiányát az oksági hiánnyal azonosította, holott a két elem külön vizsgálat tárgya.
- [204]Az ítélet tábla ítélete indokolásából megállapíthatóan meghatározó körülményként értékelte azt, hogy a helikopter személyzete nem észlelhette a forgószárnyak földre gyakorolt hatását, fatális és véletlen körülménynek minősítve, hogy nem volt ismert a mentőernyő elhelyezkedése, állapota, így az sem, hogy az esetlegesen belobbanhat. A sértettet ugyanakkor az ítélet tábla szerint nem a rotorszél fújta le a fáról, hanem a körülmények összejártsága vezetett a lezuhanásához, a belobbanó ernyő ereje törte le ugyanis a faágat, míg az a körülmény, hogy a vádlott által vezetett helikopter keltette erőbehatás okozta a faág letörését és a sértett lezuhanását, még nem alapozza meg a vádlott büntetőjogi felelősségét, mivel az előrelátás hiányára még a gondatlansága sem terjedt ki.
- [205]Az ítélet tábla ezen utóbbi megállapítása nem tesz különbséget a bűncselekmény tárgyi oldalához tartozó okozati összefüggés, illetve az alanyi oldal elemét képező gondatlan bűnösség kérdéskörének vizsgálatára. A másodfokú bíróság indokolása logikailag is önellentmondásos, amikor az „ernyő belobbanását” önálló, előre nem látható okként értékeli. A belobbanás ugyanis nem független esemény, hanem a vádlott által vezetett helikopter rotorhatásának közvetlen következménye.
- [206]A jelen ügyben a rotorszél a baleseti láncolat elindító, meghatározó tényezője volt. Ha a helikopter nem közelíti meg a sértettet olyan módon, ahogyan tette, a mentőernyő nem lobban be, az ág nem törik le, és a sértett nem esik le a fáról. Ez a logikai láncolat megszakítatlan, ezért a vádlott magatartása és az eredmény között közvetlen okozati összefüggés áll fenn.
- [207]Ezt követően eldöntendő kérdés a törvényi tényállás alanyi oldalához tartozó bűnösség kérdése.
- [208]A szabályszegések azonban nem önmagukban, objektíve tesznek felelőssé, a bűnösség azt jelenti, hogy az alany tehet a bűncselekményt megvalósító magatartás tanúsításáról és a magatartásával előidézett következményekről. Ekként tehet arról, mert az elkövetéskor belátta, felismerte magatartása jellegét és annak lehetséges következményét (eredményét), illetőleg tehet arról, mert beláthatta volna, felismerhette volna cselekménye jellegét, lehetséges következményeit. A bűnösség a törvényi tényállás tárgyához és tárgyi oldalához fűződő aktuális, pszichikus viszony.
- [209]Ez a kapcsolat a rá gondolásban fejeződik ki. Az alany akkor bűnös, ha az elkövetési magatartás tanúsításakor rá gondol a magatartás jellegére és következményére, és ebben a tudatban végrehajtja.
- [210]A bűnösség azonban nem csak az aktív rá gondolásban, hanem a rá gondolás hiányában is kifejeződhet, tehát, ha az elkövető az eredményt éppen azért okozza, mert nem gondol magatartása lehetséges következményeire, pedig gondolnia kellett volna. Ez esetben a megkívánt és elvárható rá gondolás hiánya róható fel. A szándékosság és a tudatos gondatlanság esetében tehát a rá gondolás kimutatható, míg a hanyag gondatlanság esetében éppen a megkövetelt rá gondolás hiányáról van szó.
- [211]Tudatos gondatlanság, ha az elkövető előre látja magatartása következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában. Hanyag gondatlanság pedig, ha azért nem látja előre magatartása következményeit, mert a tőle elvárható körültekintést elmulasztja (Btk. 8. §). A könnyelműség és a hanyagság egyaránt bírói értékelés alá eső kategória.
- [212]A bűnösség megállapítására vonatkozó kifogások esetében tehát arra kell választ adni, hogy volt-e, és ha igen, mi volt a vádlottól elvárható.
- [213]Az elvárás lényege bármely – testi erővel, eszközzel végrehajtott – emberi magatartás esetén: tartsd uralmad alatt, ne sérts más. Ez a maximuma a büntetőjog egészének, és a jognak is főparancsa.
- [214]Azt, hogy a vádlottól milyen figyelem volt elvárható, illetve, hogy a vádlott az elvárható figyelem vagy körültekintés tanúsítása esetén milyen következményt láthatott előre, kétlépcsős gondolati folyamatban fogható meg.
- [215]Az első egy objektív mérce, az objektív gondossági kötelesség. E mérce körülhatárolása más akkor, amikor valamely foglalkozásról és más, ha magánemberi viszonylatról, tevékenységről van szó. Ehhez képest fogalmazható meg az adott törvényi tényállásra tartozó elvárhatóság.
- [216]Az elvárhatóság pedig az, hogy legyen biztonságos, biztonságos pedig az, ami nem kockázatos a másakra. Nem kockázatos az, ami nem tesz ki közvetlen veszélynek mást.
- [217]Minél veszélyesebb egy adott tevékenység az elvárhatóság szintje, annál nagyobb: a figyelem és a körültekintés kötelezettsége. Az ilyen akarati döntések lényege: nem meggondolatlanul, hanem megfontoltan.
- [218]A negligencia szubjektív elemét pedig a tőle elvárható kifejezés jeleníti meg.
- [219]Szükséges továbbá annak vizsgálata is, hogy az elkövető rendelkezett-e reális lehetőséggel, hogy a káros következmények lehetőségét előre lássa. Összefoglalva: előre látható, ezért elvárható, ekként felróható.
- [220]Jelen ügyben mindezek vizsgálata a következőket jelenti.
- [221]A hivatkozott 3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § d) és e) pontja és a SERA rendelet 3101. pontja ugyanazon gondossági kötelezettség két szintje. A HM rendelet részletes végrehajtási szabály, míg a SERA rendelet 3101. pontja az általános normát rögzíti, amely minden repülési tevékenységben minimum-standardként érvényesül.
- [222]E két előírás együttesen határozza meg a vádlott objektív gondossági köteletségének tartalmát, amelyet a vádlott a jelen ügyben nem teljesített, amikor az 1. számú sértett felett függésben tartózkodott, és nem biztosította, hogy a művelet ne jelentsen veszélyt az 1. számú sértett testi épségére.
- [223]Amint arra a Kúria korábban már utalt, az elsőfokú bíróság tényállása nem terjedt ki valamennyi részletre, ugyanakkor a közlekedési, különösen a légiközlekedési szabályok megsértésével kapcsolatos ügyekben a tényállást minden, a cselekmény lefolyására kiható körülményre kiterjedően szükséges megállapítani.

- [224] Ehhez képest a Kúria megjegyzi, hogy az iratokból megállapíthatóan a következő körülmények is jelentőséggel bírnak:
- A helyszín helikopterrel történő megközelítése során a helikopterről a siklóernyős mindkét ernyője látható volt, azt a vádlott észlelte is; csupán azok állapotáról, pontos elhelyezkedéséről nem rendelkezett információval (elsőfokú eljárás 26. számú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldaláról a vádlott vallomásából idézve: „Megérkeztünk a helyszínre, és a mentőernyő láthatósága miatt azonnal felderítettük és megláttuk a tartalékernyőt a fák lombkoronájára felakadva.”).
  - Ugyanerre vonatkozóan a légügyi hatóság előtti tanúkenti meghallgatása során egyezően: „A hegytető fölött az első balforduló végrehajtása közben meg is találtuk a fakoronán akadt fő és mentőernyőt” (tanúkihallgatási jegyzőkönyv 4. oldala).
  - A kutató-mentő helikopter balról-bal előlről érkezett, mintegy 110 fokos szögből [Hatóság végzése 16. oldal].
  - A kutató-mentő helikopter repülési sebessége a légiközlekedési balesetet megelőző másodpercekben legfeljebb 1–2 m/s volt (Hatóság végzése 20. oldal 3. bekezdés).
  - A terepet sűrűn álló, lombhullató fákból álló növényzet fedi, jellegét tekintve erdős. A fák levelesek, az erdő zárt, a fák lombkoronája egymást éri vagy átfedi. Jelentősen megnehezíti, bizonyos esetekben lehetetlenné teszi a pontos légitájékozódást, valamint a lombkorona szintje alatt lévő személyek, tárgyak és terep levegőből történő láthatóságát, felismerését (Hatóság végzése 20. oldal utolsó bekezdés).
  - A vádlott 1. számú sértettel nem vette fel a kapcsolatot, noha a mobiltelefonszáma a rendelkezésére állt.
  - A légiközlekedési baleset bekövetkezésekor, és azt közvetlenül megelőzően a fedélzeti adatrögzítő által rögzített magasság 15–30 méter közötti volt, a minimális érték 14:52 órakor (a baleset idején) 15 méter volt. A fedélzeti adatrögzítő és a rádiomagasságmérő hibáit figyelembe véve a 15 méteres rögzített magasság 13,5–16,5 méter valós repülési magasságnak feleltethető meg, ennek megfelelően a kutató-mentő helikopter minimális valós repülési magassága legalább 13,5 méter volt (Hatóság végzése 31. oldal, 32. oldal).
- [225] A felidézettek közül kizárólag nem felel meg a tényeknek azon védelmi hivatkozás, mely szerint a vádlott a mentőernyőt nem látta (nem láthatta). Épp ellenkezőleg. A helyszín helikopterrel történő megközelítése során mindkét ernyő látható volt, azokat a vádlott észlelte is. Csupán azok pontos állapota, a zsinórzat elhelyezkedése nem volt ismert.
- [226] Az elvárhatóság objektív mércéjét a hivatkozott jogszabályi rendelkezések egyértelműen rögzítik.
- [227] Nem szükséges, hogy a vádlott előre lássa a pontos baleseti mechanizmust, elegendő, ha a helyzet általános veszélye – a rotorhatás, a légáramlás és közeli tereptárgyak instabilitása – felismerhető volt.
- [228] A vádlott tapasztalt pilóta volt, általános tudással és különleges szakértelemmel egyaránt rendelkezett, számos mentési műveletben vett részt, maga is végrehajtott ejtőernyős ugrásokat. Nem volt számára ismeretlen helyzet a fán landoló ejtőernyős, siklóernyős: ezt maga a másodfokú bíróság által hivatkozott korábbi tapasztalata is megerősíti: „...ebben a rögzített beszélgetésben a helikopter fedélzetén tartózkodók felidéztek egy korábbi esetet és arra jutottak, hogy nem szabad annyira megközelíteni a mentendő személyt, hogy a rotorszél befújja az ágak közé.” (másodfokú ítélet [35] bekezdés második mondat).
- [229] A vádlott mint az érintett MI-8 helikopter parancsnoka volt az, aki a helyszínen tartózkodók közül legjobban ismerte és tudta a helikopter működését, hatásmechanizmusát, és a konkrét repülés során az adott környezeti jellemzők helikopterre gyakorolt hatását érzékelhette.
- [230] A vádlott egyébként maga is felismerte a helyzet veszélyességét, amit alátámaszt az, hogy korábban visszautasította a csörlőzést azzal az indokkal, hogy az veszélyezteti a helikopterről leeresztendő személy testi épségét és a helikopter biztonságát is, és ugyanezen indokkal elutasította a deszantos alpin kötélén történő leeresztést is.
- [231] A vádlott éppen ezért – felmerült harmadik variációként – olyan manővert hajtott végre, amely az adott körülmények között, a rotorszél miatt előre látható kockázatot hordozott.
- [232] Ennek része az is, hogy a rotorszél hatására keletkezett légáram a fán lévő (bármelyik) ernyőbe belekaphat, illetve a bajba jutott személyt lesodorhatja. Ekként az előre láthatóság feltétele teljesült.
- [233] A szubjektív, tőle elvárható elem, vagyis az, hogy mi volt a vádlottól elvárható, a következők szerint ítéltető meg.
- [234] A környezeti jellemzők szerint adott helyen lévő fák levelesek, az erdő zárt, a fák lombkoronája egymást éri vagy átfedő volt. Ez jelentősen megnehezítette, szinte lehetetlenné tette a pontos légi tájékozódást, valamint a lombkorona szintje alatt lévő személyek, tárgyak és terep (kizárólag) levegőből történő láthatóságát, felismerését.
- [235] Ilyen körülmények között különösen fontos minden földről származó információ, amely egyrészt a tájékozódást elősegíti, másrészt a megfelelő helyzetértékelést lehetővé teszi. Ezek hiányában lényegében vakon cselekvésről van szó.
- [236] Jelen esetben viszont nem hagyható figyelmen kívül, hogy:
- a rádiókapcsolat a kárhelyszín parancsnokával 14 óra 47 perc körüli időben létrejött;
  - 1. számú sértett nem sérült meg, a közelében tartózkodókkal kommunikált, nem volt közvetlen életveszélyes helyzetben, másként el nem hárítható veszélyhelyzet sem állt fenn;
  - 1. számú sértett közelében, a földön 20–50 méteren belül személyek tartózkodtak;
  - 1. számú sértett mobiltelefonnal rendelkezett, melynek száma a vádlott (a helikopter személyzete) számára rendelkezésre állt;
  - 1. számú sértett alpinechnikai tudással bírt, földről történő speciális mentésének lehetősége belátható időn belül realizálódhatott volna.
- [237] A vádlottól adott helyzetben az várható el, hogy – mint a kutató-mentő helikopter parancsnoka a mentési művelet végrehajtásához szükséges minden információt megszerezze, amire csak lehetősége van;

- ennek érdekében kapcsolatot létesítsen és tényleges, folyamatos kommunikációt folytasson a mentésben közreműködő szervekkel, személyekkel, jelen esetben a kárhelyszínparancsnokkal.
- [238] Megjegyzendő, hogy a bajba jutott személlyel történő közvetlen kapcsolat felvétele pedig célszerű és ésszerű lehet a mentés során, hiszen saját helyzetéből fakadóan maga is lényeges információval szolgálhat, olyat is megoszthat, amit más nem is ítélt fontosnak.
- [239] A vádlott ugyanakkor nem rendelkezett olyan releváns információkkal, amelyek birtokában a megfelelő helyzetértékelést elvégezhetné volna, a művelet biztonságos végrehajtásához szükséges (változatlan) kockázati tényezőket reálisan felmérhetné volna annak érdekében, hogy a helyes döntést meghozza.
- [240] Ehhez képest a tényállás szerint a vádlott nem egyeztetett 1. számú tanúval, a kárhelyszín parancsnokával, így nem tájékozódott és egyeztetett a földfelszínen tartózkodók helyzetéről, a mentendő személy elhelyezkedéséről, a végrehajtás módjáról, a biztonsági rendszabályokról, és a földről történő jelzésre sem kérte fel, mint ahogy azt a kárhelyszín parancsnoka sem ajánlotta fel számára.
- [241] A hibás döntés, tévedés (vö. diagnosztikai tévedés) önmagában nem tesz felelőssé; viszont, ha a tévedést mulasztás okozta, az felróható, és büntetőjogi értékelést von maga után.
- [242] A vádlott – tévesen – úgy vélte, hogy a helyzetet uralma alatt tartja, ugyanakkor nem számolt a kötéledobása során a felmerülő veszély reális lehetőségével, holott erre a korábbi tapasztalatai, a hasonló mentési helyzetekben szerzett ismeretei, valamint az adott körülmények – az ernyőhelyzet, a szűk, korlátozott tér, a helyszín be nem látása, a rotorhatás – között számolnia kellett volna.
- [243] A gondatlansága tehát abban áll, hogy nem gondolt a mentőernyő belobbanásának lehetőségére, pedig gondolnia kellett volna.
- [244] E rá gondolás hiánya nem a körülmények objektív felismerhetetlenségéből, hanem az információ megszerzésének hiányából, a vádlottnak a felderítés és a végrehajtás során a kommunikációs tevékenysége elmulasztásából fakadt.
- [245] Ez a felróhatóság, és a vádlott büntetőjogi felelősségének alapja.
- [246] Összefoglalva a vádlott alanyi bűnössége a hanyag gondatlanságban áll, magatartása lehetséges következményeit azért nem látta előre, mert a tőle elvárható figyelmet és körültekintést elmulasztotta (Btk. 8. § 2. ford.).
- [247] A Kúria megjegyzi, hogy a másodfokú bíróság a gondatlanság kérdését nem önállóan vizsgálta, hanem az okozati lánc meglétéhez kötötte, noha a gondatlanság a felismerhetőség és az előreláthatóság kategóriájába tartozik, nem pedig a fizikai oksági kapcsolat része.
- [248] Az ítélet tábla ítélete indokolásából megállapíthatóan meghatározó körülményként értékelte azt, hogy a helikopter személyzete nem észlelhette a forgószárnyak földre gyakorolt hatását, fatális és véletlen körülménynek minősítve, hogy nem volt ismert a mentőernyő elhelyezkedése, állapota, így az sem, hogy az esetlegesen belobbanhat.
- [249] Ez valójában az előre láthatóság hiányára való hivatkozás. Ha a konkrét helyzetben nincs meg ez a lehetőség, vagyis a helyzet nem tartalmazza azokat a körülményeket, amelyek lehetővé tennék az eredmények nem kívánt alakulásának előrelátását, akkor valóban nem beszélhetünk hanyagságról. Jelen ügyben azonban a már kifejtettek szerint nyilvánvalóan nem erről van szó.
- [250] Ezért tévedett a másodfokú bíróság, amikor a vádlottat az ellene emelt vád alól felmentette.
- [251] A vádlott a repülésbiztonsági és baleset-megelőzési szabályokat [3/2006. (II. 2.) HM rendelet 12. § *d*) és *e*) pont, SERA rendelet 3101. pont] megszegte, és magatartásával okozati összefüggésben egy személy halála, további személy sérülése bekövetkezett.
- [252] Ekként a Kúria a vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk. 233. § (1) bekezdésébe ütköző, a (2) bekezdés *c*) pontja és a (3) bekezdés 3. fordulata szerint minősülő légi közlekedés – gondatlanságból elkövetett – veszélyeztetésének vétségében.
- [253] A Kúria nem értett egyet a sértetti jogi képviselő álláspontjával a tekintetben, hogy vádlott előre látta, hogy a sértett közelébe repüléssel veszélyhelyzetet fog előidézni (tehát a mentési akció nem hajtható végre biztonságosan), azonban ezen felismerése iránti közömbösséggel végrehajtotta a berepülést. A jogi képviselő szerint a lefolytatott bizonyítás alapján a veszélyeztető eredmény bekövetkeztével kapcsolatban a vádlott eshetőleges szándéka állt fenn, a halálos eredmény vonatkozásában pedig gondatlanság terheli a vádlottat. Erre figyelemmel tehát a bűncselekmény minősítése tekintetében eltérő jogi következtetés levonása indokolt, melynek keretében a vádlott cselekményét a bűncselekmény vegyes bűnösségű alakzataként szükséges minősíteni [Btk. 233. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés *c*) pontja szerint minősülő légi közlekedés halált okozó veszélyeztetése büntette].
- [254] A vádlott cselekményének minősítése körében rögzítendő, hogy a vádlott nyilvánvalóan nem akarta az 1. számú sértett halálát, más személyek sérülését, a veszélyhelyzet előállítását, hanem kifejezetten az 1. számú sértett megmentése érdekében járt el.
- [255] A Kúria a megvalósult szabályszegések és az eredmény tekintetében egyaránt a gondatlanság enyhébb alakzatát, vagyis a bűncselekmény enyhébb alakzatát látta megállapíthatónak.
- [256] A Kúria ezt követően azt vizsgálta, hogy a vádlottal szemben milyen büntetés kiszabása szükséges.
- [257] A törvény meghatározza a büntetés célját és a büntetékiszabás elveit [Btk. 79. §, 80. § (1) bek.].
- [258] A Btk. 79. §-ában írtak szerint a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el. A büntetés kétségtelenül joghátrány, a büntetés kiszabása ekként joghátrány okozása, vagyis az elkövetőre vonatkozó rosszallás megtestesítése. Az elkövetett bűncselekmény viszont nyilvánvalóan szintén rosszat jelent.
- [259] Ehhez képest a büntetés lényege – hagyományosan – a rosszra (a bűnre) adott olyan válasz, amiben testet ölt az elkövetőre vonatkozó, a számára rossz, azaz joghátrány (szabadságelvonás, jogkorlátozás stb.) okozása.
- [260] E mérlegelési folyamatnak nyilvánvalóan vannak általános és speciális (az elkövető személyéből és a cselekmény jellegéből adódó) szempontjai.

- [261]Ez tehát a büntetés célja, és egy adott büntetés arányosságának lényege.
- [262]Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során súlyosító körülményt nem észlelt, ezzel a Kúria is egyetértett.
- [263]Enyhítő körülményként értékelte:
– a vádlott eddigi kiváló, makulátlan szolgálat teljesítését,
– azt, hogy a közlekedési előélete kifogástalan,
– a szolgálat iránti elkötelezettségét,
– nyomatékkal az időmúlást,
– szintén nyomatékkal azt, hogy bevetés közben valósította meg a cselekményét,
– azt, hogy az okfolyamat során mások mulasztása is rögzítésre került.
- [264]Megállapítható, hogy a büntetés kiszabása során értékelendő enyhítő és súlyosító körülményeket az elsőfokú bíróság számba vette, ezekkel a Kúria túlnyomó részt egyetértett.
- [265]A Kúria mellőzi az enyhítő körülmények közül a mások mulasztására vonatkozó megállapítást.
- [266]A fenti módosítás mellett a büntetés kiszabás körében az elsőfokú bíróság hiánytalanul feltárta és súlyuknak megfelelően értékelte a bűnösségi körülményeket.
- [267]Erre tekintettel a Kúria a Btk. 79. § szerinti büntetési célok megvalósítása érdekében, a 80. § (1) bekezdésében írt büntetés kiszabási elvek mentén a vádlottat a Btk. 37. § (1) bekezdése alapján fogház fokozatú büntetésre ítélte, melynek végrehajtását a Btk. 85. § (1) és (2) bekezdése alapján próbaidőre felfüggesztette. A Btk. 38. § (1) és (3) bekezdése alapján rendelkezett a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról.
- [268]A Btk. 102. § (1) bekezdése szerint a bíróság a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén az ügydöntő határozatban előzetes mentesítésben részesítheti az elítéltet, ha arra érdemes.
- [269]A törvény eleve behatárolja az előzetes bírósági mentesítés lehetőségét, ezen belül pedig a bíróság mérlegeléséhez köti. Ehhez képest az érdemesség szempontjából a bűncselekmény jellegén, a büntetés mértékén túlmenően, alapvetően a terhelt személyének jövőben társadalomra veszélyessége mérlegelendő. Nem a terhelt büntetőjogi felelősségéről való döntésről van szó, hanem arról, hogy a bűncselekménye ellenében és a kiszabott büntetése mellett, a társadalom védelme igényli-e a személyére háruló, a büntetett előélethez fűződő hátrányos következményeket is (Kúria Bfv.III.1.055/2017/6. számú határozat).
- [270]A Kúria egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, mely szerint a vádlott érdemes az előzetes mentesítésre. A vádlott 1988 óta hivatásos katoná, szolgálatát ezidáig kiváló színvonalon teljesítette, több, mint 30 alkalommal részesítették dicséretben, fenyítése nem volt. (elsőfokú ítélet [84] bekezdés).
- [271]Az ügyészi fellebbezés a vádlottal szemben légi járművezetéstől eltiltás kiszabását is célozta.
- [272]A Btk. 55. § (1) bekezdés a) pontja alapján a járművezetéstől azt lehet eltiltani, aki az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követi el a bűncselekményt.
- [273]Jelen ügyben a vádlott cselekménye gondatlanságból elkövetett bűncselekmény volt, amelynek közvetlen kiváltó oka nem a repülési szabályok tudatos figyelmen kívül hagyása, hanem egy konkrét, mentési helyzet felróhatóan téves értékelése volt.
- [274]A vádlott szakmai tapasztalattal, feladatát hivatásszerűen és felelősségteljesen ellátó személy, aki az adott körülmények között nem közlekedésbiztonsági kockázatként, hanem mentési célból járt el. Közlekedési előélete kifogástalan, 1991 óta teljesít helikoptervezetőként szolgálatot.
- [275]Ennek megfelelően a légi járművezetéstől eltiltás nem szolgálná a büntetés célját, mivel a vádlott további légi jármű vezetése nem hordoz veszélyt a légiközlekedés biztonságára, és vele szemben aránytalan hátrányt jelentene.
- [276]Ezért a Kúria álláspontja szerint – az ügyészi fellebbezésben foglaltakkal ellentétben – a vádlottal szemben a légi járművezetéstől eltiltás büntetés kiszabása nem indokolt.
- [277]Mivel a Kúria a vádlott bűnösségét megállapította, a Be. 574. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eljárás során felmerült büntügyi költség megfizetésére.
- [278]A másodfokú bíróság ítéletének további – a bűnjelekre vonatkozó – rendelkezése törvényes, ezért azok megváltoztatására nincs törvényi alap.
- [279]A Kúria a teljesség kedvéért a felrótt bűncselekmény helyes megnevezésével kapcsolatban rámutat a következőkre.
- [280]A bűnösségi alakzatot, tehát azt, hogy a bűncselekmény szándékosan vagy gondatlanságból elkövetettnek minősül-e, általában nem kell feltüntetni. Akkor indokolt ezt megtenni, ha egy vétségnek szándékos és gondatlan alakzata is van, ilyenkor a gondatlan alakzatra kell utalni. Jelen ügyben felrótt bűncselekménynek egyaránt van szándékos és gondatlan alakzata, viszont előbbi kizárólag büntetett, utóbbi pedig vétség [vö. Btk. 233. § (1)–(3) bekezdés].
- [281]Ekként a Kúria az ügyész által bejelentett másodfellebbezést elbírálvá az ítéletábra katonai tanácsa ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése értelmében a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta, míg a bűnjelekre vonatkozó rendelkezést nem érintette.

(Kúria Bhar.III.1.017/2025/14.)

93 **Ingatlan alkotórésze és tartozéka esetében a dologi jogi jogosultság ügyleti természetű keletkezése nem a birtokállapot változásához, hanem az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéshez kötött, ekként a tulajdonjog-változás időpontját követően a dolog a korábbi tulajdonos számára már idegennek minősül, így vagyoni elleni bűncselekmény tárgya lehet [Btk. 372. § (1) bek.].**

- [1] A járásbíróság ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki felbujtóként elkövetett sikkasztás büntetésében [Btk. 372. § (1) bek., (3) bek. a) pont] és felbujtóként elkövetett rongálás büntetésében [Btk. 371. § (1) bek., (4) bek. a) pont]. Ezért őt mint különös visszaesőt halmazati büntetésül 3 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett arról, hogy a terhelt legkorábban a szabadságvesztés büntetés háromnegyed részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra, valamint a bűnügyi költség viseléséről.

- [2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a törvényszék mint másodfokú bíróság végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta akként, hogy a terhelt a sikkasztás büntetetté [Btk. 372. § (1) bek., (3) bek. a) pont] közvetett tettesként követte el, a rongálás büntetetté [Btk. 371. § (1) bek., (4) bek. a) pont] pedig rongálás vétségének [Btk. 371. § (1) bek. és (2) bekezdés a) pont] minősítette. A szabadságvesztés tartamát 1 év 6 hónapra enyhítette, végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette azzal, hogy a terhelt a próbaidő alatt pártfogó felügyelet alatt áll. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [3] A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás lényege a következő.
- A terhelt és felesége tulajdonában volt, 60 000 000 forint hitellel terhelt, végrehajtás alatt állt ingatlan tulajdonjogát a 2014. december 3. napján történt árverés útján az 1. számú Kft. szerezte meg, az ingatlan árverésen történt értékesítéséről a terheltnek tudomása volt, a tulajdonjog az ingatlan-nyilvántartásba 2016. augusztus 3. napjával került bejegyzésre. Az 1. számú Kft. az ingatlant 2016. augusztus 5. napján tovább értékesítette a 2. számú Kft. sértettnek. A vevő képviselőjében előzetes telefonos megbeszélés alapján 2016. augusztus 8. napján az ingatlanról megjelent 1. számú tanú és 2. számú tanú, akik az ingatlanban bérlőként tartózkodó 3. számú tanúval megsemmisítették az ingatlan külső-belső állapotát, arról fényképfelvételeket készítettek, azt korának megfelelő állapotú, karbantartott épületnek találták. A bérlő az ingatlanból 2016. augusztus 20. napján kiköltözött, a ház kulcsait átadta a terheltnek. Ezt követően 2016. augusztus 24. napján 1. számú tanú és 4. számú tanú a 2. számú Kft. sértett képviselőjében – mivel egy ismerősük arról tájékoztatta őket, hogy az ingatlan kapuja nyitva van, az udvaron embereket, az ingatlan előtt idegen autót lát – odamentek a házhoz, ahol az udvar körbejárását követően találkoztak a terhelt testvérével, majd az ő telefonhívására kis idő elteltével odaérkező terhelttel. Ott tartózkodásuk során 1. számú tanú és 4. számú tanú is észlelték, hogy a ház teraszának korlátjai, valamint az ablakokon, ajtókon lévő rácsok hiányoznak, ezért kérdőre vonták és felszólították a terheltet, hogy fejezze be a romosítást, mire ő közölte „ma még az én ingatlanom, azt csinállok ott, amit akarok” és nem engedte be őket a házba. 1. számú tanú és 4. számú tanú ezt követően értesítették a rendőrséget.
- A terhelt megbízásából az eljárás során ismeretlenül maradt személyek 2016. augusztus 20. és augusztus 24. napja közötti időben az ingatlan minden – az ítéletben tételesen rögzített – mozdítható tartozékát és alkotórészét jogtalanul eltulajdonították, indokolatlan rongálásukkal a házat lakhatatlanná tették, mely állapotot az új tulajdonos képviselője és a végrehajtó a 2016. augusztus hó 26. napján történt birtokba adás alkalmával jegyzőkönyvben, fényképmelléklettel dokumentált.
- Az egyes vagyontárgyak elvitele során, illetve a kerti csap használhatatlanná tételével a terhelt által megbízott, ismeretlenül maradt személyek a 2. számú Kft. sértettnek 50 001 és 500 000 forint közötti rongálási kárt okoztak. A jogtalan eltulajdonítással okozott kár 2 536 248 forint. A kár a sértett által a terhelttel és feleségével szemben indított végrehajtási eljárásban részben megtérült.
- [4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapítottan.
- [5] A terhelt terhére rótt vagyon elleni bűncselekményekkel összefüggésben kifejtette, hogy az árverési vevő a tulajdonjogot a bejegyzéssel szerzi meg, az addig tartó függő jogi helyzetben csak dologi várományos, az eredeti tulajdonos számára pedig még nem idegen dolog sem az ingatlan, sem annak tartozékai.
- [6] Alláspontja szerint az új tulajdonos tulajdonjogának az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése hozza létre az ingatlan tulajdonjogának változását. Tényként állította, hogy az 1. számú Kft. az ingatlan tulajdonjogát 2016. szeptember 20. napján szerezte meg, így a terhelt mind a sikkasztás, mind a rongálás elkövetésének időpontjában az ingatlan tulajdonosa volt, számára az nem volt idegen dolog.
- [7] Kifejtette, hogy nem állt rendelkezésre olyan bizonyíték, amely a vagyontárgyak terhelte való rábízását igazolta volna, így emiatt sikkasztás, rongálás, lopás szintén nem valósulhatott meg.
- [8] Hivatkozott arra általánosságban, hogy az ingatlan tulajdonjogának átruházásakor átszáll annak alkotórésze és tartozéka is. Ez alól azonban van kivétel, minthogy végrehajtási eljárásban a Vht. alapján csak azoknak a tartozékoknak a tulajdonjoga száll át az árverési vevőre, amelyeket a végrehajtó az árverési hirdetményben feltüntet. Jelen esetben azonban az árverési hirdetmény ilyet nem tartalmazott.
- [9] Kifogásolta a közvetett tettesi elkövetői alakzat megállapítását, mivel állítása szerint a jogerős ítélet a terhelt esetében nem határozott meg konkrét elkövetési magatartást, csupán tartalmi leírás nélküli magatartásokat sorolt fel.
- [10] Mindezek alapján a felülvizsgálattal támadott határozat megváltoztatását és a terhelt bűncselekmény hiányában történő felmentését indítványozta.
- [11] A Legfőbb Ügyészség átiratában a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.
- [12] Kifejtette, hogy az ingatlan árverése, az árverési vevő tulajdonjogának bejegyzése és az ingatlan értékesítése időpontjaiból mint tényadatokból eltérő megállapításokat a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok újbóli értékelése révén lehetne csak levonni, amelyre a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség, ezért a tényállásban rögzített időpontoktól eltérő tényállításokat célzó részében a felülvizsgálati indítvány kizárt.
- [13] Az ügyész szerint 2016. augusztus 20. napját követően a terheltnek megszűnt az ingatlanon a korábban fennállt tulajdonjoga, vagyis az számára idegen volt. Az ingatlant jogszerűen birtokló bérlő a kulcsokat akkor adta át a terheltnek, amikor ez utóbbi már nem volt az ingatlan tulajdonosa, így a rábízás folytán a dolog birtokbavétele, a dolog feletti tényleges hatalom megszerzése megtörtént. A rábízás esetleges hiánya egyébként sem érintené a terhelt bűnösségét, csupán a cselekmény minősítését.
- [14] Az alkatrész és a tartozék fogalmát értelmezve rámutatott, hogy az ingatlanról leszerelt és

- eltulajdonított dolgok a földologgal – az ingatlanl – egyesített, arra rögzített dolgok voltak és az ingatlan rendeltetésszerű használatát biztosították, vagyis annak alkotórészei voltak, ekként azokra a Vht. árverési hirdetmény tartalmára vonatkozó előírásai nem vonatkoznak.
- [15] A fentiek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn.
- [16] A Legfőbb Ügyészség indítványára a terhelt védője észrevételt tett, amelyben lényegét tekintve megismételte a felülvizsgálati indítványban foglaltakat.
- [17] A terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [18] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi – és nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [19] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.
- [20] A Be. 659. § (1) bekezdése értelmében a jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [21] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.
- [22] A Btk. 372. § (1) bekezdése értelmében, aki a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik, sikkasztást követ el. A (4) bekezdés a) pontja alapján a büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a sikkasztást jelentős értékre követik el.
- [23] A rábízás helyes értelmezése szerint a dolog tulajdonosa a tulajdonjog egyik őt megillető részjogosítványát, a birtoklás jogát ruházza át a másik személyre, így a rábízás folytán a dolog birtokbavétele, a dolog feletti tényleges (fizikai) hatalom megszerzése megtörténik. A rábízás nem változtatja meg a dolog feletti tulajdonjogot, hanem annak részjogosultságaiból (birtoklás, használat, hasznok szedése, rendelkezési jog) kizárólag a birtoklás jogát engedi át, a dolog továbbra is a rábízó személy tulajdonában, rendelkezési joga alatt marad.
- [24] A rábízással a számára idegen dolog az elkövető birtokába került, a rábízás alapján azonban kizárólag a dolog feletti birtoklás részjogosítványát szerzi meg, annak használata, hasznainak szedése, vagy esetleges elidegenítése, a dolog feletti rendelkezés joga továbbra is a rábízónál marad, kivéve, ha ezen egyes részjogosultságokat jogszerűen, jogszabály alapján, szerződéssel vagy egyoldalú jognyilatkozattal a birtokosra ruházza át.
- [25] A jogtalan eltulajdonítás akkor valósul meg, ha az elkövető a dolog feletti rendelkezési jogot olyan módon gyakorolja, hogy annak következtében az eredeti tulajdonállapot megszűnik, és egy új jön létre. Lényeges feltétel, hogy az elkövetőt ezen részjogosultság gyakorlására sem jogszabály, sem az arra jogosult nem jogosítja fel.
- [26] Idegennek tekintendő az a dolog, ami nem az elkövető, hanem – mind a rábízáskor, mind pedig az
- elkövetési magatartás megvalósításakor – más, természetes vagy jogi személy tulajdonosa. A rábízással a dolog tulajdonosa az őt megillető részjogosítványok egy részét, így akár a birtoklás, akár a dologgal való rendelkezés jogát ruházza át más személyre.
- [27] Elhatárolás szempontjából alapvető jelentőségű a sikkasztás esetében, hogy a rábízásnak jogszerűnek kell lennie. A vagyoni elleni bűncselekmények többségénél éppen a birtokbavétel jogellenes, és e jogellenes birtokbavétel módja, célzata, motívuma az, amely megkülönbözteti őket egymástól. A sikkasztás jellemzője ezzel szemben az, hogy a tettes az elkövetési tárgy birtokát jogszerűen szerzi meg.
- [28] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti a következőket:
- a terhelt és felesége tulajdonában volt ingatlan, aminek a tulajdonjogát a 2014. december 3. napján történt árverésen az 1. számú Kft. megszerezte;
  - az ingatlan árverési értékesítéséről a terheltnek tudomása volt;
  - a tulajdonjog az ingatlan-nyilvántartásba 2016. augusztus 3. napjával került bejegyzésre;
  - az 1. számú Kft. az ingatlant 2016. augusztus 5. napján tovább értékesítette a 2. számú Kft. sértettnek;
  - 3. számú tanú bérlő az ingatlanból 2016. augusztus 20. napján költözött ki, a ház kulcsait átadta a terheltnek;
  - 2016. augusztus 24. napján 1. számú tanú és 4. számú tanú – a sértett képviselőjében – megjelentek az ingatlannál, ahol találkoztak a terhelttel, és észlelték, hogy a ház teraszának korlátjai, valamint az ablakokon, ajtókon lévő rácsok hiányoznak, ezért kérdőre vonták és felszólították a terheltet, hogy fejezze be a romosítást, mire ő közölte „ma még az én ingatlanom, azt csinállok ott, amit akarok”, és nem engedte be őket a házba;
  - a terhelt megbízásából az eljárás során ismeretlenül maradt személyek 2016. augusztus 20. és augusztus 24. napja közötti időben az ingatlan mozdítható tartozékait és alkotórészeit jogtalanul eltulajdonították, indokolatlan rongálásukkal a házat lakhatatlanná tették, amely állapotot az új tulajdonos képviselője és a végrehajtó a 2016. augusztus 26. napján történt birtokba adás alkalmával dokumentált;
  - fenti cselekménnyel a 2. számú Kft. sértettnek 50 001 és 500 000 forint közötti rongálási kárt okoztak, míg a jogtalan eltulajdonítással okozott kár 2 536 248 forint;
  - a kár a végrehajtási eljárás során részben megtérült.
- [29] Amint arra a Legfőbb Ügyészség átiratában helytállóan rámutatott, a tényállás rögzíti az ingatlan árverése, az árverési vevő tulajdonjogának bejegyzése és tovább értékesítése időpontját.
- [30] Az irányadó tényállásból egyértelmű, hogy az ingatlan-nyilvántartás adatai alapján 2016. augusztus 3. napján az 1. számú Kft., míg 2016. augusztus 5. napján a 2. számú Kft., az eljárás sértettje volt az ingatlan tulajdonosa.
- [31] Megjegyzi a Kúria, hogy az indítványozó azon hivatkozása, hogy az 1. számú Kft. az ingatlan tulajdonjogát 2016. szeptember 20. napján szerezte meg nem csupán az irányadó tényállással ellentétes, hanem minden ténybeli állapot nélküli.

- [32] A rendelkezésre álló adatokból kitűnően az 1. számú Kft. tulajdonjogának bejegyzésére 2016. augusztus 3. napjával került sor, a bejegyző határozat kelte is ezzel egyező. Ehhez képest az 1. számú Kft. az ingatlant két nappal később tovább értékesítette, a bejegyző határozat kelte szintén egyezően 2016. augusztus 5. napja. Ezen időponttól kezdődően a tulajdonos a 2. számú Kft. volt.
- [33] Ehhez képest alapvetően téves minden téves ténybeli alapból kiinduló – 2016. szeptember 20-ig fennálló – jogi okfejtés, így a függő jogi helyzetre történő hivatkozás is.
- [34] Másfelől az irányadó tényállásban írt tényből csak az következhet, hogy 2016. augusztus 3. napjától kezdve az ingatlan és a benne lévő vagyontárgyak a terheltnek idegen dolognak minősültek.
- [35] Kétségtelen, hogy a bérlő 2016. augusztus 20-án költözött ki az ingatlanból, a kulcsot odaadta a terheltnek, de ekkor az ingatlan tulajdonosa már a 2. számú Kft. volt (az árverési birtokba adás időpontja már ki volt tűzve).
- [36] Ilyen körülmények között jogszerű rábízásról nem beszélhetünk, hiszen az jogszerűen a bérlőtől a terhelt irányába nem származhat, az irányadó tényállás alapján az ingatlan jogi személy tulajdonosától (annak képviselőjétől) pedig nem származott.
- [37] Ezáltal viszont a sikkasztás bűncselekménye megvalósulásához szükséges lényeges tényállási elem, nevezetesen a jogszerű rábízás hiányzik.
- [38] A Btk. 370. § (1) bekezdése alapján, aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el. A (3) bekezdés szerint a büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a lopást nagyobb értékre követik el.
- [39] Az idegen dologra mint törvényi tényállási elemre a sikkasztással kapcsolatban fentebb kifejtettek a lopással összefüggésben is irányadók, így e körben további magyarázatot a dolog fogalma mint elkövetési tárgy igényel.
- [40] A felülvizsgálati indítványban kifejtettek szerint az alkotórész a dologgal olyképpen van tartósan egyesítve, hogy az elválasztással a dolog vagy elválasztott része elpusztulna, illetve az elválasztással értéke vagy használhatósága számottevően csökkenne (Ptk. 5:15. §), míg a tartozék a dolog rendeltetésszerű használatához vagy épségben tartásához rendszerint szükséges vagy azt elősegíti (Ptk. 5:16. §).
- [41] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy egy ingatlan tulajdonjogának átruházásakor átszáll az ingatlan alkotórésze és tartozéka is, ami alól kivételt jelenthet a tartozék, hiszen a Vht. alapján csak azoknak a tartozékoknak a tulajdonjoga száll át az árverési vevőre, amelyeket a végrehajtó az árverési hirdetményben feltüntet. Figyelemmel arra, hogy az árverési hirdetmény nem tartalmazott tartozékot, így azok tulajdonjoga a felülvizsgálati indítvány szerint nem is szállhatott át, vagyis ezek eltulajdonítása vagy megrogálása szempontjából bűncselekményt a terhelt nem követhetett el.
- [42] Ez a védői álláspont azonban szintén téves.
- [43] Kétségtelen, hogy a lopás elkövetési tárgya csak ingó dolog lehet, ellenben ingó vagyonnak tekintendő az ingatlanok minden olyan része, amely attól elválasztva, önállóan birtokba vehető.
- [44] A hagyományos dogmatikai felfogás szerint az ingatlan telek alkotórészeivel együtt értendő, de ha az elkövető ezeket az alkotórészeket az eltulajdonítás céljából az épülettől elválasztja, másképpen szólva ingósítja, úgy azok ingó dologgá lesznek, és alkalmas elkövetési tárgyai a vagyon elleni bűncselekménynek.
- [45] Jelen esetben pedig valójában ez történt.
- [46] A Kúria megjegyzi, hogy ingatlanok esetében a dologi jogi jogosultság ügyleti természetű keletkezése és változása nem a birtokállapot-változáshoz, hanem az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéshez kötött. Itt az átadás jogi tényének a jogváltozás ingatlan-nyilvántartási bejegyzéséhez kötött bejegyzési engedély kiadása feleltethető meg, mert a tulajdonjog átszállását eredményező mozzanat maga már hatósági aktus. A birtok átruházása ingatlan tulajdonjogának átruházása esetén az átruházó kötelmi jogi kötelezettsége, amely a tulajdonjog átszállásának nem feltétele (Ptk. 5:38. §-hoz fűzött Nagykommentár).
- [47] Ekként a tulajdonjog-változás időpontját követően az ingatlantól eltulajdonítás céljából elválasztott ingó dolog a korábbi tulajdonos számára már idegennek minősül, így vagyon elleni bűncselekmény tárgya lehet.
- [48] Az irányadó tényállás ehhez képest azt rögzíti, hogy – 2016. augusztus 3-án az 1. számú Kft., míg 2016. augusztus 5-én a 2. számú Kft. volt az ingatlan tulajdonosa; – a terhelt megbízásából ismeretlen személyek 2016. augusztus 20. és augusztus 24. napja közötti időben az ingatlan minden mozdítható tartozékát és alkotórészét jogtalanul eltulajdonították, és indokolatlan rongálásukkal a házat lakhatatlanná tették; – a vagyontárgyak elvitelével 2 536 248 forint, míg használhatatlanná tételével 50 001 és 500 000 forint közötti kárt okoztak.
- [49] A tényállásból kitűnően a terhelt tisztában volt azzal, hogy az ingatlan az árverés folytán értékesítésre került, annak már ő nem tulajdonosa, sőt azzal is, hogy az árverési átadás 2016. augusztus 26-ára volt tűzve, hiszen éppen ennek érdekében kapta meg a kulcsot augusztus 20-án a bérlőtől.
- [50] A kifejtettekkel szemben nem lehet kétséges, hogy az elkövető(k) célja a jogtalan eltulajdonítás, illetőleg rongálás volt.
- [51] Ehhez képest a felülvizsgálati indítvány közvetett tetsességet érintő kifogásaival összefüggésben rögzítendő a következők.
- [52] A másodfokú bíróság álláspontja a – helyesen – lopási cselekmény elkövetési alakzata tekintetében helytálló, azt a terhelt közvetett tettesként követte el. A közvetett tetsesség lényege, hogy a tettes egy másik személyt használ fel eszközként, aki a szándékos bűncselekmény tárgyi tényállási elemeit megvalósítja. Ez utóbbi körülményt egyébként senki nem vitatta.
- [53] Nem tévedett tehát az eljáró bíróság amikor az irányadó tényállás alapján a terhelt bűnösségére következtetett, a felrótt cselekmények törvényes minősítése azonban – az elkövetési értékhez igazodóan – 1 rendbeli lopás büntette [Btk. 370. § (1) bek., (3) bek. a) pont] és 1 rendbeli rongálás vétsége [Btk. 371. § (1) bek. és (2) bek. a) pont], amelyet mint közvetett tettes valósított meg.

- [54] Megjegyzi a Kúria, hogy a büntetőjog szerinti büntetendőség és büntethetőség lényege a bűnösség. A magatartás büntetőjogi szempontból való megítélése önállóan a büntetőbíróóság feladata [Be. 7. § (5) bek.].
- [55] A Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.
- [56] A 2025. szeptember 1. napjától hatályos Be. 649. § (1) bekezdés *c)* pontja alapján új felülvizsgálati ok, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabott ki olyan büntetést, illetve alkalmazott olyan intézkedést, amely a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozat szerint irányadó büntetési tételkerettől eltérő, törvényes büntetési tételkeretre figyelemmel aránytalanul súlyos vagy aránytalanul enyhe.
- [57] Az eljárás bíróság által a vagyon elleni bűncselekmények egyikének tévesen sikkasztásként történő értékelése – annak a lopás büntetével azonos büntetési tétele okán – nem eredményezett törvénysértő büntetést, így a halmazati büntetésül kiszabott 1 év 6 hónap – végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett – szabadságvesztés nyilvánvalóan törvényes.
- [58] Ékként a Kúria – miután nem észlelt olyan további eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése értelmében hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.III.1.253/2024/10.)

94I. Felülvizsgálati eljárásban az ítélet történeti tényállásán belüli ellentmondások a jogerős ügydöntő határozat hatályon kívül helyezését és az alapügyben eljáró bíróság új eljárásra utasítását csak abban az esetben eredményezhetik, ha azok a felülvizsgálati indítvány érdemi elbírálását lehetetlenné teszik. A felülvizsgálati indítványban hivatkozott jogkérdést nem érintő ellentmondás(ok) kizárólag az ítélet részbeni – a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható – megalapozatlanságát jelenti(k), ami a felülvizsgálati indítvány érdemi elbírálását nem zárja ki (nem teszi lehetetlenné) [Be. 659. § (1) bek., 663. § (2) bek. b) pont].

II. Amennyiben a terheltnek a sértett halálának elmaradásában való bizakodása alaptalan és ténylegesen a véletlenben való bizakodást jelenti, ha a sértett ellátását, gondozását nem a sértett igényeinek, hanem saját elképzeléseinek és életvitelének megfelelően biztosítja, az ellátási teendők rendjét nem a sértett állapotához és a külső körülményekhez igazítja, hanem azt az általa elégségesnek gondolt formában nyújtja, továbbá ha a sértett egészségügyi ellátása és gondozása vonatkozásában fennálló, általa ismert lehetőségeket elutasítja annak ellenére, hogy tisztában van azzal, hogy a sértettnek mindezekre szüksége lenne. A terhelt közönyös a sértett halálának a bekövetkezésében, ami az eshetőleges szándék megállapításának az alapját képezi [Btk. 7. §, 8. §, 160. § (1) és (4) bek.]

- [1] A törvényszék az ítéletében a terheltet bűnösnek mondta ki emberölés büntettségében [Btk. 160. § (1) bek., (2) bek. j) pont]. Ezért őt 5 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a terhelt a szabadságvesztés büntetéséből feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett az eljárás során felmerült bünyői költség viseléséről.
- [2] Az ítéletábla mint másodfokú bíróság a ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy a terhelt cselekménye a Btk. 160. § (1) bekezdés és (2) bekezdés *d)* pontja szerint is minősül; a kiszabott szabadságvesztés tartamát 6 év 6 hónapra, a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát 6 évre súlyosította, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Rendelkezett továbbá a másodfokú eljárásban felmerült bünyői költség viseléséről.
- [3] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 648. § *a)* pontjára és 649. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontjára, valamint *b)* pont *ba)* alpontjára hivatkozással.
- [4] A védő álláspontja szerint a terhelt mulasztása és a sértett halála közötti okozati összefüggés hiánya tekintetében az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták az erre vonatkozó érvelését. Utalt arra, hogy a mulasztással elkövetett emberölés esetén a speciális kötelesség ellenére való nemtevés és így a halál irányába ható okfolyamat meg nem szakítása a tényállásszerű elkövetési magatartás, emellett az elkövető tudatának át kell fognia, hogy ez a mulasztása okozatosan a passzív alany halálához vezet vagy vezethet, amit kíván vagy abba belenyugszik.
- [5] A védő érvelése alátámasztása érdekében hivatkozott a BH 2009.291. számon közzétett döntésre, amelyben a Kúria kifejtette, hogy a mulasztással elkövetett emberölés megállapításához – a következetes ítélkezési gyakorlat szerint – önmagában már az elégséges, ha az elkövető magatartásától függetlenül indul meg az a halálhoz vezető okfolyamat, amelyet – azt felismerve – az elkövető az elhárítására vonatkozó speciális kötelezettség ellenére nem akaszt meg, annak ellenére, hogy abban a helyzetben a halálos eredmény még reálisan elhárítható lenne. Ezen túlmenően értelemszerűen mulasztással elkövetett emberölés megállapításának van helye akkor is, amikor az elkövető mulasztásban megnyilvánuló magatartása indítja el azt az okfolyamatot, amely a sértett egészségi állapotának a romlásához, majd összeomlásához vezet, és végül a halálát eredményezi.
- [6] A védő álláspontja szerint a terhelt magatartása, a halálhoz vezető okfolyamat és a halál oka tekintetében az eljáró bíróságok nem juthattak volna olyan következtetésre alapuló megállapításra, amely a terhelt bűnösségének a megállapítását eredményezné. Így az elsőfokú bíróság a halálhoz vezető okfolyamatra, a halál okaira és körülményeire vonatkozóan iratellenes megállapításokat tett, melyek közül kiemelte az elsőfokú ítélet [37] bekezdését, melyben iratellenesen került rögzítésre, hogy a sértett halála a terhelt általi elhanyagolással is összefüggő kihülés és tüdőgyulladás következménye

- volt. Ezt az iratellenes ténymegállapítást a másodfokon eljáró ítélőtábla nem küszöbölte ki.
- [7] A védő kifejtette, hogy az igazságügyi orvosszakértők a nyomozati szakban előterjesztett bonc-jegyzőkönyvekben, valamint a tárgyaláson tett nyilatkozataikban egyetlen egy alkalommal sem jelölték meg kétséget kizáróan, hogy a sértett terhelt általi – esetleges – elhanyagoltsága közvetlenül ok-okozati összefüggésben állna a sértett halálát elsődlegesen okozó körülménnyel, megbetegedéssel, azaz a tüdőgyulladással. Sőt, az elsőfokú bírósági eljárásban a szakértők által kifejezetten az nyert megerősítést, hogy a sértett elhanyagoltsága és a halálhoz vezető elsődleges ok – tüdőgyulladás – között ok-okozati összefüggést kétséget kizáróan igazolni nem lehet. A védő álláspontja szerint ezt azonban az alapügyben eljáró bíróságok nem vették figyelembe.
- [8] Hivatkozott továbbá arra is, hogy az igazságügyi orvosszakértők elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatai, megállapításai – melyek kifejezetten arra utalnak, hogy az ilyen állapotban lévő fekvőbeteg személynél a tüdőgyulladás akár kórházi körülmények között is felléphet és annak halálos eredménye lehet – tovább lazították a terhelti mulasztás és az eredmény közötti ok-okozati összefüggés fennállását, megállapíthatóságát.
- [9] A védő iratellenesnek tartotta az elsőfokú ítélet [40] bekezdésében tett azon megállapítást is, amely szerint a terhelt részéről tanúsított elhanyagolás, a sértett egészségi állapotának megfelelő környezet hiánya összefüggésben állt és befolyásolta a sértett kórházba kerülési állapotának kialakulását. Úgy ítélte meg, hogy az igazságügyi orvosszakértők ezzel teljes ellentmondásban foglaltak állást a sértett elsődleges halálát eredményező ok, a tüdőgyulladás kialakulásával kapcsolatosan.
- [10] Álláspontja szerint az eljáró bíróságok részrehajlóan, egyoldalúan csak a terhelt terhére értékelhető szakértői nyilatkozatokat emelték ki ítéletükben, teljes mértékben figyelmen kívül hagyva azon kijelentéseket, amelyek a terhelt büntetőjogi felelősség alóli mentesülését eredményezhették volna. A szakértői vélemények megfelelő értékelésével ugyanis kizárólag a következők lettek volna megállapíthatók: a tüdőgyulladás a megfelelően ápolat és gondozott betegeknél is kialakulhat; a sértett egészségi állapotának romlásához vezető okfolyamatot nem a terhelt indította el, és az „alacsony értelmi színvonalú” terhelt a rajta kívül álló okból megindult, a sértett halálához vezető okfolyamatot nem volt képes felismerni; a sértett elhanyagolt állapota és a tüdőgyulladás, mint elsődleges halál oka közötti közvetlen ok-okozati összefüggés nem állapítható meg; a sértett kihülésének visszafordíthatósága pedig csak valószínűségi alapon vonható kétségbe és nem pedig kétséget kizáróan, mivel a test felmelegítésére még 31 Celsius fok alá csökkent testhőmérséklet esetén is lehetőség van.
- [11] A védő hangsúlyozta, hogy az eljárás adatai alapján nem áll rendelkezésre olyan szakértői vélemény, amely szerint a sértett halálának közvetlen oka a terhelt bárminemű mulasztása lett volna, ugyanakkor arra vonatkozó szakértői megállapítás van, hogy a sértetten fellelt külsérelmi nyomok is kialakulhattak volna akár kórházi környezetben is.
- [12] A védő a terhelt bűnösségének törvénysértő megállapítása körében kifejtette, hogy az okozati összefüggés hiányán túl az eljáró bíróságok iratellenesen foglaltak állást a terhelt tudattartalmát tekintve is, mert az nem terjedt és nem is terjedhetett ki a sértett halálára. Az erre vonatkozó elsőbírői megállapítások részbeni megalapozatlanságban szenvednek, mivel a tényállásban rögzített tudati tények is ellentmondásban állnak az ügyiratok tartalmával, továbbá az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló tényekből további tényre helytelenül következtetett.
- [13] A védő ellentmondásosnak tartotta az elsőfokú bíróság érvelését, amely álláspontja szerint tényként kezelte, hogy a terhelt tudatosan mulasztott a sértett gondozása során és a halálos eredmény bekövetkezésének lehetőségét tudata átfogta, ugyanakkor azt is rögzítette az ítélete [6] és [7] bekezdésében, hogy a terhelt igen alacsony értelmi képességekkel rendelkezik. Az elsőfokú bíróság mindezek alapulvételével nem adott választ arra, hogy mely kívülről objektíve megállapítható körülményekből jutott arra a következtetésre, hogy az alacsony értelmi képességgel rendelkező terhelt felismerte, hogy a sértett gondozását elmulasztja és ez a sértett halálához vezethet. A védő megítélése szerint a terhelt személyiség-szerkezetét és a róla készített igazságügyi szakértői, elmeorvos szakértői véleményeket megfelelően értékelve nem lehet kétséget kizáróan kijelenteni, hogy a terhelt felismerte, illetve felismerhette volna a halálhoz vezető okfolyamatot és azíránt, továbbá a sértett halála tekintetében közömbös lett volna. Érvelése szerint ezt támasztja alá, hogy a sértettnek kirívó fájdalmai nem voltak, és nem volt az elhanyagoltságból eredően olyan sérülése sem, amely a halálával okozati összefüggésben állna.
- [14] Ezen túlmenően a védő szakértői véleményekre hivatkozással kifejtette, hogy a jogerős ítéletből nem állapítható meg, hogy a bíróságok mely bizonyítékokból, az eljárás mely irataiból, adataiból jutottak arra a következtetésre, hogy a terhelt tudatában volt annak, hogy a sértett gondozására és ellátására alkalmatlan, illetve, hogy felismerte, vagy fel kellett volna ismernie, hogy az általa biztosított gondozás nem felel meg a sértett státuszának, betegségeinek és egészségi állapotának. Ha mindennek a ténybeli alapja hiányzik, akkor ebből eredően a halálos eredmény bekövetkezésére nem terjedhetett ki eshetőleges szándéka. Ugyanakkor a terhelt értelmi képességéből és a sértettel közösen kialakított életszínvonalukból, valamint a rendelkezésre álló szakértői nyilatkozatokból az a következtetés levonható, hogy a terhelt nem volt képes a sértett egyre romló fizikai állapotának felismerésére. Így – álláspontja szerint – a terheltet legfeljebb könnyelműség jellemezte, bizakodását arra a körülményre alapította, hogy a sértett állapota az ő megítélése szerint stagnált, nem mutatott olyan kifejezetten felismerhető külső jeget a sértett egészségi állapota és a magatartása, melyből a terhelt azon következtetést tudta volna levonni, hogy orvosi segítségre van szüksége, mert annak elmaradása esetén a sértett halála bekövetkezhet. Ezt a következtetést támasztja alá az is, hogy a sértett kórházba kerülésének napján a terhelt azonnal segítséget kért a szomszédától, és a

- személyiségjegyeihez, addigi életminőségükhöz és igény szintjükhöz, valamint intellektusához képest mindent megtett a sértettért. Mindez kizárja a terhelt bizakodás megalapozatlanságának a megállapítását, és ebből eredően a terhére nem az eshetőleges szándékkal elkövetett, legfeljebb a tudatos gondatlanságból elkövetett emberölés büntetése róható.
- [15] A védő mindezekre alapítottnan azt indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg és a terheltet mentse fel az ellene emelt vád alól, míg másodlagosan a bűncselekmény minősítésének megváltoztatását, gondatlanságból elkövetett emberölés büntetének megállapítását és a terhelttel szemben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását indítványozta.
- [16] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben – eltérő indokok alapján – alaposnak tartotta.
- [17] Kifejtette, hogy az indítvány azon részében, amelyben a védő azt állítja, hogy az alapügyben meghozott jogerős ítéleti tényállás az iratellenes és hibás ténybeli következtetéseken alapul – mely szerint a terheltet a sértett kihülésével kapcsolatosan mulasztás nem terheli; a terhelt nem volt annak tudatában, hogy nem képes a sértett megfelelő szintű ápolására, gondozására; a sértett állapota az elhanyagoltságával összefüggésben folyamatosan romlott –, továbbá az elsőfokú bíróság részrehajló bizonyíték értékelésének sérelmező részében a törvényben kizárt.
- [18] A Legfőbb Ügyészség alaposnak tartotta a felülvizsgálati indítványnak a jogerős ítéletben megállapított tényállásban foglalt egyes tények közötti ellentmondásokra történő hivatkozását, és ezzel összefüggésben a terheltnek a sértett halála bekövetkezésére kiterjedő tudattartam hiányára vonatkozó ténymegállapításokat, továbbá – mindezek alapján – azt a következtetést, hogy a sértett halálának bekövetkezését illetően a terheltet legfeljebb tudatos gondatlanság – és nem eshetőleges szándék – terheli.
- [19] A Legfőbb Ügyészség hivatkozott arra, hogy az alapügyben a bíróság a terhelt cselekvőségének megítélését illető lényeges kérdések tekintetében – így mindenekelőtt azt illetően, hogy a terhelt tudata kiterjedt-e a sértett halálának bekövetkezésére – egymásnak ellentmondó ténymegállapításokat tett. Az ítéleti tényállásban ugyanis vannak olyan ténymegállapítások, amelyek szerint a terheltben fel sem merült annak lehetősége, hogy a sértett meghalhat, ugyanakkor tartalmaz olyan ténymegállapítást is, amely szerint a terhelt tudata kiterjedt a sértett halála bekövetkezésének lehetőségére, azonban eziránt közömbös maradt. Mindezek tükrében az ítéleti tényállás önellentmondásai és hiányosságai okán az ítélet a felülvizsgálati eljárásban történő érdemi felülbírálatra alkalmatlan.
- [20] Kifejtette, hogy a jogerős ítéletben megállapított tényállás egyértelműen megállapítható részein túlmenően a tényállás részben hiányos, részben pedig egymásnak ellentmondó tényeket tartalmaz azt illetően, hogy a sértett a rosszulletének bekövetkezését megelőzően otthonában pontosan milyen körülmények között volt, valamint, hogy a terhelt tudata a sértett halálának lehetséges bekövetkezésére kiterjedt. Mindez azzal függ össze, hogy az alapügyben eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták, hogy a terhelt szándékos emberölés büntetében való bűnösségének megállapításához nem elegendő a terhelt részéről annak tudata, hogy nem képes a sértettet megfelelően ellátni, és emiatt a sértett állapota folyamatosan romlik, hanem egyrészt a halál bekövetkezése közvetlen okainak, így a kihülésnek és a tüdőgyulladásnak egyenes oksági összefüggésben kell lennie a terhelt gondozási kötelezettségének elmulasztásával, másrészt a terhelt tudatának ezen oksági kapcsolatra és az adott körülmények bekövetkezésének lehetőségére is ki kell terjednie.
- [21] A Legfőbb Ügyészség hiányosnak tartotta a jogerős ítéleti tényállást a tekintetben, hogy nem tartalmazza, hogy a kihülés és a tüdőgyulladás közül melyik volt a sértett halálának az elsődleges oka. Hiányzik annak a rögzítése is, hogy a sértettnél mikor mérték a 29,8 Celsius fokos testhőmérsékletet, a mentő kiérkezésétől a mérésig észlelték-e a sértett kihült állapotát, valamint a kihüléssel kapcsolatosan a sértettet milyen eljárásban részesítették. A tényállás nem tartalmaz azzal kapcsolatos ténymegállapítást sem, hogy a tényállásban rögzítettek szerint alacsony értelmi képességekkel rendelkező terhelt – a körülmények alapján – felismerte-e, illetőleg fel kellett-e ismernie azt, hogy a lakóhelyük adott hőmérséklete elégtelen a fekvőbeteg sértett számára és ebből eredően fennáll annak lehetősége, hogy a sértett kihül.
- [22] A Legfőbb Ügyészség e körben megjegyzendőnek tartotta, hogy ugyan a bíróság kifejezetten nem rögzítette a tényállásban, de álláspontja szerint az egyéb ténymegállapítások abba az irányba mutatnak, hogy a terhelt azon a vasárnapon, amikor a sértett rosszul lett, a tényállásban a munkanapokat illetően rögzített napi rutintól annyiban eltért, hogy a rosszullet 11 óra 45 perccel nem sokkal megelőző észleléséig még nem fűtött be a kályhába, mivel addig még csak az ahhoz szükséges fát vágta. Ugyancsak hiányosnak tartotta a tényállást abban a tekintetben, hogy nem tartalmaz arra vonatkozó ténymegállapítást, hogy a sértettnél a tüdőgyulladás mikor alakult ki, ennek észlelhető tünete volt-e, a terhelt a sértett rosszulletét megelőzően tudott-e arról, hogy a sértett Covid fertőzést kapott, valamint ezzel összefüggésben nála tüdőgyulladás alakult ki.
- [23] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a jogerős ítéletben megállapított történeti tényállás a terhelt terhére rótt cselekmény megítélésére és a helyes jogi minősítés kihatására kiható lényeges ellentmondásokat tartalmaz. Ilyennek tartotta, hogy a tényállás szerint a sértett a halálát megelőző időszakban tartósan, mintegy napokon keresztül vizelettől átitatott és széklettel szennyezett ágyban feküdt, amely ténynek a sértett kihülése szempontjából jelentősége lehet, azonban e megállapítással a tényállásban rögzített, a boncolás során a sértetten észlelt külsérelmi nyomok nincsenek összhangban: az elsőfokú ítélet [40] bekezdésében írt ténymegállapítás szerint ugyanis a felmaródásként leírt külsérelmi nyomokról állapítható meg, hogy azok a sértett bőrének nedves anyaggal való érintkezésének következményei, amely nedvesség a testnedvekből (izzadság, vizelet) eredt, ugyanakkor a rögzített sérülések közül csak

- kettő hozható összefüggésbe nedves felülettel való tartós érintkezéssel, a hajás fejbőr jobb oldalán lévő 6 cm-es bőrfelmaródás, valamint a jobb könyök hajlatában, a jobb felkarra is kiterjedő 6–20 cm-es bőrfelmaródás. Mindkét sérülés a test mellkastól felfelé eső részére esett, míg az egyéb, jelentős részben, de nem kizárólag az alsó végtagokat érintő sérülések, így a hámfosztásos sérülések, a felfekvés, amely pontosan meg nem határozható területű, 10 cm-es, 1 cm mély anyagihiányként jelentkezett; a végtag duzzanatok, valamint a nyüvesség ugyan a sértett mosdatása és mozgatása hiánya miatti következmények voltak, azonban ezek kialakulásában nedves textillel való tartós érintkezés nem játszott szerepet. Emellett nem állt összhangban a vizelettől átitatott és széklettel szennyezett ágyban való tartós fekvésre vonatkozóan tett ténymegállapítással az sem, hogy a bíróság az ítéleti tényállásban a sértett sérülései körében sebfertőzésre, és ennek szövődményeként vérmérgezésre vonatkozó ténymegállapítást nem tett, holott a sértetten a felmaródások és felfekvés esetében nyílt sebek voltak.
- [24] A Legfőbb Ügyészség lényeges ellentmondást látott a terheltnek a sértett halála lehetséges bekövetkezésére kiterjedő tudattartalmát illetően tett ténymegállapítás és azon, a tényállásban szerepeltetett tények között, hogy a rendkívül alacsony értelmi képességekkel rendelkező terhelt a sértett rosszulletének napján és a megelőző napokban a korábbiakban kialakított napi rutin szerint élte az életét, és látta el – ha elégtelenül is és egyre romló színvonalon – a sértettet. Kiemelte, hogy a sértett 2019. év végén történt járóképtelenné válása, valamint a sértett 2022. február 6. napján bekövetkezett rosszullete között kicsit több, mint 2 év telt el, és a tényállás ezen időszak tekintetében mindössze azt tartalmazza a sértett egészségi állapotát illetően, hogy a sértett általános egészségi állapota, immunrendszere legyengült. Nem tartalmaz azonban olyan tény, amely szerint a sértett kifejezett megbetegedésére, esetleg életveszélyes állapotára utaló tünetek jelentkeztek volna. Utalt arra, hogy az irányadó tényállás szerint a halál egyik oka a sértett kihülése volt, és ezzel összefüggésben a terhelt cselekménye akkor minősül eshetőleges szándékkal elkövetett emberölésnek, ha a terhelt elmulasztja a lakás felfűtését, tudva, hogy ez a sértett kihülését fogja eredményezni, ami majd a sértett halálát okozza, azonban a halálos eredménybe belenyugszik, az iránt közömbösséget tanúsít. Rámutatott, hogy ezzel szemben az irányadó tényállás szerint a terhelt a fűtési szezonban reggel a szilárd tüzelésű kályhába begyújtott, majd a nap végén, a munkából hazaérve a kihült helyiségbe ismét befűtött.
- [25] A Legfőbb Ügyészség ellentmondást látott a tényállásban a terheltnek a halál lehetőségére kiterjedő tudattartalmát illetően tett megállapítás, valamint azon ténymegállapítások között, hogy a terhelt mielőtt kiment fát vágni, annyit észlelt, hogy a sértett fáradt, azonban ennek nem tulajdonított jelentőséget, azt gondolta, a sértett sokáig nézte a tévét; továbbá, hogy a sértett rosszulletét észlelve megijedt, és valamilyen módon segítséget kért, a szomszédot megkérve, hogy telefonáljon a sértett rokonainak.
- [26] Érvelése szerint ezen túlmenően az a ténymegállapítás, amely szerint a terhelt a sértettet teljesen izolálta, nem áll összhangban az izoláció fogalmával, ugyanis a teljes elszigetelésnek nem felel meg annak a megállapítása, hogy a terhelt nem tartott kapcsolatot a barátokkal, valamint a sértett rokonaival, a sértett gondozását – egyezően a sértett akaratával – maga kívánta ellátni, a sértettet a nála korábbról fennálló kórállapotok miatt orvoshoz nem vitte, továbbá, hogy a terhelt munkáltatója és a sértett rokonai nem kívántak a terhelttel és a sértettel a környezetükben uralkodó áldatlan állapotok miatt személyes és közvetlen kapcsolatot tartani.
- [27] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint ezek olyan hiányosságok és ellentmondások, amely miatt nem lehet állást foglalni abban, hogy a terhelt védekezésre képtelen személy sérelmére eshetőleges szándékkal elkövetett emberölés büntetést megvalósította-e, továbbá abban sem, hogy a különös kegyetlenséggel történő elkövetés, mint minősítő körülmény megállapítható-e, vagy a terhelt cselekménye a jogerős ítéletben megállapított minősített emberölés büntette helyett jóval enyhébb megítélésű bűncselekmény, így például gondatlanságból elkövetett emberölés vétségének a megállapítását alapozza meg.
- [28] Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség azt indítványozta, hogy a Kúria a Be. 663. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján, a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen, a törvényszék ítéletét és az ítéletábra ítéletét helyezze hatályon kívül, és utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására, továbbá rendelje el a kiszabott szabadságvesztés büntetés főlbeszakítását.
- [29] A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa részben törvényben kizárt, a nem kizárt részében, valamint a Legfőbb Ügyészség indítványa alaptalan.
- [30] A Be. 648. § *a*) pontjára alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt is helye van. Azokat az anyagi jogi szabálysértéseket, amely miatt felülvizsgálati indítvány terjeszhető elő, a Be. 649. § (1) bekezdése tételesen felsorolja. Olyan anyagi jogi törvénysértésre hivatkozással, amelyet a jogalkotó felülvizsgálati okként nem szabályozott, felülvizsgálati indítvány nem terjeszhető elő.
- [31] A Be. 649. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszhető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét, míg a Be. 649. § (1) bekezdés *b*) pont *ba*) alpontja értelmében abban az esetben, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.
- [32] A Be. 651. § (2) bekezdés *c*) pontjára figyelemmel a terhelt javára a védő is jogosult felülvizsgálati indítvány előterjesztésére.
- [33] A Be. XC. fejezetében szabályozott felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – a bíróságok vádról rendelkező jogerős ügydöntő határozatának egyes súlyos, a törvényben meghatározott felülvizsgálati okokban megnyilvánuló jogi, és nem ténybeli hiányosságainak orvoslására szolgál. A Be. 650. § (2) bekezdése ezért kimondja, hogy a felülvizsgálati

- indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. A Be. 659. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [34] A felülvizsgálati indítványban az irányadó tényálláshoz kötöttség olyannyira szigorú szabály, hogy a büntető anyagi jog szabályainak megsértése abban az esetben is az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálható el, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2004.102.), vagy más megfogalmazásban: az alapügyben megállapított tényállás az irányadó, függetlenül attól, hogy az adott tényállás megalapozott-e vagy sem (Kúria Bfv.I.415/2016/5. számú, BH 2016.264. szám alatt megjelentetett határozata, Kúria Bfv.II.1441/2022/7. számú határozat). Ez egyaránt vonatkozik a büntető anyagi jog szabályainak megsértésére alapított, a terhelt bűnösségének megállapítását sérelmező indítványra és a bűncselekmény törvénysértő minősítését vagy a Btk. más (kógens) szabályának megsértését állító és ezzel összefüggésben a hivatkozott anyagi jogi szabálysértés miatt törvénysértővé váló büntetést állító indítványra. Ezért a védő felülvizsgálati indítványa a törvényben kizárt azon részeiben, amelyekben a jogerős ügydöntő határozatban megállapított, és így a felülvizsgálati eljárásban irányadó történeti tényállás megalapozatlanságát részbeni felderítetlenségre, részben iratellenességre, részben pedig helytelen ténybeli következtetésre alapítva vitatja, és ebből következően a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényektől eltérő vagy a tényállásból hiányzó tény állítására alapítja a büntető anyagi jog szabályainak megsértését. Ugyanakkor a Legfőbb Ügyészség indítványában foglaltak szerint sincs törvényes lehetőség a jogerős ügydöntő határozattal szembeni felülvizsgálati eljárás lefolytatására, mivel az a tényállás ellentmondásait sérelmezi, és a jogerős ítéleti tényállásban rögzített tények iratellenességére, téves ténybeli következtetésre, valamint a tényállásból hiányzó egyes tényekre hivatkozik, ami pedig az ítélet részbeni felderítetlenségének, részbeni megalapozatlanságának feleltethető meg.
- [35] A tényálláshoz kötöttségre figyelemmel felülvizsgálati eljárásban a jogkövetkeztetések helyessége – így az anyagi jogi törvénysértés is – kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével, az abban foglalt tények alapján vizsgálható. A bűnösség megállapításának törvényességét, illetve a bűncselekmény minősítését is az irányadó jogerős ügydöntő határozat alapján kell vizsgálni.
- [36] A következetes ítélkezési gyakorlat szerint a bíróság tényfelderítési kötelezettsége kiterjed minden, a büntetőjogi elbírálás szempontjából lényeges, releváns tényre, körülményre. Az ennek eredményeként az ítéletben rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de ún. belső történések, tudati tények is lehetnek (BH 2005.167. indokolási rész). A tudati tények vitatása a jogerős határozat által megállapított tényállás támadásának tekintendő, emiatt a felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt (BH 2011.3.II.). Mivel jelen ügyben a tényállásban foglalt primer (a külvilágban megnyilvánuló), illetve a secunder (tudati) tények között nincs ellentmondás, azaz a tényállásban a külvilágban megnyilvánuló, a terhelt cselekvőségét megjelenítő tények és a bíróság által megállapított, a terhelt tudattartalmára vonatkozó megállapítások nem ellentétesek, egymással összhangban vannak, így a tényállás nem hordoz magában olyan ellentmondást, ami a büntetőjogi felelősség vagy a cselekmény törvényes minősítésének megállapítását lehetetlenné tenné, és ekként anyagi jogi sérelmet eredményezne (BH 2014.103.I., BH 2013.55.II., Kúria Bfv.I.1496/2024/2.). Ebben az esetben pedig a terhelt tudattartalmára vont ténybeli (és nem jogi) következtetés a felülvizsgálati eljárásban nem vonható kétségbe (BH 2021.330. számon közzétett Kúria Bfv.II.50/2021/6. számú határozat).
- [37] A Kúria – a Legfőbb Ügyészség indítványában foglaltakkal ellentétben – azt állapította meg, hogy a külvilágban megnyilvánuló külső tények, illetve a terhelt tudattartalmára vonatkozó megállapítások (tudati tények) között a tényállás nem hordoz magában olyan ellentmondást, ami a büntetőjogi felelősség vagy a cselekmény törvényes minősítésének megállapítását lehetetlenné tenné és ekként anyagi jogi sérelmet eredményezhetne.
- [38] A Kúria a BH 2023.5. szám alatt megjelentetett Bfv.I.1484/2021/18. számú határozatában az EBH 2009.B.15. számú határozat [117] bekezdésében rögzítetteket megerősítette abban, hogy az ítéleti tényállásban rögzített, a terhelt tudattartalmára vonatkozó megállapítások, az ún. tudati tények nem a jogi értékelés részei, hanem a bíróság ténymegállapító tevékenységének eredménye. A tényállás körébe tartozik a bűncselekmény elkövetésével összefüggő, valamennyi körülményre vonatkozó ténymegállapítás, a terhelt személyi körülményeivel összefüggő adatok, valamint az elkövető tudattartalmára – egyes cselekmény megtörténte vagy meg nem történte vonatkozó ismeretére, céljaira – mint tudati tényre vont következtetés is. A tudati – és más – tények megállapításától ugyanakkor el kell különíteni a megállapított tények jogi értékelését, ami a valóban már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegének való megfeleltetése. Ennek eredménye pedig már jogi fogalmak formájában jelenik meg (pl. szándékosság, gondatlanság, különös kegyetlenség, szándékerősítő jelenlét stb.). A kettő közötti kapcsolatot az teremti meg, hogyha az irányadó tényállás valamely, külvilágban megjelenő tényt és abból vont ténybeli következtetést („tisztában volt”, „tudata átfogta”) egyaránt rögzíti és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek és ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van (BH 2009.B.15. [118]–[119]). Mindaz, ami a bíróság ténymegállapító tevékenységének eredményeként a tényállás körébe illeszkedő, a bűncselekmény elkövetésével összefüggő valamely körülményre vonatkozik, ténymegállapítás, így az irányadó tényállás részének tekinthető. A valóban már elfogadott fizikai és tudati tények jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegének megfeleltetése és az ennek eredményeként megjelenő jogi fogalmak jelentik a megállapított

- tények jogi értékelését (Kúria Bfv.I.1484/2021/18. számú határozat [44] bekezdés).
- [39] Mindezeket összegezve a Kúria megállapította, hogy amennyiben a bíróság a terhelt tudatára vonatkozó megállapítását ténymegállapításban rögzíti, úgy a tudati tény a történeti tényállás részeként a felülvizsgálati eljárásban nem támadható. Amennyiben azonban a megállapított tudati tény a tényállásban rögzített más olyan külső, vagy a terhelti tudattalomra vonatkozó (belső) ténnyel ellentétben van, amely ellentét olyan mértékű, hogy következményeként az irányadó történeti tényállás alapján a cselekmény büntetőjogi (a terhelt bűnösségének megállapíthatósága, illetve a bűncselekmény minősítése vagy a Btk. más, feltétlenül alkalmazandó szabálya körébe eső) megítélését lehetetlenné teszi, úgy a sérelem anyagi jogi, amely a felülvizsgálati indítványt elbírállhatatlanná teszi, így a határozat hatályon kívül helyezéséhez vezet. Amennyiben azonban a terhelt tudattartalmára vont következtetés, az azzal összefüggésben rögzített tudati tény összhangban van a tényállásban rögzített egyéb (külső vagy belső) tényekkel, úgy az felülvizsgálati indítványban nem támadható.
- [40] Ha a terhelt vonatkozásában a bíróság a tényállásban a terhelt tudattartalmára vonatkozó ténybeli megállapítást nem tesz, a megállapított történeti tényállásban rögzített tények alapján a cselekmény elbírállásához szükséges jogkövetkeztetések, mint a megállapított tények jogi normával történő helyes egybevetésének eredménye (így egyebek mellett a szándékosság, gondatlanság, különös kegyetlenség, védekezésre és a bűncselekmény elhárítására képtelen állapot) általában enélkül is megállapíthatók. A Kúria 3/2013. számú büntető jogegységi határozatában kifejtettekre is figyelemmel az elkövetéskori tudattartalomra a tárgyi (objektív) és az alanyi (szubjektív) tényezőkből lehet következtetni. Az elkövetés időpontjában fennálló tudati állapot tisztázásánál, így annak megítélésénél, hogy az elkövető szándéka ölésre, avagy testi sértésre, illetve egészségsértésre irányult-e, jelentős mértékben a külvilágban megnyilvánult és ennél fogva megismerhető tények elemzésének van jelentősége.
- [41] A terhelti tudattartalomra vont ténybeli következtetés tényből tényre történő következtetés, a tudattartalom ily módon történő megállapítása ténymegállapítás, míg a külvilágban megnyilvánuló (primer, külső) tényekből az elkövető tudatára és az ahhoz kapcsolódó viszonyulásra levont jogi következtetés viszont jogkövetkeztetés, amely mind a minőség megállapítása, mind pedig a cselekmény minősítése tekintetében nélkülözhetetlen. A helyes ténybeli következtetésen alapuló ténymegállapítás felülvizsgálati indítványban nem, a jogerős ügydöntő határozat felülvizsgálatban irányadó történeti tényállásában rögzített tényekből vont jogkövetkeztetés és annak helyessége viszont felülvizsgálatban támadható. A jogkövetkeztetések helyessége azonban ez utóbbi esetben is kizárólag az irányadó tényállásban foglalt tényekkel összhangban vizsgálható, a tényállásban foglalt tényektől eltérő, vagy a tényállásban nem szereplő tényre hivatkozással a jogkövetkeztetés helyessége nem támadható, mivel ebben az esetben az érvelés alapja a jogerős ügydöntő határozatban megállapított történeti tényállás el nem fogadása, így alapja valójában nem jogi, hanem ténybeli.
- [42] A fentebb kifejtettekre figyelemmel a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa azon részeiben kizárt, amelyekben az elsőfokú bíróság tényállásában foglalt és általa iratellenesnek tartott megállapításokat sérelmezi, így például azt, hogy a sértett halála a terhelt általi elhanyagolással is összefüggő kihülés és tüdőgyulladás következménye; ugyancsak kizárt az igazságügyi szakértők megállapításaira történő hivatkozása és az abból levont ténybeli következtetések megállapítása; továbbá kizárt az az érvelés is, hogy a 31–32 Celsius fok alatti testhőmérséklet esetén is sikeres lehet a test felmelegítése. A felülvizsgálati indítvány kizárt azon részében is, amelyben a szakértők által tett kijelentések kapcsán a jogerős ítélettől eltérő ténymegállapításokra hivatkozik, és ezek alapján támadja a gondozási kötelezettség elmulasztása és a sértett elhanyagolt állapota közötti ok-okozati összefüggés megállapítását. A tényállás támadásának minősül, és ezért kizárt a felülvizsgálati indítvány azon hivatkozása, hogy nem állapítható meg az, hogy a sértett halálának közvetlen oka a terhelt bárminemű mulasztása lett volna. Kizárt az arra történő hivatkozás, hogy nem állapítható meg kétséget kizáróan, hogy a halálhoz vezető okfolyamatot a terhelt indította el, avagy képes lett volna a halálhoz vezető okfolyamat megszakítására, és ezzel kapcsolatosan kizárt a bizonyítékok eltérő értékelése. Arra figyelemmel, hogy a megállapított tényállás részét képezi a terhelt gondozási kötelezettségének elmulasztása és ennek eredménye tényszerű megállapítása, a halálhoz vezető okfolyamat elindítása, az ezzel ellentétes hivatkozás ugyancsak törvényben kizárt.
- [43] A felülvizsgálati eljárásban kizárt a tényállásban rögzített terhelti tudattartalomra vonatkozó – a Be. 592. § (2) bekezdés *c*) és *d*) pontja szerinti – részbeni megalapozatlanságára történő hivatkozás. Az elsőfokú bíróság felülvizsgálati indítványban rögzített ténymegállapításához kapcsolódó ténybeli következtetésének támadása, mint a bíróság bizonyíték-értékelő, mérlegelő tevékenységének és az ez alapján megállapított tények támadásának minősülő érvelés, ugyancsak törvényben kizárt. Kizárt e körben az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény megállapítására történő hivatkozás a terhelt értelmi képességeire, igény szintjére, szociokulturális hátterére és intellektusára vonatkozó részében.
- [44] A felülvizsgálati indítvány kifogásolja azt is, hogy nem állapítható meg, mely bizonyítékokból, az eljárás mely irataiból, adataiból jutott a bíróság arra a következtetésre, hogy a terhelt tudatában volt annak, hogy a sértett gondozására és ellátására alkalmatlan és felismerhette, hogy az általa végzett gondozás nem felel meg a sértett státuszának, betegségeinek és egészségi állapotának, ebből következően a halálos eredmény bekövetkezésére kiterjedt az eshetőleges szándéka. Ez a védői hivatkozás részben a ténybeli következtetés támadása, részben pedig az indokolási kötelezettség elmulasztásának sérelmezése. Az indokolási kötelezettség megsértése azonban csak abban az esetben felülvizsgálati ok, ha az a Be. 608. § (1) bekezdés *f*) pontjára vezethető vissza, vagyis az

- elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes. Ezt azonban a felülvizsgálati indítvány sem állítja, és ez nem is állapítható meg. A ténybeli következtetés alapjául szolgáló indokolás elmulasztása – ha nem eredményezi a rendelkező rész és az indokolás teljes ellentétét – még alaposága esetén sem valósít meg felülvizsgálati okot.
- [45] A fentiekben kifejtettekre figyelemmel a felülvizsgálati eljárás érdemi lefolytatására kizárólag a védő felülvizsgálati indítványának azon része tekintetében van helye, melyben a jogerős ügydöntő határozatban megállapított történeti tényállás alapján a terhelt terhére rótt cselekménynek a törvénysértő minősítését állította, amennyiben az egyben törvénysértő büntetést eredményezett.
- [46] A védő felülvizsgálati indítványában felülvizsgálati okként megjelölte a Be. 649. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontját, azonban a felülvizsgálati indítványban foglalt indokok tartalmilag nem irányulnak arra, hogy a terhelt bűnösségének megállapítására törvénysértően került sor. A védő ugyan indítványozta, hogy a Kúria az indítvány III.1. pontjában foglaltakra figyelemmel a terheltet mentse fel az ellene emelt vád alól, azonban ennek indokát kizárólag abban jelölte meg, hogy a terhelt mulasztása és a sértett halála közötti okozati összefüggést vitatta, ugyanakkor a terhelt mulasztását és a sértett nem megfelelő gondozása miatti elhanyagoltságát nem sérelmezte. Azaz nem támadta azt, hogy a terhelt az állapotánál fogva önmagáról gondoskodni nem tudó sértettel szembeni gondozási kötelezettségét nem teljesítette, és ezáltal testi épségét vagy egészségét veszélyeztette, ez pedig önmagában alkalmas a Btk. 167. §-ába ütköző gondozási kötelezettség elmulasztása bűncselekmény megállapítására. Amennyiben a felülvizsgálati indítvány alapján megállapítható lenne, hogy a terhelt gondozási kötelezettségének elmulasztása nem volt okozati összefüggésben a sértett halálával, vagy az okozati összefüggés fennállt, azonban arra a terhelt szándéka nem terjedt ki (a felülvizsgálati indítvány alapján saját képességeiben alaptalanul bízott, ezért legfeljebb gondatlanság terheli a sértett halála tekintetében), az a terhelt bűnösségének megállapítását nem, csupán a bűncselekmény minősítését és ebből következően a büntetés törvényességét érintené.
- [47] A Kúria már kifejtette, hogy a Legfőbb Ügyészség indítványával ellentétben a jogerős ügydöntő határozatban megállapított történeti tényállás alapján a felülvizsgálati indítvány nem kizárt részében érdemben elbírálnak. A történeti tényállásban foglalt – külső és tudati – tények között ugyanis nem állapítható meg olyan ellentmondás, amely alapján a terhelt bűnösségére levont jogkövetkeztetésnek, illetve a bűncselekmény helyes minősítésének, valamint ezzel összefüggésben a Btk. más alkalmazandó kógens szabályának a törvényessége ne lenne vizsgálható. A jogerős ügydöntő határozatban meghatározott tényállásban foglalt elkövetési magatartás, a tényállásban rögzített külső történések, a terhelt cselekvése és mulasztásai; a terhelt és a sértett viszonyát, valamint gondozási kötelezettségeit jellemző és meghatározó tények rögzítése; továbbá a terhelt tudatára utaló és tudattartalmával összefüggésben rögzített tények alapján egyirányba mutató és helyes következtetés vonható le arra, hogy a terhelt a sértett irányában fennálló gondozási kötelezettségével tisztában volt, annak szükségességét, illetve az általa nyújtott gondozási magatartás elégtelenségét felismerte, tudatában volt a sértett állapotromlásának megállításához és javításához szükséges intézkedéseknek, azokat azonban elmulasztotta, nem teljesítette. A terhelt a felajánlott segítséggel nem élt, a sértett ellátását kizárólag az általa elégségesnek tartott módon és nem a sértett tényleges szükségleteinek megfelelően teljesítette. A terhelt a tényállás alapján tisztában volt a sértett egészségi adataival, fizikális jellemzőivel, valamint az egészségi állapotában zajló, folyamatosan rosszabbodó változással, a saját és a sértett élethelyzetének romlásával, azonban ennek megállítására az általa is ismert lehetőségek közül egyikkel sem élt, annak ellenére, hogy azokat a később részletezendő módon és tartalommal tudomására hozták. A sértett felé fennálló gondozási kötelezettség, a terhelt mulasztása, a sértett halálához vezető okfolyamat és halálának oka, valamint a terhelt tudattartalma alapjául szolgáló, jogkövetkeztetés levonására alkalmas tények, illetőleg a terhelt e körben fennálló tudattartalmára vonatkozó tények alapján mind a terhelt bűnösségének kérdésében, mind pedig a bűncselekmény minősítése törvényességének kérdésében állást lehetett foglalni.
- [48] A Kúria kiemeli, hogy önmagában a történeti tényálláson belüli egyes ellentmondások nem teszik feltétlenül lehetetlenné a felülvizsgálati indítvány érdemi elbírálását és nem eredményeznek anyagi jogi sérelmet abban az esetben, ha az indítványban állított anyagi jogi törvénysértés az ítéleti tényálláson belüli ellentmondások mellett is elbírálnak, megítélhető. Ilyen esetben ugyanis az ellentmondások a felülvizsgálati indítvánnyal érintett jogkérdést nem érintik, azok csupán a tényállás felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható részbeni megalapozatlanságát jelentik, a jogkövetkeztetések helyessége pedig – a felülvizsgálati eljárásban – az irányadó tényállás alapján bírálható el akkor is, ha az megalapozatlan. A jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére csak abban az esetben kerülhet sor, ha az irányadó tényállásban olyan ellentmondás található, amely az érdemi elbírálást lehetetlenné teszi. A jelen ügyben ilyen ellentmondás azonban nem állapítható meg: a Legfőbb Ügyészség észrevételében foglaltak egy része az irányadó ítéleti tényállás támadásán alapul, az abban szereplő egyes tények tekintetében részben iratellenességre, részben pedig az érintett tényállás részleges megalapozatlanságára utalnak, ami a bizonyítékok helytelen értékelésében, a tényből tényre történő következtetés hibájában, továbbá a Legfőbb Ügyészség által szükségesnek tartott tény hiányában nyilvánulnak meg. Ezen túlmenően a Legfőbb Ügyészség észrevételének egyes elemei, így például az izoláció bíróság általi értelmezésének kifogásolása pedig a fogalom értelmezésén keresztül lényegében azt támadja, hogy a bíróság mit tekintett az izoláció fogalma alá tartozónak, amely az indokolási kötelezettség körébe tartozó kérdés. Az indokolási kötelezettség hiányossága pedig csak abban az esetben releváns a felülvizsgálati indítvány elbírálása során, ha az az ítélet rendelkező része és az indokolás között teljes

- ellentmondást eredményez. Jelen ügyben azonban mind az első-, mind a másodfokú bíróság ítéletének indokolása – az elszigeteltséggel kapcsolatos részeiben is – összhangban van az ítélet rendelkező részével és a megállapított tényállással.
- [49] Mindezekre figyelemmel abban a kérdésben, hogy a felülvizsgálati indítvány alapjául szolgáló irányadó tényállásban található-e olyan ellentmondás, amely a felülvizsgálat érdemi lefolytatását kizárná (a benne foglalt ténymegállapítások olyan ellentétére figyelemmel, amely miatt a büntető anyagi jog megsértésének kérdése nem lenne megítélhető), kizárólag a bíróságok által megállapított történeti tényállás, és az abban ténylegesen szereplő tények vehetők figyelembe.
- [50] A tudati tények vitatása a jogerős határozat által megállapított tényállás támadásának tekintendő, emiatt a felülvizsgálati indítvány törvényben kizárt (BH 2011.3.).
- [51] A Kúria az irányadó tényállás meghatározása körében kihangsúlyozza, hogy a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolása bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (BH 2006.392.). Így a Kúria a terhelt tudattartalmát érintő tényállás részét képező tudati ténynek tekintette az ítéletszerkesztési hiba folytán az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában szereplő egyes ténymegállapításokat. Így a tényállást képezi az indokolás [104] bekezdésében foglalt azon megállapítás, hogy a terhelt értelmi képességeinél, intelligenciájánál fogva tisztában volt a sértett ellátásához szükséges tevékenységekkel, valamint a [105] bekezdésben foglalt azon megállapítás, hogy a terhelt rendelkezett olyan szellemi képességekkel, amely a megfelelő ellátáshoz, gondozáshoz, ápoláshoz szükséges alapismeretek meglétét feltételezte, ami a helyes magatartás felismerését lehetővé tette számára.
- [52] A tényállás részét képezi továbbá az a ténybeli következtetés is, hogy a sértett halálához vezető okfolyamat a terhelt magatartásától függetlenül indult meg, amikor is 2015. évben kezdődő sorozatos betegségei miatt fizikailag teljesen leromlott, gyengévé, erőtlenné, önellátásra és mozgásra képtelenné vált (elsőfokú ítélet [115] bekezdés).
- [53] A védekezésre képtelen állapot megállapítása alapjául szolgáló tényállás részét képezi az a ténymegállapítás, hogy a sértett ugyan öntudattal bírt – azaz birtokában volt felismerési, akarati képességének –, azonban annak kifejtésében betegségénél, állapotánál fogva fizikailag volt akadályozott (elsőfokú ítélet [117] bekezdés).
- [54] Az elsőfokú bíróság a terhelt tudatával összefüggésben az indokolás [118]–[121] bekezdésében több olyan megállapítást tett, ami az ítéleti tényállás részét képező ténymegállapítás. E körbe a következők tartoznak: a terhelt tudata átfogta azt, hogy a sértett felismerési, akarati képességeinek kifejtésében betegségénél, állapotánál fogva fizikailag akadályozott volt; a terhelt felismerte mindazon emberi, valamint élettársi kapcsolatokról is következő kötelezettségét, amely a sértett általa ismert egészségi állapotának megfelelő ellátásában, ápolásában, gondozásában jelentkezett. A terhelt tudata átfogta a saját képességeinek, lehetőségeinek a korlátozottságát is, valamint azoknak a lehetőségeknek a körét is, amelyeknek a segítségével ezek a hiányosságok kiküszöbölhetővé válhattak volna. A terhelt ismeretében volt annak, hogy a sértett körelőzményei alapján csak a teljes körű, illetve szakszerű ellátás, gondoskodás, ápolás akadályozta volna meg a sértett állapotának további romlását, ellenálló képességének teljes körű felszámolódását, érthette volna el előzményi betegségeiből felépülését is, és végső soron a végzetes eredmény elkerülését. Ezen következmények iránt a terhelt azonban közömbös maradt és saját közönyét, közömbösségét a sértett igénytelensége, ellenállása ürügye mögé rejtette el a külvilág számára. A sértett iránti érzelmi kötődés, a személyisége és alkoholizmusa a terheltet önzővé tette a sértett valódi igényeinek megfelelő, tényleges problémákkal szemben és közönyössé annak következményei iránt. Élettársi kapcsolatukból származó erkölcsi kötelezettsége felismerése ellenére is fontosabb volt számára, hogy a sértettet maga mellett tudhassa, minthogy állapotának megfelelő ellátás, gondozás, ápolás lehetőségét teremtsen meg számára és abban részesítse.
- [55] A sértett halálának másik okát képező tüdőgyulladás tekintetében ugyancsak az ítéleti tényállás részét képező ténymegállapítás, hogy az a Covid vírusfertőzéssel ráakódott baktérium okozta felülfertőződés során alakult ki. Ez okozta a gennyes jellegű gyulladásos folyamatot a hörgőcskék és a tüdő állományában. A tüdőgyulladás kialakulásában szerepet játszott az, hogy a sértett a gondozásának elmulasztása miatt legyengült (elsőfokú bíróság ítélete [93]–[97] bekezdés).
- [56] A Legfőbb Ügyészség hivatkozott arra, hogy az ítéleti tényállásban vannak olyan, a terhelt tudatára vonatkozó ténymegállapításról eltérő olyan ténymegállapítások, amely szerint a terheltben egyértelműen nem merült fel annak a lehetősége, hogy a sértett meghalhat, ugyanakkor ezeket a ténymegállapításokat nem jelölte meg, és ezeket a tényállás alapján nem is lehet megállapítani.
- [57] Az elsőfokú bírósági ítélet [119]–[121] bekezdésében foglalt ténymegállapítások egyértelműek, így nem helytálló a Legfőbb Ügyészség azon hivatkozása, hogy alapügyben eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták volna azt, hogy a terhelt szándékos emberölés büntetében való bűnösségének megállapításához szükséges a terhelt részéről azon tudat mellett, hogy nem képes a sértettet megfelelően ellátni, és emiatt a sértett állapota folyamatosan romlik, annak megállapítása is, hogy a halál közvetlen okainak, így a kihülésnek és a tüdőgyulladásnak egyrészt oksági összefüggésben kell lenni a terhelt gondozási kötelezettségének elmulasztásával, másrészt a terhelt tudatának ezen oksági kapcsolatra és az adott kórállapotok bekövetkeztének lehetőségére is ki kell terjednie. A tüdőgyulladással összefüggő oksági összefüggés a Legfőbb Ügyészség által is hivatkozottan az elsőfokú ítélet [93] és [95] bekezdésében megtalálható, az elsőfokú bíróság ítélete [42] bekezdésében pedig egybeként a megfelelő fűtés hiányát is összefüggésbe hozza a sértett halálával. A Kúria emellett ismét rámutat arra, hogy önmagában a bűnösség megállapításához szükséges terhelti tudattartalom mellett a bűnösségre

- vont következtetés jogi és nem ténybeli következtetés, annak helyessége az alapjául szolgáló tudati tények rögzítése nélkül, a tényállásból levont helyes következtetés alapján is megállapítható. Az ügyben eljáró bíróságok jogkövetkeztetése pedig e körben helytálló.
- [58] A Kúria rámutat arra, hogy nincs ellentmondás a terhelt sértett halálának lehetséges bekövetkezésére kiterjedő tudattartalmát illetően tett ténymegállapítás és a tényállásban szerepeltetett azon tények között, hogy a rendkívül alacsony értelmi képességekkel rendelkező terhelt a sértett rosszulletének napján és a megelőző napokban is a korábbiakban kialakított napi rutin szerint élte az életét és látta el a sértettet. A tudati tényre vonatkozó ténymegállapítás támadhatatlan, kizárólag abban az esetben van jelentősége, ha az a tényállás egyéb ténymegállapításával olyan mértékű ellentmondásban van, amely az anyagi jogi jogkérdések tekintetében a felülvizsgálatot meghiúsítja. Egyebekben az erre ki nem ható ellentmondás a ténybeli következtetés helyességének támadását jelentené, ami felülvizsgálati eljárásban kizárt.
- [59] A felülvizsgálati indítvány a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont *ba)* alpontjában megjelölt felülvizsgálati ok keretén belül bírálendő el. A védő hivatkozása szerint a terhelt mulasztása nem áll okozati összefüggésben a materiális sértő eredménnyel, a sértett halálával; amennyiben pedig az okozati összefüggés megállapítható, úgy a terhelt eredményhez való viszonyulása körében az eshetőleges szándéka nem, csupán az eredmény elmaradásához kapcsolódó alaptalan bizakodása állapítható meg, így elsődlegesen a terhelt cselekménye – az indítvány tartalma szerint – a gondozási kötelezettség elmulasztásának, míg másodlagosan gondatlanságból elkövetett emberölés vétségének minősül.
- [60] A Btk. 167. §-ába ütköző gondozási kötelezettség elmulasztása büntette 3 évig terjedő szabadságvesztéssel, míg a Btk. 160. § (4) bekezdésében foglalt, gondatlanságból elkövetett emberölés vétsége 1 évtől 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Az eltérő minősítéssel érintett bűncselekmények büntetési tételére figyelemmel, a terhelttel szemben a jogerős ügydöntő határozatban kiszabott 6 év szabadságvesztés-büntetés törvénysértő büntetésnek lenne tekinthető, mivel az érintett bűncselekményekre vonatkozó, Btk. Különös Részében meghatározott büntetési tételkereten kívüli (tartamú) büntetés. Amennyiben tehát a felülvizsgálati indítvány ezen részében alapos, úgy a bűncselekmény törvénysértő minősítése törvénysértő büntetést eredményez.
- [61] A gondozás(i) kötelezettség) elmulasztásának büntette és a gondozási kötelezettség elmulasztásával elkövetett emberölés között alapvető különbség, hogy míg az előbbi bűncselekmény eredménye a gondozásra szoruló személy életének, egészségének vagy testi épségének veszélyeztetése, az emberölésnél az elkövető tudata átfogja a halál bekövetkezésének a lehetőségét és ezt kívánja vagy ebbe belenyugszik (BH 1982.316.I.). [Az eseti döntés alapjául szolgáló bűncselekmény elkövetési idején hatályos 1978. évi IV. törvény a Büntető
- Törvénykönyvről 173. §-a szerinti gondozási kötelezettség elmulasztásának büntetett az valósította meg, aki állapotánál vagy idős koránál fogva önmagáról gondoskodni nem tudó személlyel szemben gondozási kötelezettségét nem teljesíti és ezáltal a gondozásra szoruló életét, testi épségét vagy egészségét veszélyezteti. A jelen felülvizsgálati ügy alapjául szolgáló cselekmény időszakában hatályos Btk. 167. §-a e bűncselekményt gondozási kötelezettség elmulasztásának nevezi meg. Az azonos törvényi szabályozásra tekintettel a hivatkozott eseti döntés a jelenlegi szabályozás alapján is irányadó.] A Legfelsőbb Bíróság e döntésben kifejtette, hogy mindkét bűncselekmény alanya az állapotánál vagy idős koránál fogva önmagáról gondoskodni nem képes személy; az elkövetési magatartás nem tevőlegesen, hanem passzív magatartással, vagyis szándékos mulasztással valósul meg; az elkövetés jellegzetessége, hogy az elkövető egyáltalán nem, vagy csak részben tesz eleget a sértett irányában fennálló és családi köteleken vagy jogi alapokon nyugvó konkrét gondozási kötelezettségének, amely tartalma a létszükséglet biztosításán kívül az alapvető gyógykezelés, felügyelet és az élet fenntartásához nélkülözhetetlenül szükséges egyéb körülmény biztosítása. Alapvető különbség azonban a gondozás(i) kötelezettség) elmulasztásának büntette és a mulasztással elkövetett emberölés között, hogy míg az előbbi bűncselekmény eredménye a gondozásra szoruló személy életének, egészségének vagy testi épségének veszélyeztetése, addig a passzív magatartással elkövetett emberölés esetén az elkövető tudata átfogja, hogy a koránál vagy egészségi állapotánál fogva önmagáról gondoskodni nem tudó személy létfenntartásának, gyógykezelésének és felügyeletének elmulasztása a halálos eredmény bekövetkezésének a reális lehetőségét teremti meg, és e következményt kívánja vagy ebbe belenyugszik.
- [62] A Kúria jelen ügyben is azt állapította meg, hogy a terheltnek, mint a sértett élettársának első rendű kötelezettsége volt, hogy a családi kapcsolaton alapuló gondozási kötelezettségének eleget tegyen. Lehetősége volt, hogy a sértett egészségügyi ellátását biztosítsa, olyan egészségügyi intézményhez forduljon, ahol a sértett gondozása és gyógykezelése biztosított. A jelen ügy tényállásából megállapítható, hogy arra is módja volt a terheltnek, hogy a sértett egészségi állapotának megfelelő életkörülményeket és gondozási lehetőségeket biztosító korábbi lakhatásukat a munkáltatója segítségével fenntartsa, illetve a sértett számára a megfelelő ellátást és orvosi kezelést erre alkalmas személyekkel és intézményekkel történő kapcsolattartás útján lehetővé tegye, erre a tényállás alapján a figyelmét többször felhívták. A terhelt azonban mindezeket elmulasztotta, élettársa számára ezen lehetőségeket nem biztosította, őt a külvilágtól teljesen elzárta. Helyes az alapügyben eljáró bíróságok azon jogkövetkeztetése, hogy a terhelt annak ellenére, hogy tudata kiterjedt arra, hogy a sértett számára adott ellátási, gondozási lehetőségek, megteremthető életkörülmények és az elérhető orvosi és ápolási ellátás hiánya a sértett egészségi állapotának fokozatos romlását eredményezi, így halálához vezethet, azonban a halálos eredményt a terhelt nem

kívánta, hanem abba belenyugodott. Figyelemmel arra, hogy a terhelt tisztában volt a sértett ápolása, gondozása, ellátása és életkörülményei fenntartása vonatkozásában fennálló lehetőségekkel, azokra a figyelmét többen, több lehetőség tekintetében felhívták, valamint közvetlenül is észlelte a saját életkörülményeik romlását, a sértett egészségi állapotát és annak változását; továbbá arra figyelemmel, hogy mindezek ellenére a sértett ellátásán, gondozásán nem változtatott, azokat nem igazította a sértett igényeihez és erre vonatkozóan segítséget sem kért (illetve a felkínált segítségekkel nem élt), belenyugodott a terhelt számára szükséges ellátás elmaradásának következményébe. A terhelt tudata kiterjedt a sértett egészségi állapotára, annak romlására, valamint a sértett ellátásához, ápolásához, gondozásához szükséges körülményekre, azok biztosításának lehetőségére, és arra is, hogy ezek megteremtésére saját tevékenységével nem képes. A terhelt azonban mindezek iránt közömbös maradt, közömbössége nem a saját képességeiben történő alaptalan bizakodás, hanem az eredmény lehetőségébe történő belenyugvást jelentette. A terhelt nem azért mulasztotta el a sértett ellátásához szükséges feltételek megteremtését az erre rendelkezésre álló lehetőségek elutasításával is, mert alappal bízott abban, hogy eddigi megszokott ellátás elégséges lesz, minthogy nem is bízhatott ebben, mert a sértett ellátása a terhelt részéről általa tudottan nem érte el a sértett egészségi állapotának megfelelő szintet. Magatartása így nem az esetleges halálos eredmény elmaradásában történő alaptalan bizakodás volt, hanem a halálhoz, mint eredményhez fűződő viszonyulásában megnyilvánuló közömbösség, vagyis az annak esetleges bekövetkeztébe történő belenyugvás. A terhelt védő által hivatkozott magatartása nem a halálos eredménybe történő belenyugvás kizárását, hanem csak annak megállapíthatóságát támasztja alá, hogy a terhelt a sértett halálát kifejezetten nem kívánta, a sértett ellátását az általa elképzelt mértékben és módon elvégezte. Azaz a sértett ellátását, gondozását nem a sértett igényeinek, hanem saját elképzeléseinek és életvitelének megfelelően biztosította (a tényállásból megállapítható a sértettel kapcsolatos ápolási rutin változatlansága), az ellátási teendők rendjét nem a sértett állapotához és a külső körülményekhez igazította, hanem azt az általa elégségesnek gondolt formában nyújtotta.

[63] A terhelt tisztában volt azzal, hogy életkörülményeik lehetnének és lehettek volna jobbak, azonban az ennek biztosítása iránti lehetőséget elutasította; tisztában volt azzal, hogy a sértett egészségi ellátása és gondozása egészségügyi intézmény, illetve egészségi ellátás keretein belül magasabb szinten biztosítható lenne, azonban ezt is elmulasztotta, annak ellenére, hogy tudta, hogy a sértettnek mindezekre szüksége lenne. A szükséges és rendelkezésre álló ellátási, ápolási és gondozási lehetőségek elutasítása nyilvánvalóan nem az esetleges eredmény elmaradásába vetett bizakodás alapossága, hanem éppen annak alaptalansága: az eredménynek kizárólag a véletlenben történő elmaradásához kötődő bizakodás, vagyis lényegében az eredmény bekövetkezése iránti teljes közöny.

[64] A tényállás alapján az ügyben eljáró bíróságok helyes jogkövetkeztetést vontak le a terhelt

bűnösségére és annak formájára. Helyes a szándékosság vonatkozásában levont jogkövetkeztetés is, mely szerint a terhelt a sértett esetlegesen bekövetkező halálának lehetőségét előre látta; ahhoz, mint az általa tudottan nem megfelelő módon nyújtott ellátás esetleges következményéhez közömbösen viszonyult; annak bekövetkeztét bár nem kívánta, de – az annak elkerüléséhez szükséges és lehetséges lehetőségek elutasításával – abba belenyugodott. A védő által a terhelt bűnösségével összefüggésben felhozott körülmények a tényállásban foglaltak alapján csak annak alátámasztására alkalmasak, hogy a terhelt a sértett halálát nem kívánta, ezért az általa elképzelt – ám tudottan nem megfelelő – ellátást biztosította, illetve amikor a sértett egészségi állapotától megijedt, a szomszédjától segítséget kért.

[65] A 3/2013. Büntető jogegységi határozat I. pontja szerint az emberölés bűncselekménye aktív magatartással (tevéssel) és mulasztással egyaránt megvalósítható. Aktív tevékenység az is, ha az elkövető – a halálos eredményt kívánva vagy abba belenyugodva – olyan helyzetbe hozza a sértettet, amelyben a halál szükségszerű bekövetkezésének elmaradása már csak a pusztán véletlenen múlik. Mulasztással elkövetett emberölésről van szó viszont egyfelől akkor, amikor a halálhoz vezető ok-okozati folyamat az elkövető magatartásától függetlenül indult ugyan meg, és azt az elkövető felismerte, de bekövetkezésének megakadályozását – bár arra kifejezett jogszabály (családjogi, munkajogi, kötelmi jogi) vagy az elkövető és a sértett között fennálló kapcsolatra tekintettel erkölcsi alapon nyugvó kötelezettsége állt fenn és a súlyos következmény elhárítására reális lehetősége is lett volna – szándékosan, a halál beálltát kívánva, vagy az iránt közömbösséget tanúsítva, elmulasztotta. Ugyanígy mulasztással megvalósított emberölés az is, amikor az elkövető mulasztása indítja el azt az okfolyamatot, amely a sértett egészségi állapotának fokozatos romlását, végül a halálát eredményezi, feltéve természetesen, hogy az elkövető ezt az előre felismert következményt kívánja vagy abba belenyugszik.

[66] A mulasztással elkövetett emberölés vegyes mulasztásos bűncselekmény, amelynek a megvalósulásához – a mulasztáson felül – eredmény bekövetkezése is szükséges. Elkövetési magatartásként a mulasztás nemtevést jelent, olyan passzív magatartást, amely mindig valamely köteleesség viszonyában áll fenn. Ez büntetőjogi jelentőséggel akkor bír, ha fennáll egy olyan köteleesség, amelynek a kötelezett nem tett eleget. A mulasztás tehát köteleesség megszegése, nemteljesítése, a megkövetelt akaratos magatartás hiánya. A mulasztás csak akkor lehet az eredménynek oka, ha a jogi köteleesség megsértésében áll. Ilyen származhat egyebek mellett valamely hivatali, hivatásbeli, szerződési avagy családi viszonyból. A mulasztással elkövetett emberölés esetében a terheltet speciális jogi köteleesség terheli, az eredmény beállítását elhárító magatartás kifejtése. Ez esetben ugyanis a köteleességszerű magatartás kifejezett, a sértett személyére konkretizált rendeltetése, hogy beavatkozzon a kialakuló okfolyamatba,

- megszakítsa azt (BH 2022.257. számon közzétett Kúria Bfv.III.1123/2022/11. számú határozat).
- [67] A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerint az élettárs hozzátartozónak minősül. A Ptk. hivatkozott rendelkezéseiben foglaltakra figyelemmel a terhelt és a sértett között bár nem állt fenn polgári (családi) jogi alapon rokoni kapcsolat, azonban a sértett a terhelt hozzátartozója volt, egymással több mint két évtizede élettársi kapcsolatban éltek, így a terheltnek erkölcsi alapon nyugvó kötelezettsége volt a sértett ápolása, gondozása és egészségügyi ellátásának biztosítása.
- [68] A tényállás alapján megállapítható, hogy a sértett halálához vezető ok-okozati folyamat részben a terhelt magatartásától függetlenül indult ugyan meg, a sértett betegsége és annak következményei miatt, a terhelt ugyanakkor ezt felismerte, azonban a sértett egészségi állapotából következő ellátást, valamint a terhelt megfelelő gondozását elmulasztotta. A tényállásra figyelemmel a sértett rákos megbetegedésének kezelése során, majd a sértett által elszenvedett combnyaktörés komplikációját követően nem segítette – a rehabilitáció érdekében tett orvosi előírások teljesítését önmagában elhanyagoló – sértett megfelelő ellátását, gondozását. A tényállás szerint a terhelt a sértett egyre romló egészségi és fizikai állapota iránt – személyiségéből és hanyatló életviteléből származó érzelmi szintelensége, valamint igénytelensége, továbbá alkoholizáló életmódja alapján is – közömbös maradt, annak ellenére, hogy a sértett kórházi kezelésekre kísérése, valamint ellátása során tett látogatásai alapján teljes mértékben tisztában volt a sértett állapotával, betegségéből eredő státuszával és az azok kezeléséhez az orvosok által előírt ellátások szükségességével. Ezen körülmények, valamint a sértett korábban meglévő köszvénye tüneteinek felerősödése miatt a sértett mozgása egyre korlátozottá vált, majd gyakorlatilag mozgásképtelenné lett. A sértett ettől az időszaktól kezdődően ágyban fekvő betegként élte az életét, így önmagát egyedül nem volt képes ellátni. A terhelt a sértett általa ismert kezelési, ellátási szükségleteit nem biztosította, a sértett közgyógyellátásának meghosszabbítása iránt annak ellenére sem járt el, hogy azt a sértett hozzátartozói is szorgalmazták. A tényállás szerint a terhelt az önmagát egyedül ellátni képtelen sértettet napközben rendszerint magára hagyta, és róla csupán annyiban tudott gondoskodni, hogy reggelente kikészítette számára – az ágyról elérhető távolságban – a napi ételmezt és italt, fűtési szezonban reggel a szilárd tüzelésű kályhába befűtött, székelésének elvégzéséhez egy nejlonzacskót, a vizelet ürítéséhez pedig egy edényt biztosított – a dolgát ekkor már csak az ágyban fekvő elvégezni képes – sértett számára. A terhelt ezt követően csak a munkából hazatérve, a nap végén tudott ismételen gondoskodni a sértettől, akinek hazaérve megfűtött, fűtési szezonban a kihűlt helyiségbe befűtött, a sértett alól felületesen kitakarított. Eközben a terhelt alkoholizáló életmódot folytatott, napi szinten szeszes italt fogyasztott.
- [69] A terhelt és élettársa anyagi helyzete az előzőekben írt körülményekkel összefüggésben tovább romlott, aktuális albérletük bérleti díját, valamint a rezsit fizetni nem tudták. A terhelt munkáltatója felajánlotta, hogy segít a bérleti díj hátralék rendezésében, az aktuális bérleti díjak fizetésében és az ingatlan rendbetételében, azonban a terhelt a felajánlott segítséget elutasította, így a tulajdonos a bérleti szerződést felmondta. A terhelt és a sértett a terhelt munkáltatója segítségével egy folyóvíz nélküli víkendházba költözött, ahol a víz vételezésére csak az udvaron lévő kerti csapból nyílt lehetőség, a fűtést egy fatüzelésű kályha biztosította. A terhelt mindezen segítség ellenére sem volt képes – mindennapi munkája mellett – sem fizikailag, sem anyagilag biztosítani az élettársa egészségi állapotának megfelelő szükséges, folyamatos gondozást és ellátást. E felismerése ellenére sem kért segítséget sem a saját, sem a sértett családjától, nem fordult sem az önkormányzathoz, családsegítő szolgálathoz a házi gondozás vagy betegellátás érdekében, továbbá nem tett semmit annak érdekében sem, hogy az egészségügyi vagy szociális intézmény által lehessen biztosított. A terhelt igénytelen, érdektelen viszonyulása, hanyatló életvitelének következtében emellett önmaga és élettársa életét szinte teljesen izolálta. Rendszeres és közvetlen kapcsolatot nem tartott sem barátokkal, sem a népes rokoni körből senkivel, holott a sértett hozzátartozói köréből, például a testvére részéről is volt felajánlás, hogy a nővére hozzájuk költözhessen, ahol számára önálló szobát, megfelelő körülményeket, állandó felügyeletet, valamint a körzetes háziorvosa révén közvetlenebb egészségügyi ellátást, orvosi kontrollt is tudtak volna biztosítani, amelyet azonban a terhelthez érzelmileg kötődő sértett sem szeretett volna.
- [70] Az új lakóhelyükön a terhelt magatartása következtében egyre igénytelenebb higiénés állapotok uralkodtak, állandó bűz, kosz, szemét, szennyezettség volt jellemző abban a helyiségben, ahol a sértett a nap 24 óráját töltötte. Az ilyen szélsőséges elhanyagoltságot a terhelt részéről tovább fokozta az, hogy a házban, ahol a sértett tartózkodott, még egy kutyát is tartottak, amely bent végezte a dolgát, így annak bűze is tovább fokozta a helyiség bűdösségét, szennyezettségét. A terhelt sem önmaga, sem az élettársa személyi higiéniájára nem fordított figyelmet, teljesen igénytelen életvitelének következtében, amit – alacsony igény szintje alapján – azzal igyekezett menteni önmaga és a külvilág számára, hogy a tisztálkodásra a sértettnek nem volt igénye, az számára kényelmetlen volt, illetve fájdalommal járt.
- [71] A tényállás szerint a terhelt a sértett tartós betegsége ellenére sem gondoskodott arról, hogy a sértett orvosi ellátásban részesüljön, a sértett háziorvosával sem tartották a kapcsolatot, valamint a terhelt a sértettet a közvetlen ellátását biztosító háziorvosi körzetbe sem jelentette át, annak ellenére, hogy szomszédja ezt tanácsolta. Így a sértett az életének utolsó három évében a háziorvossal nem volt kapcsolatban, a háziorvos a sértett aktuális állapotáról nem tudott, 2020. május 22. napját követően gyógyszerrel nem írt fel neki, valamint a sértett semmilyen terápiában nem részesült.
- [72] A tényállás tartalmazza továbbá, hogy az elhanyagoltság és az orvosi ellátás okán a sértett akut egészségi állapota, valamint környezetének minősége tovább romlott. A rendkívüli elhanyagoltság következtében a sértett körül

mérhetetlenül egészségtelen környezet alakult ki, amely egészségi állapotának további hanyatlását, romlását idézte elő, mivel a terhelt ebben az időszakban már csak a napi létfenntartásukra ügyelt, a sértett egészségi állapotáról, gondozásáról nem gondoskodott, legfeljebb alkalmanként a fájdalomcsillapításra alkalmazható tüneti kezelésre alkalmas szerekkel (pl. kenőcsökkel) kezelte. Ezen extrém elhanyagoltság eredményeként a sértett bőrfelületén vastag, koszos lerakódás alakult ki a bőr felszínét borító tapadás, vastag mocsokból. A fekvőhelyéül szolgáló ágy folyamatosan nedves, vizelettől, ürüléktől szennyezett volt és felvette a sértett alakját, amelybe a sértett szinte belesüppedt. Mivel a sértett az elhanyagolt, elesett állapot miatt önállóan nem volt képes megelőzni, védekezni a parazitákkal, élősködőkkel szemben sem, és ebben a terhelt sem segítette, a testén, illetve – a testnyílásain keresztül – a testében rovarlárvák telepedtek meg és fejlődtek, valamint rajta testszerte mozogtak. A sértett körmei az ápoltság hiányában több centi hosszúságúra nőttek, haja a kosztól összecsomósodott, bőrén több helyen vérző felmaródások alakultak ki a környezeti szennyeződéstől. A terhelt az így tartósan fekvőbeteg sértettet nem mozgatta, nem forgatta, így ennek közrehatásaként felfekvése is kialakult. A sértett általános állapota leromlott, mellyel összefüggésben immunrendszere legyengült. A terhelt mindezek észlelése ellenére továbbra sem gondoskodott a sértett egészségi állapotának megfelelő rendszeres orvosi, gyógyszeres ellátásáról, gondozásáról, ápolásáról, a napi rutinszerű és kizárólag a létfenntartáshoz elegendő ellátáson felül. A terhelt a sértett állapota ellenére nem változtatott semmit sem az életvitelén, sem a napi rutinján. Ennek megfelelően reggelente, mielőtt munkába ment, befűtött a ház szobahelyiségébe. Ha szükség volt rá, segítette a sértettnel végezni oly módon, hogy a sértett a székletét egy oda készített nejlonra engedte, amelyet a terhelt a ház udvarára vitt ki, majd ételmet készített ki a sértett mellé egy elérhető közelségben lévő kisasztalra, és ezt követően reggel 8-9 óra körüli időpontban munkába indult, ahonnan hétköznaponként, a munkaidejének lejártát követő bevásárlást követően – évszaktól is függően – 16–18 óra közötti időpontban tért csak haza. Hazaérve a megvásárolt élelmiszerekből egyszerűbb ételeket főzött önmaguk számára, miközben a szintén napi szinten vásárolt szeszes italt fogyasztotta.

- [73] 2022. február 6. napjának reggelén a terhelt ezen kialakult rutinnak megfelelően látta el a sértettet, de vasárnap lévén munkába nem kellett mennie. A sértett a reggeli órákban fáradtságra panaszkodott, de mivel egyéb problémát nem jelzett, a terhelt ennek nem tulajdonított jelentőséget, azt annak tulajdonította, hogy a sértett szokása szerint előző este valószínűleg sokáig nézte a tévét. A terhelt ezért kiment az épületből, hogy az udvaron fát vágjon és az így nyert tűzifával befűtsön a téli időszakban reggelre már lehűlt szobába. Ezt követően rövid idővel, mikor visszatért a házba, a sértett oldalára fordulva, felakadt szemmel, zihálva vette a levegőt az ágyban. Az ettől megijedt terhelt a szomszédjához szaladt át segítségért és tőle azt kérte, hogy hívja fel a sértett hozzátartozóját, testvérét, hogy tőlük kérhessen segítséget. A mentőszolgálatot a sértett

testvére hívta. A mentősök a sértettet a szennyezett, koszos lakókörnyezetben olyan elhanyagolt állapotban találták, hogy a bőrén kialakult koszos lerakódás következtében már a vitális paramétereit sem tudták mérni. A sértettel az állapota miatt kommunikálni nem volt lehetőség, azonban megállapították, hogy a legyengült állapotban lévő sértett koronavírusral fertőzött. Az extrém elhanyagolt küllemű, korábban hosszú időn keresztül folyamatosan és tartósan ágyban fekvő sértett hipotermiás, azaz a testhő normális érték alatti állapotában került beszállításra az egészségügyi intézménybe, testhőmérséklete 29,8 Celsius fok volt. A kórházi orvosi vizsgálatok során is megállapították, hogy testnyílásaiból pondrók, kukacok és bogarak jöttek elő, testfelülete széklettel szennyezett, bőrén számos helyen vérző felmaródások voltak megfigyelhetők. A sértett a szakszerű orvosi ellátás, gyógykezelés, illetve kezelési eljárások ellenére 2022. február 7. napján 8 óra 25 perckor elhalálozott. Halála a terhelt általi elhanyagolással is összefüggő kihülés és tüdőgyulladás következménye.

- [74] A tényállás tartalmazza, hogy a terhelt részéről tanúsított – az ápolás és a gondozás elmaradásában megmutatózó – elhanyagolás, valamint a sértett egészségi állapotának megfelelő környezet hiánya, így többek között a lakóhelyiségben az időjárástól függő megfelelő hőmérséklet fenntartásának hiánya összefüggésben állt és befolyásolta a sértett kórházba kerülésekor állapotának kialakulását, a kihülés folyamatának megindulását, figyelemmel arra, hogy a boncolás során a gyomor nyálkahártyáján olyan vérzések voltak találhatóak, amely a holttestekben kihülés állapotára utalnak. A sértett kórházba kerülését megelőzően, a lakóházban nem volt olyan hőmérséklet, amely biztosította volna a sértett megfelelő testhőmérsékletét.
- [75] A korábban kifejtettek szerint a felülvizsgálati eljárásban nem támadható tényállás részét képezik azok a terhelt tudattartalmát illető ténymegállapítások, amelyek – a tudattartalomra vonatkozó ténymegállapítások nélkül egyébként a tényállás többi részében található külső tények alapján önmagukban is – a jogkövetkeztetések alapjául szolgálnak. Az elsőfokú bíróság ítéletének [47] bekezdésében tényként állapította meg, hogy a terhelt mind laikusként, mind a sértett egészségügyi ellátása során jelenlévő és azt észlelő személyként tudomással bírt a sértett fokozottan romló fizikális és egészségügyi állapotáról, tisztában volt a sértett állapotának megfelelő szükséges ellátás és gondozás mibenlétével, illetve annak szükségességével, amelynek ellenére személyiségéből adódóan nem gondoskodott a sértett számára a megfelelő segítségnyújtás iránt, a lakókörnyezetnek a megfelelő fűtéséről, nem biztosította élettársa számára a megfelelő higiénias feltételeket, nem intézkedett a sértett romló egészségügyi állapota ellenére orvosi ellátása iránt. Az elsőfokú bíróság következtetése szerint a terhelt közömbösségéből, igénytelenségéből származó tudatos mulasztásai okozati összefüggésben álltak a sértett bekövetkezett halálával.
- [76] A jogerős ügydöntő határozatban megállapított történeti tényállásban rögzített külső tényekre vonatkozó megállapítások összhangban vannak az

- ugyancsak tényállásban megállapított, a terhelt tudattartalmára vonatkozó megállapításokkal, így azok alapján a felülvizsgálat érdemben elvégezhető volt, a megállapított tények alapján pedig a terhelt tudattartalmára, így az eredményre, valamint az ahhoz való viszonyulásra vont jogkövetkeztetés is helytálló.
- [77] A Legfelsőbb Bíróság a BH 2009.291. számon megjelentetett határozatában megállapította, hogy az emberölés büntettét mulasztással követi el, aki a vele együtt élő, a halálához vezető okfolyamatot elindító súlyos fokú betegségekben szenvedő édesanyja ápolását oly mértékben elmulasztotta, hogy a szervezetének kiszáradása és a táplálékhiány mellett kialakult általános vérmérgezés következik be, amely a sértett halálát eredményezi. A sértett elhanyagolásából adódó, a betegséggel együtt járó fájdalomnál nagyobb kinszenvedés okozása a különös kegyetlenséggel történő elkövetés megállapítását is megalapozza.
- [78] A BH 2009.291. számon megjelentetett határozat alapjául szolgáló cselekmény is hasonlóságot mutat a jelen ügy történeti tényállásával. A Legfelsőbb Bíróság ezen határozatban kifejtette, hogy a mulasztással elkövetett emberölés megállapításához a következetes ítélkezési gyakorlat szerint már önmagában elégséges, ha az elkövető magatartásától függetlenül indul meg az a halálhoz vezető okfolyamat, amelyet – azt felismervén – az elkövető az elhárítására vonatkozó speciális kötelezettség ellenére nem akaszt meg, jóllehet abban a helyzetben a halálos eredmény még reálisan elhárítható. A lehetséges halálos eredmény előre látása folytán a gondozás(i kötelezettség) elmulasztásának megállapítása dogmatikailag kizárt. Ha a halálos eredményhez vezető mulasztás jogalapját képező kötelezettség valamely nem büntetőjogi normán, vagy speciális erkölcsi parancson alapul, akkor a szándékos emberölés megállapításának van helye.
- [79] A Kúria a 3/2013. Büntető jogegységi határozat korábban hivatkozott részére figyelemmel rámutat arra is, hogy a jelen ügyben irányadó tényállás alapján ugyan részben az állapítható meg, hogy a sértett halálához vezető ok-okozati folyamat az elkövető magatartásától függetlenül indult meg (a sértett korábbi megbetegedései miatti állapotromlás, valamint a koronavírus megbetegedés folytán), ugyanakkor a sértett halálához vezető egyik ok, a hipotermia kialakulása és a sértett kihülése a tényállás alapján egyértelműen a terhelt mulasztására vezethető vissza. Ebben a körben a terhelt mulasztása indította el azt az okfolyamatot, amely a sértett halálához vezetett a terheltől függetlenül indult okfolyamat mellett. A terhelt közös lakóhelyük fűtéséről a téli időszakban nem megfelelően gondoskodott, a fűtéssel kapcsolatos szokásain az időjárás és az évszak adottságaihoz igazodva nem változtatott, annak ellenére, hogy tudomással bírt a magatehetetlen, ágyban, átnedvesedett környezetben fekvő sértett egyébként is rossz egészségi állapotáról. Az irányadó tényállás alapján ezért az állapítható meg, hogy részben a terhelt mulasztása indította el a sértett halálához vezető okfolyamatot, ez az ok a sértett magatartásától függetlenül fennálló, ám általa felismert, de meg nem szakított okfolyamattal együtt vezetett a sértett halálához. A sértett halála ezért a terhelt mulasztásaival összefüggésben következett
- be. A terhelt mulasztásai meghatározó részei annak az okfolyamatnak, amely a sértett halálához vezetett. A terheltnek a sértettel fennálló kapcsolatára tekintettel erkölcsi alapon nyugvó kötelessége volt, hogy az általa is tudottan fennálló, a terhelt betegsége és egészségi állapota miatt egyre súlyosodó betegségének a sértett halálával végződő következményét elhárítsa, és erre a tényállásban rögzített figyelemfelhívásoknak megfelelő magatartás tanúsításával reális lehetősége is lett volna. A terhelt intellektusára, személyiségére történő hivatkozás e körben nem bír relevanciával, mivel ezen lehetőségekre a figyelmét kifejezetten felhívták. Emellett a terhelt a beteg, leromlott egészségi állapotban lévő sértett számára a megfelelő hőmérséklet biztosítását is elmulasztotta. A terhelt viszonyulása a sértett halálához a közömbösség szintjét nem lépte túl, a sértett halálát nem kívánta; azonban a sértett halálának reális lehetősége folyamatosan romló egészségi állapota és folyamatosan romló ellátási körülményei mellett fennálltak, az iránt a terhelt közömbös maradt, annak elmaradásában alappal egyáltalán nem bizakodhatott, mivel tisztában volt azzal, hogy ezen eredmény elhárításához a sértettnek milyen orvosi és ápolási ellátást kellene igénybe venni, és milyen – a megfelelő gyógyszerelésben, orvosi vizsgálatokban, higiénés körülményekben, személyes gondozásban és megfelelő hőmérsékletben megnyilvánuló – ellátás biztosítására lenne szükség.
- [80] A 3/2013. Büntető jogegységi határozat II/4. pontja értelmében a különös kegyetlenség fogalma alá az átlagos lényegesen meghaladó szenvedéssel járó (amilyen például a tűzhalál, az élve eltemetés stb.), rendkívüli embertelenséggel, brutalitással, gátlástalanul, az emberi méltóság mély megalázásával vagy az elkövető emberi mivoltából kivetkőzve véghezvitt ölési cselekmények vonatkoznak.
- [81] A BH 2005.131. számon megjelentetett eseti döntés szerint különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntettének minősül azoknak az elkövetőknek a cselekménye, aki gondozási, ápolási kötelezettségüket elmulasztják és az ezzel okozati összefüggésben kialakult betegségek következtében magatehetetlenné vált sértett halála az átlagosat meghaladó szenvedések között következik be. Az eseti döntésben rögzített határozat tényállása az elkövetés körülményeit tekintve jelen ügyben megállapított tényálláshoz meghatározó mértékben hasonló. Az emberölés az eredmény létrehozására objektíve alkalmas mulasztással, azaz a kötelesség nemteljesítésével is megvalósulhat, feltéve, hogy a halálhoz vezető okfolyamat elindítója nem az elkövető aktív magatartása; és ha az elkövetőnek egyfelől jogi, vagy erkölcsi alapon nyugvó speciális kötelessége, másfelől reális lehetősége is van a halálhoz vezető oki folyamat megakadályozására, ám ezt a kötelességet nem teljesíti. Amennyiben az elkövető felismeri a mulasztásból származó, halálhoz vezető okfolyamatot és az előre látott eredményhez közömbösen viszonyul, a bűnösség formája szándékos. Jelen ügyben is megállapítható, hogy a külső jelekből a terheltnek látnia kellett a sértett állapotnak lehetséges következményét, amelybe belenyugodott. A terhelt a sértett életben maradását illetően legfeljebb a véletlenben bízhatott, hiszen

- életben tartása érdekében az általa ismert és mások által is szükségesnek tartott ellátást nem biztosította.
- [82] A Kúria által korábban már hivatkozott BH 1982.316., BH 2005.131. és BH 2009.291. számon közzétett határozatban foglaltakra figyelemmel, a különös kegyetlenséggel történő elkövetés megállapítása megalapozott, e körben az ítéletábra Bf.III.498/2024/7. számú határozatának [21]–[24] bekezdésében kifejtett érvelés helytálló.
- [83] A 3/2013. Büntető jogegységi határozat II/10. pontja szerint a Btk. 160. § (2) bekezdés j) pontja szempontjából védekezésre képtelennek kell tekinteni azt is, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva ideiglenesen vagy véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére [Btk. 459. § (1) bek. 29. pont]. A minősítő körülmény akkor is megállapítható, ha a sértett védekezésre képtelensége az elkövetőtől függetlenül állt elő. A 2019. év végére mozgásképtelenné vált, ettől kezdődően ágyban fekvő beteg sértett védekezésre képtelen állapota az irányadó tényállásban foglalt betegsége és egészségi állapota alapján egyértelműen megállapítható.
- [84] Mindezek alapján a terhelt bűnösségének megállapítása, valamint az általa elkövetett bűncselekmény minősítése is törvényes.
- [85] 6. A Btk. 160. § (1) bekezdése szerint, aki mást megöl, büntett miatt 5 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- [86] A Btk. 160. § (2) bekezdés értelmében, a büntetés 10 évtől 20 évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést a d) pont alapján különös kegyetlenséggel, a j) pontra figyelemmel védekezésre képtelen személy sérelmére követik el.
- [87] A törvényes minősítés mellett – az enyhítő szakasz alkalmazásával kiszabott – szabadságvesztés büntetés is törvényes.
- [88] A Kúria nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles.
- [90] A Kúria a felülvizsgálati indítványnak a nem kizárt részében a fentiekben kifejtettek alapján nem adott helyt és a törvényszék ítéletét és az ítéletábra mint másodfokú bíróság ítéletét – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen, a Be. 655. § (1) bekezdése szerinti összetételben eljárva – a Be. 662. § (1) bekezdése értelmében hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.I.309/2025/14.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

POLGÁRI SZAKÁG

95A tartalom-meghatározás szabadsága alóli kivételként szabályozott bírósági szerződésmódosításra akkor van lehetőség, ha tartós jogviszony esetén a szerződéskötést követően olyan változás áll be a körülményekben, ami a felek jogait és kötelezettségeit jelentősen befolyásolva lényeges érdeksérelmet okoz. A jogok és kötelezettségek szerződő felek általi meghatározásával elérni kívánt szerződéses célt azonban a bíróság nem írhatja felül; a bírósági szerződésmódosításnak meg kell felelnie a szerződés eredeti céljának, a felek szerződéskötéskori akaratának. A bírósági úton való szerződésmódosítás jogintézményével elérni kívánt jogalkotói cél a szerződés fenntartásával a felet ért lényeges érdeksérelmet elhárítása. A bírósági szerződésmódosítás körében a bíróság olyan feltételeket teremt, amelyek között a szerződés fenntartható [rég. Ptk. 241. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az 1/2-1/2 arányban tulajdonos szövetkezet (a továbbiakban: Szövetkezet) és a II. rendű alperes mint bérbeadók, valamint az I. rendű alperes mint bérlő között 2009. január 2-án ötven évre szóló bérleti szerződés (a továbbiakban: perbeli bérleti szerződés) jött létre a perbeli ingatlanra. A szerződés 3. pontjában rögzítettek szerint a bérbeadókat egyenlő arányban illető bérleti díj összege 100 000 forint + áfa/év volt. A 4. pont tartalmazta, hogy a bérlő az ingatlan turisztikai tevékenység céljára használhatja, ettől eltérő használathoz a bérbeadók hozzájárulása szükséges.
- [2] Az I. rendű alperest a II. rendű alperes – amelyben a III. és IV. rendű alperesek jogelődje minősített többségű befolyást biztosító részesedéssel rendelkezett – arra a célra hozta létre, hogy pályázati forrás felhasználásával turisztikai célú beruházást létesítsen a perbeli ingatlanon, és üzemeltesse az annak során felépülő panziót.
- [3] Az I. rendű alperes és a Szövetkezet ügyvezetői, valamint a II. rendű alperes többségi tulajdonosa 2009. február 4-én írásbeli megállapodást kötött a bérleti szerződés módosítása és az I. rendű alperes tulajdonosi körének megváltozása tárgyában. Rögzítették: az I. rendű alperes által benyújtott ingatlanfejlesztési pályázat sikeres elbírálása után a társaság tulajdonrészt biztosít az okiratban meghatározott személyi körnek; a bérleti jogviszony időtartamát ötven évről tíz évre módosítják; amennyiben a pályázat nem nyer, érvénytelenítik a bérleti szerződést.
- [4] A felperes 2009. november 2-án megvásárolta a Szövetkezettől a perbeli ingatlan 1/2 tulajdoni hányadát. A felek az adásvételi szerződést 2009. november 19-én azzal egészítették ki, hogy az eladó tájékoztatta a vevőt a bérleti szerződésről és a módosítás lehetőségéről.

- [5] A felperes – a pályázat sikeres elbírálására tekintettel – 2011. április 22-én 15% tulajdonrészt szerzett az I. rendű alperesben.
- [6] A felperes, az I. rendű és a II. rendű alperes által aláírt, 2011. június 24-én kelt szerződésben rögzítettek szerint a bérbeadó tíz évre, 2020. december 31-ig adja bérbe a perbeli ingatlan. A szerződés tartalmazza továbbá, hogy a bérleti szerződés megszűnése esetén az ingatlan miként kerül megosztásra a felperes és a II. rendű alperes között; a felperest illető épületeken és területreszen végzett felújítási és karbantartási munkálatokért a bérleti időszak lejártát követően az I. rendű alperes nem élhet követeléssel a bérbeadóval szemben. Az I. rendű alperes taggyűlése a bérleti szerződés időtartamának módosításához nem járult hozzá.
- [7] A perbeli ingatlanon a pályázati forrásból és a II. rendű alperes által nyújtott tagi kölcsönből panzió létesült, továbbá felépítettek egy kisebb épületet, amit a IV. rendű, majd a III. rendű alperes lakás céljára használt. A perbeli ingatlanon áll még egy újként felépített garázs, valamint egy további, felújítatlan épület. A teljes komplexum 2018. évre vált alkalmassá a vendégfogadásra, tényleges turisztikai célú üzemeltetése 2022. évben indult el, a szálláshelyet jellemzően vadászok vették igénybe. Az I. rendű alperes üzletpolitikájából adódóan internetes szállásportálokon a panzió nincs hirdetve, kitéblázva sincs, így szélesebb rétegek számára nem elérhető.
- [8] A felperes a 2021. június 14-i szerződés alapján birtokba adás iránti keresetet terjesztett elő az I. rendű és II. rendű alperes ellen. A bíróság jogerős ítéletével a keresetet elutasította. Indokolása szerint az I. rendű alperes taggyűlésének jóváhagyó határozata hiányában a bérleti jogviszony lejártát módosító szerződés nem jött létre.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [9] A felperes keresetében elsődlegesen azt kérte, hogy a bíróság ítélettel pótolja az I. rendű alperes taggyűlésének hozzájárulását a 2011. június 24-én kelt szerződéshez [a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 5. § (3) bekezdés, 144. § b) pont, 215. § (1), (2) bekezdés, 295. §, a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) 141. § (2) bekezdés m) pont]. Másodlagos keresete arra irányult, hogy a bíróság hozza létre a bérleti szerződés lejáratú időpontját 2020. december 31. napjára módosító és a közös tulajdonú ingatlan használati megosztását szabályozó szerződést azzal a tartalommal, ahogyan azt a felek a 2009. február 4-i „előszerződésben” szabályozni kívánták [rég. Ptk. 144. § b) pont, 208. § (1) bekezdés]. Harmadlagos keresetében a bérleti szerződés lejáratú időpontjának az ítélethezatal napjára történő módosítását és a lejárat utáni időre a közös tulajdonú ingatlan használati rendjének

- szabályozását kérte akként, hogy az ingatlan előtt elhaladó út felől nézve a panzió főépületét tartalmazó baloldali területész és a telek hátsó részén újonnan létesített garázsépületet, gáztartályt és tűzivíz tározót is magában foglaló, a belső betonút jobb szélétől számított 36 méter hosszú és 32 méter széles téglalap alakú területész használata a továbbiakban az I. rendű alperest, míg a középső, felújítandó kis épület, illetve az azonos nézőponttól attól jobbra eső területész használata a rajta található épület használatával együtt őt illeti meg, amely területészen és az ott található épületeken végzett felújítási és karbantartási munkálatokért a bérleti időszak lejártát követően az I. rendű alperes nem élhet követeléssel a bérbeadóval szemben [rég. Ptk. 241. §, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálya lépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (új Ptké.) 41. §, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:78. § (1) bekezdés, 5:79. § (3) bekezdés, 5:74. §]. A III. rendű és IV. rendű alperest a jognyilatkozat pótlásának, a szerződés létrehozásának, illetve módosításának túsására kérte kötelezni.
- [10] A felperes a harmadlagos kereset körében a perbeli szerződés módosítására okot adó, előre nem látható körülményt abban határozta meg, hogy az I. rendű alperes taggyűlése hozzájárulásának hiányában nem jöhetett létre érvényesen a bérlet időtartamát módosító megállapodás, valamint nem részesül a társaság eredményéből, mert az nem hasznosítja az ingatlant a bérleti szerződéssel elérni kívánt célra.
- [11] Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.
- Az első- és a másodfokú ítélet**
- [12] Az elsőfokú bíróság ítéletével a perbeli bérleti szerződés lejáratú időpontját az ítélethozatal napjára módosította, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest az I. rendű és a II. rendű alpereseknek külön-külön 36 000–36 000 forint, míg a felperes részére a III. rendű alperest 23 000 forint, a IV. rendű alperest 38 000 forint perköltség megfizetésére kötelezte.
- [13] Az elsőfokú ítélet indokolásában kifejtettek szerint az elsődleges és másodlagos kereset teljes egészében alaptalan, míg a harmadlagos kereset a perbeli bérleti szerződés módosítására irányuló részében alapos, egyebekben alaptalan volt.
- [14] A harmadlagos keresetnek részben helyt adó elsőfokú ítéleti rendelkezés felülvizsgálati kérelem szempontjából releváns indokolása szerint a szerződés bíróság általi módosítása kivételes lehetőség, annak csak három együttes feltétel (a felek között tartós jogviszony áll fenn, a szerződéskötés után valamilyen változás történik, a változás következtében a szerződés teljesítése valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti) esetén van helye. Az elsőfokú bíróság a Legfelsőbb Bíróság Pfv.21.616/2008/5. számú határozatára utalva úgy látta, hogy a bíróság a módosítás helyett végső esetben a szerződés megszüntetését is választhatja, ha nem tartja reálisnak a szerződéses jogviszony további fenntartását. Rögzítette: a perbeli esetben az nem volt vitatott, hogy a felek között tartós jogviszony állt fenn.
- [15] Az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy a szerződéskötést követően következett-e be változás a körülményekben. Változásként értékelte, hogy a szerződéskötést megalapozó szándék és törekvés, a tényleges jövedelmező célú turisztikai üzemeltetés iránti közös igény utóbb meghiúsult. A szerződés megkötésétől eltelt tizenöt év távlatában joggal volt elvárható a gazdaságos működésre törekvés, az I. rendű alperes azonban egyáltalán nem működteti turisztikai célra az ingatlant, jelentős veszteséget termel, és nincs a részéről reális törekvés az eddigi gazdaságtalan működtetés hatékonyabbá tételére.
- [16] Az érdeksérelem körében az elsőfokú bíróság értékelte, hogy a felperes a saját ingatlanhányadát nem tudja használni, jövedelmező célra hasznosítani, nincs ráhatása az üzemeltetés megváltoztatására. A nagyértékű ingatlanszert tizenöt éve úgy adja bérbé, hogy többször a jelképes összegű 50 000 forint + áfa/év bérleti díjat sem kapta meg. A felperes úgy nyilatkozott, hogy a bérleti jogviszony megszűnése esetén a panzióépület használatára nem tartana igényt, ezért a bekövetkezett lényeges érdeksérelem a szerződés – a bérleti jogviszony időtartama – módosításával orvosolható. Ez a módosítás az I. rendű alperest nem sújtja a felperes sérelménél nagyobb hátránnyal. Összességében úgy ítélte, a felperes oldalán jobban méltányolható az a körülmény, hogy lehetősége legyen tulajdonrésze hatékonyabb használatára, hasznosítására, mint az, hogy a panzió működése néhány hónapra – amíg a használati viszonyok rendeződnek – nehezített lesz. A harmadlagos kereseti kérelem szerinti módosítás folytán a szerződés, illetve a felek közötti jogviszony végeredményben megszűnik, ugyanakkor az elsőfokú bíróság szerint ez a bírói gyakorlat szerint nem kizárt.
- [17] A használat szabályozására vonatkozó felperesi igényt az elsőfokú bíróság időelőttinek ítélte, arra tekintettel, hogy a közös tulajdonú ingatlan használatát elsősorban a tulajdonostársaknak kell rendezniük és csak ennek eredménytelensége esetén lehet bírósághoz fordulni.
- [18] Az elsőfokú bíróság a III. és IV. rendű alperes vonatkozásában előterjesztett, túsásra irányuló keresetet azért nem találta megalapozottnak, mert magánszemélyként nem alanyai a bérleti szerződésnek, közvetlen jogukat, kötelezettségüket a szerződésmódosítás nem érinti.
- [19] A peres felek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítélet fellebbezéssel nem támadott rendelkezéseit nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította. A felperes által az I. rendű alperes javára fizetendő perköltség összegét 1 981 630 forintra, míg a II. rendű alperes javára fizetendő perköltség összegét 1 910 315 forintra felemelte. Mellőzte a III. rendű és a IV. rendű alperes perköltségben való marasztalását és kötelezte a felperest a III. rendű alperes javára 1 306 943 forint, a IV. rendű alperes javára 490 505 forint perköltség megfizetésére. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. Rendelkezett továbbá a másodfokú perköltség megfizetéséről.
- [20] A jogerős ítélet felülvizsgálati kérelem szempontjából releváns indokolásában rögzítette, hogy a felek fellebbezése nem érintették az elsőfokú ítéletnek az első- és másodlagos kereseti kérelmet

alaptalannak találó rendelkezéseit. A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását kérte oly módon, hogy a bérleti szerződés lejáratí időpontjának az ítélethozatal napjára módosítása mellett a másodfokú bíróság egészítse ki az elsőfokú ítéletet a közös tulajdonú ingatlan használata kereset szerinti szabályozásával. Az I. rendű és II. rendű alperes fellebbezése elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset teljes elutasítására, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására irányult. A III. rendű és IV. rendű alperes fellebbezése a perköltség tekintetében irányult az elsőfokú ítélet megváltoztatására.

- [21] A másodfokú bíróság a felperes fellebbezését alaptalannak, míg az alperesek fellebbezését részben megalapozottnak ítélte.
- [22] Az I. rendű és II. rendű alperes fellebbezésének tükrében azt vizsgálta, hogy bekövetkezett-e a felek jogviszonyában a szerződéskötést követően körülményváltozás, amely folytán a szerződés a felperes lényeges jogos érdekét sérti.
- [23] Rámutatott: a szerződésmódosítás során a bíróság a felek jogviszonyában a jogokat és kötelezettségeket a szerződéskötést követően beállott körülmény folytán másként határozza meg. A bérleti szerződésben bérbeadói kötelezettség az ingatlannak a bérlő használatába adása a szerződésben meghatározott időtartamra. A bérlő kötelezettsége a bérleti díj fizetése, továbbá az, hogy turisztikai tevékenységtől eltérő célú hasznosítás esetén a bérbeadók hozzájárulását kérje. A bérleti szerződés nem tartalmaz rendelkezést arra vonatkozóan, hogy a bérlő esetleges turisztikai célú gazdasági tevékenységéből a bérbeadók bármilyen arányban részesüljenek. A másodfokú bíróság szerint mindezekre tekintettel megalapozottnak hivatkozott az I. rendű és II. rendű alperes fellebbezésében arra, az elsőfokú bíróság a bérleti szerződés módosítása kapcsán nem vizsgálhatta volna, hogy a felperesnek – aki két évvel az ingatlan 1/2 tulajdoni hányadának megvásárlását követően az I. rendű alperes kisebbségi tagja lett – vagy jogelődjének milyen üzleti várakozásai voltak az I. rendű alperes eredményes működése tekintetében, illetve ezek az üzleti várakozások teljesültek-e. A körülményváltozásnak ugyanis a felek tartós jogviszonyában, a bérleti jogviszonyban kell fennállnia ahhoz, hogy a bérleti szerződés a bíróság által módosítható legyen. E körben nem értékelhető az a körülmény, hogy gazdaságilag megéri-e fenntartani a bérleti szerződést. Az I. rendű alperes tevékenységével kapcsolatos üzleti várakozások annak ellenére sem értékelhetők, hogy a bérleti szerződés megkötését követően a felperesi jogelőd és a II. rendű alperes között volt arra vonatkozó megállapodás, miszerint a II. rendű alperes a felperesi jogelődnek, illetve tagjainak részesedést biztosít az általa alapított I. rendű alperesben. Arra is helyesen mutatott rá az I. rendű és II. rendű alperes, hogy a szerződésmódosításra csak jogi érdeksérelem esetén van lehetőség, ugyanakkor az elsőfokú bíróság a bérleti szerződést pusztán gazdasági és üzleti okból módosította. Abban is egyetértett az I. rendű és II. rendű alperessel, hogy a régi Ptk. 241. §-a alapján kizárólag

a bérleti szerződés módosítása lehetséges, és kizárt annak megszüntetése. Érvelése szerint a felek tartós jogviszonyában előfordulhat, hogy a konkrét szerződéses feltételeket megalapozó körülmények megváltoznak, és emiatt a szerződésben eredetileg meghatározott jogok és kötelezettségek egyensúlya megbomlik, ennek következtében a szerződés tartalma sérti valamelyik fél lényeges és a jog által védett érdekét. A szerződés bírósági úton történő módosítása ilyenkor lehetőséget ad a szerződés életben tartására és a szerződéssel elérni kívánt cél megvalósítása érdekében a felek jogos érdekeinek figyelembevételével kivételesen a szerződésben szabályozott jogok és kötelezettségek a bíróság által megváltoztathatók, azonban annak meg kell felelnie a szerződés eredeti céljának, a felek szerződéskötés kori akaratának. A régi Ptk. 241. §-ában foglalt feltételek fennállása esetén is csak a szerződésben részes felek jogait és kötelezettségeit módosítható volna az elsőfokú bíróság, a bérleti szerződés időtartamának a szerződés megszűnését eredményező módosítására nem volt lehetősége. Mindezekre tekintettel a felperes harmadlagos keresete teljes mértékben alaptalan.

- [25] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a bérleti szerződés időtartamának módosítására vonatkozó kereseti kérelem alaptalansága folytán a tulajdonostársak közötti használati viszonyok szabályozására vonatkozó felperesi fellebbezési kérelem elbírálása okafogyottá vált.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelmek

- [26] A felperes a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet, és ugyanabban a beadványban a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő.
- [27] Felülvizsgálati kérelmében – annak tartalma szerint [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Pp.) 110. § (3) bekezdés] – a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését, az I. rendű és II. rendű alperessel szembeni harmadlagos keresetének helyt adó (a bérleti szerződés lejáratí időpontját az ítélethozatal napjára módosító és a közös tulajdonú ingatlan használatát szabályozó) határozat hozatalát kérte.
- [28] Álláspontja szerint a jogerős ítéletnek a bérleti szerződés lejáratí módosítása iránti kereset elutasító rendelkezése sérti a régi Ptk. 295. §-át, 208. § (3) bekezdését, 241. §-át és a Ptk. 5:13. § (2) bekezdését, míg az ingatlan használatának szabályozása iránti kereseti kérelmet elutasító rendelkezése sérti a Ptk. 5:74. §-át és 5:79. § (3) bekezdését.
- [29] Előadta: az elsőfokú bíróság helytállóan módosította a bérleti szerződés időtartamát, azonban keresete teljesítését az elsődleges és másodlagos keresetében megjelölt jogcímek is megalapozták. A másodfokú bíróság téves jogi következtetés levonásával változtatta meg az elsőfokú ítéletnek a régi Ptk. 241. §-án alapuló rendelkezését, továbbá mindkét bíróság téves jogi következtetés levonásával utasította el a használat szabályozása iránti keresetét.
- [30] Szerinte az elsődleges kereset vonatkozásában alaptalanul állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy bővebb körben kérte a taggyűlés döntését, mint ahogyan a bérleti szerződés tartalma indokolta volna. A másodlagos kereset vonatkozásában pedig azért

- téves a jogi álláspontja, mert a régi Ptk. 208. §-a szövegéből nem következik olyan szűkítő értelmezés, miszerint az előszerződésnek nem lehet tárgya egy meglévő szerződést módosító szerződés megkötésére történő kötelezettségvállalás.
- [31] A felperes régi Ptk. 241. §-ára alapított harmadlagos keresete vonatkozásában előadott felülvizsgálati érvelése szerint téves a másodfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy az elsőfokú bíróság a bérbeadási üzleti tevékenység eredményességének hiányát tekintette az utóbb beállott, előre nem látható változásnak. Az elsőfokú bíróság ettől eltérően annak tulajdonított jelentőséget, hogy az I. rendű alperes nem is törekedett a bérlemény gazdaságos üzemeltetésére, ténylegesen a III. rendű és IV. rendű alperes magáncélú használata valósult meg. Arra is tévesen következtetett a másodfokú bíróság, hogy az érdemi üzleti haszonra törekvés hiánya a bérleti jogviszonyon kívül álló körülmény amiatt, hogy a bérleti szerződés a turisztikai bérbeadás eredményéből nem részesíti a bérbeadót. Nézete szerint a másodfokú bíróság indokolás nélkül mellőzte ebben a körben az elsőfokú bíróság helytálló, nem cáfolt bizonyítékokon alapuló következtetését, miszerint a felek nyilatkozataiból, és a tanúvallomásokból megállapíthatóan a perbeli ingatlan megvásárlásával és bérbeadásával az ingatlanon álló épületek felújítása, jövedelmező célú hasznosítása volt a felek elsődleges szándéka; a felek nem a bérleti díjből, hanem az üzemeltetésből remélték a hasznot.
- [32] Rámutatott: a 2009 februári „előszerződésben” vállaltakra tekintettel lépett be az I. rendű alperesbe, mivel a felek eredeti szándéka arra irányult, hogy az ingatlan hasznosításából származó társasági eredmény útján realizálják az ingatlan hasznosításának, hasznai szedésének jogából származó ellenértéket. A társaság nyereséges üzemeltetésére való szándék hiánya azonban ellehetlenítette az osztalékfizetést, illetve a törzstökén felüli vagyon felhalmozását. Emellett a további harmincöt évig szóló bérleti időtartam azt is akadályozza, hogy maga használja vagy hasznosítsa az ingatlanát. A bérlet további fenntartása ehhez képest a tulajdonjogból származó részjogosítványai elvonását eredményezné, beláthatatlan időre megfosztaná az ingatlanától, amely álláspontja szerint kétségtelenül jogi érdeksérelemnek minősül.
- [33] Álláspontja szerint a másodfokú bíróságnak az a következtetése is téves, hogy kizárt a bérleti szerződés olyan bírói módosítása, amely a szerződés megszűnéséhez vezet. Előadta: a szerződések fennmaradásához és teljesítéséhez fűződő érdek a szerződéssel elérni kívánt célhoz kötött, azzal együtt értelmezendő. A jelen esetben a bérbeadónak és a bérlőnek is az volt a célja, hogy az eleve haszonszerzésre létrejött gazdasági társaság útján hasznot hajtó turisztikai szálláskiadási tevékenység keretében hasznosítsa az ingatlan. A perbeli ingatlan magáncélú használata és az érdemi eredményre való törekvés hiánya ugyanakkor arra utal, hogy már egyik fél részéről sem áll fenn ez a szándék, a szerződéses jogviszony fenntartása az I. rendű és II. rendű alpereseknek sem érdeke. A bérleti szerződés megszűnése esetére kialakítandó használati rend biztosítaná a II. rendű alperes számára, hogy a saját tulajdoni hányadának az I. rendű alperes részére történő bérbeadásával a panzió üzemeltethető legyen. Valós szándék esetén folytatható volna a turisztikai bérbeadás, hiszen a panzió épülete és a tevékenység folytatásához szükséges egyéb építmények a II. rendű alperes használatába kerülő területre esnének. Az a körülmény, hogy az I. rendű és II. rendű alperes a veszteségesség ellenére ragaszkodik a bérleti szerződés fenntartásához, jól mutatja: céljuk az üzleti tevékenységnek leplezett magáncélú használat tovább folytatása érdekében az ingatlan „bebiztosítása”.
- [34] Sérlemelte továbbá, hogy a másodfokú bíróság nem adta indokát a jogerős ítéletben az elsőfokú ítéletben felhívott Pfv.21.616/2008/5. számú „közvetett kúriai határozattól” való eltérésnek. E határozat szíveségi használati szerződésen alapult. A jelen ügyben a bérleti díj összege szimbolikus, ezért a két eset szerinte analóg, továbbá a közvetett határozatban foglalt az az iránymutatás is irányadó, amely szerint a lényegesen nagyobb érdeksérelem elszenvedő féltől nem várható el a szerződéses jogviszony mindenáron való fennmaradása.
- [35] Arra is hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság időelőltiség, a másodfokú bíróság a bérlet fenntartásából eredő okafogyottság miatt jogszabálysértően utasította el az ingatlan használatának szabályozására irányuló keresetét. E körben az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a 2011. június 24-i szerződés két megállapodást (a bérleti szerződés módosítása és az ingatlan használati megosztása) tartalmaz. A felperes és a II. rendű alperes egymás közötti jogviszonyában létrejött használati megállapodás érvényességéhez nem szükséges az I. rendű alperes taggyűlésének hozzájárulása.
- [36] A felperes megállapíthatónak tartotta az ingatlan használatának végleges jellegű megosztására vonatkozó egybehangzó tulajdonosi akarat létét. Álláspontja az volt, hogy a szerződő felek képviselőinek előzményi perben tett nyilatkozata alátámasztja a használat megosztásáról történt megállapodás tényét.
- [37] Érvelése értelmében nem időelőlti a használat bíróság általi rendezése. A Ptk. 5:79. § (3) bekezdése értelmében éppen a formális határozat hiánya alapozza meg a bírósági szabályozás lehetőségét. A II. rendű alperes az írásbeli megkeresésekre adott válaszában a megosztást elutasította, az arra irányuló kereset elutasítását kérte, amellyel kinyilvánította azt az akaratát, hogy nem fogadja el az általa javasolt megosztást. Ezzel megnyílt annak lehetősége, hogy a bérlet megszűnésével a használat szabályozását kérje.
- [38] Az elsőfokú ítélet [149] bekezdésében rögzített azt a megállapítást sem tartotta megalapozottnak, miszerint egyebekben a felek között a használat kérdésében nem történt egyeztetés, arra ugyanis sor került, azonban szótöbbséges megállapodás nem jött létre.
- [39] A felperes hangsúlyozta, hogy az általa igényelt használati rend megfelel a tulajdonos jogelődök kinyilvánított akaratának és a II. rendű alperes turisztikai hasznosításhoz fűződő érdekeit sem sérti.
- [40] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felperes felülvizsgálati kérelme érdemben nem vizsgálható. Álláspontja szerint a jelen ügy vagyoni jogi pernek

- minősül, amelynek értéke meghatározható. Keresetlevelében a felperes a Pp. 21. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján 600 000 forintban jelölte meg a pertárgyértéket, amit az eljáró bíróságok nem kifogásoltak. A jelen ügyben ezért érvényesül az ötmillió forintos értékhatárra vonatkozó korlátozás, így a Kúriának el kellett volna bírálnia a felperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét.
- [41] Az I. rendű és II. rendű alperes érdemi felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult. Nézetük szerint a jogerős ítélet nem jogszabálysértő.
- [42] Rámutattak: a Pp. 407. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére a felülvizsgálati kérelem számos ponton érinti az elsőfokú ítélet első fokon jogerőre emelkedett rendelkezéseit és indokolását, valamint a használat rendezésével kapcsolatban pusztán az elsőfokú ítélet tekintetében tartalmaz jogi érvelést. A felperes nem adta elő, hogy a jogerős ítéletben foglaltakat mely okból tartja jogszabálysértőnek, ezért felülvizsgálati kérelme a használat rendezése körében érdemi elbírálásra alkalmatlan.
- [43] A Pp. 2. § (2) bekezdésére utalással arra is kitértek, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmében nem kérte az első-, vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, ezért, ha a Kúria nem értené egyet az első-, vagy a másodfokú ítéletben megállapított anyagi jogi minősítéssel, a felülvizsgálati kérelemhez való kötöttség okán hivatalból nem utasíthatja az első-, vagy a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára.
- [44] Érdemben nem vizsgálhatónak tartották a 2011. június 24-i szerződéssel kapcsolatos hivatkozást, mert az elsőfokú eljárásban előadottakhoz képest új tények és új jogi érvelésnek minősül az, hogy a szerződés két megállapodást tartalmaz, amelyek közül a használati megállapodás érvényességéhez nem szükséges az I. rendű alperes taggyűlésének hozzájárulása.
- [45] Előadták továbbá, hogy a Pfv.21.616/2008/5. számú határozat nem minősül közzétett határozatnak, valamint hiányzik a két határozat közötti ügyazonosság: a határozatok alapjául szolgáló tényállás teljes mértékben eltér, jogkérdésben való eltérés nem állapítható meg.
- [46] Szerintük felülvizsgálati kérelmében a felperes nem indokolta meg, mely tények, jognyilatkozatok alapozzák meg a Ptké. 41. §-ának alkalmazhatóságát. Nem jelölt meg olyan logikátlanságot, kirívó okszerűtlenséget vagy iratellenességet, amely alapján a jogerős ítélet érdemi felülvizsgálata lehetséges lenne. A régi Ptk. 241. §-a alapján történő szerződésmódosításhoz szükséges konjunktív feltételek nem állnak fenn. A felperes felülvizsgálati kérelmében valótlanul állította a perbeli ingatlan magáncélú használatát, valamint az érdemi eredményre való törekvés hiányát. Nem bizonyított olyan konkrét körülményt, amely a bérleti szerződés megkötéséhez képest utólag megváltozott volna a felek jogviszonyában, és amely ekként alapul szolgálhatna a bérleti szerződés bírói úton történő módosításához. Keresetében nem az I. rendű alperes gazdasági tevékenységének veszteséges jellegére tekintettel kérte a szerződés módosítását. A jelen per az I. rendű alperes tagjainak társasági jogviszonyához semmilyen módon nem kapcsolódik. A bérleti szerződés a felek bérleti jogviszonyából eredő jogi sérelem esetén volna módosítható. E körben a bírói gyakorlatra (BH1992. 123., BH1977. 118., BH1993. 670., BH1996. 145., Legfelsőbb Bíróság Gf.I.30.197/1991.) is hivatkoztak.
- [47] Az I. rendű és II. rendű alperes kiemelte továbbá: a régi Ptk. 241. §-a szerinti szerződésmódosítás lehetőségének éppen az a célja, hogy a szerződés továbbra is fennmaradjon. Ezt támasztja alá álláspontjuk szerint a Kúria Pfv.21.994/2014/7., a Legfelsőbb Bíróság Pfv.20.204/2009/3., a Pécsi Ítéltábla Pf.III.20.123/2011/4. és a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.451/2012/4. számú határozata.
- [48] Nézetük szerint a felperes használati igénye a Ptk. 5:78. § (1) bekezdésébe, valamint az 5:79. § (3) bekezdésébe ütközik. A bérleti szerződés rendezzi az ingatlan használatát. Így a felek nem hozhattak volna olyan tartalmú határozatot, amellyel az I. rendű alperes használati jogát elvonják. A bíróságtól kizárólag abban az esetben kérhető a használat rendezése, ha valamely tulajdonos kezdeményezése ellenére a tulajdonosársak nem hoznak határozatot, vagy a határozat az okszerű gazdálkodást sérti. Helytállóan állapította meg ezért a másodfokú bíróság, hogy a bérleti szerződés időtartamának módosítására vonatkozó kereseti kérelem alaptalansága folytán a tulajdonosársak közötti használati viszonyok szabályozására vonatkozó felperesi fellebbezési kérelem elbírálása okafogyottá vált.
- [49] Megjegyezték: a felperes nem terjesztett elő földmérő által készített használati megosztási vázrajzot, valamint nem igazolta rendelkezési jogát a kizárólagos használat alá vonni kívánt területre szűn található felépítmények tekintetében, így a használat rendezésére irányuló kereseti kérelme határozatlan és végrehajthatatlan is.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [50] A Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy a felperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmének elbírálása szükségtelen volt. A pertárgy értékének számítását a Pp. 21. §-a szabályozza. A Pp. 21. § (1) bekezdésében rögzített általános szabály szerint a pertárgyérték a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értékével egyezik meg. A Pp. 21. § (2) bekezdése egyes pertípusok esetében határozza meg a keresettel érvényesített követelés vagy jog értékét. Olyan igényekre azonban, amelyek értéke nem határozható meg, a Pp. külön nem határoz meg pertárgyértéket. A felperes vagyonában a per kimenetelétől függően bekövetkező értékváltozás pontosan nem kiszámítható, és – az érdemben vizsgálható felülvizsgálati hivatkozásaival érintett harmadlagos, bírósági úton történő szerződésmódosítás iránti kereseti igényét tekintve (amely a pertárgyérték meghatározása tekintetében eltér a per korábbi eljárási szakáiban érvényesített további kereseteitől) – a per nem tartozik a Pp. 21. § (2) bekezdés *b)* pontjában szabályozott pertípusok (szerződés létrehozása vagy megszüntetése) közé, ezért a pertárgyérték a Pp. alapján nem meghatározható. Így nem áll fenn a felülvizsgálat kizártságának a Pp. 408. § (1) bekezdése szerinti esete, amely alapján akkor kizárt a vagyoni jogi perben a felülvizsgálat, ha a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték, illetve annak a Pp. 21. §

- (1)–(4) bekezdése alapján megállapított értéke az ötmillió forintot nem haladja meg.
- [51] A felperes felülvizsgálati kérelmének a Pp. 110. § (3) bekezdése alapján értelmezett tartalmára tekintettel a Kúria mindenekelőtt – precedens határozataiban (például Pfv.20.513/2023/8., Pfv.20.629/2023/5., Pfv.21.043/2022/11., Gfv.30.143/2023/6.), valamint azokkal egyezően az eljárásjogi tárgyú elvi iránymutatásoknak a Pp. hatályba lépése folytán történő felülvizgálatáról szóló 1/2017. PJE határozat rendelkezései szerint a jelen ügyben is irányadó, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. és 4. pontjában, valamint a hozzájuk fűzött indokolásban adott jogértelmezéssel egyezően – a felülvizsgálati eljárás kereteit és annak jogi természetét rögzíti.
- [52] A felülvizsgálat nem a per folytatása, nem egyfajta „harmadfokú” eljárás, hanem rendkívüli perorvoslat. Tárgya: a jogerős – azaz a másodfokú – ítélet [Pp. 406. § (1) bekezdés], amelynek jogszabálysértő voltát a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelem korlátai [Pp. 423. § (1) bekezdés] között vizsgálhatja. A Pp. 413. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellekei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyt konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Erdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja.
- [53] Lényeges továbbá, hogy a jogerős ítélet csak olyan jogi állásponttal összefüggésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt (Kúria Pfv.20.797/2016/11., Gfv.30.373/2022/4.).
- [54] Mindennek a felperes felülvizsgálati kérelme tekintetében a következők miatt volt többirányú jelentősége.
- [55] A Pp. a háromtagú pertárgyfogalomra tekintettel a kereset mindhárom elemét (kérelem, jog- és tényalap) együttesen tekinti egy keresetnek, bármelyik elemében való eltérés másik keresetet jelent. Ennek megfelelően a jelen perben a felperesnek egymással eshetőleges viszonyban álló több keresete volt (látszólagos tárgyi keresethalmazat). Az elsődleges és másodlagos kereseteit elutasító elsőfokú döntés fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett. A tulajdonostársak közötti használati viszonyok szabályozása iránti keresetnek annak időelőlttsége miatt elutasító elsőfokú határozat elleni felperesi fellebbezés elbírálását pedig a másodfokú bíróság okafogyottnak tartotta (emiatt azt érdemben nem vizsgálta), amellyel kapcsolatban az ügy érdemére kiható eljárásjogi szabálysértésre a felperes felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott. Tekintettel arra, hogy a Pp. 406. § (1) bekezdése értelmében felülvizsgálattal csak a másodfokon jogerőre emelkedett határozat támadható, ezért a Kúria a jognyilatkozat pótlása, a szerződés létrehozása és az ingatlan használatának szabályozása iránti keresetek vonatkozásában a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértést érdemben nem vizsgálhatta.
- [56] Felülvizsgálati kérelmében a felperes kizárólag anyagi jogi jogszabályhelyeket jelölt meg megsértett jogszabályi rendelkezésekként. A Pfv.21.616/2008/5. számú határozatban foglaltaktól történt eltéréssel kapcsolatban azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság nem tett eleget megfelelően az indokolási kötelezettségének, de felülvizsgálati kérelme nem tartalmazza az ezzel adekvát megsértett eljárásjogi jogszabályi rendelkezés megjelölését, ezért ez a felülvizsgálati hivatkozása sem volt érdemben vizsgálható. A Kúria rámutat továbbá, hogy a felperes jogi álláspontjával ellentétben a hivatkozott határozatot a Legfelsőbb Bíróság hozta, így az a Pp. 346. § (5) bekezdése értelmében nem minősül „a Kúria közzétett határozatának”.
- [57] Mindezekre tekintettel a jelen ügyben csak a harmadlagos, a perbeli bérleti szerződés módosítására irányuló keresetet elutasító jogerős határozati rendelkezés jogszabálysértő volta lehetett a felülvizsgálat tárgya; így a Kúria a felperes felülvizsgálati hivatkozásai közül kizárólag a régi Ptk. 241. §-a megsértése vonatkozásában előadottakat vizsgálhatta érdemben.
- [58] A Kúria rögzíti: a másodfokú bíróság a régi Ptk. 241. §-ára alapított harmadlagos keresetet több, önmagában is elutasításra vezető okból ítélte alaptalannak, ezért a felülvizsgálat eredményességéhez a felperesnek valamennyi elutasítási ok vonatkozásában sikerrel kellett támadnia a jogerős ítéletet. Alaptalanul hivatkozott azonban arra, hogy a jogerős ítéletben foglaltakkal ellentétben nem kizárt a szerződés olyan módosítása, amely annak megszűnéséhez vezet.
- [59] A felperes e körben előadott álláspontjának alátámasztására a Legfelsőbb Bíróság Pfv.21.616/2008/5. számú, a Kúria közzétett határozatának a fentebb írtak szerint nem minősülő ítélete nem volt alkalmas, ugyanis az annak 5. oldalán rögzítettek szerint az elbírált ügyben előterjesztett felülvizsgálati kérelem nem támadta azt, hogy a régi Ptk. 241. §-án alapuló szerződésmódosítás végső soron eredményezheti-e a szerződés megszüntetését a bíróság részéről, ezért ezt a jogkérdést a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelem keretei között eljávva érdemben nem is vizsgálta.
- [60] A régi Ptk. 241 §-a alapján a bíróság akkor módosíthatja a szerződést, ha a felek tartós jogviszonyában a szerződéskötést követően beállott körülmény folytán a szerződés valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti.
- [61] A Kúria már több precedenshatározatában (például: Pfv.21.730/2013/4., Pfv.21.994/2014/7., Pfv.20.718/2021/6., Pfv.21.533/2021/11.) kifejtette, hogy az ekként szabályozott jogintézmény alapja, hogy a szerződést a felek mindig valamilyen elérni kívánt cél érdekében kötik, erre figyelemmel határozzák meg az őket kölcsönösen megillető jogokat és terhelő kötelezettségeket. Az ennek megfelelően létrejövő tartós jogviszonyukban előfordulhat, hogy megváltoznak a magatartásuktól

- függetlenül létező, objektív körülmények, amelyekre tekintettel a konkrét szerződéses feltételeket megállapították, és emiatt megbomlik a szerződésben eredetileg meghatározott jogok és kötelezettségek egyensúlya, ezáltal a szerződés tartalma – annak változatlanlansága esetén – sértené valamelyikük lényeges, jog által védett érdekét. A szerződéskötés után bekövetkező lényeges jogos érdeksérelem egyrészt a szerződés lehetetlenülésének a régi Ptk. 312. § (1) bekezdésében szabályozott megállapításához vezethet, ami a szerződés megszűnését eredményezi. Másrészt ilyenkor a szerződés bírósági úton való módosításának jogintézménye lehetőséget ad a szerződés életben tartására akként, hogy a szerződéssel elérni kívánt cél megvalósítása érdekében a felek jogos érdekeinek figyelembevétele mellett, kivételesen a szerződésben szabályozott jogok és kötelezettségek a bíróság által megváltoztathatók. A tartalom-meghatározás szabadsága [rég Ptk. 205. § (1) bekezdés, 200. § (1) bekezdés] alóli kivételként szabályozott bírósági szerződésmódosításra akkor van lehetőség, ha tartós jogviszony esetén a szerződéskötést követően olyan változás áll be a körülményekben, ami a felek jogait és kötelezettségeit jelentősen befolyásolva lényeges érdeksérelemt okoz. A jogok és kötelezettségek szerződő felek általi meghatározásával elérni kívánt szerződéses célt azonban a bíróság nem írhatja felül; a bírósági szerződésmódosításnak meg kell felelnie a szerződés eredeti céljának, a felek szerződéskötés kori akaratának. A bírósági úton való szerződésmódosítás jogintézményével elérni kívánt jogalkotói cél a szerződés fenntartásával a felet ért lényeges érdeksérelem elhárítása. A bírósági szerződésmódosítás körében a bíróság olyan feltételeket teremt, amelyek között a szerződés fenntartható.
- [62] Ehhez képest a felperes harmadlagos keresete joghatásában a bírósági szerződésmódosítás jogintézményének fentiekben rögzített céljától – egyúttal korlátjától – eltérően a perbeli szerződéses jogviszony felszámolására irányult. Ennek megfelelően felülvizsgálati kérelmében a felperes sem hivatkozott arra, hogy a szerződés fennmaradása mellett is helyreállítható volna a felek közötti érdekegyensúly. A régi Ptk. 241. §-ára alapított kereset azonban a fentebb kifejtettek szerint nem vezethet a szerződés megszűnéséhez, ezért a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül utasította el a felperesnek ezt a keresetét.
- [63] A Kúria által érdemben vizsgált elutasítási ok tekintetében a felperes felülvizsgálati kérelme alaptalannak bizonyult, ezért – az [58] bekezdésben foglaltak miatt – a többi elutasítási ok vonatkozásában előadott felülvizsgálati hivatkozás érdemi vizsgálata szükségtelen volt.
- [64] Mindezekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.I.20.781/2025/12.)

96 A zálogkötelezettnek a jelzálogszerződés megkötésekor pontosan tudnia kell, hogy a kölcsönszerződés adósát milyen mértékű pénzügyi kötelezettségek terhelik a biztosított szerződés alapján,

mert ezekért a kötelezettségekért vállal helytállási kötelezettséget az ingatlanával. A zálogkötelezettnek abban az esetben, ha deviza alapú kölcsöntartozást biztosít a vagyontárgyával, fel kell ismernie és tudnia kell értékelni a biztosított és a biztosítéki szerződéshez egyaránt kapcsolódó árfolyamkockázat tényét és mibenlétét. Amennyiben a fogyasztónak minősülő zálogkötelezett tájékoztatása egyáltalán nem történt meg, illetve a kockázat a zálogszerződés rendelkezéseiből és/vagy a fogyasztó részére szóban vagy írásban nyújtott külön tájékoztatásból az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó mércéjén keresztül vizsgálva a zálogkötelezett számára nem volt felismerhető, az a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján már önmagában megalapozza a zálogszerződés rendelkezéseinek átláthatatlanságát, a szerződés érvénytelenségét [rég Ptk. 209. § (1) bek., 209/A. § (2) bek.; régi Pp. 369. § a) pont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Egy természetes személy (a továbbiakban: adós) és az alperes között 2007. május 24-én devizaalapú kölcsönszerződés jött létre. A felek abban állapodtak meg, hogy az alperes a 14 734 000 forint finanszírozási igény kielégítésére 115 573 CHF összegű kölcsönt bocsát az adós rendelkezésére azzal, hogy a CHF összeget a finanszírozási igényhez képest 15 %-kal növelt mértékben állapították meg a folyósításig esetlegesen bekövetkező árfolyamváltozásra tekintettel. A kölcsönszerződés tartalmazott árfolyamkockázati tájékoztatást.
- [2] A felperes az adós kölcsönszerződéssel összefüggésben keletkezett tartozásaiért egy, a kölcsönszerződéstől külön okiratban, a 2007. május 24-én kelt zálogszerződésben vállalt zálogkötelezettséget. A jelzálogszerződés 1. pontja meghatározta azt a követelést, amelynek biztosítására alapították a felek a jelzálogjogot; a 2. pont tartalmazta az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzésre kerülő összeget. A jelzálogszerződés 3–13. pontjai a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvénynek (a továbbiakban: régi Ptk.) a felek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó rendelkezéseit tartalmazták, árfolyamkockázati tájékoztatást nem nyújtott, arról szóban sem kapott a felperes tájékoztatást.
- [3] A felperes a jelzálogszerződésben vállalt kötelezettségét egy közjegyző által kiállított közjegyzői okiratban foglalt nyilatkozatával megerősítette. A jelzálogjogot a szerződésnek megfelelően a felperesi ingatlanra 115 573 CHF és járulékai erejéig jegyezték be az ingatlan-nyilvántartásba.
- [4] Az adós fizetési kötelezettségének 2012. szeptember 17. után nem tett eleget, ezért az alperes a kölcsönszerződést 2014. február 21-én azonnali hatállyal felmondta. Az alperes a felmondás időpontjában 12 163,51 CHF lejárt tőketartozást, 7169,75 CHF lejárt ügyleti kamat és 2183,47 CHF lejárt díjtartozást tartott nyilván a hitelszámlán.
- [5] A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződésére vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény 3. § (3) bekezdése szerint a tisztességtelenül felszámított

- összeg pedig 2014. február 21-én 10 329,86 CHF volt.
- [6] Az alperes a hivatkozott kölcsön és jelzálogszerződést 2014. február 25-én közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatával felmondta; a felmondást a felperes 2014. március 13-án vette át.
- [7] A felperessel szemben a közjegyző rendelte el a végrehajtást úgy, hogy végrehajtási záradékkal látta el a közjegyzői okiratot. A végrehajtás az önálló bírósági végrehajtó előtt folyik.
- A kereseti kérelem és az alperes védekezése**
- [8] A felperes módosított keresetében kérte a folyamatban lévő végrehajtás megszüntetését elsődlegesen a kölcsönszerződés érvénytelenségére, másodlagosan a jelzálogszerződés érvénytelenségére hivatkozással.
- Másodlagos keresete azon alapult, hogy a követelés vele szemben nem jött létre érvényesen az árfolyamkockázati tájékoztató elégtelen voltára figyelemmel. E körben kiemelte, hogy a jelzálogszerződés nem tartalmaz árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatást, az kizárólag a kölcsönszerződés számozott oldala volt, amely a felperesi részről nem került aláírásra, annak szövegezése sem a jelzálogszerződésben, sem a közjegyzői okiratba foglalt kötelezettségvállalásban nem került rögzítésre és szóban sem tájékoztatták a felperest az árfolyamkockázatról. Mivel a felperes ekként az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatást nem kapta meg, így vele szemben az árfolyamkockázatból eredő teher viselése tisztességtelen a régi Ptk. 209. §-a és a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (továbbiakban: régi Hpt.) 203. § (6) és (7) bekezdései alapján, így a jelzálogszerződés érvénytelen. E körben hivatkozott a Kúria Pfv.20.551/2021/6., Pfv.20.486/2020/5. és Pfv.20.565/2018/8. számú határozataira.
- [9] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.
- [10] A felperes másodlagos keresetével szembeni védekezése szerint a jelzálogjog járulékos jellegű, és a kölcsön- és a zálogszerződés megkötésekor hatályos régi Hpt. 203. § (6) bekezdése nyomán az alperesnek csupán az adós irányába kellett feltárnia az ügyfelet érintő kockázatot, amely kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia is kellett az árfolyamkockázat ismertetését és annak hatását a törlesztőrészletre. Ez a kötelezettség nem vonatkozott a zálogszerződést aláíró jelzálogkötelezettre, mivel a kölcsönszerződést neki nem kellett aláírnia és annak nem is volt szerződő fele. Egyebekben az alperes arra is hivatkozott, hogy a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglalt kötelezettség esetleges megszegése nem eredményez polgári jogi semmisséget.
- [11] Kiemelte, hogy maga a jelzálogszerződés nem tartalmaz a zálogkötelezett számára nehezen érthető kitételt, miután annak tartalma pusztán a régi Ptk. zálogjogi rendelkezéseire, a zálogkötelezettek járulékos jellegű kötelezettségvállalására korlátozódik. A jelzálogszerződésben semmiféle árfolyamkockázat nem szerepel, a zálogkötelezett a maga saját személyében árfolyamkockázatot nem is vállalt, így a zálogkötelezettet az árfolyamkockázatról külön nem kellett tájékoztatni.

Az adós árfolyamkockázattal kapcsolatos, írásba foglalt, megfelelő tartalmú tájékoztatást kapott, annak pedig nincs érdemi jelentősége, hogy a közokiratban vagy a jelzálogszerződésben ez megismétlésre került-e vagy sem. Az adós az árfolyamkockázat viselésére köteles és a járulékos jelleg miatt a helyállási kötelezettsége a zálogkötelezettnek is fennáll. Kiemelte, hogy a Kúria Jpe.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatát követően meghozott számos határozatában (Pfv.20.523/2022/5.; Gfv.30.149/2021/7.; Pfv.20.947/2022/5., Pfv.21.304/2022/8.) az alperes árfolyamkockázati tájékoztatóját megfelelőnek találta. Az alperes álláspontja szerint a tájékoztatás elmaradása csak azt jelenti, hogy az elmaradt tájékoztatáson alapuló fizetési kötelezettség (jelen esetben az árfolyamkockázat viseléséből eredő fizetési kötelezettség) nem terheli az alperest.

Az elsőfokú és másodfokú ítélet

- [12] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperessel szemben folyamatban lévő végrehajtást megszüntette. Rögzítette, hogy végrehajtás elrendelésével és foganatosításával felmerült végrehajtói költséget a végrehajtást kérő alperes köteles viselni és megfizetni.
- [13] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az elsődleges kereset alapján a végrehajtás megszüntetésének nem volt helye. A másodlagos keresetet érintő indokolásában rögzítette, hogy a jelzálogszerződés fogyasztói szerződésnek minősül. Az indokolás alapján arra jutott, hogy a régi Hpt. 203. §-a alapján az alperesnek tájékoztatást kellett adnia a zálogkötelezett felperesnek mint fogyasztónak az árfolyamkockázatról, így vizsgálta ennek megtörténtét. Rámutatott, hogy az alperes árfolyamkockázati tájékoztatóját a bírói gyakorlat megfelelőnek értékelte és ha a fogyasztó a jogszabály által előírt tájékoztatást tartalmazó kockázatfeltáró nyilatkozatot aláírta, akkor az ellenkező bizonyításáig úgy kell értékelni, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terhelő volta számára világos és érthető volt, illetve annak kellett lennie.
- [14] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a felperes a jelzálogkötelezettség terhét egy alapul fekvő kölcsöntartozáshoz kapcsolódóan biztosítékként vállalta. A kölcsönigénylő lapon foglaltakat, az alperes általános tájékoztatójában foglaltakat csak a kölcsönszerződés kötelezettje ismerte meg, míg az alperes az árfolyamkockázatot illetően sem szóban, sem írásban nem adott tájékoztatást a felperesnek. A rendelkezésre álló bizonyítékok (iratok, tanúvallomás) is azt támasztották alá, hogy a felperes a pénzügyi intézménynél nem járt el, nem vett részt a kölcsönszerződés megkötésében, nem ismerte meg az általános tájékoztatóban foglaltakat és nem hívták fel a figyelmét a szerződés általános feltételeit tartalmazó okiratra sem. A bizonyítékok alapján az elsőfokú bíróság szerint az alperes nem bizonyította azt, hogy a felperesnek megadta volna a kellő tájékoztatást, a felperes tudott volna a devizaárfolyam jelentős emelkedésének lehetőségéről. Mindezekre figyelemmel megállapította, hogy a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt a jelzálogszerződés a régi Hpt.

203. §-ába ütközik, így a felperes vonatkozásában érvénytelen. E körben utalt a Kúria Pfv.20.565/2018/8. számú ítéletére, valamint a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozata (a továbbiakban: 2/2014 PJE határozat) 1. pontjára, az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-26/13-as számú, C-51/17-es számú ítéletére, és a Kúria 6/2013 Polgári jogegységi határozatára (a továbbiakban: 6/2013 PJE határozat) is.
- [15] Hivatkozott az elsőfokú bíróság továbbá arra is, hogy a perben nem volt vitás, hogy a felperes a szerződést fogyasztóként kötötte és a felperes a jelzálogszerződés érvénytelenségét a részére, mint zálogkötelezett részére nyújtandó árfolyamkockázati tájékoztatás elmaradására alapította, így arra a régi Ptk. 209/A § (2) bekezdése és 239. § (2) bekezdése irányadó. Rámutatott, hogy sem az ügyben elfekvő iratok, sem az eljáró ügyintéző tanúvallomásaiban foglaltak nem támasztották alá azt, hogy a szerződéskötéseket megelőzően felhívták volna a felperes figyelmét arra, hogy az árfolyamváltozás a fizetési kötelezettségét jelentősen növelheti, ami számára nehezen viselhetővé válhat. A régi Ptk. 209. § (1), (2) és (4) bekezdése alapján – utalva a Kúria Gfv.30.090/2020/9. számú határozatában foglaltakra is – megállapította, hogy a szerződésnek az árfolyamkockázatot korlátlanul a felperesre telepítő szerződéses rendelkezése tisztességtelen a tájékoztatás elmaradása miatt, amelynek következtében a jelzálogszerződés jogszabálysértő. Részbeni érvénytelenség esetén sem látta alkalmazhatónak jogkövetkezményként a végrehajtás korlátozását a felperesi keresetre tekintettel, így a felperes zálogkötelezett elleni végrehajtást megszüntette.
- [16] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította.
- [17] A jogerős ítélet indokolása szerint a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése értelmében ügyfélnek nemcsak az adós tekinthető, hanem adott esetben a jelzálogkötelezett is. A perbeli jogvita elbírálása szempontjából azonban nem az ügyfél fogalmának meghatározása a döntő jelentőségű, hanem az a körülmény, hogy a régi Hpt.-ben szabályozott tájékoztatási kötelezettség esetleges megsértéséhez sem a régi Ptk., sem a régi Hpt. nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét. Azt a mércét, amelyen keresztül megítélendő az árfolyamkockázatot a fogyasztóra, így a fogyasztónak minősülő zálogkötelezettekre is telepítő konkrét szerződési kikötések tisztességtelen vagy tisztességesek voltak, nem a régi Hpt. szabályai adják meg, hanem a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése (Kúria Pfv.20.471/2024/5. számú határozatának [80] bekezdése).
- [18] A másodfokú bíróság egyetértett az alperessel abban a körben, hogy a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján sem állapítható meg a jelzálogszerződés érvénytelensége a felperes által állított okból, mert a zálogkötelezett felperes a jelzálogszerződésben árfolyamkockázatot nem vállalt, a kölcsönszerződésben foglaltak teljesítéséért vállalt helytállást a tulajdonában álló ingatlannal. A jelzálogszerződés aláírásával a felperes elismerte, hogy a kölcsönszerződés rendelkezéseit megismerte, ennek ismeretében vállalt zálogkötelezettséget a perben nem álló adósnak a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeiért. A dologi kötelezett a dologgal felel. A jogosult pénzkövetelése teljesítését a felperestől nem kérheti, csak a szerződésben rögzített dologból történő kielégítés térését. A felperesnek mint a jelzálogszerződést fogyasztóként megkötő félnek azt kellett tehát átlátnia, hogy a szerződéses kötelezettségei teljesítésének következtében a zálogtárgyként szolgáló ingatlan tulajdonjogát elveszítheti és részére legfeljebb a jövőbeli vételárnak a kölcsöntartozást meghaladó része fizetendő vissza. A szerződés alapján fennálló kötelezettségek okán a zálogszerződés tartalma világos, érthető és így a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelenség nem áll fenn.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [19] A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben – tartalma alapján – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.
- [20] Megsértett jogszabályhelyként a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdését, a régi Ptk. 209. § (1)–(2) bekezdését, 209/A. § (2) bekezdését, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 221. § (1) bekezdését jelölte meg. Az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelősége tekintetében hivatkozott az EUB C-118/17., C-126/17., C-670/20., C-186/16., C-51/17., C-227/18. számú, valamint a C-776/19 és C-789/19. számú egyesített ügyekben hozott határozataiban foglaltakra, utalva arra, hogy a nemzeti bíróságoknak kötelessége az EUB ítéleteiben megjelenő jogértelmezést alkalmazni, nincs mérlegelési joguk.
- [21] Kifejtette, hogy jelzálogszerződés járulékos jellegű kötelem, amennyiben a szerződő fél fogyasztó, irányadóak rá a fent hivatkozott jogszabályi rendelkezések, azaz a felperes jogosult a hiányzó árfolyamkockázati tájékoztatás miatt a jelzálogszerződés érvénytelenségére hivatkozni, ezen az alapon igényt érvényesíteni.
- [22] Az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás világossága, érthetősége, átláthatósága, arányossága a jóhiszeműség és tisztesség követelményének fényében vizsgálendő. A bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a fogyasztó a hitelező által rendelkezésre bocsátott információk összessége alapján képes volt-e értékelni az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentős gazdasági következményeit, amelyek szempontrendszerét az EUB ítéleteire is figyelemmel a 2/2014. PJE határozat a Jpe.60.015/2021/15. számú határozat szerinti tartalommal foglalta össze. Hangsúlyozta, hogy a perbeli zálogszerződés esetében nem nyújtottak a felperes részére semmilyen tájékoztatást, így a jelzálogszerződés érvényesen nem jött létre, a felperest kötelezettség a szerződés alapján nem terheli.
- [23] A régi Pp. 221. § (1) bekezdésének sérelme körében előadta, hogy a jogerős ítélet azon megállapítása, hogy a perbeli jogvita elbírálása szempontjából nem az ügyfél fogalmának a meghatározása a döntő jelentőségű, hanem az a körülmény, hogy a tájékoztatási kötelezettség esetleges megsértésének nem a semmisség a jogkövetkezménye, egyértelműen az EUB C-351/23. számú döntése 2. pontjába ütközik, azaz az uniós joggal ellentétes. A tájékoztatás hiányát maguk a bíróságok sem vitatták,

- ugyanakkor a másodfokú bíróság az ítélet teljességének sérelmével, jogszabályhelyre hivatkozás nélkül, kizárólag egy kúriai ítéletre alapította döntését. Nem indokolta azt, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség teljes hiánya miatt a szerződés érvénytelensége a hivatkozott uniós döntésben foglaltaktól és a nemzeti bíróság joggyakorlatától eltérően miért nem a szerződés semmisségét vonja maga után.
- [24] A felperes szerint a jogerős ítélet téves következtetést tartalmaz a jelzálogjog terjedelmével kapcsolatban is. A bíróságoknak az egyedi ügyre vetítetten kell döntést hozniuk. A másodfokú bíróság azonban egy olyan, önálló zálogjoggal kapcsolatos perre hivatkozott, ahol a felperes zálogkötelezettek tájékoztatásának hiánya miatt magának a kölcsönszerződésnek az érvénytelenségét állították, így az jelen perre nem lehet irányadó. Az önálló zálogjog és a járulékos jelzálogjog eltérő jogintézmények, utóbbi inkább a kezességgel rokon jogintézmény.
- [25] Hangsúlyozta, hogy abban is téves a másodfokú bíróság és az alperes álláspontja, hogy nincs a tartozás mértékéhez kötve a zálogkötelezett helytállása. Ezen érvelés helyességét a gazdasági helyzet folyamatos változása is kizárja, ugyanis a szerződéskötéskor 10 000 000 forint értékű ingatlan jelenleg akár 80 000 000 forintot is érhet. A régi Ptk. 251. § (1), (3) bekezdésére, 255. § (1), (2) bekezdésére, 259. § (1) bekezdésére, valamint 262. § (1) bekezdésére utalva rámutatott, hogy a jelzálogjog mértéke egyértelműen korlátozott. Az ingatlan-nyilvántartásban CHF-ben került feltüntetésre a biztosított tartozás, így a 2007. évi kölcsönszerződésben rögzített forintösszeg és a CHF-ben rögzített jelzálogjog miatt a fogyasztó felperesnek az árfolyamváltozásból eredő többleteherről tájékoztatást kellett volna kapnia. Kifejtette, hogy az EUB döntései alapján a tájékoztatás akkor tekinthető világosnak és érthetőnek, ha a fogyasztó fel tudja mérni a szerződés teljes futamidejére vetített gazdasági következményeket. A jelzálogszerződésben azonban nincs semmi az árfolyamkockázattal kapcsolatban.
- [26] A felperes szerint a másodfokú bíróságnak az ítéletben felhívott kúriai ítéletben foglaltakon alapuló érvelése – miszerint a jelzálogkötelezettek mint a zálogszerződés fogyasztóként megkötő félnek azt kellett átlátnia, hogy a zálogszerződéses kötelezettségeinek teljesítésének következtében a zálogtárgyként szolgáló ingatlan tulajdonjogát elveszítheti és részére legfeljebb a jövőbeli vételárnak a kölcsöntartozást meghaladó része fizetendő vissza – nem helytálló és a tulajdonjog elvesztésére vonatkozó utalásból pedig az derül, ki hogy az opciós joggal keveri a bíróság a jelzálogjog jogintézményét.
- [27] A felperes hivatkozott a Kúria Pfv.20.565/2018/8. számú döntésére, kiemelten annak [16]–[17] bekezdésében foglaltakra, amely a régi Hpt. 203. §-a szerinti tájékoztatási kötelezettség elmulasztására tekintettel megállapította a szerződés érvénytelenségét.
- [28] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte egyetértve annak indokaival.
- [29] Utalt arra, hogy a magyar bíróságok az EUB ítéleteket alkalmazzák, a felperes által hivatkozott C-351/23. számú ügy azonban más helyzetet értékel, így önmagában a 2. pont utolsó mondatrészének kiemelése önkényes. Hivatkozott arra, hogy önmagában annak állítása, hogy a jogerős ítélet ellentétes az EUB által hozott bármely döntéssel, nem elégíti ki a felülvizsgálati kérelemmel szemben támasztott követelményeket. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a régi Hpt. 203. §-a alapján nem terheli tájékoztatási kötelezettség az alperest a zálogkötelezett vonatkozásában, e körben utalt a Kúria a Gfv.30.278/2022/5. számú végzésében foglaltakra. Hivatkozott arra is, hogy a jogerős ítélet a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltakat nem sérti, a másodfokú bíróság az indoklási kötelezettségének eleget tett.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [30] A felülvizsgálati kérelem megalapozott.
- [32] A felperes eljárásjogi és anyagi jogi alapon is támadta a jogerős ítéletet. Eljárásjogi jogszabálysértésként a régi Pp. 221. § (1) bekezdésének sérelmét állította, amely a fentiek alapján akkor vezethetett eredményre, ha bekövetkezett és az ügy érdemére kihatott. Mindezen feltételek azonban nem álltak fenn: a másodfokú bíróság a jogerős ítélet [14]–[16] bekezdésében részletesen indokolta jogi álláspontját, abból kétségtelenül megállapítható volt, hogy miért jutott a szerződés régi Hpt. 203. §-ára, és régi Ptk. 209. §-ára alapított érvénytelensége körében az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi következtetésre, így az ügy érdemében a jogerős ítélet rendelkező részében foglalt döntésre. Az, hogy a kifejtett indokokkal a felperes nem ért egyet, nem a régi Pp. 221. § (1) bekezdésének a megsértését jelenti. Hangsúlyozza a Kúria, hogy az indoklási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolása kiterjedjen az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre (Kúria Pfv.20.306/2024/12.), a jogerős ítélet ezen követelménynek megfelel.
- [33] A felülvizsgálati kérelemben megjelölt anyagi jogszabálysértések kapcsán arra kell rámutatni, hogy a végrehajtás megszüntetése nem a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye, de azzal szoros összefüggésben áll. A felperes a perben úgy nyilatkozott, hogy a jelzálogszerződés az árfolyamkockázatról való tájékoztatás elmaradása miatt a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése, illetve a régi Ptk. 209. §-ára tekintettel érvénytelen, így nincs helytállási kötelezettsége, amely a végrehajtás megszüntetése iránti keresetet megalapozhatta a perindításkor hatályos régi Pp. 369. § a) pontja alapján.
- [34] A felperes hivatkozásai közül a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésére alapított hivatkozás nem volt alapos. A hivatkozott jogszabályi rendelkezések egyrészt a zálogkötelezettel szemben speciális tájékoztatást nem írtak elő, másrészt a Kúria már több határozatában is rámutatott, hogy a régi Hpt.-ben szabályozott tájékoztatási kötelezettség esetleges megsértéséhez sem a régi Ptk., sem a régi Hpt. nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét (Kúria Pfv.20.471/2024/5., Gfv.30.278/2022/5.). A felperes által felhívott Kúria Pfv.20.565/2018/8. számú

- döntés jelen jogvitára nem volt irányadó, mert eltérő tényállás mellett született. A per II. rendű felperese az I. rendű felperes kölcsöntartozásának visszafizetéséért nemcsak jelzálog-kötelezettséget vállalt, hanem a felek vételi jogot alapítottak a II. rendű felperes ingatlanára az alperes javára. A Kúria a kötelező erejű határozatának [16] bekezdésében a 2005. január 1. után lakossági ügyféllel megkötött devizahitel nyújtására irányuló, illetve ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmazó szerződések esetében mondta ki, hogy a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfél aláírásával igazolja. Ezzel szemben jelen ügyben a felperes és az alperes között sem kölcsönszerződés, sem vételi jogot alapító szerződés nem jött létre. Ennek megfelelően az e döntésben a régi Hpt. 203. §-ának a megsértése jogkövetkezménye körében kifejtett jogértelmezés jelen ügy szempontjából irreleváns.
- [35] Ennek megfelelően – ahogy arra a Kúria Pfv.20.471/2024/5. számú határozatában is rámutatott –, azt a mércét, amelyen keresztül megítélendő az árfolyamkockázatot a fogyasztóra, így a fogyasztónak minősülő zálogkötelezettekre is telepítő konkrét szerződési kikötések tisztességtelen vagy tisztességes volta, nem a régi Hpt. felülvizsgálati kérelemben hivatkozott szabályai adják meg, hanem a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése. Erre tekintettel a perben a felperes, mint zálogkötelezett vonatkozásában az árfolyamkockázati tájékoztatás szükségességét, annak megfelelőségét vagy elmaradásának következményeit a régi Ptk. 209. §-a és 209/A. §-a alapján kellett megítélni és levonni.
- [36] A felperes régi Ptk. 209. § (1) bekezdésére és 209/A. § (2) bekezdésére alapított, a másodlagos keresetét érintő felülvizsgálati érvelése vonatkozásában abból kellett kiindulni, hogy a jogerős ítéletben rögzített és a felperes által a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott, így a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint a felperes és az alperes közötti jelzálogszerződés árfolyamkockázati tájékoztatást nem tartalmazott, arról a felperes szóban és írásban sem kapott semmiféle tájékoztatást. A felperes nem vett részt a kölcsönszerződés megkötésében, csak jelzálogkötelezett volt és a jelzálogszerződés, amelyet az alperessel megkötött egy külön szerződés, azaz a kölcsönszerződést sem ismerte meg. Nem volt ennek megfelelően tehát jelentősége annak, hogy az alperes a biztosított kölcsönszerződés adósa számára nyújtott árfolyamkockázati tájékoztatást és azt a Kúria korábbi felülvizsgálati eljárásokban már vizsgálta, megítélte.
- [37] A felperes tehát – aki a perben nem vitatottan fogyasztónak minősül és kötelezettséget vállalt – az eljáró bíróságok egyező ténymegállapítása szerint semmiféle árfolyamkockázati tájékoztatásban nem részesült, ennek a körülménynek azonban a másodfokú bíróság a jogvita eldöntése szempontjából nem tulajdonított jelentőséget, ezen az alapon a jelzálogszerződés érvénytelenségének a megállapítására és ennek folytán a végrehajtás megszüntetésére – szemben az elsőfokú bírósággal – nem látott alapot. A Kúria e körben az elsőfokú bíróság érdemi döntésével értett egyet az alábbi – részben eltérő – indokollással.
- [38] A felperes és az alperes által kötött jelzálogszerződés egy deviza alapú kölcsönt biztosított, amelynek lényege, hogy a felek a hitelezőnek és az adósoknak a kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozták meg (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban volt köteles teljesíteni (lerovó pénznem). E szerződéstípusnál az adós az adott időszakban irányadó forintkölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodott el, amiből következően az árfolyamváltozás kockázata korlátozás nélkül és kizárólag őt terheli [6/2013 PJE határozat 1. pont és 2.b) pont és ezek indokolása, 2/2014 PJE határozat]. Erre azonban csak abban az esetben kerülhet sor, ha deviza kölcsön/hitelügyletben rejlő árfolyamkockázattal kapcsolatosan őt a pénzügyi intézmény megfelelően tájékoztatta.
- [39] A pénzügyi intézmény árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségével összefüggésben az EUB már számos, a felülvizsgálati kérelemben is ismertetett ítéletében értelmezte a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) rendelkezéseit, ennek során meghatározta azt a szempontrendszert, amely alapján a tájékoztatás világos és érthető volta megítélhető és az annak nem megfelelő tájékoztatás folytán a fogyasztóra az árfolyamkockázatot telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelen. A Kúria ezen ítéletekre is figyelemmel mondta ki 2/2014 PJE határozatában és az abban foglalt jogértelmezést kiegészítő Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatában, hogy akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat elvi tartalma [34] bekezdés). Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen (2/2014 PJE határozat).
- [40] A felperes és az alperes közötti jelzálogszerződés az alperes hitelező és az adós közötti deviza alapú kölcsönszerződést mint főkötelmet biztosító mellékkötelezettség. A zálogszerződés megkötésével a felperes zálogkötelezett ugyanannak a CHF-ben nyilvántartott kölcsöntartozásnak vált a dologi kötelezettjévé, amelyért a kölcsönszerződés adósa a személyes kötelezett. A mellékkötelezettség mint biztosíték a kölcsönnyújtás mint szolgáltatás ellenében terheli a személyes adóst, illetve a felperest

mint dologi kötelezettet, kötelezettségük azonban nem azonos. Míg a kölcsönadás a teljes vagyonával felel a kölcsönszerződés szerinti tartozás visszafizetéséért, addig a zálogkötelezett, így a felperes, kölcsöntartozásért fennálló helytállási kötelezettsége nem terjed túl a fedezetül lekötött vagyontárgy értékén és ellenszolgáltatásként nem köteles a kölcsön pénzbeli visszafizetésére. A zálogkötelezett helytállását azonban nemcsak az ingatlana értéke, hanem a kölcsönszerződés alapján a személyes kötelezettel szemben fennálló követelés is behatárolja, hiszen ennek erejéig köteles tűrni, hogy a jogosult a lekötött vagyontárgyból kielégítést keressen. A zálogkötelezett helytállási kötelezettsége szempontjából tehát – szemben a jogerős ítéletben kifejtettekkel – lényeges, hogy a biztosított követelés milyen mértékű, az hogyan aránylik a biztosíték értékéhez. A biztosítéki ingatlan értékéhez viszonyítva egy csekélyebb mértékű tartozás önmagában is döntően befolyásolhatja a dologi kötelezettség vállalását, tekintettel egyrészt arra, hogy az ingatlan értéke pozitív és negatív irányban is változhat a tartós jogviszony fennállása alatt, másrészt arra, hogy a régi Ptk. zálogjogi rendelkezései nem zárják ki, hogy a zálogkötelezett a kielégítési jog megnyíltakor – ingatlana mentesítése, így a dologi kötelezettség alóli szabadulása érdekében – a biztosított tartozást az adós helyett pénzben kifizesse.

- [41] A fentiekre tekintettel a zálogkötelezett fogyasztónak – ahogy azt a Kúria a hivatkozott Pfv.20.471/2024/5. szám alatti közzétett határozatában, az indokolás [80] bekezdésében is kifejtette – azt kell megismernie, átlátnia, hogy az adós mely kötelezettségéért nyújt biztosítékot. A zálogkötelezettnek a jelzálogszerződés megkötésekor tehát pontosan tudnia kell, hogy a kölcsönszerződés adósát milyen mértékű pénzbeli kötelezettségek terhelik a biztosított szerződés alapján, mert ezekért a kötelezettségekért vállal helytállási kötelezettséget az ingatlanával. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a zálogkötelezettnek abban az esetben, amennyiben deviza alapú kölcsöntartozást biztosít a vagyontárgyával, fel kell ismernie és tudnia kell értékelni a biztosított és a biztosítéki szerződéshez egyaránt kapcsolódó árfolyamkockázat tényét és mibenlétét, és azt, hogy emiatt a biztosított tartozásnak a mértéke is jelentősen megemelkedhet. Amennyiben a fogyasztónak minősülő zálogkötelezett tájékoztatása egyáltalán nem történt meg, illetve a kockázat a zálogszerződés rendelkezéseiből és/vagy a fogyasztó részére szóban vagy írásban nyújtott külön tájékoztatásból (amely történhet akár a kölcsönszerződésben lévő tájékoztatás vagy ahhoz kapcsolódó kockázatfeltáró nyilatkozat zálogkötelezettel való megismertetése útján is) az általános tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó mércéjén keresztül vizsgálva a zálogkötelezett számára nem volt felismerhető, az a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján már önmagában megalapozza a zálogszerződés rendelkezéseinek átláthatatlanságát, azok ekként nem minősülnek világosnak és érthetőnek, a szerződés ezen okból a régi Ptk. 209/A. § (2) bekezdése értelmében érvénytelen. A jogerős ítélet ezzel ellentétes anyagi

jogi következtetései tehát sértik a régi Ptk. 209. § (1) bekezdését és a 209/A. § (2) bekezdését.

- [42] A Kúria a hivatkozott Pfv.20.471/2024/5. szám alatti közzétett határozatában kifejtett jogértelmezéstől nem kíván eltérni, így a [40] bekezdésben leírtaknak megfelelően ezt az álláspontot tartotta fenn jelen ügyben is, mert a tájékoztatás teljes hiánya folytán a felperes nem ismerhette meg, hogy az adós mely kötelezettségéért nyújt biztosítékot. Utal egyben a Kúria arra is, hogy a másodfokú bíróság az indokolásában maga is idézte ezt a Pfv.20.471/2024/5. szám alatti közzétett határozatban kifejtett jogértelmezést, de ténylegesen figyelmen kívül hagyta. Indokolása [16] bekezdésében azt is rögzítette, hogy a jelzálogkötelezettnek nem csak azt kell átlátnia, hogy ingatlanát elveszítheti, hanem azt is, hogy részére legfeljebb a jövőbeli vételárnak a kölcsöntartozást meghaladó része fizetendő vissza, azaz álláspontja szerint is van jelentősége annak, hogy mekkora az az adósság, amiért dologi kötelezettséget vállal. A [41] bekezdésben kifejtett egyéb indokokra is figyelemmel ez is arra enged következtetni, hogy a fogyasztó jelzálog kötelezettnek az összeg és járulékai pusztá megjelölésén túli ismeretekkel kell rendelkeznie arról a tartozásról, amelyért kötelezettséget vállalt ingatlanával.
- [43] Tekintettel a jelzálogszerződés érvénytelenségére, a régi Pp. 369. § a) pontja szerinti végrehajtás megszüntetése iránti kereset alapos, így a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az érdemben helyes elsőfokú bírósági ítéletet – a fenti indokolásbeli eltéréssel – helybenhagyta.

(Kúria Pfv.V.20.863/2025/4.)

97I. A Pp.-nek nincs olyan rendelkezése, amely szerint a tárgyi halmazatot alkotó keresetek egyikére kizárólagosan illetékes bíróság előtt a halmazatot képező többi kereset akkor is előterjeszhető, ha azokra a másik keresetre kizárólagosan illetékes bíróság illetékessége egyébként nem állapítható meg.

II. A bíróság hiánypótlási felhívás eredményéhez képest jut abba a helyzetbe, hogy meg tudja állapítani, a felperes keresete tartalmaz-e meg nem engedett keresethalmazatot: ha igen, a keresetlevelet, illetve a keresetváltoztatást tartalmazó nyilatkozatot vissza kell utasítania vagy az eljárást hivatalból meg kell szüntetnie; ha nem, a fenntartott kereset alapján dönthet illetékessége fennállásáról [Pp. 31. § (2) bek. c) pont, 173. § (2) bek. b) pont, 176. § (2) bek. c) pont, 185. § (1)–(3) bek., 240. § (1) bek. a) pont].

- [1] A felperes egy járásbírószágon előterjesztett keresetében 29 928 871 forint és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest elsődlegesen szerződésen kívül okozott kár (elmaradt haszn) megtérítése, másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás jogcímén. Előadása szerint a perbeli ingatlanra jogelődje és az alperes 2001. augusztus 31. napján haszonbérleti szerződést kötöttek, amely szerződést 2017. június 26. napján azonnali hatállyal felmondta, a felmondás jogszerűségét jogerős ítélet megállapította, és kötelezte az alperest az ingatlan birtokba adására. Az alperes azonban ennek ellenére a 2017. június 26. és 2024. szeptember 19. napja

- közötti időszakban jogalap nélkül használta az ingatlan. A keresetet tartalmazó iratában a járásbíróság illetékességét elsődlegesen az alperes székhelyére, másodlagosan az ingatlan fekvésére alapította.
- [2] A járásbíróság végzésében megállapította illetékessége hiányát, az eljárást megszüntette, és elrendelte a keresetlevél áttételét a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz azzal az indokkal, hogy a perbeli haszonbérleti szerződésben a felek – a pertárgy értékétől függően – alávetették magukat a Pesti Központi Kerületi Bíróság, illetve a Fővárosi Bíróság kizárólagos illetékességének.
- [3] A Pesti Központi Kerületi Bíróság végzésében ugyancsak megállapította illetékessége hiányát, és előterjesztést tett a Kúriához az eljáró bíróság kijelölése végett. Határozatának indokolása szerint a felperes által előadott tényállásból egyértelműen levezethető, hogy a felek közötti szerződés megszűnt, és a felperes kizárólag az alperes jogalap nélküli használatára alapítja a kérelmét, így a per tárgya nem a szerződésből származó valamely kötelezettség megsértése, hanem szerződésen kívüli károkozás, illetőleg jogalap nélküli gazdagodás, ami azt jelenti, hogy a szerződés rendelkezései nem alkalmazhatók.
- [4] Az iratok Kúriára történő felterjesztését követően a felperes keresetváltoztatást tartalmazó beadványt nyújtott be a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz, amelyben kereseti kérelme elsődleges jogalapjaként szerződésszegéssel okozott kár megtérítését jelölte meg, míg az eredeti keresetében megjelölt szerződésen kívül okozott kártérítés és jogalap nélküli gazdagodás visszatérítése címén érvényesített követelését másodlagos és harmadlagos keresetként tartotta fenn.
- [5] A felmerült negatív illetékességi összeütközést a Kúria végzésével a járásbíróság eljárásra történő kijelölésével szüntette meg. Rámutatott, a perbeli haszonbérleti szerződésben szereplő alávetési kikötés alapján a felek az e szerződésből eredő jövőbeli jogvitájuk esetére kötötték ki a Pesti Központi Kerületi Bíróság, illetve a Fővárosi Bíróság kizárólagos illetékességét, azaz arra az esetre, ha valamelyik szerződő fél a haszonbérleti szerződésből eredő igényét kívánja érvényesíteni a másik féllel szemben, vagyis, ha a szerződés alapján őt megillető valamely jog érvényesítése iránt kíván pert indítani. Jelen ügyben azonban a felperes keresete jogalapjaként nem a haszonbérleti szerződés alapján őt megillető anyagi jogot jelölt meg, nem a perbeli haszonbérleti szerződésből eredő igény érvényesítése iránt indította meg a pert, ezért a per nem minősül a haszonbérleti szerződésből eredő jogvitának, következésképpen a szerződésben szereplő alávetési kikötés az eljáró bíróság illetékességének megállapításakor nem irányadó. Végzésében a Kúria utalt arra, észlelte, hogy a felperes 2025. július 9-én keresetváltoztatást terjesztett elő, amelyben követelését eltérő jogalapon is kívánja érvényesíteni. Annak megítélése azonban, hogy a keresetváltoztatás megfelel-e a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 185. §-ában foglaltaknak, az elsőfokú bíróság hatáskörébe tartozó kérdés, így a keresetváltoztatásban foglaltakat az eljáró bíróság kijelölése során a Kúria nem vehette figyelembe. A kijelölt bíróságnak tehát vizsgálnia kell a keresetváltoztatás megfelelőségét, és amennyiben annak vissza- vagy elutasítására nincs ok, az illetékességét ismételten, a Pp. 30. §-a szabályai szerint hivatalból kell vizsgálnia.
- [6] A járásbíróság a Kúria kijelölő határozata alapján előtte folyó eljárásban a perfelvétel lezárását megelőzően hozott 9. sorszámú végzésében ismételten megállapította illetékessége hiányát, és az ügy iratait felterjesztette a Kúriára az eljáró bíróság kijelölése végett. Álláspontja szerint a felperes keresetváltoztatása folytán a mezőgazdasági haszonbérleti szerződésbe foglalt illetékességi kikötés már releváns, mert a 2025. július 9-én érkezett keresetváltoztatást követően elsődlegessé vált kereseti kérelemre egyértelműen irányadó a szerződés 8. pontjában kikötött illetékesség. Utalt arra, a megváltoztatott kereset megengedett keresethalmazatot tartalmaz, mivel a Pp. 173. § (2) bekezdés b) pontja nem akadályozza annak, hogy az elsődleges kereseti kérelemre kizárólagosan illetékes Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt a felperes olyan egyéb – az elsődleges kereseti kérelemmel látszólagos halmazatban álló – kereseti kérelmeket is előterjesszen, amelyekre ugyan nem kizárólagosan illetékes a Pesti Központi Kerületi Bíróság, de azokra más bíróság kizárólagos illetékessége sem állapítható meg. A fentiek miatt a felperes elsődleges kereseti kérelmére a szerződés 8. pontjában rögzített illetékességi kikötés folytán a Pesti Központi Kerületi Bíróság kizárólagosan illetékes, a másodlagos és a harmadlagos kereseti kérelmet pedig a felperes jogosult összekapcsolni az elsődleges kereseti kérelemmel az arra kizárólagosan illetékes bíróság előtt. Kiemelte, tekintettel arra, hogy az eredeti kereseti kérelemben megjelölt szerződésen kívül okozott kár és jogalap nélküli gazdagodás jogalapot vonatkozásában a negatív illetékességi összeütközés feloldására a Kúria már döntött az eljáró bíróság kijelöléséről, a bíróság a megváltoztatott kereset alapján nem állapíthatja meg ismételten illetékessége hiányát a Pp. 174. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezésre tekintettel, ezért a Kúriához tett előterjesztést az eljáró bíróság kijelölése iránt.
- [7] A Kúria az eljárásra a járásbíróságot jelölte ki.
- [8] A Pp. 185. § (1) bekezdése értelmében a perfelvétel során keresetváltoztatásnak akkor van helye, ha a megváltoztatott kereset ugyanabból vagy – ténybeli és jogi alapon – összefüggő jogviszonyból ered, mint a korábbi kereset. A (2) bekezdés szerint a keresetváltoztatást tartalmazó nyilatkozatot a keresetlevélre vonatkozó szabályoknak megfelelő tartalommal kell megtenni, a (3) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy a bíróság visszautasítja a keresetváltoztatást tartalmazó nyilatkozatot, ha a benne foglalt kereset esetében e törvény szerint a keresetlevél visszautasításának lenne helye. Az idézett törvényi rendelkezésekből következően a perfelvételi szakban a keresetváltoztatás megengedhetőségét a Pp. egyrészt anyagi jogi feltételhez köti, amennyiben a megváltoztatott keresetnek ugyanabból vagy – legalább ténybelileg és jogilag – összefüggő jogviszonyból kell erednie, mint a korábbi kereset, másrészt eljárásjogi jellegű feltételként határozza meg, hogy a keresetváltoztatást tartalmazó nyilatkozat feleljen meg a keresetlevél

- kötelező tartalmi kellékeinek (Pp. 170. §), valamint, hogy a megváltoztatott kereset vonatkozásában ne álljon fenn keresetlevél visszautasítási ok, azaz perakadály (Pp. 176. §). A feltételek konjunktívak, bármelyik hiánya kizárja a keresetváltoztatás megengedhetőségét.
- [9] Jelen ügyben a Kúria abban egyetért a járásbíróság álláspontjával, hogy a felperes keresetváltoztatása megfelel a Pp. 185. § (1) bekezdésében előírt anyagi jogi és a (2) bekezdésében meghatározott eljárásjogi követelményeknek. Nem osztja azonban azt az álláspontját, miszerint a megváltoztatott kereset megengedett keresethalmazatot tartalmaz, és így nem áll fenn a Pp. 176. § (2) bekezdés c) pontja szerinti perakadály, amely szerint a bíróság visszautasítja a keresetlevelet, ha hiánypótlási felhívás ellenére a felperes nem nyújtott be – törvény által meg nem engedett keresethalmazatot vagy pertársaságot tartalmazó keresetlevél esetén – e törvény rendelkezéseinek megfelelő keresetlevelet.
- [10] Az egymással eshetőleges vagy valójában viszonyban álló több kereset (látszólagos tárgyi keresethalmazat) előterjesztésének egyik – a jelen kijelölési ügy szempontjából releváns – feltétele, hogy az egyes keresetek között ne legyen olyan, amelynek elbírálása más bíróság hatáskörébe vagy kizárólagos illetékességébe tartozik, ellenkező esetben ugyanis a keresethalmazat nem megengedett [Pp. 173. § (2) bekezdés b) pont]. Ennek megfelelően a bíróságnak a halmazatot alkotó keresetek mindegyikét érintően vizsgálnia kell az illetékességét, és ha azt állapítja meg, hogy a keresetek között van olyan, amelynek az elbírálására másik bíróság kizárólagosan illetékes, a felperest fel kell hívnia e perakadály megszüntetésére, és ha a felhívás eredménytelen, azaz a felperes beadványa ezt követően is meg nem engedett keresethalmazatot tartalmaz, akkor a keresetlevelet, illetve a keresetváltoztatást tartalmazó nyilatkozatot vissza kell utasítania [Pp. 176. § (2) bekezdés c) pont, Pp. 185. § (3) bekezdés], vagy az eljárást – annak bármely szakában és szakaszában – hivatalból meg kell szüntetnie [Pp. 240. § (1) bekezdés a) pont] (Kúria Pkk.I.24.705/2025/3.).
- [11] A járásbíróság tehát téves jogértelmezéssel jutott arra a következtetésre, hogy a Pp. 173. § (2) bekezdés b) pontja nem akadályozza annak, hogy az elsődleges kereseti kérelemre kizárólagosan illetékes Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt a felperes olyan egyéb – az elsődleges kereseti kérelemmel látszólagos halmazatban álló – kereseti kérelmeket is előterjesszen, amelyek elbírálására ugyan nem illetékes a Pesti Központi Kerületi Bíróság, de azokra más bíróság kizárólagos illetékessége sem állapítható meg. A Pp.-nek ugyanis nincs olyan rendelkezése, amely szerint a tárgyi halmazatot alkotó keresetek egyikére kizárólagosan illetékes bíróság előtt a halmazatot képező többi kereset akkor is előterjeszhető, ha azokra a másik keresetre kizárólagosan illetékes bíróság illetékessége egyébként nem állapítható meg.
- [12] A kifejtettek szerint a felperes keresetváltoztatása meg nem engedett tárgyi keresethalmazatot tartalmaz: a keresetváltoztatást tartalmazó nyilatkozatában elsődleges keresetként előterjesztett keresetének elbírálására – amint azt a járásbíróság helyesen megállapította – a Pesti Központi Kerületi Bíróság kizárólagosan illetékes, míg a másodlagos és harmadlagos keresetek tekintetében – a Kúria Pkk.V.24.779/2025/3. számú végzése szerint – a perre a járásbíróság az illetékes. A járásbíróságnak ezért hiánypótlási eljárást kell lefolytatnia, mivel csak annak eredményéhez képest tudja megállapítani, hogy a felperes mely kereseti kérelmét, illetve kérelmeit tartja fenn, és hogy ehhez képest a per elbírálására a járásbíróság vagy a Pesti Központi Kerületi Bíróság rendelkezik illetékességgel.
- [13] A Kúria hangsúlyozza, a jelen végzésével nem azt döntötte el, hogy melyik bíróság illetékes a per elbírálására. Ellenkezőleg, arra mutatott rá, hogy a keresetváltoztatást tartalmazó nyilatkozat a jelen formájában az illetékesség megállapítására nem alkalmas, ezért az hiánypótlásra szorul, és a kijelölés csupán arra vonatkozik, hogy a hiánypótlási eljárást a Pápai Járásbíróságnak kell lefolytatnia. A járásbíróság a hiánypótlási felhívás eredményéhez képest jut abba a helyzetbe, hogy meg tudja állapítani: a felperes keresete tartalmaz-e meg nem engedett keresethalmazatot; ha igen, az eljárást meg kell szüntetnie, ha nem, a fenntartott kereset alapján dönthet illetékessége fennállásáról, és ha azt állapítja meg, hogy a perre a Pesti Központi Kerületi Bíróság az illetékes, az iratokat ismételtelen fel kell terjesztenie a Kúriára az eljáró bíróság kijelölése végett.

(Kúria Pkk.I.24.586/2026/2.)

98I. Az ellenkérelem vagy annak valamely része vonatkozásában bekövetkezett döntési mulasztás nem szolgálhat az ítélet kérelemre történő kiegészítésének alapjául.

II. Ha a fél álláspontja szerint a bíróság nem döntött a perben érvényesített joggal szembeni védekezéséről, úgy azt fellebbezési vagy adott esetben felülvizsgálati kérelemben sérelmezheti [Pp. 355. § (1) és (4) bek.].

- [1] A másodfokú bíróság jogerős ítéletével helybenhagyta az elsőfokú bíróság kereset elutasító kijavított ítéletét; kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 245 000 forint + áfa másodfokú perköltséget; megállapította, hogy a 48 000 forint fellebbezési illeték az állam terhéen marad.
- [2] A felperes Pf.15. sorszámú beadványában – annak tartalma szerint – a jogerős ítélet kijavítását és kiegészítését kérte. A kiegészítés iránti kérelmét arra alapította, hogy a másodfokú ítélet nem tartalmazza a 2025. július 24-i és 2025. július 28-i beadványait, az azokban az alperes fellebbezési ellenkérelmére előadott észrevételeit, kérelmeit, amelyeket a másodfokú bíróság nem bíralt el.
- [3] A másodfokú bíróság végzésével a jogerős ítéletnek [42] pontját úgy javította ki, hogy: „2013. december 9-i pártfogó ügyvédi meghatalmazással”, a [44] pontját úgy javította ki, hogy: „Hivatkozott a 2024. október 25-i beadványára.” A felperesnek a jogerős ítélet kiegészítése iránti kérelmét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 355. § (4) bekezdése alapján visszautasította. A visszautasítás indokolása körében a Pp. 355. § (1) bekezdése felhívásával rámutatott: e jogszabályhely alapján akkor kérhető az ítélet kiegészítése, ha abban a bíróság nem határozott

- valamely kereseti kérelemről vagy annak valamely része felől, továbbá – habár annak helye lett volna – a perköltség viseléséről vagy az ítélet előzetes végrehajthatóságáról. A felperes ehhez képest a kérelmében nem állította, hogy a másodfokú bíróság ne bírálta volna el a fellebbezési kérelmét. Az a kifogása pedig, hogy nézete szerint a másodfokú ítélet indokolása nem tartalmazza az alperes fellebbezési ellenkérelmére benyújtott valamennyi észrevételét, nem eredményezheti az ítélet kiegészítését, mivel az ítéletnek olyan részére irányul, amely vonatkozásában nincs helye kiegészítésnek.
- [4] A felperes a kijavító végzés elleni fellebbezésében a kiegészítés iránti kérelmét visszautasító rész tekintetében elsődlegesen a végzés megváltoztatását és a kiegészítés iránti kérelmének helyt adó határozat hozatalát, másodlagosan a végzés hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [5] Indokolása szerint a másodfokú bíróság a Pp. 2. § (2) bekezdését, valamint 355. § (1) bekezdését megsértve nem bírálta el a fellebbezési ellenkérelemre benyújtott 2025. július 24-i és 2025. július 28-i beadványaiban előterjesztett kérelmeit. E beadványaiban elsődlegesen az alperes perköltségigényének elutasítását, és annak megállapítását kérte, hogy az alperes a perköltségét maga viseli. Másodlagosan a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésében meghatározott összegben kérte az alperes perköltségének megállapítását. Harmadlagosan az alperes által felszámított perköltség mérséklését kérte arra tekintettel, hogy az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel. Beadványaiban e kérelmeit részletesen megindokolta, és kérte az alperes kötelezését arra, hogy perköltségigényét okirattal igazolja. A kérelmei olyan lényeges kérelmek voltak, amelyeket a másodfokú bíróságnak el kellett volna bírálnia. Mivel erre nem került sor, a bíróság a másodfokú eljárásban nem bíralt el minden kérelmet.
- [6] Az alperes a fellebbezésre észrevételt nem tett.
- [7] A felperes fellebbezése alaptalan.
- [8] Az ítélet kiegészítése jogintézményével, annak az adott ügyben történő alkalmazhatóságával kapcsolatban a Kúria előjáróban az alábbiakra mutat rá.
- [9] A kiegészítés perorvoslati jellegű jogintézmény, célja az ítélet teljességének [Pp. 341. § (5) bekezdés] biztosítása. A határozat egyes (nem bármilyen jellegű) hiányosságának orvoslására szolgál annak érdekében, hogy bizonyos hiányosságok fellebbviteli (fellebbezési, illetve adott esetben felülvizsgálati) eljárás nélkül is kiküszöbölhetőek legyenek.
- [10] A Pp. alapvetően nem változtatott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (régii Pp.) kiegészítéssel kapcsolatos szabályain: általában akkor van helye kiegészítésnek, ha a bíróság nem döntött olyan kérdésben, amelyben határoznia kellett volna; kiegészítésre hivatalból és kérelemre is sor kerülhet; a kiegészítés által a bíróság nem változtathat az eredeti ítélet érdemén; a viszontkereset a keresettel egy tekintet alá esik, arra a kiegészítés szabályai megfelelően alkalmazandók. Lényeges változás azonban, hogy ha az ellenkérelem, vagy annak valamely része (pl. anyagi jogi kifogás) tekintetében nem döntött a bíróság, ez a hiányosság már nem orvosolható kiegészítő ítélet hozatalával. Az ítélet ilyen hibája perorvoslati eljárásban – fellebbezés, vagy a másodfokú bíróság hiányos határozata esetén és annak feltételei fennálltakor felülvizsgálat útján – korrigálhatók [Nagykommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez, Szerk. Wopera Zsuzsa, a Pp. 355. §-ához írt kommentár; egyezően *A polgári perrendtartás és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja II/III.* Szerk. Varga István, 1503., 4019. HVG–ORAC, Budapest 2018., továbbá: *Polgári eljárásjog. Kommentár a gyakorlat számára II.* Harmadik kiad. 5. pótlás, Szerk. Petrik Ferenc, 725. ORAC, Budapest].
- [11] A Pp. 355. § (1) bekezdésének a perköltségigénnyel szembeni ellenkérelemben – az adott esetben a felperesnek az [5] bekezdésben részletezett beadványában – előadottakra is megfelelően irányadó helyes értelmezése szerint tehát az ellenkérelem, vagy annak valamely része vonatkozásában bekövetkezett döntési mulasztás nem szolgálhat az ítélet kérelemre történő kiegészítésének alapjául. Ha a fél álláspontja szerint a bíróság nem döntött a perben érvényesített joggal szembeni védekezéséről, úgy azt fellebbezési vagy adott esetben felülvizsgálati kérelemben sérelmezheti.
- [12] A fentiek miatt az adott ügyben a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül utasította vissza a felperes kiegészítés iránti kérelmét.
- [13] Minderre figyelemmel a Kúria a fellebbezéssel támadott végzést helybenhagyta.

(Kúria Pf.I.24.575/2026/2.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

GAZDASÁGI SZAKÁG

99I. Ha a változásbejegyzési kérelem a gazdasági társaság legfőbb szervének határozatán alapul, a cégbírósnak a cégeljárás keretei között a legfőbb szerv határozatának okiratokból megállapítható jogszerűségét is vizsgálnia kell, ezért ennek vizsgálatára a bíróság is jogosult a változásbejegyző végzés hatályon kívül helyezésére irányuló kontrollperben [2006. évi V. törvény (Ctv.) 27. § (2) bek. a)–c) pont, 33. § (1) bek., 46. §, 50. § (1)–(2) bek., 65. §, 66. § (3) bek.].

II. A Ptk. 2021. június 30-ig hatályos 3:158. § (1) bekezdése alapján ex lege megszűnt betéti társaság a megszűnésének időpontját követően előterjesztett változásbejegyzési kérelme nem jegyezhető be, amennyiben a megszűnés ténye a benyújtott iratok alapján megállapítható [Ptk. 3:158. §; 2021. évi XCV. törvény 49. § (6) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az egy beltaggal és egy kültaggal működő alperesi betéti társaság képviselőre jogosult vezető tisztségviselője, egyben egyedüli beltagja 2020. november 29-én elhunyt. Erről a cégbírósnak a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás közlése alapján 2020. december 29-én értesült, az elhunyt vezető tisztségviselő törlése automatikusan átvezetésre került az alperes cégjegyzékében.
- [2] A Cégbírósnak 2021. január 18-án 36. sorszámú végzésében tájékoztatta az alperest, hogy amennyiben a beltag tagsági jogviszonyának 2020. november 29-én történt megszűnését követő hat hónapon belül nem jelent be új beltagot, úgy a társaság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:152. § (2) bekezdésének megfelelően a törvény erejénél fogva megszűnik.
- [3] Az alperes 2024. március 12-én nyújtotta be a változásbejegyzési kérelmét a cégbírósnak, amelyben a cég székhelyében, telephelyében, a tagok és a vezető tisztségviselő személyében bekövetkezett változások cégjegyzékbe történő bejegyzését kérte. A cégbírósnak a 2024. március 12-én meghozott Cg.41. számú végzésével az alperes kérelmével egyezően elrendelte a változások bejegyzését a cégjegyzékbe.
- [4] Ezt követően az alperessel szemben hivatalból indított törvényességi felülvizsgálati eljárásában a 2024. május 15-én hozott Cgt. /2. számú végzésében megállapította, hogy a cég 2021. május 29-én a törvény erejénél fogva megszűnt, és elrendelte a céggel szemben a kényszertörési eljárás megindítását.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes keresetében a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 65. §, 66. § (3) bekezdése alapján a Cg. 41. számú

változásbejegyzést elrendelő végzés hatályon kívül helyezését és a cégbírósnak felhívását kérte, hogy az alperessel szemben törvényességi felülvizsgálati jogkörben a szükséges intézkedést alkalmazza.

- [6] Keresetében a Ptk. 3:154. §-ára, a 3:158. §-ára, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény módosításáról szóló 2021. évi XCV. törvény 49. § (6) bekezdésére, a Ctv. 27. § (2) bekezdés a), b) és c) pontjaira, a 33. § (1) bekezdésére, a 35. §-át továbbá a 45. § (1)–(3) bekezdéseire, 46. § (1), (3) és (6) bekezdéseire, az 50. § (1) és (2) bekezdéseire, valamint a 75. § (1) bekezdésére, 76. § (1) bekezdésére hivatkozással állította, hogy a változásbejegyzés iránti kérelem elutasításának lett volna helye.
- [7] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a hagyatéki eljárás csak 2023. július 15-én fejeződött be, ebből adódóan is jogvita alakult ki a bérbeadóval, aminek a rendezése is szükséges volt az üzlet további működtetésének érdekében. A társaság akadályoztatása miatt álláspontja szerint a Ptk. 2021. június 30-ig hatályos rendelkezésében meghatározott jogvesztő határidőt nem lehet jelen esetben alkalmazni. Hangsúlyozta, hogy a beltag halála okán az alperes megszűnése törvényességi felülvizsgálati eljárásra tartozó kérdés.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a cégbírósnak Cg. 41. számú változásbejegyző végzését hatályon kívül helyezte, és felhívta a cégbírósnak a céggel szemben törvényességi felülvizsgálati jogkörben szükséges intézkedést alkalmazására.
- [9] Ítélete indoklásában rámutatott, a perbeli esetben a beltag halálának időpontjára tekintettel a Ptk. 2021. június 30-ig hatályos 3:158. §-ának rendelkezései alkalmazandóak, amely szerint a betéti társaságként való működés feltételei helyreállításának bejelentésére előírt hat hónapos határidő jogvesztő. Elmulasztása esetén igazolásnak nincs helye, irreleváns, hogy a hagyaték átadására mikor került sor. A társasági szerződés módosításának és a változásbejegyzés iránti kérelem benyújtásának akkor is meg kell történnie, ha ez idő alatt a hagyaték átadására még nem került sor, nincs jogerős hagyatékátadó végzés. Mindezek miatt a bíróságnak nem volt lehetősége mérlegelésre a jogkövetkezmény alkalmazását illetően, így nem fogadhatta el az alperes azon védekezését sem, amely szerint nem volt tudomása a jogkövetkezményekről.
- [10] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította.
- [11] A jogerős ítélet szerint az elsőfokú bíróság a döntéshez szükséges mértékben feltárta a tényállást, azonban döntésével és annak indoklásával a másodfokú bíróság nem értett egyet. Kifejtette, a Ctv. 65. §-a szerinti ún. kontrollperben a keresetben

megjelölt jogszabálysértés vizsgálata kizárólag a változásbejegyző végzés alapjául szolgáló változásbejegyzési eljárás okiratain és a cég cégjegyzékének, vagy a cégnyilvántartásnak az egyéb adatain alapulhat. A kereset elbírálásánál annak is jelentősége van, hogy a cégbíróság által a cégnyilvántartás adatai alapján észlelt tények a változásbejegyzési eljárásban mennyiben vizsgálhatóak. A másodfokú bíróság a jogbiztonság alkotmányos elvével nem tekintette összhangban állónak, ha egy jogvitát több eljárásban, esetlegesen eltérő tartalommal döntenek el, ezért álláspontja szerint a Ctv. 46. § (1) bekezdése csak úgy értelmezhető, hogy az okiratok jogszabályi megfelelésségének vizsgálata a cégeljárásban azokra a tartalmi kérdésekre korlátozódik, amelyekre a Ctv.-ben, illetőleg a Ptk.-ban szabályozott más eljárások hatálya nem terjed ki.

- [12] Kifejtette, a Ctv. 78. § (1) bekezdése csak szűk körben és a perbelitől eltérő okból engedi meg, hogy a változásbejegyzési kérelem elbírálása során hivatalból törvényességi felügyeleti eljárás induljon. A perben felülvizsgált változásbejegyzési eljárásban a cégbíróságnak nem volt jogszabályi felhatalmazása annak vizsgálatára, hogy a nyilvántartásban szereplő alperes jogutód nélküli megszűnését előidéző feltétel bekövetkezett-e. A cégbíróság a felülvizsgált változásbejegyzési eljárás során és a változásbejegyzést elrendelő végzésével ezért nem sértette meg a felperes keresetében megjelölt jogszabályokat.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [13] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Allította, hogy a jogerős ítélet sérti polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 266. § (2) bekezdését, a Ctv. 65. § (3) bekezdését, 66. § (3) bekezdését, 78. § (1) bekezdését és a Ptk. 2021. június 30. napjáig hatályos 3:158. § (1) bekezdését.
- [14] A felperes álláspontja szerint a cégbíróságnak és a kontrollperben eljáró bíróságnak is Pp. 266. § (2) bekezdése alapján figyelembe kell vennie a hivatalból tudomására jutott tényeket, és annak alapján a kérelem elutasításának lett volna helye.
- [15] A felperes emellett arra is hivatkozott, hogy az alperes a változásbejegyzési eljárásra irányuló kérelem nyomtatványon 2020. november 29. napjával kérte az elhunyt beltág törlését a cégjegyzékből, a kérelem alapjául szolgáló, és a változásbejegyzési eljárásban csatolt létesítő okirat módosítás kelte pedig 2024. február 22. napja volt. Az adatváltozás alapjául szolgáló, az alperes határozatait rögzítő jegyzőkönyv is tartalmazta a volt beltág halálának tényét, és az elhalálozás időpontját. A cégbíróságnak pedig a nemperes eljárás keretei között a legfőbb szerv határozatának okiratból megállapítható jogszerűségét is vizsgálnia kellett volna. Ezért a becsatolt okiratok alapján is egyértelmű és nyilvánvaló volt az a tény, hogy a beltág tagsági jogviszonya több mint hat hónapja megszűnt. A felperes utalt e körben a Kúria Gfv.30.141/2024/7. számú precedens határozatára.
- [16] Hangsúlyozta, hogy tévedett a másodfokú bíróság akkor is, amikor a hivatalból ismert tények megállapítására irányuló kötelezettséget a Ctv. 78. §

(1) bekezdésében írt, a változásbejegyzési eljárással párhuzamosan hivatalból indítható törvényességi felügyeleti eljárásban történő, bizonyítás felvételén alapuló ténymegállapítással azonosította, mert ez az álláspont a felperes véleménye szerint ellentétes a több évtizede kialakult és egységes bírói gyakorlattal.

- [17] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Arra hivatkozott, hogy a cégbíróság által a változásbejegyzési eljárásban vizsgálható, a változásbejegyzés alapjául szolgáló iratok a jogszabályoknak maradéktalanul megfeleltek, ezen okiratok vizsgálata alapján az eljáró cégbíróság helyesen döntött a változás bejegyzéséről, ahogyan erre a jogerős ítélet is rámutatott.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [18] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem korlátai között vizsgálta, és azt az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.
- [19] A felperes a felülvizsgálati kérelmében alappal hivatkozott arra, hogy ha a változásbejegyzési kérelem a gazdasági társaság legfőbb szervének határozatán alapul, a cégbíróságnak a cégeljárás keretei között a legfőbb szerv határozatának okiratokból megállapítható jogszerűségét is vizsgálnia kell, így ennek vizsgálatára a bíróság is jogosult a változásbejegyző végzés hatályon kívül helyezésére irányuló kontrollperben. Ez következik a jogerős ítéletben is felhívott Ctv. 46. § (1) bekezdéséből, amely szerint a cégbíróság a kérelem érdemi vizsgálata körében megvizsgálja, hogy azok az adatok, amelyeknek a bejegyzését az adott cégformára vonatkozóan e törvény előírja, illetve a létesítő okirat, valamint a bejegyzési kérelem alapjául szolgáló, az 1–2. számú mellékletben felsorolt, csatolandó egyéb okiratok megfelelnek-e a jogszabályok rendelkezéseinek (Kúria Gfv.VI.30.141/2024/7.).
- [20] Az adott ügyben a 2024. március 12-én előterjesztett változásbejegyzési kérelemhez benyújtott, a Ctv. 1. számú mellékletének I.2.c) pontja alapján kötelezően csatolandó, a legfőbb szerv változás alapjául szolgáló határozatait rögzítő tagok gyűléséről felvett jegyzőkönyv tartalmazta az egyedüli beltág 2020. november 29-én bekövetkezett halálának tényét, amelyhez igazodott a változásbejegyzési kérelemben a volt egyedüli beltág törlésének (2020. november 29.) és az új tagok bejegyzésének (2024. február 22.) időpontja. Önmagában ezekből a cégbíróságnak észlelnie kellett volna, hogy változásbejegyzési kérelem benyújtását megelőzően bekövetkezett a betéti társaság Ptk. 3:158. § (1) bekezdésében meghatározott ex lege megszűnésének az oka, ezért a kért adatváltozások elhatározására az alperesnek már nem volt jogszerűen lehetősége, az a Ptk. fenti rendelkezésébe ütközött. Erre tekintettel a változásbejegyzési kérelem nem lett volna teljesíthető (Kúria Gfv.VII.30.779/2017/4., BH2019. 53.).
- [21] Figyelemmel arra, hogy a kereset tárgyát képező változásbejegyzést elrendelő végzés, és erre tekintettel a keresetet elutasító jogerős ítélet jogszabálysértő jellege önmagában a fenti okból megállapítható volt, a Kúria a továbbiakban nem

vizsgálta a felülvizsgálati kérelemben előadott további hivatkozásokat.

- [22] A Kúria a kifejtettre tekintettel a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a jogszabályoknak megfelelő elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

(Kúria Gfv.VI.30.156/2025/6.)

100I. A felülvizsgálati kérelemben önmagában a megsértett anyagi jogszabály megjelölése a bizonyítás eredményének mérlegeléséről rendelkező jogszabály [Pp. 279. § (1) bekezdés] megjelölésének és a hozzá kapcsolódó adekvát indokolás előadásának hiányában kizárja annak vizsgálatát, hogy a tényállás megállapítása során a másodfokú bíróság bizonyítás eredményének mérlegelésére nyilvánvalóan helytelen, okszerűtlen következtetése vezetett-e [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 413. § (1) bek., 423. §].

II. A vagyonsökkenés fogalma az adósnak a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet alatti aktív vagyonához kötődik, vagyis a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésében szabályozott felelősségi tényállás első fordulata a hitelezői követelések fedezetét jelentő aktív adósi vagyon védelmét kívánja biztosítani, illetőleg az e vagyon csökkenését eredményező, a hitelezői érdekeket figyelmen kívül hagyó vezetői magatartást kívánja szankcionálni [1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 3. § (1) bek. e) pont, 33/A. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű alperes 2015. október 20-tól az adós „f.a.” felperes önálló képviseleti joggal rendelkező cégvezetője, tisztségét 2017. január 3-tól munkaviszony alapján tölti be, míg a II. rendű alperes – az I. rendű alperes gyermeke – 2015. október 20-tól a felperes önálló képviseleti joggal rendelkező vezető tisztségviselője. Az I. rendű alperes a felperes döntéseinek meghozatalára ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt, a szakképzettsége, nyelvismerete révén, a részvételével szerzett a cég üzleti partnereket, közösen a II. rendű alperessel döntöttek el, hogy kivel, milyen módon szerződnek.
- [2] A felperes 2015. év második felétől foglalkozott élelmiszeripari gépgyártással, és értékesített gépeket nagyrészt ország B. területén. A felperes nevében az I. rendű alperes mint cégvezető által aláírt, 2021. április 1-jén kelt kölcsönszerződés szerint a felperes mint kölcsönadó az ország székhelyű cég mint kölcsönvevő részére 2021. április 1-jén 20 000 000 forint kölcsönt adott készpénzben 2022. december 31-i visszafizetési határidővel. Rögzítették, hogy a kölcsönt kamat terheli, amelynek mértéke az érvényes jegybanki alapkamat + 4%-a, vagyis 4,60%. A megállapodás szerint a kölcsön visszafizetése a lejáratú határidő előtt is történhet.
- [3] A kölcsönszerződés megkötésénél megelőzően, 2020. március 30-án adásvételi szerződés jött létre a Cég1 mint vevő, cég, és az I. rendű alperes által képviselt felperes mint eladó között, amely szerződés tárgya konzervtermékek címkézésére, csomagolására szolgáló használt berendezés komplexum volt. A szerződés összértékét 331 000 euróban jelölték meg a felek.
- [4] A 2020. évi egyszerűsített éves beszámoló szerint 2020. december 31-én a felperes vagyona 52 937 000 forint eszköz volt, amelyből forgóeszköz 49 828 000

forint, ebből követelés 48 125 000 forint, pénzeszköz 1 703 000 forint, amivel szemben a rövid lejáratú kötelezettségek összege 43 164 000 forint volt. A 2021. évi egyszerűsített éves beszámoló szerint 2021. december 31-én a felperes eszközvagyon 53 336 000 forint volt, amelyből forgóeszköz 51 935 000 forint, ebből készlet 13 650 000 forint, követelés 36 347 000 forint, pénzeszköz 1 938 000 forint volt, amivel szemben a rövid lejáratú kötelezettségek összege 41 482 000 forint volt.

- [5] A felperesnek a fenti kölcsönszerződés 2021. április 1-jei aláírását megelőző napon, 2021. március 31-én a Banknál vezetett Deviza Start számla záróegyenlege -36,68 euró, az ugyanott vezetett F. számla záróegyenlege -8123 euró volt. A Nemzeti Adó- és Vámhatóság (NAV) adószámla egyenlege a 2021. március 25-i állapot szerint 7 462 817 forint összegű tartozást mutatott, különböző adónemekben. A felperesnek a kölcsönszerződés megkötésének időpontjában vételár jogcímén a Cég2 felé 3 329 515 forint, 2020. július 28. és 2020. december 10. közötti esedékességű, lejárt tartozása állt fenn.
- [6] A felperessel szemben a perbeli kölcsönszerződés aláírását megelőzően a 2021. márciusában elrendelt és cégjegyzékbe bejegyzett, folyamatban volt végrehajtási eljárások 2021. március 30-án, 2021. május 19-én és 2021. július 16-án törésre kerültek. A fenti kölcsönszerződés aláírását megelőzően a felperessel szemben eredménytelen végrehajtási eljárás nem volt.
- [7] A felperes a 2022. július 6-án benyújtott kérelem alapján 2023. május 24-i kezdő időponttal felszámolás alá került. A felszámolási eljárásban bejelentett hitelezői igények összege 27 274 355 forint.
- [8] A felperes fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete 2021. március 30-át megelőzően bekövetkezett.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [9] A felperes módosított keresetében csodeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 33/A. § (1)–(3) bekezdései alapján annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű alperes mint árnyékvezető és a II. rendű alperes mint vezető tisztségviselő a felperes fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkeztét követően vezetői feladataikat nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látták el, és ezzel okozati összefüggésben a gazdálkodó szervezet vagyona 20 000 000 forinttal csökkent. A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezésének időpontját 2021. március 31-ében jelölte meg, hivatkozással a kölcsönszerződés időpontjában lejárt, a NAV felé fennálló 7 462 817 forint, és a Cég2 felé fennálló 3 329 515 forint tartozásra, a bankszámlák negatív egyenlegére, és arra, hogy a 2020., 2021. évi beszámolók alapján a felperes likvid vagyona – pénzeszköze – a rövid lejáratú kötelezettségeket meghaladta. Álláspontja szerint az alpereseknek a kölcsön nyújtásakor tisztában kellett lenniük azzal, hogy jelentős tartozás halmozódott fel, és a rendelkezésre álló likvid vagyon a tartozások kiegyenlítésére nem nyújt fedezetet.

- [10] Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [11] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Az I. rendű alperes személyes előadása alapján megállapított tényállásból arra a következtetésre jutott, hogy az I. rendű alperes a családi céggént működő felperes döntéseinek meghozatalára tényleges meghatározó befolyást gyakorolt. A keresetet azonban vele és a II. rendű alperessel szemben is azért utasította el, mert arra a következtetésre jutott, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján – a mérlegadatokkal szemben, önmagában amiatt, hogy felperesnek a NAV és a Cég2 felé fennálló tartozásai voltak, amelyek később sem térültek meg, és a bankszámla egyenlege negatív volt – nem állapítható meg, hogy a felperes a kölcsönszerződés megkötésének időpontjában fizetési képtelenséggel fenyegető helyzetben volt, ezt a felperes eredményesen nem bizonyította. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a 2020. és 2021. évi rövid lejáratú kötelezettségek összege nem haladta meg a forgóeszközök mértékét, a Cég2 a perbeli kölcsönszerződést követően is értékesített a felperes felé eszközöket, állított ki számlákat, az adótartozásra pedig a szerződéskötést megelőzően nem került kibocsátásra eredménytelen inkasszó, végrehajtás nem volt folyamatban. A fizetési képtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezése hiányában nem vizsgálta az alperesek felelősségének megállapításához szükséges egyéb törvényi tényállási elemeket.
- [12] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és megállapította, hogy az I. rendű és a II. rendű alperes a felperes fizetési képtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkeztét követően a vezetői feladataikat nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látták el, és ezzel okozati összefüggésben a gazdálkodó szervezet vagyona 20 000 000 forinttal csökkent. Megállapította azt is, hogy az alperesek felelőssége egyetemleges.
- [13] A jogerős ítéletben írtak szerint helyesen indult ki az elsőfokú bíróság abból, hogy a Cstv. 33/A. § (1) bekezdés első fordulata szerinti felelősség megállapításának konjunktív feltételei közül elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a felperes által állított alperesi magatartás időpontjában fennállt-e a fizetési képtelenséggel fenyegető helyzet, tévesen jutott azonban arra a következtetésre, hogy a perben ez a tény nem nyert bizonyítást. Erre tekintettel az anyagi felülbírálat körében a másodfokú bíróság – a bizonyítás eredményének okszerűtlensége okán – az elsőfokú bíróság ítéletének tényállásából mellőzte azt a megállapítást, hogy a felperes 2021. március 30-án nem volt fizetési képtelenséggel fenyegető helyzetben, és kiegészítette az ítélet tényállását azzal, hogy a felperes fizetési képtelenséggel fenyegető helyzete 2021. március 30-át megelőzően bekövetkezett.
- [14] A másodfokú bíróság megítélése szerint ez abból a nem vitatott tényből következett, hogy az adós a kölcsönszerződés megkötését megelőzően jelentős összegű adótartozást halmozott fel, amelynek kiegyenlítésére nem volt képes; továbbá jelentős összegű tartozást halmozott fel szerződő partnere, a Cég2 felé is, amelyet úgyszintén nem tudott megfizetni. A vezető tisztségviselőnek a fizetési képtelenséggel fenyegető helyzetet előre látnia kellett, feladata volt ugyanis, hogy figyelemmel kíséresse a gazdálkodó szervezet esedékes, lejárt tartozásait. Az I. rendű alperes tudatában volt annak, hogy a felperesnek hátraléka van a NAV, valamint a Cég2 felé, de elsősorban a 2020. évben kötött szerződést kívánták teljesíteni. A Cég2-től vásárolt anyagokat is munkára szállították, az volt az elsődleges, hogy ezt el tudják végezni, a "kinti" költségeket helyezték előtérbe.
- [15] A másodfokú bíróság abban egyetértett az elsőfokú bírósággal – a kifejtett indokokkal egyezően –, hogy az I. rendű alperes a felperes vezetőjének minősül a Csódtv. 33/A. § (2) bekezdése értelmében.
- [16] Rögzítette, hogy a felelősség megállapításának további feltétele a vagyonsökkenés, amely a kölcsönszerződés megkötésével és annak teljesítésével bekövetkezett. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a vagyonsökkenés alatt a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésének alkalmazása során az adós Cstv. 3. § (1) bekezdés e) pontja szerinti vagyonának a fizetési képtelenséggel fenyegető helyzetben bekövetkező csökkenését kell érteni. A Cstv. 3. § (1) bekezdés e) pontja szerint ugyanis a Cstv. alkalmazásában a gazdálkodó szervezet vagyonának az minősül, amit a gazdálkodó szervezetre vonatkozó számviteli jogszabály befektetett eszköznek vagy forgóeszköznek minősít. A vagyonsökkenés fogalma tehát az adósnak a fizetési képtelenséggel fenyegető helyzet alatti aktív vagyonához kötődik.
- [17] A másodfokú bíróság vizsgálta, hogy a kölcsönszerződés megkötése és teljesítése a hitelezői érdekeket figyelembe vevő vezetői eljárásnak tekinthető-e. Ezzel összefüggésben rámutatott, hogy a jelentős tartozásállománnyal rendelkező adós esetén a meglévő pénzeszköz radikális csökkentése, a likvid pénzeszköz biztosíték nélküli kölcsönadása nyilvánvalóan hitelezői érdekeket sértő magatartás. Az alperesek csupán állították, hogy a pénzáradás valójában egy, a felperes gazdasági érdekeit szolgáló, a Cég1-el kötött adásvételi szerződéshez kapcsolódó ügylet volt, ezt a tényt azonban sem a kölcsönszerződés, sem a Cég1-el kötött szerződés nem támasztja alá. Sőt, ez utóbbi kifejezetten cáfolja, hiszen, ha a külföldi partnerrel a szerződés már létrejött, akkor nem érthető, hogy miért lett volna szükség a közvetítő cégre, és arra, hogy az ilyen összegű „előleget” kapjon.
- [18] A jogerős ítélet indokolása szerint a Cstv. 33/A. § (4) bekezdése alapján az alperesek olyan intézkedések bizonyításával tudták volna magukat kimenteni a felelősség alól, amelyek a hitelezői veszteségek elkerülését, csökkentését célozták volna, azonban ilyenekre még csak nem is hivatkoztak. Valójában azt állították, hogy az adós felszámolásához rajtuk kívül álló, tőlük független okok vezettek, amelyeket elhárítani nem tudtak. Felelősségük azonban nem azon alapul, hogy a felperes felszámolás alá került, így az ebben való véltenség nem alapozza meg a felelősség kimentését.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [19] A jogerős ítélet ellen az alperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. Állították, hogy a jogerős ítélet sérti a Csódtv. 33/A. § (1) bekezdését.

- [20] Az alperesek a felülvizsgálati kérelmükben – megismételve lényegében a perben már kifejtett ellenkérelmüket – előadták, hogy a kölcsönszerződés megkötésének időpontjában a felperes nem volt fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben. Hivatkoztak arra is, hogy valójában nem kölcsönnyújtásra került sor, a szerződés a Cég1-el kötött szerződéshez kapcsolódik, az átadott összeg a kölcsönvevő közvetítói tevékenységének ellentételezése lett volna, amelynek díját utólag számlázta volna le a kölcsönvevő, ekkor történt volna meg az elszámolás. Erre azért volt szükség, hogy az élelmiszeripari gépek gyártására vonatkozó szerződést a felperes megnyerje, ehhez ugyanis szüksége volt egy külföldi közvetítőre, ez a cég volt a kölcsönvevő. Az utólagos elszámolás azonban a háború kitörése miatt elmaradt mind a kölcsönvevővel, mind a vevővel. Hivatkoztak arra, hogy mindent megtettek, hogy a felperes eredményesen működhessen, a kialakult háborús helyzet tőlük független, elháríthatatlan ok volt, ha a háború nem következik be, a felperes nem került volna felszámolás alá, illetve arra is, hogy ha a háborús helyzet megszűnik, a követelés érvényesíthető lesz. Utaltak arra is, hogy a perbeli esetben nem arról volt szó, hogy az ügyvezető a felperes anyagi helyzetét kívánta rontani a kölcsönadással, hanem éppen arról, hogy az eredményes működés érdekében tette ezt.
- [21] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [22] A Kúria a jogerős ítéletet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és az abban megjelölt okokból nem találta jogsabálysértőnek.
- [23] Előrebocsátja a Kúria, hogy a felülvizsgálati rendkívüli perorvoslat, a felülvizsgálati eljárás nem egyenes folytatása a jogerősen lezárt pernek. Tárgya a jogerős ítélet [Pp. 406. § (1) bekezdés], ebből következően a felülvizsgálati kérelemnek a jogerős ítéletben kifejtettekkel szemben kell érvelést tartalmaznia, mégpedig a Pp. 413. § (1) bekezdés *b*) pontjában meghatározott tartalommal.
- [24] A felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban kiemeli azt is, hogy a Pp. 406. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés felülvizsgálatát a Kúriától a fél, valamint a rendelkezés rá vonatkozó része ellen az, akire az ítélet rendelkezést tartalmaz, az ügy érdemére kiható jogsabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással kérheti. A Pp. 413. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint a felülvizsgálati kérelemnek a beadványokra vonatkozó általános szabályok mellett tartalmaznia kell a jogsabálysértés pontos megnevezésével, a jogsabályhely megjelölésével azt az eljárásjogi, illetve anyagi jogi jogsabálysértést, amely kihatott az ügy érdemi eldöntésére, valamint annak indokait, hogy a fél az új határozat hozatalát vagy a határozat hatályon kívül helyezését milyen okból kívánja.
- [25] A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő tartalmi kellékei a jogsabálysértés és a megsértett jogsabály megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt konkrétan megjelöli a megsértett jogsabályhelyet, másrészt a hivatkozott jogsabálysértést tartalmilag körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogsabálysértésre hivatkozása indokát ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogsabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a fenti tartalmi követelményekkel, ellenkező esetben a tartalmilag fogyatékos felülvizsgálati kérelmet – vonatkozó részében – a Kúria nem vizsgálhatja érdemben. A felülvizsgálati kérelmek kötelező tartalmi eleme – egyebek mellett – a megsértett jogsabályhely megjelölése, amelyet konkrétan, a jogforrás, a paragrafusszám, az esetleges bekezdések és pontok számának megadásával kell meghatározni, követelmény továbbá az is, hogy az így megjelölt jogsabályhely megfeleljen a jogsabálysértés szöveges körülírásának.
- [26] Az előzőekből következő alapvető elvárás a felülvizsgálati kérelemmel szemben – érdemi elbíráláshoz és eredményességéhez –, hogy a felülvizsgálati kérelem hivatkozásai a fenti tartalommal megfeleltethetők legyenek a jogerős ítéletnek: a felülvizsgálatot kérő félnek a jogerős ítélet indokaival, érveivel szemben, azok cáfolatára kell az ellenérveit megfogalmaznia. Emiatt nem vezethet eredményre az a felülvizsgálati kérelem, amely a jogi érveit nem ütközteti a jogerős ítélet indokolásával [Kúria Pfv.20.844/2019/4. (megjelent BH 2020. 331. számon is)]. A felülvizsgálati kérelemben ezért az azt előterjesztő félnek az álláspontja szerint a másodfokú bíróság által a jogerős ítélet meghozatalakor elkövetett jogsabálysértéseket kell megjelölnie [Kúria Pfv.20.797/2016/11. (megjelent BH 2017. 232. számon is)]. Emellett a felülvizsgálati kérelemben nem elegendő a korábbi nyilatkozatokra történő utalás [Kúria Pfv.20.301/2015/6. (megjelent BH 2015. 307. számon is)].
- [27] Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben megsértett jogsabályhelyként kizárólag a Cstv. 33/A. § (1) bekezdését jelölték meg. A kérelemből kitéhetően ugyanakkor – egyebek mellett – a jogerős ítéletnek azt a megállapítását is támadták, hogy a felperes már 2021. március 30-át megelőzően fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben volt. A másodfokú bíróság ugyanis az elsőfokú bíróság ítéletének tényállását e körben – a Pp. 369. § (3) bekezdés *a*) pontja alapján, a bizonyítás eredményének okszerűtlensége okán – módosította. Az alperesek felülvizsgálati kérelmük e részében a jogerős ítélettel megállapított tényállást kifogásolták.
- [28] Az alperesek hivatkozása a Pp. 279. § (1) bekezdése megsértésének lehetőségét veti fel. E jogsabályi rendelkezés szerint a bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg. E szabályt azonban az alperesek felülvizsgálati kérelmükben megsértett jogsabályhelyként nem jelölték meg – mint ahogyan a Pp. más rendelkezését sem –, a tényállás megállapítása, a bizonyítékok

- mérlegelése a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezésével kapcsolatban ezért a felülvizsgálati eljárás fentiekben ismertett korlátaira figyelemmel adekvát jogszabálysértés [Pp. 279. § (1) bekezdés] megjelölésének hiányában nem volt felülbíráható.
- [29] A Kúria rámutat, hogy önmagában az anyagi jogi szabály [jelen esetben a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése] megsértésként történő megjelölése a mérlegelési szabály [Pp. 279. § (1) bekezdés] megjelölése és a hozzá kapcsolódó adekvát indokolás hiányában kizárja annak vizsgálatát, hogy a tényállás megállapítása során a másodfokú bíróság bizonyítékmerlegelése nyilvánvalóan helytelen, okszerűtlen anyagi jogi következtetésre vezetett-e. Ettől függetlenül megjegyzi, hogy a felülvizsgálati eljárásban – a felülvizsgálati kérelem rendkívüli perorvoslat jellegéből következően – nincs is helye a bizonyítékok ismételt egybevetésének és felülmérlegelésének (BH 2013. 119., BH 2002. 29.). A jogerős ítélet csak akkor tekinthető megalapozatlannak a tényállás megállapítása körében és bírálható felül jogszabálysértés miatt a Pp. 279. § (1) bekezdése alapján, ha a tényállás iratellenes, a bizonyítékok mérlegelésének eredménye okszerűtlen. A bizonyítékok mérlegelése pedig abban az esetben tekinthető okszerűtlennek, ha az adott bizonyítékokból kizárt volt a másodfokú bíróság által elfogadott következtetés. Amennyiben a beszerzett bizonyítékok értékelésének eredményeként lehetséges volt, vagyis nem volt kizárt az adott tényállás megállapítása a logika szabályai szerint, a megállapított tényállás nem bírálható felül, akkor sem, ha a felülvizsgálati eljárásban eljáró bíróság a bizonyítékok egybevetésével más ténybeli következtetésre jutna. A felülmérlegelés tilalmát áttörni engedő hiba, nyilvánvalóan okszerűtlen következtetés tehát akkor állapítható meg, amennyiben a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülbírált határozattól eltérő következtetésre lehetne jutni (BH 2013. 119., BH 2006. 403.). Ez a helyzet pedig a jelen ügyben nem állt fenn.
- [30] A Cstv. 33/A. § (1) bekezdésében írt törvényi tényállási elemek megvalósulásának vizsgálata körében helytállóan jutott a másodfokú bíróság arra a megállapításra, hogy az alperesek magatartásával, vagyis a kölcsönszerződés megkötésével és annak teljesítésével okozati összefüggésben a felperesnél a vagyonsökkenés bekövetkezett.
- [31] A Kúria hangsúlyozza, hogy vagyonsökkenés alatt a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésének alkalmazása során az adós Cstv. 3. § (1) bekezdés e) pontja szerinti vagyonának a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben bekövetkező csökkenését kell érteni. A Cstv. 3. § (1) bekezdés e) pontja szerint ugyanis a Cstv. alkalmazásában a gazdálkodó szervezet vagyonának az minősül, amit a gazdálkodó szervezetre vonatkozó számviteli jogszabály befektetett eszköznek vagy forgóeszköznek minősít. A vagyonsökkenés fogalma tehát az adósnak a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet alatti aktív vagyonához kötődik, vagyis a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésében szabályozott felelősségi tényállás első fordulata a hitelezői követelések fedezetét jelentő aktív adósi vagyon védelmét kívánja biztosítani, illetőleg az e vagyon csökkenését eredményező, a hitelezői érdekeket figyelmen kívül hagyó vezetői magatartást kívánja szankcionálni. Mindezek értelmében a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésében írt vagyonsökkenés akkor is megállapítható, ha a hitelezői érdekeket figyelmen kívül hagyó magatartás visszerthes szerződés teljesítéseként jelentkezik, például ha a vezető tagi kölcsön visszafizetéséről dönt. A vezető tisztségviselő tehát nem mentesülhet a felelősség alól arra hivatkozással, hogy az egyébként a hitelezői érdekeket figyelmen kívül hagyó magatartással megkötött, kirívóan kockázatos, az adós számára előnytelen szerződés visszerthes volt, illetve hogy a hitelezői érdekeket figyelmen kívül hagyó döntés alapján nyújtott szolgáltatás visszerthes szerződésen alapult, és így az adós tartozásának egyidejű megszűnése miatt formálisan nem következett be vagyonsökkenés. A vagyonsökkenés ugyanis e felelősségi szabály alkalmazásában az említettek szerint az aktív vagyon csökkenését jelenti (Kúria Gfv.30.544/2021/6.).
- [32] A Kúria kiemeli ugyanakkor, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben történt gazdálkodás, és ennek eredményeként az esetleges adósi vagyon csökkenése nem eredményezi automatikusan a vezető tisztségviselő felelősségének a megállapítását, erre csak a vezető tisztségviselő felróható magatartásának következtében beálló vagyonsökkenés esetén van lehetőség. Ilyen felróható magatartás, ha a vezető tisztségviselő észszerűtlen döntést hoz, vagy olyan vagyonsökkenésre kerül sor, amely gazdaságilag indokolatlan (Kúria Gfv.30.093/2021/5., Gfv.30.198/2021/4.).
- [33] A jogerős ítéletnek – a tényállás megállapítására, a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó szabály, a Pp. 279. § (1) bekezdése megsértett jogszabályhelyként való megjelölése hiányában – a Kúria által felül nem vizsgálható ténymegállapítása szerint az I. rendű alperes által 2021. április 1-jén – vagyis már a fenyegető fizetéseképtelenség időszakában – aláírt kölcsönszerződés alapján a felperes a cég részére több részletben összesen 20 000 000 forintot adott kölcsön készpénzben. Ezzel pedig a felperesnek csökkent a hitelezői követelések kielégítésére fordítható aktív vagyona. A vagyonsökkenés bekövetkezésének megállapítását – az előzőekben kifejtettek értelmében – nem zárja ki az, hogy az alperesi védekezés szerint visszerthes szerződést kötött volna a felperes.
- [34] Önmagában ez utóbbi körülménytől nem minősül az alperesek vezetői magatartása a hitelezői érdekekkel összhangban állónak sem. A vezetői magatartás értékelése során annak van jelentősége, hogy a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésében szabályozott felelősségi tényállás a vezetők számára eljárásuk során az összhitelezői érdekek figyelembevételét írja elő, ezzel pedig nem fér össze a fenyegető fizetéseképtelenség helyzetében egy észszerűtlen, indokolatlan kockázattal járó szerződés megkötése, akár visszerthes a szerződés, akár nem.
- [35] Az alperesek vitatták a vezetői magatartásuk hitelezői érdeket sértő voltára vont jogerős ítéleti következtetés alapjául szolgáló ténymegállapításokat, a bizonyítékok e körbeni értékelését, a releváns eljárásjogi szabályt, a Pp. 279. § (1) bekezdését azonban megsértett jogszabályhelyként e hivatkozásuk kapcsán sem

jelölték meg. A felülvizsgálati eljárás már ismertetett korlátai ezért ebben a körben sem tette lehetővé a Kúria számára a másodfokú bíróság által megállapított tényállás, az elvégzett bizonyítékmérlegelés felülbírálatát. Az így irányadónak tekintendő tényállásból pedig a másodfokú bíróság a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésének helyes értelmezése alapján jutott arra a következtetésre, hogy a jelentős tartozásállománnyal rendelkező adósnál a meglévő pénzeszköz radikális csökkentése, a likvid pénzeszköz biztosíték nélküli kölcsönadása nyilvánvalóan hitelezői érdekeket sértő magatartásnak minősült, a rendelkezésre álló bizonyítékokból nem volt kizárt, ezért nem jogszabálysértő az ilyen következtetés levonása.

- [36] A másodfokú bíróság tehát a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése körében releváns és a másodfokú eljárásban teljes körűen, a felülvizsgálati eljárásban viszont – a felülvizsgálati kérelem többször említett hiányossága miatt – érdemben csak részben vizsgálható tényállási elemek, azaz a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezése és kezdő időpontja, valamint ezt követően tanúsított, a hitelezői érdekeket figyelmen kívül hagyó, jelentős aktív vagyonsökkenést eredményező alperesi magatartás megállapításának eredményeként helytállóan, jogszabálysértés nélkül vont következtetést az alperesek Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerinti felelőségének fennállására.
- [37] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Gfv.III.30.184/2025/5.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

MUNKAÜGYI SZAKÁG

101I. Az azonos munkakörben foglalkoztatott munkavállalókra irányadó – a munkáltató működési területén belüli – eltérő munkaerőpiaci helyzet és eltérő jogszabályi környezet vonatkozásukban az eltérő munkabér megállapításának jogszerű indoka lehet.

II. A Pp. 350. § (4) bekezdése csupán arra kötelezi a bíróságot, hogy a kihirdetés határnapját közölje a felekkel, külön értesítést azonban nem kell adnia arról, hogy mely napon hozza meg a határozatát. A határozat meghozatalára így nem csak annak kihirdetése napján kerülhet sor.

III. Az IM rendelet 2. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés csupán felhatalmazza és nem kötelezi a bíróságot arra, hogy saját mérlegelése eredményeként a fél által kötött megbízási szerződés alapján felszámított ügyvédi munkadíj mérsékléséről – annak indokolása mellett – döntsön. Amennyiben a bíróság a perköltség megítélésekor az IM rendelet 2. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazással nem él, úgy az IM rendelet 2. § (1) bekezdése szerint megállapított perköltség tekintetében indokolási kötelezettség sem terheli [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 350. § (4) bek.; a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM. rendelet 2. § (2) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes egy Kft. 2009. február 1-jén határozatlan időre szóló munkaviszonyt létesítettek üzletkötő munkakör ellátására. A Kft. tulajdonosa a társaság megszüntetéséről határozott, ezért 2009. november 30-án megállapodás jött létre arról, hogy 2009. december 31-én a felperes az alpereshez kerül át és a fennálló munkaviszonyt közös megegyezéssel megszüntetik. Ezt követően az alperes elkészítette a munkaszerződés tervezetét, amelyben a munkaviszonyra vonatkozóan rögzítették a magyar jog alkalmazását. A tervezetre a felperes nem tett észrevételt. A munkaszerződésben a munkaviszony kezdetét 2010. január 1-jében határozták meg, a felperes munkaköréként értékesítőt jelölték meg. A heti munkaidőt 40 órában, a havi alpbérért pedig 500 000 forintban határozták meg és a 100%-os célkitűzés elérése esetére havi 150 000 forint mozgóbérben állapodtak meg, amit 12 egyenlő részletben, 80% erejéig előre számfejtettek. A munkaszerződésben a magyar jog alkalmazását kötötték ki.
- [2] Az alperes ugyanebben az időben egy másik magyar munkavállalóval is munkaviszonyt létesített, amely 2011. március 31-ig állt fenn. Ezt követően a felperes látta el Magyarországon területén az üzletkötői/értékesítői feladatokat. Heti két napot home office-ban dolgozott, három napon ügyfeleket látogatott és jellemzően havonta egy alkalommal Bécsben üzletkötői értekezleten vett részt. A felek az

alpbéért 2019. január 1-jétől havi 567 000 forintra emelték, illetve a mozgóbér megfizetésének szabályait is több alkalommal módosították.

- [3] Az alperesnél Ausztria területén üzletkötő munkakörben több munkavállaló dolgozott. Ők is a felperessel azonos feladatokat láttak el azzal az eltéréssel, hogy komplex ajánlatok elkészítésében is közreműködtek. Területi felosztás alapján végezték feladataikat, amelyhez ugyanolyan eszközöket kaptak, mint a felperes. Az Ausztria területén dolgozó üzletkötő munkavállalók munkabére évi 14 alkalommal fizetendő alpbérből és megegyezés szerinti mozgóbérből állt, amelyet ugyanolyan elvek alapján fizettek, mint a felperes részére, továbbá az általuk teljesített kiküldetések után az Ausztria jogszabályok szerint természetbeni juttatásokban is részesültek.
- [4] Az Ausztriában dolgozó üzletkötőkre az osztrák jogszabályok és a kereskedelemben dolgozó foglalkoztatottakra és tanulóira irányadó ágazati kollektív szerződés előírásai vonatkoztak. Az ágazati kollektív szerződés területi hatálya ország1 teljes szövetségi területére, míg személyi hatálya a foglalkoztatottakra vonatkozó ország1 törvény hatálya alá tartozó munkavállalókra terjed ki. A kollektív szerződés karácsonyi juttatás és üdülési támogatás fizetését írta elő, amelynek mértéke a júniusi és novemberi munkabér 100–100%-a volt. Ez a kollektív szerződés bértáblát is tartalmazott, amely a minimálberek összegét rögzítette, valamint a hatálya alá tartozó munkavállalók havi munkaidejét 38,5 órába határozta meg.
- [5] A felperes 2016. július 1-jétől 2018. december 31-ig terjedő időszakban összesen 84 munkanap szabadságot vett ki természetben, az e napokra járó távolléti díjat az alperes a felperes mindenkori alpbérére alapulvételével számfejtette és a mozgóbért a távolléti díj összegének meghatározásakor nem vette figyelembe.
- [6] A felperes kezdeményezésére az alperes pénzügyi vezetője és értékesítési vezetője részvételével Bécsben 2018. július 19-én megbeszélést tartottak, amely során érintették a felperes alpbérért, továbbá szóba került az Ausztriában létező 13. és 14. havi munkabér is. A megbeszélésen a felperes megkérdezte, hogy miért „keres kevesebbet”, mint az ország1 üzletkötők. A pénzügyi vezető azt válaszolta, hogy az eltérő bérezés oka a felperes magyarországi munkavégzési helye.
- [7] Az alperes a magyar munkajogi szabályok alapján a 2019. március 29-én kelt felmondásával 2019. május 23-ával megszüntette a felperes munkaviszonyát. A felperest időarányosan megillető 12 nap szabadságát a felmondási idő második felében adták ki, a felmondási időre járó távolléti díj és végkielégítés számfejtése során pedig az alpbér összegét vették figyelembe, a jutalékot nem.

A felperes keresete, az alperes ellenkérelme

- [8] A felperes többször módosított keresetében elsődlegesen a 2010. január 1-jétől 2019. május 23-ig terjedő időre 127 541 960 forint elmaradt munkabérekülönbözet és késedelmi kamata, másodlagosan a 2016. május 23-tól 2019. május 23-ig terjedő időre 44 313 628 forint elmaradt munkabérekülönbözet és késedelmi kamata, harmadlagosan a 2016. július 1-jétől 2018. december 31-ig tartó időben igénybe vett 84 munkanap szabadságra járó távolléti-díj-különbözet címén 474 150 forint és kamata, negyedlegesen a 2019. évre járó 12 munkanap szabadság megváltása címén 309 273 forint és késedelmi kamata, ötödlegesen a 2018. október 1-jétől 2019. május 23-ig terjedő időre járó elmaradt teljesítménybér (prémium) címén 733 785 forint és kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes ellenkérelmében a 2019. évre járó 12 munkanap szabadság megváltása jogcímén előterjesztett kereseti követelést 297 931 forint erejéig elismerte, ezt meghaladóan a kereset elutasítását kérte.

Az első- és a másodfokú bíróság határozata

- [9] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest távolléti-díj-különbözet címén 978 627 forint és késedelmi kamata, szabadságmegváltás címén 359 304 forint és késedelmi kamata, elmaradt prémium jogcímén 733 785 forint és késedelmi kamata megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [10] A jogválasztás érvényességét vizsgálva, figyelemmel a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény 9. § (1) bekezdés *b*) pontjára és a peres felek közötti munkaszerződés megkötésekor hatályban volt, a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet 1. §-ára és 24. §-ára irányadónak tekintette az Európai Parlament és a Tanács 593/2008/EK rendeletét a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról (a továbbiakban: Róma I. rendelet), amelynek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a hatálya az egyéni munkaszerződésekre is kiterjed, így a perbeli esetben a jogválasztás tekintetében ennek rendelkezései voltak az irányadók. A Róma I. rendelet 8. cikk (1) bekezdése értelmében az egyéni munkaszerződésre a felek által a 3. cikknek megfelelően választott jog az irányadó, mindemellett a Róma I. rendelet 8. cikk (3) és (4) bekezdése alapján jogválasztás hiányában is a magyar jogot kellene alkalmazni. Kifejtette, hogy a magyar jog kikötésére nem abból a célból került sor, hogy a felperesre az országai ágazati kollektív szerződés hatálya ne terjedjen ki, annak alkalmazását a felek közösen választották.
- [11] Alaptalannak találta az elsőfokú bíróság a felperesnek az elévülés nyugvására vonatkozó állítását, erre tekintettel megállapította, hogy a felperes 2010. január 1-jétől 2016. június 30-ig terjedő időszakra vonatkozó elmaradt munkabérekülönbözeti igénye elévült.
- [12] Az egyenlő bánásmód megsértésének vizsgálata kapcsán kifejtette, hogy az Európai Parlament és a Tanács 2011. április 5-i 492/2011/EU rendelete a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról (a továbbiakban: EU Rendelet) akkor irányadó, „a védelmet az alapozza meg, ha a munkavállaló származási tagállamától eltérő tagállam területén végez munkát”. Felperes munkavégzésének helye az

állampolgársága és a lakóhelye szerinti tagállamban volt, így „a szabad mozgás jogával nem élt”, ezért esetében az EU Rendelet és az ezzel összefüggő uniós jogi normák nem alkalmazhatók, az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) vonatkozó döntései sem irányadók.

- [13] Ezt követően a Kúria Mfv.10.707/2017. számú ügyben hozott döntésére is figyelemmel azt vizsgálta, hogy az Alaptörvény, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.), valamint az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) alapján megsértette-e az alperes az egyenlő bánásmód követelményét. Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a magyar és az országai illetéktörök munkaköri feladatai megegyeztek és nem fogadta el azt az érvelést sem, hogy az országai munkavállalók eltérő színvonalú és minőségű munkát végeztek. Megállapította azonban, hogy a felperest és az általa összehasonlítható helyzetben lévő személyként nevesített alperesi munkavállalókat eltérő munkaerőpiacon, eltérő jogszabályi környezetben foglalkoztatták, ami azzal a következménnyel járt, hogy a munkájuk díjazását sem lehetett összehasonlítani. Az országai munkavállalók kedvezőbb helyzete az országai ágazati kollektív szerződés rendelkezéseiben, míg a természetbeni juttatások az országai jövedelemadó törvény rendelkezéseiben alapultak. Megállapította a bíróság, hogy mivel a felperes által megjelölt személyek nem voltak vele összehasonlítható helyzetben, ezért az egyenlő bánásmód követelményének alperes általi megsértése fogalmilag fel sem merülhetett, ugyanis a diszkrimináció csak a sérelmet szenvedett fél és a vele összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport relációjában értelmezhető.
- [14] Alaptalannak találta a bíróság a felperes Ebktv. 9. §-ában megfogalmazott közvetett hátrányos megkülönböztetésre való hivatkozását is, figyelemmel arra, hogy az a perbeli esetre vonatkoztatva nem volt értelmezhető. A bíróság kifejtette, hogy miért tartotta megalapozottnak az időarányos prémiumra, illetve szabadságra járó távolléti díj iránti, továbbá a végkielégítés és a felmondási időre járó bérekülönbözet iránti igényt, illetve megindokolta, hogy miért a megjelölt mértékben határozta meg az alperest megillető perköltséget, miért nem mérsékelte azt, továbbá, hogy a felperes miért nem volt jogosult a munkavállalói költségkedvezményre.
- [15] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részében helybenhagyta és kötelezte a felperest 5850 euró perköltség és 2 016 270 forint fellebbezési illeték megfizetésére. Rögzítette, hogy a fellebbezés nem érintette a megítélt távolléti díjat, szabadságmegváltást és elmaradt prémiumot. Megállapította továbbá, hogy nem tárgya a másodfokú eljárásnak az előzetes döntéshozatali

eljárás kezdeményezését elutasító elsőfokú végzés, illetve annak ítéletbe foglalt indokolása sem. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás eredményeként a tényállást helyesen állapította meg és abból helytálló jogi következtetésre jutott, így határozata indokolásában csak a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem egyes érvei alapján mutatott rá álláspontjára. Megerősítette, hogy a perbeli jogvita eldöntése során nem alkalmazhatóak a felperes által hivatkozott a szabad mozgással összefüggő uniós jogszabályok, figyelemmel arra, hogy a felperes a lakóhelyével és az állampolgárságával azonos tagállamban végezte munkáját.

- [16] Kifejtette, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 18. cikkére tekintettel tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés, ennek érvényesüléséhez azonban szükséges, hogy legyenek összehasonlítható helyzetben lévő személyek. Az állampolgárság alapján történő megkülönböztetés tilalma a magyar jog szerint is alkalmazandó. Önmagában az a körülmény, hogy a munkáltató székhelye egy másik uniós tagállamban található, nem teszi lehetővé az EU Rendelet alkalmazását sem, hiszen az (5) preambulumbekzdés kizárólag a munkavállalók oldaláról határozza meg annak személyi hatályát. Megállapítása szerint a felperes tévesen értelmezte az EU Rendelet (7) preambulumbekzdését is.
- [17] A másodfokú bíróság szerint nem teremti meg az uniós jog alkalmazásának követelményét az a körülmény, hogy a felperes munkája révén az alperes bevételhez jutott és az után országl adózott, hiszen ez a szabad mozgás jogával nem hozható összefüggésbe. A felperes esetleges havi egy országl tartott értekezleten való részvétele sem alapozta meg a másik tagállamban való állandó munkavégzés feltételét.
- [18] Helytállónak találta az elsőfokú ítéletet abban a körben is, hogy a felperes és az országl üzletkötők nem voltak egymással összehasonlítható helyzetben figyelemmel arra, hogy más tagállamban „eltérő jogi környezetben” végeztek munkát. Jogszerűnek találta a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak a jogválasztással kapcsolatos indokolását is, és nem értett egyet a felperesnek az Mt. 279. § (1) és (3) bekezdésének megsértésére vonatkozó érvelésével sem. Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú döntésnek a közvetett diszkrimináció hiányával kapcsolatos álláspontjával is. Az alperes jogszerűen különböztethette meg a felperest az országl munkavállalóktól, hiszen ők nem voltak összehasonlítható helyzetben.
- [19] Ugyancsak helytállónak értékelte az elsőfokú ítélet elévüléssel kapcsolatos érvelését. Nem értett egyet a másodfokú bíróság azzal a felperesi állítással sem, hogy az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése hiányos volt, és nem találta megalapozottnak az eljárási szabályok megsértésére való hivatkozást sem. Megalapotlanak tartotta a felperes fellebbezését a perköltség vonatkozásában is.

A felülvizsgálati kérelem, felülvizsgálati ellenkérelem

- [20] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett első felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen azt kérte, hogy azt a Kúria az elsőfokú ítéletre is

kiterjedően helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára. Másodlagosan azt kérte, hogy a jogerős ítéletet az elsőfokú ítéletre is kiterjedően – az elsőfokon jogerőre emelkedett részt nem érintve – helyezze hatályon kívül, hozzon a jogszabályoknak megfelelő határozatot és adjon helyt az elsődleges vagy másodlagos kereseti kérelmének. Harmadlagos kérelme az volt, hogy a Kúria helyezze hatályon kívül a jogerős ítéletet az elsőfokú ítéletre is kiterjedően – az elsőfokon jogerőre emelkedett részt nem érintve – és kötelezze az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára. Negyedleges kérelme arra irányult, hogy az első- és másodfokú bíróság ítéletének perköltség viselésére vonatkozó rendelkezéseit helyezze hatályon kívül és az első- és másodfokon az alperes részére megítélt perköltség megállapítását mellőzze, másodlagosan mérsékelje, továbbá mérsékelje az alperes által a felülvizsgálati eljárásban felszámított perköltség mértékét is. Előadta, hogy fenntartja az előzetes döntéshozatal iránti indítványát, továbbá költségigénnyel élt.

- [21] Állította, hogy az ügy érdemére kiható eljárási szabályszegés történt, amikor a másodfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 370. § (2) bekezdésében és 380. § c) pontjában foglalt kötelezettségét megsértve nem észlelte azt az eljárási szabálysértést, hogy az elsőfokú bíróság a határozathirdetésre elhalasztott ítéletét nem a határozathirdetés napján, hanem azt megelőzően hozta meg, továbbá a határozathirdetés napját 30 napon túlrá tűzte ki. Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet ezért olyan alaki hibában szenved, amit a másodfokú bíróságnak a fellebbezési kérelemre tekintet nélkül kellett volna észlelnie, az a másodfokú eljárásban nem volt orvosolható. Hasonló okból a másodfokú ítélet sem jött létre joghatályosan, az felülvizsgálatra alkalmatlan. Hivatkozva a Pp. Kommentárban foglaltakra előadta, hogy az eljáró bíró azt választhatja meg szabadon, hogy a 30 napos időtartamon belül mikor hozza meg és hirdeti ki a határozatot, de arra nem ad lehetőséget az eljárási törvény, hogy e két időpont elváljon egymástól.
- [22] Kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok sem hivatalból, sem kifejezett kérelemre nem vették figyelembe az EUB általa a korábbi eljárásban megnevezett kötelezően alkalmazandó döntéseit, sértve ezzel az azokhoz fűződő „precedens hatályt”, az uniós jog elsőbbségének elvét, elvonva ezzel az EUB-nek az EUMSZ 267. cikk a) és b) pontjában biztosított hatáskörét. E körben hivatkozott a Kúria Mfv.I.10.503/2015/9. számú ítéletére, továbbá a Kúria EBH 2018.M.24., EBH 2019.M.8. számon megjelent határozatára, továbbá a Kúria egyenlő bánásmód követelményének megsértésével kapcsolatos munkaügyi perek egyes kérdéseiről szóló 4/2017. (XI. 28.) KMK véleményében foglaltakra. E határozatokban a Kúria hivatkozott az EUB döntéseire, ítélkezési gyakorlatára. Álláspontja szerint az adott ügyben az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége nem vitatható.
- [23] Érvelése szerint mind az első-, mind a másodfokú bíróság anyagi jogi jogsértést követett el, amikor azt állapította meg, hogy a szabad mozgás jogával nem

- élt, ezért a perbeli tényállásra a tagállamok közötti tényállási elem hiánya miatt az uniós jog nem alkalmazható, így az ügy kizárólag a nemzeti jog hatálya alá tartozik. A felülvizsgálati kérelmében utalt az EUB több döntésére, állítva, hogy a másodfokú bíróság az uniós jogszabályok – az EUB ezen döntéseiben is kifejtett elvárásainak megfelelő – jogértelmezését nem végezte el. Álláspontja szerint a szabad mozgáshoz való jogát azzal gyakorolta, hogy ország1 munkáltatóval kötött munkaszerződést, másik tagállamban honos munkáltatónál vállalt munkát és e munkáltató részére végezte a tevékenységet.
- [24] Érvelése szerint az EUMSZ 45. cikk (3) bekezdésében foglaltak alapján megállapítható, hogy az elvart számú határátlépés vagy a folyamatos más tagállami tartózkodás nem feltétele a szabad mozgásra vonatkozó uniós szabályok alkalmazhatóságának. Utalt az EUB C-270/13. számú ügyben hozott döntésének azon megállapítására, hogy a munkavállaló fogalma önálló uniós jogi hatállyal bír és nem lehet megszorítóan értelmezni. Sérelmezte a jogerős ítélet azon megállapítását is, hogy az EUMSZ 18. cikkét ezen ügyben nem tartotta alkalmazhatónak. Véleménye szerint úgy az uniós jog hatálya alá tartozik, mivel az állampolgárság mint védett tulajdonság is magában hordozza a határon túli tagállami elemeket, és az uniós jogalkotó nem kötötte e rendelkezés alkalmazhatóságát az állampolgárság szerinti megkülönböztetés nemzeti szabályozásának hiányához.
- [25] Hivatkozott arra, hogy több kúriai döntésben (Mfv.10.707/2017/7., Mfv.10.503/2015/9.) közvetlenül utalt a Kúria az uniós jogra, amiből következően az EU Rendelet alkalmazhatóságát elvi szinten kizárni nem lehet, az uniós szabad mozgás jogával élő mindegyik munkavállalójára alkalmazandó, annak nem feltétele az eltérő tagállami munkavégzés. Érvelése szerint a bíróságok tévesen kötötték össze a munkavégzés állandóságát a munkavégzés földrajzi helyével, hiszen az a munkavégzés szezonális, átmeneti jellegével szemben a munkaviszony határozatlan idejű voltával áll kapcsolatban.
- [26] A felperes felülvizsgálati kérelmében azt is állította, hogy a jogerős ítélet sérti az Ebktv. 8. §-ában, a 9. §-ában és a 19. §-ában foglaltakat, valamint a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 142/A. §-ában, illetve az Mt. 12. §-ában foglaltakat is. Jogsértőnek találta azt a megállapítást, hogy a munkabérben megjelenő különbség jogszerű oka az eltérő jogi környezet és az eltérő munkaerőpiacon való részvétel, amely a munkavégzés földrajzi helyének eltérő voltában testesül meg. Álláspontja szerint a munkavégzés helye nem azonosítható a munkaerőpiaccal. Amikor az ország1 honosságú alperesnél munkát vállalt, azáltal az ország1 munkaerőpiacra lépett be és így az ország1 üzletkötőkhöz hasonlóan az ország1 és nem a magyar munkaerőpiac részese volt.
- [27] Állította azt is, hogy a jogerős ítélet sérti az Mt. 279. § (1) és (3) bekezdésében foglaltakat is, mivel a nemzeti jogszabályok nem tettek és tesznek különbséget a munkavállalók között honosságuk szerint, így a kollektív szerződés rá való alkalmazhatóságának voltát nem lehetett kizárni.
- [28] Kifogásolta, hogy az elsőfokú ítélet megállapítása jogsértő a közvetett diszkrimináció körében is. Érvelése szerint az Ebktv. 9. §-ából nem vezethető le, hogy egy és ugyanazon akttal, intézkedéssel valósítható meg a közvetett diszkrimináció, arra sor kerülhet „munkaszerződéssel is”. Munkaszerződésében a magyar jog kikötése állampolgárság szerinti közvetett diszkriminációnak tekintendő, mivel csak a magyar állampolgárnak okozott hátrányt.
- [29] Sérelmezte azt is, hogy a másodfokú bíróság – annak ellenére, hogy a Róma I. rendeletre alapított semmisségi kereset nem létezett –, az elsőfokú ítélet erre vonatkozó megállapításait kereseti kérelem hiányában felülbírálta. A magyar jog munkaszerződésében való kikötésére a közvetett diszkrimináció alátámasztásaként hivatkozott. Állította: az eljáró bíróságok téves anyagi jogi álláspontjuk okán nem vizsgálták az EU rendelet 1. cikkére, valamint a 7. cikk (2) és (4) bekezdésére alapított jogalapot.
- [30] Az elévülés kapcsán arra utalt, hogy a másodfokú döntés e körben sérti a Pp. 388. §-át azzal, hogy érdemben nem reagált az ezzel kapcsolatos elsőfokú döntésben szereplő megállapításokra. Szerinte értékelni kellett volna azt is, hogy mely tényekről való tudomásszerzése tekinthető teljes körűnek, az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg az elévülés nyugvását megalapozó tényeket is, így téves következtetésre jutott.
- [31] Sérelmezte a felperes azt is, hogy az elsőfokú bíróság több tekintetben megsértette az anyagi pervezetésre vonatkozó kötelezettségét. Az alperesi védekezéssel kapcsolatos jogi álláspontját nem fejtette ki, nem tisztázta azt sem, hogy az Ebktv. 19. §-a mely bekezdésére alapítottan hivatkozik a munkavégzés helyére, csupán az ítéletből derült ki, hogy ezt a körülményt az összehasonlíthatóság akadályaként értékelte. A másodfokú bíróság döntése véleménye szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkében garantált tisztességes bírói eljáráshoz való jogot is.
- [32] Alaptalannak találta a felperes a jogi szakvizsgálattal rendelkező személy saját ügyében való eljárására vonatkozóan alkalmazott analógiát is. Állította, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a tényállás feltárási és indokolási kötelezettségét is, ezt a jogsértést elkövette a másodfokú bíróság is, amikor jogszerűnek tekintette az elsőfokú bíróság eljárását. Állította továbbá, hogy tévesen alkalmazták a bíróságok a Pp. 4. § (2) és (3) bekezdését, továbbá a Pp. 265. § (1)–(5) bekezdését, valamint a Pp. 276. §-át és a 346. § (5) bekezdését. Az ítéletek megállapításai ellentmondóak voltak és a formális logikai szabályainak sem feleltek meg. A bizonyítékok értékelése egyoldalú volt és nem adta indokát annak, hogy a felperesi állítással szemben miért fogadta el a tanúk általános vallomását, mint kétséget kizáró bizonyítékot.
- [33] Kifogásolta továbbá, hogy az eljáró bíróságok az alperes részére megállapított perköltség kapcsán is megsértették az eljárási és anyagi jogi szabályokat. A másodfokú bíróság a perköltségre vonatkozó felperesi fellebbezés kiterjesztését nem engedte meg, e kérelmet mégis elbírálva megsértette a mérlegelés szabályait. A felperest hozzátartozó képviselte, így a Pp. 388. §-át kellett volna alkalmazni. Fellebbezésében több szempont alapján fejtette ki a

- perköltséggel kapcsolatos jogsérelmét, amelyre nem voltak tekintettel. Állította, hogy a másodfokú bíróság a Pp. perköltség megállapítására vonatkozó szabályaiba, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 2. § (1) és (2) bekezdésébe ütköző módon járt el, megsértette a tényállásfeltárási és mérlegelési kötelezettségét. Nem észlelte, hogy nemcsak az ügyvédi munkadíj összegét, hanem a tolmácsolás és a fordítás költségét is vitatta, továbbá azt is, hogy az ügyvédi munkadíjat euróban határozták meg, sértve ezzel a Pp. 346. § (5) bekezdését továbbá a Kúria Pfv.20.085/2025/7. számú ítéletében foglaltakat.
- [34] Jogsértőnek találta, hogy a másodfokú bíróság a perköltség tárgyában hozott döntését kizárólag a Kúria Pfv.II.20.887/2023/6. számú ítéletében foglaltakra alapította. Érvelése szerint az IM rendelet 2. § (2) bekezdése a perköltség aránytalansága esetén lehetővé teszi a vizsgálatot és „egyértelmű, hogy ez a bíróság mérlegelésébe tartozik és nem diszkrecionális jog”. Állította, hogy a megbízási szerződésen alapuló felszámított munkadíj jogalapját és összegét a jogi képviselőnek igazolnia kell és az alperes által becsatolt megbízási szerződés a megbízási jogviszonyon alapuló munkadíj felszámításának nem lehetett alapja. E feltételeket az elsőfokú bíróság nem vizsgálta, a mérlegelés kiindulópontjának konkrét peradatokkal alátámasztott meghatározása nem történt meg sem az összeg, sem a felszámított munkaórák száma tekintetében. Az alperes az óradíj összegének arányos voltát nem igazolta, még csak nem is valószínűsítette.
- [35] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályában tartsa fenn és marasztalja a felperest a felülvizsgálati eljárási költségben. Hivatkozása szerint a felperest az első- és a másodfokú eljárásban képviselő jogi szakvizsgálóval rendelkező hozzátartozójára a Pp.-nek a jogi képviselő nélkül eljáró félre vonatkozó segítő, támogató szabályai nem vonatkoznak.
- [36] Állította, hogy a felperesnek nem volt fellebbezési kérelme a perköltség és annak mérséklése tekintetében, a fellebbezési kérelem megváltoztatásának pedig nem volt helye, így az elsőfokú perköltség nem képezte a másodfokú bírósági döntés tárgyát, így e körben felülvizsgálati kérelem sem volt előterjeszhető, a felperes a perköltség mellőzésére vonatkozó kérelmet pedig még a másodfokú tárgyaláson sem adott elő.
- [37] Hivatkozott arra, hogy a felperesnek nem volt fellebbezési kérelme az előzetes döntéshozatali eljárás tekintetében sem, az elsőfokú eljárás során előterjesztett kérelmet elutasító elsőfokú bírósági végzés jogerőre emelkedett, így ez sem lehet tárgya a felülvizsgálati eljárásnak. Az eltérő bérezés az eltérő munkaerőpiaci helyzet miatt – állítása szerint – még egy országon belül is létezhet, így a munkavégzés helyére tekintettel nyújtott bérezés nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét. Kifejtette, hogy az ország1 munkavállalók között az ... terület felosztása nem kizárólag földrajzi alapon történt, figyelembe vették a munkavállalók szakértelmét is.
- [38] Új tényállási elemnek ítélte azt a felperesi előadást, hogy akár több napra is ki kellett mennie Ausztriába, ilyen állítást korábban nem tett.
- [39] A Pp. 350. § (4) bekezdésének megsértésére hivatkozó felperesi állítással kapcsolatban kifejtette, hogy mindez nem jelent az ügy érdemére kiható lényeges eljárási szabálysértést, így nem merülhet fel ezen okból a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése.
- [40] Az uniós jog mellőzése kapcsán az alperes előadta, hogy a felperes által hivatkozott normák alkalmazása az adott ügyben nem merülhetett fel. A nemzeti bíróság jogosult eldönteni, hogy egy kérdést előzetes döntéshozatali eljárásra az EUB elé utal-e vagy sem, ez nem jelent hatáskörelvonást. Az adott perben nem merült fel uniós elem, a felperes nem mozgott az egyik tagállam területéről a másik tagállam területére, nem is tartózkodott munkavégzés céljából másik tagállam területén, saját tagállamában végzett munkát, így a munkavállalók szabad mozgásával kapcsolatos uniós szabályokat nem kellett alkalmazni.
- [43] Alaptalanul állította a felperes azt is, hogy az elsőfokú ítélet sértette az Mt. 79. § (1) és (3) bekezdését, ugyanis a felperesre az ország1 ágazati kollektív szerződés hatálya nem terjed ki, egy magyar jogszabály nem definiálhatja egy ország1 jogintézmény fogalmát.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [47] A felperes felülvizsgálati kérelme részben megalapozott.
- [48] A felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslat, amelynek tárgya a Pp. 406. § (1) bekezdése alapján a jogerős érdemi határozatnak a Pp. 423. § (1) bekezdése szerinti korlátok közötti felülbírálat. Ennek megfelelően a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem (és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem) keretei között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozataitól jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálhatja felül.
- [49] A Pp. 406. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálatot a jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés vonatkozásában lehet előterjeszteni, így a felülvizsgálati eljárás tárgya a jogerős döntés felülbírálat. A felperes felülvizsgálati kérelmében több esetben csupán az elsőfokú ítélet megállapításait vitatta, ezt azonban a Kúria érdemben nem vizsgálhatta.
- [50] A Pp. 413. § (1) bekezdés b) pontja szerint a felülvizsgálati kérelemnek a beadványokra vonatkozó általános szabályok mellett tartalmaznia kell – többek között – a jogszabálysértés pontos megnevezését, a jogszabályhely pontos megjelölésével azt az eljárási, illetve anyagi jogi szabálysértést, amely kihatott az ügy érdemi eldöntésére, valamint annak indokait, hogy a fél az új határozat hozatalát vagy a határozat hatályon kívül helyezését milyen okból kívánja. Az eljárási jogi tárgyú elvi iránymutatásoknak az új Pp. hatálybalépése folytán történő felülvizgálatáról szóló 1/2017. PJE határozat szerint a Pp. alkalmazási körében is megfelelően irányadó, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a

- jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását minden okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyt konkrétan megjelöli, másrészt a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja és arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Mindezek bármelyikének hiánya a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasítását eredményezi (Kúria Pfv.I.20.703/2023/11., Mfv.IV.10.006/2025/9.). A Kúria a jogerős ítéletet a fentiek figyelembevételével a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a hatályosan előterjesztett felülvizsgálati kérelem keretei között, az abban konkrétan megjelölt jogszabályok tekintetében vizsgálta és ítélte meg a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát.
- [51] A felperes a felülvizsgálati kérelmében több esetben eljárási szabálysértésként azt állította, hogy az eljárás bíróságok tévesen alkalmazták a Pp. bizonyítási kötelezettségére vonatkozó 4. § (2)–(3) bekezdését, a bizonyítási teherre vonatkozó 265. § (1)–(5) bekezdését. Előadta, hogy tévesen értékelték a rendelkezésükre álló bizonyítékokat és ez alapján helytelenül állapították meg a tényállást, megsértett jogszabályhelyként azonban nem jelölte meg a Pp. 279. § (1) bekezdését, így ezzel kapcsolatos érveit a Kúria érdemben nem vizsgálhatta, és az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által is helyesnek tartott tényállást tekintette döntése során irányadónak.
- [52] A felperes felülvizsgálati kérelmében azt is állította, hogy mind az első-, mind a másodfokú bíróság az ügy érdemére kiható lényeges eljárási jogszabályt sértett a határozatának kihirdetésekor, figyelemmel arra, hogy a határozat meghozatalának dátuma korábbi, mint a kihirdetés dátuma, álláspontja szerint ez a Pp. 350. § (4) bekezdésébe ütközik.
- [53] A Pp. 350. § (1) bekezdése szerinti általános rendelkezés szerint a tárgyalás berekesztése folytán meghozott határozatot a tárgyalás napján kell kihirdetni. A Pp. 350. § (4) bekezdése lehetőséget biztosít arra, hogy a bíróság a tárgyalás berekesztését követően az ítélet meghozatalát és kihirdetését legfeljebb 30 napra elhalassza. A törvény arra kötelezi a bíróságot, hogy ebben az esetben a határozathirdetés időpontját kitzúzza és erről értesítse a feleket. Az előbbi jogszabályi rendelkezés és a Pp. 351. § (4) bekezdése értelmében a határozathirdetés napjáig a határozatot a bíróságnak meg kell hoznia, írásba kell foglalnia, azt szabályszerűen ki kell hirdetni, majd az írásba foglalt ítéletet a jelen lévő feleknek, illetve képviselőiknek át kell adnia. Mindezekből az következik, hogy a bíróságnak a tárgyalás berekesztésétől az ítélet kihirdetése időpontjáig terjedő időszakban kell meghoznia döntését és azt írásba is kell foglalnia. A Pp. 350. § (4) bekezdése csupán arra kötelezi a bíróságot, hogy a kihirdetés határnapját közölje a felekkel, külön értesítést azonban nem kell adnia arról, hogy mely napon hozza meg a határozatát. A határozat meghozatalára így nem csak annak kihirdetése napján kerülhet sor.
- [54] Az elsőfokú bíróság a 2024. október 2-án tartott tárgyaláson az ítélet kihirdetését 2024. november 4-ére halasztotta figyelemmel arra, hogy november 1., 2. és 3. heti pihenőnap volt, így a dátumot az ezt követő első munkanapban határozta meg. Ezt megelőzően, 2024. október 30-án hozta meg a határozatát. A másodfokú bíróság a 2025. május 14-én tartott tárgyaláson a határozat kihirdetésének napját 2025. június 10. napjára tűzte ki és az ítélet meghozatalára 2025. június 3-án került sor. Mindezek alapján megállapítható, hogy az eljárás bíróságok a Pp. 350. § (4) bekezdésében rögzített szabályoknak megfelelően jártak el, mind az első-, mind a másodfokú ítélet meghozatala, illetve annak kihirdetése megfelelt a Pp. rendelkezéseinek, így annak hatályon kívül helyezésére a Pp. 350. § (4) bekezdése megsértésére tekintettel nem volt ok.
- [55] Alaptalanul állította a felperes a felülvizsgálati kérelmében azt is, hogy az elsőfokú bíróság megsértette az anyagi pervezetés Pp. 237. §-ában előírt szabályait, illetve hogy a másodfokú bíróság helytelenül értékelt az elsőfokú bíróság e körben jogellenes eljárását. A másodfokú bíróság ítéletében részletesen kifejtette, hogy miért nem találta megalapozottnak ezt a fellebbezési hivatkozást. A felperes ismerte a perben relevanciával bíró kérdéseket, és nem volt elzárva attól, hogy nyilatkozatokat tegyen. Az, hogy a bizonyítási eljárás egyes elemei a kereseti kérelem megítélése szempontjából indokolatlanok voltak-e vagy sem nem tartozik az anyagi pervezetés körébe.
- [56] Ugyancsak alaptalanul állította a felperes, hogy a másodfokú bíróság megsértette indokolási kötelezettségét. A Pp. 346. § (5) bekezdését a bíróság akkor sérti meg, ha a jogi indokolás nem tartalmazza a törvényben előírtakat. Az ítélet indokolásából annak kell kitűnnie, hogy a bíróság a döntését mire alapította. A bíróságnak a döntés alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel kell bemutatnia, amelynek terjedelmét és mélységét az adott döntés természete és az ügy egyedi körülményei határozzák meg figyelemmel arra is, hogy az indokolás hiánya vagy fogyatékosága a fél világosan és pontosan körülírt kérdését érinti-e. Minimális elvárás, hogy a bíróság a feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja és ennek értékeléséről a határozatában számot adjon, amellyel kapcsolatban figyelembe kell venni a jogvita természetét, az eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket (7/2013. (III. 1.) AB határozat Indokolás [31] és [34]). A döntés indokolásának nem kell kiterjednie minden egyes részletre, de ki kell térnie az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre (26/2020. (XII. 2.) AB határozat Indokolás [22]).
- [57] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik „a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása.” (3169/2019. (VII. 10.) AB határozat Indokolás [32]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat Indokolás [38]). A másodfokú bíróság határozatának indokolása megfelelt e követelményeknek, a döntés alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel – a döntés természete és egyedi körülményei által meghatározott

- mélységben és terjedelemben – bemutatta, kitért az ügyben választ igénylő lényeges, az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre, így az indokolási kötelezettség megsértése nem volt megállapítható.
- [58] A felperes felülvizsgálati kérelmében az anyagi jogi szabályok megsértése körében állította, hogy az eljárás bíróságok tévesen – a Kúria precedenshatározatait figyelmen kívül hagyva – mellőzték az általa hivatkozott uniós jogszabályok és EUB döntések alkalmazását.
- [59] Az eljárás bíróságok azt állapították meg, hogy a perbeli esetben nem alkalmazhatók a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásával kapcsolatos uniós szabályok tekintettel arra, hogy a felperes nem a szabad mozgás jogával élt, hiszen munkáját az állampolgárságával és lakóhelyével azonos országban, Magyarországon végezte.
- [60] A Kúria álláspontja szerint a felperesi igény megítélése szempontjából elsődlegesen nem annak volt jelentősége, hogy a felperes a szabad mozgás jogával élt-e vagy sem. Az ügy alapkérdése a felperes által hivatkozott uniós szabályok alkalmazása mellett is az, hogy a felperest érte-e jogellenes hátrányos megkülönböztetés – érvelése szerint – állampolgársága alapján vagy sem. E kérdést teljeskörűen a felek által jogszerűen választott magyar jog (Ebkvt., Mt.) alapján lehet megítélni a szabad mozgás szabályaival azonos metódus (Ebkvt. bizonyítási szabályai) szerint. A felperes által hivatkozott uniós jogszabályok [EUMSZ 18., 21., 45. cikk; Európai Unió Alapjogi Chartája 21. cikk, EU Rendelet (3)–(7) preambulumbekkezdése, 1. és 7. cikke] kizárólagos alkalmazásával ugyanis ez a kérdés nem bírálható el.
- [61] Figyelemmel kell lenni arra is, hogy az Ebkvt. 65. § *m)* pontja kifejezetten arról rendelkezik, hogy az Ebkvt. a munkavállalók szabad mozgásával összefüggésben a munkavállalóknak biztosított jogok gyakorlását megkönnyítő intézkedésekről szóló 2014. április 16-i 2014/54/EU irányelv 2. cikk (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjának való megfelelést is célozza. Az irányelv 2. cikk (1) bekezdés *b)* pontja szerint az irányelv a munkavállalók szabad mozgásának, az EU Rendelet 1–10. cikkében említett szempontjai közül a foglalkozási és munkafeltételek, különös tekintettel a javadalmazásra, az elbocsátásra, a munkahelyi egészségre és biztonságra, és munkanélküliség esetén az újraelhelyezésre vagy újrafoglalkoztatásra is alkalmazandó.
- [62] Az EU Rendelet a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról rendelkezik. A fentiekre tekintettel ugyanakkor helytálló az a megállapítás, hogy az Ebkvt. a szabad mozgás jogának gyakorlására vonatkozó uniós szabályokkal összhangban rendelkezik az egyenlő bánásmód körében. Ennek megfelelően az egyenlő bánásmód biztosításának magyar szabályai irányadók a szabad mozgással kapcsolatos egyenlő bánásmód biztosítása tekintetében is.
- [63] A magyar jog alkalmazásának jogszerűsége körében a Kúria utal arra: a Róma I. rendelet alapján a munkaviszony alanyai szabadon dönthetik el, hogy a munkaviszonyra – amennyiben az külföldi elemmel rendelkezik – melyik tagállam jogát alkalmazzák. A felek a munkaszerződésben a közöttük létrejövő jogviszonyra a magyar jog alkalmazását írták elő. A felperes mindvégig tudomásul vette, hogy munkaviszonyára a magyar jog szabályait kell alkalmazni, az ellen soha nem tiltakozott. Mivel a Róma I. rendelet 3. cikk (1) bekezdése szerinti jogválasztás nem ütközött a 8. cikk (1), (2) és (4) bekezdésébe – amely szabályok megsértése a jogválasztás semmisségét eredményezné – azt érvényesnek kell tekinteni. Mindezekre tekintettel a felperes igényének megítélése során elsősorban a magyar munkajogi, illetve az ehhez kapcsolódó Ebkvt. rendelkezésekre kellett tekintettel lenni. A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott kúriai döntések az EUB döntéseit nyilvánvalóan azért hívták fel, mert azokban az esetekben az EU jog átvételét célzó jogszabály alkalmazásáról volt szó az egyenlő bánásmód körében.
- A Kúria utal arra is, hogy a munkavégzés helyének joga szerinti ún. imperatív szabályok körébe tartoznak az egyenlő bánásmód nemzeti szabályai is, amelyek alkalmazása tehát még másik jog érvényes választása esetén sem mellőzhető. Ezt a megállapítást erősíti az, hogy a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló 96/71 irányelv 3. cikk (1) bekezdés *g)* pontja is a munkavégzés helye szerinti szabályok feltétlen alkalmazását írja elő a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód és más megkülönböztetést tiltó nemzeti rendelkezések tekintetében.
- [64] A felperes a felülvizsgálati kérelmében sérelmezte azt is, hogy esetében nem alkalmazták az ország1 székhelyű munkáltatóra kiterjedő hatályú kollektív szerződést. Megállapítható, hogy mivel a magyar jog alkalmazására vonatkozó jogválasztás érvényes a felek között, ezért az ország1 munkajognak a kollektív szerződésre vonatkozó semmilyen rendelkezése nem lehet irányadó. A kollektív szerződés nem áll a Róma I. rendelet hatálya alatt, azaz külföldi elemmel rendelkező munkaviszonyban sem kerülhet sor a külföldi jog hatálya alatt megkötött kollektív szerződés alkalmazására a munkaviszonyban. Ilyen tartalmú európai uniós jogszabály nincs és a magyar jog sem tartalmaz ilyen rendelkezést.
- [65] Ennek megfelelően helytállóan fejtette ki a másodfokú bíróság ítéletében, hogy az ország1 kollektív szerződés területi és személyi hatálya miatt annak rendelkezései nem terjednek ki a magyar jog hatálya alá tartozó munkaviszonyokra, hisz ebben az esetben egy másik állam jogát, kollektív szerződését kellene az Mt. szabályai szerint értelmezni. Az Mt. 279. § (3) bekezdése valóban rendelkezik arról, hogy a kollektív szerződés hatálya a munkáltatóval munkaviszonyban álló valamennyi munkavállalóra kiterjed, azonban az ország1 kollektív szerződés annak területi és személyi hatályára vonatkozó rendelkezése miatt – a munkavégzés helyét tekintve – csak az ország1 végzett munkavégzés esetén alkalmazható.
- [66] Helytállóan fejtette ki a felperes, hogy az EUMSZ 18. cikke kimondja, hogy tilos az állampolgárság alapján történő bármilyen megkülönböztetés. Ennek érvényesüléséhez szükséges, hogy legyenek összehasonlítható helyzetben lévő személyek. Az állampolgárság alapján történő megkülönböztetés tilalma megjelenik Magyarország Alaptörvényében, az EUMSZ-t közvetlen alkalmazhatósága alapján Magyarországon mint tagállamon belül is alkalmazni

- kell, de az Mt. 12. §-a és az Ebktv. is tartalmaz ilyen, az egyéb helyzet alapján fennálló megkülönböztetési tilalmat. Az Ebktv. 8. §-ának felsorolása példálózó jellegű, annak *t)* pontja szerint tiltott a megkülönböztetés az érintett személyek egyéb helyzetére tekintettel is. Az Ebktv. célja az általános diszkrimináció tilalom megvalósítása, a 8. § *t)* pontjában szereplő „egyéb” helyzet erre utal. Ennek megfelelően tilos a munkavállalók megkülönböztetése, egyéb helyzetük, állampolgárságuk („illetőségük”) alapján is.
- [67] Az Ebktv. részletesen megállapítja, hogy miként alakul a bizonyítási teher abban az esetben, ha a munkavállaló arra hivatkozik, hogy a munkáltató megsértette az egyenlő bánásmód követelményét. Az 19. § (1) bekezdése értelmében az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban a jogsérelmet szenvedett félnek kell valószínűsítetnie, hogy hátrány érte, vagy – közérdekű igényérvényesítés esetén – ennek közvetlen veszélye fenyeget, és a jogsértéskor rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal. Emellett legalább állítania kell, hogy összefüggés van a hivatkozott hátrány és a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonság között, továbbá meg kell jelölnie, hogy mely összehasonlítható helyzetben lévő csoporttal szemben érte őt a joghátrány. Ugyanezen § (2) bekezdése szerint az (1) bekezdésben foglaltak valószínűsítése esetén a másik felet terheli annak bizonyítása, hogy a jogsérelmet szenvedett fél, vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosult által valószínűsített körülmények nem álltak fenn, vagy az egyenlő bánásmód követelményeit megtartotta, illetve az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.
- [68] A felperes valószínűsítette, hogy őt hátrány érte (az alperesnél fennállt munkaviszonya alatt alacsonyabb bérézésben, illetve juttatásokban részesült, mint a hasonló munkakörben foglalkoztatott országai munkavállalók) és rendelkezett valamely védett tulajdonsággal (egyéb helyzete, állampolgársága, munkavégzése helye). Allította, hogy e tulajdonságára figyelemmel érte őt hátrány, az összehasonlítható helyzetben lévő csoportként az alperesnél országai foglalkoztatott országai állampolgárságú üzletkötőket jelölte meg. Ezt követően az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a felperes által valószínűsített körülmények nem álltak fenn, vagy az egyenlő bánásmód követelményeit megtartotta, illetve az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.
- [69] Az Ebktv. 2. §-ában foglalt előírás szerint az egyenlő bánásmód követelményére vonatkozó, külön jogszabályokban meghatározott rendelkezéseket az Ebktv. rendelkezéseivel összhangban kell alkalmazni. Ez irányadó az Mt.-re is. Ennek megfelelően az egyenlő értékű munkáért egyenlő bér elvét az egyenlő bánásmód követelményrendszerén belül kell és lehet értelmezni. Az Mt. 12. §-a is rögzíti, hogy a munkaviszonnyal, különösen a munka díjazásával kapcsolatban meg kell tartani az egyenlő bánásmód követelményét. Az Mt. 12. § (3) bekezdése meghatározza azokat a kritériumokat, amelyek az egyenlő munka értékének megállapításakor vizsgálhatóak. E szempontok között szerepel, hogy a munkavállalók közötti jogszerű megkülönböztetés alapja lehet az, hogy a munkaviszonyban álló munkavállalók alkalmazására, foglalkoztatására eltérő munkaerőpiaci körülmények között kerül sor. A felperesnek a felülvizsgálati kérelemben a Pp. 279. § (1) bekezdésére történő hivatkozása hiányában a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint a felperes, illetve az országai dolgozó üzletkötők foglalkoztatására eltérő munkaerőpiaci helyzetben és eltérő jogszabályi környezetben került sor, azaz az alperes olyan körülményt jelölt meg, amely okszerűen támasztja alá a megkülönböztetés alkalmazását, azt, hogy az egyenlő bánásmód szabályát nem kellett megtartania a munkabér megállapítása, a kollektív szerződés alapján nyújtott juttatás, illetve az eltérő munkaidő vonatkozásában.
- [70] Ugyancsak helytálló volt a másodfokú bíróság döntése abban a körben is, hogy a perbeli esetben nem történt közvetett diszkrimináció, amely olyan azonos munkáltatói intézkedést feltételez, amely az egyik munkavállalói csoportot hátrányosan érinti. Az Ebktv. 9. §-ából következően közvetett diszkrimináció esetén egy látszólag semleges szabály, gyakorlat vagy követelmény olyan hátrányos helyzetbe hoz egyes személyeket vagy csoportokat, amelynek nincs valós jogszerű indoka. A felperes ilyen intézkedést nem jelölt meg, így ezen okból sem sérült az egyenlő bánásmód követelménye.
- [71] A felperes a felülvizsgálati kérelmében kifogásolta azt is, hogy helytelenül döntöttek az eljárás bíróságok az elévülés kezdetének időpontjáról. Mivel a felperes igénye nem volt megalapozott, e kérdés megítélésének sem volt jelentősége, így azt a Kúria érdemben nem vizsgálta.
- [72] A felperes indítványozta az EUMSZ 267. cikke szerinti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, amire akkor van lehetőség, ha az EUB részéről a konkrét jogvita eldöntése szempontjából lényeges uniós jogszabályok értelmezése szükséges. Nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, ha a felvetett jogkérdés az ügy elbírálása szempontjából nem releváns, a hivatkozott rendelkezést az EUB már értelmezte, vagy az uniós jog helyes értelmezése annyira nyilvánvaló, hogy azzal kapcsolatban észszerű kétség nem merül fel (C-283/81. sz. CILFIT-ügy). A Kúria a döntését – a fent kifejtettek szerint – a felperes által hivatkozott uniós szabályokra is figyelemmel hozta meg és megállapította, hogy az uniós jog értelmezésének szükségessége nem merült fel, így nem volt indokolt az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése.
- [73] Alaptalanul állította a felperes azt is, hogy jogsértően döntött a másodfokú bíróság a perköltség mértékéről, illetve jogszabályba ütköző módon nem mérsékelte az elsőfokú perköltség összegét. A Pp. 82. § (1) bekezdése szerint, ha a törvény eltérően nem rendelkezik, a bíróság a felszámított perköltség viseléséről az eljárást befejező határozatában hivatalból dönt. A (2) bekezdés rendelkezik arról, hogy a bíróság meghatározza a perköltség összegét és a megtérítésre kötelezett személyt annak megfizetésére kötelezi. A (3) bekezdés szerint a bíróság a perköltség összegét a felszámítás és az ahhoz csatolt iratok alapulvételével határozza meg. A felszámítani elmulasztott vagy felszámítottnál

magasabb összegű költséget a fél javára nem lehet figyelembe venni. Az első- és a másodfokú bíróság a Pp. 83. § (1) és (2) bekezdése, valamint az IM rendelet alapján döntött a perköltségről.

- [74] A Kúria Pfv.II.20.887/2023/6. számú precedenshatározatában foglalt jogértelmezés szerint az IM rendelet 2. § (2) bekezdése feljogosítja a bíróságot, hogy a kikötött ügyvédi munkadíjat kivételes esetben mérsékelheti, amennyiben a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenység és a munkadíj között aránytalanság áll fenn, ebből következően az arányos munkadíj méltányosságból való mérséklésére nincs jogszabályi lehetőség. A szerződésben megállapított munkadíj bíróság általi mérséklése a szerződés tartalmának szabad meghatározása alapelveivel szemben kivételes és ebből adódóan szűken értelmezendő, az óradíj mértékére legfeljebb akkor terjedhet ki, ha az a piaci viszonyokkal és a józan ésszel nyilvánvalóan ellentétes, kirívóan eltúlzott mértékű. Az aránytalanság vizsgálatát a bíróságnak az ügyvéd ténylegesen elvégzett tevékenységének és az ügyvédi munkadíjnak az egybevetésével kell elvégeznie. A felszámított perköltség indokolt esetben mérsékelhető, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel, és ha a bíróság él ezzel a lehetőséggel, akkor annak alapos indokát kell adnia (Kúria Kpkf.I.39.315/2022/5., Kpkf.IV.39.314/2022/4.). Fentiekből következően az IM rendelet 2. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés csupán felhatalmazza és nem kötelezi a bíróságot arra, hogy saját mérlegelése eredményeként a fél által kötött megbízási szerződés alapján felszámított ügyvédi munkadíj mérsékléséről – annak indokolása mellett – döntsön. Amennyiben a bíróság a perköltség megítélésakor az IM rendelet 2. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazással nem él, úgy az IM rendelet 2. § (1) bekezdése szerint megállapított perköltség tekintetében indokolási kötelezettség sem terheli.

Az elsőfokú eljárás során az alperes többször pontosan megjelölte perköltségigényét, amely felszámításáról írásban részletes kimutatást csatolt. A Pp. 81. § (2) bekezdése csupán „szükség szerint” kívánja meg, hogy a felszámítást a képviselő okirattal igazolja. A felperes felülvizsgálati érvelésével szemben az alperes a Pp. 81. § (2) bekezdésének megfelelően okirattal igazolta a felszámított perköltséget. A felperes perköltség mérséklésére irányuló kérelmére figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen indokolta, hogy miért nem élt a mérséklés lehetőségével.

A másodfokú eljárásban megítélt alperesi perköltségre vonatkozóan szintén irányadóak a fenti jogszabályi rendelkezések. A fentiek szerint az eljárás bíróságok jogszabálysértés nélkül tekintették irányadónak a felek megállapodását. A felülvizsgálati eljárásban jogszabálysértés hiányában a mérséklés nélkül megállapított perköltség összegének megváltoztatására nem volt lehetőség.

- [75] Felülvizsgálati kérelmében ezt meghaladóan a felperes alappal sérelmezte, hogy az első-, illetve a másodfokú bíróság a felperest idegen pénznemben marasztalta a perköltség megfizetésére. A jogerős ítélet ennek megfelelően a pénznemet érintően jogkérdésben eltért a Kúria Pfv.IV.20.085/2025/7. számú közzétett határozatától, amely szerint idegen

pénznemben felszámított perköltség megfizetésére az ellenérdekű fél nem kötelezhető. Mindezekre figyelemmel a bíróság a megtérítésre köteles felet kizárólag Magyarország hivatalos pénznemében kötelezheti a perköltség megfizetésére. Ezt az Alaptörvény 28. cikkében foglaltaknak megfelelő jogértelmezést támasztja alá – a jelen ügyben még az alapeljárás vonatkozásában nem alkalmazandó – a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 2. § (5) bekezdése és az ahhoz fűzött indokolás is, amelyből következően maga a jogalkotó is úgy értelmezte a perjogi szabályokat, hogy a megbízási szerződésben idegen pénznemben szereplő munkadíjat az ügyvédnek forintban kell felszámítania.

- [76] Mindezek alapján a Kúria úgy ítélte meg, hogy a jogerős ítélet a per fő tárgya tekintetében nem sértette a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján e körben azt hatályában fenntartotta.

(Kúria Mfv.V.10.079/2025/6.)

KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM

102 A közigazgatási per tárgyát képező határozat módosítása esetén az alaphatározat és az azt módosító határozat egységet képez, ilyen eljárásjogi helyzetben a közigazgatási bíróság a Kp. 83. § jogintézménye alkalmazásától nem tekinthet el. Az Art. 202. § (1) bekezdése szerint a telekadó megállapításához való jog is annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az adóról bevallást, adatbejelentést, vagy bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, adatbejelentés, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni [2017. évi I. törvény (Kp.) 83. § (5) bek.; 2017. évi CL. törvény (Art.) 202–203. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A 7 db „kivett, telephely”-ként nyilvántartott ingatlan a felperes tulajdonában áll. Az ingatlanok korábban az önkormányzat tulajdonát képezték, és több éven keresztül lakossági hulladéklerakó területként funkcionáltak.
- [2] A Város Önkormányzata 2016. január 1-jétől kezdődő hatállyal vezette be illetékességi területén a telekadó fizetési kötelezettséget.
- [3] A felperes telekadó fizetési kötelezettségével összefüggésben adatbejelentést nem tett az elsőfokú önkormányzati adóhatósághoz. Az elsőfokú önkormányzati adóhatóság a telekadó bevezetését követő több, mint 4 év elteltével szólította fel a felperest, hogy a tulajdonában álló ingatlanok vonatkozásában arra, hogy tegyen eleget adatbejelentési kötelezettségének, melyet a felperes 2020. június 3-án teljesített.
- [4] Ezek után az elsőfokú önkormányzati adóhatóság 2020. június 17-én a felperes tulajdonában álló ingatlanok után kirotta a telekadót.
- [5] A határozatok indokolása rögzítette, hogy a felperes az adó alanya a helyi adóról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) 18. §-a alapján. Rögzítette, hogy az adó mértéke az önkormányzati rendelet 1. §-a szerint 50 Ft/nm/év, erre tekintettel került sor az éves adó megállapítására.
- [6] A felperes valamennyi határozattal szemben fellebbezést terjesztett elő, melyet az alperes másodfokú adóhatóságként eljárva, egy határozatban bírált el, és az elsőfokú határozatokat helybenhagyta. A határozat indokolása szerint az alperes nem fogadta el a felperes fellebbezésben hivatkozott azon érvelését, hogy az önkormányzat jogszabálysértő helyi adóztatást valósít meg azáltal, hogy a rendelet megalkotásakor mellőzte a helyi sajátosságok figyelembevételét, az önkormányzati rendelet nem kellően differenciált, s hogy súlyosan jogsértő, hogy az önkormányzat egységes adómértéket alkalmaz a teljes illetékességi területre, melynek eredménye a tulajdonában álló ingatlanok esetében az, hogy a telekadó rövid időn belül felemésztí az ingatlanok forgalmi értékét. Kiemelte, hogy az önkormányzati rendeletben meghatározott adómérték az érintett adóévekben 50 Ft/nm volt éves szinten, amely a Htv.-ben meghatározott maximumot nem haladta meg.

Kiemelte, hogy a Kúria gyakorlata szerint a konfiskáló jelleget nem önmagában az ingatlan forgalmi értéke és az adó éves mértéke összevetése alapján, hanem egyéb körülmények, a Htv. 6. § c) pontjában foglalt hármas feltétel egyidejű érvényesítésével állapítják meg.

A kereseti kérelem és védirat

- [7] Az alperes határozatával szemben a felperes kereseti kérelmet terjesztett elő. Ebben elsődlegesen az alperes határozatának megsemmisítését kérte az elsőfokú határozatokra is kiterjedően, és ebből a célból indítványozta a Kúriánál a közigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 144. §-a alapján az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének megállapítására irányuló eljárást. Másodlagosan az alperes határozatának megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára kötelezését kérte azzal, hogy az alperes az új eljárás keretében az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 202. § (1) bekezdésére figyelemmel, a 2016., 2017. és 2018. adóévekre vonatkozóan bekövetkezett elévülés miatt ezen adóévekre előírt telekadó kötelezettsége törésre kerüljön.
- [8] Indítványozta a Kúriánál az önkormányzati rendelet kifogásolt rendelkezéseinek más jogszabályba ütközése vizsgálatára irányuló eljárás kezdeményezését, állítva, hogy az önkormányzati rendelet azzal, hogy nem differenciál az adó meghatározása terén, sérti a Htv. 7. § g) pontját. Ezzel összefüggésben bizonyítási indítványa volt igazságügyi ingatlanforgalmi szakértő kirendelése, a telekadó fizetési kötelezettséggel érintett ingatlanok forgalmi értékének meghatározása érdekében.
- [9] A per tartama alatt hivatkozott arra, hogy a Nemzetgazdasági Minisztérium felügyeleti jogkörében eljárva hozott határozatában az elévülés tekintetében a felperes kereseti kérelmével azonos jogi álláspontra helyezkedett.
- [10] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte.

A Nemzetgazdasági Minisztérium NGM/2647-6/2025. számú határozata

- [11] A közigazgatási per tartama alatt a Nemzetgazdasági Minisztérium felügyeleti jogkörben eljárva határozatával a közigazgatási per tárgyát képező alperes határozatát megváltoztatta, azzal, hogy a telekadó fizetési kötelezettséget megállapító elsőfokú határozatok helybenhagyásával a felperes terhére kivetett telekadó összegéből meghatározott összegű telekadó és az arra felszámított késedelmi pótlék tekintetében az adóvégrehajtáshoz való jogot korlátozta. Egyebekben az alperes határozatát helybenhagyta. A felügyeleti intézkedés keretében hozott határozat indokolása szerint az Art. 202. § (1) bekezdéséből következően a telekadó megállapításához való jog a 2016–2018. adóévek tekintetében bekövetkezett, és a rendelkezésre álló

iratok alapján nem áll fenn olyan körülmény, amely az Art. 203. §-a alapján az adómegállapításához való jog elévülésének meghosszabbodását, megszakadását vagy nyugvását eredményezné. Az indokolás szerint az Art. 204. § (1) bekezdésének megfelelően, ha az adómegállapításhoz való jog elévülését követően az adóhatóság, vagy felettes szerve megállapítja, hogy az adómegállapítás részben, vagy egészben jogszabálysértő, az adótartozás végrehajtásához való jog elévülési idején belül a jogszabálysértő adómegállapítás tekintetében az adó végrehajtásához való jogot korlátozza vagy megszünteti.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítélete

- [12] Az elsőfokú közigazgatási bíróság közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperesi határozat a felperes 1/1 tulajdonában álló 4 db ingatlan vonatkozásában a 2016, 2017 és 2018 adóévekre jogszerűen kötelezte a felperest adó megfizetésére.
- [13] A közbenső ítélet indokolása szerint a Kp. 86. § (3) bekezdése teremtette meg a közbenső ítélet meghozatala lehetőségét, mert a keresettel érvényesített jog fennállása, és a felet terhelő fizetési kötelezettség összege tekintetében a vita elkülöníthető volt. Utalt arra, hogy a Kúria Önkormányzati Tanácsa adóévenként vizsgálja felül az önkormányzati rendeletek jogszerűségét, ezért is szükséges annak megállapítása, hogy a perben érvényesített jog mely vitatott adóév tekintetében áll fenn.
- [14] A közbenső ítélet indokolása szerint az Art. 48. § (1) bekezdés, az Art. 141. § (2) bekezdés, és a Htv. 9. § (3) bekezdéséből következően az önkormányzati adóhatóság a felperes adatbejelentése alapján határozatban állapította meg a telekadó fizetési kötelezettségét. A telekadó kivetéses adó, melynek lényege, hogy az nem a bevallásból, hanem a hatóság azon alapuló döntéséből származik.
- [15] Utalt arra, hogy az önkormányzati adóhatóság a felperesi adatbejelentés alapján 2020. június 17-én kelt határozataiban rendelkezett az ingatlanok utáni telekadó fizetési kötelezettségről. Az adóhatóság adómegállapításhoz való joga az adókivetést megállapító határozatban lejárt fizetési határidőt – 2020. december 31. napját – követő 5 év elteltével, azaz 2025. december 31. napján évült el a 2016–2020. adóévek tekintetében.
- [16] Az ítélet indokolása szerint a Nemzetgazdasági Minisztérium határozata érdemben nem változtatta meg az alperes határozatát, mivel az tartalmát tekintve az adó végrehajtásához való jogot korlátozó döntés és nem az adómegállapításhoz való jogra vonatkozik, továbbá a Kp. 85. § (6) bekezdése alapján a bíróságot nem köti.

A felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálat ellenkérelem

- [17] közbenső ítélettel szemben a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben a közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és a Törvényszék új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte azzal, hogy az új eljárásban a felperes kereseti kérelmei úgy kerüljenek elbírálásra, hogy az adóhatóság adómegállapításának jogát 2016–2018. adóévek vonatkozásában a bíróság az Art. 202. §-a alapján tekintse elévültnek.

- [18] A felülvizsgálati kérelem szerint a közbenső ítélet jogszabálysértő, mert egyrészt sérti az Art. 202–203. §-ait, másrészt bírói jogalkotást tartalmaz abban a tekintetben, hogy új elévülési határidőt állapít meg, harmadrészt sérti a Kp. 2. § (4) bekezdése, a 85. § (1) bekezdése, a 86. és a 88. §, valamint a Pp. 342. § rendelkezéseit.
- [19] A felülvizsgálati kérelem szerint az Art. 202. § helyes értelmezése jelen ügyben az, hogy az adómegállapítási jog elévülési ideje akkor kezdődik, amikor az adóalanynak teljesítenie kellett volna az adatbejelentését, vagy amikor az Art. szerinti absztrakt adófizetési határideje bekövetkezett, mely a 2016-os adóév tekintetében mindkét esetben 2016. december 31. volt.
- [20] A bejelentési kötelezettségét nem teljesítő adózóval szemben az önkormányzati adóhatóságnak vannak az Art. 141. § (7) bekezdésében és 142. §-ban szabályozott eljárási eszközei. Ebből következően, ha az adózó és az önkormányzati adóhatóság is mulaszt, akkor az időmúlás következményeit nem az adózó, hanem az önkormányzati adóhatóság viseli. A felülvizsgálati kérelem szerint az ítéletben elfoglalt azon álláspont, hogy az adómegállapításhoz fűződő jog a határozat fizetési határidejét követő 5 év elteltével évül el, *contra legem*, ilyen szabályt az Art. egyetlen rendelkezése sem tartalmaz.
- [21] Az Art. 203. §-a sorolja fel azokat az eseteket, amikor az Art. 202. §-a szerinti elévülési határidő meghosszabbodik, nincs olyan törvényhely azonban adott jogvitával összefüggésben, ami meghosszabbítaná az elévülés időtartamát, ilyet arra az esetre, ha az adózó nem tesz eleget bejelentési kötelezettségének, az Art. nem tartalmaz.
- [22] Utalt arra is, hogy a bírói gyakorlat következetes abban, hogy önmagában az elévülés fennállásának, vagy fenn nem állásának kérdéséről nem lehet közbenső ítéletben dönteni. E téren utalt a BH 1983.251. és BH 1991.408. számú döntésekre.
- [23] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a közbenső ítélet hatályban való fenntartására tett indítványt.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [24] A felülvizsgálati kérelem alapos az alábbiak miatt.
- [25] Az elsőfokú bíróság jogsértő módon figyelmen kívül hagyta, hogy a Nemzetgazdasági Minisztérium a közigazgatási per tartalma alatt, határozatával (továbbiakban: NGM határozat) felügyeleti intézkedés keretében az alperes közigazgatási per tárgyát képező határozatát változtatta meg. A mellőzés indokaként jogsértő módon hivatkozott a közbenső ítélet [33] pontjában a Kp. 85. § (6) bekezdésére, ugyanis az abban szereplő „*más hatóság döntése nem köti a bíróságot*” nem azonosítható a jogsérelem orvoslására közigazgatási per tartama alatt hozott, a közigazgatási per tárgyát képező határozatot érintő közigazgatási cselekménnyel. Másrészt a Kúria következetes gyakorlata szerint a közigazgatási per tárgyát képező határozat és az azt módosító határozat egy egységet képez, mely tényről a közigazgatási bíróság nem tekinthetett volna el. (Kfv.I.35.334/2016/6.) Jelen perben a közigazgatási jogvita tárgyát képező alperesi határozat tartalma az NGM határozat rendelkező része és indokolása tükrében is

- megváltozott, melyet az elsőfokú bíróság erre irányuló kötelezettsége ellenére nem vett figyelembe.
- [26] A módosító határozat ismeretében az elsőfokú bíróságnak a Kp. 83. § jogintézményét alkalmazni kellett volna, és a Kp. 83. § (5) bekezdése alapján nyilatkozattételre kellett volna felhívnia a felperest, annak a kérdésnek a tisztázása érdekében, hogy álláspontja szerint eleget tesz-e a kereseti kérelmében foglaltaknak a módosító határozat. Az elsőfokú bíróságnak a felperes nyilatkozatától függően kellett volna folytatnia a jogvitát, a felperes nyilatkozata ismeretében kellett volna levonnia a módosító határozat eljárásjogi konzekvenciáját. A Kúria egységes gyakorlata szerint a jogsérelem orvoslására tett közigazgatási cselekmény után a Kp. 83. § (5) bekezdése szerinti felperesi nyilatkozat határozza meg a jogvita további keretét (Kfv.IV.38.252/2019/6.).
- [27] A Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazása, az elsőfokú bíróság közbenső ítélete hatályon kívül helyezése, és a bíróság új eljárásra kötelezése háttérben elsődlegesen a Kp. 83. § kötelező alkalmazásának figyelmen kívül hagyása áll, mely az ügy érdemére kiható lényeges eljárási szabályszegés volt.
- [28] Emellett azonban a Kúria – a felülvizsgálati kérelemre tekintettel is – értékelte a felperes felülvizsgálati kérelme és az alperes ehhez kapcsolódó felülvizsgálati ellenkérelme érveinek megalapozottságát, a felülvizsgálati kérelem sorrendjében.
- [29] A Kúria álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem alappal hivatkozott arra, hogy 2016., 2017., és 2018. adóévekben a települési adó megállapításához való jog elévült.
- [30] Az Art. hatálya kiterjed az önkormányzati rendeleten alapuló adófizetési kötelezettségre is, ebből következően az Art. elévülést szabályozó 202. § (1) bekezdése az adóhatóság kivezetéses adózás szerint megállapított telekadó megállapítására és fizetésére is kiterjed. Eszerint az adó megállapításához való jog annak a naptári évnek utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az adóról bevallást, adatbejelentést, bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, adatbejelentés, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni.
- [31] Az adómegállapításhoz való jog elévülése az idő múlásának anyagi jogi jogkövetkezménye. A jogalkotó tudatosan szabályozta azokat az eljárásjogi helyzeteket az Art. 203. §-ban, amely az adó megállapításához való jog elévülésének meghosszabbítását, megszakadását vagy nyugvását eredményezi. Ebben nem szerepel sem az elsőfokú határozattal szembeni fellebbezés előterjeszhetősége, sem a másodfokú adóhatóság előtti jogorvoslati eljárás időtartama. Az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (továbbiakban: Air.) 74. §-a szabályozza az adóhatóság döntése véglegességét, és az Air. 74. § (1) bekezdése szerint a véglegesség a döntés közlésével áll be, és az Air. 74. § (2) bekezdés c) pontja szerint véglegessé a döntés a másodfokú döntés közlésével válik. Ennek jelen jogvitában azért van jelentősége, mert a 2016. és 2017. adóévek tekintetében az alperes döntése meghozatala időpontjában már bekövetkezett az elévülés, 2016. év vonatkozásában 2021. december 31-én, 2017. év tekintetében 2022. december 31-én, a 2018. év tekintetében azonban az elévülés 2023. december 31-én történő bekövetkezése időpontjában az alperes döntése már megszületett, annak kézbesítésére azonban csak 2024. január 2-án került sor, azaz az alperes döntése véglegessé válására csak az Air. 74. § (2) bekezdés c) pontjából következően 2024. január 2-án került sor, ekkor azonban az Art. 202. § (1) bekezdése szerint az elévülés már bekövetkezett. Az adózót joghátrány nem érheti a jogorvoslati joga gyakorlása miatt. A Kúria Kfv.I.35.011/2009/4. számú ítélete elvi tételében mondta ki, hogy az adófizetési kötelezettség csak az adót megállapító határozat jogerőre emelkedése, illetve bírósági felülvizsgálat esetén annak eredményét követően következik be.
- [32] A fentiek alapján a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazásával a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.
- [33] Az elsőfokú bíróságnak az új eljárás keretében elsőként a Kp. 83. § jogintézményét kell megfelelően alkalmaznia. A Kp. 83. § (5) bekezdése szerint nyilatkozattételre kell felhívnia a felperest, hogy a felügyeleti jogkörben hozott, a Nemzetgazdasági Minisztérium módosító határozata eleget tesz-e a kereseti kérelmének, vagy annak egy részének.
- [34] A közigazgatási bíróságnak a nyilatkozat ismeretében kell levonnia a felperes nyilatkozatának vagy annak esetleges elmaradásának eljárásjogi konzekvenciáját. Az eljárás menetét azonban kifejezetten a felperes nyilatkozata, vagy annak elmaradása határozza meg (Kfv.IV.38.252/2019/6.).
- [35] A közigazgatási bíróságnak a felperes nyilatkozatától függően kell döntenie a Kúria Önkormányzati Tanácsa normakontroll eljárása kezdeményezése tárgyában. A Kúria – az elsőfokú bíróság munkáját segitendő, hasznos értelmezésként rögzíti -, hogy az Art. 202. § (1) bekezdése elévülési szabálya a helyi adóra is alkalmazandó. Adómegállapítás alatt a végleges adóhatósági megállapítást kell érteni (Kfv.I.35.011/2009/4.). A Kúria következetes gyakorlata szerint adófizetési kötelezettség csak az adót megállapító határozat véglegessége esetén következik be (Kfv.I.35.394/2019/10.).

(Kúria Kfv.I.35.172/2025/8.)

103 A telekadó tárgyi hatálya alá tartozó kivételek között a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 52. § 16. pont d) alpontjában a közút területét jelöli meg, amelynek nem felel meg a közfoglalom számára megnyitott magánút, mert a magánút – a forgalom számára történő megnyitás tényénél fogva – még nem válik közúttá [1990. évi C. törvény (Htv.) 17. §, 52. § 16. pont; 1988. évi I. törvény (Kkt.) 32. § (1)–(2) bek., 47. § 7.–9., 11. pont; 11/2025. JEH].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás és az ügy előzménye

- [1] A felperes kizárólagos tulajdonát képezi a /4. hrsz. alatti ingatlan (a továbbiakban: Ingatlan), amely az ingatlan-nyilvántartásban „kivett út” megjelöléssel szerepel. A Város Önkormányzat Képviselő-testületének a város helyi építési szabályzatáról szóló önkormányzati rendelete (a továbbiakban: HESZ) besorolása alapján a KÖm-3 jelű közlekedési övezetbe (közforgalom elől el nem zárt magán

- gyalogút) tartozó ingatlanok esetében a HÉSZ 149. § (2) bekezdése szerinti szabályozás a következőket írja elő: Közlekedési; közmű; környezetvédelmi építmények, utcabútorok helyezhetők el, továbbá utcafásítás (növényzet) telepíthető. Épület nem helyezhető el.
- [2] Az elsőfokú adóhatóság határozatával elutasította a felperes kérelmét, amely az Ingatlan vonatkozásában a telekadó tárgyi hatálya alá nem tartozó jellegének megállapítására irányult, és a felperes terhére az Ingatlan tekintetében az adókötelezettséget 6157 m² adóköteles telekterület után megállapította.
- [3] Az elsőfokú adóhatóság határozatában kifejtette, hogy a közhiteles ingatlan-nyilvántartás szerinti „kivett út” ágazati megjelölést (magánút) kell figyelembe venni, és annak – speciális adójogi szabályozás hiányában – nincs jelentősége, hogy az Ingatlan a környező ingatlanok megközelítésére szolgál, így funkcióját tekintve „közútnak” minősül, a helyi közútrendszer része. Az Ingatlan a felperesi jogi személy magántulajdonát képezi, nem köztulajdon, nem válik közúttá azzal, hogy a közforgalom számára megnyitott út.
- [4] A fellebbezés folytán eljáró alperes a határozatával (a továbbiakban: alperesi határozat) az elsőfokú adóhatóság határozatát helybenhagyta azonos indoklás mellett és kiemelte, hogy nem ismeri a „kvázi közút” fogalmát sem a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.), sem a helyi adókról szóló 1990. évi C törvény (a továbbiakban: Htv.), amely a telekadó tárgyi hatálya alá tartozó, illetőleg nem tartozó területek jogi szabályozása szempontjából irányadó.

A keresetlevél és a védírat

- [5] A felperes keresetlevelet nyújtott be az alperesi határozat jogszerűségének vizsgálata iránt, amelyben elsődlegesen kérte az alperesi határozat megváltoztatását és az Ingatlan telekadó tárgyi hatálya alóli kivétel körébe való tartozásának megállapítását. Érvelése szerint az Ingatlan valóságos és aktuális helyzete alapján közútnak minősül, így az nem lehet telekadó tárgya; ezt támasztja alá többek között a Kúria Kfv.V.35.065/2021/8. számú határozata és a kúriai joggyakorlat, amelynek értelmében a telekadó tárgyának meghatározásakor a vagyontárgyak fizikai jellemzői nem hagyhatók figyelmen kívül. Megsértett jogszabályi rendelkezéseként megjelölte az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 99. § (1) bekezdését, a Htv. 17. §-át és az 52. § 16. pont d) alpontját.
- [6] Az alperes a védíratában a kereset elutasítását kérte a határozatában foglaltak fenntartása mellett.

A jogerős ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság a jogerős ítéletével a felperes keresetét elutasította. A Htv. 52. § 16. pont d) alpontja szerint a telekadó hatálya alól csak a közút területe kivétel. A perbeli Ingatlan a Kkt. 47. § 7. pontjának értelmező rendelkezése szerint az utak közé tartozik, de nem minősül közútnak.

A felülvizsgálati kérelem

- [8] A felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet a jogerős ítélettel szemben, amelyben kérte a jogerős ítélet megváltoztatását és az alperesi határozatnak az

elsőfokú adóhatóság határozatára is kiterjedő hatállyal történő megsemmisítését. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete eltért a Kúria Kfv.V.35.065/2021/8. számú és Kfv.I.35.033/2023/5. számú közzétett határozataitól abban, hogy a telekadó tárgyat képező Ingatlan fizikai jellemzőit, valóságos, aktuális helyzetét nem vizsgálta, azokat figyelmen kívül hagyta, így a Htv. 17. §-ába és az 52. § 16. pontjába ütköző döntést hozott.

A 11/2025. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.049/2024/12. szám)

- [9] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa az eljáró tanács előzetes döntéshozatali indítványa alapján hozott, a telekadó tárgyi hatálya alá tartozó területről szóló 11/2025. Jogegységi határozatának (a továbbiakban: JEH) rendelkező részében egyebek mellett a következőket állapította meg: 1. Az ingatlanok a telekadót érintően a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 52. § 16. pontjában felsorolt kivételek közé tartozó voltát vizsgálni kell annak eldöntésekor, hogy rá a törvény tárgyi hatálya kiterjed-e. A beépíthetlenség mint fizikai korlát e törvényhely alkalmazása során nem vizsgálható. 2. A Kúria K.V. számú tanácsa a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Kfv.35.033/2023/5. számú határozattól eltérhet. A JEH indokolásában rögzítette, hogy a jogalkotó célja az volt, hogy a telekadó tárgyi hatálya kiterjedjen az utakra, amely alól a kivételek között kifejezetten megjelenő közút minősül kivételnek. Önmagában attól a terület nem válik közúttá, hogy a természetes személy vagy gazdasági társaság tulajdonában lévő utat bárki szabadon használhatja. Következésképpen az, hogy az ingatlan közútnak tekinthető-e nem függ annak valóságos, aktuális helyzetétől, illetve a beépíthetőség vizsgálatától (lásd [42]–[43] bekezdés).

A Kúria döntése és jogi indokai

- [10] A felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan.
- [11] A perbeli esetben a felülvizsgálati eljárás kereteit a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem határozta meg. A felülvizsgálati eljárás tárgyát annak vizsgálata képezte, hogy a „kivett út”-ként nyilvántartott Ingatlan minősíthető-e – a Htv. 52. § 16. pont d) alpontjában meghatározott telekadó hatály alóli kivétel szempontjából – közútnak arra a felperesi hivatkozással tekintettel, hogy az ingatlan a környező ingatlanok megközelítését szolgálja, nem beépíthető, a bárki általi használat következtében a helyi közútrendszer része.
- [12] A felperesnek a per tárgyát képező, telekadó tárgyi hatálya alá nem tartozó jelleg megállapítására irányuló kérelme nem irányult adómentesség megállapítására. A telekadó tárgyi hatálya alóli kivétel és a telekadó mentesség eltérő kategóriák: az előbbi esetben sz ingatlan nem felel meg a Htv.-ben definiált telek fogalomnak, azaz nem tartozik az adómentes tárgyi hatálya alá, míg az utóbbi esetben az ingatlan teleknek minősül, és a telekadó tárgyi hatálya alá tartozik, viszont nem áll fenn az adófizetési kötelezettség a jogi norma rendelkezése folytán. Az ítélet [40] bekezdésében az adómentesség téves említése az ítélet érdemében hozott döntésre nem hatott ki.

- [13] A Kúria a felülvizsgálati kérelemre figyelemmel a következőket emeli ki.
- [14] A perbeli időszakban – 2020–2021. adóévekben – hatályos Htv. rendelkezései a következők:
A Htv. 17. §-a szerint adóköteles az önkormányzat illetékességi területén lévő telek.
A Htv. 52. § 16. pont *d)* alpontja szerint telek: az épülettel, épületrésszel be nem épített földterület, ide nem értve a közút területét.
A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) perbeli időszakban alkalmazandó rendelkezései:
A Kkt. 2. § (5) bekezdése értelmében a törvénynek az utakra vonatkozó rendelkezéseit az út műtárgyaira és tartozékaira, a közutakra vonatkozó rendelkezéseit – a 11. § (2) bekezdése, a 30. § és a 43. § kivételével – a közforgalom elől el nem zárt magánutakra is alkalmazni kell.
A Kkt. 3. § (1) bekezdése alapján a közúti közlekedésben mindenkinek joga van részt venni; a közutat és a közforgalom elől el nem zárt magánutat közlekedés céljából gyalogosként vagy – meghatározott feltételek teljesítése esetén – járművezetőként bárki igénybe veheti (...).
Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet (a továbbiakban: Inytv.vhr.) perbeli időszakban hatályos rendelkezése:
Az Inytv.vhr. 50. § (4) bekezdés *a)* pontja értelmében a közlekedéssel és a hírközléssel kapcsolatban művelés alól kivett területek: az országos közutak, a helyi közutak (utcák, járdák, közterek, egyéb közterületek), a 47. § (1) bekezdés *e)* pontja szerinti nem állandó jellegű erdészeti magánút kivételével a magánutak, az utakhoz tartozó műtárgyak és az utak tartozékai által elfoglalt területek, valamint a 3 méternél szélesebb tanyai bejáró utak.
Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) perbeli időszakban hatályban volt 2. § 15. pontja értelmében műtárgy: mindazon építmény, ami nem minősül épületnek és épület funkciót jellemzően nem tartalmaz (pl. út, híd, torony, távközlés, műsorszórás műszaki létesítményei, gáz-, folyadék-, ömlesztett anyag tárolására szolgáló és nyomvonalas műszaki alkotások).
- [15] A Kúria a kiemelt jogszabályi rendelkezések alapján egyrészt hangsúlyozza, hogy a Htv. 52. § 16. pontja a telekadó tárgyi hatálya alá tartozás szempontjából olyan területként határozza meg a telek fogalmát, mint amely épülettel, épületrésszel be nem épített bel- és külterületi földterület lehet. A jogalkotó célja az volt, hogy az épületnek nem minősülő építménnyel – például út – lefedett földrészletek is a telekadó tárgyi hatálya alá tartozzanak. Erre utal a JEH indokolásának [36] bekezdése is, amely rögzíti: „A Htv. 17. §-át megállapító törvényhez fűzött jogalkotói indokolás szerint a módosítás célja az volt, hogy a telekadó tárgyi hatálya kiterjedjen az épületnek nem minősülő építménnyel (pl. út, garolót, parkoló, egyéb műtárgy) lefedett földrészletre. A törvény korábbi tartalmában azt eredményezné, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény szerinti műtárgyak adómentessé válnának, amely jelentős bevételkiesést eredményezne az önkormányzatok számára. Márpedig a helyi adó az önkormányzatok legfontosabb saját bevételi forrása, amely nélkülözhetetlen a felelősen tervezhető és felelősen működtetett gazdálkodás szempontjából. A jogalkotó a módosítással szélesebb mozgásteret kívánt adni az önkormányzati adóztatásnak, valamint meg akarta gátolni, hogy a telektulajdonosok csökkentsék a zöldfelületet, betonozzák, aszfaltozzák telküket, mert ebben az esetben – a korábbi szabályozás alapján – nem kellett telekadót fizetniük (az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény 172. §-ához fűzött jogalkotói indokolás, az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2013. évi CCXXXVI. törvénynek a Htv.-t módosító 179–180. §-aihoz fűzött jogalkotói indokolás).”
- [16] A Kúria eljáró tanácsa az „út”, „kivett út” kategóriáját illetően kiemeli, hogy a telekadó tárgyi hatálya alóli kivételeket rögzítő Htv. 52. § 16. pont az egyes alpontjaiban egy szűkítő felsorolást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy mely földterületek nem tárgyai a telekadónak. Ide tartozik a Htv. 52. § 16. pont *d)* alpontja alapján a közút területe, amely nem minősül telekadó fizetési kötelezettség alá eső földterületnek. A kivétel szabály csupán a „közút” és nem az „út” kategóriájára utal; és a közutat is csak olyan kategóriaként rögzíti, amely a telek minőséget nem alapozza meg. A Htv. ugyanakkor nem ad eligazítást arra, hogy mi minősül közútnak.
- [17] A „közút” és „magánút” elhatárolására a Kkt. tartalmaz előírásokat; a törvény hatálya a Kkt. 2. § (5) bekezdése értelmében kiterjed az utakra, az út műtárgyaira és tartozékaira, illetve a közutakra vonatkozó rendelkezéseit – kivételekkel – alkalmazni kell a közforgalom elől el nem zárt magánutakra is. A Kkt. 32. § (1) bekezdése szerint az országos közutak az állam, a helyi közutak a települési vagy területi önkormányzat tulajdonában vannak, míg magánútnak minősülnek a természetes személyek és a jogi személyek tulajdonában álló területen lévő utak, továbbá az állam vagy az önkormányzat tulajdonában álló területen lévő, közforgalom elől elzárt út, mely elkülönítés megjelenik a Kkt. 47. § 7. pontjában az „út” fogalmára megadott meghatározásban is.
- [18] Mindezek alapján tehát a közúttól meg kell különböztetni a magánút fogalmát, erre a tulajdoni viszonyok adnak támpontot, mert közútnak csak az állam, illetve az önkormányzat lehet tulajdonosa, míg a természetes vagy jogi személy tulajdonában álló területen lévő utak csak a magánút kategóriájába tartozhatnak [Kkt. 47. § 7. pont]. Ugyanakkor az utak közlekedést szolgáló funkciója független a tulajdoni viszonyoktól. A közforgalom elől el nem zárt magánút ugyanúgy az úthálózat része, mint a közút, de a megkülönböztetést a Kkt. 32. § (1) bekezdése alkalmazza, amikor kimondja: „Az úthálózat közutakból és a közforgalom elől el nem zárt magánutakból áll”. A közfogalom számára megnyitott magánút – e ténynél fogva – nem válik közúttá.
- [19] Ezt az álláspontot foglalta el a JEH is, amikor az indokolás [37] bekezdésében rögzítette: „Attól, hogy a magánutat bárki szabadon használhatja, nem válik a helyi önkormányzat tulajdonává, és mint ilyen, a helyi közútszisztem részévé. Másként megfogalmazva, ha az alapügyben szereplő Ingatlan

közút lenne, annak a felperes gazdasági társaság nem lehetne kizárólagos tulajdonosa, ilyen bejegyzést az ingatlan-nyilvántartás sem tartalmazhatna.” A JEH indokolásának [42] bekezdésében továbbá levezetésre került, hogy „önmagában attól, hogy a természetes személy vagy gazdasági társaság tulajdonában lévő utat bárki szabadon használhatja, a terület nem válik közúttá. Azzal, hogy a természetes személy vagy gazdasági társaság a tulajdonában lévő utat a köz számára megnyitotta, valójában nem a közút törvényi jellemzőinek való megfelelést igazolta. Ennek indoka, hogy a közforgalom számára nyitott terület nem kizárólag a közút lehet, a tulajdonos rendelkezése alapján ugyanez vonatkozhat a magánútra is. Sőt, külön az elzárás tényére vonatkozó ingatlan-nyilvántartási bejegyzés hiányában a magánút közforgalom elől el nem zárt magánútnak minősül.” Ebből pedig arra következtetett a Kfv.I.35.033/2023/5. számon közzétett kúriai határozatban foglaltaktól eltérően [JEH indokolás [44] bekezdése], hogy „a telekadó hatálya alá tartozás megítélésakor kizárólag annak vizsgálata szükséges, hogy a Htv. 52. § 16. pont d) alpontjában foglalt közút terület kivétele alkalmazandó-e az adott ingatlanra. Az, hogy az ingatlan közútnak tekinthető-e nem függ annak valóságos, aktuális helyzetétől, illetve a beépíthetőség vizsgálatától.”

- [20] A Kúria eljáró tanácsa, összegezve a fent kifejtetteket és a JEH alapján eltérve a Kfv.I.35.033/2023/5. számon közzétett eseti döntéstől, megállapította, hogy a perbeli esetben a felperes nem igazolta a „kivett út”-ként nyilvántartott Ingatlan esetében, hogy az közútnak minősül és ezáltal a telekadó tárgyi hatálya alóli kivétel alá esik, mivel az Ingatlan beépíthetlensége és a közforgalom számára nyitott volta nem teszi közúttá az Ingatlant, e jellemzője és funkciója révén nem minősíthető a helyi közúthálózat részeként közútnak.
- [21] A fentiek alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.V.35.239/2025/3.)

104A nemzetgazdaságilag kiemelt beruházás ütemekre bontásával a környezetvédelmi engedélyezési ügy nem veszi el a nemzetgazdaságilag kiemelt hatósági ügy jellegét.

Összetartozó tevékenységnek az előzetes vizsgálati dokumentáció készítésének időpontjában ismert megkezdni tervezett tevékenység számít [141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet (141/2018. Korm. rendelet) 1. § (1) bek.; 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet (Khvr.) 2. § (2) bek. e) pont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló kormányrendeletek módosításáról szóló 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 141/2018. Korm.rendelet) 2. számú mellékletének 2023. november 14-től hatályos 126. pontjában szerepel az ipari és

logisztikai park kialakítása beruházás. A beruházás megvalósításának helyszínéként az ingatlan-nyilvántartás szerinti külterület /8. hrsz.-ú ingatlant, valamint a felsorolt külterületi ingatlanokat jelöli ki.

- [2] A II. rendű érdekelt 2024. szeptember 23-án nyújtotta be az alpereshez a perbeli ingatlanra tervezett logisztikai park létesítésére vonatkozó előzetes vizsgálati eljárásra irányuló kérelmet és előzetes vizsgálati dokumentációt, valamint kiegészítéseit (a továbbiakban: EVD).
- [3] Az EVD 4.13. pontjában a tevékenység megkezdését követően sorra kerülő összetartozó tevékenység vizsgálata körében a következő nyilatkozat szerepel. A beruházás esetleges későbbi szakaszai a dokumentáció készítésének időpontjában nem ismertek, ezért a szakértő felhívja a figyelmet, hogy amennyiben a beruházási terület és a szomszédos területek használatával kapcsolatosan a későbbiekben döntés születik, azok környezetvédelmi engedélyezésekor a jelen eljárásban bemutatott logisztikai csarnok, mint a 314/2005. (XII. 25.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Khvr.) szerinti potenciálisan összetartozó tevékenység figyelembe veendő.
- [4] Az EVD 4.13. pontjában a tevékenység megkezdését követően sorra kerülő összetartozó tevékenység vizsgálata körében a következő nyilatkozat szerepel: A beruházás esetleges későbbi szakaszai a dokumentáció készítésének időpontjában nem ismertek, ezért a szakértő felhívja a figyelmet, hogy amennyiben a beruházási terület és a szomszédos területek használatával kapcsolatosan a későbbiekben döntés születik, azok környezetvédelmi engedélyezésekor a jelen eljárásban bemutatott logisztikai csarnok, mint a Khvr. szerinti potenciálisan összetartozó tevékenység figyelembe veendő.
- [5] Az alperes megállapította, hogy a tervezett tevékenység a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló Khvr. 3. számú mellékletének 128. a) pontja alapján előzetes vizsgálat köteles és az előzetes vizsgálati eljárást megindította.
- [6] Az alperes a határozatában a Khvr. 3. § (1) bekezdése alapján lefolytatott előzetes vizsgálati eljárás eredményeként megállapította, hogy a perbeli ingatlanon tervezett logisztikai park létesítésének jelentős környezeti hatása nincs, környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatása nem szükséges.

A kereseti kérelem

- [7] A határozattal szemben a felperes keresetet terjesztett elő, amelyben elsődlegesen annak megsemmisítését, másodlagosan annak megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését kérte.
- [8] Indítványozta az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll eljárásának kezdeményezését a 141/2018. Korm.rendelet 5/X. §-a, valamint a 2. számú melléklet 126. sora rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására.
- [9] Állította az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Akr.) 44. §-a szerinti hiánypótlási kötelezettség, valamint az Akr. 62. §-a szerinti tényállás tisztázási kötelezettség megsértését, ami abban nyilvánult meg, hogy elmaradt a II. rendű érdekelt felhívása a teljes beruházási területre vonatkozó engedélyezési

- dokumentáció csatolására. A teljes dokumentáció alapján lehetett volna tisztázni, hogy a beruházás a 141/2018. Korm.rendelet hatálya alá tartozó beruházás-e vagy sem, és így a speciális eljárási szabályok vonatkoznak rá vagy sem.
- [10] Alláspontja szerint összetartozó tevékenységnek tekintendők a perbeli ingatlannal szerves egységet képező ingatlanok területén megvalósuló projektelemegek, valamint a beruházás megközelítését szolgáló infrastruktúra létesítése. Sérelmezte, hogy az alperes nem tárta fel, hogy a tervezett ipari parkban ténylegesen milyen tevékenységet folytatnak majd, enélkül nem dönthető el, hogy az eljárást melyik Khvr. szerinti melléklet alapján kell lefolytatni.
- Az elsőfokú ítélet**
- [11] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a keresetet a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § (1) bekezdése alapján elutasította.
- [12] Rögzítette, hogy az ügy érdemében abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a perbeli kérelem alapján volt-e helye a kiemelt beruházásokra vonatkozó szabályok alkalmazásának, e tekintetben terhelte-e további tényállás-tisztázási kötelezettség az alperest.
- [13] Az ítélet [49] bekezdésében kifejtettek szerint a 141/2018. Korm.rendelet rendelkezései alapján nem találta levezethetőnek, hogy az ott felsorolt egyes – több esetben számos helyrajzi számú ingatlant magában foglaló – beruházásokat egyidőben, osztatlanul kellene megvalósítani, melynek során kizárt lenne annak több ütemre bontása. Rámutatott arra, hogy a 141/2018. Korm.rendelet 2. számú mellékletének 126. pontjában a perbeli ingatlan egyértelműen megjelölésre került, továbbá az azon létesíteni tervezett csarnoképület – a beruházás első ütemeként – az 5/X. § (1) bekezdésének rendelkezéseire is figyelemmel illeszkedik a beruházás tárgyához, ezért a rendelkezésre álló adatokra figyelemmel az alperest az Ákr. 62. §-a szerinti további tényállás-tisztázási kötelezettség nem terhelte. Megítélése szerint azáltal, hogy az EVD alapján a tervezett beruházás egyértelműen illeszkedik a 141/2018. Korm.rendelet 2. számú melléklet 126. pontjánál megjelölt logisztikai park megvalósítását célzó beruházáshoz, s figyelemmel arra is, hogy erre vonatkozóan a Korm.rendelet sem tartalmaz kizáró rendelkezést, nem sértett jogszabályt az alperes azzal, hogy az eljárást a 141/2018. Korm.rendelet nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásokra vonatkozó szabályaira figyelemmel folytatta le.
- [14] A Khvr. 2. § (2) bekezdés *e*) pontja, valamint a 4. számú melléklet 1. pont *bm*) alpontjában foglaltakat a tényállásra vonatkoztatva ítélete [54] bekezdésében megállapította, hogy az első ütemben tervezett logisztikai csarnok létesítése kapcsán összetartozó tevékenység vizsgálatának szükségessége nem merült fel.
- [15] Az ítélet [55] bekezdése szerint e körben jelentőséget tulajdonított a beruházás jellegének, továbbá annak is, hogy a logisztikai park, mint beruházás folyamatosan, több szakaszban valósul meg, melynek során az egyes későbbi szakaszok nem érintik a jelenleg tervezett logisztikai csarnok működőképességét, használhatóságát. Az egyes részek tehát önállóan, külön-külön is funkcionálhatnak, ellentétben például azzal az esettel, amikor egy egységként kezelendő gyár létesül. Nem sérültek a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 13. §-ának a környezeti elemek egységes védelmére vonatkozó rendelkezései sem.
- [16] Az ítélet [56] bekezdésében hangsúlyozta, hogy amennyiben a későbbiek során esetlegesen sor kerül a tevékenység bővítésére, nem lehet mellőzni a jelen eljárás tárgyát képező létesítmény környezeti hatásainak figyelembevételét, s a környezeti hatásokat már együttesen (a meglévő és a tervezett tevékenységet együtt értékelve) szükséges figyelembe venni.
- [17] Az [58] bekezdésben kifejtett indoka szerint feltévesen alapult a csarnokban tárolt anyagok veszélyességére vonatkozó felperesi előadás.
- [18] A [61] bekezdésben nem tartotta indokoltnak a 141/2018. Korm.rendelet vonatkozó rendelkezéseivel kapcsolatban utólagos normakontroll eljárás kezdeményezését, tekintettel arra, hogy e körben a felperes egyrészt a termőföld Alaptörvényben rögzített védelmére hivatkozott, ugyanakkor a perbeli ingatlan már nem termőföld besorolású. A 141/2018. Korm.rendeletnek a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvénybe (a továbbiakban: Területtrv.) ütközését állító előadásával kapcsolatban, figyelemmel arra, hogy a Területtrv. 3. § (1) bekezdése alapján az abban foglalt rendelkezéseket a vármegeyi területrendezési terv, a településfejlesztési terv és településrendezési terv készítése és módosítása, valamint a településképi rendelet módosítása során, továbbá az építészeti hatósági eljárásokban kell alkalmazni. Az indítvány az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontjában foglalt felhatalmazáson túlterjeszkedő, absztrakt utólagos normakontrollra irányult.
- A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelmek**
- [19] A jogerős ítélettel szemben a felperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben annak megváltoztatását, az alperesi határozat megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését kérte.
- [20] Indítványozta az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll eljárásának kezdeményezését 141/2018. Korm.rendelet 5/X. §-ában, valamint a 2. mellékletben foglalt táblázat 126. sorában foglalt rendelkezések vonatkozásában, tekintettel arra, hogy a kiemelt rendelkezések nincsenek összhangban a Területtrv. rendelkezéseivel.
- [21] Kiemelte, hogy az előzetes vizsgálat iránti kérelem kizárólag egy ingatlant érint a beruházásra kijelölt mindösszesen hét ingatlanból. Mindezek alapján az alperesnek észlelnie kellett volna, hogy a kérelem nem felel meg a 141/2008. Korm.rendelet 2. melléklet 126. sora valamennyi és együttes konjunktív feltételének.
- [22] Rámutatott továbbá arra, hogy a kérelemnek nem illeszkednie kell a 140/2018. Korm.rendelet 2. számú melléklet 126. pontjában nevesített beruházáshoz, hanem annak teljes körű leírását kell tartalmaznia. A környezetvédelmi engedélyezésnek a funkciója meghatározni a teljes beruházás keretrendszerét, ezt

- az utóbb kiadandó „felszalámizott” engedélyekkel nem lehet pótolni.
- [23] Rámutatott arra, hogy az alperesnek az előzetes vizsgálati eljárás során fel kellett volna tárnia a teljes projekt jellemzőit és azok környezetre gyakorolt hatásait komplexen és az alapján megítélni, hogy a projekt jár-e jelentős környezeti hatással vagy sem. A szabályozási terve szerint a beruházással érintett helyszínen 0% volt a beépíthetőség csak a 141/2018. Korm.rendelet biztosította mindazon építési lehetőségeket (50%), amelyeket így együttesen kellett volna értékelni a hatástanulmány szempontjából. Nézete szerint az elsőfokú ítélet ellentétes a Kvt. 13. § (1) bekezdésében foglaltakkal.
- [24] Álláspontja szerint az vezetett az elsőfokú ítélet [49] bekezdésében foglalt tévedéshez, hogy az elsőfokú bíróság a beruházás engedélyezésének, illetőleg a beruházás megvalósításának egységességét egymással egyező fogalmaknak tekintette.
- [25] Az elsőfokú ítélet [56] bekezdése azonban egyértelműen utólagos eszközként utal a későbbi vizsgálatok lehetőségére és esetleges szükségességére, amely súlyosan sérti az elővigyázatosság és a megelőzés elvének érvényesítését.
- [26] Az ítélet [55] bekezdésének megállapítása, miszerint az egyes részek tehát önállóan, külön-külön is funkcionálhatnak, a kiemelt beruházás státuszát kérdőjelezi meg az ügynek.
- [27] Kiemelte, hogy a Khvr. 2. § (2) bekezdés *e*) pontja alapján összetartozó tevékenységnek tekintendők az ingatlanok területén létrejövő projektelemek, valamint a megvalósult beruházás megközelítését, közlekedési kapcsolatát szolgáló infrastruktúra (kiemelten az autópályához kapcsolódó körforgalom kiépítése és közút) megvalósítása.
- [28] Rámutatott arra, hogy az ítélet [54] bekezdésében szereplő jogi érvelés lehetőséget biztosít arra, hogy egy beruházást számtalan ütemre bontva, az egyes ütemek egymástól független, akár évekkel később történő megvalósításával a beruházás egészének, illetve jelentős részeinek együttes hatásai vizsgálatára nem kerül sor. Ez vezethet el oda, hogy végső soron egy akár 352.718 m² alapterületű létesítménykomplexum valósul meg környezeti hatásvizsgálat nélkül.
- [29] Az alperes és a II. rendű alperesi érdekelt a felülvizsgálati ellenkérelmeikben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték, tekintettel arra, hogy ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat.
- [30] Az I. rendű alperesi érdekelt felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [31] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [32] A 141/2018. Korm.rendelet 1. § (1) bekezdése szerint a Kormány – a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánítja azokat az 1. mellékletben felsorolt közigazgatási hatósági ügyeket, amelyek a 2. mellékletben meghatározott beruházásokkal függenek össze. Az 1. számú melléklet 3. pontja nemzetgazdaságilag kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánítja a beruházások megvalósításával összefüggő környezetvédelmi hatósági eljárásokat. Az 1. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján az (1) bekezdés alkalmazásában a Beruházásokkal összefüggőnek kell tekinteni mindazokat a közigazgatási hatósági ügyeket, amelyek a Beruházások megvalósításához, használatbavételéhez és üzemeltetésének beindításához szükségesek.
- [33] A 141/2018. Korm.rendelet 2. számú mellékletében szerepelnek a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások, tartalmazza a perbeli ipari és logisztikai park kialakítása megnevezésű beruházást, valamint meghatározza a beruházás megvalósításának helyszínét, amely mindösszesen hét helyrajzi számmal megjelölt ingatlant, köztük a perbeli ingatlant foglalja magában.
- [34] A II. rendű érdekelt az előzetes vizsgálati kérelem tárgyát képező általános logisztikai csarnokot és az ahhoz kapcsolódó létesítményeket a beruházási célterület részét képező perbeli ingatlanon tervezte megvalósítani a kiemelt beruházás első ütemeként, továbbá a kérelem egy olyan építmény és annak kiszolgáló építményei megvalósításának engedélyezésére irányul, amely megfelel a 141/2018. Korm.rendelet 5/X. § (1) bekezdésben foglaltaknak, amelynek értelmében a kijelölt ingatlanokon a környezetre jelentős hatást nem gyakorló raktározási és logisztikai célú építmények és azok kiszolgáló építményei elhelyezhetők.
- [35] A Kúria hangsúlyozza, hogy a beruházás megnevezésében szereplő „és” kötőszó a beruházás megvalósításának helyszínét adó településeket köti össze egy beruházási célterületté, abból semmilyen módon nem következik a beruházás ütemekre bontásának kizártsága. Következésképpen helytálló az elsőfokú ítélet [49] bekezdésében szereplő megállapítás, amely szerint a beruházás első üteméhez kapcsolódó környezetvédelmi engedélyezési ügy nemzetgazdaságilag kiemelt jelentőségű ügynek minősül, így arra a speciális szabályok vonatkoznak.
- [36] Tekintettel arra, hogy a II. rendű érdekelt a Khvr. 3. számú melléklet 128. pont *a*) alpontja alá eső építmény megvalósítását tervezte, ezért kötelezően be kellett nyújtania az előzetes vizsgálat iránti kérelmet a környezetvédelmi hatósághoz.
- [37] A Khvr. 3. § (2) bekezdése előírja, hogy az előzetes vizsgálatra vonatkozó kérelemhez csatolni kell a 4. számú melléklet szerinti tartalmi követelményeknek megfelelő előzetes vizsgálati dokumentációt, amelynek egyes részeit a tartalmi követelményeknek megfelelő részsakterületeken – a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján – szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő készíti el.
- [38] Az alperes a kérelmet az Ákr. 38. §-ában foglaltaknak megfelelően a tartalma szerint, előzetes vizsgálati eljárás lefolytatása iránti kérelemként bírálta el. Mivel a kérelem nem vonatkozott a 141/2018. Korm.rendelet 2. számú melléklet nevesített teljes kiemelt beruházás környezetvédelmi engedélyeztetésére, így annak hiányait is ahhoz képest kellett vizsgálni, hogy a kérelem konkrétan milyen tevékenység engedélyezésére és milyen eljárás lefolytatására irányult.
- [39] Hiánypótlásnak akkor van helye, ha a kérelem a jogszabályban, jelen esetben a Khvr.-ben meghatározott követelményeknek nem felel meg. A

- kérelem és az ahhoz tartozó EVD megfelelt a jogszabályoknak, az EVD tartalmazta a Khvr. 4. számú melléklete által meghatározott kötelező tartalmi elemeket, nem volt hiányos, következőképpen jogszerűen járt el az alperes amikor a kérelmet érdemben elbírálta.
- [40] Az összetartozó tevékenység definícióját a Khvr. 2. § (2) bekezdés *e*) pontja adja meg: a 3. számú melléklet szerinti és az 1. vagy 3. számú mellékletbe tartozó tevékenységgel azonos, a környezethasználó által e tevékenységekkel azonos vagy szomszédos ingatlanon, közös beruházási céllal megkezdeni tervezett olyan tevékenység, amely a 3. számú melléklet szerinti tevékenységnek minősül, vagy olyan tevékenység, amely a 3. számú mellékletben meghatározott küszöbérték alá esik, azonban megkezdése esetén az 1. vagy 3. számú mellékletbe tartozó tevékenységgel együtt a 3. számú mellékletben meghatározott küszöbérték teljesül.
- [41] Olyan rendelkezést - ilyet a felperes sem tudott megjelölni - sem a 141/2018. Korm.rendelet, sem a Khvr. nem tartalmaz a nemzetgazdaságilag kiemelt jelentőségű beruházásokra, hogy a megkezdeni tervezett tevékenységen túl a jövőben megvalósítani tervezett vagy tervezhető tevékenység is figyelembe veendő az összetartozó tevékenység vizsgálata körében.
- [42] Az összetartozó tevékenység tényére vonatkozóan a EVD 4.13. pontjában nyilatkozott az EVD készítéséért felelő környezetvédelmi szakértő, nevezetesen, hogy „a terület tulajdonosa a beruházással érintett ingatlant és környezetet a 141/2018. Korm.rendelet 5/X. §-ának megfelelően kívánja a későbbiekben használni. Jelen előzetes vizsgálati dokumentáció a megépíteni tervezett logisztikai csarnok környezeti hatásait vizsgálja. A beruházás esetleges későbbi szakaszai a dokumentáció készítésének időpontjában nem ismertek”.
- [43] További ismert projektelemek hiányában a keresetlevélben hivatkozott EUB gyakorlat szerinti „felszalámizás” szóba sem jöhet.
- [44] A Khvr. 1. számú melléklet 37. pont *a*) alpontja szerint környezeti hatásvizsgálat kötelező tevékenységek: Közutak és közforgalom elől el nem zárt magánutak gyorsforgalmi út (autópálya, autóút) építése csomóponti elemekkel együtt.
- [45] A rendelkezésre álló iratokból megállapíthatóan a kérelem és az EVD általános logisztikai csarnok és ahhoz kapcsolódó létesítmények előzetes vizsgálatára irányult, kapcsolódó utak létesítésére nem vonatkozott.
- [46] A határozat meghozatalának időpontjában a logisztikai csarnok létesítésére vonatkozó tevékenységhez az autópályát érintő munkarész nem kapcsolódott.
- [47] A Kúria kiemeli, amennyiben a II. rendű érdekelt a Khvr. 1. számú melléklet 37. pontja szerinti tevékenységet kívánt volna megvalósítani, akkor önálló környezeti hatásvizsgálati eljárás iránti kérelmet kellett volna benyújtani, a kérelem azonban kizárólag előzetes vizsgálati eljárás lefolytatására irányult. Ebből is az következik, hogy a kérelem környezeti hatásvizsgálat kötelező út létesítésére nem vonatkozott. Az alperesnek további tényállás tisztázási kötelezettsége nem keletkezett.
- [48] A Kúria kiemeli, hogy EVD-ben a II. rendű alperesi érdekelt általános logisztikai csarnok megvalósítását tervezte, azaz a létesítmény sem építészeti, sem környezetvédelmi szempontból nem lett felkészítve a veszélyes anyagok tárolására vonatkozó előírásoknak, a bérlők személye nem volt ismert a dokumentáció készítésének időpontjában, a felperes veszélyes anyagok tárolására vonatkozó állítását a perben a Kp. 3. § (3) bekezdésében foglaltak ellenére nem bizonyította.
- [49] A Khvr. 1. § (1) bekezdése meghatározza milyen tevékenységek engedélyeztetése tartozik a kormányrendelet hatálya alá, illetőleg, hogy mely tevékenységek esetén milyen eljárást kell lefolytatni. A későbbiekben tervezett tevékenységek tekintetében akár előzetes vizsgálat, akár környezeti hatásvizsgálat válik szükségessé, a Khvr. 5–6. számú mellékletben foglaltakat figyelembe véve a környezeti hatások összeadódásának lehetőségét más tevékenység hatásaihoz vizsgálni szükséges. A Khvr. 5. § (9) bekezdése értelmében a környezetvédelmi hatóság az előzetes vizsgálati eljárást lezáró döntését a körülményekben bekövetkezett változások esetén – hivatalból vagy kérelemre – módosíthatja.
- [50] A példálózóan kiemelt Khvr. rendelkezésekből is kitűnően, éppen a megelőzés, elővigyázatosság alapelveinek legmesszemenőbb érvényesülése érdekében úgy vannak kialakítva az engedélyezési szabályok, hogy amennyiben a felperes feltevései beigazolódnak és a jelentős tényekben változás következik be, akkor hivatalból vagy kérelemre – éppen a környezet alkotmánybírói gyakorlat által kimunkált magas szintű biztosítása érdekében – további hatósági eljárási cselekmények elvégzése válhat szükségessé. Az alperes eljárása során a környezetvédelmi alapelvek a Khvr. rendelkezéseinek keresztül érvényesülnek.
- [51] A Kúria szerint az ítélet [61] bekezdésben az elsőfokú bíróság részletes indokát adta az indítvány elutasításának, az ott kifejtetteken túl a Kúria kiemeli, hogy a perbeli nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházás ki van véve a Területtrv. szerinti Magyarország és egyes kiemelt térségeire vonatkozó területrendezési szabályok köréből is. Erre figyelemmel a felperes által hivatkozott kollízió nem értelmezhető.
- [52] A Kp. 34. § *b*) pontjában a fél részére biztosított eljárási lehetőség nem köti a bíróságot. A bíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontján és az Abtv. 25. §-án alapuló döntése saját elhatározásán alapuló döntése. A bíróság akkor kezdeményezi az Alkotmánybíróság eljárását, amikor az a meggyőződése alakul ki, hogy az alkalmazandó jogszabály alaptörvényellenes. Ilyet a Kúria nem észlelt.
- [53] Az elsőfokú ítélet – a fent kifejtettek tekintetével – nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.VI.37.300/2025/15.)

105 Az ingatlan-nyilvántartási térkép kiigazítására csak abban az esetben kerülhet sor, amennyiben az érintett ingatlanokat bizonyíthatóan felmérési, térképezési, illetve területszámítási hiba terheli. Amennyiben a felmérési,

térképezési, területszámítási hiba megállapításához szükséges iratok hiányosak vagy az adatok nem állnak rendelkezésre, a 8/2018. (VI. 29.) AM rendelet 56. § (5) bekezdése szerinti bizonyítottaságról nem beszélhetünk [2013. évi V. törvény (Ptk.) 5:177. § (1)–(2) bek.; 2012. évi XLVI. törvény (Fttv.) 16. § (1), (4) bek., 17. § (1)–(2) bek.; 8/2018. (VI. 29.) AM rendelet 56. § (5), (7) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az 1996-ban telekmegosztással kialakított külterületi /1. hrsz. alatt, „kivett gazdasági épület, udvar”-ként nyilvántartott ingatlan tulajdonjogát a felperes 2008. áprilisában adásvétel jogcímén szerezte meg. A /2. hrsz. alatt nyilvántartott ingatlan 2007. áprilisától az alperesi érdekelt tulajdonában áll. A két ingatlan között található – a telekmegosztással nem érintett – az alperesi érdekelt tulajdonában álló, ingatlan-nyilvántartásban „kivett, árok”-ként nyilvántartott /3. hrsz.-ú ingatlan. A /3. hrsz.-ú ingatlan az 1967-ben végrehajtott vízrendezést követően a bejegyzett művelési ágnek megfelelő funkciót nem tölti be, mert az itt haladó vízfolyás medre a /2. hrsz.-ú ingatlan területére helyeződött át, a változás ingatlan-nyilvántartási átvezetésére azonban nem került sor.
- [2] A felperes jelen jogvitát megelőzően több eljárást kezdeményezett a tulajdonában álló /1. hrsz.-ú ingatlan telekhatárának pontos meghatározása, illetve annak kijavítása iránt. A felperes részéről korábban kezdeményezett polgári perben az ingatlan határvonalának megállapítása iránti kereseti kérelmet a Városi Bíróság polgári perben hozott ítéletével elutasította, ezt az ítéletet a Törvényszék ítéletével helybenhagyta, melyet a Kúria felülvizsgálati eljárásban hatályában fenntartott. A polgári perben a bíróság – a párhuzamosan folyó közigazgatási perben beszerzett – szakértői véleményre alapítottnan megállapította, hogy a felperes azon igénye, hogy a /1. hrsz. alatt nyilvántartott tulajdonában álló ingatlan határvonalát mintegy 30 méterrel távolabb lévő patak alkotja, jogilag teljesíthetetlen, figyelemmel arra, hogy a térképi és a tényleges állapot közötti eltérés a felperes ingatlanát nem érinti, és az árok, mint tereptárgy helyének természetbeni megváltozása, az alatta fekvő /3. hrsz.-ú ingatlan természetbeni helyét nem érintette, az árok nyomvonalát a vízügyi hatóság helyezte át. A felperes a keresete teljesítésével ingatlanának a területe tulajdonszerzési jogcím nélkül növekedne. A Kúria indokolása rögzítette, hogy a felperes a megvásárolt ingatlan teljes, 3 hektár 995 m² területét birtokba vette, az ingatlan térképi és természetbeni határvonala között eltérés nincs, térképi hiba nem áll fenn. Kiemelte, hogy a felperes által sérelmezett eltérés valójában nem a terület nagysága, hanem az, hogy a patak nem a /3. hrsz.-ú ingatlanon folyik. Hangsúlyozta, hogy a térképet akkor kell a természetbeni állapothoz igazítani, ha kitűnik, hogy a térkép hibás, adott esetben azonban a térkép összhangban állt a nyilvántartás egyéb adataival.
- [3] A polgári perrel párhuzamosan a felperes 2008. május 26-án előterjesztett kérelmében hatósági eljárásban is kezdeményezte a térképezési hiba kijavítását. Ennek során a Kormányhivatal Földhivatala másodfokú ingatlanügyi hatóságként eljárva helybenhagyta 2008. november 24-én kelt határozatával az elsőfokú hatóság térképezési területszámítási hiba kijavítása iránti felperesi kérelmet elutasító határozatát. A határozat indokolása megállapította, hogy a felperes tulajdonában álló ingatlan az ingatlan-nyilvántartási térkép szerint szomszédos a /3. hrsz.-on, „árok”-ként nyilvántartott ingatlannal, de az árok a valóságban a helyrajzi szám 2 hrsz.-ú földrészleten helyezkedik el, mely árok – a felperes állításával szemben – emberi kéz által létrehozott képződmény 1967-ben jött létre. A felperes keresetére eljáró, Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította, az ítéletet a Kúria hatályában fenntartotta. A Kúria ítélete indokolása szerint a térképezési, felmérési hiba kérdését vizsgáló, perben kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményében egyértelműen rögzítette, hogy felmérési, térképezési, területszámítási hiba nem áll fenn, az ingatlan természetben kitűzött helye és a hatályos ingatlan-nyilvántartási határpontok között kimutatható eltérés nincs, az ingatlan területe tűrészhatáron belül megegyezik a nyilvántartott területtel. Az ítélet indokolása kitért arra is, hogy az a körülmény, hogy az árok ténylegesen nem a /3. hrsz.-ú, hanem egy másik ingatlanon helyezkedik el, nem befolyásolja a hatósági eljárás és döntés jogszerűségét.
- [4] A felperes 2022. szeptember 23-án újabb kérelmet terjesztett elő az alperesnél, amelyben az egyes földügyi eljárások részletes szabályairól szóló 384/2016. (XII.2.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 7. § szerinti felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba kijavítása iránti eljárás lefolytatását kérte, a tulajdonában álló /1. hrsz.-ú, 3 hektár 995 m² területű, valamint az ezzel szomszédos /3. hrsz.-ú, „kivett árok” megnevezésű 6651 m² területű ingatlant, valamint más szomszédos ingatlanokat érintő felmérési, térképezési és területszámítási hibára hivatkozva. Kérelméhez csatolta az általa felkért földmérő szakértői véleményét, amely álláspontja szerint egyértelműen megállapította, hogy a /3. hrsz.-ú „árok” eredetileg is hibásan lett felmérve és térképezve, ugyanis az eredeti árok felmérésének elkészítésekor nem végeztek ellenőrző keretmérést, erre tekintettel a hatályos ingatlan-nyilvántartási térkép felmérési és térképezési hibával terhelt, ezért a területek számítása is hibás. Utalt kérelmében arra, hogy az elmúlt 14 évben több hatósági és peres eljárás volt folyamatban a felperes tulajdonában álló ingatlan és a szomszédos árok határainak megállapítása, illetőleg az ingatlanokat érintő térképezési hiba kijavítása tárgyában, ezen eljárásokban született szakértői vélemények azonban nem voltak kellő alaposságúak, a felperes ugyanakkor egy 160 oldal terjedelmű szakértői véleménnyel kívánja kijavítás iránti kérelme megalapozottságát alátámasztani.
- [5] Az alperes megállapította, hogy a felperes tulajdonában álló /1. hrsz.-ú ingatlant területszámítási hiba nem terheli, a térképi ábrázolás és a térképi nyilvántartás összhangban van, ezért 2022. november 22-én kelt határozatával a felperes kérelmét elutasította. A határozat indokolása rögzítette, hogy a felperes tulajdonát képező ingatlant egyenes vonalak határolják, az 1996-ban telekalakítással keletkezett,

mely telekalakítás a /3. hrsz.-ú ingatlan nem érintette. A /1. hrsz.-ú ingatlan térképi ábrázolása és a nyilvántartott terület nagysága a digitális átalakítás során nem változott. Az ingatlan természetben kitűzött helye és a hatályos hatósági ingatlannyilvántartási határpontok között kimutatható eltérés nincs. A /3. hrsz.-ú árok térképi és tényleges állapota nem érinti a /1. hrsz.-ú ingatlan, melyet a Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletében is megállapított, amely ítéletet a Kúria is hatályában fenntartott.

A felperes részéről kérelméhez csatolt szakértői vélemény szerinti felmérési hiba megállapítása alapvetően azon alapult, hogy a szakértő az érintett munka vizsgálati jegyzőkönyvében nem észlelte, hogy a hibák teljes körű kijavítására vonatkozó záradék rendelkezésre állt, ugyanis a vizsgálati jegyzőkönyv 2. oldalának hátlapján az a kézzel írt szöveg található: „javítások a térképezés egyértelművé tétele pontosságában megtörténtek. 1975. november 26. név.” Rögzítette, hogy a szakértői vélemény által idézett általános hiányosságok után a jegyzőkönyvben 23 pontos tételes hibajegyzék mindegyikénél szerepel a „jav.” ceruzával tett megjegyzés.

A határozat indokolása szerint a felperes részéről csatolt szakértői vélemény ortofotóként hivatkozik az 1960., 1967. és 1975. évi légifelvételre, mely hivatkozás azonban megalapozatlan, mert a légifelvételek nem ortofotók, georeferenciájuk is pontatlan, így csak tájékoztató információként használhatóak.

- [6] A határozat indokolása utalt az ingatlan-nyilvántartási célú földmérési és térképészeti tevékenység részletes szabályairól szóló 8/2018. (IV.29.) AM rendelet (a továbbiakban: AM rendelet) 56. § (5) bekezdésére, mely szerint a hatályos térképi ábrázolás és földrészlet ingatlan-nyilvántartási adata felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba jogcímén ingatlanügyi hatósági hatáskörben akkor változtatható meg, ha a hiba bizonyíthatóan az alaptérkép vagy a változási munka készítése, vagy annak átvezetése során elkövetett mulasztásból vagy tévedésből származik, az AM rendelet 56. § (7) bekezdése szerint a bejelentési kötelezettség elmulasztása miatt elmaradt változás-átvezetés nem pótolható felmérési vagy térképezési hiba kijavítása jogcímén.
- [7] A határozat indokolása szerint a felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba konkrét megjelölése a hiba fennállásának igazolása a bejelentő – jelen esetben a felperes – kötelezettsége. Figyelemmel arra, hogy sem a /3. hrsz.-ú „árok” megnevezésű ingatlan, sem a felperes tulajdonát képező /1. hrsz.-ú ingatlan nem terheli ilyen hiba, ezért a jogszerű döntés a kérelem elutasítása

A kereseti kérelem, a védírat és az érdekelt nyilatkozata

- [8] Az alperes határozatával szemben a felperes keresettel élt, amelyben az alperes határozatának megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését kérte.
- [9] A felperes keresete szerint az alperes határozata sérti a Földmérési és térképezési tevékenységről szóló 2012. évi XLIV. törvény (a továbbiakban: Fttv.) 17.

§-át, valamint az AM rendelet 56. § (5) bekezdését és 57. § (1) bekezdését.

- [10] Az alperes védíratában a felperes keresetének elutasítását kérte.
- [11] Az alperes szerint a /1. és /3. hrsz.-ú ingatlanl kapcsolatos, az irat- és térképtárban fellelhető iratok és földmérési munkarészek vizsgálata eredményeként csak az állapítható meg, hogy a /1. hrsz.-ú ingatlan területszámítási hiba nem terheli, a térképi ábrázolási és a térképi nyilvántartás összhangban van, és /3. hrsz.-ú árok térképezésének alperes általi kijavítása sem indokolt.
- [12] Az alperesi érdekelt – miután a bíróság tájékoztatása után az elsőfokú bíróság az érdekeltként történő perbelépést engedélyezte – nyilatkozatában ugyancsak a felperes keresetének az elutasítására tett indítványt.
- [13] Előadta, hogy a felperes azon elképzelése, hogy az ingatlanának határvonala közvetlenül a /3. hrsz. alatt nyilvántartott árok határvonalával egyezik meg annak ellenére, hogy az árok természetes határvonala egyértelműen nem az ingatlanának a határvonala mellett húzódik, évek óta eredményez peres eljárásokat, amelyek eredménytelenek voltak.

Az elsőfokú bíróság ítélete

- [14] A Törvényszék a felperes bizonyítási indítványára szakértői bizonyítást rendelt el, és a szakértői vélemény ismeretében a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 89. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazásával az alperes határozatát megsemmisítette és az alperest új eljárásra kötelezte.
- [15] Ítélete indokolásában megállapította, hogy a perben annak a ténynek a bizonyítása, hogy a /3. hrsz.-ú árok eredetileg is hibásan lett felmérve, térképezve, a felperest terhelte, ugyanúgy őt terhelte annak a megválaszolása is, hogy a kérdéses árok 1967–68-ban létesült, és annak nyomvonalja természetbeni elhelyezkedése az azóta eltelt időszak alatt sem változott.
- [16] Az ítélet indokolása szerint a közigazgatási perben kirendelt földmérési és térképészeti igazságügyi szakértő szakértői véleménye – annak írásbeli és tárgyaláson tett szóbeli kiegészítése figyelembevételével – az alperes és az alperesi érdekelt álláspontjával ellentétben, nem aggályos és nem ellentmondásos.
- [17] A szakértői véleményre utalva megállapította, hogy fennáll az AM rendelet 56. § (5) bekezdésében foglalt azon jogszabályi feltétel, mely szerint a hatályos térképi ábrázolás és földrészlet ingatlan-nyilvántartási adata felmérési, térképezési és területszámítási hibában szenved, miután bizonyíthatóan az alaptérkép vagy változási munkarészek készítése, vagy annak átvezetése során elkövetett tévedésből származik. A perben kirendelt szakértő – a felperes által igénybe vett – magánszakértővel egyezően állapította meg, hogy a /3. hrsz. alatti árokként nyilvántartott ingatlan és a valóságban ténylegesen megtalálható árok eltérő helyen, bizonyos pontjain egymástól több, mint 20 méter távolságra találhatóak. Utalt arra, hogy a Víz Társulat 2006. augusztus 17-én kelt, földhivatal megkeresésére adott válaszlevele szerint a vízfolyás tervdokumentáció szerint alakult vagy 1967-es, vagy az azt követő évben. Ugyanakkor az ítélet szerint a

vízfolyás részeként kiépített ezen, a természetben jelenleg is megtalálható ároknak a tényleges helyén az ingatlan-nyilvántartásban sem akkor, sem azt követően nem volt és egészen a mai napig nincs semmilyen nyoma. Ezzel szemben a természetben megtalálható ároktól mintegy 20 méterre térképezésre került 1975-ben egy „árok” megnevezésű ingatlan. Nem életszerű, hogy egy, az 1967–68-as években kiépített árok tényleges helyzete mintegy 50 év alatt 20 méterrel eltolódjon.

- [18] Az ítélet indokolása szerint az alperes a per során alaptalanul hivatkozott ítélt dologra, figyelemmel arra, hogy erre a keresettel támadott határozatában nem hivatkozott, másrészt az alperes az Ákr. 46. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján a felperes kérelmét nem utasította vissza, tehát nem találta úgy, hogy a kérelem tartalma megegyezett volna a korábbi eljárást indító kérelem tartalmával. Mindezeket túl az AM rendelet 58. § (1) bekezdése értelmében a telek határvonal bírósági ítélet alapján nem rögzül.
- [19] A megismételt eljárásra azt az iránymutatást adta az alperesnek, hogy a perben kirendelt szakértő szakmai javaslata szerint a /3. hrsz.-ú árok felméréssel javítható a hiba, az AM rendelet 57. § (3) bekezdése és az Fttv. 12. § (7) bekezdésének előírásait figyelembe véve, azaz az ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázist a helyszíni állapotra kell kiigazítani.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [20] A jogerős ítélettel szemben az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben az ítélet hatályon kívül helyezését és a bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte, perköltség iránti igényét a 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 3. §-ára alapította.
- [21] A felülvizsgálati kérelem szerint a támadott ítélet jogkérdésben eltért a Kúria Kfv.II.37.277/2020. és Kfv.37.079/2022/10. számú közzétett határozataitól. Az első hivatkozott ítéletben ugyanis a Kúria elvi megállapítása szerint az ingatlan-nyilvántartási térkép kiigazítására abban az esetben kerülhet sor, ha az érintett ingatlanokat bizonyíthatóan felmérési, térképezési, illetve területszámítási hiba terheli. Amennyiben a felmérési, térképezési, területszámítási hiba megállapításához szükséges iratok hiányosak, vagy nem állnak rendelkezésre, a hatóság a döntését erre nem alapíthatja. Az alperes szerint a Törvényszék ítélete azért tért el jogkérdésben a Kúria hivatkozott határozatától, mert nem vette figyelembe, hogy a térképezési hibát alátámasztó okiratok nem állnak rendelkezésre, illetve az egyetlen fellelhető okirat alapján a perbeli ingatlan nagyjából ott helyezkedik el, ahol az ingatlan-nyilvántartásban is feltüntetésre került.
- [22] Az alperes hivatkozása szerint a közigazgatási perben előterjesztett szakvélemény homályos, hiányos, önmagával, illetve a perbeli iratokkal is ellentétes, helyességéhez nyomatékos kétség fér, ezért arra döntést alapítani nem lehetett volna.
- [23] A szakértő ugyanis bár a szakvéleményét helyszíni mérésekre, az eredeti árok felméréséről készült munkára, valamint újrafelmérés során rögzített ábrázolásra alapította, ugyanakkor a szakértő kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy az előző munka dokumentálása hiányos, az utóbbinak pedig a teljes

dokumentációja hiányzik. Kiemelte, hogy a tárgyaláson a szakértő úgy nyilatkozott, hogy az 1975. évi munkarész alapján a /3. hrsz.-ú ingatlan nagyjából ott helyezkedik el, ahol az ingatlan-nyilvántartásban is feltüntetésre került, ugyanakkor vannak olyan egyéb nem okirati bizonyítékok, amelyek alapján megállapítható, hogy az árok már eredetileg sem itt helyezkedett el, ezek a légifelvételek, az ortofotók, illetve a helyszínen tapasztaltak. Mindebből az alperes azt a következtést vonta le, hogy a szakértő is elismerte, hogy az egyetlen fellelhető okirat alapján a /3. hrsz.-ú ingatlan nagyjából ott helyezkedik el, ahol az ingatlan-nyilvántartásban is feltüntetésre került. Hangsúlyozta, hogy a közhiteles térképi állapottal szembeni ellenbizonyításnak egyértelműnek és kétséget kizárónak kell lennie, a térképezési hiba valószínűsítése nem elegendő.

- [24] Az alperes kiemelte, hogy a szakértő a tárgyaláson maga is elismerte, hogy az új felmérés során történhetett valami, az azonban nem állapítható meg, hogy mi, ugyanis az újrafelmérés munkarészei nem állnak rendelkezésre. Az alperes szerint ebből az a következtetés vonható le, hogy nem lehet megállapítani az árok szélességi méreteit, azaz a térképezési hibára vonatkozó feltételezés nem alkalmas a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:177. § (1) bekezdése szerinti törvényi vélelem megdöntésére.
- [25] Hangsúlyozta, hogy a szakértő által hivatkozott bizonyítékok – légifelvételek és helyszínen tapasztaltak – nem feleltethetők meg az AM rendelet 56. § (5) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert javítható térképezési hiba fennállásának bizonyítására nem alkalmasak.
- [26] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében az ítélet hatályában való fenntartását kérte.
- [27] A felperes szerint a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott két kúriai határozattal összhangban van a felülvizsgálni kért ítélet. A Kfv.II.37.277/2020/9. számú határozatot elemezve utalt arra, hogy a hivatkozott perben nem került sor igazságügyi szakértő kirendelésére, és a Kúria arra hivatkozással semmisítette meg a jogerős ítéletet, hogy a fényképfelvételek alapján is megállapítható volt, hogy a kijavítás a természetbeni állapottal ellentétes. Jelen ügyben pedig épp az a helyzet, hogy van egy több, mint 55 éve létrejött természetbeni állapot, egy vízelvezető árok, amelyet a földhivatal 20 méterrel arrébb térképezett.
- [28] A felperes érvelése szerint a Törvényszék ítélete összhangban van a Kúria hivatkozott Kfv.37.079/2022/10. számú határozatával is, ugyanis a hivatkozott ítélettel azonos módon a közigazgatási perben eljáró szakértő kétséget kizáróan bizonyította a térképezési hibát.
- [29] Az alperesi érdekelt a felülvizsgálati eljárásban nyilatkozatot nem tett.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [30] A felperes felülvizsgálati kérelme alapos az alábbiak miatt.
- [31] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó, Kp. 108. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálni kért ítéletet a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között megvizsgálta, majd a vizsgálat eredményeként megállapította, hogy az

- ítélet jogszabálysértő, és nem veszi figyelembe a Kúria térképezési hiba javíthatóságával összefüggésben kialakult gyakorlatát az alábbiak miatt.
- [32] A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:177. § (1)–(2) bekezdése szerint ingatlannal kapcsolatos hatósági eljárásokban az ingatlan-nyilvántartási térképen ábrázolt határvonalat kell irányadónak tekinteni. Az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett adatokkal szemben a bizonyítás azt terheli, aki az adatok helyességét vitatja.
- [33] Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 5. § (4)–(5) bekezdése szerint az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis – az ellenkező bizonyításáig – hitelesen tanúsítja a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló törvény rendelkezései szerint meghatározott állami alapadat tartalmát. A térképi adatbázisban rögzített földrészletről, továbbá az ott rögzített egyéb önálló ingatlanról – az ellenkező bizonyításáig – vélelmezni kell, hogy az fennáll, határvonalainak ábrázolása helyes és teljes.
- [34] Bár az Fttv. 17. § (1) bekezdése szerint felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba megállapítása esetén az ingatlanügyi hatóság az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázist, illetve a hozzátartozó területi adatokat hivatalból bármikor javíthatja, ugyanakkor az AM rendelet 56. § (5) bekezdése szerint a hatályos térképi ábrázolás és a földrészlet ingatlan-nyilvántartási adata felmérési, térképezési vagy területszámítási hiba jogcímén ingatlanügyi hatósági hatáskörben csak akkor változtatható meg, ha a hiba bizonyíthatóan az alaptérkép vagy a változási munkarészek készítése vagy annak átvezetése során elkövetett mulasztásból vagy tévedésből származik.
- [35] A jogalkotó a fent ismertetett jogszabályi környezet szerint egyértelműen rögzítette egyrészt az ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis helyességének vélelmét, másrészt szabályozta a bizonyítási teher kérdését is, mely szerint az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett adatokkal szemben a bizonyítás azt terheli, aki az adatok helyességét vitatja.
- [36] Ebből következően nem az alperesnek kellett jelen jogvitában bizonyítani, hogy a térképi adatbázis helyes, hanem a felperesnek kellett azt bizonyítania, – mégpedig kétséget kizáróan – hogy a térképi adatbázis hibás. A jogszabályi rendelkezésből következő bizonyítási teher azt jelenti, hogy a bizonyítatlanság kérdése a bizonyítási terhet viselő felel nyugszik, azaz amennyiben nem bizonyított kétséget kizáróan a felperes részéről állított térképezési hiba ténye, úgy ennek bizonyítatlansága a felperes terhére esik.
- [37] A Kúria gyakorlata a térképezési hiba javításával kapcsolatban egységes, ahogy erre a felülvizsgálati kérelem helyesen hivatkozott. A Kfv.II.37.277/2020/9. számú döntés elvi tartalma az AM rendelet 56. § (5) bekezdését részben megismételve rögzíti, hogy az ingatlan-nyilvántartási térkép kiigazítására abban az esetben kerülhet sor, amennyiben az érintett ingatlanokat bizonyíthatóan felmérési, térképezési, illetve területszámítási hiba terheli. Rögzítette azt is, hogy amennyiben a felmérési, térképezési, területszámítási hiba megállapításához szükséges iratok hiányosak vagy nem állnak rendelkezésre, úgy a hatóság a döntését erre nem alapíthatja.
- [38] A Kúria álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem alappal hivatkozott arra, hogy az elsőfokú közigazgatási bíróság tévesen értelmezte a közigazgatási perben beszerzett szakértői véleményt akként, hogy az a térképezési hiba kétséget kizáró bizonyítottsága megállapítására alkalmas. A jogszabály és a bírói gyakorlat szerint megkívánt kétséget kizáró bizonyításnak ugyanis nem feleltethető meg az a szakértői megállapítás, hogy a /3. hrsz. alatti ingatlan egykori térképezésének helyessége nem bizonyított.
- [39] A szakértői vélemény több ponton is utal a /3 hrsz. alatti ingatlan egykori térképezésével kapcsolatos bizonytalanságra. A szakvéleményből ugyanis nem derül ki, hogy a szakértő miből vonta le azt a következtetést, hogy az új felmérés során nem vették át az eredeti felmérési munka adatait, ugyanis a szakértő állítása szerint részére hiányos iratok álltak rendelkezésre, ezért is bizonytalan azzal kapcsolatos állítása, hogy a szóban forgó munkarészt hibásan ábrázolták vagy egyáltalán nem vették át az új felmérés során. A szakértő emellett tévesen tényként kezeli a helyszínen talált árok, és a /3. hrsz.-ú ingatlan azonosságát, ezt azonban a szakértői véleményben bemutatott bizonyítékok nem támasztják alá. A szakértő a /3. hrsz. alatti ingatlan téves térképezését az általa végzett helyszíni mérésekre, az eredeti felmérési munkára, valamint az új felmérés során rögzített ábrázolásra alapította, ugyanakkor maga is hivatkozott arra, hogy ez előbbi munka dokumentálása hiányos, az utóbbinak pedig teljes dokumentációja hiányzik.
- [40] A szakértő maga is nyilatkozott arról, hogy nem állnak rendelkezésre az eredeti felmérési munkához kapcsolódó alapidokumentációk, és a tárgyaláson, személyes meghallgatása során maga is elismerte, hogy „az új felmérés során valami történt, az azonban nem állapítható meg, hogy mi”, mely bizonyítatlanságból nem következik a térképezési hiba kétséget kizáró, jogszabály által megkívánt bizonyítottsága.
- [41] Emellett a Kúria hangsúlyozza, hogy a szakértő jogsértő módon nem vette figyelembe, hogy az eredeti felmérési munkával kapcsolatban előírt javításokat a munka készítője elvégezte, a megelőző eljárás iratanyaga között az eredeti okiratról készült másolat rendelkezésre áll, annak hátoldalán szerepel, mely szerint „javítások a térképezések egyértelművé tétele pontosságában megtörténtek” megjegyzés dátummal, aláírással. A perszakértő a javítások okiraton szereplő megtörténtét a közokirattal szemben nem vonhatta kétségbe.
- [42] Az elsőfokú bíróság a fentiekből következően tévesen hagyta figyelmen kívül, hogy a szakértő megállapításai nem bizonyítják kétséget kizáróan a térképezési hiba fennálltát. Figyelmen kívül hagyta, hogy a rendelkezésre álló adatokból nem állapítható meg pontosan az árok természetbeni elhelyezkedése sem, mert az árok először csak egy 1991-es légifelvételen tűnik fel. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy amellett, hogy a szakértő a /3. hrsz.-ú ingatlan természetbeni határaitól megállapította, hogy nem egyeznek meg az ingatlan-nyilvántartási térképen ábrázolt határvonalakkal, azonban azt nem vezette le, hogy

- mire alapítja, hogy a természetben megtalált árok teljes mértékben azonosítható a /3. hrsz. alatti árokkal.
- [43] A Kúria felhívja a figyelmet arra, hogy az elsőfokú közigazgatási bíróság – a fent írt bizonyítékértékelési hiba mellett – tévesen hagyta figyelmen kívül a Kúria Kfv.III.37.945/2014/10., és Kúria Pfv.I.20.093/2013/5. számú határozataiban a felperesi és a /3. hrsz. alatti ingatlan is érintő térképezéssel összefüggésben tett egyértelmű megállapításokat. Ezek közül a Kúria azt emeli ki, hogy a /3. hrsz. alatt árok megnevezéssel nyilvántartott ingatlan a bejegyzett művelési ágnak nem megfelelő funkciót tölt be, vélhetően egy 1967-ben végrehajtott vízrendezést követően. Az 1967-ben vagy 1968-ban végrehajtott vízrendezés során a vízfolyás medrét a /2. hrsz. alatti ingatlan területére helyezték át, de ez nem jelenti a /3. hrsz.-ú ingatlan megszűnését, eltolódását, csupán azt, hogy a változás ingatlan-nyilvántartási átvezetésére nem került sor.
- [44] Itt hívja fel a Kúria a figyelmet arra, hogy az AM rendelet 56. § (7) bekezdése szerint bejelentési kötelezettség elmulasztása miatt elmaradt változás átvezetés nem pótolható felmérési vagy térképezési hiba kijavítása jogcímén.
- [45] A Kúria a fentiekben túlmenően hangsúlyozni kívánja, hogy jelen közigazgatási per tárgya nem lehet általánosságban a teljes külterületi tömböt érintő térképezési hiba, figyelemmel arra, hogy a felperes keresetjogi joga a tulajdonában álló, /1. hrsz. alatti ingatlan érintő térképezési hibával összefüggő.
- [46] Ezzel összefüggésben a Kúria kiemeli, hogy a jelen közigazgatási perben beszerzett szakértői vélemény – a korábbi közigazgatási és polgári perben rendelkezésre álló szakértői véleményhez hasonlóan –, a kirendelő végzés 10. kérdésére adott válaszában egyértelmű megállapítást tett, mely szerint: „A felperesi ingatlan nem terheli felmérési, térképezési vagy területszámitási hiba. A felperes tulajdonát képező Sz. külterület /1. hrsz. alatti ingatlan térmértéke megfelel az ingatlan-nyilvántartási térkép szerinti, illetőleg a tulajdoni lapon feltüntetett méreteknak.” A felperesi ingatlan tekintetében tehát a perszakértő is megállapította a térképezési hiba hiányát. A Kúria álláspontja szerint amellett, hogy a /3. hrsz. alatti ingatlan érintő, felperes által állított térképezési hiba a kétséget kizáróan nem bizonyítható, emellett azonban a /3. hrsz. alatti ingatlanban esetlegesen kimutatható térképezési hiba a felperes ingatlanát nem érintheti, hiszen a felperes az általa adásvétel jogcímén megszerzett ingatlan teljes területét, 3 hektár 955 m²-t birtokolja, az ingatlan a térképi és természetbeni határvonala között eltérés nem található.
- [47] A fentiek alapján, mivel a felperes tulajdonában álló /1. hrsz. alatt nyilvántartott ingatlan jogi és természetbeni határa megegyezik, térképezési hibával nem érintett, az AM rendelet 56. § (5) bekezdése alapján nem lehet a térképezési hiba kijavítása iránti kérelemnek helyt adni.
- [48] A Kúria emellett megjegyzi – bár a felülvizsgálati kérelem a *res iudicata* kérdését nem érintette, és annak kizártságára csak felülvizsgálati ellenkérelem hivatkozott – az elsőfokú bíróság jogsértő módon hagyta figyelmen kívül az alperes *res iudicata*-ra történő hivatkozását, és hagyta figyelmen kívül, hogy a /1. hrsz. alatti ingatlan vonatkozásában az azt érintő térképezési hiba fennálltának a ténye a Kúria Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét hatályában fenntartó határozatával eldől. A felülvizsgálni kért ítélet indokolása [41] pontjában foglaltakkal szemben ugyanis annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy egy kérdés ítélt dolognak tekinthető-e vagy sem, nem az dönti el, hogy az alperes a felülvizsgálni kért határozatában hivatkozott-e rá, hanem a Kp. 48. § (1) bekezdés g) pontjához kapcsolódó gyakorlat szerint azt a bíróságnak hivatalból kell figyelembe vennie. A *res iudicata* tekintetében jelen ügyben annak volt relevanciája, hogy a felperes most is és korábban is, arra alapítva állította a térképezési hibát, hogy a /3. hrsz.-ú ingatlanon lévő árok hol helyezkedik el, ugyanakkor a korábbi és jelen ügyben sem volt figyelmen kívül hagyható, hogy a felperesi ingatlan térképezésének megfelelősége nem kizárólagosan a /3. hrsz.-ú ingatlanon lévő árok helyétől függ (ezt a polgári és közigazgatási ügyekben hozott korábbi jogerős ítéletek kétségtelenül rögzítették). A felperesi kérelem elbírálása során figyelembe kell venni, hogy a felperesi ingatlan kitűzése megfelelő-e, területe a jelen határai között egyezik az adásvételi szerződésben foglaltakkal, természeti és jogi határa megegyezik-e. Az elsőfokú bíróság e kérdésekkel egyáltalán nem foglalkozott, így részben tárta fel az alperesi határozat jogszerűségnek megítéléséhez szükséges tényeket, s nem tisztázott olyan ellentmondásokat, amelyek nélkül nem lehetett volna megalapozott döntést hozni.
- [49] A Kp. 121. §-ának rendelkezéseiből következően a Kúriának az ítélet jogsértő megállapítása mellett nem volt más lehetősége, mint az ítélet hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára kötelezése.
- [50] A Kúria az elsőfokú bíróság számára az új eljárásra azt az iránymutatást adja, hogy legyen figyelemmel egyrészt a Kúria Kfv.III.37.945/2014/10. számú, Pfv.I.20.093/2013/5. számú határozataira, valamint a Kúria Kfv.VI.37.079/2022/10. és Kfv.II.37.277/2020/9. számú ítéleteinek elvi tételére, továbbá a Kúria fentiekben írt érvelésére.

(Kúria Kfv.I.37.482/2025/10.)

106I. A kiemelt jelentőségű ügyekben az építésügyi hatóság döntésének közlése a Méptv. 196. § (1) bekezdésében foglaltak szerint hirdetmény útján valósul meg, kivéve azon nevesített esetekben, amikor a döntést az általános szabályok szerint kell közölni.

II. Ha az ügyféli jogállás a kiemelt jelentőségű ügyben nem a közvetlen érintettségen, hanem a Kvtv. 98. § (1) bekezdése által biztosított érdekvédelmi funkción alapul, ezen ügyfél irányába a hirdetményi közléssel egyidejűleg a hatóságot a Méptv. 196. § (2) bekezdése alapján nem terheli tájékoztatás a döntés szövegéről.

III. A hatósági döntés elleni bírói jogorvoslatához való jog az érintettek vonatkozásában a közléssel nyílik meg, azaz a közigazgatási per megindítására nyitva álló törvényi határidő minden esetben a hirdetményi úton történő közléshez kapcsolódik [2017. évi I. törvény (Kp.) 48. § (1) bek. i) pont; 2023. évi C törvény (Méptv.) 196. §; 1995. évi LIII. törvény (Kvtv.) 98. § (1) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes a keresettel támadott határozatával (a továbbiakban: határozat) a perben nem álló kérelmező tulajdonában lévő ingatlanon a benyújtott tervek szerinti pavilonépületek építésére (összes nettó alapterület: 272,79 m²) az építési engedélyt megadta. A határozat közzétételére hirdetmény útján került sor. A hirdetmény az alperes honlapján 2025. február 8-tól 2024. február 13-ig volt közzétéve. A felperes többszöri kérelmére az alperes a határozatot elektronikus úton megküldte a részére, a határozatot a felperes 2025. február 18-án töltötte le.

A felperes keresete és az alperes védíratára

- [2] A felperes 2025. március 5-én keresetet terjesztett elő a határozattal szemben, amelyben annak megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését kérte.
- [3] Az alperes védíratában a keresetlevél elkészítéséig miatti visszautasítását indítványozta.

Az elsőfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

- [4] Az eljárás törvényszék a végzésével a keresetlevelet a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 48. § (1) bekezdés i) pontja alapján visszautasította. A magyar építészetéről szóló 2023. évi C. törvény (a továbbiakban: Méptv.) 196. § (1) és (2) bekezdéseire hivatkozva megállapította, hogy a keresetindításra nyitva álló határidő a hirdetményi közzététel napján, 2025. február 13-án nyílt meg, ezáltal az 2025. február 28-án lejárt. A felperes 2025. március 5-én nyújtotta be keresetlevelét, ezért az elkészített, igazolási kérelmet pedig nem terjesztett elő.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró Ítéletábrla jogerős végzésével az elsőfokú bíróság végzését – az indokolás pontosításával – helybenhagyta.
- [6] A végzés indokolásában kifejtette, hogy a keresetindítás határidőhöz kötött, amely megtartottságának elsőfokú bíróság általi ellenőrzése szükségképpen magában foglalja a közigazgatási határozat közzététel szabályszerűségének vizsgálatát. A keresettel támadott döntés kézbesítésének szabályszerűségét az elsőfokú bíróságnak hivatalból kell megítélni (Kúria Kpkf.VI.39.876/2020/2. [14] bekezdés). A Kp. 48. § (1) bekezdés i) pontjában, valamint (2) bekezdésében foglaltak szerint a keresetindítási határidő olyan kógens határidő, amely jogvédelmi okokból sem hosszabbítható meg, és amelynek elmulasztásához a Kp. a visszautasítás jogkövetkezményét fűzi.
- [7] A Méptv. 196. § (1) bekezdése alapján főszabály szerint a kiemelt jelentőségű ügyben eljáró hatóság az általa meghozott döntéseket hirdetményi úton közli. A Méptv. 196. § (2) bekezdése értelmében hirdetményi úton történő közzététel esetén, ha a döntés az ügyfél számára kötelezettséget állapít meg, vagy alapvető jogát vonja el vagy korlátozza, a kiemelt jelentőségű ügyben a hatóság az ismert ügyfelet a döntés szövegéről – a hirdetmény kifüggesztésével egyidejűleg – az ügyfél tekintetében az adott ügyfajta vonatkozó jogszabály szerint alkalmazható egyéb kapcsolattartási forma

használatával is tájékoztatja. A jogalkotó célja szerint nem minden, a közigazgatási eljárásban ügyfélként részt vevő személyt kell a döntés szövegéről tájékoztatni, hanem csak az ügyfeleknek azon csoportját, akik számára a döntés kötelezettséget állapít meg, vagy akinek alapvető jogát vonja el vagy korlátozza.

- [8] Az építésügyi hatósági eljárásban a természetvédelmi célú egyesület ügyféli jogállása az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Akr.) és a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) rendelkezésein alapul. Az Akr. 10. § (1) bekezdése szerint ügyfél az, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy érinti, illetve az, aki a jogszabály erejénél fogva ügyfélnek minősül. A természetvédelmi célú egyesület esetében e jogos érdeket a cél szerinti működés és az adott építési tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatása alapozza meg. A felperes alapszabályban megjelölt célja a természeti értékek megőrzése, amely érintetté teszi őt az építésügyi hatóságok döntéseiben, ezért jogos érdeke fűződik az eljárás eredményéhez, így a megelőző eljárásban az ügyféli jogállása fennállt.
- [9] A másodfokú bíróság ugyanakkor rámutatott, a felperes ügyféli jogállása nem alanyi joghoz, hanem közérdekű jogos érdekekhez kötődik, amelyet a szervezet működésének célja, valamint a természeti környezet védelmének közérdeke alapoz meg. A határozat szövegéről való tájékoztatást azonban jogszabály az ügyfelek szűkebb köre esetén teszi kötelezővé: csak azt a személyt kell tájékoztatni, akinek alapvető jogát vonja el, korlátozza a döntés vagy az kötelezettséget állapít meg számára. A felperesnek nincs olyan közvetlen joga, melyet a határozat érintene, ügyféli jogállása sem ezen alapul, hanem a működési célja szerinti jogos érdekek képviselésén, amely közvetlen jogi érintettséget nem jelent.
- [10] A Méptv. 196. § (1) bekezdése a hirdetményi közzététel teszi kötelezővé azzal kiegészítve, hogy a döntéssel legközvetlenebbül érintett személyeket a döntés szövegéről is tájékoztatni kell, ami garantálja számukra az ügyféli jogaik gyakorlását, az adott hatósági eljárásban a hatósági eljárásról való tényleges értesülés alapján jogi helyzetük mérlegelésének lehetőségét. A Méptv. 196. § (2) bekezdése a hirdetmény kifüggesztésével egyidejű tájékoztatási kötelezettséget ír elő, ezért a hirdetményi közzététel az olyan ügyfelek esetén, akik számára a döntés kötelezettséget állapít meg, vagy alapvető jogát vonja el vagy korlátozza, csak akkor szabályos, ha a hatóság a kifüggesztéssel egyidejűleg (azonos napon) a döntés szövegéről is tájékoztatást ad. Az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben a hirdetményi közzététel a felperes esetében nem azért szabályszerű, és indult meg a hirdetmény kifüggesztését követő 5. nap elteltével a keresetindítási határidő, mert a határozat szövegéről az alperes a hirdetmény közzétételét követően kérelemre tájékoztatást adott, hanem, mert a felperes nem tartozott azon ügyfelek körébe, akik számára a döntés kötelezettséget állapít meg, vagy alapvető jogát vonja el vagy korlátozza, ezért a hirdetményi közzététel szabályszerűségét nem érinti a döntés szövegéről való egyidejű tájékoztatás elmaradása.

- A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem**
- [11] A jogerős végzés ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak – az elsőfokú végzésre is kiterjedő hatállyal – hatályon kívül helyezését és az ügyben eljáró elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte.
- [12] Álláspontja szerint a jogerős végzés sérti az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikkét, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági ügyintézéshez fűződő jogot, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogot, a Kp. 84. § (2) bekezdésére figyelemmel a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvénynek (a továbbiakban: Pp.) a döntés indokolására vonatkozó 349. §-át, illetve 346. §-át, az Ákr. 1. §-a, 2. § (1) és (2) bekezdés a) és b) pontja, a 4–5. §-ai, továbbá az Ákr. 6. § (1) bekezdése alapvető rendelkezéseit és a Méptv. 196. § (2) bekezdését.
- [13] A felperes hangsúlyozta, hogy a Méptv. 196. § (2) bekezdésének a másodfokú bíróság általi értelmezése téves és jogszabálysértő. A jogerős végzés teljes mértékben figyelmen kívül hagyja a Méptv. 196. § (2) bekezdése azon rendelkezését, amely szerint a kiemelt jelentőségű ügyben a hatóság az ismert ügyfelet értesíti. A tárgyi hatósági döntés a 19. oldalán sorolja fel, hogy kik értesülnek a döntésről, és kik kapják meg tájékoztatásul. A felperest ez a lista az „Értesülnek” címszó alatt tartalmazza cégkapu megjelöléssel, de a döntést alperes ennek ellenére sem küldte meg a részére.
- [14] A felperes továbbá előadta, nincs tudomása arról, hogy az alperes kiket értesített közvetlenül a döntéséről, de az tényként megállapítható, hogy az engedélyhatározat a benne szereplő egyetlen értesítendő, illetve tájékoztatandó személy, illetve szervezet/szervezeti egység számára sem állapít meg kötelezettséget és alapvető jogot sem von el, illetve nem korlátoz. A jogalkotó szándékával ellentétes lenne az olyan jogértelmezés, mely szerint az eljáró hatóságnak a döntését még a kérelmezőnek sem kellett megküldenie, hiszen ez a tisztességes hatósági eljárás követelményébe ütközik. Emellett a jogalkotó szándékával ellentétes lenne az a jogértelmezés is, hogy abban az esetben, ha a jogszabály szó szerinti értelmezése üres halmazt eredményez a kézbesítendő oldalon, akkor az eljáró hatóság tetszőleges módon választhatja ki, hogy kiket értesít a döntés szövegéről, és kik azok, akik esetében ezt mellőzi. A Méptv. 196. § (2) bekezdése másodfokú bíróság általi jogértelmezése, amely mentesíti az eljáró hatóságokat a döntés szövege közvetlen úton történő közlésének kötelezettsége alól az ismert ügyfelek tetszőleges köre esetében, sérti az Alaptörvényt és az Ákr. rendelkezéseit is.
- [15] Kifejtette, hogy az eljáró hatóságot a döntés szövegéről történő tájékoztatási kötelezettség minden ismert ügyfél irányába terheli, ez garantálja ugyanis az ügyféli jogaik gyakorlását. Az Alaptörvény és az Ákr. biztosítja az ügyfelek egyenrangúságát, épp ezért jogsértő az a jogerős végzés szerinti kézbesítési szabály, amely az ügyfelek egy csoportját megfosztja attól, illetve korlátozza abban, hogy ügyféli jogaikat gyakorolják. E körben hivatkozott felperes a Kúria Kfv.III.37.606/2023/7. (BH 2024.2.49.) számú döntésére.
- [16] A döntés szövegéről való tájékoztatás elmulasztása, valamint, az alperes által tetszőlegesen 10 napra lerövidített keresetindítási határidő a felperes jogorvoslathoz való jogát is sérti, ezért az elsőfokú, valamint a másodfokú végzés az Alaptörvénybe ütközik. Álláspontja alátámasztásaként idézte a Kúria Kfv.35.384/2022/6. számú precedensképes határozatának elvi tartalmát, valamint az [55], [57]–[58] bekezdésekben foglalt megállapításokat.
- [17] A felülvizsgálati kérelem szerint a döntés az indokolásra vonatkozó kötelezettséget is sérti, mert az eljáró bíróságok nem értékelték azt a tényt a döntéshozatal során, hogy nem csak a döntés szövegéről történő tájékoztatást mulasztotta el az alperes, hanem a döntés tényéről is bizonytalan tartalmú hirdetményt tett közzé. A fellebbezésében pontosan megjelölte azt a tényt, amely a pergató akadály fennállásának megítélése szempontjából releváns, de az elsőfokú bíróság annak értékelését mellőzte a döntéshozatal során.
- [18] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.
- [19] Az alperes a Méptv. hivatkozott rendelkezéseinek értelmezése kapcsán az ítéletábra okfejtésével egyetértve kiemelte, hogy nem mulasztotta el az érdemi döntést közölni a felperessel, hanem a jogszabályi előírások szerint járt el. Az alperes tájékoztatási kötelezettsége annak a személynek a vonatkozásában áll fenn, aki a saját jogán válna jogosítottá vagy kötelezetté a döntés által, vagy a hatóság döntésével a helyzete, a lehetőségei, a kilátásai változnak meg. A felperesnek nincs olyan közvetlen joga, amelyet a határozat érintene, ügyféli jogállása sem ezen alapul, hanem a működési célja szerinti jogos érdekek képviselőjén, mely közvetlen jogi érintettséget nem jelent.
- [20] A hirdetmény tartalmával összefüggésben arra hivatkozott, hogy tárgyi ügyben az Ákr. 88. § (1) bekezdés c) pontja alapján tette közzé a hirdetményt. Eszerint az ügy számát és tárgyát kell tartalmaznia a hirdetményi értesítésnek, nem pedig a konkrét hatósági döntés számát és tárgyát, ezért a hirdetmény az Ákr. tartalmi követelményeinek megfelelt.
- [21] Az alperes kifejtette, a másodfokú bíróság arra is helyesen mutatott rá, hogy a felperes az eljárásról tudomással bírt, abban ügyféli jogokkal rendelkezett, a döntésről is tudomást szerzett, a hirdetménnyel tisztában volt, mert 2025. február 12-én a határozat megküldését kérte. Mindezekre figyelemmel nem állt fenn a Méptv. 196. § (1)–(2) bekezdései adott ügyben való alkalmazhatósága kapcsán olyan aggály, ami a tisztességes eljáráshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog sérelmére hivatkozással a Méptv. hirdetményi kézbesítésre vonatkozó rendelkezéseinek kizárására irányuló alkotmánybírósági eljárás kezdeményezését szükségessé tenné.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [22] A felperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [23] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 108. § (1) bekezdése értelmében a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és a

- felülvizsgálati ellenkérelem keretei között vizsgálta felül.
- [24] A Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság döntését a szükséges mértékben megindokolta, és a pontosan és törvényesen megállapított tényállásból levont azon következtetése, hogy a felperes keresetlevele elkésett és igazolási kérelem benyújtása hiányában az elsőfokú eljárásban pergátló akadály állt fenn, helytálló és mindenben megfelel az ügyben irányadó jogszabályi előírásoknak.
- [25] A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős végzés tévesen értelmezte a Méptv. 196. § (2) bekezdését akként, hogy a kiemelt jelentőségű ügyben eljáró hatóságot a felperes ügyfél irányába nem terhelte a döntés szövegéről való közvetlen tájékoztatási kötelezettség.
- [26] Az Ákr. 88. § (1) bekezdése taxatív felsorolja azokat az eseteket, amikor a közlést hirdetmény útján kell teljesíteni, egyik ilyen eset ha azt törvény vagy kormányrendelet előírja [c] pont].
- [27] A Méptv. 196. §-a meghatározza a kiemelt beruházásra és a kiemelt jelentőségű ügyekre irányadó különös anyagi és eljárásjogi szabályokat. E § (1) és (2) bekezdése a kiemelt beruházásokkal összefüggő tájékoztatási rendre vonatkozó sajátos szabályokat ír elő. Ennélfogva ezekben az eljárásokban a döntések közlésére az Ákr. 88. § (1) bekezdés c) pontja alapján a Méptv. 196. § (1) bekezdésében foglaltak az irányadók.
- [28] A Méptv. 196. § (1) értelmében a kiemelt jelentőségű ügyben eljáró hatóság az általa meghozott döntéseket – az eljárás során a személyesen az ügyfélnek szóló végzések, az eljárásban közreműködő szakhatóságok részére kézbesítendő, valamint a katonai, honvédelmi, nemzetbiztonsági és védelmi ipari célú és rendeltetésű építményekkel kapcsolatos építésügyi hatósági eljárásban hozott döntések kivételével – hirdetményi úton közli. A (2) bekezdés alapján az (1) bekezdés szerinti hirdetményi úton történő közlés esetén, ha a döntés az ügyfél számára kötelezettséget állapít meg, vagy alapvető jogát vonja el vagy korlátozza, a kiemelt jelentőségű ügyben a hatóság az ismert ügyfelet a döntés szövegéről – a hirdetmény kifüggesztésével egyidejűleg – az ügyfél tekintetében az adott ügyfajtára vonatkozó jogszabály szerint alkalmazható egyéb kapcsolattartási forma használatával is tájékoztatja. A közlés jogkövetkezményei ilyen esetben is a hirdetményi úton történő közléshez kapcsolódóan állnak be. A döntés közlésének napja – a kiemelt jelentőségű ügyre nyilvánító kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában – a hirdetmény kifüggesztését követő 5. nap.
- [29] A fenti rendelkezések alapján tehát a kiemelt jelentőségű ügyekben a közlés hirdetmény útján valósul meg, kivéve a jogalkotó által nevesített azon esetekben, amikor a döntést az általános szabályok szerint kell közölni. A felek között nem volt vitatott, hogy az alperes a keresettel támadott építési engedélyről szóló határozatot nem katonai, honvédelmi, nemzetbiztonsági és védelmi ipari célú és rendeltetésű építményekkel kapcsolatos hatósági eljárásban, valamint nem a felperes kérelmére adta ki, és a felperes nem szakhatóságként vett részt az eljárásban. Így az alperesnek a támadott döntését a felperessel is hirdetményi úton kellett közölnie.
- Mivel a Méptv. 196. § (1) bekezdésében felsorolt kivételek egyike sem állt fenn, a határozat közlése jogszerűnek tekinthető.
- [30] A felperesnek az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozása a közlés szabályosságát érintően megalapozatlan és egyben iratellenes is. A másodfokú végzés [19] bekezdése egyértelmű megállapítást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a közlés jogszerűsége a hirdetmény tartalma alapján sem vonható kétségbe, mert az Ákr. 88. § (2) bekezdés c) pontja csak az ügy számának és tárgyának feltüntetését írja elő, de a döntés jellegére (érdemi vagy eljárásjogi) utaló kötelező tartalmi elemet nem határoz meg.
- [31] Kiemelendő, hogy a Méptv. 196. § (2) bekezdése a közlés napját is az Ákr. 85. § (5) bekezdésétől eltérve, lerövidíti, ami jelen ügyben – a kiemelt jelentőségű ügyre nyilvánító kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában – a hirdetmény kifüggesztését követő 5. napon (2025. február 13-án) következett be. Ez a vélelem akkor is, ha az eljáró hatóságot a hirdetményi közlés mellett a Méptv. 196. § (2) bekezdése alapján egyidejű tájékoztatási kötelezettség is terheli meghatározott ügyfelek irányába.
- [32] A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős végzésnek a Méptv. 196. § (2) bekezdése értelmezése körében kifejtett érvelését támadta arra hivatkozással, hogy kiemelt jelentőségű ügyekben valamennyi ismert ügyfelet kell értesíteni a döntés szövegéről, ezért az alperes jogszabálysértően mellőzte a felperesi egyesület tájékoztatását.
- [33] A Kúria megállapította, hogy a Méptv. 196. § (2) bekezdésének a felperes által tulajdonított jelentéstartalom sem nyelvtani, sem teleológikus értelmezés útján nem vezethető le. A vitatott rendelkezés első fordulata a döntés tartalmára, a másik fordulata az ügyfél kiletére vonatkozó konjunktív feltételeket határoz meg, ezzel is kifejezve, hogy ismert ügyfelek közül csak azokat kell tájékoztatni a döntés szövegéről, akik számára a döntés kötelezettséget állapít meg, vagy alapvető jogukat vonja el vagy korlátozza, ezzel is elősegítve a hatékony jogorvoslathoz való joguk érvényesülését. Ugyanakkor a kiemelt ügyekben éppen az eljárás egyszerűsítése és gyorsabb befejezése indokolja az Ákr. általános eljárásrendjétől eltérő, különös szabályok megalkotását, mely célkitűzéssel a felperes jogértelmezése nem áll összhangban.
- [34] Ahogyan a jogerős végzés is rámutatott a felperes ügyféli jogállásának vizsgálata alapján lehet állást foglalni arról, hogy terhelte-e a hatóságot a tárgyi ügyben a hirdetmény kifüggesztésével egyidejűleg tájékoztatási kötelezettség a felperes irányába. E körben helytálló a jogerős végzésben kifejtett azon jogi érvelés, hogy a felperes ügyféli jogállása nem a közvetlen érintettségen, hanem a Kvtv. 98. § (1) bekezdése által biztosított érdekvédelmi funkció alapján. Ebből adódóan a felperes nem tartozik az ügyfelek azon szűk körébe, akiket a Méptv. 196. § (2) bekezdése alapján a közléssel egyidejű tájékoztatás illeti meg a döntés szövegéről.
- [35] Ugyanakkor a tájékoztatási kötelezettség fennállása sem hatna ki a közléshez fűződő jogkövetkezményekre, mert azt semmilyen módon nem érinti. A tájékoztatási kötelezettség fennállása

- esetén is az eljárás megindításakor még hatályos, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 53/I. §-a szerinti 15 napos perindítási határidő a közlés napjától számítandó, ami jelen esetben a keresetlevél benyújtását megelőzően (2025 február 28.) már lejárt.
- [36] A felülvizsgálati ellenkérelem helytállóan utalt arra, hogy a felperes az eljárásban ügyféli jogokkal rendelkezett, a döntésről a hirdetményből tudomást szerzett, tehát jogorvoslati jogától nem volt elzárva. Ezzel szemben a felperes felülvizsgálati kérelmében a jogértelmezéssel összefüggésben hivatkozott a tisztességes eljáráshoz kapcsolódó alapjogok, különösen a jogorvoslati jog megsértésére, ezért azokat is megvizsgálta a Kúria és a következőkre mutat rá.
- [37] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti.
- [38] Az Alkotmánybíróság több határozatában foglalkozott a jogorvoslatihoz való joggal, melyek szerint az olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni. A jogorvoslatihoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges. Az Alaptörvény megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslati jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége. [22/2013. (VII. 19.) AB, 3064/2014. (III. 26.) AB, 9/2017. (IV. 18.) AB számú határozatok]
- [39] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.
- [40] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése deklarálja, mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.
- [41] Az Európai Unió Alapjogi Chartája a 41. cikkben deklarálja a megfelelő ügyintézéshez való jogot, az (1) bekezdés értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit az Unió intézményei, szervei és hivatalai részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.
- [42] A 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat szerint jogállami keretek között a „tisztességes” karakter minden közhatalom erejével felruházott eljárással szemben követelmény. Ezért a sajátosságok figyelembevétele mellett, de a hatósági eljárásban is meg kell jelennie a fair eljárás követelményeinek, amely követelményeket az alapjogi jogalanyisággal rendelkező ügyfeleknek alanyi jogként, végső fokon alapjogként ki kell tudni kényszeríteni. E jogok érvényesíthetősége a hatóság működésének korlátja, jogszerű eljárásának pedig mércéje. A jogállami követelményrendszernek a megnyilvánulása az, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése önálló, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a fair hatósági eljáráshoz való jogot.
- [43] Az Alkotmánybíróság a 10/2017. (V. 5.) AB határozatában kifejtette, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás sérelmét eredményezheti, hogy az idézhető lakcímmel rendelkező ügyfél ugyanazon közigazgatási hatósági eljárásban sem annak megindításáról, sem a hatósági döntésről nem szerez tudomást. Rámutatott, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény a jogalkalmazó számára, hogy a közigazgatási eljárás során az idézhető lakcímmel rendelkező ügyfelek esetében, azokban az ügyekben, ahol az eljárás megindulásáról szóló értesítés a Ket. 29. § (4) bekezdés *b)* pontjának „az eljárás megindítása után a hatóság nyolc napon belül dönt” fordulatára tekintettel mellőzve lett, a hatóság érdemi döntéséről való közlés, tájékoztatás olyan formában történjen, amely lehetővé teszi az ügyfél tényleges értesülését. Míg a hatósági döntés közlése során csak abban az esetben lehet alkotmányos keretek között helye a hirdetményi kézbesítés Ket. 80. § (1) bekezdés *d)* pontja „vagy alkalmazásuk előre eredménytelennek mutatkozik” szövegrésze szerinti közlési mód alkalmazásának, ha magának az eljárásnak a megindulásáról az ügyfél már értesült. (Indokolás [102])
- [44] Az Alaptörvény 28. cikke arra kötelezi a bíróságokat, hogy a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [45] A Kúria a fenti alkotmánybírósági gyakorlat ismeretében megállapította, hogy a jelen ügyben alkalmazandó Méptv. 196. § (1) és (2) bekezdéseinek a jogerős végzésben kifejtett értelmezése megfelel az Alaptörvény 28. cikkében deklarált alkotmánykonform értelmezésnek. A vitatott megállapítások egyike sem korlátozza vagy zárja ki a hirdetményi közlés esetén a jogorvoslatihoz való jogot, mivel a hirdetmény útján közölt döntés ellen is van lehetőség az ügyfél számára jogorvoslat igénybevételére. A döntés szövegéről való tájékoztatás a döntéssel közvetlenül érintett ügyfelek vonatkozásában egy további eljárási garancia az ügyféli jogaik gyakorlását illetően.
- [46] Az már valóban „alkotmányossági problémát vethetne fel, amennyiben a jogorvoslati határidő oly mértékben lenne rövid, amely az ügyfél döntésről való tudomásszerzését gyakorlatilag ellehetetleníti” (10/2017. (V. 5.) AB határozat Indokolás [70]), de ez

a Méptv. 196. § (2) bekezdése tekintetében fel sem merül, mivel a döntés szövegéről való tájékoztatási kötelezettség nem érinti a közlés időpontjának vélelmét, így az ahhoz kapcsolódó jogorvoslati határidőt sem hosszabbítja meg. Erre figyelemmel a jogorvoslati határidő lerövidítését állító felperesi érvelésnek sem jogszabályi, sem ténybeli alapja nincs, különösen akkor, amikor a felperes a hirdetményből tudomást szerzett a döntésről és ügyfélként semmi sem akadályozta meg abban, hogy a határozat teljes tartalmát iratbetekintés útján megismerje. A hirdetmény erre vonatkozó külön felhívást és tájékoztatást is tartalmazott.

- [47] A fentiekben kifejtett indokokra figyelemmel a Kúria megállapította, hogy a jogerős végzés a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályoknak és alkotmányossági követelményeknek megfelel, ezért azt a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.IV.37.703/2025/5.)

107A köztúkezelői hozzájárulás a közigazgatási jogorvoslat kimerítettségére esetén lehet közigazgatási per tárgya [2017. évi I. törvény (Kp.) 48. § (1) bek. e) pont, 81. § (1) bek. a) pont; 1988. évi I. törvény (Kkt.) 42/A. § (2) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes a 2024. szeptember 2-án kelt nyilatkozatában a perben nem álló kérelmező részére az általa végzett bővítési és bontási munkához kapcsolódó egyes utakra való behajtás ügyében az egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásokra vonatkozó szabályoknak a veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 523/2023. (XI. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 523/2023. Korm. rendelet) 2. § (1) bekezdés b) pontjában biztosított jogkörében eljárva, az ügyi igazgatásról szóló 26/2021. (VI. 28.) ITM (a továbbiakban: 26/2021. ITM rendelet) rendelkezéseit figyelembe véve a köztúkezelői hozzájárulást – feltételekkel – megadta. A köztúkezelői hozzájárulás időtartama: a 2024. szeptember 2. és 2025. március 28. közötti időszak. Tájékoztatást adott a köztúkezelői hozzájárulással szembeni, a közüti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) alapján biztosított közlekedési hatóságához fordulás lehetőségéről.
- [2] A köztúkezelői hozzájárulással szemben a felperes – az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 114. § (1) bekezdés megjelölésével – keresetet terjesztett elő, amelyben annak megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését kérte. Hangsúlyozta, hogy az utakon fennálló tulajdonjoga és kezelői joga alapján az Ákr. 10. § (1) bekezdése szerinti ügyfélnek minősül, így a megelőző eljárásba történő bevonása nem lett volna mellőzhető. Ennek hiányában - álláspontja szerint - a köztúkezelői hozzájárulás az Ákr. 123. § (1) bekezdés g) pontja alapján semmis.
- [3] Az alperes védekezése elsődlegesen a keresetlevél a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 48. § (1) bekezdés d) pontja szerinti visszautasítására, másodlagosan a kereset elutasítására irányult. Alaki védekezése

körében előadta, hogy a köztúkezelői hozzájárulás megadása az Ákr. 7. § (1) és (2) bekezdése, valamint 9. §-a alapján nem hatósági ügy, ezért az a Kp. 4. § (1) és (3) bekezdése alapján nem lehet közigazgatási per tárgya.

- [4] Időközben az alperes a köztúkezelői hozzájárulást visszavonta. Az elsőfokú bíróság a Kp. 83. § (5) bekezdése szerinti nyilatkozattételre történő felhívására a felperes az eljárás megszüntetését kérte.
- [5] Az elsőfokú bíróság a végzésével az eljárást a Kp. 81. § (1) bekezdés g) pontja, továbbá 83. § (5) és (6) bekezdése alapján megszüntette. Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. A megismételt eljárásra adott iránymutatása szerint az elsőfokú bíróságnak az esetleges pergátló akadály(ok) fennállásáról állást kell foglalnia, a jogsérelem orvoslásának jogintézményét csak abban az esetben alkalmazhatja, ha a Kp. 48. § (1) bekezdés d) pontjában foglalt pergátló akadály hiányát állapítja meg.

Az elsőfokú bíróság megismételt eljárásban hozott végzése

- [6] Az elsőfokú bíróság végzésével az eljárást megszüntette. Indokolása szerint a köztúkezelői hozzájárulás ügyi közigazgatási hatósági ügynek minősül, következésképpen az a Kp. 4. § (1) és (3) bekezdése alapján közigazgatási jogvita tárgya lehet. Mindezt pergátló akadály a kereset elbírálása kapcsán nem állt fenn. Az alperes a köztúkezelői hozzájárulás visszavonásával a jogsérelemet orvosolta, ezért a Kp. 81. § (1) bekezdés g) pontja alapján az eljárást meg kellett szüntetni.

A fellebbezés

- [7] Az alperes fellebbezésében az elsőfokú végzés megváltoztatását és az eljárás Kp. 81. § (1) bekezdés a) pontja szerinti megszüntetését kérte.

A másodfokú bíróság végzése

- [8] A másodfokú bíróság jogerős végzésével az elsőfokú bíróság végzését - az indokolás kiegészítésével - helybenhagyta.
- [9] Indokolásában hangsúlyozta, hogy a Kp. 4. § (1) bekezdése hármasszempontú feltételrendszer határoz meg a tekintetben, hogy milyen cselekmény minősülhet közigazgatási tevékenységnek, és ennek megfelelően mely tevékenységek képezhetik közigazgatási per tárgyat. Eszerint annak a közigazgatási jog által szabályozottnak kell lennie, az érintett jogalany jogi helyzetének megváltoztatására kell irányulnia vagy azt kell eredményeznie, és azt közigazgatási szervnek kell megvalósítania.
- [10] E hármasszempontú feltételrendszer vizsgálata során megállapította, hogy az alperes a Kp. 4. § (7) bekezdés a) pontja szerinti közigazgatási szervnek minősül, közhatalmat gyakorol, bár a hozzájárulást az 523/2023. Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott hatáskört telepítő szabály alapján adta ki, azonban ez a körülmény az alperes közigazgatási szervi minőségén nem változtat. A vitatott cselekmény kapcsán tehát az a fogalmi elem, hogy azt közigazgatási szerv valósította meg, egyértelműen fennáll.

- [11] A második feltétel vizsgálata körében rámutatott; a közút nem közlekedési céllal történő igénybevételéhez szükséges hozzájárulás, és az ahhoz kapcsolódó eljárás a közútkezelő igazgatási jellegű feladatai közé tartozik, melynek részletszabályait, nevezetesen a kérelem előterjesztésének a feltételeit, tartalmi elemeit, benyújtásának helyét és módját, elbírálásának határidejét, a fizetendő igénybevételi díjat, a kezelő hozzájárulása nélküli használat következményeit a Kkt. 42/A. §-a, valamint a 26/2021. ITM rendelet 6–7. §-ai állapítják meg. Ezen ismérvek alapján a hozzájárulás és a megadásához vezető eljárás kétséget kizáróan a közigazgatási jog által szabályozott döntésnek minősül azáltal, hogy a közút kezelője közfeladatot lát el, tevékenysége kógens módon szabályozott, a döntése meghozatalánál egyoldalú jelleggel közhatalmat gyakorol, és a döntéssel ellentétes magatartás esetén szankció alkalmazását helyezi kilátásba. A szankció jogszabály által biztosított alkalmazhatósága már önmagában olyan jeleget kölcsönöz az eljárásnak és a döntésnek, amelyből annak közhatalmi jellege megállapítható.
- [12] A [14] bekezdésben hangsúlyozta, hogy az 523/2023. Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés *b*) pontja pusztán annyi normatív tartalommal bír, hogy az alperest az önkormányzati rendelet előírásaitól való eltérésre felhatalmazza, ugyanakkor egyéb normatív szabályozást (kérelem előterjesztésére, elbírálására, díjfizetésre, szankciókra stb.) nem tartalmaz, és az irányadó – Kkt. és 26/2021. ITM rendelet – rendelkezések az alperes eljárásában továbbra is irányadók.
- [13] Hivatkozott továbbá arra, hogy a Kúria Kfv.37/112/2025/7. számú határozatából is az következik, hogy a közútkezelői hozzájárulás közigazgatási per tárgya lehet, mivel a hivatkozott határozat alapját képező ügyben a bíróság a közútkezelői hozzájárulás módosítása ügyében indult közigazgatási jogvita érdemi elbírálásába bocsátkozott, pergátló akadályt nem tárt fel.
- [14] Megállapítása szerint a közútkezelői hozzájárulás megadása ügyi hatósági eljárásnak, és mint ilyen közigazgatási tevékenységnek (cselekménynek) minősül, amely közigazgatási jogvita tárgyát képezheti. Következésképpen a kereset elbírálásánál pergátló akadály nem állt fenn, ezáltal az elsőfokú bíróság a jogsérelem orvoslásra vonatkozó eljárásrendet helytállóan alkalmazta, valamint az eljárást a Kp. 81. § (1) bekezdés *g*) pontja alapján jogszerűen szüntette meg.
- A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem**
- [15] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a másodfokú végzés – elsőfokú végzésre is kiterjedő – hatályon kívül helyezését, az ügyben eljáró elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [16] Hangsúlyozta, annak eldöntésénél, hogy a közútkezelői hozzájárulás közigazgatási jogvita tárgya lehet-e, döntő jelentősége van annak, hogy a közútkezelői hozzájárulás megadása során milyen minőségben járt el. Hangsúlyozta, hogy az 523/2023. Korm. rendelet szerinti kijelölés hozzá nem telepített hatósági hatáskört, a hozzájárulás megadása nem feltételez hatósági jogalkalmazást, a kijelölés alapján a felperes feladatát vette át anélkül, hogy annak jogi természetét a jogalkotó megváltoztatta volna. A közútkezelői hozzájárulást, mint kvázi vagyongazdálkodási nyilatkozatot adta meg, mint ahogyan alapesetben a helyi önkormányzat képviselő-testülete sem hatósági hatáskört gyakorol a közútkezelői hozzájárulás megadása során, hanem vagyongazdálkodási nyilatkozatot tesz.
- [17] Nézete szerint a jogerős végzés [14] bekezdésében szereplő fejtegetés téves, mivel a közlekedési igazgatási feladatokkal összefüggő hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 382/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 2. §-a, valamint az ügyi hatósági eljárások díjairól szóló 9/2025. (III. 13.) EKM rendelet felsorolja az ügyi hatósági eljárások körét, azonban a közútkezelői hozzájárulás kiadása ezekben nem szerepel.
- [18] Kifejtette, a másodfokú bíróság a Kfv.37.112/2025/7. számú határozatban foglaltakból a pergátló akadály hiányára vonatkozóan téves következtetést vont le. A hivatkozott kúriai határozatból világosan kiderül, hogy az abban szereplő tényállásban nem a közútkezelői hozzájárulás megadása volt a közigazgatási per tárgya, hanem a közútkezelői nyilatkozat közlekedési hatóság előtti megtámadására irányuló kérelmet elutasító közigazgatási határozat jogszerűsége.
- [19] Érvelése szerint a sérelmezett tartalmú közútkezelői hozzájárulás vagy a közútkezelői hozzájárulás kiadásának közútkezelő általi megtagadása kérelmező általi megtámadása „emeli be” a közútkezelői nyilatkozatot a közigazgatási hatósági eljárás területére, a hatósági jogalkalmazás szintjére azzal, hogy ezen speciális kvázi jogorvoslatot a kérelmező a közlekedési hatóság előtt érvényesítheti. Jelen pernek azonban nem a Kkt. 42/A. § (2) bekezdése alapján hozott hatósági határozat a tárgya, hanem maga a közútkezelői nyilatkozat, amely nem közigazgatási eljárásban hozott határozat.
- [20] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a másodfokú végzés hatályában fenntartását kérte, tekintettel arra, hogy az nem sérti a felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogszabályokat.
- [21] Kiemelte, hogy a közútkezelői feladatok ellátása, így a közútkezelői hozzájárulások megadása a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) 23. § (4) bekezdése, valamint a Kkt. 33. § (1) bekezdés értelmében a helyi önkormányzat feladata. A hozzájárulás megadására jogosult szerv közhatalmat gyakorol, mivel jogszabályban meghatározott keretek között jár el és joghatással járó olyan kötelezettséget ró magánszemélyre, amelyhez nincs szükség a magánszemély beleegyezésére. A közútkezelői hozzájárulás megadása közigazgatási jog által részletesen szabályozott tevékenység. A vitatott cselekmény kapcsán az a fogalmi elem, hogy azt közigazgatási szerv valósította meg, egyértelműen fennáll. Következésképpen a keresettel támadott közigazgatási cselekmény a Kp. 4. § (3) bekezdés *a*) pontja szerinti egyedi döntés, amely ellen közigazgatási per keretében biztosított a jogorvoslat.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [22] A felülvizsgálati kérelem alapas.

- [23] A felülvizsgálati kérelem Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja szerinti befogadása annak az elvi jelentőségű jogkérdésnek a megválaszolása miatt volt szükséges, hogy a közútkezelői hozzájárulás képezheti-e közigazgatási jogvita tárgyát.
- [24] A Kp. 120. § (5) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban bizonyítási felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [25] Az elsőfokú bíróság az eljárást megszüntető végzését az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megszegésével hozta meg, amelyet a másodfokú bíróság a téves kiindulópontja miatt nem észlelt, és amely miatt a jogerős végzés eljárásjogi szempontból súlyosan jogszabálysértő.
- [26] Azt helyesen szögezte le a másodfokú bíróság az új eljárásra adott iránymutatásban, hogy az elsőfokú bíróság számára a pergátló akadályok vizsgálata az elsődleges, az eljárás Kp. 81. § (1) bekezdés *g)* pontja szerinti, a jog sérelem orvoslása miatti megszüntetésére pergátló akadály hiányában kerülhet sor.
- [27] Az alperes alaki védekezése a pergátló akadályok vizsgálatához adott ugyan adott egy kiindulópontot, azonban a közigazgatási bírósághoz fordulás lehetőségének vizsgálata komplex vizsgálatot igényel a bíróság részéről, amely hivatalbóli vizsgálatnak a Kp. 48. § (1) bekezdés *a)–m)* pontokban meghatározott valamennyi feltételre ki kell terjednie.
- [28] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.
- [29] A jogorvoslat körében az Alkotmánybíróság a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatában leszögezte, a jogorvoslatához való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges.
- [30] A Kp. 4. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében közigazgatási jogvita tárgya a közigazgatási szerv közigazgatási jog által szabályozott, az azzal érintett jogalany jogi helyzetének megváltoztatására irányuló vagy azt eredményező (3) bekezdés szerinti cselekményének, vagy a cselekmény elmulasztásának jogszerűsége.
- [31] Az a kérdés, hogy a közútkezelői hozzájárulás közigazgatási jogvita tárgya lehet-e, tekintettel a kérdés összetettségére a közútkezelői hozzájárulásra vonatkozó jogi szabályozás tartalma alapján válaszolható meg.
- [32] A közút nem közlekedési célú igénybevételéhez szükséges hozzájárulás, és az ahhoz kapcsolódó eljárás részletszabályait a Kkt. 42/A. §-a, valamint az 26/2021. ITM rendelet 6–7. §-ai tartalmazzák. A Kkt. 42/A. § (1) bekezdés *a)–c)* pontjai írják le azokat az eseteket, amelyekben az igénybevételhez a közút kezelőjének hozzájárulása szükséges. A 26/2021. ITM rendelet 6. § (1) bekezdése meghatározza a kérelem kötelező tartalmi elemeit, ugyanezen § (2) bekezdése a kérelem kötelező mellékleteit. A 26/2021. ITM rendelet 6. § (5) bekezdés rendelkezése szerint a közút kezelője a kérelemről – a kézhezvételtől számított – 21 napon belül dönt. A Kkt. 42/A. § (2) bekezdése akként rendelkezik, ha a közút kezelője a feltételek teljesítéséhez is köthető hozzájárulását megtagadja, vagy a kérelmező az előírt feltételeket sérelmesnek tartja, a kérelmező a közlekedési hatósághoz fordulhat, amely a tevékenységet engedélyezheti és feltételekhez kötheti vagy a közút kezelője által előírt feltételeket módosíthatja. A Kkt. 42/A § (2a) bekezdése és a 26/2021. ITM rendelet 6. § (5) bekezdés második mondatának értelmében, ha a közút kezelője az (1) bekezdés szerinti hozzájárulás iránti kérelem előterjesztésétől számított 21 napon belül nem nyilatkozik, akkor a hozzájárulást megadottnak kell tekinteni.
- [33] A kiemelt rendelkezésekből láthatóan a közút területének igénybevételéhez kérelmet kell benyújtani a közút kezelőjéhez, aki a kérelemről 21 napon belül dönt. Ha a közút kezelője a kérelem előterjesztésétől számított 21 napon belül nem nyilatkozik, akkor a hozzájárulást megadottnak kell tekinteni. A szabályozás áttekintése alapján kijelenthető, hogy a kérelem benyújtásától a hozzájárulás magadásáig tart az eljárás első szintje. Az első szintig minden ügy eljut, feltéve, hogy nem vonja vissza a kérelmét a kérelmező.
- [34] A sérelmes feltételekkel megadott közútkezelői hozzájárulás, illetőleg a közútkezelői hozzájárulás megtagadásának kérelmező általi megtámadásával lép az ügy a második, azaz a közigazgatási hatósági eljárási szintre. A második szint azonban nem minden ügyben van feltétlenül. A második szintre akkor kerül az ügy, ha a kérelmező él a Kkt. 42/A. § (2) bekezdésében biztosított jogorvoslati jogával és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező közlekedési hatósághoz fordul jogorvoslatért. A második szinten a közlekedési hatóság határozatával a tevékenységet engedélyezheti és feltételekhez kötheti vagy a közút kezelője által előírt feltételeket módosíthatja. Ezen a szinten már kétségtávolan közigazgatási jogviszony áll fenn a hatóság és a jogorvoslati kérelmet benyújtó ügyfél között.
- [35] A harmadik szinten van a közlekedési hatóság határozatával szemben biztosított Kp. szerinti bírósági jogorvoslat, erre a szintre akkor lép az ügy, ha a közlekedési hatóság határozatával szemben közigazgatási per indul.
- [36] A Kúria hangsúlyozza, hogy a fentiekben felvázolt három szintnek a jelen ügyre való rávetítésével megállapítható, hogy ennek a közigazgatási pernek nem a hatósági szinten – a Kkt. 42/A. § (2) bekezdése alapján – hozott hatósági határozat jogszerűségének vizsgálata a tárgya, hanem a még az első szinten keletkezett közútkezelői hozzájárulás.
- [37] Az 523/2023. Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés *b)* pontja akként rendelkezik, hogy a kiemelten közérdekű beruházással vagy közcélú kiemelt beruházással nyilvánított nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyekben a Kkt. 34. § (4) bekezdésétől, továbbá a Kkt. 46. § (1) bekezdésétől eltérően a beruházással kapcsolatban a közútkezelői nyilatkozat kiadására – ideértve az érvényben lévő súlykorlátozás alóli felmentést is – a Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal közlekedési hatósága jogosult, azzal, hogy önkormányzati rendelet előírásaitól eltérhet.
- [38] Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság a jogerős végzése [14] bekezdésében, hogy a Kkt. jogorvoslati rendszerén a kijelölés ténye nem változtat. Ezért az a

- tény, hogy a hozzájárulást nem a Kkt. 46. § (1) bekezdés *b*) pontja szerinti közútkezelő, hanem az 523/2023. Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján kijelölt közigazgatási szerv adta meg, nem változtat azon a tényen, hogy az első szinten keletkezett a keresettel támadott közútkezelői hozzájárulás.
- [39] A közigazgatási bírósághoz fordulás lehetőségének vizsgálata szempontjából a három szintből álló rendszerben nincs jelentősége annak, hogy az első szinten keletkezett közútkezelői hozzájárulás milyen jogi természetű, azaz, hogy abban a közjogi vagy a magánjogi elemek dominálnak-e, a közúthasználati jogviszony magánjogi vagy közjogi jogviszony-e. A perbeli esetben a Kp. 148. § (1) bekezdés *a*–*j*) pontokban meghatározott pergátló akadályok/perelőfeltételek vizsgálata szempontjából annak van döntő jelentősége, hogy az első szinten keletkezett közútkezelői hozzájárulással szemben közvetlenül igénybe vehető-e a harmadik szinten biztosított közigazgatási bírósági jogorvoslat. Mert, ha erre a kérdésre nemleges a válasz, akkor fel sem merülhet, hogy a közútkezelői hozzájárulás megadása közigazgatási jogvita tárgyát képezheti-e.
- [40] Az ügyben eljáró bíróságok tévesen tették fel tehát az eldöntendő kérdést, ugyanis a keresetlevél vizsgálata alapján nem az az elsődleges kérdés, hogy a közútkezelői hozzájárulás lehet-e közigazgatási jogvita tárgya, hanem ezt megelőzi annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy a közútkezelői hozzájárulással szemben közvetlenül lehet-e a közigazgatási bírósághoz fordulni jogorvoslatért.
- [41] A Kp. 48. § (1) bekezdés *e*) pontja szerint a bíróság a keresetlevelet visszautasítja, ha a felperes anélkül indít pert, hogy bármely fél a vitatott tevékenységgel szemben jogszabály által biztosított közigazgatási jogorvoslatot kimerítette volna, vagy a pert más közigazgatási eljárásnak kell megelőznie.
- [42] A Kp. kiemelt rendelkezése alapján a közigazgatási cselekménnyel szemben közigazgatási bírósághoz akkor lehet fordulni, ha a keresettel támadott közigazgatási cselekménnyel szemben nincs biztosítva közigazgatási jogorvoslat. Ha támadott közigazgatási cselekménnyel szemben a közigazgatási jogorvoslat biztosított, akkor pedig csak abban az esetben, ha a közigazgatási hatósági szinten rendelkezésre álló jogorvoslatot igénybe vették.
- [43] A közútkezelői hozzájárulással szemben a Kkt. 42/A. § (2) bekezdése biztosítja a közigazgatási jogorvoslatot. Ennek megfelelően a keresettel támadott közútkezelői hozzájárulás 22. pontja külön tájékoztatást adott a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező közlekedési hatósághoz fordulás lehetőségéről. A Kp. 48. § (1) bekezdés *e*) pontja szerinti perelőfeltétel nem kizárólag a felperes, hanem a bármely fél általi jogorvoslat kimerítettségét szabja a bírósági jogorvoslat igénybe vehetőségének a feltételeként. Ebből az következik, hogy a fél a közigazgatási jogorvoslat kimerítettsége esetén fordulhat jogorvoslatért a közigazgatási bírósághoz.
- [44] A Kúria kiemeli, hogy a jogorvoslati szinteket akkor sem lehet összemosni, ha a közútkezelői hozzájárulást nem a Kkt. 46. § (1) bekezdés *b*) pontja szerinti közút kezelő, hanem kijelölés alapján közigazgatási szerv adta ki. A hozzájárulás közigazgatási szerv általi megadása sem változtat azon a tényen, hogy a közútkezelői hozzájárulás megadására még az első szinten került sor. A jelen ügy nem lépett a második szintre, mivel az alperes döntésével szemben nem lett igénybe véve a közigazgatási jogorvoslat. Ennek hiányában a bírósági jogorvoslat igénybevételének a feltételei nem állnak fenn, az eljárás jelen szakaszában a Kp. 81. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti megszüntetésnek van helye, a jogsérelem orvoslása miatti, a Kp. 81. § (1) bekezdés *g*) pontja szerinti megszüntetés fogalmilag kizárt.
- [45] A hivatkozott kúriai határozatból sem vonható le olyan következtetés, hogy a közútkezelői hozzájárulás közvetlenül közigazgatási perben lenne támadható, mivel az ottani tényállás szerint a közlekedési hatóság határozatával szembeni kereset elbírálása volt a per tárgya, szemben a jelen perrel, ahol a hatósági szintig el sem jutott az ügy.
- [46] A fent kifejtettek tekintetével a Kúria a Kp. 48. § (1) bekezdés *e*) pontja szerinti perelőfeltétel hivatalbóli vizsgálatának elmulasztását olyan, az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak a megszegéseként értékelte, amelyet a másodfokú bíróság a téves kiindulópontja miatt nem észlelt, és amely miatt a másodfokú bíróság jogerős végzését – az elsőfokú bíróság végzésére is kiterjedően – a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó, Kp. 110. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.
- [47] Az új eljárásban az elsőfokú bíróságnak a Kúria fent kifejtett jogértelmezésének figyelembevételével kell elvégeznie a Kp. 48. § (1) bekezdés *e*) pontja szerinti perelőfeltétel meglétének hivatalbóli vizsgálatát azzal, hogy a jelen ügyben a vitatott közigazgatási cselekménnyel szemben a jogszabály által biztosított közigazgatási jogorvoslatot nem merítették ki. Ez alapján kell a Kp. 81. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti következményt levonnia.
- (Kúria Kfv.VI.37.729/2025/7.)
- 108I. Az anyagi jogerő alapján a bíróság döntésében foglaltakat irányadónak kell tekinteni, az abban szereplő jogok és köteleességek tárgyában ítélt dolog (res iudicata) keletkezik, azok többé már nem tehetők vitássá, végérvényessé válnak.**
- II. Az alperest új eljárásra kötelező ítéletben szereplő iránymutatás jogszerűsége az új eljárásban hozott döntés elleni közigazgatási pernek nem tárgya, annak vitatására csak az alapítélet elleni rendkívüli jogorvoslat igénybevétele során van jogszerű lehetőség.**
- III. Az ítélet anyagi jogereje azt is kizárja, hogy a bíróság megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatását a megismételt eljárásban hozott döntés elleni felülvizsgálat során megváltoztassa [2017. évi I. törvény (Kp.) 96. §; 2016. évi CL. törvény (Akr.) 123. § (1) bek.].**
- A felülvizsgálati kérelem alapjául szolgáló tényállás**
- [1] A felperes 2018. május 4. napján az Egyesült Királyságban vezetői engedélyt szerzett, korábban nem volt Magyarországon szerzett vezetési jogosultsága. Miután az Egyesült Királyság 2020. január 31. napjával kilépett az Európai Unióból, harmadik országnak minősül. Időközben a felperes

- szokásos tartózkodási helye Magyarország lett. Kártya formátumú vezetői engedélyét ellopták, de rendelkeztett annak fénymásolatával, és eredetben az angliai KRESZ vizsgájának dokumentumaival. Migrációs szám hiányában hiába fordult Egyesült Királyság közlekedési hatóságához vezetői engedélye pótlása iránt. Az alperesnél 2023. augusztus 11. napján az Egyesült Királyságban kiállított vezetői engedélyének honosítása iránt előterjesztett kérelme szerint vezetői engedélyét eredetben nem tudja bemutatni, ezért a külföldi hatóság megkeresését kérte a vezetői engedély adatainak igazolása céljából. A külföldön kiállított kártya formátumú vezetői engedélyét másolatban bemutatta.
- [2] Az alperes a 2023. augusztus 15. napján kelt végzésével a felperes kérelmét az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL törvény (a továbbiakban: Ákr.) 46. § (1) bekezdés a) pontja alapján visszautasította, mert nincs lehetőség olyan vezetői engedély honosítására, amelyet nem nyújtottak be.
- [3] A felperes keresete folytán eljáró bíróságnak a 2024. április 9. napján jogerős ítéletével (a továbbiakban: alapítélet) az alperes döntését megsemmisítette és az alperest új eljárásra kötelezte. Indokolása szerint Egyesült Királyság EGT-államként állította ki a felperes vezetői engedélyét, az EGT-államként kiállított vezetői engedély esetében a Korm. rendelet alapján az alperes kötelezettsége, hogy a külföldi közlekedési hatóság megkeresése után a felperes vezetési jogosultságát tisztázza és a honosítási eljárást érdemben lefolytassa. Előírta, hogy az alperes az angol közlekedési hatóság megkeresése eredményére tekintettel hozzon érdemi döntést. Ezen jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nem terjesztettek elő.
- [4] Az alperes megkeresésére az Egyesült Királyság vezetői engedélyeket kiállító hatósága a megismételt eljárásban adott tájékoztatása szerint 2018. május 4. napján került kiállításra a felperes részére vezetői engedély, a honosítási eljárás lefolytatásához eredeti vezetői engedélyt nem küldött. Az alperes a megismételt eljárásban a 2024. június 7. napján kelt határozatával a felperes kérelmét elutasította. Indokolása szerint a bíróság ítéletének eleget téve megkereste a vezetői engedélyeket kiállító hatóságot, amely igazolta a felperes külföldi hatóság által kiállított vezetői engedélyének adatait, de a honosítási eljárásához szükséges eredeti vezetői engedélyt nem küldte meg. Az Egyesült Királyság által kiadott vezetői engedélyeket a 2020. december 31. napját követően indított eljárásokban harmadik országban kiállított vezetői engedélynek kell tekinteni, ezért a felperes vezetői engedélyébe bejegyzett vezetői engedély kategóriákat honosítani kell, amelyhez elengedhetetlen a harmadik országból származó külföldi vezetői engedély eredetben történő benyújtása.
- A kereseti kérelem és az alperes védekezése**
- [5] A felperes keresetében az alperes határozata megsemmisítését és új eljárásra kötelezését kérte.
- [6] Arra hivatkozott, hogy az alperes határozata semmis, mert a bíróság ítéletében foglalt iránymutatásnak csak formálisan tett eleget. Kifejtette, hogy az alperes szerint a bíróság a jogszabály téves értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy a még tagállamként kiadott vezetői engedély a honosításra és pótlásra a tagállamokra irányadó eljárásrendet kell alkalmazni.
- [7] Ítélt dolognak tartotta, hogy az Egyesült Királyság tagállamként állította ki a vezetői engedélyét, amely az alperes eljárásrendjét meghatározza. Ezt a jogértelmezést pedig az alperes már nem kifogásolhatja.
- [8] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte.
- [9] Arra hivatkozott, hogy a közúti közlekedési nyilvántartás működéséről és az adatszolgáltatás rendjéről szóló 513/2017. (XII.29.) Korm. rendelet 3.C számú mellékletének 4.1. pontja szerint vezetői engedély honosítása esetén az alapirat része az eredeti vezetői engedély. A Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés 11. pontja és az Irányelv 11. cikk (6) bekezdése alapján a honosítás feltétele a vezetői engedély bemutatása. Kifejtette, hogy az Egyesült Királyság által kiadott vezetői engedélyeket a 2020. december 31. napját követően indult eljárásokban harmadik országban kiállított vezetői engedélynek kell tekinteni, ezért azt honosítani kell, mert a felperesnek korábban nem volt Magyarországon szerzett vezetői jogosultsága. Álláspontja szerint a bíróságnak téves jogértelmezéssel hozta meg korábbi döntését. Arra is hivatkozott, hogy a megkeresett külföldi közlekedési hatóság e-mail formájában megküldött válasza nem közokirat. A kérelemre indult eljárásban egyébként az ügyfél kötelezettsége a honosítandó vezetői engedély bemutatása. Rámutatott, hogy a vezetői engedély cseréjével kapcsolatos eljárások azért nem alkalmazhatók a felperes ügyében, mert a honosítási kérelem előterjesztése napján az Egyesült Királyság már nem volt EGT-állam.
- A felülvizsgálni kért jogerős határozat**
- [10] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével az alperes határozatát megsemmisítette és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [11] Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a Kp. 96. §-a szerint a közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálata tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanazon közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálatára a felek vagy az érdekeltek új keresetet indíthassanak, vagy azt egyébként vitássá tehessek (anyagilag jogerőhatás). A Kp. 97. § (4) bekezdése értelmében a bíróság határozatának rendelkező része és indokolása a megismételt eljárásban és a cselekménynek a bíróság határozatával elrendelt megvalósítása során köti az eljáró közigazgatási szervet. Az Ákr. 123. § (1) bekezdés f) pontja szerint a közigazgatási döntés semmis, ha annak tartalma a közigazgatási bíróság adott ügyben hozott határozatával ellentétes.
- [12] A jogerős ítélet szerint a bíróság új eljárásra vonatkozó iránymutatását az ítélet egészével, az abban foglalt jogi érveléssel együttesen értelmezve kell a hatóságnak teljesíteni, kiküszöbölve az eredeti határozatában meglévő vitákat, jogsértéseket. A Kúria Kfv.IV.35.160/2016/4., Kfv.II.37.769/2013/9., Kfv.I.35.213/2013/4., Kfv.II.37.659/2014/8., Kfv.I-35.293/2011/7. és Kfv.III.37.368/2013/7. számú ítéleteit felhívva rámutatott, hogy az egységes bírói gyakorlat szerint, ha a felperes a keresetében olyan közigazgatási

határozat bírósági felülvizsgálatát kéri, amit a hatóság megismételt eljárásában – korábbi bírói ítéletben foglalt instrukció végrehajtása érdekében – hozott, a bíróságnak a kereseti kérelem korlátai között és csak azt kell vizsgálnia, hogy a határozat megfelelt-e az utasításnak, azt maradéktalanul kielégítette-e. A Kúria Kfv.IV.37.179/2021/6. és Kfv.III.37.368/2023/5. számú határozataira hivatkozva kifejtette, hogy ha a megismételt eljárás során a közigazgatási hatóság nem a bíróság határozatának rendelkező része és indokolása szerint jár el, a közigazgatási határozat megsemmisítése nem mellőzhető.

- [13] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes a határozatában az alapítélettel ellentétes jogi érvelést vezetett le, mivel – az alapítélet ellenében – abból indult ki, hogy az alkalmazandó eljárásrendet az határozza meg, hogy a felperesi kérelem benyújtásának napján az Egyesült Királyság harmadik országnak minősült. A bíróság azonban az alapítéletében abból indult ki, hogy az alkalmazandó eljárásrendet a vezetői engedély kiállításának napja határozza meg, így a felperes ügyében nem hagyható figyelmen kívül, hogy a vezetői engedélyt az Egyesült Királyság EGT-tagállamként állította ki. Rámutatott, hogy az alperesnek lehetősége lett volna az alapítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, de ezt nem tette. Éppen ezért köteles az alapítéletben foglaltaknak minden tekintetben eleget tenni, az abban írtaktól nem térhet el, azt nem negligálhatja. Az alperesnek a bíróság új eljárásra vonatkozó iránymutatását az ítélet egészével, az abban foglalt jogi érveléssel együttesen értelmezve kell teljesítenie. Az alperes megismételt eljárásban hozott határozata ellentétes az alapítélettel, ezért az Ákr. 123. § (1) bekezdés *f*) pontja alapján az semmis. Iránymutatása szerint az alperesnek a megismételt eljárásban az alapítéletben és a jogerős ítéletben írtakat betartva kell eljárnia.

A felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálati ellenkérelem

- [14] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására, új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [15] Álláspontja szerint a jogerős ítélet az Alaptörvény 28. cikkét, XXVIII. cikk (1) bekezdését, a Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés 1. és 11. pontját, 18. § (6) bekezdését, 19. §-át, 121. §-át, az Ákr. 123. § (1) bekezdés *f*) pontját, a Kp. 97. § (4) bekezdését, és Európai Parlament és a Tanács vezetői engedélyekről szóló 2006/126/EK irányelvének (a továbbiakban: Irányelv) 11. cikk (6) bekezdését sérti.
- [16] Kifejtette, hogy az új eljárás lefolytatása során a törvényszék korábbi ítéletében foglaltakat nem negligálta, annak megfelelően járt el. Hivatkozott arra is, hogy azonos tényállás mellett a másik törvényszék ítéletében a keresetet elutasította, indokolásában az alperes érvelését elfogadta.
- [17] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az alapítéletben és a jogerős ítéletében sem mérlegelte az Irányelvet, a jogszabályokat helytelenül alkalmazta, és téves jogi következtetésre jutott, indokolási kötelezettségét megsértette. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság lehetőséget biztosított, hogy ne honosítási eljárásról, hanem vezetői

engedély cseréjére vonatkozó eljárásról folytassák le az eljárást. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság tévesen alkalmazta az Ákr. 123. § (1) bekezdés *f*) pontját, mert döntése megalapozott, nem jogszabálysértő, és semmisségi ok sem áll fenn. A megismételt eljárás során a bíróság ítéleti rendelkezésének megfelelően járt el, az alapítéletben foglaltakat megtartotta, teljesítette az alapítélet [30] bekezdése szerinti iránymutatást. Arra is hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság nem vonhatja el a hatóság jogkörét és nem tehet a megkeresés eredményétől független ítéleti döntést. Kifejtette, hogy az Alaptörvény 28. cikke azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy a jogszabályokat azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék, azonban ezzel az elsőfokú bíróság adós maradt, mert a jogalkotói célt figyelmen kívül hagyta.

- [18] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében – annak helyes indokai alapján – a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [19] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint nem alapos.
- [20] A Kp. 115. § (2) bekezdése értelmében alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdés, valamint 100. § (2) bekezdés *b*) pontja alapján a Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem, és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között, a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogsértések körében vizsgálta felül. Ennek során figyelemmel volt a Kp. 120. § (5) bekezdésére, mely szerint a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [21] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a pontosan és törvényesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetést vont le.
- [22] Az elsőfokú bíróság vizsgálta a közigazgatási eljárás teljes anyagát, a felek perbeli nyilatkozatait, beadványait, az alapítéletben foglaltakat, a bizonyítékokat a Kp. 78. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően egyenként és összességükben, a megelőző eljárásban megállapított tényállással összevetve értékelte. Ezekre figyelemmel helyesen tárta fel a jogvita elbírálásához szükséges tényállást.
- [23] A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 2. § (1) bekezdése szerint a bíróságok a vitássá tett vagy megsértett jogról, az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről, a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról – törvényben szabályozott eljárás során – véglegesen döntenek. Ennek megvalósítását szolgálja a közigazgatási perben hozott döntéshez (is) fűződő anyagi jogerőhatás. Az anyagi jogerő alapján a döntésben foglaltakat mindenkinek irányadónak kell tekintenie, az abban szereplő jogok és köteleességek tárgyában ítélt dolog (*res iudicata*) keletkezik, azok többé már nem tehetők vitássá, végérvényessé válnak. Erre figyelemmel rögzíti a Kp. 97. § (4) bekezdése, hogy a bíróság határozatának rendelkező része és indokolása a megismételt eljárásban és a cselekménynek a bíróság határozatával elrendelt

- megvalósítása során köti az eljáró közigazgatási szerveket (Kfv.I.35.251/2020/7., Kfv.IV.40.489/2021/7.).
- [24] Helyesen állapította meg ezért az elsőfokú bíróság, hogy a jogerős alapítélet a Kp. 97. § (4) bekezdése alapján kötötte az alperest. Indokolt rámutatni, hogy a Kp. 96. §-ában is tételezett anyagi jogerőhatás miatt – az egyébként jogorvoslattal nem támadott – alapítélet valamennyi megismételt eljárásban köti az alperest, vagyis, ha el kívánja kerülni, hogy semmis döntést hozzon, elengedhetetlen az abban megfogalmazott iránymutatást követnie. Ki kell emelni, hogy az alperest új eljárásra kötelező ítéletben szereplő iránymutatás jogszerűsége az új eljárásban hozott döntés elleni közigazgatási pernek nem tárgya, annak vitatására csak az alapítélet elleni rendkívüli jogorvoslat igénybevétele során lett volna jogszerű lehetőség (Kfv.IV.35.266/2020/6.). Az alperesnek sem a megismételt eljárást követő közigazgatási perben, sem pedig jelen felülvizsgálati eljárásban nincs lehetősége arra, hogy az alapítéletben szereplő rendelkezések jogszerűségét megkérdőjelezze. Erre csak az alapítélet elleni jogorvoslat igénybevétele során lett volna jogszerű lehetősége, azonban az alperes jogorvoslati jogával nem élt.
- [25] A Kúria gyakorlata szerint az ítélet anyagi jogereje azt is kizárja, hogy a bíróság megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatását a megismételt eljárás során hozott döntés elleni felülvizsgálat során megváltoztassa (Kfv.IV.38.009/2020/3.; Kfv.IV.37.179/2021/6.).
- [26] Azt is helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a jelen felülvizsgálati eljárás érdemi kérdése az, hogy az ítélt dolognak tekinthető kötelezésnek az alperes eleget tett-e. Ezzel összefüggésben indokolt ismét rámutatni arra, hogy a Kp. 97. § (4) bekezdése értelmében nem pusztán a bíróság megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatása, hanem határozatának rendelkező része és indokolása a megismételt eljárásban és a cselekménynek a bíróság határozatával elrendelt megvalósítása során köti az eljáró közigazgatási szerveket. Az alapítélet a következőket tartalmazta: „[27] Eredeti kártya formátumú vezetői engedély bemutatására irányuló egyéb jogszabályi rendelkezés hiányában a hatóságnak akként kell értelmezni a Korm. rendelet 18. § (6) bekezdését, hogy a jelenleg harmadik országnak minősülő, ugyanakkor EGT-államként kiállított vezetői engedély esetében, amennyiben annak másolatával az ügyfél nem rendelkezik és az okmányszám, valamint egyéb adattartama megállapítható, lehetőséget egyben kötelezettséget teremt arra az alperesnek, hogy a külföldi közlekedési hatóság megkeresésével a felperes vezetési jogosultságát tisztázza és a honosítási eljárást érdemben lefolytassa. [28] A bíróság jogi álláspontját erősíti az a körülmény, hogy a felperes igényérvényesítésének egyedüli módja a vezetői engedély honosítása figyelemmel arra, hogy Nagy-Britannia jelenleg harmadik ország, és a felperes szokásos tartózkodási helye Magyarország, ezért jogát másképpen érvényesíteni nem tudja. [30] Az alperesnek a megismételt eljárásban a Korm. rendelet 18. § (6) bekezdése alapján szükséges megkeresnie a korábbi EGT tagállam, jelenleg harmadik ország hatóságát a felperes vezetési jogosultságával kapcsolatban, mely megkeresés eredményére tekintettel érdemi döntést kell hoznia”.
- [27] Az alperes azzal, hogy az Egyesült Királyság közlekedési igazgatási hatóságát megkereste, és attól e-mailben kapott választ értékelte, formálisan eleget tett az alapítélet [30] bekezdésében foglaltaknak, azonban eljárása nem felelt meg a [27] és [28] bekezdésben írtaknak.
- [28] A Kúria jelen ítéletben – éppen az anyagi jogerőhatásra figyelemmel – nem értékelte az alperes alapítélet megalapozottságával, illetve a vezetői engedélyekre vonatkozó szabályozás értelmezésével kapcsolatos előadásait. Ekként nem vizsgálhatta azt sem, hogy az Egyesült Királyságban szerzett vezetői engedélyeket érintő hatósági eljárásokkal összefüggő közigazgatási perek gyakorlata mennyiben tekinthető szétartónak.
- [29] Helytállóan állapította meg tehát az elsőfokú bíróság azt is, hogy a fentiek szerint az alperes nem tett eleget az alapítéletben foglaltaknak, ezért határozata az Ákr. 123. § (1) bekezdés f) pontjának megsértése miatt semmis. E körülményt a Kp. 85. § (3) bekezdés alapján a bíróságnak hivatalból kell figyelembe venni, ebben a körben a bíróságot a mérlegelés lehetősége nem illeti meg.
- [30] A Kúria mindezek alapján nem találta megalapozottnak a felülvizsgálati kérelmet, ezért a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- (Kúria Kfv.VI.37.510/2025/5.)
- 109**I. A képviselő-testületnek a szervezeti és működési szabályzatáról szóló rendeletében meg kell alkotnia a képviselő-testület bizottságai külső, nem képviselő tagjai vagyonnnyilatkozat-tételi kötelezettségének szabályait.
- II. A polgármesternek az önkormányzati bizottság összehívására csak indítványozási joga van, a polgármester a bizottságot közvetlenül nem hívhatja össze.
- III. A helyi önkormányzati képviselő interpellációs jogára vonatkozó – a szervezet-és működési szabályzatba foglalt – szabályozás nem tartalmazhat olyan technikai korlátot, amely ellehetetlenítheti a felvilágosítás-kérés időszerűségét.
- IV. Nem sérül a Möt. 44. §-a, ha az önkormányzat ülésszakonként határozza meg a képviselő-testületi ülések tartásának kötelezettségét, és abból kiderül, hogy évente legalább hat ülést tart.
- V. Az önkormányzati rendelet kihirdetésének helyben szokásos módja nem lehet kizárólag az önkormányzat honlapján történő közzététel [2007. évi CLII. törvény (Vnytv.) 4. § d) pont; 2011. évi CLXXXIX. törvény (Möt.) 44. §, 51. § (2) bek., 53. § (1) bek., 58. § (1) bek.; 2010. évi CXXX. törvény (Jat.) 2. § (1) bek.].
- Az indítvány alapjául szolgáló tényállás**
- [1] Budapest Főváros IX. Kerület Ferencváros Önkormányzata Képviselő-testületének Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 12/2024. (X. 7.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: SZMSZ) 2024. október 7-én 11 óra 45 perckor lépett hatályba.
- [2] Budapest Főváros Kormányhivatala (a továbbiakban: indítványozó) törvényességi felügyeleti jogkörében eljárva vizsgálta az SZMSZ magasabb szintű jogszabályi előírásokkal való

- összhangját, majd első alkalommal 2025. március 17. napján BP/2800/00184-1/2025. számon törvényességi felhívást bocsátott ki az önkormányzat részére. Ebben az indítványozó több jogszabálysértésre és mulasztásra is felhívta a képviselő-testület figyelmét, és kérte, hogy a jogszabálysértő helyzetet az SZMSZ megfelelő módosításával, pontosításával és kiegészítésével 30 napon belül szüntesse meg.
- [3] A törvényességi felhívás kifogásolta az SZMSZ 39. § (1) bekezdését, a 42. § (2) bekezdését, valamint a 66. § (3) bekezdését, illetve a képviselő-testület bizottságai nem képviselő-tagjai vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségének szabályozását, valamint a képviselő-testület minimális ülésszámának meghatározását.
- [4] A képviselő-testület 2025. április 10. napján tartott ülésén megvitatta a törvényességi felhívásban foglaltakat, majd a 148/2025. (IV. 10.) KT határozatában rögzítette, hogy az SZMSZ módosítására jogalkotási szükséglet nem áll fenn. A polgármester erről 2025. április 16. napján tájékoztatta az indítványozót.
- [5] Az indítványozó a törvényességi felhívás eredménytelensége miatt 2025. június 5. napján BP/2800/00184-4/2025. számon második alkalommal is törvényességi felhívással élt, ugyanazon jogi indokok alapján, a korábbi érveit változatlanul fenntartva és újabb észrevételekkel kiegészítve. A képviselő-testület 2025. szeptember 11. napján tartott ülésén vitatta meg a törvényességi felhívásban foglaltakat, majd a 257/2025. (IX. 11.) KT határozatában ismételen rögzítette, hogy az SZMSZ módosítására jogalkotási szükséglet nem áll fenn.
- [6] Az indítványozó harmadik alkalommal 2025. november 4. napján BP/2800/00184-10/2025. számon törvényességi felhívást bocsátott ki, amelyben ismét felhívta a képviselő-testület figyelmét az általa korábban észlelt jogszabálysértésekre és felkérte, hogy a törvényességi felhívásban foglaltakat vizsgálja meg, és a korábbi BP/2800/001841/2025., illetve a BP/2800/00184-4/2025. számú felhívásaiban részletesen kifejtett megállapításaira tekintettel gondoskodjon az SZMSZ kifogással érintett rendelkezéseinek módosításáról, illetve a vonatkozó jogalkotási kötelezettségét teljesítve, a rendelet kiegészítéséről.
- [7] Az önkormányzat polgármestere 2025. november 24. napján a 11/225-2/2025. számú levelében határidő-hosszabbítás iránti kérelemmel fordult az indítványozóhoz, melyet 2025. november 27-én a BP/2800/00184-13/2025. számú tájékoztatásában az indítványozó elutasított.
- [8] A polgármester a 2025. december 12. napján kelt 11/225-3/2025. számú levelében arról adott tájékoztatást, hogy a képviselő-testület 2025. december 11. napján tartott ülésén - a hatálybalépés meghatározását leszámítva - ez alkalommal sem értett egyet a törvényességi felhívásban foglaltakkal.
- [9] Az indítványozó a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletének részletes szabályairól szóló 119/2012. (VI. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 9. § c) pontjára figyelemmel megállapította, hogy a harmadik törvényességi felhívásban foglalt határidő lejártáig (2025. december 4-ig) a képviselő-testület nem tett intézkedést a feltárt jogszabálysértések megszüntetése érdekében, így a törvényességi felhívás eredménytelen volt.
- Az indítvány**
- [10] Az indítványozó 2025. december 18. napján kelt indítványában a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 136. § (2) bekezdése és a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 146. § (1) bekezdés a) pontja alapján kérte az SZMSZ 39. § (1) bekezdésének, a 42. § (2) bekezdésének, valamint a 66. § (3) bekezdésének megsemmisítését. Továbbá a Kp. 149. § (1) bekezdése és az egyes vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségekről szóló 2007. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Vnytv.) 4. § d) pontja alapján indítványozta, hogy a Kúria állapítsa meg, hogy az önkormányzatnak jogalkotási kötelezettsége áll fenn a képviselő-testület bizottságai külső, nem képviselő-tagjai vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségének SZMSZ-ben való feltüntetésére, valamint az Mötv. 44. §-a alapján a képviselő-testület évi minimális ülésszámának SZMSZ-ben való meghatározására és határidő tűzésével rendelje el, hogy a képviselő-testület e jogalkotási kötelezettségeinek tegyen eleget.
- [11] Az SZMSZ 39. § (1) bekezdése kapcsán - amely úgy rendelkezik, hogy a képviselő-testület rendeletét az önkormányzat honlapján kell kihirdetni - az indítványozó a következőket emelte ki. A kihirdetés minden jogszabályra vonatkozó olyan, jogilag szabályozott módon, meghatározott helyen és formában történő nyilvánosságra hozatalt jelent, amely egyben a jogszabály közjogi érvényességének a feltétele, ennek során az Mötv. 51. § (2) bekezdésében foglalt közens előírásokat kell követni. E szabály szerint az önkormányzati rendeletet a képviselő-testület hivatalos lapjában vagy a helyben szokásos - az SZMSZ-ben meghatározott - módon ki kell hirdetni, továbbá arról is rendelkezik, hogy „a saját honlappal rendelkező önkormányzat rendeletét a honlapján is közzéteszi”. Az indítványozó álláspontja szerint az Mötv. hivatkozott rendelkezésének megfogalmazásából az következik, hogy a helyi rendeletek kihirdetésének helyben szokásos módja nem lehet kizárólagosan az önkormányzati honlapon történő megjelentetés. A honlapon való közzétételt - amely nem azonos a kihirdetéssel - a törvény további kötelezettségként írja elő azon önkormányzatok számára, amelyek honlappal rendelkeznek, erre utal az „is” szócska a (2) bekezdés második mondatában.
- [12] Kiemelte továbbá az indítványozó, hogy az Mötv. értelmében a rendelet kihirdetésnek módját kötelező az SZMSZ-ben rögzíteni, egyúttal azt is meg kell határozni, hogy mi minősül a helyben szokásos módnak, ez lehet a polgármesteri hivatal hirdetőtábláján történő kifüggesztés vagy a helyi önkormányzat hivatalos lapjában való elhelyezés.
- [13] Az indítvány az SZMSZ 42. § (2) bekezdésének más jogszabályba ütközése kapcsán a következő érvekre hivatkozott. Az Mötv. nem szabályozza, de a képviselői jogosítványok között nevesíthető a képviselők interpellációs joga, amelynek részletes

- eljárási szabályait ajánlott az SZMSZ-ben, a jogalkotás alapvető szabályainak figyelembevételével kidolgozni és az erre irányadó előírásait az ülésvezetés során szem előtt tartani. Az interpelláció jogintézményéről az SZMSZ 42. § (2) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik: „Az interpelláció jogával ülésenként az interpellációt legkorábban benyújtó három képviselő a benyújtás sorrendjében élhet. Az el nem hangzott interpellációk előadására a benyújtás sorrendjében a következő ülésen van lehetőség. Az interpellációt a zárt ülés elrendelését megelőző utolsó napirendi pontként tárgyalja a Képviselő-testület.” Az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt szabállyal összefüggésben felmerül a kérdés, hogy a következő ülésen előadott – de még a korábbi ülésre benyújtott – interpellációk számára is vonatkozik-e a korlátozás, illetve, hogy az üléseken áthúzódó interpellációk kizárják-e az újabbak benyújtását és megválaszolását.
- [14] E garanciális részlet szabályok hiánya a két rendes ülés közötti időmúlásra tekintettel adott esetben akár okafogyottá is teheti az interpellációt határidőben, különös figyelemmel a hetedikként vagy azt követően benyújtó képviselő interpellálására. A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 2. § (1) bekezdésében foglalt normavilágosság követelményét figyelmen kívül hagyó szabályozás - a fentiekben kifejtett indokok miatt - a képviselői tájékoztatói jogok csorbitásához, a képviselői jogegyenlőség sérelméhez vezethet, ezért hatályban tartásuk indokolatlan.
- [15] A bizottságok működését, összehívását szabályozó SZMSZ 66. § (3) bekezdésével kapcsolatban az indítvány arra hivatkozott, hogy az Mötv. 41. §-a alapján a bizottságok a képviselő-testület szervei, ugyanakkor az Mötv. a bizottságok működésére nézve nem állapít meg speciális szabályokat, hanem az Mötv. 60. §-a a bizottságokra – így például összehívására, működésére – a képviselő-testületre vonatkozó szabályokat rendeli megfelelően alkalmazni. Az Mötv. 45. és 65. §-aira is figyelemmel az állapítható meg, hogy ha a bizottsági elnöki poszt betöltött és a bizottság elnöke nincs akadályoztatva, akkor kizárólag ő jogosult a bizottsági ülés összehívására és vezetésére, e joga nem vonható el, akadályoztatása esetén e hatáskörét az alelnök vagy az elnök-helyettes, illetve tartós távollétük, együttes akadályoztatásuk esetén az ügyrendben kijelölt képviselő bizottsági tag gyakorolhatja.
- [16] Az SZMSZ vitatott 66. § (3) bekezdése azonban a fenti szabályokkal ellentétben a polgármester számára is megadja a jogot a bizottság ülésének összehívására az alábbiak szerint: „bizottsági elnök akadályoztatása esetén, valamint, ha a bizottsági elnök a bizottság összehívására vonatkozó kötelezettségének nem tesz eleget, a bizottság ülését a polgármester hívja össze”. Az indítványozó kiemelte, hogy az Mötv. 58. § (1) bekezdésének harmadik mondata alapján „Nem lehet a bizottság elnöke vagy tagja a polgármester”. Álláspontja szerint az Mötv. hivatkozott szabályaiból nem vezethető le, hogy a polgármester a bizottsági elnököt helyettesítő jogkörben eljárhatna, vagy a képviselő-testület azon szervének összehívásáról dönthetne, amelynek ő maga nem tagja. Ráadásul az Mötv. 61. § (1) bekezdése alapján a polgármester indítványozhatja a bizottság ülésének összehívását.
- [17] Az indítvány jogalkotási kötelezettség elmulasztásával kapcsolatos indítványeleme körében elsőként kiemelte, hogy a Vnytv. 4. § *d*) pontja alapján a vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséget a Vnytv. 3. § (3) bekezdés *e*) pontjában meghatározott személyek esetében az őket ilyen minőségükben alkalmazó szervezet - jelen esetben a helyi önkormányzat képviselő-testületének - SZMSZ-ében fel kell tüntetni. A Vnytv. 4. § *d*) pontjából eredő jogalkotási felhatalmazás – a Jat. 5. § (8) bekezdése alapján és az irányadó alkotmánybírói gyakorlat figyelembevételével – egyben jogalkotási kötelezettséget jelent a képviselő-testület számára. Hivatkozott a Kúria Önkormányzati Tanácsának Köm.5.034/2020/3. számú határozatára, amelyben a Kúria egyértelműen megállapította, hogy a képviselő-testület SZMSZ-ében rögzíteni szükséges a nem képviselő bizottsági tagok vagyonyilatkozat-tételi kötelezettsége teljesítésének szabályait. Majd a Köm.5.021/2025/4. számú határozatában további útmutatást is adott arra nézve, hogy pontosan mit is szükséges az SZMSZ-ben szabályozni. Ez alapján megállapítható, hogy a helyi önkormányzatok akkor tesznek eleget a Jat. 5. § (8) bekezdése alapján a Vnytv. 4. § *d*) pontjában lefektetett szabályozási kötelezettségüknek, ha az SZMSZ-ben feltüntetik a nem képviselő bizottsági tagok vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségét. Az indítványozó szerint az SZMSZ egyetlen rendelkezésében, illetve mellékletében sem tünteti fel ezt a kötelezettséget, így megállapítható, hogy az önkormányzat Képviselő-testülete jogalkotási feladatának e körben nem tett eleget.
- [18] A jogalkotási kötelezettség elmulasztása körében másrészt az indítványozó azt emelte ki, hogy az Mötv. 44. §-a a képviselő-testület működésének alapkérdései között, kögens módon szabályozza a képviselő-testület üléseinek éves minimumát, mely szerint a képviselő-testület szükség szerint, a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott számú, de évente legalább hat ülést tart. Ebből következően a képviselő-testület maga dönthet arról, hogy évente hány ülést tart, ugyanakkor az ülések minimális számát egyértelműen rögzíteni szükséges az SZMSZ-ben, másrészt az ülések száma éves szinten nem lehet kevesebb, mint hat. Az SZMSZ 9. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint: „A Képviselő-testület naptári évenként két ülészakot tart január 1-jétől június 30-ig és szeptember 1-jétől december 31-éig.” A (2) bekezdés szerint: „A rendes ülést az ülészak tartama alatt a Képviselő-testület az érintett hónap második csütörtökén tartja az Önkormányzat székhelyén lévő képviselő-testületi ülésteremben.” Az indítványozó szerint a fenti szabályokkal az Mötv. 44. §-ából eredő jogalkotási kötelezettségének a képviselő-testület szintén nem tett eleget.
- [19] Az önkormányzat védíratot nem terjesztett elő.
- A Kúria döntésének jogi indoka**
- [20] Az indítvány az alábbiak szerint részben megalapozott.

- I.
- [21] A Kúria Önkormányzati Tanácsának öt kérdésben kellett állást foglalnia, amelyek közül először a Vnytv. 4. § *d*) pontjával összefüggő jogalkotási kötelezettség elmulasztásával kapcsolatos indítványelemet vizsgálta.
- [22] A Kúria Önkormányzati Tanácsa mindenekelőtt kiemeli, hogy a Köm.5.034/2020/3. és Köm.5.021/2025/4. számú határozataiban kifejtett jogi indokokat továbbra is fenntartja, attól jelen ügyben sem kíván eltérni.
- [23] A Vnytv. 4. § *d*) pontja egyértelműen rögzíti azt, hogy „[a] vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséget a 3. § (3) bekezdés *e*) pontjában meghatározott személyek esetében az őket ilyen minőségükben alkalmazó szervezet szervezeti és működési szabályzatában fel kell tüntetni.” A Vnytv. 4. § *d*) pontjában említett szervezeti és működési szabályzat alatt a helyi önkormányzat külsős bizottsági tagjai esetében az önkormányzat szervezeti és működési szabályzatát kell érteni, melyet az Möt. 53. § (1) bekezdése folytán megalkotandó rendeletben kell foglalni. A Vnytv. 4. § *d*) pontja, a 3. § (3) bekezdés *e*) pontja és annak alpontjai, valamint az Möt. 53. §-a egyértelmű törvényi szintű felhatalmazást tartalmaznak az indítványban említett témakör rendeletben való szabályozására, mely a Jat. 5. § (8) bekezdése és az azon nyugvó kúriai joggyakorlat alapján jogalkotási kötelezettséget jelentenek a helyi önkormányzati képviselő-testület számára.
- [24] A Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapította, hogy az önkormányzat a szervezeti és működési szabályzatában a nem képviselő bizottsági tagok vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségét nem szabályozta, ezzel a Vnytv. 4. § *d*) pontjából eredő jogalkotási kötelezettségét elmulasztotta. A Kúria Önkormányzati Tanácsa a Kp. 149. § (1) bekezdése alapján felhívja a képviselő-testületet, hogy jogalkotási kötelezettségének 2026. március 31. napjáig tegyen eleget.
- II.
- [25] A Kúria Önkormányzati Tanácsa ezt követően az Möt. 44. §-ából eredő jogalkotási kötelezettség elmulasztásával kapcsolatos indítványelemet vizsgálta.
- [26] Az Möt. 44. §-ának első mondata szerint: „A képviselő-testület szükség szerint, a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott számú, de évente legalább hat ülést tart.”
- [27] Az SZMSZ ide vonatkozó 9. §-a az alábbiak szerint rendelkezik:
 „(1) A Képviselő-testület naptári évenként két ülészakot tart január 1-jétől június 30-ig és szeptember 1-jétől december 31-ig.
 (2) A rendes ülést az ülészak tartama alatt a Képviselő-testület az érintett hónap második csütörtökén tartja az Önkormányzat székhelyén lévő képviselő-testületi ülésteremben.”
- [28] Az Möt. 44. §-ának első mondata a helyi önkormányzat képviselő-testületének működésére vonatkozóan rendelkezik arról, hogy az szükség szerint, a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott számú ülést tart, de egyben kötelezettségként írja azt elő, hogy évente legalább hat ülést szükséges tartani. Tehát a helyi képviselő-testület autonómiájába tartozik, hogy kialakítsa az ülések számát és rendjét, az Möt. 44. §-ában foglaltak figyelembevételével. (Az Alkotmánybíróság a 4/1999. (III. 31.) AB határozatában az Országgyűlés tekintetében meghatározta az ülészakok és az ülések egymáshoz való viszonyát. A szabályozási autonómia rögzítése mellett alkotmányos követelményként fogalmazta meg – ami értelemszerűen a helyi népképviselői szervek működésére is irányadó – hogy az ülésezés folyamatossága biztosított legyen.)
- [29] Az önkormányzat az SZMSZ 9. §-ában szabályozta, hogy két ülészakot tart, mely egyszer hat hónap, majd két hónapos szünet után négy hónap. Azon hónapok tekintetében, amelyek az ülészak idejére esnek, a hónap második csütörtökén tartja ülést a képviselő testület. E két rendelkezést együtt értelmezve megállapítható, hogy az érintett önkormányzat egy éven belül tíz ülést tart.
- [30] Az Möt. 44. §-ának értelmezése kapcsán a Kúria Önkormányzati Tanácsa utal az Alaptörvény 28. cikkére, mely szerint „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.” A teleologikus jogértelmezés keretében a bíróságoknak elsősorban a jogalkotó által meghatározott célt kell figyelembe venniük (Köf.5.013/2023/6. számú határozat).
- [31] Az Möt. 44. §-ának rendelkezése, hogy a helyi sajátosságokhoz igazítva a képviselő-testület szabályozhassa a testületi ülések számát, ugyanakkor garanciális elvárás, hogy évente legalább hat ülést tartson. Az Möt. e rendelkezése nem értelmezhető úgy, hogy annak csupán az a szabályozási megoldás feleltethető meg, amely a testületi ülések konkrét „darabszámát” határozza meg, hanem az is, amely ülésszakokon belül hónapokhoz köti az ülések számát és amelyből a választópolgárok számára egyértelműen és kétséget kizáróan megállapítható, hogy mikor tart ülést a testület és ezzel eleget tesz-e a Möt. által kötelezően előírt hat ülésnek. Tehát az Möt. „meghatározott számú” kifejezése többféle jogtechnikai formában is érvényre juttatható a helyi rendeletben.
- [32] Az SZMSZ 9. §-a alapján egyértelműen megállapítható, hogy két naptári hónap kivételével, azaz összesen 10 hónap esetében, annak második csütörtökén képviselő-testületi ülést tart az önkormányzat.
- [33] Tekintettel arra, hogy az SZMSZ-ből a fent bemutatott módon meghatározható a képviselő-testületi ülések száma, és az több mint hat ülés, így a Kúria Önkormányzati Tanácsa az Möt. 44. §-a szerinti rendeletalkotási kötelezettség elmulasztásának megállapítására irányuló indítványt a Kp. 142. § (2) bekezdése alapján elutasította.
- III.
- [34] A Kúria Önkormányzati Tanácsa harmadrészt a SZMSZ 66. § (3) bekezdésének más jogszabályba ütközését állító indítványt vizsgálta.

- [35] Az SZMSZ 66. § (3) bekezdése szerint: „A bizottsági elnök akadályoztatása esetén, valamint, ha a bizottsági elnök a bizottság összehívására vonatkozó kötelezettségének nem tesz eleget, a bizottság ülését a polgármester hívja össze.”
- [36] Az Mötv. 60. §-a úgy rendelkezik, hogy: „A bizottság ülésének összehívására, működésére, nyilvánosságára, határozatképességére és határozathozatalára, döntésének végrehajtására, a bizottság tagjainak kizárására, a bizottság üléséről készített jegyzőkönyv tartalmára a képviselő-testületre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a kizárásról a bizottság dönt, továbbá a jegyzőkönyvet a bizottság elnöke és egy tagja írja alá. A jegyző kormányrendeletben meghatározottak szerint köteles a jegyzőkönyvet megküldeni a kormányhivatalnak.”
- [37] Az Mötv. 58. § (1) bekezdésének harmadik mondata alapján nem lehet a bizottság elnöke vagy tagja a polgármester.
- [38] Az Mötv. 61. § (1) bekezdése alapján a polgármester indítványára a bizottságot össze kell hívni az indítvány kézhezvételétől számított nyolc napon belül. A (2) bekezdés szerint a polgármester felfüggesztheti a bizottság döntésének a végrehajtását, ha az ellentétes a képviselő-testület határozatával vagy sérti az önkormányzat érdekeit.
- [39] Az SZMSZ 65. §-a szerint: „A bizottság elnökének feladata a bizottsági ülés összehívása, valamint az ülés vezetése, a bizottsági elnök jogai és kötelezettségei egyebekben a képviselőjével megegyeznek.”
- [40] Az Mötv. fenti szabályaiból következően az ülés összehívásának és vezetésének joga a bizottság elnökének feladata, az Mötv. hivatkozott rendelkezéseiből nem vezethető le, hogy a polgármester a bizottság elnökét helyettesítő jogkörben eljárhatna, azt az Mötv. 58. § (1) bekezdése kizárja. A polgármester – az Mötv. 61. §-ában rögzítettek szerint – felügyeleti típusú jogosítványokkal rendelkezik a bizottságok (mint a képviselő-testület szerve) tevékenysége felett, ezért nem/sem lehet a bizottságban sem elnök, sem tag.
- [41] Az SZMSZ vitatott 66. § (3) bekezdése egyrészt az „elnök akadályoztatása” esetkört kívánta szabályozni, másrészt arra az esetre is kiterjeszti a polgármester bizottsági ülés összehívására vonatkozó lehetőségét, amikor a bizottsági elnök ezen kötelezettségének nem tesz eleget. Ezzel szemben azonban az Mötv. 61. § (1) bekezdése alapján a polgármester csak indítványozhatja az ülés összehívását, de azt maga nem hívhatja össze a törvény szerint.
- [42] Mivel a polgármester a bizottság elnökének feladatát nem láthatja el, a bizottság elnöke és tagja nem lehet, ezért az önkormányzat az Mötv. 58. § (1) bekezdésébe és 61. § (1) bekezdésébe ütköző módon szabályozta a bizottság összehívásának lehetőségét az SZMSZ 66. § (3) bekezdésében.
- [43] Mindezekre tekintettel a Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapította, hogy az SZMSZ 66. § (3) bekezdése más jogszabályba ütközik, ezért azt – a Kp. 146. § (3) bekezdésében meghatározott hatállyal – megsemmisítette.
- IV.
- [44] A Kúria Önkormányzati Tanácsa negyedrészt az SZMSZ 42. § (2) bekezdésének a képviselők interpellációs jogával kapcsolatos szabályozását vizsgálta.
- [45] Az SZMSZ indítvánnyal támadott 42. §-a szerint: „(1) A képviselő a Képviselő-testület ülésén legfeljebb ülésenként egy alkalommal interpelláció formájában magyarázatot kérhet
- a) a polgármestertől,
  - b) az alpolgármestertől,
  - c) a jegyzőtől,
  - d) a bizottság elnökétől vagy
  - e) a tanácsnoktól
- a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyben.
- (2) Az interpelláció jogával ülésenként az interpellációt legkorábban benyújtó három képviselő a benyújtás sorrendjében élhet. Az el nem hangzott interpellációk előadására a benyújtás sorrendjében a következő ülésen van lehetőség. Az interpellációt a zárt ülés elrendelését megelőző utolsó napirendi pontként tárgyalja a Képviselő-testület.”
- [46] A Kúria Önkormányzati Tanácsának abban a kérdésben kellett döntenie az indítvány alapján, hogy a Jat 2. § (1) bekezdésében foglalt normavilágosság követelményét sérti-e az SZMSZ 42. § (2) bekezdése, és ezáltal az a képviselői tájékoztatói jogok csorbításához, a képviselői jogegyenlőség sérelméhez vezethet-e.
- [47] A Kúria Önkormányzati Tanácsa mindenekelőtt kiemeli, hogy a képviselő-testület működésének egyik ellenőrzési eszköze az interpelláció, amelyre az Mötv. részletes szabályozást nem tartalmaz. Ugyanakkor az Mötv. részben e jogosítványhoz kapcsolódó 32. § (2) bekezdés *b)* pontja szerint a képviselő a képviselő-testület ülésén a polgármestertől (alpolgármestertől), a jegyzőtől, a bizottság elnökétől önkormányzati ügyekben felvilágosítást kérhet, amelyre az ülésen – vagy legkésőbb harminc napon belül írásban – érdemi választ kell adni. Az Mötv. 30–33. §-aihoz főzött jogalkotói indokolás szerint „A képviselői munka ellátásához nélkülözhetetlen, hogy a döntéshozók a megfelelő információk birtokában legyenek, és adott esetben – a település érdekeit szem előtt tartva – saját véleményüknek is hangot adjanak.”
- [48] Az indítványozó jogi álláspontja szerint a szabályozásból nem egyértelmű, hogy a következő ülésen előadott – de még a korábbi ülésre benyújtott – interpellációk számára is vonatkozik-e a vitatott rendelkezés általi korlátozás, illetve, hogy az üléseken áthúzódó interpellációk kizárják-e az újabbak benyújtását és megválaszolását.
- [49] Az Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy „Az önkormányzati rendelet más jogszabállyal nem lehet ellentétes.” A Jat. 2. § (1) bekezdése rögzíti, hogy „A jogszabálynak a címzettek számára egyértelműen értelmezhető szabályozási tartalommal kell rendelkeznie.”
- [50] A Kúria Önkormányzati Tanácsának a Köf.5.040/2014/4. számú határozata óta kialakult és azóta is követett gyakorlata szerint a Jat. 2. § (1) bekezdéséből következő követelmény érvényesítése során figyelembe kell venni, hogy az indítványozó által megjelölt nem megfelelően értelmezhető normatartalom miként hat ki a normaalkalmazásra és

- okoz-e jogbizonytalanságot a jogértelmezés során. Tekintettel arra, hogy egy önkormányzati rendelet esetleges megsemmisítése az önkormányzati jogalkotói hatalomba való legerősebb beavatkozás, így a Kúria Önkormányzati Tanácsa saját gyakorlatára is irányadónak tekinti, hogy esetről esetre tudja eldönteni a normavilágosság követelménye – Jat. 2. § (1) bekezdésbe foglalt szabályának – sérelmét. A Kúria e döntésében rámutatott, hogy a valós jogalkalmazási problémát nélkülöző normavilágossággal kapcsolatos probléma főszabályként nem vezethet a legerősebb beavatkozásra, azaz az önkormányzati rendeleti rendelkezés megsemmisítésére.
- [51] A normavilágosság követelményét a Kúria Önkormányzati Tanácsa legutóbb a Köf.5.002/2023/5., Köf.5.076/2024/5. és Köf.5.022/2025/4. számú határozataiban a következők szerint foglalta össze: „A Jat. idézett rendelkezése a jogállamiság meghatározó alkotóelemének tekintett jogbiztonság részeként megkövetelt normavilágosság elvét fejezi ki, és mint ilyen, az Alkotmánybíróság egyértelmű gyakorlatában is többször megerősítést nyert. A világos, érthető és mindenki számára értelmezhető normatartalommal kapcsolatban az Alkotmánybíróság számos határozatot hozott. Ezek szerint a jogbiztonság megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon (elsőzör 11/1992. (III. 5.) AB határozat, megerősítve: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [116]).
- [52] Az Alkotmánybíróságnak következetes a gyakorlata a tekintetben is, hogy a jogállamiságnak [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. „A jogbiztonság az állam – és elsősorban a jogalkotó – köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, részterületei és az egyes jogszabályok is világosak és egyértelműek legyenek. Működésüket tekintve kiszámíthatónak és előreláthatónak kell lenniük a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is”. (az Alaptörvény hatálybalépését követően elsőzör: 31/2012. (VI. 29.) AB határozat, Indokolás [25]; további megerősítése: 3024/2019. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [41], 17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [68])
- [53] Az Önkormányzati Tanács e fenti követelményeket szem előtt tartva megállapította, hogy az SZMSZ 42. § (2) bekezdése pontatlan, többféle értelmezési lehetőséget is kínál, ezzel a Jat. 2. § (1) bekezdésében foglalt normavilágosság követelményét sérti. Az SZMSZ szabályozásából ugyanis nem állapítható meg egyértelműen, hogy amennyiben egy adott ülésen három képviselőnél több kíván élni interpellációs jogával, akkor a következő ülésen hogyan alakul az interpellációk benyújtása és megválaszolása, az interpellációk számára vonatkozó korlátozás vonatkozik-e korábbi ülésre benyújtott interpellációkra is, ahogyan az sem egyértelmű, hogy a korábbi ülésről visszamaradt interpellációk hogyan befolyásolják az újabbak benyújtását és megválaszolását, így például kizárják-e azt. Szélső esetben az Mötv. 32. § (2) bekezdés b) pontjába foglalt, harminc napon belüli válaszadás kötelezettsége is sérülhet.
- [54] De nem csak a szabályozás egyértelműségének problémája merül fel, hanem ezáltal a képviselő tájékoztatáshoz való jogának sérelme is. Ugyanis a szabályozás tartalmából megállapítható, hogy az interpelláció jogát – eshetőlegesen – a képviselő csak késve gyakorolhatja, ezzel megfosztva attól, hogy esetlegesen halasztást nem tűró esetben, szóban forduljon kérdéssel az SZMSZ 42. § (1) bekezdésében meghatározott személyekhez. A Kúria végül hangsúlyozza, az önkormányzati képviselők jogai azonosak. A jogegyenlőség megsértését jelenti, ha a képviselő-testületi ülésen az interpellációs jog gyakorlását a szabályozás bizonyos képviselők esetén kizárja.
- [55] A Kúria Önkormányzati Tanácsa nem azonosított olyan felhatalmazó rendelkezést, mely lehetőséget biztosított volna ezen jog jogszerű korlátozására rendeleti szintű szabályozással.
- [56] A Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapította, hogy SZMSZ 42. § (2) bekezdésének első két mondata más jogszabályba ütközik, ezért azt a Kp. 146. § (1) bekezdés a) pontja alapján megsemmisítette.
- [57] Mivel SZMSZ 42. § (2) bekezdésének harmadik mondatát az indítványozó kifejezetten nem kifogásolta, ezért annak vizsgálatát a Kúria Önkormányzati Tanácsa mellőzte, azonban az SZMSZ 42. § (2) bekezdésének részleges megsemmisítésére tekintettel, a jogbiztonság érdekében meghatározta annak hatályban maradó szövegét. Erre tekintettel az SZMSZ 42. § (2) bekezdése az alábbiak szerint marad hatályban: „Az interpellációt a zárt ülés elrendelését megelőző utolsó napirendi pontként tárgyalja a Képviselő-testület.”
- V.
- [58] A Kúria Önkormányzati Tanácsa végezetül az SZMSZ 39. § (1) bekezdésének más jogszabályba ütközésével kapcsolatos indítványelemet vizsgálta.
- [59] Az SZMSZ vitatott 39. § (1) bekezdése szerint: „A Képviselő-testület rendeletét az Önkormányzat honlapján kell kihirdetni. A kihirdetés napja az a nap, amelyen a rendelet az Önkormányzat honlapján megjelenik.”
- [60] Az Mötv. 51. § (2) bekezdésének hatályos szabálya szerint: „Az önkormányzati rendeletet a képviselő-testület hivatalos lapjában vagy a helyben szokásos – a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott – módon ki kell hirdetni. A saját honlappal rendelkező önkormányzat rendeletét a honlapján is közzéteszi. Kihirdetéséről a jegyző gondoskodik. A jegyző kormányrendeletben meghatározottak szerint gondoskodik az önkormányzati rendelet kormányhivatal részére történő megküldéséről.”
- [61] Az Mötv. 51. § (2) bekezdése egy kógens szabályt határoz meg a helyi rendeletek kihirdetésére vonatkozóan, mely alapján két lehetőség közül lehet választani: vagy a képviselő-testület hivatalos lapjában, vagy a helyben szokásos módon kell azt megtenni.
- [62] A Kúria Önkormányzati Tanácsának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy lehet-e a helyben szokásos mód az önkormányzat honlapján történő kihirdetés.

- [63] A Kúria Önkormányzati Tanácsa az indítványozóval egyezően kíván rámutatni arra, hogy a rendelet kihirdetése és közzététele két, egymástól eltérő fogalom és követelmény. A Jat. 7. §-a a jogszabályok hatályba lépéséhez kapcsolódóan rögzíti a kihirdetés szabályait, míg a Jat. 26. §-a és 27. §-a a kihirdetés módjára tartalmaz utalást. A kihirdetés a jogszabály hatálybalépésének (és annak pontos időpontja megállapíthatóságának) egyik feltétele.
- [64] Az Möt. 51. § (2) bekezdésének normaszövegéből az a következtetés vonható le, hogy a saját honlappal rendelkező önkormányzat rendeletét a honlapján is közzéteszi, mely a kihirdetésen túli kötelezettsége. Így tehát a honlapon történő közzététel nem lehet azonos a rendelet kihirdetésével. Egy jogszabály kihirdetésének garanciális jelentősége van, a kihirdetés a helyi rendelet érvényességének feltétele, a kihirdetett szöveg hitelességéhez annak visszakövethetősége elengedhetetlen. Az SZMSZ 39. § (1) bekezdésének második mondata szerint a kihirdetés napja az a nap, amelyen a rendelet az önkormányzat honlapján megjelenik, ugyanakkor ennek ellenőrizhetősége a címzettek számára nem biztosított, vagy utólag egyáltalán nem állapítható meg.
- [65] Az Möt. 51. § (2) bekezdése a honlapon történő közzétételt további lehetőségként írja elő azzal, hogy kimondja: „A saját honlappal rendelkező önkormányzat rendeletét a honlapján is közzéteszi.” Ez nem érinti a Möt. 51. § (2) bekezdésének azon szabályát, amely a hivatalos lapra, vagy a helyben szokásos módra vonatkozik, a honlapon történő kihirdetés SZMSZ-beli szabálya így a Möt. 51. § (2) bekezdésével kerül szembe.
- [66] A Kúria Önkormányzati Tanácsa mindezek alapján úgy ítélte meg, hogy az önkormányzati rendelet Möt. 51. § (2) bekezdése szerinti kihirdetésének helyben szokásos módjának nem tekinthető az önkormányzat honlapján történő közzététel, és erre tekintettel ahhoz a kihirdetés napja sem kapcsolódhat.
- [67] A Kúria Önkormányzati Tanácsa a fentiekben kifejtettekre tekintettel megállapította, hogy SZMSZ 39. § (1) bekezdése más jogszabályba ütközik, így azt – figyelembe véve a Kp. 146. § (3) bekezdését – megsemmisítette.

(Kúria Köm.5.031/2025/3.)

EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

HATÁROZATAI

I.

C-8/24 - Županijsko državno odvjetništvo ügyben
2026. március 17-én hozott ítélet

1) A befagyasztást és az elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismeréséről szóló, 2018. november 14-i (EU) 2018/1805 európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikkének (1) és (4) bekezdését, valamint 2. cikkének 2. pontját és 3. pontjának a) és d) alpontját

a következőképpen kell értelmezni:

e rendelet alkalmazandó a büntetőeljárásban hozott olyan ítéletbe belefoglalt, elkobzást elrendelő határozatra, amely ítélet felmenti a vádlottakat az ezen eljárás alapját képező vád alól, és megállapítja, hogy az elkobzandó vagyontárgy az ezen eljárás tárgyát képező bűncselekménytől eltérő olyan bűncselekményből származó jövedelemnek minősül, amely bűncselekmény elkövetésében a felmentett vádlottakon kívüli olyan személy vett részt, akivel szemben nem történt vádemelés.

2) A 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének h) pontját e rendelet 1. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben és az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének fényében

a következőképpen kell értelmezni:

valamely tagállam végrehajtó hatósága nem tagadhatja meg az elkobzást elrendelő határozat elismerését és végrehajtását az e rendelet 2. cikkének 10. pontja értelmében vett, e határozattal érintett személy alapvető jogainak a kibocsátó tagállamban történt állítólagos megsértése miatt, amennyiben e személy, akinek részére az általa értett nyelven ténylegesen kézbesítették az e határozatot tartalmazó ítélet azon részeit, amelyek elegendőek ahhoz, hogy e határozattal szemben jogorvoslattal élhessen, nem élt a kibocsátó tagállamban rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségekkel az ezen elkobzást elrendelő határozat vitatása érdekében.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a befagyasztást és az elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismeréséről szóló, 2018. november 14-i (EU) 2018/1805 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2018. L 303., 1. o.) 1. cikke (2) bekezdésének, 2. cikke 3. és 10. pontjának, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a horvátországi székhelyű D. d.o.o. (a továbbiakban: D. társaság) által annak érdekében benyújtott fellebbezés keretében terjesztették elő, hogy vitassák a szlovén hatóságok által a horvát hatóságoknak továbbított, az L. Z. d.d. (a továbbiakban: L. Z. társaság) D. társaság birtokában lévő részvényeire vonatkozó,

elkobzást elrendelő határozat elismerését és végrehajtását.

Az alapeljárás

22 A 2017. május 29-én kibocsátott vádirat alapján az Okrožno sodišče v Mariboru (maribori regionális bíróság, Szlovénia) előtt büntetőeljárás indult négy személlyel (a továbbiakban: négy vádlott) szemben, akiket azzal gyanúsítanak, hogy hivatallal vagy hatalommal való visszaélés bűncselekményét követték el azáltal, hogy 2007. július 15. és 25. között az I. J. S. d.d.-nek (a továbbiakban: I. J. S. társaság) jogellenes vagyoni előnyt biztosítottak az L. Z. társaság részvényeinek megvásárlása során.

23 Ezen eljárás keretében e bíróság azt is megállapította, hogy két másik bűncselekmény, nevezetesen az I. J. S. társaság hitelezőinek megkárosítása és pénzmosás tényállási elemei a négy vádlotton kívül más személyekkel szemben is fennállnak. E tekintetben e bíróság többek között megállapította, hogy 2013 júniusában az akkor fizetésektelen I. J. S. társaság hivatalos ügyvezetője tényleges fizetés nélkül eladta az L. Z. társaság részvényeit a V. K. d.o.o. részére. Ezt követően ez utóbbi társaság 2013 júliusában az egyik ügyvezetőjén keresztül eladta e részvényeket a D. társaságnak, hogy elrejtse azok eredetét.

24 Az I. J. S. társaság hitelezőinek megkárosítására irányuló bűncselekménnyel kapcsolatos előzetes büntetőeljárás keretében az Okrožno sodišče v Mariboru (maribori regionális bíróság) 2014. június 16-án befagyasztást elrendelő határozatot hozott az L. Z. társaság D. társaság birtokában lévő részvényeire nézve. E befagyasztást elrendelő határozat, amely eredetileg az elfogadásának időpontjától számított három hónapos időszakra, azaz 2014. szeptember 15-ig volt alkalmazandó, megtiltotta a D. társaságnak e részvények átruházását, és tájékoztatta e társaságot az e határozattal szembeni tiltakozáshoz való jogáról. Az ügyész kérelmére e bíróság több, e részvények befagyasztását meghosszabbító határozatot fogadott el. Ezeket a befagyasztást elrendelő határozatokat a horvát hatóságok elismerték és végrehajtották. Mivel azonban e részvények a 2014. szeptember 16. és október 20. közötti időszakban az említett határozatok elismerésére irányuló eljárás bonyolultsága miatt nem részesültek védelemben, azokat 2014. október 13-án olyan vagyonezelői számlákra utalták át, amelyek nem tették lehetővé a tényleges tulajdonosok azonosítását.

25 A D. társaság két alkalommal nyújtott be keresetet a befagyasztást elrendelő határozatokkal szemben, amelyek nem jártak sikerrel. Ezenkívül elutasították a Županijski sud u Zagrebu (zágrábi megyei bíróság, Horvátország) előtt e határozatok horvát hatóságok általi elismerésének és végrehajtásának vitatása céljából benyújtott keresetét, valamint az ezen elutasítás miatt benyújtott fellebbezését.

26 2020. január 27-én az Okrožno sodišče v Mariboru (maribori regionális bíróság) a jelen ítélet 22. és 23. pontjában említett büntetőeljárás keretében meghallgatta Z. Z.-t, a D társaság képviselőjét. E meghallgatás során e bíróság tájékoztatta e képviselőt az L. Z. társaság D. társaság birtokában lévő és a befagyasztást elrendelő határozatok hatálya alá tartozó részvényei elkobzásának lehetőségéről, valamint a ZKP 500. cikkének megfelelően az ilyen elkobzással kapcsolatos meghallgatás lehetőségéről, és bizonyítékok előterjesztésének, kérdések felvetésének lehetőségéről. Z. Z. kijelentette, hogy tájékoztatták e befagyasztást elrendelő határozatokról, azokat megalapozatlannak tartja, és ezért ügyvédje közvetítésével keresetet indított az előző pontban említett Županijski sud u Zagrebu (zágrábi megyei bíróság) előtt azok horvát hatóságok általi elismerésének és végrehajtásának vitatása érdekében. Z. Z. azt is kijelentette, hogy a részvények elkobzása esetén fellebbezést nyújt be.

27 2020. május 22-én az Okrožno sodišče v Mariboru (maribori regionális bíróság) az ügyész, a négy vádlott, valamint ügyvédek jelenlétében megtartotta a főtárgyalást. Végindítványában az ügyész az említett részvények elkobzását javasolta, mivel álláspontja szerint azokat bűncselekményből, azaz hitelezők megkárosításából és pénzmosásból származó jövedelemnek kell tekinteni.

28 E két bűncselekmény tekintetében azonban nem történt vádemelés.

29 2020. május 27-i ítéletével az Okrožno sodišče v Mariboru (maribori regionális bíróság) a jelen ítélet 22. pontjában említett hivatalal vagy hatáskörrel való visszaélés bűncselekményét illetően felmentette a négy vádlottat, egyben a ZKP 498a. cikke (1) bekezdésének 1. pontja alapján elkobzást elrendelő határozatot hozott az L. Z. társaságnak a D. társaság birtokában lévő részvényeire vonatkozóan (a továbbiakban: elkobzást elrendelő vitatott határozat). Ez utóbbi tekintetben ez az ítélet többek között jelezte, hogy a bizonyítási eljárás során megállapított tényekből kitűnik, hogy e részvények a jelen ítélet 23. és 27. pontjában említett, hitelezők megkárosítására és pénzmosásra irányuló bűncselekményből származó jövedelemnek minősülnek. Az ügyész fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben a Višje sodišče v Mariboruhoz (maribori fellebbviteli bíróság, Szlovénia), amely 2021. november 24-i ítéletével elutasította e fellebbezést, aminek következtében az ezen elkobzást elrendelő határozat 2021. december 22-én jogerőre emelkedett.

30 2022. február 17-én az Okrožno sodišče v Mariboru (maribori regionális bíróság) kibocsátotta a 2018/1805 rendelet 17. cikkének (1) bekezdésében és II. mellékletében előírt, elkobzásra vonatkozó tanúsítványt, amely az L. Z. társaságnak a D. társaság birtokában lévő részvényeit az e rendelet 2. cikke 3. pontjának a) alpontja értelmében vett „bűncselekményből származó jövedelemként” és az említett rendelet 2. cikke 3. pontjának d) alpontja értelmében vett „bűncselekménnyel kapcsolatos eljárást követő, jogerős elítélés nélküli elkobzás” alá esőként jelölte meg.

31 E bíróság ez elkobzást elrendelő vitatott határozat elismerése és végrehajtása érdekében e tanúsítványt a 2018/1805 rendelet 14. cikkének (1) bekezdése alapján továbbította a Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu (zágrábi megyei ügyészség, Horvátország) részére. Ezen igazoláshoz csatolták egyrészt a jelen ítélet 29. pontjában említett 2020. május

27-i ítéletnek az elkobzott vagyontárgyakra vonatkozó indokolást és a jogorvoslati lehetőségek említését tartalmazó kivonatát, másrészt pedig a Višje sodišče v Mariboru (maribori fellebbviteli bíróság) ugyanezen pontban említett, 2021. november 24-i, az ügyész által ezen ítélettel szemben benyújtott fellebbezést elutasító ítéletének bevezető részét és rendelkező részét.

32 2022. november 25-i ítéletével a Županijski sud u Zagrebu (zágrábi megyei bíróság), amelyhez a Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu (zágrábi megyei ügyészség) fordult, elismerte az elkobzást elrendelő vitatott határozatot.

33 A D. társaság fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben a Visoki kazneni sudhoz (fellebbviteli bíróság, Horvátország), amely a kérdést előterjesztő bíróság.

34 E bíróság egyrészt kétségeit fejezi ki azzal kapcsolatban, hogy az elkobzást elrendelő vitatott határozat tárgyát képező vagyontárgy a 2018/1805 rendelet hatálya alá tartozik-e.

35 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az olyan felmentő ítélettel befejezett büntetőeljárás, amely az ezen ítélet tárgyát képezőtől eltérő olyan bűncselekményre vonatkozó megállapításokon alapuló, elkobzást elrendelő határozat elfogadásához vezet, amely bűncselekményt az említett ítélettel érintettektől eltérő elkövetők követték el, akikkel szemben semmilyen vádemelés nem történt, a 2018/1805 rendelet 2. cikkének 2. pontja értelmében vett „bűncselekménnyel kapcsolatos eljárásnak” tekinthető-e, amely az e rendelet 2. cikke 3. pontjának d) alpontja értelmében vett „jogerős elítélés nélküli elkobzáshoz” vezethet. E bíróság hangsúlyozza, hogy a ZKP szerint elkobzást kizárólag büntetőítéletben vagy olyan ítéletben lehet elrendelni, amely megállapítja, hogy az érintett személy elkövette a büntetőeljárás tárgyát képező jogellenes cselekményt.

36 Másrészt a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az elkobzást elrendelő vitatott határozat elfogadásához vezető büntetőeljárás keretében tiszteletben tartották-e a D. társaságot a Chartából eredően megillető alapvető jogokat.

37 Közelebbről, mivel a 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdése h) pontjának megfelelően az elkobzást elrendelő határozat elismerésének az érintett személy alapvető jogainak megsértése miatti megtagadása a bírósági ítéletek és határozatok kölcsönös elismerésének elvére tekintettel csak rendkívüli helyzetekben lehetséges, e bíróság arra keresi a választ, hogy e rendelet, különösen annak 1. cikkének (2) bekezdése és a Charta 47. cikke mennyiben zárja ki e határozat elismerését és végrehajtását, ha bebizonyosodik, hogy ezen alapvető jogokat megsértették.

38 Először is a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az Okrožno sodišče v Mariboru (maribori regionális bíróság) előtt 2020. január 27-én tartott tárgyaláson Z. Z.-t a D. társaság képviselőjeként kérdezték ki, és tájékoztatták arról, hogy az alapügyben szóban forgó részvényeket elkobozhatják, valamint arról, hogy az eljárás során bizonyítékokat terjeszthet elő és kérdéseket tehet fel. Nem tájékoztatták azonban a 2014/42/EU irányelv 8. cikkében rögzített azon jogáról, hogy az elkobzási eljárás során ügyvédi segítséget vehet igénybe.

39 Másodsor, e bíróság hangsúlyozza, hogy az alapügyben szóban forgó részvények elkobzása iránti

kérelmet e tárgyalás megtartásának időpontjában még nem nyújtották be, mivel az ügyész ezt az elkobzás iránti kérelmet csak a végindítványában, azaz a 2020. május 22-i tárgyaláson terjesztette elő. Az Okrožno sodišče v Mariboru (maribori regionális bíróság) tehát a 2017-ben előterjesztett vádirat alapján folytatta le a tárgyalást.

40 Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy az alapügyben szóban forgó, elkobzásra vonatkozó tanúsítványból kitűnik, hogy az Okrožno sodišče v Mariboru (maribori regionális bíróság) 2020. október 13-án kézbesítette a D. társaságnak az elkobzást elrendelő vitatott határozatot tartalmazó, 2020. május 27-i ítéletének kivonatát, amely ezen ítéletnek az elkobzott vagyontárgyakra vonatkozó bevezető részét, rendelkező részét, indokolását és a jogorvoslati lehetőségek ismertetését tartalmazta, horvát nyelvű fordítás kíséretében.

41 E tekintetben e bíróság egyrészt arra keresi a választ, hogy a tisztességes eljárás biztosítása érdekében közölni kellett volna-e a D. társasággal ezen ítélet teljes szövegét mint lényeges dokumentumot.

42 Másrészt e bíróság megjegyzi, hogy a D. társaság vitatja, hogy az említett ítélet kivonatát 2020. október 13-án ténylegesen kézbesítették számára, és hogy e társaság ennek bizonyítását az ezen időpontban teljesített kézbesítést tanúsító tanúsítvány, valamint írásszakértői vélemény útján javasolja. E társaság azt állítja, hogy ezen ítélet másolatát csak azt követően kapta meg, hogy azt kérte, mégpedig 2022 februárjában.

43 Negyedszer és végül a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a D. társaság nem nyújtott be fellebbezést az elkobzást elrendelő vitatott határozattal szemben.

44 E megállapításokra tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy milyen terjedelmű vizsgálatot kell végeznie az alapeljárás keretében, valamint hogy ebben az összefüggésben milyen mértékben kell konzultálnia az elkobzást elrendelő vitatott határozatot kibocsátó hatósággal, figyelemmel a kölcsönös elismerés elvére és a 2018/1805 rendelet 33. cikkének (2) bekezdésére, amely előírja, hogy az ilyen határozat kibocsátásához vezető érdemi okok nem támadhatók meg a végrehajtó tagállam bírósága előtt.

45 E körülmények között a Visoki kazneni sud (fellebbviteli büntetőbíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) A [2018/1805] rendelet 2. cikkének 3. pontja szerinti »jogerős ítélet nélkül alkalmazott elkobzást eredményező bűncselekménnyel kapcsolatos eljárás« fogalma a felmentő ítélet[tel befejezett] büntetőeljárást is magában foglalja-e?

2) A [2018/1805] rendelet 2. cikkének 3. pontja szerinti »jogerős ítélet nélkül alkalmazott elkobzást eredményező bűncselekménnyel kapcsolatos eljárás« fogalma az olyan felmentő ítélet[tel befejezett] büntetőeljárást is magában foglalja-e, amely vagy on, mint más bűncselekményből, nem pedig olyan bűncselekményből származó jogellenes jövedelem elkobzását rendelte el, amely tekintetében felmentő ítélet született, és amelynek elkövetésében nem a terhelt, hanem olyan személyek vettek részt, akikkel szemben nem emeltek vádat?

3) Ellentétes-e a [2018/1805] rendelettel, a rendelet 1. cikkének (2) bekezdésével és a Charta 47. cikkével az olyan büntetőeljárásban hozott, elkobzást elrendelő határozat elismerése, amelyben [ugyanezen] rendelet 2. cikkének 10. pontja alapján:

- az érintett személy nem volt hivatott részt venni a büntetőeljárás valamennyi szakaszában;
- az érintett személyt nem tájékoztatták arról, hogy az eljárás során joga van ügyvédi segítség igénybevételéhez;
- az érintett személy nem kapta meg az elkobzást elrendelő határozatot tartalmazó ítélet teljes szövegét az általa értett nyelven, hanem csak kivonatot, és az így kézbesített ítélet ellen nem nyújtott be fellebbezést?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első és a második kérdésről

46 Első és második kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2018/1805 rendelet 1. cikkének (1) és (4) bekezdését, 2. cikkének 2. pontját, valamint 2. cikke 3. pontjának a) és d) alpontját akként kell-e értelmezni, hogy e rendelet alkalmazandó a büntetőeljárásban hozott olyan ítéletbe belefoglalt, elkobzást elrendelő határozatra, amely ítélet felmenti a vádlottakat az ezen eljárás alapját képező vád alól, és megállapítja, hogy az elkobzandó vagyontárgy az ezen eljárás tárgyát képező bűncselekménytől eltérő olyan bűncselekményből származó jövedelemnek minősül, amely bűncselekmény elkövetésében a felmentett vádlottakon kívüli olyan személy vett részt, akivel szemben nem történt vádemelés.

47 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2018/1805 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése szerint e rendelet megállapítja azokat a szabályokat, amelyek alapján egy tagállam elismeri és területén végrehajtja azokat a befagyasztást elrendelő határozatokat és elkobzást elrendelő határozatokat, amelyeket egy másik tagállam büntetőügyekben folytatott eljárás keretében bocsátott ki. E rendelet 1. cikkének (4) bekezdése kimondja, hogy e rendelet nem alkalmazandó a polgári vagy közigazgatási eljárások keretében kibocsátott, befagyasztást elrendelő határozatokra és elkobzást elrendelő határozatokra.

48 E rendelet 2. cikkének 2. pontja pontosítja, hogy az „elkobzást elrendelő határozat” e rendelet értelmében vett fogalma bűncselekménnyel kapcsolatos eljárás eredményeképpen bíróság által hozott jogerős szankcióra vagy intézkedésre vonatkozik, amelynek eredményeképpen egy természetes vagy jogi személyt végleg megfosztanak vagyontárgyaiktól.

49 A 2018/1805 rendelet 2. cikke 3. pontjának a) és d) alpontja úgy határozza meg a „vagyon” fogalmát, hogy az magában foglal többek között mindennemű olyan vagyontárgyat, amely a kibocsátó hatóság megítélése szerint bűncselekményből származó jövedelemnek minősül, vagy a kibocsátó tagállam joga szerint valamely bűncselekménnyel kapcsolatos eljárást követően „jogerős ítélet nélkül” alkalmazott elkobzás hatálya alá tartozik.

50 Így magából e rendelkezések szövegéből kitűnik, hogy a 2018/1805 rendelet hatálya kiterjed a bűncselekménnyel kapcsolatos eljárás eredményeként kibocsátott, elkobzást elrendelő határozatok valamennyi típusára, beleértve a jogerős ítélet nélkül hozott, elkobzást elrendelő határozatokat is. Amint azt e rendelet

(13) preambulumbekzdése pontosítja, a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy elismerjék és végrehajtsák az említett rendeletnek megfelelően a kibocsátó tagállam joga alapján elfogadott ilyen határozatokat, még akkor is, ha a végrehajtó tagállam jogrendszere nem rendelkezik ilyen határozatokról.

51 Ebből következik, hogy – amint azt a főtanácsnok indítványának 28–36. pontjában kifejtette, és amint arra az írásbeli észrevételeket benyújtó valamennyi érdekelt hivatkozott – a 2018/1805 rendelet alkalmazandó az alapügyben szereplőhöz hasonló, elkobzást elrendelő határozatra. E határozatot ugyanis az illetékes nemzeti bíróság olyan büntetőeljárást követően fogadta el, amelynek keretében e bíróság megállapította, hogy az elkobzott vagyon az e rendelet 2. cikke 3. pontjának a) alpontja értelmében vett „bűncselekményből származó jövedelemnek”, vagyis a hitelezők megkárosításából és pénzmosásból álló bűncselekménynek minősül, és hogy e vagyon a szlovén jog alapján az említett rendelet 2. cikke 3. pontjának d) alpontja értelmében vett „jogerős ítélet nélküli alkalmazott elkobzás” tárgyát képezi. E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy e két bűncselekmény miatt nem történt vádemelés, és hogy ezen eljárás keretében az e bűncselekmények elkövetésében részt vevő személyeken kívüli személyeket felmentettek.

52 A fentiekre tekintettel az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2018/1805 rendelet 1. cikkének (1) és (4) bekezdését, 2. cikkének 2. pontját, valamint 2. cikke 3. pontjának a) és d) alpontját akként kell-e értelmezni, hogy e rendelet alkalmazandó a büntetőeljárásban hozott olyan ítéletbe belefoglalt, elkobzást elrendelő határozatra, amely ítélet felmenti a vádlottakat az ezen eljárás alapját képező vád alól, és megállapítja, hogy az elkobzandó vagyontárgy az ezen eljárás tárgyát képező bűncselekménytől eltérő olyan bűncselekményből származó jövedelemnek minősül, amely bűncselekmény elkövetésében a felmentett vádlottakon kívüli olyan személy vett részt, akivel szemben nem történt vádemelés.

A harmadik kérdéstről

53 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének h) pontját e rendelet 1. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben és a Charta 47. cikkének fényében akként kell-e értelmezni, hogy valamely tagállam végrehajtó hatósága megtagadhatja az elkobzást elrendelő határozat elismerését és végrehajtását az e rendelet 2. cikkének 10. pontja értelmében vett, e határozattal érintett személy alapvető jogainak a kibocsátó tagállamban történt állítólagos megsértése miatt, azzal az indokkal, hogy egyrészt e személyt nem idézték az e határozat elfogadását eredményező büntetőeljárás valamennyi szakaszában való részvételre, másrészt, hogy nem tájékoztatták arról, hogy ezen eljárás egésze során joga van ügyvédi segítség igénybevételéhez, és harmadrészt, hogy nem kapta meg az elkobzást elrendelő határozatot tartalmazó ítélet teljes szövegét az általa értett nyelven, még akkor is, ha e személy nem élt a kibocsátó tagállamban rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségekkel ezen ítélet vitatása érdekében.

Az elfogadhatóságról

54 A szlovén kormány a harmadik kérdés elfogadhatatlanságára hivatkozik azzal az indokkal, hogy az alapvető jogok megsértésének a kérdést előterjesztő bíróság által e kérdésben felvázolt esetei nem felelnek meg az alapügy tényállásának.

55 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdéseket hatékonyan megválaszolja (2025. április 8-i Európai Úgyészség [Eljárási aktusok bírósági felülvizsgálata] ítélet, C-292/23, EU:C:2025:255, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

56 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság, amely a Horvát Köztársaságtól eltérő tagállamban indított büntetőeljárást követően hozott, elkobzást elrendelő határozat elismerésére és végrehajtására vonatkozó jogvitában jár el, harmadik kérdésével arra keresi a választ, hogy az e határozat elfogadásához vezető eljárásban megsértették-e az érintett személy alapvető jogait, ami a 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének h) pontja alapján igazolhatja az említett határozat elismerésének és végrehajtásának megtagadását.

57 E körülmények között, és mivel kizárólag e bíróság feladata azon ténybeli körülmények helytállóságának vizsgálata, amelyekre a kérdésében az ilyen esetleges jogsértéseket illetően hivatkozik, nem állapítható meg, hogy az uniós jog általa e kérdésben kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az előtte folyamatban lévő jogvita tényállásával vagy tárgyával, vagy hogy az említett kérdés hipotetikus jellegű.

58 Következésképpen a harmadik kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy különösen a 2018/1805 rendelet (1)–(4), valamint (11) és (12) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett 1. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, hogy mivel egyrészt a bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek a befagyasztása és elkobzása a bűnözés elleni küzdelem leghatékonyabb eszközei közé tartozik, másrészt a bűncselekmények gyakran nemzetközi jellege szükségessé teszi az e területen folytatott, határokon átnyúló együttműködés hatékonyságának biztosítását, e rendelet célja, hogy olyan szabályokat állapítson meg, amelyek kötelezik a tagállamokat a más tagállamok által büntetőügyekben folytatott eljárások keretében kibocsátott, befagyasztást elrendelő határozatok és elkobzást elrendelő határozatok

elismerésére. Ez a mechanizmus a bírósági ítéletek és határozatok kölcsönös elismerésének elvén alapul, amely a tagállamok között büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés „sarokköve”, és célja, hogy ezen együttműködés megerősítése révén hozzájáruljon a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség fenntartásához és fejlesztéséhez.

60 Közelebről, a 2018/1805 rendelet rendszerének alapjául szolgáló kölcsönös elismerés elvének megfelelően a tagállamok e rendelet (12) és (31) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett 18. cikkének (1) bekezdése értelmében főszabály szerint kötelesek minden további alaki követelmény nélkül elismerni a más tagállam által kibocsátott és az e rendelet 14. cikkének megfelelően hozzá továbbított, elkobzást elrendelő határozatokat, és meg kell tenniük az azok végrehajtásához szükséges intézkedéseket, ugyanúgy, mint a nemzeti szinten kibocsátott, elkobzást elrendelő határozatok esetében, kivéve az e rendeletben és különösen annak 19. cikkében kifejezetten előírt eseteket, amely meghatározza azokat az indokokat, amelyek alapján valamely tagállam úgy dönthet, hogy nem ismeri el és nem hajtja végre az elkobzást elrendelő határozatot.

61 Az elismerés és a végrehajtás megtagadásának ezen indokai között szerepel a 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének h) pontjában előírt indok, amely szerint valamely tagállam végrehajtó hatósága dönthet úgy, hogy nem ismeri el és nem hajtja végre a más tagállamban kibocsátott, elkobzást elrendelő határozatot, ha rendkívüli helyzetekben konkrét és objektív bizonyítékok alapján alapos okkal feltételezhető, hogy e határozat végrehajtása az ügy sajátos körülményei között a Chartában foglalt valamely releváns alapvető jog, különösen a hatékony jogorvoslathoz való jog, a tisztességes eljárásból való jog és a védelemhez való jog nyilvánvaló megsértését vonná maga után.

62 Ebből következik, hogy az uniós jogalkotó e 19. cikk (1) bekezdésének h) pontjában az elkobzást elrendelő határozat elismerése és végrehajtása megtagadásának olyan különös okát írta elő, amely a Chartában biztosított alapvető jogok tiszteletben tartásának biztosítására irányul, és amely e rendelet 1. cikkének (2) bekezdését konkretizálja, amely szerint e rendelet nem módosítja az EUSZ 6. cikkben foglalt alapvető jogok és jogelvek tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettséget.

63 E tekintetben magából a 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdése h) pontjának szövegéből, amelyet e rendelet (34) preambulumbekzdése is átvett, kitűnik, hogy e rendelkezés annak kockázatára utal, hogy az elkobzást elrendelő határozat végrehajtása „az adott ügy sajátos körülményei között” a Chartában biztosított valamely releváns alapvető jog nyilvánvaló megsértésével jár.

64 Következésképpen, amint arra a főtanácsnok az indítványának 68. pontjában rámutatott, és amint arra az Európai Bizottság is hivatkozott a Bíróság előtti tárgyaláson, az uniós jogalkotó az elkobzást elrendelő határozat elismerésének és végrehajtásának az alapvető jogok megsértése miatti megtagadására vonatkozó e különös indok bevezetésével azt kívánta megkövetelni, hogy az érintett tagállam végrehajtó hatósága kizárólag az alapvető jogok ilyen nyilvánvaló megsértése veszélyének fennállására vonatkozóan végezzen egyedi vizsgálatot.

65 Közelebről, a 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének h) pontja nem követeli meg, hogy az ilyen egyedi vizsgálatot kötelezően megelőzze az érintett tagállam végrehajtó hatósága által annak megállapítása, hogy a kibocsátó tagállamban rendszerszintű vagy általános hiányosságok, vagy személyek azonosítható csoportját konkrétan érintő hiányosságok állnak fenn. E megállapítást ezzel szemben a Bíróság a két külön szakaszból álló vizsgálat keretében követeli meg, amelyet főszabály szerint a 2002/584 és a 2008/909 kerethatározattal összefüggésben kell lefolytatni annak értékelése érdekében, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtására irányuló eljárás, valamint a büntetőjogi felelősséget megállapító ítélet elismerésére és végrehajtására irányuló eljárás során fennáll-e a Charta 4., 7., 24. és 47. cikkében biztosított alapvető jogok megsértésének veszélye (lásd ebben az értelemben különösen: 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet, C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 88–94. pont; 2023. november 9-i Staatsanwaltschaft Aachen ítélet, C-819/21, EU:C:2023:841, 25–30. pont; 2024. július 29-i Alchaster ítélet, C-202/24, EU:C:2024:649, 52–54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

66 E két szakaszból álló vizsgálat az elismerés és a végrehajtás alapvető jogok megsértése miatti megtagadásának az uniós jogalkotó által kimondott különös oka hiányában a 2002/584 kerethatározat 1. cikkének (3) bekezdésében, illetve a 2008/909 kerethatározat 3. cikkének (4) bekezdésében szereplő általános rendelkezést értelmezi, amelyek megfelelnek a 2018/1805 rendelet jelen ítélet 62. pontjában hivatkozott 1. cikke (2) bekezdésének.

67 Márpedig meg kell állapítani, hogy e rendelet 19. cikke (1) bekezdésének h) pontjával az uniós jogalkotó az elkobzást elrendelő határozatok elismerésének és végrehajtásának rendszerét illetően kifejezetten úgy döntött, hogy ezt az általános rendelkezést az elismerés és a végrehajtás megtagadásának ilyen különös indokával konkretizálja, amely sajátos vizsgálati módszereken alapul, és kizárólag az alapvető jogok nyilvánvaló megsértése veszélye fennállásának egyedi értékelését követeli meg.

68 E körülmények között, noha az egyedi vizsgálat keretében vagy rendszerszintű vagy általános hiányosságok fennállása, vagy olyan hiányosságok fennállása, amelyek konkrétan személyek azonosítható csoportját érintik a Chartában biztosított alapvető jogok kibocsátó tagállamban való tiszteletben tartását illetően, adott esetben hozzájárulhat e jogok nyilvánvaló megsértése veszélye fennállásának megállapításához, ez nem változtat azon, hogy a tagállam végrehajtó hatósága nem köteles két külön szakaszban elvégezni a vizsgálatot, amint arra a jelen ítélet 65. pontja hivatkozik, annak érdekében, hogy hivatkozni lehessen az elkobzást elrendelő határozat elismerésének és végrehajtásának megtagadására vonatkozó, a 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének h) pontjában előírt különös okra.

69 Mindemellett egyrészt meg kell állapítani, amint azt a főtanácsnok is tette indítványának 78. pontjában, hogy e rendelkezés azáltal, hogy az elismerés és végrehajtás megtagadásának általa kimondott indokát a kifejezett szövege szerint „rendkívüli helyzetekre” korlátozza, és „konkrét és objektív bizonyítékok” alapján megköveteli annak bizonyítását, hogy az elkobzást elrendelő határozat végrehajtása a Chartában foglalt

valamely releváns alapvető jog „nyilvánvaló megsértésével” jár, szigorú feltételeket, valamint az ilyen jogsértés súlyosságának magas szintjét írja elő.

70 Másrészt az elismerés és a végrehajtás megtagadásának ilyen indokát, mivel kivételt képez a kölcsönös elismerés és a kölcsönös bizalom elve alól, amelyeken a tagállamok közötti büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés rendszere alapul, szigorúan kell értelmezni (lásd analógia útján: 2023. december 21-i GN [A gyermek mindenképp felett álló érdeken alapuló megtagadási ok] ítélet, C-261/22, EU:C:2023:1017, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

71 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a kibocsátó tagállamban tiszteletben tartották-e az elközbást elrendelő vitatott határozattal érintett személy alapvető jogait, azzal az indokkal, hogy e személyt nem idézték az e határozat elfogadásához vezető büntetőeljárás valamennyi szakaszában való részvételre, hogy nem tájékoztatták arról, hogy ezen eljárás egésze során joga van ügyvédi segítség igénybevételéhez, és hogy az ezen elközbást elrendelő határozatot tartalmazó ítélet teljes szövegét nem kézbesítették számára az általa értett nyelven.

72 E tekintetben először is meg kell állapítani, hogy a 2014/42 irányelv többek között arra kötelezi a tagállamokat, amint az 1. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, hogy közös minimumszabályokat állapítsanak meg a bűncselekményekhez kapcsolódó elkövetési eszközök és az abból származó jövedelmek befagyasztására, valamint elközbására vonatkozóan, többek között a büntetőeljárás keretében elfogadott, elközbást elrendelő bírósági határozatok kölcsönös elismerésének megkönnyítése érdekében (lásd ebben az értelemben: 2024. október 4-i IDream és társai ítélet, C-767/22, C-49/23 és C-161/23, EU:C:2024:823, 72. és 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

73 Így ezen irányelv 8. cikkének (1) bekezdése arra kötelezi a tagállamokat, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy az ezen irányelvben előírt intézkedések által érintett személyek – akik a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint nemcsak a bűncselekmény elkövetésében bűnösnek talált személyeket foglalják magukban, hanem azokat a harmadik személyeket is, akiknek a vagyonát az elközbást elrendelő határozat érinti (2021. október 21-i Okrazhna prokuratura – Varna ítélet, C-845/19 és C-863/19, EU:C:2021:864, 76. pont) – rendelkezzenek a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való joggal.

74 Közelebről, a 2014/42 irányelv 8. cikkének (6) bekezdése szerint a tagállamoknak meg kell hozniuk az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy bármely, elközbást elrendelő határozatot megindokoljanak, és a határozatot közöljék az érintett személlyel. A tagállamoknak rendelkezniük kell arról is, hogy annak a személynek, akivel szemben elközbást rendeltek el, tényleges lehetősége legyen e határozat bíróság előtti megtámadására. Ezenkívül ezen irányelv 8. cikkének (7) bekezdése akként rendelkezik egyrészt, hogy a 2012/13 és a 2013/48 irányelv sérelme nélkül, azoknak a személyeknek, akiknek a vagyonát az ilyen határozat érinti, a bűncselekményből származó jövedelem és az elkövetési eszközök meghatározására vonatkozó elközbási eljárás egésze során joguk van ügyvédi segítség igénybevételéhez, annak érdekében, hogy

megvédhessék jogaikat, másrészt pedig, hogy az érintett személyeket tájékoztatni kell erről a jogról.

75 Egyébiránt, amint az a 2018/1805 rendelet (18) preambulumbekzdéséből kitűnik, az e preambulumbekzdésben említett több más irányelvben biztosított eljárási jogok alkalmazandók az e rendelet hatálya alá tartozó büntetőeljárásokra azon tagállamok tekintetében, amelyekre nézve ezen irányelvek kötelezőek.

76 Mindenesetre, függetlenül a másodlagos jogi aktusok hatályának a jelen ítélet 72. és 75. pontjában említett korlátaitól, a Chartában előírt biztosítékokat – amint azt a 2018/1805 rendelet (18) preambulumbekzdése is hangsúlyozza – az e rendelet hatálya alá tartozó valamennyi eljárásra alkalmazni kell.

77 Így a Charta által biztosított alapvető jogok tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettség terheli a tagállamokat, amikor az elközbást elrendelő határozat elismerése és végrehajtása iránti kérelemről a 2018/1805 rendeletnek megfelelően döntenek, mivel ezáltal a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében az uniós jogot hajtják végre.

78 Ezen alapvető jogok között szerepel többek között a Charta 47. cikkében foglalt, a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog, amely különböző elemekből áll, amelyek közé tartozik különösen a védelemhez való jog, a fegyveregyenlőség elve, a bírósághoz fordulás joga, valamint a tanácsadás, védelem és képviselő igénybevételéhez való jog (2017. július 26-i Sacko ítélet, C-348/16, EU:C:2017:591, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A hatékony jogorvoslathoz való jogot, a tisztességes eljáráshoz való jogot és a védelemhez való jogot egyébként kifejezetten említi is a 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének h) pontja.

79 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a tagállamok között büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés rendszerében ezen alapvető jogok biztosítása elsősorban a kibocsátó tagállam felelőssége (lásd analógia útján: 2024. július 29-i Breian ítélet, C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, 32. és 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

80 Ebből következik, hogy – amint arra a főtanácsnok az indítványának 93. pontjában lényegében rámutatott – az elközbást elrendelő határozattal érintett személy, amennyiben nem élt a kibocsátó tagállamban rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségekkel, nem tekinthető úgy, hogy olyan rendkívüli helyzetben van, amelyet olyan konkrét és objektív bizonyítékok megléte jellemez, amelyek alapján alapos okkal feltételezhető, hogy e határozat végrehajtása az ügy sajátos körülményei között a Chartában foglalt valamely alapvető jog nyilvánvaló megsértésével járna a 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének h) pontja értelmében, kivéve, ha bizonyítani tudja, hogy különleges körülmények lehetetlenné vagy legalábbis rendkívül nehézé tették e személy számára az említett jogorvoslati lehetőségek gyakorlását, vagy hogy az említett körülmények érintették azok hatékonyságát.

81 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő információk szerint úgy tűnik, hogy egyrészt a ZKP 500. cikke az elközbási intézkedések esetében biztosítja a jogi személyek ahhoz való jogát, hogy képviselőjük útján meghallgassák őket mind az előzetes eljárás során, mind pedig a főtárgyaláson, valamint kimondja e jogi képviselő azon jogát, hogy bizonyítékokat szolgáltatson és kérdéseket

tegyen fel. Másrészt a ZKP 498a. cikkének (3) és (4) bekezdése kimondja, hogy az e cikkben említett elkobzást elrendelő határozat hiteles másolatát kézbesíteni kell az elkobzott dolog tulajdonosának, ha a személyazonossága ismert, és e tulajdonos jogorvoslati joggal rendelkezik e határozattal szemben. Mindazonáltal ugyanezen előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy bár a D. társaság az ügyvédjén keresztül keresetet indított a vele szemben hozott befagyasztási intézkedést elrendelő határozatokkal szemben, ám nem élt a kibocsátó tagállam jogszabályai által az elkobzást elrendelő vitatott határozattal szemben biztosított jogorvoslati lehetőségekkel.

82 E körülmények között – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat függvényében – az olyan jogi személy, mint a D. társaság, amint arra a főtanácsnok az indítványának 92. pontjában rámutatott, a rá vonatkozó, elkobzást elrendelő határozat elismerésének és végrehajtásának szakaszában nem hivatkozhat az alapvető jogainak az e határozatnak a kibocsátó tagállamban való elfogadásához vezető eljárás során történt, a jelen ítélet 53. pontjában említett állítólagos megsértésére, az elismerés és végrehajtás megtagadásának a 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének h) pontjában szereplő indokára hivatkozva, kivéve ha bizonyítani tudja, hogy olyan különleges körülmények állnak fenn, amelyek számára lehetetlenné vagy legalábbis rendkívül nehézé tették e jogorvoslati lehetőségek gyakorlását, érintve ezáltal e jogorvoslatok hatékony jellegét.

83 E tekintetben, amint az a jelen ítélet 41., 42. és 44. pontjában szerepel, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy egyrészt a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az Okrožno sodišče v Mariboru (maribori regionális bíróság) 2020. május 27-i, az elkobzást elrendelő vitatott határozatot tartalmazó ítéletének teljes szövegét közölni kellett volna-e a D. társasággal annak érdekében, hogy e társaság számára tisztességes eljárást biztosítsanak. Másrészt, amennyiben a D. társaság az alapeljárás keretében vitatja, hogy ezen ítélet kivonatait és a kibocsátó tagállamban rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekre vonatkozó információkat 2020. október 13-án ténylegesen kézbesítették számára, e bíróság arra keresi a választ, hogy vizsgálhatja-e e kézbesítés valós megtörténtét, és ebben az összefüggésben konzultálnia kell-e a kibocsátó hatósággal.

84 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a hatékony bírói jogvédelemhez való jog tiszteletben tartása nemcsak a határozatok valódi és tényleges kézbesítésnek biztosítását követeli meg, azaz a határozatoknak a címzettjeikkel történő közlését, hanem azt is, hogy az ilyen közlés lehetővé tegye e címzettek számukra, hogy pontosan megismerjék a velük szemben hozott határozat alapjául szolgáló indokokat, valamint az ilyen határozattal szembeni jogorvoslati lehetőségeket és az e célból előírt határidőt, annak érdekében, hogy hatékonyan megvédhessék jogaikat, és hogy az ügy teljes ismeretében dönthessék el, hogy érdemes-e az említett határozatot bíróság előtti vitatni (2021. október 6-i Prokuratura Rejonowa Łódź-Bałuty ítélet, C-338/20, EU:C:2021:805, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

85 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, amint az a jelen ítélet 40. pontjában szerepel, hogy az alapügyben szóban forgó, elkobzásra vonatkozó tanúsítvány, amelyet a kibocsátó hatóság a

2018/1805 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének megfelelően kiadott, tartalmazza azt a megjegyzést, amely szerint az elkobzást elrendelő vitatott határozatot tartalmazó ítéletnek a kivonatát, amely ezen ítéletnek az elkobzott vagyontárgyakra vonatkozó bevezető részét, rendelkező részét, indokolását és a jogorvoslati lehetőségek ismertetését tartalmazta, horvát nyelvű fordítás kíséretében kézbesítették a D. társaságnak.

86 Márpedig az elkobzást elrendelő vitatott határozatot tartalmazó ítélet e kivonatának kézbesítése, feltéve hogy arra sor került D. társaság részére, főszabály szerint alkalmas arra, hogy lehetővé tegye e társaság számára, hogy az ténylegesen éljen a kibocsátó tagállamban rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekkel annak érdekében, hogy az alapvető jogainak az e határozat elfogadásához vezető eljárást érintő állítólagos megsértésére hivatkozzon. Amint ugyanis az a jelen ítélet 22–29. pontjából kitűnik, az elkobzást elrendelő vitatott határozatot tartalmazó ítélet olyan bűncselekményeken alapult, amelyek nem azonosak azzal a bűncselekménnyel, amely miatt emelt vád alól ezen ítélet az érintett négy vádlottat felmentette. E tekintetben nem tűnik úgy, hogy az említett ítéletnek ez utóbbi bűncselekményre és e felmentésre vonatkozó részeinek a D. társaság részére történő kézbesítése elengedhetetlen lett volna e jogorvoslati lehetőségek hatékony gyakorlásához, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell vizsgálnia.

87 Ami azt a körülményt illeti, hogy a D. társaság a kérdést előterjesztő bíróság előtt vitatja e kézbesítés tényleges megtörténtét, meg kell állapítani, hogy mivel az elkobzásra vonatkozó tanúsítvány célja az elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismerésének megkönnyítése, és figyelembe véve azon kölcsönös bizalmat, amellyel a tagállamok bíróságai egymásnak tartoznak, a végrehajtó hatóságnak e tanúsítvány tartalmára kell támaszkodnia, ha nem állnak rendelkezésre olyan kellően konkrét és objektív bizonyítékok, amelyek alkalmasak lennének e tartalom hitelességének kétségbe vonására (lásd ebben az értelemben: 2024. július 29-i Breian ítélet, C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, 115. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

88 Mindenesetre, ha konkrét és objektív bizonyítékok alapján az ilyen tanúsítványban szereplő információk ellenére a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei lennének az elkobzást elrendelő vitatott határozat kézbesítését, vagy általánosabban az érintett személy alapvető jogainak az e határozat elfogadásához vezető eljárás során való tiszteletben tartását illetően, a 2018/1805 rendelet 19. cikke (2) bekezdésének megfelelően köteles lenne arra, hogy e rendelet 19. cikke (1) bekezdésének h) pontja alapján az e határozat elismerésének vagy végrehajtásának teljes vagy részleges megtagadásáról való döntést megelőzően konzultáljon a kibocsátó hatósággal, és adott esetben kérje fel arra, hogy az haladéktalanul bocsásson rendelkezésre minden olyan információt, amely szükséges annak eldöntéséhez, hogy e kétségek megalapozottak-e, vagy sem.

89 Ebben az összefüggésben azt is meg kell jegyezni, hogy a Bíróság előtti tárgyaláson a Bizottság arra hivatkozott, hogy az alapügyre vonatkozó nemzeti iratanyagba való betekintést követően megállapította, hogy az elkobzást elrendelő vitatott határozat egyes részei a rossz minőségű nyomtatás miatt olvashatatlanok.

90 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének c) pontja alkalmazásával valamely tagállam végrehajtó hatósága dönthet úgy is, hogy nem ismeri el és nem hajtja végre az elkobzást elrendelő határozatot, ha az e rendelet 17. cikkében és II. mellékletében előírt, elkobzásra vonatkozó tanúsítvány hiányos vagy nyilvánvalóan hibás, és e tanúsítványt az e 19. cikk (2) bekezdésében említett kötelező konzultációt követően sem egészítették ki.

91 Igaz ugyan, hogy a 2018/1805 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének megfelelően az említett elkobzásra vonatkozó tanúsítvány főszabály szerint az az eszköz, amellyel a kibocsátó hatóságnak minden elkobzást elrendelő határozatot továbbítania kell a végrehajtó hatóságnak e határozat elismerése és végrehajtása céljából.

92 Mindemellett a tagállamok a 2018/1805 rendelet 14. cikkének (2) bekezdése alapján nyilatkozhatnak arról, hogy amennyiben e célból ilyen tanúsítványt küldenek nekik, a kibocsátó hatóságnak az eredeti elkobzást elrendelő határozatot vagy annak hiteles másolatát is e tanúsítvánnyal együtt továbbítania kell. Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Horvát Köztársaság tett ilyen nyilatkozatot.

93 Ilyen esetben, mivel e rendelet 18. cikkének (1) bekezdése előírja minden elkobzást elrendelő határozat elismerését és végrehajtását, amennyiben azt e rendelet „14. cikk[é]vel összhangban” továbbították, az eredeti elkobzást elrendelő határozat szövegének vagy hiteles másolatának olvashatatlansága ugyanezen rendelet 19. cikke (1) bekezdése c) pontjának hatálya alá tartozhat.

94 Mindazonáltal, amint az ez utóbbi rendelkezés szövegéből kitűnik, és amint az a jelen ítélet 88. pontjában szerepel, a 2018/1805 rendelet 19. cikke (2) bekezdésének megfelelően a végrehajtó hatóság az elkobzást elrendelő határozat elismerésének és végrehajtásának megtagadásáról szóló határozat meghozatala előtt köteles konzultálni a kibocsátó hatósággal annak érdekében, hogy az továbbítsa számára az eredeti elkobzást elrendelő határozat olvasható változatát vagy e változat hiteles másolatát. Ez a konzultációs kötelezettség e rendelet 25. cikkéből is következik, amelynek (1) bekezdése előírja, hogy e rendelet hatékony alkalmazásának biztosítása érdekében a kibocsátó hatóság és a végrehajtó hatóság szükség esetén haladéktalanul, bármely megfelelő kommunikációs eszköz igénybevételeivel konzultál egymással, amelynek (2) bekezdése pontosan az elkobzást elrendelő határozat végrehajtásához szükséges bármely dokumentum továbbításával vagy hitelesítésével kapcsolatos nehézségek esetére vonatkozik.

95 A végrehajtó hatóság tehát csak akkor tagadhatja meg a szóban forgó elkobzást elrendelő határozat elismerését és végrehajtását a 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott okból, ha a kibocsátó hatóság észszerű határidőn belül nem küldi meg az eredeti elkobzást elrendelő határozat szövegének olvasható változatát vagy e változat hiteles másolatát.

96 A fenti indokok összességére tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2018/1805 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének h) pontját e rendelet 1. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben és a Charta 47. cikkének fényében akként kell értelmezni,

hogy valamely tagállam végrehajtó hatósága nem tagadhatja meg az elkobzást elrendelő határozat elismerését és végrehajtását az e rendelet 2. cikkének 10. pontja értelmében vett, e határozattal érintett személy alapvető jogainak a kibocsátó tagállamban történt állítólagos megsértése miatt, amennyiben e személy, akinek részére az általa értett nyelven ténylegesen kézbesítették az e határozatot tartalmazó ítélet azon részeit, amelyek elegendőek ahhoz, hogy e határozattal szemben jogorvoslattal élhessen, nem élt a kibocsátó tagállamban rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségekkel az ezen elkobzást elrendelő határozat vitatása érdekében.

II.

C-514/24 - Magyar Telekom ügyben 2026. március 12-én hozott ítélet

Az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex létrehozásáról szóló, 2018. december 11-i (EU) 2018/1972 európai parlamenti és tanácsi irányelv 105. cikke (4) bekezdésének első albekezdését a következőképpen kell értelmezni:

a végfelhasználót megilleti az elektronikus hírközlési szolgáltatóval kötött szerződés további díjaktól mentes felmondásának joga, ha az elektronikus hírközlési szolgáltató a szerződés módosítását annak érdekében javasolja, hogy azt összhangba hozza az Európai Unió Bírósága által előzetes döntéshozatali eljárásban elfogadott, az ilyen szerződés egyes vonatkozásait szabályozó uniós jogi rendelkezés értelmezésével, vagy az Európai Elektronikus Hírközlési Szabályozók Testülete által ezen ítélet alapján elfogadott iránymutatásokkal, vagy a nemzeti szabályozó hatóság által e szolgáltatóval szemben hozott, az említett ítéletet és iránymutatásokat figyelembe vevő határozattal.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex létrehozásáról szóló, 2018. december 11-i (EU) 2018/1972 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2018. L 321., 36. o.; helyesbítések: HL 2019. L 334., 164. o.; HL 2020. L 191., 7. o.) 105. cikke (4) bekezdése első albekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Magyar Telekom Nyrt., elektronikus hírközlési szolgáltató, és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnöke (Magyarország) (a továbbiakban: az NMHH elnöke) között, azon határozat tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, amellyel az utóbbi többek között arra kötelezte a Magyar Telekomot, hogy módosítsa a végfelhasználókkal kötött, úgynevezett „nullás díjszabású” tarifaopciót tartalmazó előfizetői szerződéseket.

Az alapeljárás

13 A Magyar Telekom az információs és kommunikációs technológiák ágazatában működő vállalkozás. E vállalkozás az internet-hozzáférési szolgáltatásainak egyes díjsomagjai keretében a végfelhasználók számára egy úgynevezett „nullás díjszabású” tarifaopciót kínált, amelynek értelmében bizonyos alkalmazások és/vagy meghatározott szolgáltatások használata során felhasznált adatforgalmat

nem számította bele az e díjsomagokban foglalt adatforgalmi keretbe.

14 A 2022. szeptember 6-i határozatában (a továbbiakban: az NMHH határozata) az NMHH megállapította, hogy az említett vállalkozás nem tartotta be a 2015/2120 rendelet 3. cikke (3) bekezdésének rendelkezéseit, mivel e tarifaopció alkalmazása keretében nem kezelte a teljes internetes forgalmat egyenlő és megkülönböztetéstől mentes módon. E határozatban az NMHH arra kötelezte a Magyar Telekomot, hogy legkésőbb 2022. november 15-ig szüntesse meg az említett tarifaopciót tartalmazó ajánlatok értékesítését, és legkésőbb 2023. március 31-ig módosítsa az érintett előfizetők szerződéseit, beleértve az általános szerződési feltételeket és az egyedi előfizetői szerződéseket, annak érdekében, hogy azokból az említett tarifaopcióra való minden hivatkozást eltávolítsa.

15 Az említett határozatban az NMHH hangsúlyozta, hogy mivel az érintett előfizetői szerződések módosításának szükségessége abból eredt, hogy a Magyar Telekom gyakorlata összeegyeztethetetlen e 3. cikk (3) bekezdésével, e szerződéseknek az előfizetők hátrányára történő egyoldalú módosítása a 2003. évi C. törvény 132. §-ának (5) bekezdése alapján az érintett előfizetők számára azonnali hatályú felmondási jogot biztosított, amely rendelkezés a 2018/1972 irányelv 105. cikke (4) bekezdése első albekezdésének a magyar jogba való átültetésére irányul. E tekintetben nem alkalmazható a 2003. évi C. törvény 132. §-a (6) bekezdésének c) pontjában foglalt kivétel, amely a 2018/1972 irányelv 105. cikke (4) bekezdése első albekezdésének utolsó tagmondatában foglalt harmadik kivétel magyar jogba való átültetésére irányul.

16 A 2022. október 27-i határozatával (a továbbiakban: az NMHH elnökének határozata) az NMHH elnöke, akihez a Magyar Telekom fellebbezést nyújtott be, helybenhagyta az NMHH határozatát.

17 E 2022. október 27-i határozatban az NMHH elnöke rámutatott, hogy a 2021. szeptember 2-i Vodafone ítéletben (C-854/19, EU:C:2021:675), a 2021. szeptember 2-i Vodafone ítéletben (C-5/20, EU:C:2021:676) és a 2021. szeptember 2-i Telekom Deutschland ítéletben (C-34/20, EU:C:2021:677) a Bíróság kimondta, hogy az úgynevezett „nullás díjszabású” tarifaopció összeegyeztethetetlen a 2015/2120 rendelet 3. cikkének (3) bekezdéséből eredő kötelezettségekkel. Így a Magyar Telekom azon kötelezettsége, hogy módosítsa a hatályos egyedi előfizetői szerződéseket, e rendelkezésből ered, amelynek helyes értelmezését a Bíróság ezekben az ítéletekben adta meg.

18 Az említett határozatban az NMHH elnöke hangsúlyozta, hogy ezen ítéletek kihirdetését követően a Magyar Telekomnak önként fel kellett volna hagynia az ilyen tarifaopció kínálásával és alkalmazásával, és hogy az NMHH határozatának célja annak biztosítása volt, hogy a Magyar Telekom a 2015/2120 rendeletet az említett ítéleteknek megfelelően alkalmazza, amelyek tanulságait beépítették a nyílt internet-hozzáférésről szóló rendelet végrehajtásáról szóló 2022. június 9-i BERC-iránymutatásokba (BoR (22) 81; a továbbiakban: 2022. évi BERC-iránymutatások).

19 Ugyanis, míg az európai hálózatsemlegességi szabályok nemzeti szabályozó szervek általi végrehajtásáról szóló 2016. augusztus 30-i

BERC-iránymutatásokban (BoR (16) 127; a továbbiakban: 2016. évi BERC-iránymutatások) a 2015/2120 rendelet rendelkezéseit úgy értelmezték, hogy azok lehetővé tesznek bizonyos úgynevezett „nullás díjszabású” tarifaopciókat, a 2020. szeptember 15-i Telenor Magyarország ítélet (C-807/18 és C-39/19, EU:C:2020:708) kihirdetését követően, és a jelen ítélet 17. pontjában említett ítéletek alapján a BERC elfogadta a 2022. évi BERC-iránymutatásokat, amelyekben e rendelkezéseket úgy értelmezték, hogy azok nem engedélyeznek ilyen tarifaopciókat.

20 Az NMHH elnökének határozatával szemben a Fővárosi Törvényszékhez (Magyarország) benyújtott keresetében a Magyar Telekom kifejtette, hogy nem volt köteles végrehajtani az említett ítéleteket, hogy gyakorlatát a 2016. évi BERC-iránymutatások alapján alakította ki, valamint hogy a 2022. évi BERC-iránymutatások alapján nem hárult rá kötelezettség e szerződések módosítására, mivel azok a nemzeti szabályozó hatóságoknak szólnak. A Magyar Telekom álláspontja szerint e határozatot a 2018/1972 irányelv 105. cikkének (4) bekezdése értelmében vett „nemzeti jognak” kell tekinteni, amely közvetlenül előírta számára az említett szerződések módosítását.

21 A Fővárosi Törvényszék elutasította a Magyar Telekom keresetét.

22 E bíróság emlékeztetett arra, hogy a 2003. évi C. törvény 132. §-a (6) bekezdésének c) pontja olyan kivételt tartalmaz, amelynek szövege egyértelműen az uniós vagy nemzeti jog által közvetlenül előírt módosításra utal, és amely kizárólag az EUMSZ 288. cikkben meghatározott uniós jogi aktusokra, valamint a nemzeti jogalkotási aktusokra alkalmazandó. Márpedig az NMHH elnökének egyedi ügyben hozott határozata nem minősül jogalkotási vagy szabályozási aktusnak, mivel azt közigazgatási hatóság fogadta el a jog alkalmazására vonatkozó hatásköreinek gyakorlása során, következésképpen e határozat nem tartozhat az e rendelkezésben foglalt kivétel hatálya alá. A jog értelmezésében vagy alkalmazásában bekövetkezett változások nem tekinthetők jogalkotási vagy szabályozási változásoknak.

23 A kérdést előterjesztő bírósághoz, a Kúriához (Magyarország) benyújtott felülvizsgálati kérelmében a Magyar Telekom azt állítja, hogy a Fővárosi Törvényszék tévesen értelmezte a 2018/1972 irányelv (275) preambulumbekkezdése és 105. cikke (4) bekezdésének első albekezdése közötti viszonyt, amikor úgy ítélte meg, hogy az e preambulumbekkezdés második mondatában szereplő „szabályozás” kifejezés nem vonatkozhat a jogalkalmazási hatáskörök gyakorlása keretében elfogadott határozatra.

24 A Magyar Telekom szerint a végfelhasználók előfizetői szerződéseinek az érintett szolgáltató általi egyoldalú módosítása miatti felmondási jog alóli kivétel nemcsak abban az esetben alkalmazandó, ha e módosításokat közvetlenül az Unió vagy valamely tagállam jogalkotási aktusai írják elő, hanem akkor is, ha azokat a tágabb értelemben vett uniós jog vagy nemzeti jog írja elő.

25 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy ítéletének meghozatalához szükséges, hogy a Bíróságtól iránymutatást kapjon a 2018/1972 irányelv 105. cikke (4) bekezdése első albekezdésének értelmezését illetően, mivel el kell döntenie azt a kérdést, hogy a végfelhasználókat megilleti-e a szerződés további díjaktól mentes felmondásának joga a szerződéses

feltételeknek a Magyar Telekom által javasolt módosításai miatt, jóllehet e rendelkezés kizárja az ilyen jogot, amennyiben a javasolt módosításokat az „uniós vagy nemzeti jog közvetlenül írja elő”.

26 E bíróság emlékeztet arra, hogy a 2018/1972 irányelv által létrehozott mechanizmus értelmében a BEREC feladata az, hogy uniós szinten összehangolja a 2015/2120 rendelet rendelkezéseinek értelmezését a nemzeti szabályozó hatóságok számára. Márpedig a 2016. évi BEREC-iránymutatások jogos bizalmat keltettek a Magyar Telekomban. Ezen iránymutatások alapján a Magyar Telekom nem volt képes előre látni azt a gyakorlatot, amelyet a Bíróság jelen ítélet 17. pontjában említett ítéletei szerint követni kellett volna, és amelynek az NMHH határozata megfelelt azt követően, hogy e gyakorlatot a 2022. évi BEREC-iránymutatások átvették.

27 Az említett bíróság megítélése szerint az a tény, hogy a Bíróság ítéleteit szükségszerűen követik a BEREC iránymutatásai, amelyeket viszont szükségszerűen követnek a nemzeti szabályozó hatóságok határozatai, és hogy e határozatok így módon a 2015/2120 rendelet rendelkezéseinek a Bíróság által elfogadott értelmezéséhez igazodnak, arra utal, hogy e folyamatot egy „szabályozási elem” fennállása jellemzi, amely nem tekinthető pusztán jogalkalmazásnak.

28 E körülmények között a Kúria úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) A [2018/1972 irányelv] 105. cikk (4) bekezdése szerinti uniós jog közvetlen előírásának tekinthető-e az Európai Bíróság ítélete, vagy olyan jogértelmezésnek, amely nem minősül a korábbi szabályozás megváltoztatásának [e] 105. cikk (4) bekezdése szempontjából?

2) A [2016. évi BEREC-iránymutatásokat] a perbeli kérdésben felváltó [2022. évi BEREC-iránymutatások] – különös figyelemmel a [2018/1972 irányelv] 10. cikk (2) bekezdésére és az [2018/1971] rendelet 4. cikk 4. bekezdésére – uniós jognak, illetve annak közvetlen előírásának, és ekként a szabályozás változásának tekinthető-e, amely alapot ad a [2018/1972 irányelv] 105. cikk (4) bekezdés kivételszabályának alkalmazására, vagy az csak olyan jogértelmezés – különösen ha Európai Bíróság ítéletét hajtja végre –, amely nem minősül a korábbi szabályozás változtatásának [e] 105. cikk (4) bekezdése szempontjából?

3) Amennyiben sem az Európai Bíróság ítélete, sem a BEREC 2022-es iránymutatása nem ad alapot a [2018/1972 irányelv] 105. cikk[ének] (4) bekezdése kivételszabályának alkalmazására, akkor a [2018/1972 irányelv] 105. cikk[e] (4) bekezdésében említett nemzeti jog közvetlen előírásának minősül-e az a nemzeti szabályozó hatóság által hozott határozat, amely az Európai Bíróság ítélete folytán megváltozott BEREC 2022-es iránymutatásán alapuló, a [2015/2120 rendelet] 3. cikk (3) bekezdésére vonatkozó megváltozott joggyakorlatot érvényesíti az elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtójával szemben olyan körülmények között, hogy a [2015/2120] rendelet e szabálya továbbra is azonos, a perbeli időszakban az nem változott?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

29 Kérdéseivel, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 2018/1972 irányelv 105. cikke (4) bekezdésének első albekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a végfelhasználót megilleti az elektronikus hírközlési szolgáltatóval kötött szerződés további díjaktól mentes felmondásának joga, ha az elektronikus hírközlési szolgáltató a szerződés módosítását annak érdekében javasolja, hogy azt összhangba hozza az Európai Unió Bírósága által előzetes döntéshozatali eljárásban elfogadott, az ilyen szerződés egyes vonatkozásait szabályozó uniós jogi rendelkezés értelmezésével, vagy az ezen ítélet alapján elfogadott BEREC-iránymutatásokkal, vagy a nemzeti szabályozó hatóság által e szolgáltatóval szemben hozott, az említett ítéletet és iránymutatásokat figyelembe vevő határozattal.

30 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szöveggörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi (1983. november 17-i Merck ítélet, 292/82, EU:C:1983:335, 12. pont; 2025. május 8-i Pielatak ítélet, C-410/23, EU:C:2025:325, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

31 A 2018/1972 irányelv 105. cikke (4) bekezdésének első albekezdése előírja, hogy a végfelhasználók számára biztosítani kell a jogot arra, hogy további díjaktól mentesen felmondják szerződésüket, amint a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtója által javasolt szerződéses feltételek módosításáról értesülnek, kivéve, ha a javasolt változások kizárólag a végfelhasználók javát szolgálják, vagy pusztán adminisztratív jellegűek, és nem érintik hátrányosan a végfelhasználót, vagy ha azokat uniós vagy nemzeti jog közvetlenül írja elő.

32 Ezen irányelv (275) preambulumbekkezdése szerint a szerződéses feltételek szolgáltató általi módosítása ezért fel kell, hogy jogosítsa a végfelhasználót a szerződés további díjaktól mentes felmondására, kivéve, ha önmagában véve minden egyes módosítás a végfelhasználó javát szolgálja, vagy a módosítások pusztán adminisztratív jellegűek – mint például amilyen a szolgáltató címének a megváltozása – és nincsenek kedvezőtlen hatással a végfelhasználóra nézve, illetve ha a módosításokat kifejezetten a jogszabályokban vagy a szabályozásban bekövetkező módosítások teszik szükségessé.

33 Az említett irányelv 105. cikke (4) bekezdése első albekezdésének és e preambulumbekkezdésnek az együttes olvasatából kitűnik, hogy e 105. cikk (4) bekezdése első albekezdésének utolsó tagmondatában foglalt harmadik kivétel – a szolgáltató által javasolt szerződéses feltétel módosítás esetén – kizárólag abban az esetben alkalmazandó, ha e feltételek módosítását közvetlenül és kifejezetten uniós vagy hatálybalépése, vagy módosítása írja elő.

34 A 2018/1972 irányelv 105. cikke (4) bekezdése első albekezdésének általános rendszere és ezen irányelv célja megerősíti ezt az értelmezést.

35 E 105. cikk (4) bekezdésének első albekezdése ugyanis olyan általános szabályt állapít meg, amely szerint, ha a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatást nyújtó szolgáltató a szerződéses feltételek módosítását javasolja, a végfelhasználót megilleti a

szerződés további díjaktól mentes felmondásának joga. Ezen általános szabály alól három kivétel van, amelyeket szigorúan kell értelmezni.

36 E kivételek szigorú értelmezése összhangban áll a 2018/1972 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének d) pontjában meghatározott azon általános célkitűzéssel, amely a végfelhasználók egységesen magas szintű védelmének biztosítására irányul. Így ezen irányelv 105. cikke (4) bekezdésének első albekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben foglalt harmadik kivétel alkalmazásához szükséges, hogy a szerződéses feltételek érintett szolgáltató által javasolt módosítását közvetlenül és kifejezetten a vonatkozó jogalkotási vagy szabályozási keret képező uniós vagy nemzeti jogban bekövetkezett változás írja elő.

37 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság kérdései először is arra irányulnak, hogy az Európai Unió Bírósága által előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítélet a jelen ítélet előző pontja értelmében az uniós jogban bekövetkezett változásnak tekinthető-e.

38 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az az értelmezés, amelyet az Európai Unió Bírósága az EUMSZ 267. cikk által ráruházott hatáskörének gyakorlása során az uniós jog valamely szabályáról kifejt, szükség esetén megmagyarázza és pontosítja e szabály jelentését és terjedelmét, amely szerint azt a hatálybalépésének időpontjától kezdve értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna. Más szóval valamely előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítélet nem konstitutív, hanem tisztán deklaratív jellegű, következésképpen annak hatásai főszabály szerint az értelmezett szabály hatálybalépésének napjára visszamenőleg érvényesülnek (2008. február 12-i *Kempter* ítélet, C-2/06, EU:C:2008:78, 35. pont; 2015. január 28-i *Starjakob* ítélet, C-417/13, EU:C:2015:38, 63. pont; 2022. március 10-i *Grossmania* ítélet, C-177/20, EU:C:2022:175, 41. pont).

39 Ebből következik, hogy az így értelmezett szabályt főszabály szerint a közigazgatási hatóság a hatáskörének gyakorlása során és a nemzeti bíróság köteles alkalmazni, még az értelmezés iránti kérelemről határozó ítélet kihirdetését megelőzően keletkezett és fennálló jogviszonyokra is (lásd ebben az értelemben: 2008. február 12-i *Kempter* ítélet, C-2/06, EU:C:2008:78, 36. pont; 2020. május 14-i *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* ítélet, C-924/19 PPU és C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 186. pont; 2023. március 16-i *Towercast* ítélet, C-449/21, EU:C:2023:207, 56. pont; 2023. április 20-i *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato [Ginosa település önkormányzata]* ítélet, C-348/22, EU:C:2023:301, 73. pont).

40 E körülmények között a Bíróság által előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítélet, amely többek között a 2015/2120 rendelet 3. cikke (3) bekezdésének értelmezésére vonatkozik – mint például a 2020. szeptember 15-i *Telenor Magyarország* ítélet (C-807/18 és C-39/19, EU:C:2020:708), a 2021. szeptember 2-i *Vodafone* ítélet (C-854/19, EU:C:2021:675), a 2021. szeptember 2-i *Vodafone* ítélet (C-5/20, EU:C:2021:676) és a 2021. szeptember 2-i *Telekom Deutschland* ítélet (C-34/20, EU:C:2021:677) – nem minősül az uniós jog jogalkotási vagy szabályozási aktusa módosításának, amely közvetlenül kötelezhetné az elektronikus hírközlési szolgáltatót az általa a végfelhasználókkal kötött előfizetői szerződések feltételeinek módosítására.

41 Másodsor, ami a BEREC iránymutatásait illeti, meg kell állapítani, hogy azok nem minősülnek az uniós jog jogalkotási vagy szabályozási aktusának, sem az ilyen aktusok módosításának.

42 Kétségtelen, hogy a 2018/1971 rendelet 4. cikkének (4) bekezdése értelmében a nemzeti szabályozó hatóságok és a Bizottság „a lehető legteljesebb mértékben figyelembe kell, hogy vegyenek minden, a BEREC által elfogadott iránymutatást, véleményt, ajánlást, közös álláspontot és bevált gyakorlatot”. Hasonlóképpen, a 2018/1972 irányelv 10. cikkének (2) bekezdése értelmében a tagállamok biztosítják, hogy a nemzeti szabályozó hatóságok „a lehető legteljesebb mértékben figyelembe vegyék a BEREC által kiadott iránymutatásokat, véleményeket, ajánlásokat, közös álláspontokat, bevált gyakorlatokat és módszertani leírásokat, amikor elfogadják nemzeti piacokra vonatkozó határozataikat”.

43 Ezek az aktusok azonban jogilag nem kötelező erejűek, és nem tartoznak az elektronikus hírközlés területén az uniós szabályozás megalkotására irányuló eljárás keretébe. A BEREC egyetlen feladata, hogy fórumként járjon el a nemzeti szabályozó hatóságok, valamint a nemzeti szabályozó hatóságok és a Bizottság közötti együttműködés során, amelynek célja az elektronikus hírközlés szabályozási kerete koherens végrehajtásának biztosítása, amint az a 2018/1971 rendelet (5) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (2) bekezdéséből kitűnik (2023. január 17-i *Spanyolország kontra Bizottság* ítélet, C-632/20 P, EU:C:2023:28, 85. pont).

44 Ebből következik, hogy a BEREC iránymutatásai – így különösen a 2022. évi BEREC-iránymutatások, amelyek a 2016. évi iránymutatásokkal ellentétben megállapítják, hogy a 2015/2120 rendelet 3. cikkének (3) bekezdése nem teszi lehetővé az úgynevezett „nullás díjszabású” tarifaopciókat – nem minősülhetnek úgy, mint amelyek a 2018/1972 irányelv 105. cikke (4) bekezdésének első albekezdése értelmében közvetlenül kötelezhetné az elektronikus hírközlési szolgáltatót a szerződéses feltételek módosítására.

45 Harmadszor, ami azt a kérdést illeti, hogy ugyanakkor ez a helyzet áll-e fenn a nemzeti szabályozó hatóság által elfogadott határozat esetében, meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében a kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy az alapeljárás olyan határozatra vonatkozik, amelyet az NMHH elnöke hatósági felügyeleti jogkörében hozott annak érdekében, hogy címzettje, a Magyar Telekom elektronikus hírközlési szolgáltató megfeleljen a 2015/2120 rendelet 3. cikkének (3) bekezdéséből eredő, a Bíróság által értelmezett kötelezettségeknek.

46 Márpedig az ilyen határozat nem rendelkezik normatív jelleggel, mivel a nemzeti szabályozó hatóság annak meghozatalakor az elektronikus hírközlésre vonatkozó uniós szabályozás részét képező e rendelkezést csupán egyedi esetre vonatkozóan értelmezi és alkalmazza.

47 Ebből következik, hogy a nemzeti szabályozó hatóság által hatósági felügyeleti jogkörében az elektronikus hírközlési szolgáltatóval szemben hozott olyan határozat, amelynek célja, hogy e szolgáltató megfeleljen az elektronikus hírközlés területére vonatkozó uniós szabályozás részét képező rendelkezésből eredő kötelezettségeinek, nem minősül

olyan határozatnak, amely a 2018/1972 irányelv 105. cikke (4) bekezdésének első albekezdése értelmében közvetlenül kötelezi e szolgáltatót a szerződéses feltételek módosítására.

48 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 288. cikk második bekezdése értelmében a rendelet „teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó minden tagállamban”, és hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében e rendelkezés szerint és a rendeletek jellegéből, valamint az uniós jogforrások rendszerében betöltött szerepükből fakadóan a rendeletek előírásainak főszabály szerint közvetlen hatályuk van a nemzeti jogrendszerekben, anélkül hogy szükség lenne arra, hogy a nemzeti hatóságok végrehajtási intézkedéseket fogadjanak el (2024. január 16-i Österreichische Datenschutzbehörde ítélet, C-33/22, EU:C:2024:46, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

49 Igaz, hogy valamely rendelet egyes rendelkezéseinek végrehajtása érdekében szükséges lehet végrehajtási intézkedések elfogadása a tagállamok által (2021. június 15-i Facebook Ireland és társai ítélet, C-645/19, EU:C:2021:483, 110. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ugyanakkor a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében nem tesz említést ilyen nemzeti végrehajtási intézkedésekről, és végső soron a 2015/2120 rendelet 3. cikkének (3) bekezdéséből nem tűnik ki, hogy e rendelkezés végrehajtásához ilyen nemzeti végrehajtási intézkedések elfogadására lenne szükség.

50 A fenti megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 2018/1972 irányelv 105. cikke (4) bekezdésének első albekezdését úgy kell értelmezni, hogy a végfelhasználót megilleti az elektronikus hírközlési szolgáltatóval kötött szerződés további díjaktól mentes felmondásának joga, ha az elektronikus hírközlési szolgáltató a szerződés módosítását annak érdekében javasolja, hogy azt összhangba hozza az Európai Unió Bírósága által előzetes döntéshozatali eljárásban elfogadott, az ilyen szerződés egyes vonatkozásait szabályozó uniós jogi rendelkezés értelmezésével, vagy az ezen ítélet alapján elfogadott BEREC-iránymutatásokkal, vagy a nemzeti szabályozó hatóság által e szolgáltatóval szemben hozott, az említett ítéletet és iránymutatásokat figyelembe vevő határozattal.

III.

C-521/24 - Aptiv Services Hungary ügyben 2026. március 12-én hozott ítélet

A 2010. július 13-i 2010/45/EU tanácsi irányelvvel módosított, a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 168. cikkének c) pontját, 178. cikkének c) pontját, valamint 179., 180. és 182. cikkét az adósemlenség, az arányosság és a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni: azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, valamint közigazgatási gyakorlat, amelyek értelmében a Közösségen belüli termékbeszerzésekre vonatkozó hozzáadottérték-adó levonását azzal az indokkal tagadják meg, hogy az adóalany abban az adómegállapítási időszakban gyakorolta adólevonási jogát, amelynek során ténylegesen megkapta az e jog

gyakorlásához szükséges számlákat, és amely későbbi volt, mint az az időszak, amelynek során e beszerzéseket teljesítették, jöllehet ezen adóalany e jogát jóhiszeműen és az elévülési időn belül gyakorolta.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2010. július 13-i 2010/45/EU tanácsi irányelvvel (HL 2010. L 189., 1. o.) módosított, a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL 2006. L 347., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 335., 60. o.; HL 2015. L 323., 31. o.; a továbbiakban: héairányelv) 168. cikke c) pontjának, 178. cikke c) és d) pontjának, valamint 179–182. cikkének az adósemlenség, az arányosság és a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben történő értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az Aptiv Services Hungary Kft. (a továbbiakban: Aptiv), egy magyar jog szerinti társaság, és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (Magyarország) (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság) között, Közösségen belüli termékbeszerzésekre vonatkozó számlák után előzetesen fizetendő hozzáadottérték-adó (héta) levonásához való jog megtagadása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

21 Az Aptivnál a 2020. november 1. és 2021. december 31. közötti időszakra vonatkozóan általános forgalmi adó adónemben adóellenőrzést folytattak le.

22 Az ellenőrzést követő határozatában a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Vas Megyei Adó- és Vámigazgatósága (Magyarország) megállapította, hogy a 2021 júliusa és szeptembere közötti időszakra vonatkozó héabevallásaiban az Aptiv levonta a 2016 és 2018 között teljesített Közösségen belüli termékbeszerzésekre vonatkozó héát.

23 Ezen igazgatóság tehát megtagadta az Aptiv által e beszerzések címén igényelt levonást, és megállapította, hogy e társaságnak következképpen adótorozást kell megfizetnie, amely lényegében azon héa összegének felel meg, amelynek levonását megtagadták.

24 A másodfokú adóhatóság, amelyhez az említett igazgatóság határozatával szemben fellebbezést nyújtottak be, helybenhagyta e határozatot, lényegében megállapítva, hogy az Aptiv a 2016 és 2018 között teljesített Közösségen belüli termékbeszerzéseket illetően csak az ezen évekre vonatkozóan benyújtott bevallások önellenőrzésével gyakorolhatta volna héalevonási jogát.

25 Márpedig, e hatóság úgy ítélte meg, hogy a 2016. év, illetve a 2017. év része vonatkozásában önellenőrzésre már nem kerülhet sor, mivel az ilyen önellenőrzés elvégzésére a nemzeti szabályozásban előírt határidő lejárt.

26 Ezenkívül elutasította az Aptiv arra irányuló kérelmét, hogy az Afa tv. 257/J. §-a alapján különös héa-visszatérítési eljárást indítson.

27 Az Aptiv keresetet nyújtott be a másodfokú adóhatóság határozatával szemben a Győri Törvényszékhez (Magyarország), amely a kérdést előterjesztő bíróság. E társaság lényegében arra hivatkozott, hogy a héalevonási jog anyagi jogi feltételei teljesültek, és hogy az a tény, hogy bizonyos alaki

követelmények nem teljesültek, nem foszthatja meg őt e jogtól. Az említett társaság hangsúlyozta, hogy az a tény, hogy a lényegében 2016 és 2018 között teljesített Közösségen belüli termékbeszerzéseket terhelő levonható héát a 2021 júliusa és szeptembere közötti időszakra vonatkozó héabevallásokban tüntették fel, annak tudható be, hogy az értékesítők késedelmesen bocsátották rendelkezésre a szóban forgó számlákat, és e számlákat késedelmesen rögzítették a számviteli nyilvántartásában. Az említett számlák hiányában ugyanis az Aptiv számára lehetetlen volt, hogy gyakorolja adólevonási jogát az azon időszakra vonatkozó héabevallásokban, amelynek során e beszerzéseket teljesítették.

28 A másodfokú adóhatóság az Aptiv keresetének elutasítását kérte. Hangsúlyozta, hogy amennyiben az adóalany késedelmesen kapja meg a Közösségen belüli termékbeszerzésekre vonatkozó héa levonásához való jog gyakorlásához szükséges számlákat, e levonást nem végezheti el az azon időszakra vonatkozó héabevallásban, amelynek során e számlákat megkapta. Ilyen körülmények között az adóalany az elévülési idő leteltéig csak önellenőrzés iránti kérelmet nyújthat be arra az időszakra vonatkozóan, amelynek során e beszerzéseket teljesítették.

29 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a másodfokú adóhatóság határozata ellentétes az uniós joggal.

30 E tekintetben e bíróság megjegyzi, hogy a 2018. április 26-i Zabrus Siret ítéletből (C-81/17, EU:C:2018:283) és a 2021. március 18-iA. (Az adólevonási jog gyakorlása) ítéletből (C-895/19, EU:C:2021:216) lényegében kitűnik, hogy az adósemlegesség elvének megfelelően lehetővé kell tenni az előzetesen megfizetett héa levonását, ha a levonási jog anyagi jogi feltételei teljesülnek, még ha az érintett adóalany egyes alaki követelményeknek nem is tett eleget. Így, amennyiben az adóhatóság rendelkezik az annak megállapításához szükséges adatokkal, hogy e feltételek teljesülnek-e, az adóalany az ezen adó levonásához való joga tekintetében nem írhat elő olyan további feltételeket, amelyek hatására e jog gyakorlásának – mint például az önellenőrzés alkalmazásának – a lehetősége elenyészik.

31 E körülmények között az említett bíróság lényegében úgy véli, hogy ellentétes az uniós joggal az olyan nemzeti szabályozás, amely abban az esetben, ha az értékesítők késedelmesen bocsátják rendelkezésre a Közösségen belüli termékbeszerzésekre vonatkozó héa levonásához való jog gyakorlásához szükséges számlákat, nem teszi lehetővé e jog gyakorlását az azon időszakra vonatkozó héabevallások keretében, amelynek során e számlákat megkapták, mivel ilyen esetben az adóalany önellenőrzést végezhet az azon időszakra vonatkozó bevallások tekintetében, amelynek során e beszerzéseket teljesítették.

32 Végül a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy a jelen ügyben az a héalevonási jog, amellyel az Aptiv rendelkezett, nem évült el a nemzeti szabályozás értelmében.

33 E körülmények között a Győri Törvényszék úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

„A [h]éa[irányelv 168. cikk c) pontját, 178. cikk c–d) pontjait, [179–182]. cikkét, az adósemlegesség elvét, az arányosság elvét és a tényleges érvényesülés elvét akként kell-e értelmezni, miszerint azokkal összhangban [áll] az a tagállami szabályozás és gyakorlat, amely a közösségen belüli termékbeszerzések után megfizetett áfa levonását azért tagadja meg és lehetetleníti el végleges jelleggel (önellenőrzés benyújtásának lehetetlensége és különös adóvisszatérítési eljárás iránti kérelem elutasítása), mert az adózó nem a fizetendő adó megállapításával azonos adómegállapítási időszakban – de még elévülési időn belül – gyakorolta levonási jogát adminisztratív okok miatt, s a tagállami adóhatóság a korábbi ellenőrzései során nem kifogásolta az adózó ezen gyakorlatát?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Az elfogadhatóságról

34 A magyar kormány arra hivatkozik, hogy az alapügy eldöntéséhez nem szükséges választ adni az előterjesztett egyetlen kérdésre, és hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő ténybeli és jogi elemek nem teszik lehetővé a másodfokú adóhatóság határozatának jogszerűségéről való határozathozatalt.

35 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikkel bevezetett előzetes döntéshozatali eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén a Bíróság megadja számukra az uniós jog értelmezéséhez azokat a támpontokat, amelyek az általuk eldöntendő jogvitában meghozandó ítélethez szükségesek. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, amelyet immár a Bíróság eljárási szabályzata 94. cikkének a) és b) pontja is tükröz, az uniós jognak a nemzeti bíróság számára hasznos értelmezése megköveteli, hogy a nemzeti bíróság meghatározza az általa előterjesztett kérdések ténybeli és jogszabályi hátterét, vagy legalábbis kifejtsen azokat a ténybeli körülményeket, amelyeken e kérdések alapulnak. Ezenfelül az eljárási szabályzat 94. cikkének c) pontja értelmében nélkülözhetetlen, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat tartalmazza azon okok ismertetését, amelyek miatt az előterjesztő bíróságban kérdés merült fel egyes uniós jogi rendelkezések értelmezésére vagy érvényességére vonatkozóan, valamint azt a kapcsolatot, amelyet az említett bíróság e rendelkezések és az alapeljárásban alkalmazandó nemzeti szabályozás között felállít (2023. december 21-i Royal Antwerp Football Club ítélet, C-680/21, EU:C:2023:1010, 31. pont).

36 Másfelől az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szolgáltatott információknak nemcsak azt kell lehetővé tenniük, hogy a Bíróság hasznos választ adhasson, hanem azt is, hogy a tagállamok kormányai, valamint az egyéb érdekelt felek az Európai Unió Bíróság alapokmánya 23. cikkének megfelelően benyújthassák észrevételeiket (2023. december 21-i Royal Antwerp Football Club ítélet, C-680/21, EU:C:2023:1010, 32. pont).

37 A jelen ügyben a magyar kormány állításával ellentétben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem megfelel a jelen ítélet előző két pontjában felidézett követelményeknek. Meg kell ugyanis állapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kellő részletességgel mutatja be azt a ténybeli és jogszabályi

hátteret, amelybe a Bíróság elé terjesztett kérdés illeszkedik. Ezenkívül e határozat világosan kifejti azokat a ténybeli és jogi indokokat, amelyek alapján a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélte meg, hogy szükséges volt e kérdés előterjesztése.

38 Másfelől az Aptiv, a magyar kormány és az Európai Bizottság által a Bíróság elé terjesztett írásbeli észrevételek tartalma rávilágít arra, hogy ezen észrevételek megfogalmazóinak, köztük e kormánynak, egyáltalán nem okozott nehézséget az előterjesztő bíróság által benyújtott kérdés ténybeli és jogi hátterének, az annak alapjául szolgáló ténybeli megállapítások jelentésének és terjedelmének, továbbá azon indokoknak a megértése, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróság szükségesnek ítélte e kérdés előterjesztését, valamint végső soron az sem, hogy e kérdéssel kapcsolatban teljeskörűen és érdemben állást foglaljanak.

39 Ennélfogva az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az ügy érdeméről

40 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkkel bevezetett együttműködés keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében a Bíróságnak adott esetben át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket. E tekintetben neki kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége, és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján meghatározni az említett jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a jogvita tárgyára figyelemmel szükséges (2025. október 23-i Zlakov ítélet, C-744/23, EU:C:2025:816, 17. pont).

41 A jelen ügyben mindenekelőtt úgy tűnik, hogy az Aptiv csak 2021-ben kapta meg az értékesítőitől a 2016 és 2018 között teljesített Közösségen belüli termékbeszerzésekre vonatkozó héalevonási jogának gyakorlásához szükséges számlákat, így e jogot első alkalommal csak az azon időszak tekintetében benyújtott héabevallások keretében érvényesíthette, amelynek során e számlákat ténylegesen megkapta és rögzítette a számviteli nyilvántartásában.

42 Továbbá az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az derül ki, hogy úgy tűnik, az Aptiv jóhiszeműen járt el. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis kifejezetten hangsúlyozza, hogy a másodfokú adóhatóság nem állapította meg adócsalás fennállását, és hogy a jelen ügyben az állami költségvetést nem érte sérelem az Aptiv magatartása miatt.

43 Ezenkívül e bíróság hangsúlyozza, hogy a héalevonási jog érvényesítésére vonatkozó elévülési idő a nemzeti szabályozás értelmében még nem telt el abban az időpontban, amikor az Aptiv e jogot gyakorolta.

44 Végül az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárás nem olyan helyzetre vonatkozik, amely a héairányelv 178. cikke d) pontjának hatálya alá tartozhat, mivel az alapeljárás kizárólag Közösségen belüli termékbeszerzésekre vonatkozik, nem pedig annak minősülő ügyletekre, és nem is olyan helyzetre utal, amely ezen irányelv 181. cikkének hatálya alá tartozhat, amely cikk arra vonatkozik, ha a héalevonást az említett irányelv követelményeinek megfelelő számla hiányában kérték. E körülmények között a héairányelv 178. cikkének d)

pontja és 181. cikke nem releváns az előterjesztett kérdés megválaszolása szempontjából.

45 E körülmények között az előterjesztett kérdést úgy kell érteni, mint amely annak meghatározását kéri a Bíróságtól, hogy a héairányelv 168. cikkének c) pontját, 178. cikkének c) pontját, valamint 179., 180. és 182. cikkét az adósemlegesség, az arányosság és a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, valamint közigazgatási gyakorlat, amelyek értelmében a Közösségen belüli termékbeszerzésekre vonatkozó héa levonását azzal az indokkal tagadják meg, hogy az adóalany abban az adómegállapítási időszakban gyakorolta adólevonási jogát, amelynek során ténylegesen megkapta az e jog gyakorlásához szükséges számlákat, és amely későbbi volt, mint az az időszak, amelynek során e beszerzéseket teljesítették, jöllehet ezen adóalany e jogát jóhiszeműen és az említett jog érvényesítésére a nemzeti szabályozásban előírt elévülési időn belül gyakorolta.

46 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a Közösségen belüli beszerzések esetében a fordított adózási eljárás alapján nem kerül sor héafizetésre a termék beszerzője és értékesítője között, mivel a beszerző köteles az általa teljesített Közösségen belüli beszerzések után az előzetesen felszámított héa megfizetésére, egyúttal főszabály szerint levonhatja ugyanezt az adót oly módon, hogy semmiféle fizetési kötelezettsége nem keletkezik az adóhatóság felé (2021. március 18-i A. [Az adólevonási jog gyakorlása] ítélet, C-895/19, EU:C:2021:216, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az adóalanyok azon joga, hogy az általuk fizetendő héából levonják az általuk beszerzett árukat és igénybe vett szolgáltatásokat terhelő előzetesen fizetendő vagy megfizetett héát, az uniós szabályozás által bevezetett közös héarendszer egyik alapelvét képezi. Amint azt a Bíróság több alkalommal hangsúlyozta, e jog a héa mechanizmusának szerves részét képezi, és főszabály szerint nem korlátozható (2021. március 18-i A. [Az adólevonási jog gyakorlása] ítélet, C-895/19, EU:C:2021:216, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

48 Az adólevonási rendszer arra irányul, hogy a vállalkozót teljes egészében mentesítse a gazdasági tevékenysége kapcsán fizetendő vagy megfizetett héa terhe alól. A közös héarendszer következképpen az összes gazdasági tevékenység adóterhét illetően biztosítja a semlegességet – bármi legyen is e tevékenységek célja vagy eredménye –, feltéve hogy az említett tevékenységek főszabály szerint maguk is héakötelesek (2021. március 18-i A. [Az adólevonási jog gyakorlása] ítélet, C-895/19, EU:C:2021:216, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

49 A héairányelv 167. cikke értelmében az adólevonási jog abban az időpontban keletkezik, amikor a levonható adó megfizetési kötelezettsége keletkezik. Ezen irányelv 69. cikke szerint a Közösségen belüli termékbeszerzés tekintetében a héafizetési kötelezettség a számla kibocsátásakor, vagy – amennyiben addig az időpontig nem bocsátottak ki számlát – az említett irányelv 222. cikkének első bekezdésében említett határidő lejártakor keletkezik (2021. március 18-i A. [Az adólevonási jog gyakorlása] ítélet, C-895/19, EU:C:2021:216, 34. pont).

50 Ezenkívül a héalevonási jog feltétele a héairányelvben előírt anyagi jogi és alaki feltételek tiszteletben tartása (2021. március 18-i A. [Az adólevonási jog gyakorlása] ítélet, C-895/19, EU:C:2021:216, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

51 A Közösségen belüli termékbeszerzés után az ezen irányelv 2. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja alapján fizetendő héa levonásához való jog keletkezésének érdemi feltételeit az irányelv 168. cikkének c) pontja sorolja fel. E feltételek megkövetelik, hogy e beszerzéseket valamely adóalany teljesítse, az említett beszerzések utáni héa megfizetésére is kötelezett legyen, és hogy a szóban forgó termékeket adóköteles tevékenységéhez használja fel (2021. március 18-i A. [Az adólevonási jog gyakorlása] ítélet, C-895/19, EU:C:2021:216, 36. pont).

52 A héalevonási joghoz kapcsolódó alaki követelmények, mint a nyilvántartás vezetésére, a számlázásra és a bevallásra vonatkozó kötelezettségek, ezzel szemben e jog gyakorlásának módjait és ellenőrzését, továbbá a héarendszer megfelelő működését szabályozzák (2021. március 18-i A. [Az adólevonási jog gyakorlása] ítélet, C-895/19, EU:C:2021:216, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

53 A Közösségen belüli beszerzés után fizetendő héát illetően a héairányelv 178. cikkének c) pontjából kitűnik, hogy az adólevonási jog gyakorlásának az a feltétele, hogy az adóalany az ezen irányelv 250. cikkében előírt héabevallásban minden olyan adatot szerepeltessen, amely szükséges a beszerzései után fizetendő héa összegének megállapításához, és hogy rendelkezzen az említett irányelv XI. címe 3. fejezetének 3–5. szakaszában foglalt rendelkezéseknek megfelelően kiállított számlával (2021. március 18-i A. [Az adólevonási jog gyakorlása] ítélet, C-895/19, EU:C:2021:216, 38. pont). Márpedig egy olyan számla birtoklása, amely tartalmazza a héairányelv 226. cikkében előírt elemeket, a héalevonáshoz való jog alaki, és nem anyagi jogi feltételének minősül (2016. szeptember 15-i Senatex ítélet, C-518/14, EU:C:2016:691, 38. pont).

54 Ezenkívül a héairányelv 179. cikkének első bekezdése szerint az adó levonását összesítve kell elvégezni úgy, hogy az adott adómegállapítási időszakban fizetendő összes adó összegéből le kell vonni azt a héaösszeget, „amelyre nézve ugyanazon időszak alatt keletkezett adólevonási [jog], amelyet a 178. cikk értelmében [gyakorolnak]” (2021. március 18-i A. [Az adólevonási jog gyakorlása] ítélet, C-895/19, EU:C:2021:216, 39. pont).

55 A Bíróság ezenkívül pontosította, hogy bár a héairányelv 167. cikke értelmében a héalevonási jog az adófizetési kötelezettség keletkezésének az időpontjában keletkezik, ezen irányelv 178. cikke értelmében az említett jog főszabály szerint csak attól az időponttól gyakorolható, amikor az adóalanynak számla van a birtokában (2018. március 21-i Volkswagen ítélet, C-533/16, EU:C:2018:204, 43. pont).

56 Ebből következik, hogy az adólevonási jogot főszabály szerint azon bevallási időszak vonatkozásában kell gyakorolni, amelynek során a jelen ítélet 54. és 55. pontjában említett két együttes feltétel, vagyis a héalevonási jog keletkezése és a releváns számlák adóalany általi birtoklása teljesül (lásd ebben az értelemben: 2004. április 29-i Terra Baubedarf-Handel

ítélet, C-152/02, EU:C:2004:268, 38. pont; 2021. március 18-i A. [Az adólevonási jog gyakorlása] ítélet, C-895/19, EU:C:2021:216, 40. pont).

57 Ezenkívül, amint az a héairányelv 180. és 182. cikkéből kitűnik, az adólevonási jog gyakorlása akkor is megengedhető, ha arra nem abban az adómegállapítási időszakban került sor, amelynek során e jog keletkezett, feltéve hogy a nemzeti szabályozásban előírt feltételeket és eljárásokat betartják (2021. március 18-i A. [Az adólevonási jog gyakorlása] ítélet, C-895/19, EU:C:2021:216, 42. pont).

58 A jelen ügyben – és a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatok függvényében – megállapítható, hogy a héalevonási jogot megalapozó anyagi jogi és alaki feltételek együttesen csak 2021-ben teljesültek, mivel az Aptiv csak ebben az évben rendelkezett a 2016 és 2018 között teljesített Közösségen belüli termékbeszerzésekre vonatkozó héa levonásához való jog gyakorlásához szükséges számlákkal, így e jogot nem tudta gyakorolni az ezen utóbbi időszakokra vonatkozó héabevallások útján.

59 Mindazonáltal az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás szerint, ha az adóalany késedelmesen kapja meg a Közösségen belüli termékbeszerzésekre vonatkozó héa levonásához való jog gyakorlásához szükséges számlákat, e levonást nem végezheti el az azon időszakokra vonatkozó héabevallásban, amelynek során e számlákat megkapta.

60 Ilyen körülmények között, szintén az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás szerint, az adóalany mindaddig, amíg az elévülési idő el nem telik, önellenőrzés iránti kérelmet nyújthat be annak érdekében, hogy az adómegállapítási időszakban fizetendő héa teljes összegét csökkentse minden olyan levonható előzetesen felszámított adó összegével, amely e beszerzések teljesítésének időszaka alatt vagy azt megelőzően – de nem az ezen adómegállapítási időszakot magában foglaló naptári évet megelőző egy naptári éven túl – keletkezett.

61 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy a héasemlegesség elve megköveteli, hogy az előzetesen felszámított héa levonása lehetséges legyen, ha az anyagi jogi követelmények teljesülnek, még ha egyes alaki követelményeknek nem is tesznek eleget az adóalanyok. Mivel az adóhatóság rendelkezik az annak megállapításához szükséges adatokkal, hogy az adóalany – mint a szóban forgó ügyletek címzettje – köteles-e héát fizetni, az adóalanyok a szóban forgó adó levonásához való joga tekintetében nem írhat elő olyan további feltételeket, amelyek hatására e jog gyakorlásának lehetősége elenyészik. Más lenne a helyzet, ha az ilyen alaki követelmények megsértése azzal járna, hogy nem lehetne bizonyítani az anyagi jogi követelményeknek való megfelelést (2021. március 18-i A. [A levonási jog gyakorlása] ítélet, C-895/19, EU:C:2021:216, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

62 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a Közösségen belüli termékbeszerzésekre vonatkozó héa levonásához való jog azon adómegállapítási időszakban történő gyakorlása, amelynek során az adóalany, jóhiszeműen és az alkalmazandó elévülési időn belül eljárva, ténylegesen megkapta az e jog gyakorlásához szükséges számlákat, a héairányelv – adósemlegesség elvével összefüggésben értelmezett – 168. cikke c) pontjával, 178. cikke c) pontjával és 179. cikkével összhangban állónak tűnik, még akkor is, ha ezen adómegállapítási időszak későbbi, mint az, amelynek

során e beszerzéseket teljesítették, és a héalevonási jog gyakorlására azon határidőn túl kerül sor, amelyen belül a nemzeti jog által előírt és a jelen ítélet 60. pontjában felidézett önellenőrzésre irányuló eljárás lefolytatható volt.

63 Nem lehet más következtetést levonni a Bíróság ítélezési gyakorlatából, amely szerint a tagállamok jobbiztonsági okokból előírhatnak olyan jogvesztő határidőt, amelynek lejártá a következménnyel jár, hogy szankcionálja azt a nem eléggé gondos adóalanyt, aki elmulasztotta az előzetesen felszámított hea levonását kérelmezni, és így elveszíti a hea levonásához való jogát, feltéve hogy e határidő tiszteletben tartja az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét (lásd ebben az értelemben: 2018. április 26-i Zabrus Siret ítélet, C-81/17, EU:C:2018:283, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).

64 A kérdést előterjesztő bíróság által említett tényleges érvényesülés elve ugyanis az állandó ítélezési gyakorlat szerint megköveteli, hogy a héalevonási jog gyakorlására vonatkozóan a nemzeti jogban előírt eljárási szabályok ne tegyék gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehezé e jog gyakorlását (lásd ebben az értelemben: 2012. július 19-i Littlewoods Retail és társai ítélet, C-591/10, EU:C:2012:478, 28. pont; 2022. február 24-i SC Cridar Cons ítélet, C-582/20, EU:C:2022:114, 42. pont).

65 Márpedig az olyan nemzeti szabályozás vagy közigazgatási gyakorlat, amely kizárólag azzal az indokkal tagadja meg a héalevonási jogot, hogy azt a Közösségen belüli termékbeszerzést követő adómegállapítási időszakban gyakorolták, gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehezé teheti e jog gyakorlását, ha az adóalany számára a korábbi adómegállapítási időszakokban lehetetlen volt, hogy gyakorolja az említett jogot, mivel akkor nem voltak a birtokában az ugyanezen jog gyakorlásához szükséges számlák.

66 Egyébiránt az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az Aptiv számára lehetetlen volt, hogy adólevonási jogát a nemzeti jog által előírt egyéb eljárási mechanizmusok keretében érvényesítse, mint például egyrészt a jelen ítélet 60. pontjában említett önellenőrzési eljárás, mivel abban az időpontban, amikor az Aptiv megkapta a szóban forgó számlákat, számára az ilyen önellenőrzés elvégzése határidőn túli volt, másrészt pedig a különös visszatérítési eljárás, amelynek kapcsán a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a másodfokú adóhatóság elutasította az Aptiv erre irányuló kérelmét.

67 E körülmények között meg kell állapítani, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely nem teszi lehetővé a jóhiszeműen és az elévülési időn belül eljáró adóalany számára, hogy a héalevonási jogát abban az adómegállapítási időszakban gyakorolja, amelyben ténylegesen megkapta az e jog gyakorlásához szükséges számlákat, gyakorlatilag lehetetlenné vagy legalábbis rendkívül nehezé teszi e jog gyakorlását, így sérül a tényleges érvényesülés elve.

68 Ami a kérdést előterjesztő bíróság által szintén említett arányosság elvét illeti, emlékeztetni kell többek között arra, hogy a héairányelv 273. cikke értelmében a tagállamok megállapíthatnak más kötelezettségeket is, amelyeket szükségesnek ítélnék a hea pontos behajtása és az adócsalás megakadályozása érdekében. Az adócsalás, adókikerülés, illetve az esetleges visszaélések elleni küzdelem ugyanis olyan célkitűzést képez, amelyet ezen irányelv elismer és támogat. Ugyanakkor azok az

intézkedések, amelyeket a tagállamok ezen irányelv 273. cikke értelmében elfogadhatnak, nem haladhatják meg az e célkitűzések megvalósításához szükséges mértéket. Azok tehát nem alkalmazhatók oly módon, hogy szisztematikusan megkérdőjelezzék a hea levonásához való jogot, és ezáltal a hea semlegességét (2018. március 21-i Volkswagen ítélet, C-533/16, EU:C:2018:204, 48. pont).

69 Márpedig, még azt feltételezve is, hogy egy olyan nemzeti szabályozás vagy közigazgatási gyakorlat, amely nem teszi lehetővé az adóalany számára, hogy a héalevonási jogát abban az adómegállapítási időszakban gyakorolja, amelyben ténylegesen birtokában volt az e jog gyakorlásához szükséges számláknak, az adócsalás, az adókikerülés és az esetleges visszaélések elleni küzdelemre irányul, elegendő rámutatni arra, hogy a jelen ügyben – amint az a jelen ítélet 42. pontjából következik – úgy tűnik, hogy az Aptiv jóhiszeműen járt el, és a másodfokú adóhatóság nem állapította meg adócsalás fennállását.

70 E körülmények között az ilyen nemzeti szabályozás vagy közigazgatási gyakorlat alkalmasnak tűnik arra, hogy szisztematikusan megkérdőjelezze a héalevonási jog gyakorlását, és ennélfogva a hea semlegességét, még akkor is, ha az érintett adóalany jóhiszeműen és az alkalmazandó elévülési időn belül járt el.

71 A fenti megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a héairányelv 168. cikkének c) pontját, 178. cikkének c) pontját, valamint 179., 180. és 182. cikkét az adósemlegesség, az arányosság és a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, valamint közigazgatási gyakorlat, amelyek értelmében a Közösségen belüli termékbeszerzésekre vonatkozó hea levonását azzal az indokkal tagadják meg, hogy az adóalany abban az adómegállapítási időszakban gyakorolta adólevonási jogát, amelynek során ténylegesen megkapta az e jog gyakorlásához szükséges számlákat, és amely későbbi volt, mint az az időszak, amelynek során e beszerzéseket teljesítették, jöllehet ezen adóalany e jogát jóhiszeműen és az elévülési időn belül gyakorolta.

IV.

C-564/24 - Eisenberger Gerüstbau ügyben 2026. március 5-én hozott ítélet

1) A fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének 7. pontját

a következőképpen kell értelmezni:

az a tény, hogy a fogyasztót a közte és a kereskedő közötti szerződés megkötése előtt és során egy olyan, a fogyasztó által kiválasztott másik szakember segíti, aki a fogyasztó és a kereskedő közötti kapcsolatfelvételt kezdeményezte, és aki befolyást gyakorolt e szerződés tartalmának lényeges elemeire, nem releváns az említett szerződés és rendelkezés értelmében vett, „távollevők között kötött szerződésnek” minősítése szempontjából.

2) A 2011/83 irányelv 2. cikkének 7. pontját a következőképpen kell értelmezni: amennyiben az e rendelkezés értelmében vett „távollevők között kötött szerződésnek” nem minősíthető szerződés felei e szerződéshez kizárólag távközlő eszközök igénybevételével olyan kiegészítő szolgáltatásokra vonatkozó módosítást tesznek, amelyek az említett szerződésben előírt szolgáltatásokhoz képest másodlagos jelentőségűek, e kiegészítés az említett rendelkezés értelmében vett „távollevők között kötött szerződésnek” minősül, feltéve, hogy az ott előírt feltételek teljesülnek.

3) A 2011/83 irányelvet a következőképpen kell értelmezni: abban az esetben, ha a fogyasztó a távollevők között kötött szerződéstől az ezen irányelv 10. cikke (1) bekezdésének megfelelően meghosszabbított elállási időszak végén, olyan időpontban áll el, amikor az e szerződés tárgyát képező, az eredeti állapot visszaállítását lehetővé nem tévő jellegű szolgáltatásokat már teljesítették, a kereskedő érvényesen hivatkozhat arra, hogy e fogyasztó saját magatartása miatt gyakorolta visszaélészerűen az elállási jogot, ha a körülmények összességéből kiténik, hogy egyrészt az a tény, hogy a fogyasztó az elállási jogát gyakorolja, nem felel meg az említett irányelv által a fogyasztó tájékoztatására és a kereskedővel kötött ügyletek biztonságára vonatkozóan követett céloknak, másrészt pedig a fogyasztó magatartása arra irányul, hogy visszaélészerűen előnyt szerezzen a kereskedő kárára.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 304., 64. o.) 2. cikke 7. pontjának, 9. cikke (1) bekezdésének, 14. cikke (4) bekezdése a) pontjának és (5) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az Eisenberger Gerüstbau GmbH német jog hatálya alá tartozó vállalkozás és JK között állványzat rendelkezésre bocsátásáért és felállításáért e vállalkozás által kért munkadíj megfizetése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

20 Az Eisenberger Gerüstbau üzletszerűen ad bérebe állványzatokat, melyeket ő maga állít fel, majd szerel szét az ügyfelei részére. JK, aki (szövetségi) köztisztviselő Németországban, a tulajdonosa egy Berlinben található teleknek, amelyre egy többszintes társasház épült.

21 2020-ban JK úgy döntött, hogy e lakóépület felső szintjére ráépített két további emeletet, személyes lakhatás céljára, amelyek összesen négy lakóegységet foglalnak magukban. Ennek érdekében egy építész bízott meg a tervezéssel és a műszaki ellenőrzéssel, akinek a feladatai közé tartozott a szükséges szakipari munkákhoz kapcsolódó szolgáltatásjegyzékek összeállítása, a szakvállalkozások ajánlatainak beszerzése, majd szerződéstervezetek elkészítése révén a

szerződéskötésekben való közreműködés. E feladatok keretében ez az építész többek között eljuttatta az Eisenberger Gerüstbauhoz az állványzatok rendelkezésre bocsátására és felállítására vonatkozó ajánlattételhez szükséges dokumentációt, és felkérte, hogy annak alapján tegyen ajánlatot. E vállalkozás elfogadta a dokumentációt, a kapott szolgáltatásjegyzéket egységárrakkal látta el, feltüntette a becsült bruttó 45 663,18 EUR összegű teljes árat, majd 2020. április 24-én aláírta és visszaküldte az építésznek az említett dokumentációt.

22 Az építész az Eisenberger Gerüstbau választotta szakvállalkozásnak az állványzat rendelkezésre bocsátásával és felállításával kapcsolatos munkák elvégzésére. Ennek megfelelően elkészített egy szerződéstervezetet, amely a 2020. április 24-i ajánlaton alapult, és e tervezetet 2020. december 14-én e-mailben megküldte mindkét félnek, azaz az Eisenberger Gerüstbau és JK-nak. Az említett tervezet semmilyen utalást nem tartalmazott arra vonatkozóan, hogy JK jogosult elállni a szerződéstől. Az Eisenberger Gerüstbau 2020. december 14-én aláírta a szerződéstervezetet, anélkül, hogy azon módosított volna, és megküldte azt JK-nak. Ez utóbbi 2020. december 15-én szintén aláírta e tervezetet (a továbbiakban: a szóban forgó szerződés), és a mindkét fél által aláírt példányt postai úton megküldte az Eisenberger Gerüstbau-nak.

23 Az Eisenberger Gerüstbau 2021. január 20-án e-mailben a szóban forgó szerződéshez kapcsolódóan kiegészítő ajánlatot küldött JK-nak két további mozgatható platformra vonatkozóan, összesen bruttó 7730 EUR összegért, e berendezés összeszerelése, szétszerelése, négy héten keresztül üzemeltetése, valamint az ötödik héttől kezdve további heti bruttó 517,65 EUR összegű bérleti díj címén. JK aláírta ezt a kiegészítő ajánlatot, és 2021. január 22-én e-mailben visszaküldte az Eisenberger Gerüstbau részére. 2021 januárjában az Eisenberger Gerüstbau elkezdte felállítani az állványzatot.

24 2021. január 26-án az Eisenberger Gerüstbau a szóban forgó épületen tervezett építési munkák elvégzéséhez JK rendelkezésére bocsátotta az állványzatot. 2021 május végéig JK összesen 95 937,84 EUR összeget utalt át az Eisenberger Gerüstbau-nak, az utóbbi által kiállított részszámlák alapján.

25 2021. december 7-i levelében JK jelezte az Eisenberger Gerüstbau-nak, hogy visszavonja a szóban forgó szerződés, valamint a kiegészítő záradék megkötésére irányuló szándéknyilatkozatait, hogy megtagadja az e jogcímen történő további fizetések teljesítését, és követelte az átutalt részfizetések ezen összeg erejéig történő visszatérítését. 2021 decembere folyamán a JK által tervezett valamennyi olyan építési tevékenység befejeződött, amelyhez az állványozás elengedhetetlen volt. JK kérésére az állványzatot 2021. december 20-án lebontották.

26 Az Eisenberger Gerüstbau eljárást indított JK ellen a Landgericht Berlin (berlini regionális bíróság, Németország) előtt azon munkadíjak – azaz az állványzat telepítéséről szóló szerződés címén járó 101 000,25 euró összeg – megfizetése iránt, amelyeket álláspontja szerint a kereset benyújtásának időpontjában JK még nem fizetett meg a részére. Ezen eljárás keretében JK viszontkeresetet terjesztett elő a már átutalt 95 937,84 euró összegű részfizetések visszatérítése iránt.

27 A Landgericht Berlin (berlini regionális bíróság) 2023. május 19-i ítéletével elutasította a

keresetet, és teljes egészében helyt adott a viszontkeresetnek.

28 Az Eisenberger Gerüstbau fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben a Kammergericht Berlinhez (berlini regionális felsőbb bíróság, Németország), amely a kérdést előterjesztő bíróság.

29 E bíróság úgy véli, hogy a megtárgyalásban segédkező építész közreműködésével kötött, szóban forgó szerződés nem tartozik a BGB 312c. §-a (1) bekezdésének hatálya alá, amely a 2011/83 irányelv 2. cikkének 7. pontját ülteti át a német jogba.

30 E tekintetben az említett bíróság pontosítja, hogy kétségtelen, hogy e szerződés megkötéséig egyrészt az Eisenberger Gerüstbau, másrészt JK és az építész kizárólag távközlő eszközök útján, azaz postai úton vagy elektronikus levélben kommunikáltak. Ugyanakkor az a körülmény, hogy JK a szerződés előkészítése érdekében az építész – aki egy szakember – közreműködését vette igénybe, kizárja a BGB 312c. §-a szerinti védelem alkalmazását.

31 A BGB 312c. §-a előkészítő munkálatainak, valamint a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) ítélkezési gyakorlatának megfelelően e rendelkezés célja, amely szintén a 2011/83 irányelv (37) preambulumbekzdésére támaszkodik, azon fogyasztó védelme, aki a szerződés megkötése előtt nem tudja megvizsgálni a szóban forgó árut vagy szolgáltatást, és e tekintetben nem tud további tájékoztatáshoz jutni.

32 Márpedig nem áll fenn a fogyasztó tájékoztatásának hiánya olyan esetben, mint amely a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban van, amikor e fogyasztó egy olyan szakemberhez mint tárgyalást segítő közvetítőhöz fordul, aki a szerződés tárgyát képező szolgáltatásokat illetően kellő hozzáértéssel rendelkezik, és e fogyasztó rendelkezésére áll az e tekintetben esetlegesen felmerülő kérdések megválaszolása érdekében.

33 A fogyasztót semmi esetre sem illetné meg a szerződéstől való elállási jog, ha a tárgyalás során közvetítőként eljáró szakember meghatározza a szolgáltatás tárgyát, és csak bizonyos szerződési feltételek tisztázása érdekében lép kapcsolatba azzal a kereskedővel, aki a fogyasztóval kötött szerződés másik aláíró fele.

34 Ha a fogyasztónak nincs joga visszavonni a főszerződés megkötésére irányuló szándéknyilatkozatát, ez a jog az e szerződéshez kapcsolódó kiegészítő megállapodások vagy kiegészítő klauzulák tekintetében sem ismerhető el.

35 Abban az esetben, ha JK-nak a szóban forgó szerződéstől való elálláshoz való joga a jelen ügyben mégis elismerésre kerül, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az Eisenberger Gerüstbau nem jogosult díjazásra a nyújtott szolgáltatásért, és a BGB 357. §-ának (8) bekezdése, valamint a 2011/83 irányelv 14. cikke (4) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése alapján sem jogosult megtérítésre.

36 E bíróság úgy véli, hogy a jóhiszeműség követelményével ellentétesnek tekinthető az a tény, hogy a fogyasztó, aki olyan körülmények között, mint az alapügy körülményei, elállt a szerződéstől, megtagadja a térítés megfizetését azon kereskedő részére, akivel e szerződést kötötte.

37 Ugyanakkor, az említett bíróság ezen értékelés megfelelőségéről érdeklődik a 2023. május 17-i DC (A szerződés teljesítését követő elállás) ítéletben (C-97/22,

EU:C:2023:413), amelyben a Bíróság kimondta, hogy a 2011/83 irányelv 14. cikke (4) bekezdése a) pontjának i. alpontját és (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az mentesíti a fogyasztót minden olyan kötelezettsége alól, hogy megfizesse az üzlethelyiségen kívül kötött szerződés teljesítéseként nyújtott szolgáltatás ellenértékét, ha az érintett kereskedő nem közölte vele az ezen 14. cikk (4) bekezdése a) pontjának i. alpontjában szereplő információkat, és e fogyasztó az elállási jogát e szerződés teljesítését követően gyakorolta.

38 E körülmények között a Kammergericht Berlin (berlini regionális felsőbb bíróság, Németország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) A [2011/83 irányelv] 2. cikkének 7. pontja szerinti távollevők között kötött, a [2011/83 irányelv] 9. cikkének (1) bekezdésében foglalt elállási jogot magában foglaló szerződésnek minősül-e valamely szerződés akkor is, ha a fogyasztót a szerződéskötés előtt vagy a szerződéskötés során olyan [szakember] segíti, akit vagy amelyet a fogyasztó a szolgáltatótól függetlenül bízott meg?

2) Amennyiben a Bíróság igenlő választ ad az első kérdésre:

A [2011/83 irányelv] 2. cikkének 7. pontja szerinti távollevők között kötött, az [ezen] irányelv 9. cikkének (1) bekezdésében foglalt elállási jogot magában foglaló szerződésnek minősül-e valamely szerződés akkor is, ha teljesül az alábbiakban felsorolt további feltételek valamelyike?

a) A fogyasztót segítő [szakember] volt az, aki a fogyasztó és a szolgáltató közötti kapcsolatot kezdeményezte.

b) A fogyasztót segítő [szakember] a szerződéskötés előtt befolyást gyakorolt a szerződés tartalmának lényeges részeire (pl. a szolgáltatásjegyzék összeállítása vagy szerződéstervezet rendelkezésre bocsátása).

3) Ha a Bíróság álláspontja szerint az első kérdésben, a második kérdés a) vagy b) alpontjában említett esetekben a szerződés nem minősül távollevők között kötött szerződésnek, amelytől a fogyasztó elállhat: Ha a felek e szerződéskötést követően, és ismét kizárólag távközlő eszközök alkalmazásával a szolgáltatónak az első szerződéshez képest másodlagos jelentőségű, járulékos szolgáltatásaira vonatkozó további megállapodást kötnek:

Ez a kiegészítő megállapodás önmagában a [2011/83 irányelv] 2. cikkének 7. pontja szerinti távollevők között kötött, [ezen] irányelv 9. cikkének (1) bekezdésében foglalt elállási jogot magában foglaló szerződésnek minősül-e, vagy attól – az elsődleges szerződéshez hasonlóan, amelyet kiegészít – nem lehet elállni, mint egy távollevők között kötött szerződéstől?

4) Ha a fogyasztó azután gyakorolta az elállási jogát a távollevők között kötött, az elállási jogot magában foglaló szerződés esetén, miután a vele szerződő fél már nyújtott szolgáltatásokat:

Kötelezhető-e a fogyasztó a [2011/83 irányelv] 14. cikke (4) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése ellenére arra, hogy arányos mértékben megtérítse a szolgáltatónak a szolgáltatás értékét, ha az ettől eltérő eredmény az egyedi

eset összes körülménye fényében joggal való visszaélés vagy a jóhiszeműség követelményével ellentétes lenne?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első és a második kérdéstről

39 Első és második kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2011/83 irányelv 2. cikkének 7. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az említett szerződés e rendelkezés értelmében vett „távollevők között kötött szerződésnek” minősítése szempontjából releváns az a tény, hogy a fogyasztót az e fogyasztó és a kereskedő közötti szerződés megkötése előtt és során egy olyan, a fogyasztó által kiválasztott másik szakember segíti, aki a fogyasztó és a kereskedő közötti kapcsolatfelvételt kezdeményezte, és aki befolyást gyakorolt e szerződés tartalmának lényeges elemeire.

40 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az említett rendelkezés értelmében ahhoz, hogy valamely szerződést távollevők között kötött szerződésnek lehessen minősíteni, három feltételnek kell együttesen teljesülnie. Először is, e szerződést a 2011/83 irányelv 2. cikkének 1., illetve 2. pontjában szereplő fogalom meghatározások értelmében a fogyasztónak és a kereskedőnek kell megkötnie. Másodsor, azt távértékesítésre vagy táv-szolgáltatásnyújtásra szervezett rendszer keretében kell megkötni. Harmadsor, az említett szerződést a kereskedő és a fogyasztó egyidejű fizikai jelenléte nélkül kell megkötni, és a felek közötti szerződéses jogviszonyt kizárólag egy vagy több távközlő eszköz használatával kell létesíteni, és annak ezen szerződés megkötésének időpontjáig bezárólag mindvégig fenn kell állnia.

41 Kétségtelen, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem tűnik ki egyértelműen, hogy e feltételek közül a kérdést előterjesztő bíróságnak melyikkel kapcsolatban vannak kétségei. E bíróság ugyanakkor pontosította, hogy a szerződés megkötéséig egyrészt JK és az építész, másrészt pedig az Eisenberger Gerüstbau kizárólag távközlő eszközök útján, azaz postai úton vagy elektronikus levélben közölt egymással adatokat, amiből az következik, hogy az említett feltételek közül a harmadikat teljesültek tekintni. Ennélfogva kizárólag az első két feltételt kell megvizsgálni.

42 Először is meg kell vizsgálni, hogy a szóban forgó szerződés tekintetében „fogyasztónak” kell-e minősíteni az olyan személyt, mint JK, aki egy olyan telek tulajdonosa, amelyre egy többemeletes lakóépület építettek, és aki kereskedőt, nevezetesen az Eisenberger Gerüstbaut vette igénybe két újabb – összesen négy lakóegységet tartalmazó – emelet ráépítése érdekében.

43 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2011/83 irányelv 2. cikkének 1. pontja szerint „fogyasztónak” minősül bármely természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződés keretében olyan célból jár el, amely kívül esik kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenysége körén.

44 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a 2011/83 irányelv célja a kereskedőkhöz képest hátrányos helyzetben lévő fogyasztók magas szintű védelmének biztosítása, mivel őket úgy kell tekinteni, mint akik a másik szerződő félnél kevésbé tájékozottak, gazdaságilag gyengébbek és jogi szempontból kevésbé

tapasztaltak (lásd ebben az értelemben: 2019. március 27-i slewo ítélet, C-681/17, EU:C:2019:255, 32. pont; 2020. május 14-i NK [Családirház-terv] ítélet, C-208/19, EU:C:2020:382, 39. pont).

45 A „fogyasztónak” a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) 2. cikkének b) pontja értelmében vett fogalma, amely megfelel a 2011/83 irányelv 2. cikkének 1. pontja értelmében vett „fogyasztó” fogalmának, objektív jellegű, és független az érintett személy rendelkezésére álló konkrét ismeretektől vagy információktól (lásd ebben az értelemben: 2015. szeptember 3-i Costea ítélet, C-110/14, EU:C:2015:538, 21. pont; 2025. május 8-i Pielatak ítélet, C-410/23, EU:C:2025:325, 36. pont).

46 Annak megítéléséhez, hogy az érintett személy az e rendelkezés értelmében vett „fogyasztónak” minősíthető-e, a nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie az adott ügy minden olyan körülményét – különösen a szóban forgó szerződés tárgyát képező áruk vagy szolgáltatások természetét –, amely alkalmas annak bizonyítására, hogy ezt az árut vagy szolgáltatást milyen céllal vásárolták vagy vették igénybe (2023. június 8-i YYY. [A „fogyasztó” fogalma] ítélet, C-570/21, EU:C:2023:456, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 A kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott magyarázatokból kitűnik, hogy e bíróság arra keresi a választ, hogy az a tény, hogy JK-t egy általa választott másik szakember – a jelen esetben egy építész – segítette, aki befolyással volt a szóban forgó szerződés tartalmának lényeges elemeire, releváns-e JK fogyasztónak való minősítése szempontjából, vagy sem.

48 E tekintetben egyrészt, amint arra a főtanácsnok az indítványának 29. pontjában lényegében rámutatott, az a tény, hogy – mint az alapügyben is – a fogyasztót egy szakember, jelen esetben egy építész segítette az e fogyasztó és egy másik kereskedő közötti szerződés megtárgyalása és megkötése során, nem kérdőjelezheti meg a jelen ítélet 44. pontjában említett fogyasztónak az utóbbi kereskedőhöz képest hátrányos helyzetét, még akkor sem, ha az említett fogyasztót segítő szakember kezdeményezte a kapcsolatfelvételt a fogyasztó és a másik kereskedő között, és befolyást gyakorolt e szerződés tartalmára.

49 Másrészt, amint arra a jelen ítélet 45. pontja emlékeztet, a „fogyasztó” 2011/83 irányelv 2. cikkének 1. pontja értelmében vett fogalmának olyan értelmezését kell elfogadni, amely objektív jellegű, és amelynek függetlennek kell lennie az érintett személy esetleges konkrét ismereteitől vagy az e személy rendelkezésére álló információktól. Így az a tény, hogy az ilyen személyt szakember segítette, nem alkalmas arra, hogy megkérdőjelezze fogyasztói minőségét, és végeredményben nem jelenti azt, hogy az érintett szerződésnek szakmai célt kellene tulajdonítani (lásd ebben az értelemben: 2015. szeptember 3-i Costea ítélet, C-110/14, EU:C:2015:538, 21. és 25–27. pont).

50 Abban az esetben, ha a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy JK-t az alapügy tárgyát képező szerződés alkalmazásában fogyasztónak kell minősíteni, másodsor meg kell vizsgálni, hogy az e bíróság által az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában kifejtett, a JK és az Eisenberger Gerüstbau közötti ezen szerződés megkötésének módjára és a JK

által ennek keretében igénybe vett építész által nyújtott segítségre vonatkozó ténybeli elemekre tekintettel az ilyen szerződést úgy kell-e tekinteni, mint amelyet a 2011/83 irányelv 2. cikkének 7. pontja értelmében vett távértékesítésre vagy táv-szolgáltatásnyújtásra szervezett rendszer keretében kötöttek meg.

51 E tekintetben ezen irányelv (20) preambulumbekzdése kimondja, hogy a távértékesítésre vagy táv-szolgáltatásnyújtásra szervezett rendszer fogalmának magában kell foglalnia a kereskedőtől eltérő harmadik fél által kínált, de a kereskedő által használt rendszereket, például valamilyen online platformot, de nem terjedhet ki azokra az esetekre, amikor a weboldalak kizárólag a kereskedőre, annak áruira és/vagy szolgáltatásaira, valamint elérhetőségére vonatkozó információkkal szolgálnak.

52 A jelen ügyben meg kell állapítani, amint arra a főtanácsnok is rámutatott indítványának 33. pontjában, hogy a Bíróság rendelkezésére álló iratok nem tartalmaznak egyetlen olyan elemet sem, amely az Eisenberger Gerüstbau által bevezetett, távértékesítésre vagy táv-szolgáltatásnyújtásra szervezett rendszerre vonatkozik. A kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett ténybeli elemek azonban arra utalnak, hogy a szóban forgó szerződést nem ilyen rendszeren keresztül kötötték. E ténybeli elemekből ugyanis az derül ki, hogy e szerződést JK kizárólagos felelőssége mellett készített szerződéstervezet alapján kötötték meg, amely meghatározta azokat a pontos szolgáltatásokat, amelyeket az Eisenberger Gerüstbaura kívánt bízni, és e tervezetet elektronikus levélben küldték meg e vállalkozásnak aláírás céljából, amelyet ez utóbbi módosítás nélkül fogadott el. Ennélfogva, még ha feltételezzük is, hogy az említett vállalkozás a távértékesítésre vagy táv-szolgáltatásnyújtásra szervezett rendszerrel rendelkezett, nem tűnik úgy, hogy az alapügy tárgyát képező szerződést ilyen rendszer segítségével kötötték volna meg, aminek vizsgálata mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

53 A fenti megfontolások egészére tekintettel az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2011/83 irányelv 2. cikkének 7. pontját úgy kell értelmezni, hogy az a tény, hogy a fogyasztót a közte és a kereskedő közötti szerződés megkötése előtt és során egy olyan, a fogyasztó által kiválasztott másik szakember segíti, aki a fogyasztó és a kereskedő közötti kapcsolatfelvételt kezdeményezte, és aki befolyást gyakorolt e szerződés tartalmának lényeges elemeire, nem releváns az említett szerződés e rendelkezés értelmében vett „távollevők között kötött szerződésnek” minősítése szempontjából.

A harmadik kérdéstről

54 Harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2011/83 irányelv 2. cikkének 7. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy amennyiben az e rendelkezés értelmében vett „távollevők között kötött szerződésnek” nem minősíthető szerződés felei e szerződést kizárólag távközlő eszközök igénybevételével olyan kiegészítő szolgáltatásokra vonatkozóan módosítják, amelyek az említett szerződésben előírt szolgáltatásokhoz képest másodlagos jelentőségűek, e szerződés módosítás az említett rendelkezés értelmében vett „távollevők között kötött szerződésnek” minősül.

55 E kérdés megválaszolásához először is emlékeztetni kell arra, hogy a 2011/83 irányelv 2. cikkének 15. pontja szerint a „járulékos szerződés” olyan szerződés, amelynek révén a fogyasztó távollevők között vagy üzlethelyiségen kívül kötött szerződéshez kapcsolódó árukhoz vagy szolgáltatásokhoz jut hozzá, és a kereskedő vagy harmadik fél az említett árukat vagy szolgáltatásokat az ezen harmadik fél és a kereskedő közötti megállapodás alapján biztosítja.

56 E tekintetben ezen irányelv 15. cikke meghatározza a távollevők között vagy az üzlethelyiségen kívül kötött szerződésektől való elállási jog gyakorlásának a járulékos szerződésekre gyakorolt hatásait.

57 Mindemellett az említett irányelv nem ír elő különös szabályokat az olyan másik szerződés módosítására irányuló megállapodás távollevők között kötött szerződésnek való jogi minősítésére vonatkozóan, amelynek a távollevők között kötött szerződésnek való jogi minősítése kizárt.

58 E körülmények között annak vizsgálata érdekében, hogy egy másik szerződés módosítására irányuló szerződést a 2011/83 irányelv 2. cikkének 7. pontja értelmében vett „távollevők között kötött szerződésnek” kell-e tekinteni, a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy a jelen ítélet 40. pontjában említett feltételek teljesülnek-e a módosító szerződés, jelen esetben a szóban forgó szerződés említett kiegészítése tekintetében.

59 Következésképpen a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2011/83 irányelv 2. cikkének 7. pontját úgy kell értelmezni, hogy amennyiben az e rendelkezés értelmében vett „távollevők között kötött szerződésnek” nem minősíthető szerződés felei e szerződéshez kizárólag távközlő eszközök igénybevételével olyan kiegészítő szolgáltatásokra vonatkozó módosítást tesznek, amelyek az említett szerződésben előírt szolgáltatásokhoz képest másodlagos jelentőségűek, e kiegészítés az említett rendelkezés értelmében vett „távollevők között kötött szerződésnek” minősül, feltéve hogy az ott előírt feltételek teljesülnek.

A negyedik kérdéstről

60 Negyedik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2011/83 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy abban az esetben, ha a fogyasztó a távollevők között kötött szerződéstől az ezen irányelv 10. cikke (1) bekezdésének megfelelően meghosszabbított elállási időszak végén, olyan időpontban áll el, amikor az e szerződés tárgyát képező, olyan jellegű szolgáltatásokat, amelyeknél az eredeti állapot visszaállítása nem lehetséges, már teljesítették, a kereskedő érvényesen hivatkozhat arra, hogy e fogyasztó visszaélészerűen gyakorolta az elállási jogot.

61 E tekintetben a 2011/83 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének h) pontja úgy rendelkezik, hogy a fogyasztót a távollevők között kötött szerződés mindaddig nem köti, amíg a kereskedő egyértelműen és érthető módon tájékoztatást nem nyújt a fogyasztó részére az elállási jog gyakorlásának ezen irányelv 11. cikkének (1) bekezdése szerinti feltételeiről, határidejéről és a vonatkozó eljárásokról, valamint az említett irányelv I. mellékletének B. részében meghatározott elállásnyilatkozat-mintáról.

62 Egyébként, a 2011/83 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerint azon esetet kivéve, amikor a 16.

cikkben előírt kivételek alkalmazandók, a fogyasztó 14 napon belül indoklás nélkül elállhat a távollevők között vagy az üzlethelyiségen kívül kötött szerződéstől, anélkül hogy az ezen irányelv 13. cikkének (2) bekezdésében és 14. cikkében előírtakon kívül más költség terhelné.

63 Ráadásul a 2011/83 irányelv 9. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében ezen irányelv 10. cikkének sérelme nélkül az e 9. cikk (1) bekezdésében említett elállási határidő a szolgáltatási szerződések esetében a szerződés megkötésének napjától számított tizennégy nap elteltével jár le.

64 Ezenfelül, az ezen 6. cikk (1) bekezdésének h) pontjában említett tájékoztatás megadására vonatkozó kötelezettség elmulasztása az említett irányelv 10. cikkének (1) bekezdése alapján az eredeti elállási időszak tizenkét hónappal való meghosszabbodását vonja maga után, annak lejártától számítva.

65 Ráadásul az említett irányelv 14. cikke (4) bekezdése a) pontjának i. alpontja előírja, hogy a fogyasztónak nem kell viselnie a szolgáltatásnyújtás költségeit, ha a kereskedő elmulasztotta megadni az ugyanezen irányelv 6. cikke (1) bekezdésének h) vagy j) pontjában említett tájékoztatást.

66 Ezenkívül a 2011/83 irányelv 14. cikke (5) bekezdésének megfelelően, amennyiben ezen irányelv 13. cikkének (2) bekezdése és 14. cikke másként nem rendelkezik, a fogyasztót nem terheli felelősség az elállási jog gyakorlása miatt.

67 Előjáróban meg kell állapítani, hogy az előterjesztett kérdés azon az előfeltevésen alapul, hogy JK megfelel a 2011/83 irányelv 10. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 9. cikkében előírt elállási jog gyakorlására vonatkozó feltételeknek.

68 Meg kell tehát vizsgálni, hogy abban az esetben, ha egy fogyasztó, JK-hoz hasonlóan, eláll a távollevők között kötött szerződéstől a 2011/83 irányelv 10. cikke (1) bekezdésének megfelelően meghosszabbított elállási időszak alatt, amennyiben a kereskedő (szolgáltató) e szerződés alapján már teljesítette azokat a szolgáltatásokat, amelyek esetében az eredeti állapot már nem állítható vissza, e kereskedő hivatkozhat-e az elállási jog e fogyasztó általi gyakorlásának tisztességtelen jellegére.

69 E tekintetben a Bíróság korábban már kimondta, hogy az uniós jogi szabályozás alkalmazását nem lehet oly módon kiterjeszteni, hogy az vonatkozzon az abból a célból végrehajtott ügyletekre, hogy csalárd módon vagy visszaélészerűen részesüljenek az uniós jog által biztosított előnyökből (2023. december 21-i BMW Bank és társai ítélet, C-38/21, C-47/21 és C-232/21, EU:C:2023:1014, 282. pont).

70 A visszaélészerű magatartás bizonyításához egyrészt objektív körülmények együttese szükséges, amelyből az következik, hogy az uniós szabályozás által előírt feltételek formális tiszteletben tartása ellenére nem valósul meg e szabályozás célja, másrészt pedig egy szubjektív elem szükséges, amely azon szándékban áll, hogy az uniós szabályozáson alapuló előnyt az annak megszerzéséhez szükséges feltételek mesterséges módon való megteremtése útján szerezzék meg (2023. december 21-i BMW Bank és társai ítélet, C-38/21, C-47/21 és C-232/21, EU:C:2023:1014, 285. pont).

71 A visszaélészerű magatartás fennállásának vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróságtól megköveteli, hogy az adott ügy valamennyi tényét és körülményét figyelembe vegye, beleértve a visszaélészerűnek vélt

ügyletet követő tényeket és körülményeket is (2023. december 21-i BMW Bank és társai ítélet, C-38/21, C-47/21 és C-232/21, EU:C:2023:1014, 286. pont).

72 A kérdést előterjesztő bíróság feladata tehát, hogy a bizonyításra vonatkozó nemzeti jogi szabályoknak megfelelően – amennyiben nem sérül az uniós jog tényleges érvényesülése – megvizsgálja, hogy a visszaélészerű magatartásnak a jelen ítélet 70. pontjában hivatkozott tényállási elemei fennállnak-e az alapügyben. Mindazonáltal a Bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálása során adott esetben pontosításokkal szolgálhat, amelyek célja, hogy iránymutatásul szolgáljanak a nemzeti bíróságnak az értelmezés során (lásd: 2023. december 21-i BMW Bank és társai ítélet, C-38/21, C-47/21 és C-232/21, EU:C:2023:1014, 287. pont).

73 A visszaélészerű magatartásra utaló, a jelen ítélet 70. pontjában említett objektív körülmény fennállását illetően meg kell állapítani, hogy – amint az a 2011/83 irányelv (4), (5) és (7) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikkéből kitűnik – az említett irányelv a fogyasztók magas szintű védelmének biztosítására irányul azáltal, hogy biztosítja a fogyasztók tájékoztatását és a kereskedőkkel kötött ügyletek során a biztonságot. Ugyanezen irányelv célja tehát az, hogy a fogyasztókat kiterjedt védelemben részesítse azáltal, hogy többek között a távollevők között kötött szerződések területén bizonyos jogokat biztosít számukra, köztük az elállási jogot. Az uniós jogalkotó célja annak elkerülése, hogy a távközlő eszközök használata a fogyasztók számára nyújtott információk csökkenéséhez vezessen (lásd ebben az értelemben: 2019. január 23-i Walbusch Walter Busch ítélet, C-430/17, EU:C:2019:47, 34. és 35. pont).

74 Közelebbről, a 2011/83 irányelv 9. cikkének célja, hogy lehetővé tegye a fogyasztó számára, hogy az igényeinek leginkább megfelelő szerződést válassza, és így elálljon az olyan szerződéstől, amely a megkötését követően az elállási jog gyakorlására előírt gondolkodási időn belül úgy tűnik, hogy nem felel meg az ilyen igényeknek. Ebben az összefüggésben ezen irányelv 10. cikke (1) bekezdésének célja annak biztosítása, hogy a fogyasztó tájékoztatást kapjon az elállási jog gyakorlásának feltételeiről, határidejéről és módjairól, valamint az elállásnyilatkozat-mintáról, és hogy szankcionálja azt a kereskedőt, aki nem adja meg számára az erre vonatkozó tájékoztatást (lásd analógia útján: 2023. december 21-i BMW Bank és társai ítélet, C-38/21, C-47/21 és C-232/21, EU:C:2023:1014, 288. pont).

75 Amint arra a főtanácsnok az indítványának 54–56. pontjában lényegében rámutat, ugyanezeket a célokat követi a 2011/83 irányelv 14. cikkének (5) bekezdésével összefüggésben értelmezett 14. cikke (4) bekezdése a) pontjának i. alpontja is, amely kizárja, hogy az a fogyasztó, aki nem kapta meg az ezen irányelv 6. cikke (1) bekezdésének h) pontjában említett tájékoztatást, az elállási jogának gyakorlása miatt költségeket viseljen.

76 E tekintetben kétségtelen, hogy a Bíróság a 2008/48 irányelv 14. cikkének (1) bekezdésében előírt elállási jogot illetően kimondta, hogy annak érdekében, hogy a kereskedőt visszatartsák attól, hogy megszegje az ezen irányelv alapján a fogyasztóval szemben fennálló kötelezettségeit, amennyiben e kereskedő nem adta meg az említett irányelv 10. cikkében említett tájékoztatást, és e fogyasztó úgy dönt, hogy a hitelmegállapodás megkötését követő tizennégy napon túl eláll a

hitelmegállapodástól, az említett kereskedő nem róhatja fel az említett fogyasztónak, hogy visszaélészerűen gyakorolta elállási jogát, még akkor sem, ha az e szerződés megkötése és a fogyasztó általi elállás között eltelt idő jelentős (2021. szeptember 9-i Volkswagen Bank és társai ítélet, C-33/20, C-155/20 és C-187/20, EU:C:2021:736, 126. és 127. pont; 2023. december 21-i BMW Bank és társai ítélet, C-38/21, C-47/21 és C232/21, EU:C:2023:1014, 289. és 290. pont).

77 Hasonló okokból nem állapítható meg, hogy önmagában az a tény, hogy a fogyasztó a 2011/83 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésében előírt elállási jogát az ezen irányelv 10. cikkének (1) bekezdése alapján meghosszabbított elállási időszak vége felé gyakorolja, elegendő lenne ezen objektív körülmény bizonyításához.

78 Ugyanakkor a jelen ügyben nem csupán arról volt szó, hogy a fogyasztó az elállási jogát az eredeti elállási határidő lejártától számított tizenkét hónapra meghosszabbított határidő vége felé gyakorolta, hanem – amint az a jelen ítélet 52. pontjában megállapításra került, és amint azt lényegében a főtanácsnok is hangsúlyozta indítványának 61. pontjában – a szerződést olyan terv alapján kötötték meg, amelyet kizárólag a fogyasztó felelőssége mellett készítettek el a fogyasztó választása szerinti közvetítő útján, és a fogyasztó által a kereskedőtől (szolgáltatótól) elvárt konkrét szolgáltatásokra vonatkozóan megfogalmazott útmutatásoknak megfelelően, amelyet ezt követően a kereskedő (szolgáltató) módosítás nélkül írt alá.

79 Márpedig ilyen esetben nem tűnik kizártnak, hogy az a tény, hogy a fogyasztó gyakorolja elállási jogát, nem felel meg a jelen ítélet 73. pontjában említett céloknak.

80 E körülmények annak megállapítása mellett szólnak, amelyet végső soron a kérdést előterjesztő bíróságnak kell tennie, hogy fennáll egy olyan objektív körülmény, amely a távollevők között kötött szerződéstől elálló fogyasztó, a jelen esetben JK visszaélészerű magatartására utal.

81 Ha ez az eset áll fenn, a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy a fogyasztó részéről fennáll-e olyan szubjektív elem, amely az e bíróság által kifejtett kétségek ellenére a jelen ítélet 69. és 70. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében vett visszaélészerű magatartás megállapításához szükséges feltétel. E tekintetben relevánsak lehetnek azok a körülmények, amelyek arra utalnak, hogy e jog gyakorlásának időpontját a fogyasztó kifejezetten és kizárólag abból a célból választotta meg, hogy a kereskedő (szolgáltató) által teljes egészében vagy szinte teljes egészében teljesített szolgáltatásból teljes hasznot húzhasson, elkerülve ugyanakkor, hogy e szolgáltatás ellenértékeként bármilyen térítésre kötelezhető legyen.

82 A fenti megfontolások összességére tekintettel a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2011/83 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy abban az esetben, ha a fogyasztó a távollevők között kötött szerződéstől az ezen irányelv 10. cikke (1) bekezdésének megfelelően meghosszabbított elállási időszak végén, olyan időpontban áll el, amikor az e szerződés tárgyát képező, az eredeti állapot visszaállítását lehetővé nem tévő jellegű szolgáltatásokat már teljesítették, a kereskedő (szolgáltató) érvényesen hivatkozhat arra, hogy a fogyasztó saját magatartása miatt gyakorolta visszaélészerűen az elállási jogot, ha a körülmények összességéből kitűnik, hogy egyrészt az a tény, hogy a

fogyasztó az elállási jogát gyakorolja, nem felel meg az említett irányelv által a fogyasztó tájékoztatására és a kereskedővel (szolgáltatóval) kötött ügyletek biztonságára vonatkozóan követett céloknak, másrészt pedig a fogyasztó magatartása arra irányul, hogy visszaélészerűen előnyt szerezzen a kereskedő kárára.

V.

C-679/24 - UniCredit Bank és Momentum Credit ügyben 2026. március 19-én hozott ítélet

1) **A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni: azokkal ellentétes a nemzeti jog olyan bírósági értelmezése, amely szerint valamely kölcsönszerződésnek – amely nem teljesíthető a tisztességtelen kikötés elhagyásával, mivel az a szerződés elsődleges tárgyára vonatkozik – a semmissége esetén a fogyasztó e semmisség megállapításának jogkövetkezményeit bíróság előtt csak az e szerződés megkötésének időpontjától számított ötéves elévülési időn belül érvényesítheti, amennyiben a fogyasztónak ezen időpontban nem volt tudomása vagy nem szerzhetett tudomást az érintett szerződési feltétel tisztességtelen jellegéről, és így nem tudta hatékonyan érvényesíteni a 93/13 irányelv által számára biztosított jogokat.**

2) **A 93/13 irányelvet a következőképpen kell értelmezni: azzal ellentétes, ha azt az időpontot, amikor a Bíróság ezen irányelv értelmezéséről határozott, vagy azt az időpontot, amikor a nemzeti legfelsőbb bíróság a fogyasztókkal kötött szerződésekbe foglalt kikötések tisztességtelen jellegéről határozott, a fogyasztó által indított, az ahhoz hasonló kikötés alapján kifizetett összegek visszatérítésére irányuló kereset elévülése kezdő időpontjának meghatározása vagy az ezen elévülésnek a nyugvását követő folytatódása céljából veszik figyelembe, amely kikötésre tekintettel a Bíróság az említett irányelvet értelmezte, illetve amelyre tekintettel a nemzeti bíróság határozatot hozott.**

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) 1. és 7. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet HL, egy fogyasztó, valamint az UniCredit Bank Zrt. és a Momentum Credit Zrt., két magyar pénzügyi intézmény között, egyfelől a HL által az UniCredit Bankkal kötött kölcsönszerződés érvénytelenségének az e szerződésben szereplő tisztességtelen kikötés miatti megállapítása iránt, másfelől pedig az említett szerződés joghatásainak e kikötés kivételével történő fenntartása iránt benyújtott kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

23 2008. február 14-én HL svájci frank (CHF) alapú jelzálogkölcsön-szerződést kötött az UniCredit Bankkal 5 100 000 forint (HUF) (hozzávetőleg 12 750 euró) összegben, amelyet 360 hónapos futamidővel, magyar forintban kellett visszafizetni.

24 E szerződés olyan kikötést tartalmazott, amely szerint a külföldi pénznemnek a forinthez viszonyított árfolyamváltozásával kapcsolatos kockázatot teljes egészében a fogyasztó viseli (a továbbiakban: árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés).

25 2012. május 17-én az UniCredit Bank felmondta a kölcsönszerződést a 2011. november 15. óta esedékes havi törlesztőrészek megfizetésének késedelme miatt.

26 2012. december 28-án az UniCredit Bank kérelmére végrehajtási záradékot bocsátottak ki, amely alapján végrehajtási eljárást indított HL ellen, amely még mindig folyamatban van. 2017. március 17-én az UniCredit Bank a Momentum Creditre engedményezte a szerződésből fakadó követelését.

27 2023. április 4-én HL az illetékes elsőfokú bírósághoz fordult elsődlegesen, mivel a bank nem tett eleget tájékoztatási kötelezettségének, továbbá az árfolyamkockázatra vonatkozóan nyújtott tájékoztatás elégtelensége miatt a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte, valamint az ennek megállapításából levonandó jogkövetkezményként e szerződés joghatásainak fenntartását az árfolyamkockázatra vonatkozó, nem létezőnek minősítendő kikötés kivételével. HL a DH2 törvény 3. §-a alapján és a 2022. március 31-i Lombard Lizing ítéletre (C-472/20, EU:C:2022:242) tekintettel kérte a felek közötti elszámolást is, és vállalta, hogy a jogerős határozattól kezdődően megfizeti a 2012. szeptember 5-én fennálló tartozását, azaz 5 223 492 HUF-ot (hozzávetőleg 13 058 euró) és kamatait.

28 HL másodlagosan azt kérte az eljáró bíróságtól, hogy állapítsa meg a kölcsönszerződés érvénytelenségét, és annak jogkövetkezményeként a DH2 törvény 37. §-ának (1) bekezdése értelmében e szerződést csak a határozathozatalig terjedő időre nyilvánítsa hatályossá.

29 Az UniCredit Bank és a Momentum Credit kifogást emelt HL keresetének elévülésére vonatkozóan, és a kereset elutasítását kérte.

30 Az elsőfokú bíróság ítéletével HL keresetét elévülés miatt elutasította. Nem határozott a szerződés érvénytelenségéről, mivel úgy vélte, hogy mindenképpen elévült az érintett arra irányuló kérelme, hogy a bíróság vonja le az érvénytelenség jogkövetkezményeit.

31 HL az elsőfokú ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a Fővárosi Törvényszékhez (Magyarország) – amely a kérdést előterjesztő bíróság – többek között arra hivatkozva, hogy a vitatott kölcsönszerződés érvénytelen, mivel a bank nem nyújtott elegendő tájékoztatást az árfolyamkockázatról. Ezenkívül álláspontja szerint a követelése nem évült el, továbbá a 2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítéletre (C-609/19, EU:C:2021:469) és a 2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítéletre (C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470) hivatkozva hangsúlyozta, hogy ha a fogyasztó nincs tudatában a kölcsönszerződésben alkalmazott valamely feltétel tisztességtelen jellegének, akkor a tisztességtelen kikötés alapján jogalap nélkül kifizetett összegek visszafizetésére vonatkozóan semmilyen elévülési idő nem írható elő.

32 Az UniCredit Bank és a Momentum Credit az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

33 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a devizaalapú kölcsönszerződésről kell határoznia abban az esetben, ha az e szerződésben szereplő valamely kikötést, amelynek értelmében az árfolyamkockázatot teljes egészében a fogyasztó viseli, tisztességtelennek minősítenek e kockázat jellegére vonatkozó nem megfelelően tájékoztatás miatt, és ha ezen, az említett szerződés elsődleges tárgyára vonatkozó tisztességtelen kikötés megsemmisítése az egész szerződés érvénytelenségét vonja maga után.

34 E bíróság kifejti, hogy kétség merült fel benne az azon keresetre alkalmazandó elévülés számítási módjának vonatkozásában, amelyben a fogyasztó a kölcsönszerződés érvénytelenségéből adódó jogkövetkezmények levonását kéri a bíróságtól.

35 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy a magyar jog, különösen a DH1 törvény 1. §-ának (6) bekezdése értelmében a fogyasztóval kötött szerződésből eredő követelések elévülése főszabály szerint e szerződés megszűnésével kezdődik.

36 E tekintetben az elsőfokú bíróság az 1/2010 (VI. 28.) PK vélemény 2. pontja, valamint a Kúria 2024. február 14-i Gfv.VI.30.382/2023/3. sz. ítélete alapján egyrészt úgy ítélte meg, hogy HL arra irányuló kérelme, hogy a bíróság vonja le a vitatott kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeit, az elévülésre vonatkozó rendelkezések, különösen a régi Ptk. 324. §-ának (1) bekezdése hatálya alá tartozik, amelynek értelmében a követelések öt év alatt évülnek el.

37 Másrészt, ami e kérelem elévülésének kezdő időpontját illeti, e bíróság úgy vélte, hogy az a kölcsönszerződés megkötésének időpontjában kezdődött, mivel a hivatkozott érvénytelenségi okok már e kölcsönszerződés megkötésekor is fennálltak. Pontosabban, az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a DH1 törvény 1. §-ának (6) bekezdése a jelen ügyben nem alkalmazható, mivel amikor a szerződés érvénytelen – és ennél fogva visszamenőleges hatállyal semmis –, főszabály szerint nem értelmezhető másként, tekintve, hogy az soha nem váltott ki joghatást, és ezért különbözik az olyan szerződéstől, amely egyszer megszűnik vagy hatályát veszti.

38 Az elévülés nyugvását illetően a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az elsőfokú ítélet pontosítja, hogy az kizárólag a DH1 törvény 1. §-ának (7) bekezdésében, valamint a DH2 törvény 9. §-ában meghatározott időtartamig, vagyis az e DH2 törvényben előírt elszámolás fogyasztóval való közlésének napjáig, de legkésőbb 2015. december 31-ig tart, feltételezve, hogy e rendelkezéseket a szerződés érvénytelenségéből eredő követelésekre alkalmazandónak kell tekinteni.

39 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy az elsőfokú bíróság szerint az elévülés nem szakadt meg, mivel ha a DH1 törvény 1. §-ának (6) bekezdését úgy kellene értelmezni, hogy az elévülés a szerződés érvénytelenségéből fakadó követelésekre alkalmazandó, és az csak e szerződés megszűnésétől kezdődik, meg kellene állapítani a régi Ptk. által előírt ötéves elévülési idő lejártát, mivel ezen elévülési idő a szerződés 2012. május 17-i felmondásának időpontja és a kereset alapügyben történő benyújtásának időpontja – azaz 2023. április 4. – között eltelt.

40 A kérdést előterjesztő bíróság maga is úgy véli, hogy olyan helyzetben, mint amelyről az alapügyben szó van, amelyben a tisztességtelen kikötés a

kölcsönszerződés elsődleges tárgyára vonatkozik, és a szerződés teljes érvénytelenségét vonja maga után, ez az ötéves elévülési idő 2008. február 14-től, a szerződés megkötésétől kezdődött, anélkül hogy az elévülésnek a DH1 és DH2 törvényben előírt esetleges nyugvásával, végeredményben legkésőbb 2015. december 31-ig meghosszabbítható lett volna. Az ilyen meghosszabbított határidő során a fogyasztó adott esetben felismerhette volna az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelen jellegét.

41 Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a Kúria 2014. június 16-i 2/2014. PJE határozatára és a Bíróságnak a bank által a fogyasztó számára nyújtandó tájékoztatás szintjére vonatkozó ítélkezési gyakorlatára tekintettel az említett elévülési idő elegendő-e ahhoz, hogy a fogyasztó felismerhesse e kikötés tisztességtelen jellegét, és érvényesíthesse jogait, amennyiben a kezdő időpont a szerződés megkötésének napja.

42 E körülmények között a Fővárosi Törvényszék úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) A [93/13] irányelv (1) és (7) cikkeiben foglalt célok megvalósulnak-e azáltal, hogy a fogyasztó által indított perben a fogyasztónak a fogyasztói kölcsönszerződés elsődleges tárgyára vonatkozó (árfolyamkockázati tájékoztató) tisztességtelen jellegére alapított kereseti kérelme esetén a vagyoni igényérvényesítést a követelés esedékességétől számított, a magyar Ptk. által szabályozott 5 éves elévülési időhöz köti, figyelembe véve a DH1. és DH2. törvényeknek az elévülés nyugvását lehetővé tevő szabályait is, azonban a szerződés elsődleges tárgyára vonatkozó tisztességtelenség az egész szerződés érvénytelenségét eredményezi, ezáltal a felmondás nem szüntetheti meg a szerződést, és így az elévülés kezdő időpontjaként a szerződéskötés időpontja az irányadó[?]

2) [A 93/13 irányelvben] foglalt célok megvalósulása érdekében jelentőséggel bírnak-e a fogyasztói igények elévülése szempontjából az elévülésre azok [a Bíróság] által meghozott döntések, illetve ennek foyományaként a magyar Kúria által meghozott, a magyar bíróságokra kötelező, vagy legalábbis követendő döntések, amelyek a fogyasztót abba a helyzetbe hozták, hogy felismerhette az általa kötött szerződés elsődleges tárgyának tisztességtelen jellegét[?] Ha erre igenlő a válasz, tekinthetők-e ezen határozatok a tisztességtelenség megállapítására irányuló igényérvényesítés elévülése szempontjából kezdő időpontnak, vagy csupán a szerződéskötés időpontjától ezen határozatok időpontjának meghozataláig az elévülés nyugodott[?]

3) A 2) pontban felsorolt döntések meghozatalának időpontján túl, figyelembe kell-e venni az elévülés kezdő időpontjaként, vagy a szerződéskötés időpontjától az elévülés nyugvásának fennálltaig terjedő időpontnak a fogyasztó ezen határozatokról való tudomásszerzését[?]

4) A szerződés elsődleges tárgyára vonatkozó tisztességtelenségre alapított fogyasztói igényérvényesítés esetén, ha az elévülés a szerződéskötés időpontjában kezdődik, indokolt-e annak lehetővé tétele, hogy a fogyasztó legkésőbb a fogyasztói szerződés futamidejének végéig érvényesíthesse az igényét, ha a futamidő a jelenlegi ötéves elévülési időt meghaladja[?]

A Bíróság hatásköréről

43 Az UniCredit Bank azt állítja, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolására, mivel e kérdésekkel az előterjesztő bíróság nem uniós jogi rendelkezés értelmezését kéri. Tekintve ugyanis, hogy a 93/13 irányelv nem tartalmaz semmilyen elévülési szabályt, a kérdések valójában az e területre vonatkozó nemzeti polgári jogi szabályok értelmezésére vonatkoznak, amely a tagállamok hatáskörébe tartozik.

44 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az UniCredit Bank által felhozott érv azon a téves előfeltevésen alapul, amely szerint a tagállamok azon jogának gyakorlása, hogy meghatározzák azokat a részletes szabályokat, amelyek alapján a valamely szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása és e megállapítás konkrét joghatásai megvalósulnak, nem tartozik az uniós jog hatálya alá (2023. december 14-i Getin Noble Bank [A visszatérítési igények elévülésének határideje] ítélet, C-28/22, EU:C:2023:992, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 A Bíróság ugyanis már kimondta, hogy a 93/13 irányelvben a fogyasztók számára garantált védelemnek a nemzeti jog által történő átvétele nem változtathat e védelem terjedelmén, és ennél fogva lényegén, és ezáltal nem teheti kérdésessé az említett védelem hatékonyságának a tisztességtelen kikötésekre vonatkozó egységes szabályok elfogadásával történő – az európai uniós jogalkotó által a 93/13 irányelv második preambulumbekzdésében kifejtettek szerint elérni kívánt – megerősítését (2023. december 14-i Getin Noble Bank [A visszatérítési igények elévülésének határideje] ítélet, C-28/22, EU:C:2023:992, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

46 E vonatkozásban emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén az előbbi az uniós jog értelmezéséhez támpontokat nyújt az utóbbinak, amelyek szükségesek az utóbbi által eldöntendő jogvita megoldásához. Ezen együttműködés keretében az alapügyben eljáró, az alapügy tényállásáról közvetlen ismeretekkel egyedül rendelkező és a meghozandó bírósági döntésért felelős nemzeti bíróság jogosult az ügy sajátosságaira figyelemmel megítélni azt, hogy egyrészt az ítélethozatala szempontjából szükséges-e az előzetes döntéshozatal, másrészt azt, hogy a Bíróság elé terjesztett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, ha a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni (2023. december 7-i mBank [A fogyasztó nyilatkozata] ítélet, C-140/22, EU:C:2023:965, EU:C:2023:478, 47. pont).

47 Ezenkívül az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás keretében a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a nemzeti törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket értelmezze, sem pedig arra, hogy e rendelkezéseknek az uniós joggal való összeegyeztethetőségéről határozzon. Az állandó ítélkezési gyakorlatból ugyanis kitűnik, hogy az EUMSZ 267. cikk szerinti előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretében a Bíróság csak az Európai Unióra ruházott hatáskörök korlátain belül értelmezheti az európai uniós jogot (2023. december 14-i Getin Noble Bank [A visszatérítési igények elévülésének határideje] ítélet,

C-28/22, EU:C:2023:992, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

48 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy hogyan kell számítani az azon keresetre alkalmazandó ötéves elévülési időt, amellyel a fogyasztó a nemzeti bíróságtól a kölcsönszerződés érvénytelenségéből eredő jogkövetkezmények levonását kéri.

49 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ a Bíróságtól, hogy a 93/13 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes a nemzeti jog olyan értelmezése, amely szerint a régi Ptk. által előírt ötéves elévülési idő a fogyasztóval kötött kölcsönszerződés megkötésétől kezdődik abban az esetben, ha e szerződés valamely kikötését tisztességtelennek nyilvánítják, és ennek a – szerződés elsődleges tárgyát megállapító – kikötésnek az elhagyása a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után. Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság további kérdéseket vet fel a Bíróság előtt az említett elévülési idő kezdő időpontjának meghatározására vonatkozóan abban az esetben, ha az elévülésnek a szóban forgó szerződés megkötésétől kezdődő számítását a Bíróság nem tekinti összeegyeztethetőnek a 93/13 irányelv célkitűzéseivel és rendeltetésével.

50 Következésképpen nem állapítható meg, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a magyar jog értelmezésére vonatkozna, és ennél fogva az UniCredit Banknak a Bíróság hatáskörének hiányára alapított érvét el kell utasítani.

51 A fentiekből következik, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálására.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

52 Az UniCredit Bank az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát is vitatja azzal az indokkal, hogy egyrészt a kérdést előterjesztő bíróság nem bizonyítja a magyar jog és az uniós jog közötti kapcsolat fennállását. Másrészt az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések mögött meghúzódó jogi problémák szerinte hipotetikusak, mivel e kérdések megválaszolása nem szükséges ahhoz, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az alapeljárásban határozatot hozhasson. E tekintetben az UniCredit Bank azt állítja, hogy semmi nem akadályozza e bíróságot abban, hogy kövesse a Kúria ítélkezési gyakorlatát, amelyet e bíróság ráadásul e kérelemben nem megfelelően ismertetett.

53 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint – az EUMSZ 267. cikk által bevezetett eljárás keretében – kizárólag az alapügyben eljáró és a meghozandó döntésért felelős nemzeti bíróság feladata, hogy az ügy sajátosságaira tekintettel megítélje mind az előzetes döntéshozatal szükségességét a határozatának meghozatala szempontjából, mind pedig az általa a Bíróság elé terjesztett kérdések relevanciáját, amelyet vélelmezni kell (2023. július 24-i Lin ítélet, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

54 Ennélfogva az uniós jogra vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor tagadhatja meg a nemzeti bíróság által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálását, ha az uniós jog kért értelmezése

nyilvánvalóan nincs összefüggésben az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2023. július 24-i Lin ítélet, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, 62. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

55 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy az uniós jognak a kérdést előterjesztő bíróság által kért értelmezése szükséges az előtte folyamatban lévő jogvita eldöntéséhez.

56 A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis kétségeit fejezi ki az elévülési idő számítását illetően, különösen a Bíróságnak a 93/13 irányelvre vonatkozó ítélkezési gyakorlata fényében, és pontosabban azon tájékoztatás szintjét illetően, amelyeket a banknak az árfolyamkockázattal kapcsolatban a fogyasztó számára biztosítania kell.

57 Egyébiránt, ami a kérdést előterjesztő bíróság által a Kúria ítélkezési gyakorlatára tett hivatkozásokat illeti, az EUMSZ 267. cikk által létrehozott bírósági együttműködési rendszer keretében a Bíróságnak nem feladata a nemzeti jog nemzeti bíróság általi értelmezése helyességének vizsgálata vagy kétségbe vonása, mivel az ilyen értelmezés a nemzeti bíróságok kizárólagos hatáskörébe tartozik. Hasonlóképp, a Bíróságnak, amikor valamely nemzeti bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordul hozzá, tartania kell magát a nemzeti jognak az említett bíróság által elé terjesztett értelmezéséhez (2024. december 12-i Volvo Group Belgium ítélet, C-436/23, EU:C:2024:1023, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

58 Következésképpen az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

59 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv 1. és 7. cikkét a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes a nemzeti jog olyan bírósági értelmezése, amely szerint valamely kölcsönszerződésnek – amely nem teljesíthető a tisztességtelen kikötés elhagyásával, mivel az a szerződés elsődleges tárgyára vonatkozik – a semmissége esetén a fogyasztó e semmisség megállapításának jogkövetkezményeit bíróság előtt csak az e szerződés megkötésének időpontjától számított ötéves elévülési időn belül érvényesítheti.

60 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy a 93/13 irányelvnek az 1. cikkének (1) bekezdése értelmében az a célja, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit.

61 Ebben az összefüggésben ezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdése arra kötelezi a tagállamokat, hogy rendelkezzenek megfelelő és hatékony eszközökről annak érdekében, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

62 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az adott területre vonatkozó uniós szabályozás hiányában a jogalanyok számára biztosított jogok védelmének

garantálására irányuló bírósági felülvizsgálatra vonatkozó eljárás szabályok meghozatala az eljárási autonómia elve alapján az egyes tagállamok belső jogrendjébe tartozik, azzal a feltétellel azonban, hogy e szabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek a hasonló jellegű belső jogi helyzetekre vonatkozókhöz képest (az egyenértékűség elve), és nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jog által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd ebben az értelemben: 2022. szeptember 8-i D. B. P. és társai [Devizában nyilvántartott jelzáloghitel] ítélet, C-80/21–C-82/21, EU:C:2022:646, 86. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

63 A tényleges érvényesülés elvét illetően – a jelen eljárásban csupán ezen elv releváns – rá kell mutatni arra, hogy minden olyan esetben, amikor felmerül a kérdés, hogy valamely nemzeti eljárási rendelkezés lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszi-e az uniós jog alkalmazását, meg kell vizsgálni, hogy milyen e rendelkezésnek az egész eljárásban betöltött helye, hogy hogyan zajlik az eljárás, és melyek a sajátosságai a különböző nemzeti fórumok előtt. Ebből a szempontból adott esetben azon elveket is figyelembe kell venni, amelyek a nemzeti bírósági rendszer alapjául szolgálnak, mint például a védelemhez való jog, a jogbiztonság elve, valamint az eljárás szabályos lefolytatásának elve (2024. április 25-i Caixabank [Elévülési idő] ítélet, C-484/21, EU:C:2024:360, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

64 Ezenkívül a Bíróság kifejtette, hogy a tagállamok azon kötelezettsége, hogy biztosítsák a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak tényleges érvényesülését, magában foglalja többek között a 93/13 irányelvből eredő jogok tekintetében az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkében is rögzített hatékony bírói jogvédelem követelményét, amely többek között az ilyen jogokra alapított keresetekre vonatkozó eljárási szabályok megállapítását illetően is érvényes (2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

65 Azon esetet illetően, amikor a fogyasztó által a 93/13 irányelv értelmében vett tisztességtelen kikötések alapján jogalap nélkül kifizetett összegek visszatérítése iránt benyújtott kérelemmel szemben hivatkozásnak elévülési időre, a Bíróság már több ízben kimondta, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely amellett, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben szereplő tisztességtelen kikötés semmisségének megállapítására irányuló kereset elévülhetetlenségét írja elő, az ilyen fogyasztónak e megállapításhoz kapcsolódó restitutív joghatások érvényesítésére irányuló kérelmét elévülési időtől teszi függővé, feltéve hogy – többek között – az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét tiszteletben tartják (2024. január 25-i Caixabank [A jelzáloghitel költségei visszatérítésének elévülése] ítélet, C-810/21–C-813/21, EU:C:2024:81, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

66 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a fogyasztók által a 93/13 irányelvből eredő jogaik érvényesítése érdekében benyújtott, restitutív jellegű kérelmekkel szemben elévülési időre való hivatkozás önmagában nem ellentétes a tényleges érvényesülés elvével, amennyiben annak alkalmazása nem teszi gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az

ezen irányelv által biztosított jogok gyakorlását (2024. április 25-i Caixabank [Elévülési idő] ítélet, C-484/21, EU:C:2024:360, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

67 Az olyan elévülési idő jellemzőinek elemzését illetően, mint amilyenről az alapügyben szó van, a Bíróság kifejtette, hogy ezen elemzésnek az ilyen elévülési idő tartamára és alkalmazásának részletszabályaira kell vonatkoznia, ideértve az e határidő megindulása tekintetében alkalmazott szabályt (2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

68 Az elévülési idő kezdő időpontját illetően a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy a szóban forgó szerződés megkötésekor kezdődő ötéves elévülési idő alkalmazása, mivel azzal jár, hogy a fogyasztó csak a szerződés aláírását követő első öt évben követelheti a tisztességtelennek ítélt szerződési feltétel teljesítése során eszközölt kifizetése visszatérítését, függetlenül attól, hogy tudomása volt-e vagy észszerűen tudomást szerezhetett-e ezen szerződési feltétel tisztességtelen jellegéről, alkalmas arra, hogy túlzottan megnehezítse a fogyasztó 93/13 irányelvben biztosított jogainak gyakorlását, és ezáltal figyelmen kívül hagyja a jogbiztonság elvével összefüggésben értelmezett tényleges érvényesülés elvét (2020. július 16-i Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet, C-224/19 és C-259/19, EU:C:2020:578, 91. pont).

69 Így a tisztességtelen kikötést tartalmazó szerződés megkötésének időpontja mint ilyen nem képezheti az elévülési idő kezdő időpontját (2024. április 25-i Caixabank [Elévülési idő] ítélet, C-484/21, EU:C:2024:360, 31. pont).

70 E tekintetben figyelembe kell venni azt, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig tájékozottsági szintje tekintetében, amely helyzet következtében a fogyasztó anélkül fogadja el az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott kikötéseket, hogy befolyásolni tudná azok tartalmát. Hasonlóképpen emlékeztetni kell arra, hogy lehetséges, hogy a fogyasztó nincs tudatában a jelzálogkölcsön-szerződésben szereplő kikötés tisztességtelen jellegének, vagy nem észleli a 93/13 irányelvből eredő jogainak terjedelmét (2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

71 Figyelembe kell venni azt is, hogy a Bíróság megállapította, hogy az olyan hitelszerződések esetében, mint amelyekről az alapügyben szó van, a teljesítés általában hosszú futamidőn keresztül történik, és ebből következően, nem zárható ki, hogy az elévülés – legalábbis a teljesített fizetések egy részét illetően – már akkor bekövetkezik, amikor az érintett szerződés még meg sem szűnt, és így az ilyen elévülési rendszer szisztematikus jelleggel megfoszthatja a fogyasztókat annak a lehetőségétől, hogy a 93/13 irányelvvel ellentétes szerződéses feltételek alapján teljesített fizetések visszatérítését követelhessék (lásd ebben az értelemben: 2022. szeptember 8-i D. B. P. és társai [Devizában nyilvántartott jelzáloghitel] ítélet, C-80/21–C-82/21, EU:C:2022:646, 95. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

72 Így az elévülési időnek az alapügyben vitatott kezdő időpontját illetően jelentős a veszélye annak, hogy

a fogyasztónak – annak függvényében, hogy ezt az időpontot a nemzeti ítélkezési gyakorlat miként határozza meg – nem áll módjában hatékonyan érvényesíteni a 93/13 irányelv által számára biztosított jogokat.

73 Ugyanis, amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, ha helyben kell hagyni a nemzeti jog ítélkezési gyakorlat szerinti értelmezését, amely alapján az elsőfokú bíróság az elévülési idő kezdő időpontját az UniCredit Bank és HL között létrejött kölcsönszerződés megkötésének időpontjában, azaz 2008. február 14-ben állapította meg, ez az idő attól a körülménytől függetlenül elkezdődött volna, hogy HL-nek tudomása volt-e vagy tudomást szerezhetett volna-e az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés tisztességtelen jellegéről, és – ennél fogva – hatékonyan érvényesíthette volna-e a 93/13 irányelv által számára biztosított jogokat. E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban semmi nem utal arra, hogy a szerződés megkötésekor a fogyasztó tudomással bírt vagy tudomást szerezhetett volna az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés tisztességtelen jellegéről, amelynek következtében hatékonyan érvényesíthette volna az ezen irányelv által számára biztosított jogokat, aminek vizsgálata mindenesetre a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

74 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 1. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes a nemzeti jog olyan bírósági értelmezése, amely szerint valamely kölcsönszerződésnek – amely nem teljesíthető a tisztességtelen kikötés elhagyásával, mivel az a szerződés elsődleges tárgyára vonatkozik – a semmissége esetén a fogyasztó e semmisség megállapításának jogkövetkezményeit bíróság előtt csak az e szerződés megkötésének időpontjától számított ötéves elévülési időn belül érvényesítheti, amennyiben a fogyasztónak ezen időpontban nem volt tudomása vagy nem szerezhetett tudomást az érintett szerződési feltétel tisztességtelen jellegéről, és így nem tudta hatékonyan érvényesíteni a 93/13 irányelv által számára biztosított jogokat.

A második és harmadik kérdésről

75 Második és harmadik kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha azt az időpontot, amikor a Bíróság ezen irányelv értelmezéséről határozott, vagy azt az időpontot, amikor a nemzeti legfelsőbb bíróság a fogyasztókkal kötött szerződésekbe foglalt feltételek tisztességtelen jellegéről határozott, a fogyasztó által indított, ahhoz hasonló kikötés alapján kifizetett összegek visszatérítésére irányuló kereset elévülése kezdő időpontjának meghatározása vagy az ezen elévülésnek a nyugvását követő folytatódása céljából veszik figyelembe, amely kikötésre tekintettel a Bíróság az említett irányelvet értelmezte, illetve amelyre tekintettel a nemzeti bíróság határozatot hozott.

76 Annak érdekében, hogy az előterjesztett kérdésekre az előterjesztő bíróság számára hasznos választ lehessen adni, és figyelembe véve a jogvitának az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban ismertetett

előzményeit, az elemzést kizárólag arra az esetre kell korlátozni, amikor a fogyasztó valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapításából eredő restitutív joghatásokra hivatkozik.

77 Emlékeztetni kell arra, hogy különösen a fogyasztót a 93/13 irányelv alapján megillető jogok hatékony védelmének biztosítása érdekében a fogyasztónak képesnek kell lennie arra, hogy bármikor hivatkozzon valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegére, éspedig nem csupán védekezési jogalként, hanem annak érdekében is, hogy a bíróságtól kérje valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítását, így az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben szereplő valamely feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása iránt a fogyasztó által benyújtott kérelem semmilyen elévülési időtől nem tehető függővé (2021. június 10-i BNP Paribas Personal Finance ítélet, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 38. pont).

78 Ezt követően a Bíróság kimondta, hogy ha a fogyasztó által egy tisztességtelen szerződési feltétel alapján benyújtott visszatérítés iránti kereset elévülésének kezdő időpontjaként azt az időpontot határoznák meg, amikor a nemzeti legfelsőbb bíróság olyan ítéleteket hozott, amelyek tisztességtelennek nyilvánítanak a vitatott szerződésben szereplő feltételnek megfelelő szabványfeltételeket, számos esetben lehetővé tenné az eladó vagy szolgáltató számára, hogy megtartsa a tisztességtelen kikötés alapján az említett fogyasztó kárára jogalap nélkül megszerzett összegeket, ami összegegyeztetetlen lenne a jelen ítélet 68. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból eredő azon követelménnyel, amely szerint e kezdő időpontot nem lehet attól a kérdéstől függetlenül meghatározni, hogy ugyanezen fogyasztó tudott-e vagy észszerűen tudomást szerezhetett-e ez utóbbi kikötésnek a visszatérítéshez való jogot megalapozó tisztességtelen jellegéről, anélkül hogy az eladót vagy szolgáltatót gondossági és tájékoztatási kötelezettség terhelné a fogyasztóval szemben, még tovább súlyosítva ezáltal a fogyasztó azon hátrányos helyzetét, amelyet a 93/13 irányelv orvosolni kíván (2024. április 25-i Banco Santander [Az elévülési idő kezdete] ítélet, C-561/21, EU:C:2024:362, 47. pont).

79 Ezenkívül az eladót vagy szolgáltatót terhelő tájékoztatási kötelezettség hiányában nem vélemezhető, hogy a fogyasztó észszerűen tudomást szerezhetett arról, hogy a szerződésében foglalt valamely feltétel ugyanolyan körben érvényesül, mint egy olyan kikötés, amelynek tisztességtelen jellegét a nemzeti legfelsőbb bíróság megállapította. Kétségtelen, hogy az ilyen ítélkezési gyakorlat – amennyiben megfelelő nyilvánosságot kap – lehetővé teheti az átlagos fogyasztó számára, hogy tudomást szerezzen az eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződésébe foglalt szabványkikötés tisztességtelen jellegéről. Mindazonáltal nem várható el a fogyasztótól, amelyet a 93/13 irányelv az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetére tekintettel védeni igyekszik, hogy olyan lépéseket tegyen, amelyek már a jogi kutatás körébe tartoznak (2024. április 25-i Banco Santander [Az elévülési idő kezdete] ítélet, C-561/21, EU:C:2024:362, 48. és 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

80 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 93/13 irányelv 2. cikke b) pontjának megfogalmazásából az következik, hogy az ezen irányelv által biztosított védelem attól függ, hogy a természetes személy milyen

célből jár el, azaz a saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén kívül eső célből. Márpedig, jóllehet az eladóktól vagy szolgáltatóktól elvárható, hogy tájékozódjanak az olyan kikötésekkel kapcsolatos jogi vonatkozásokról, amelyeket fogyasztókkal a szokásos kereskedelmi tevékenységük keretében kötött szerződésekbe saját kezdeményezésükre illesztenek be, különösen az ilyen kikötésekre vonatkozó nemzeti ítélkezési gyakorlatra tekintettel, a fogyasztóktól nem várható el hasonló hozzáállás, tekintettel az ilyen kikötést tartalmazó szerződés megkötésének alkalmi vagy akár kivételes jellegére (2024. január 25-i Caixabank [A jelzáloghitel költségei visszatérítésének elévülése] ítélet, C-810/21–C-813/21, EU:C:2024:81, 60. pont).

81 Emellett hangsúlyozni kell, hogy az ilyen nemzeti ítélkezési gyakorlat nem feltétlenül teszi lehetővé az e tagállamban az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött valamennyi szerződésben szereplő valamennyi ilyen kikötés ipso facto tisztességtelennek nyilvánítását. Amennyiben a nemzeti legfelsőbb bíróság tisztességtelennek nyilvánított egy szabványkikötést, főszabály szerint a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésével és 4. cikkének (1) bekezdésével összhangban még azt is meg kell határozni esetről esetre, hogy egy adott szerződésben foglalt feltétel milyen mértékben felel meg e szabványfeltételnek, és az utóbbihoz hasonlóan tisztességtelennek kell-e tekinteni (lásd ebben az értelemben: 2024. április 25-i Banco Santander [Az elévülési idő kezdete] ítélet, C-561/21, EU:C:2024:362, 50. és 51. pont).

82 E megfontolásokból következik, hogy egy észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztótól nem lehet elvárni, hogy azonkívül, hogy saját kezdeményezésére rendszeresen tájékozódjon a nemzeti legfelsőbb bíróság olyan szerződésekben foglalt szabványfeltételekre vonatkozó határozatairól, amelyek ugyanolyan jellegűek, mint azok a szerződések, amelyeket e fogyasztó egyes eladókkal vagy szolgáltatókkal köthetett, még azt is határozza meg a nemzeti legfelsőbb bíróság valamely ítélete alapján, hogy tisztességtelenek-e az olyan szerződési feltételek, amelyeket valamely konkrét szerződésbe illesztettek (lásd ebben az értelemben: 2024. április 25-i Banco Santander [Az elévülési idő kezdete] ítélet, C-561/21, EU:C:2024:362, 52. pont).

83 Következésképpen a 93/13 irányelvvel ellentétes az, hogy a tisztességtelen szerződési feltétel teljesítése során jogalap nélkül kifizetett összegek visszatérítése iránti fogyasztói igény elévülési ideje kezdő időpontjának meghatározásához a hasonló kikötések semmisségére vonatkozó – akármilyen következetes – nemzeti ítélkezési gyakorlat fennállását kelljen úgy tekinteni, mint amely bizonyítja azon követelmény teljesülését, hogy az érintett fogyasztónak tudomása kell, hogy legyen az említett kikötés tisztességtelen jellegéről és az abból eredő jogkövetkezményekről (lásd ebben az értelemben: 2024. január 25-i Caixabank [A jelzáloghitel költségei visszatérítésének elévülése] ítélet, C-810/21–C-813/21, EU:C:2024:81, 61. pont).

84 A jelen ítélet 78–81. pontjában kifejtett indokok ugyanis – amelyek annak megállapításához vezetnek, hogy a nemzeti legfelsőbb bíróság által hozott, egyes szabványkikötések tisztességtelen jellegét megállapító ítéletek fennállása önmagában nem jelenti azt, hogy a fogyasztó tudomást szerzett vagy észszerűen tudomást

szerezhetett az általa az eladóval vagy szolgáltatóval megkötött szerződésben szereplő valamely hasonló kikötés tisztességtelen jellegéről – mutatis mutandis érvényesek a Bíróság azon határozataira is, amelyeket a 93/13 irányelv értelmezésére vonatkozó előzetes döntéshozatal keretében hoz.

85 E tekintetben ki kell emelni, hogy jóllehet a Bíróságnak az uniós jog értelmezésére vonatkozó előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatai olyasfajta nyilvánosságban részesülnek, amely a fogyasztók számára is megkönnyíti az azokhoz való hozzáférést, a Bíróság e határozatokban nem dönt egyes konkrét kikötések tisztességtelen jellegéről, és azok konkrét vizsgálatát szisztematikusan a nemzeti bíróság mérlegelésére bízta, hiszen e vizsgálat főszabály szerint nem tartozik a Bíróság hatáskörébe. Ebből következik, hogy a fogyasztó, még ha közvetlenül érinti is őt az alapeljárás, a Bíróság ilyen határozatából nem következethet semmilyen bizonyosságra az eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződésében foglalt szerződési feltétel tisztességtelen jellegét illetően, vagyis a Bíróságnak a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott ítéletei nem tekinthetők az átlagos fogyasztó számára valamely konkrét szerződési feltétel tisztességtelen jellegére vonatkozó információforrásnak (2024. április 25-i Banco Santander [Az elévülési idő kezdete] ítélet, C-561/21, EU:C:2024:362, 58. és 59. pont).

86 Ezzel szemben a valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét megállapító jogerős bírósági határozat, amelyet az alkalmazandó nemzeti szabályoknak megfelelően az érintett fogyasztóval mint e határozat címzettjével megfelelően közöltek, az elévülés kezdő időpontjának minősülhet. Az ilyen határozat jogerőre emelkedését követően a fogyasztót úgy kell tekinteni, hogy teljes mértékben tisztában van a kikötés szabálytalanságával, és így maga is meg tudja ítélni, hogy célszerű-e a nemzeti jog által előírt határidőn belül keresetet indítani a tisztességtelen kikötés alapján kifizetett összegek visszatérítése iránt (lásd ebben az értelemben: 2024. április 25-i Banco Santander [Az elévülési idő kezdete] ítélet, C-561/21, EU:C:2024:362, 36. és 37. pont).

87 Mindemellett pontosítani kell, hogy jóllehet a 93/13 irányelvvel ellentétes az, hogy a fogyasztó által a tisztességtelen szerződési feltétel alapján megfizetett összegek visszatérítése iránti igény elévülési ideje attól függetlenül megkezdődjön, hogy e fogyasztónak tudomása volt-e, vagy észszerűen tudomása lehetett-e az említett feltétel tisztességtelen jellegéről, ezen irányelvvel nem ellentétes az, hogy az eladónak vagy szolgáltatónak lehetősége legyen annak bizonyítására, hogy az említett fogyasztó még azt megelőzően tudott vagy észszerűen tudomást szerzhetett erről a tényről, hogy az említett feltétel semmisségét megállapító ítéletet hoztak volna (2024. április 25-i Banco Santander [Az elévülési idő kezdete] ítélet, C-484/21, EU:C:2024:362, 35. pont).

88 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy nincs olyan jogerős bírósági határozat, amely megállapította volna az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés tisztességtelen jellegét és semmisségét.

89 E körülmények között, még azt feltételezve is, hogy HL tudott a Kúria vonatkozó határozatairól vagy a Bíróság ítéleteiről, sem e határozatok meghozatalának időpontja, sem pedig az az időpont, amikor HL azokról

ténylegesen tudomást szerzett, nem képezheti az elévülési idő kezdő időpontját.

90 Adott esetben a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az UniCredit Bank és a Momentum Credit bizonyították-e, hogy HL tudomást szerzett vagy észszerűen tudomást szerezhettek az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés tisztességtelen jellegéről (lásd ebben az értelemben: 2024. április 25-i Banco Santander [Az elévülési idő kezdete] ítélet, C-561/21, EU:C:2024:362, 38. pont).

91 Végül az elévülési időnek a nyugvását követő folytatódására vonatkozó kérdést illetően meg kell állapítani, hogy az elévülés nyugvásának célja annak biztosítása, hogy az elévülés, amelynek alapja éppen a jogosult tétlenségének szankcionálása, ne váltson ki joghatást olyan helyzetben, amely igazolja e tétlenséget. A nyugvás célja tehát azon helyzetek védelme, amelyekben a jogosult a törvényben említett objektív okok miatt olyan objektíve nehéz helyzetbe kerül, amely megakadályozza őt e jog gyakorlásában, elkerülve azt, hogy az időmúlás e jog megszűnéséhez vezessen.

92 Ebből következik, hogy az elévülés nyugvását követő folytatódásához ugyanazoknak a biztosítékoknak kell kapcsolódniuk, mint amelyeket ezen elévülési idő kezdő időpontjának meghatározására előírnak.

93 A fenti megfontolásokra tekintettel a második és a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha azt az időpontot, amikor a Bíróság ezen irányelv értelmezéséről határozott, vagy azt az időpontot, amikor a nemzeti legfelsőbb bíróság a fogyasztókkal kötött szerződésekre foglalt kikötések tisztességtelen jellegéről határozott, a fogyasztó által indított, az ahhoz hasonló kikötés alapján kifizetett összegek visszatérítésére irányuló kereset elévülése kezdő időpontjának meghatározása vagy az ezen elévülésnek a nyugvását követő folytatódása céljából veszik figyelembe, amely kikötésre tekintettel a Bíróság az említett irányelvet értelmezte, illetve amelyre tekintettel a nemzeti bíróság határozatot hozott.

A negyedik kérdésről

94 Az első kérdésre adott válasza tekintettel a negyedik kérdést nem szükséges megválaszolni.

VI.

C-43/25 - SML Maschinen ügyben 2026. március 19-én hozott ítélet

A fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet 13. cikkét úgy kell értelmezni, hogy arra nem hivatkozhat a kölcsön adósának minősülő társaság felszámolója által előterjesztett visszatérítés iránti követelésre válaszul az a személy, aki a tagi kölcsön összes hitelező számára hátrányosnak tekintett visszafizetéséből részesült, amennyiben e követelés a fizetésképtelenségi eljárás megindításának helye szerinti állam szabályozásában előírt követelési rangsor érvényesítésére irányul.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet (HL 2000. L 160., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 191. o.;

helyesbítés: HL 2006. L 234., 43. o.) 13. cikkének és a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról (Róma I.) szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2008. L 177., 6. o.; helyesbítés: HL 2009. L 309., 87. o., a továbbiakban: „Róma I” rendelet) 9. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az Ausztriában székhellyel rendelkező SML Maschinengesellschaft mbH (a továbbiakban: SML) és a Németországban székhellyel rendelkező MAPLAN Maschinenfabrik und Anlagen für Kunststofftechnik Schwerin GmbH (a továbbiakban: MAPLAN) felszámolója között azon összegek visszatérítése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelyeket a MAPLAN az SML-nek többek között kölcsönök visszafizetése céljából fizetett meg a MAPLAN elleni fizetésképtelenségi eljárás megindítását megelőző hónapokban.

Az alapeljárás

9 Az SML és a MAPLAN ugyanahhoz az osztrák vállalatcsoporthoz tartozik. Mindkét társaság tagjai között szerepel az osztrák jog szerinti Franz S. Huemer GmbH társaság, amely az SML tőkéjének 78%-ával, illetve a MAPLAN tőkéjének 33%-ával rendelkezik.

10 Egy 2015. május 19-i szerződéssel az SML 3 millió euró kölcsönt, egy 2015. június 16-i újabb szerződéssel pedig egy újabb, 2 millió euró kölcsönt (a továbbiakban együtt: a két kölcsön) nyújtott a MAPLAN-nak. Mindkét kölcsönszerződés tartalmazott egy olyan rendelkezést, amely szerint azokra az osztrák jog az irányadó. Az első kölcsönszerződésből eredő követelések biztosítására a MAPLAN az SML-re ruházta át egy másik vállalkozással szemben fennálló, 3 millió euró összegű pénzköveteléseit.

11 2016. március 10-én a MAPLAN 500 000 eurót fizetett az SML részére ezen első kölcsön visszafizetéseként. Ezenkívül 2015. negyedik negyedévére, valamint 2016. első és második negyedévére 89 397,92 euró kamatot is fizetett a részére. A második kölcsönt illetően a MAPLAN 101 666,68 euró kamatot fizetett az SML-nek 2015. harmadik és negyedik negyedévére.

12 2016. október 1-jén a saját kérelmére fizetésképtelenségi eljárás indult a MAPLAN ellen, és felszámolót neveztek ki.

13 Ezen eljárás megindítását követően az SML keresetet nyújtott be a Landgericht Schwerinhez (schwerini regionális bíróság, Németország) a két kölcsönből eredő követeléseinek a MAPLAN kötelezettségei közé történő felvétele iránt. A felperes emellett az első kölcsön biztosítékaként rá átruházott pénzkövetelésekből történő külön kielégítésre való igényt terjesztett elő. E kérelmeket vitatva a felszámoló viszontkereset formájában indított megtámadási keresetével kérte a MAPLAN által az SML-nek a két kölcsön után, tőketörlesztés és kamatok címén megfizetett összeg kamatokkal növelt összegének visszatérítését.

14 A Landgericht Schwerin (schwerini regionális bíróság) elutasította a keresetet, és helyt adott a megtámadási keresetnek. Az SML által az Oberlandesgericht Rostockhoz (rostocki regionális felsőbbbíróság, Németország) benyújtott fellebbezést elutasították. A felülvizsgálati kérelem tárgyában eljáró

Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország), amely a kérdést előterjesztő bíróság, arra keresi a választ, hogy mely jog alkalmazandó e megtámadási keresetre.

15 Az 1346/2000 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése szerint a fizetéseképtelenségi eljárásra és joghatásaira annak a tagállamnak a jogát kell alkalmazni, amelynek területén az ilyen eljárást megindítják. A jelen ügyben, mivel a MAPLAN-nal szemben indított fizetéseképtelenségi eljárást Németországban indították meg, a német jog alkalmazandó.

16 E jog alapján az SML köteles visszafizetni a felszámolónak a két kölcsön törlesztése során kapott összegeket.

17 A fellebbviteli bíróság megállapításai szerint ugyanis kötik a kérdést előterjesztő bíróságot, a Franz S. Huemer társaságnak az SML és a MAPLAN tőkéjében fennálló részesedése miatt a tagi kölcsönökre vonatkozó német szabályozás értelmében az SML a MAPLAN egyik társasági tagjának tekintendő.

18 Márpedig e tagi minőségre tekintettel az SML-nek a két kölcsön törlesztése iránti követelése a fizetéseképtelenségi eljárás keretében az InsO 39. §-a (1) bekezdése 5. pontja értelmében alárendelt követelések. Ezenkívül az SML nem jogosult részt venni ebben az eljárásban, mivel az ügyben hatáskörrel rendelkező bíróság nem hívta fel az alárendelt hitelezőket követeléseik bejelentésére, ami az ilyen eljárásban való részvételük feltétele.

19 Ezen körülmények között a MAPLAN által a két kölcsön törlesztéseként teljesített kifizetéseket az SML-nek vissza kell térítenie a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyona az InsO alkalmazandó rendelkezéseinek megfelelően. E kifizetésekkel ugyanis kielégítést nyertek az SML-nek a követeléseik bejelentésére már felhívott hitelezők követeléseikhez képest alárendelt követeléseik, és így az említett kifizetések hátrányosak voltak az utóbbiak számára.

20 Az SML ezzel szemben azt állítja, hogy a két kölcsönszerződésben foglalt jogválasztás értelmében az osztrák jog alkalmazandó. Márpedig e jog nem teszi lehetővé az érintett jogügyletek megtámadását.

21 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a viszontkeresetet illetően felvilágosításra van szüksége az 1346/2000 rendelet 13. cikkének értelmezésével kapcsolatban. E rendelkezés értelmében ugyanis e rendelet 4. cikke (2) bekezdésének m) pontját – amelynek értelmében az eljárás megindításának helye szerinti állam joga határozza meg többek között a valamennyi hitelezőnek hátrányt okozó jogügyletek hatálytalanságára vonatkozó szabályokat – nem kell alkalmazni, ha az ilyen jogügylet által előnyhöz jutó személy bizonyítja egyrészt, hogy az adott jogügyletre egy másik tagállam joga irányadó, mint ahol az eljárást megindították, másrészt, hogy ez a jog a vonatkozó esetben nem teszi lehetővé a jogügylet semmilyen megtámadását.

22 E bíróság először is arra keresi a választ, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikke az olyan visszatérítés iránti követelésre is alkalmazható-e, amely az eljárás megindításának helye szerinti államban hatályos jog szerinti alárendeltség valamely hitelező tekintetében való érvényesítését szolgálja.

23 Abban az esetben, ha az 1346/2000 rendelet 13. cikke alkalmazandó, az említett bíróság másodszor azt a kérdést teszi fel, hogy e cikk olyan megtámadási okokkal szemben is alkalmazandó-e, amelyek – az InsO 135.

§-ához hasonlóan – a tőkeegyesítő társaság tagja által a fizetéseképtelenségi eljárás megindítását megelőzően nyújtott kölcsönöknek a tőkeegyesítő társaság szavatolótojkéjével való azonos kezelést szolgálják.

24 Amennyiben e második kérdésre is igenlő választ kell adni, harmadszor felmerül az a kérdés, hogy a tőkeegyesítő társaság tagja által az ilyen társaságnak nyújtott kölcsönre alkalmazandó jogot az 1346/2000 rendelet 13. cikke alkalmazásában az e társaságra alkalmazandó jog határozza-e meg, legalábbis az egyes hitelezőkkel szemben fennálló alárendeltség és az ezen alárendeltség megsértésével számukra teljesített kifizetések visszatérítése tekintetében.

25 Az e harmadik kérdésre adandó nemleges válasz esetén az előterjesztő bíróság negyedszer és utolsósorban arra keresi a választ, hogy a „Róma I” rendelet 9. cikkének (1) bekezdése alkalmazandó-e az 1346/2000 rendelet 13. cikke alapján meghatározott jogra, és úgy kell-e értelmezni e 9. cikket, hogy a fizetéseképtelenségre vonatkozó nemzeti rendelkezések szerződési jogi szabályai is tartalmazhatnak imperatív rendelkezéseket, mint például az InsO 39. §-a (1) bekezdésének 5. pontja értelmében vett tagi kölcsönök alárendeltségére és az ilyen alárendeltség jogkövetkezményeire vonatkozó szabályok.

26 E körülmények között a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Úgy kell-e értelmezni az [1346/2000] rendelet 13. cikkét, hogy az összes hitelező számára hátrányos jogügylet által előnyhöz jutó személy akkor is hivatkozhat e rendelkezés joghatásaira a felszámoló visszatérítés iránti követelésével szemben, ha a visszatérítés iránti követelés az eljárás megindításának helye szerinti állam alkalmazandó joga szerinti alárendeltség (e rendelet 4. cikke (2) bekezdése második mondatának i) pontja) érvényesítését szolgálja?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén: Úgy kell-e értelmezni az 1346/2000 rendelet 13. cikkét, hogy e rendelkezés olyan megtámadási okokkal szemben is alkalmazandó, amelyek a tőkeegyesítő társaság tagja által a fizetéseképtelenséget megelőzően a társaság tőkehelyzetének biztosítása érdekében nyújtott kölcsönöknek a szavatolótojkével nagymértékben azonos kezelést szolgálják?

3) A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

Úgy kell-e értelmezni az 1346/2000 rendelet 13. cikkét, hogy a tőkeegyesítő társaság tagja által a társaságnak nyújtott kölcsönre alkalmazandó jogot a társaság joga (lex societatis) határozza meg?

4) A harmadik kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

Alkalmazandó-e a „Róma I” rendelet 9. cikkének (1) bekezdése az 1346/2000 rendelet 13. cikke alapján meghatározandó irányadó jogra, és úgy kell-e értelmezni az előbbi rendelkezést, hogy a fizetéseképtelenségre vonatkozó nemzeti rendelkezések szerződési jogi szabályai – mint amilyenek a tagi kölcsönök alárendeltségére és az alárendeltség jogkövetkezményeire vonatkozó szabályok is – szintén tartalmazhatnak imperatív rendelkezéseket?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

27 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróságnak nem feladata, hogy valamely előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretén belül nemzeti rendelkezések értelmezése tárgyában foglaljon állást, vagy hogy eldöntse, a kérdést előterjesztő bíróság által adott értelmezés helytálló-e (lásd: 2000. október 3-i Corsten ítélet, C-58/98, EU:C:2000:527, 24. pont; 2017. február 16-i IOS Finance EFC ítélet, C-555/14, EU:C:2017:121, 21. pont; 2024. december 19-i Loredas ítélet, C-531/23, EU:C:2024:1050, 45. pont). A Bíróság tehát – az uniós és nemzeti bíróságok hatáskörmegosztásának keretén belül – azt az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban meghatározott ténybeli és szabályozási háttérrel köteles figyelembe venni, amelybe az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések illeszkednek (lásd: 2001. október 25-i Ambulanz Glöckner ítélet, C-475/99, EU:C:2001:577, 10. pont; 2024. december 19-i Loredas ítélet, C-531/23, EU:C:2024:1050, 45. pont). Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a nemzeti jognak az előterjesztő bíróság által elfogadott értelmezése alapján kell megvizsgálni, és nem a Bíróság feladata, hogy ellenőrizze annak helyességét (2024. július 29-i CU és ND [Szociális ellátás – Közvetett hátrányos megkülönböztetés] ítélet, C-112/22 és C-223/22, EU:C:2024:636, 40. pont).

28 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkból kitűnik, hogy a releváns szabályozási háttérrel az InsO 39. és 135. §-a határozza meg, amelyek e bíróság szerint szorosan kapcsolódnak egymáshoz.

29 Az említett bíróság magyarázatai szerint egyrészt az InsO 39. §-a (1) bekezdésének 5. pontjából kitűnik, hogy a tagi kölcsön visszafizetése iránti követelések alárendeltek, ha e kölcsön adósa olyan társaság, amely nem rendelkezik sem természetes személynek, sem olyan társaságnak minősülő, személyes felelősséggel tartozó taggal, amelynek egyik személyes felelősséggel tartozó tagja természetes személy. Másrészt az InsO 135. §-a olyan eljárási módot vezet be, amely arra irányul, hogy a harmadik fél hitelezőknek az InsO 39. §-a (1) bekezdésének 5. pontjában említett hitelező társasági taggal szembeni elsőbbségét érvényesítse a fizetéseképtelenségi eljárás megindításáról szóló törvénynek megfelelően, amely az 1346/2000 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének i) pontja alapján az alkalmazandó jog.

30 Az alkalmazandó nemzeti szabályozási háttér leírásából tehát az következik, hogy az alapügyben szóban forgó megtámadási kereset alátámasztására előterjesztett kérelem a hitelezők rangsorára és a követelések elosztásának sorrendjére vonatkozik, nem pedig az egyenlő jogokkal rendelkező hitelezők közötti versenyhelyzetre.

31 E szabályozási keretben az első kérdést úgy kell értelmezni, hogy az előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy arra hivatkozhat a kölcsön adósának minősülő társaság felszámolója által előterjesztett visszatérítés iránti követelésre válaszul az a személy, aki a tagi kölcsön összes hitelező számára hátrányosnak tekintett visszafizetéséből részesült,

amennyiben e követelés a fizetéseképtelenségi eljárás megindításának helye szerinti állam szabályozásában előírt követelési rangsor érvényesítésére irányul.

32 Kétségtelen, hogy valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez annak kifejezéseit, szöveggörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek részét képezi. Ha azonban az uniós jog valamely rendelkezésének értelme magából a rendelkezés szövegéből egyértelműen kitűnik, a Bíróság nem térhet el ettől az értelmezéstől (lásd ebben az értelemben: 2008. február 28-i Carboni e derivati ítélet, C-263/06, EU:C:2008:128, 48. pont; 2022. január 25-i VYSOČINA WIND ítélet, C-181/20, EU:C:2022:51, 39. pont).

33 Egyébiránt az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkében előírt kivételt szigorúan kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2015. április 16-i Lutz ítélet, C-557/13, EU:C:2015:227, 34. pont; 2015. október 15-i Nike European Operations Netherlands ítélet, C-310/14, EU:C:2015:690, 18. pont; 2021. április 22-i Oeltrans Befrachtungsgesellschaft ítélet, C-73/20, EU:C:2021:315, 24. pont).

34 Ugyanakkor az említett rendelet 13. cikke értelmében „[az 1346/2000 rendelet] 4. cikk[e] (2) bekezdésének m) pontját nem kell alkalmazni, ha az összes hitelező számára hátrányos jogügylet által előnyhöz jutó személy bizonyítja, hogy [...] az adott jogügyletre egy másik tagállam joga irányadó, mint ahol az eljárást megindították, és [...] ez jog [helyesen: ez a jog] a vonatkozó esetben nem teszi lehetővé a jogügylet semmilyen megtámadását.”

35 Ebből következik, hogy mivel e rendelet 13. cikke az említett rendelet 4. cikke (2) bekezdésének m) pontjától való eltérés, annak hatálya az utóbbi rendelkezésben foglalt esetre korlátozódik, vagyis arra, amikor az összes hitelező számára hátrányos jogügyletek semmisségére, megtámadhatóságára és hatálytalanságára vonatkozó szabályokról van szó, nem pedig az adós vagyonaival szemben támasztott követelésekre és azok rangsorára vonatkozó szabályokról.

36 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikke nem terjeszti ki az általa bevezetett eltérést sem a támasztott követelésekre alkalmazandó jogra, sem pedig a követelések rangsorának meghatározására alkalmazandó jogra, mivel e rendelet 4. cikke (2) bekezdésének g) és i) pontja kifejezetten rendelkezik ezekről az esetekről. Az említett rendelet 13. cikkére tehát nem lehet hivatkozni az olyan keresetben, mint amelyről az alapügyben szó van, amely – amint az a jelen ítélet 30. pontjában megállapításra került – e követelések rangsorára és elosztásuk sorrendjére vonatkozik.

37 A fenti indokokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1346/2000 rendelet 13. cikkét úgy kell értelmezni, hogy arra nem hivatkozhat a kölcsön adósának minősülő társaság felszámolója által előterjesztett visszatérítés iránti követelésre válaszul az a személy, aki a tagi kölcsön összes hitelező számára hátrányosnak tekintett visszafizetéséből részesült, amennyiben e követelés a fizetéseképtelenségi eljárás megindításának helye szerinti állam szabályozásában előírt követelési rangsor érvényesítésére irányul.

A második, a harmadik és a negyedik kérdésről

38 Az első kérdésre adott válasza figyelemmel a második, a harmadik és a negyedik kérdést nem kell megválaszolni.

FÓRUM

Bérces Viktor*

A törvényes vád és a vádelv kérdései, különös tekintettel a Kúria eseti döntéseire

Absztrakt

A büntetőeljárásról szóló hatályos, 2017. évi XC. törvény (Be.) I. fejezete (Általános rendelkezések) általánosságban nem tartalmazza a vád törvényességi kritériumait, hanem csak annyit ír elő, hogy a bíróság vád alapján ítélkezik. Ennek alapján megállapítható, hogy a jogalkotó szakított az 1998. évi XIX. törvény hagyományával, a törvényességi feltételekre pedig csak az egyes váddokumentumokra vonatkozó speciális szabályok keretében utal. Továbbra is irányadó ugyanakkor az az általános szabály, miszerint akkor törvényes a vád, ha abban 1. a vádemelésre jogosult; 2. a bírósághoz intézett indítványában; 3. meghatározott személy; 4. pontosan körülírt; 5. büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt; 6. a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. A kérdéskörrel a Kúria számos döntésében foglalkozott, e tanulmány elsősorban e határozatok, illetőleg a jogtudományban kialakult különböző álláspontok bemutatását célozza.

Questions related to the legality and the principles of accusation, with especial regard to the judgments of the Curia

Abstract

The current Hungarian Criminal Procedure Code does not contain any general criteria of the legality of the accusation, but only provides that the court shall judge on the basis of that. It can therefore be concluded that the legislator has broken with the tradition of Act XIX of 1998 and refers to the legality criteria only in the context of specific rules for certain charging documents. However, the general rule that an indictment is lawful if it (1) states that the person entitled to bring the charge; (2) states in his application to the court; (3) specifies the person; (4) describes the offence; (5) is in breach of criminal law; (6) is the subject of the court proceedings. This

* A szerző PhD egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Büntető Anyagi, Eljárási és Végrehajtási Jogi Tanszék; főtanácsadó, Kúria. Jelen tanulmány a *Glossa Iuridica* 2023/1–2. számában *A vádemelésről* címmel megjelent tanulmány (81–108.) részben átdolgozott változata. A tanulmány a szerző álláspontját tartalmazza, az nem értelmezhető a Kúria állásfoglalásaként.

¹ Lásd a vád törvényességét nem érinti annak esetleges megalapozatlansága. Ez utóbbi már az érdemi döntés tárgya (BH 2012.4.86.II.).

issue has been dealt with by the Curia in a number of decisions, and the present study aims primarily at presenting these decisions and the different positions developed in jurisprudence.

Bevezetés

A hatályos Be. alapján a törvényes vád hiánya azt jelenti, hogy az adott váddokumentum nem tartalmazza a Be. által meghatározott kötelező tartalmi elemeket. E körülményeket a bíróság hivatalból köteles vizsgálni az eljárás teljes menetében. A bírói gyakorlat abban egységesnek tekinthető, hogy a nyomozás esetleges hiányosságai a vád törvényességét nem érintik, az tehát kizárólag a benyújtott vád alapján vizsgálendő.¹ Ha ugyanis a bíróság a vádelőkészítés fázisát is vizsgálná, akkor adott esetben hivatalból felülbírlná az ügyész vádemelésről való döntését, amelyre viszont nincs törvényi felhatalmazása.² Ebből következően annak sincs relevanciája, hogy a nyomozás és a vádemelés eljárásjogi szabályait betartották-e, továbbá hogy a vád törvényesen beszerzett és ellenőrzött bizonyítékon alapszik-e.³ A vád törvényességének vizsgálatakor tehát eljárási szabálysértések továbbra sem értékelhetők, azok csak a vád megalapozatlanságához vezethetnek. Más kérdés, hogy az ügyész a nyomozás felett általános törvényességi felügyeleti jogot gyakorol, amelynek elmulasztása miatt – a bíróság előtti bizonyítási eljárás során – már neki kell viselnie a vád megalapozatlanságának kockázatát.⁴

I. Bírói kontroll a vád törvényessége felett – alaki feltételek

A bíróságok kontrollja e körben annyiban érvényesül, hogy amennyiben a vádló megsérti a vádemelés törvényes alakoszerűségeit, a bíróság köteles felhívni őt a hiányosságok pótlására, és csak a felhívás eredménytelensége lehet akadálya az eljárás folytatásának.⁵ E körben különösen az alábbi szempontokat kell értékelni:

a) A vád törvényességének alaki feltétele, hogy azt aktív perbeli legitimációval rendelkező személy terjessze elő. A hatályos Be. alapján vádemelésre jogosult az ügyészen kívül a pótmagánvádló és a

² EH 2011.2299.

³ EH 2014.10.B17.

⁴ Az 1998. évi XIX. törvény – a joghatások tekintetében – különbséget tett a vád törvényességének hiánya és a vádirat „kellékhánya” között. Ez a differencia abban nyilvánult meg, hogy míg a vádirat hiányosságai esetén helye volt a bíróság által megjelölt hiányok pótlásának, a vád törvényességéhez szükséges elemek hiánya esetében erre nem volt lehetőség (1. BK vélemény).

⁵ EBH 2015.B.10.

- magánvádló is, tehát az ügyésznek nincs kizárólagos vádemelési jogosultsága (vádemelési monopóliuma).
- Róth Erika a törvényes vád, ezen belül az alaki legitimáció fogalmi körébe vonja azt is, „hogyan az ügyész és a bíróság, amely előtt vádat emel, hatáskörrel és illetékességgel rendelkezzen a konkrét ügyben”.⁶
  - Belovics Ervin ezzel szemben úgy érvel, hogy a hatásköri és illetékességi szabályok megsértésével történő vádemelés nem érinti a vád törvényességét, hanem csak olyan eljárási szabálysértés történik, amely miatt az ügyet át kell tenni a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz. Megjegyzi azt is, hogy amennyiben az általános ügyész emel vádat a fiatalkorúak ügyésze vagy a katonai ügyész helyett, a bíróságnak a vád „kellékhianyossága” miatt a hiányosság pótlására kell felhívnia, és amennyiben ez nem történik meg, az eljárást a bíróságnak meg kell szüntetnie.⁷
- b) A vád történeti tényállásának tartalmaznia kell a vád minősítése szerinti bűncselekmény törvényi elemeinek megfelelő konkrét tényeket, tehát minimálisan a cselekmény elkövetésének helyét, idejét és módját.⁸ A bírói gyakorlat szerint a törvényes vádnak nem fogalmi ismérve az, hogy a büntetőtörvénybe ütköző cselekmény leírása körében a törvényi tényállás jogi fogalmait használja; elégséges, ha a történeti tények leírása oly mértékben konkrét, amelyből – bebizonyítottaságot feltételezve – büntetőtörvénybe ütköző cselekményre lehet következtetni.⁹
- c) A vád törvényességi kritériumainak nemcsak közvád, hanem magánvád és pótmagánvád esetében is teljesülniük kell. Néhány szemelvény a bírói gyakorlatból:
- ha ismeretlen kilétű a feljelentett, fogalmilag nincs indítvány, következőképpen a magánvád nem törvényes;¹⁰
  - becsületsértés esetén, törvényes vád hiánya miatt a büntetőeljárás megszüntetése indokolt, ha a verbális bűncselekmény (becsületsértés) miatt benyújtott vádirat nem tartalmazza a terhelt által a sértettekkel szemben használt azon konkrét kifejezéseket, szavakat, amelyek megvizsgálásával a bíróság dönthetne azok becsület csorbítására alkalmasságáról, végső soron pedig a büntetőjogi felelősségről;¹¹
  - pótmagánvád esetén a törvényes vád hiánya a tárgyalás előkészítése keretében a vádindítvány elutasításának, ezt követően viszont az eljárás megszüntetésének mérlegelést nem tűrő oka.¹²

II. A vád törvénytelenségének eljárási jogi következményei

A vád törvénytelensége esetén érdekes kérdést vet fel, hogy van-e helye ugyanazon vád újbóli előterjesztésének. E kérdésre a hazai bírói gyakorlat és jogtudomány az alábbi eltérő válaszokat adta:

- A Fővárosi Ítéletábrla álláspontja szerint 1. a törvénytelen vád miatt megszüntetett eljárást követően ugyanazon vád újbóli előterjesztése a kétszeres értékelés tilalmába („ne bis in idem”) ütközik; 2. a büntetőeljárást törvényes vád hiánya okán megszüntető bíróságnak az ismételt vádemelés alapján történő későbbi eljárása már nem felelhet meg a pártatlanság követelményének.¹³
- Ezen állásponttól eltérően – 1/2007. BK véleményében – a Legfelsőbb Bíróság kifejtette, hogy bár a vád törvényessége, illetve törvényi kellékének hiánya miatti megszüntetéssel a bíróság a vádról határoz – elismerve ezzel annak ügydöntő határozat jellegét –, e határozat jogi természetét tekintve különbözik a más okból történt megszüntető határozattól. Ebben az esetben ugyanis a bíróság nyilvánvalóan csak a vád bírósági eljárásra való alkalmasságát (eljárásjogi feltételeinek meglétét), nem pedig a vádban foglaltak büntetőjogi felelősséget megalapozó, anyagi jogi feltételeit vizsgálja, illetve bírálja el. Ebből viszont az következik, hogy a vád eljárásjogi alkalmatlansága, mint a büntetőeljárás akadálya nem jelenti egyben az adott személy büntetőjogi felelősségre vonásának elháríthatatlan akadályát.¹⁴
- A Kúria Büntető Kollégiuma joggyakorlat-elemző csoportjának a vád törvényességének vizsgálatáról készített összefoglaló jelentése azt tartalmazza, hogy a vád nem konstitutív jellegű döntés, tehát önmagában nem határozhatja meg a terhelt eljárás utáni pozícióját.¹⁵
- A jogalkotó e kérdést egyértelműen eldöntötte, mivel a Be. a kellékhianyok nem teljesített pótlása esetén „nem ügydöntő végzés” formájában írja elő a megszüntetést.¹⁶ A törvény ugyanakkor továbbra sem tér ki kifejezetten az ismételt vádemelés megengedhetőségére, feltételrendszerére, illetőleg annak esetleges korlátaira. A jogszabály indokolása ugyanakkor nyilvánvalóvá teszi, hogy e – nem ügydöntő – határozat nem minősül ítélt dolognak, ezért nem lehet akadálya az újabb vádemelésnek.

III. A vádban foglalt minősítés problematikája. A Kúria jogértelmező tevékenysége a vádelv tekintetében

A szakirodalomban komoly vitákat váltott ki annak megítélése, hogy a vád tárgyát képezi-e a vádirati tényállásnak azon része, amelynek elviekben jogi

⁶ FARKAS Ákos–RÓTH Erika: *A büntetőeljárás*, Budapest, Wolters Kluwer, 2019. 251.

⁷ BELOVICS Ervin: *A vád törvényessége*, Habilitációs tézis. <https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12081/file/Tézis.pdf> (Letöltés ideje: 2026. május 10.)

⁸ BH 2009.5.140.

⁹ BH 2011.8.219.I.

¹⁰ EH 2012.08.B17.

¹¹ BH 2015.5.120.

¹² BH 2012.2.31.

¹³ E kérdéskörrel a 33/2013. (XI. 22.) AB határozat foglalkozik részletesen.

¹⁴ II. 4. a)–b) pont.

¹⁵ https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/a_vad_torvenyessagenek_vizsgalata.pdf (Letöltés ideje: 2026. május 9.)

¹⁶ Be. 492. § (2) bekezdés.

jelentősége lehetne, de azt az ügyész a jogi minősítés keretében – szakmai meggyőződésből vagy figyelmetlenségéből – nem értékelte. A jelenlegi jogalkalmazói gyakorlatra is irányadó megoldást a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának egykori ajánlása fogalmazta meg, amelynek alapján a vádemelésre jogosult indítványában leírt konkrét cselekmény akkor is vád tárgyává tettnek tekintendő, ha a vádló a cselekmény miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezte, de annak minősítését elmulasztotta. A jogi minősítés elmaradása esetén a vád képviselőjét fel kell hívni a hiányok pótlására, és ha ennek nem tesz eleget, csak akkor lehet a bíróságnak az eljárást megszüntetnie.¹⁷

A Legfőbb Ügyészség részéről ismert volt olyan vélemény, amelynek alapján csak azok a tények alkotják a vád tárgyát, amelyeket az ügyész kifejezetten – a Btk. szerint – minősített. Ezzel szemben a Kúria jelenlegi álláspontja az egykori Legfelsőbb Bíróság gyakorlatát követi, miszerint a vád tárgyát képezi a vádiratban szereplő minden olyan tény is, amelyet az ügyész jogilag nem minősített. A következetes bírósági gyakorlat az utóbbi álláspontot követi, tehát a bíróságok jellemzően átvállalják a felelősséget a vádirati tényállás teljes körű vizsgálata és minősítése tekintetében.¹⁸

III.1. A Kúria Bfv.I.1.803/2016. számú jelentős ügyben hozott határozata

Jogosulatlan pénzügyi szolgáltatási tevékenység büntette valósul meg, ha magánszemély elkövető erre vonatkozó engedély hiányában rendszeresen és haszonszerzés érdekében folytat pénzkölcsönzési tevékenységet.

Az elsőfokú bíróság a terheltet bűnösnek mondta ki költségvetési csalás büntetőjében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont] és 3 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk. 345. §); ezért halmazati büntetésül felfüggesztett szabadságvesztésre és pénzbüntetésre ítélte. Emellett vele szemben vagyonekobjzást is elrendelt. A fellebbezések alapján másodfokon eljáró törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a terhelt terhére megállapított bűncselekményeket a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 298/D. § a) pontja szerinti jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntetésének minősítette, megállapítva, hogy a büntetés nem halmazati jellegű, mellőzte a szabadságvesztést, és felemelte a vagyonekobjzás összegét.

A jogerős ügydöntő határozatok ellen a terhelt és védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt. Álláspontjuk szerint a pénzügyi szolgáltatási tevékenység végzéséhez a szükséges engedély hiánya szükségszerű tényállási elem, amelyet azonban az eljáró bíróságok nem vizsgáltak, ezen körülmény sem az alapos gyanúban, sem a vádiratban nem szerepelt. Hivatkoztak továbbá arra is, hogy a terhelt büntetethetősége elévült.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt nem találta alaposnak és megállapította, hogy az eljárás során beterjesztett vádirat mindenben megfelel a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 2. § (2) bekezdésében foglaltaknak, azaz pontosan körülírt törvénybe ütköző cselekményt tartalmazott és a vádló pontosan körülírta a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket, az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának helyét, idejét stb.

A Kúria rámutatott, hogy nem értékelhető a törvényes vád hiányaként és a vádon való túlterjeszkedésként az, ha a bíróság egy bűncselekmény törvényi tényállását megvalósító elkövetési magatartás kapcsán a tettazonosság keretei között a vádiratban le nem írt tényt is megállapít; a vádelv nem jelent minden részletre kiterjedő azonosságot a vádban leírt és az ítéletben megállapított történeti tények között. A járási ügyészség vádirata részletesen leírta, hogy 2008., 2009. és 2010. évben a terhelt milyen nagyságrendben nyújtott összesen négy alkalommal kölcsönt a vádiratban megjelölt személyeknek, az adósok milyen összegű kamatot fizettek, tehát pontosan tartalmazta a kölcsönök idejét, azok összegét és kamatait. A vád valamennyi releváns tényt tartalmazott, amely a jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntetésének megállapításához szükséges.

Rámutatott a Kúria, hogy a jogosulatlan pénzügyi tevékenység keretében a pénzügyi szolgáltatás fogalmának megállapítására a keretdiszpozíció tartalommal kiegészítő igazgatási norma rendelkezései az irányadók. Így a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) rendelkezései alapján egyértelmű, hogy magánszemély pénzügyi szolgáltatási tevékenységet nem végezhet, ahogy pénzügyi intézmények is csak törvény által szabályozott szigorú feltételek mellett tehetik. Az irányadó tényállás szerint pedig a terhelt a pénzkölcsönöket minden esetben ellenérték – az általa kikötött kamat – fejében nyújtotta, azaz haszonszerzés végett rendszeresen, ismétlődő jelleggel, vagyis üzletszerűen. A terhelt a vádirat szerint is magánszemélyként végezte ezt a tevékenységet, így bűnösségének megállapítása törvényes vádon alapul.

A Kúria végül megállapította, hogy az ügyben az elévülés nem következett be. A megtámadott határozatokat ezért hatályában fenntartotta.¹⁹

III.2. A Kúria Bfv.III.942/2014. számú ügyben hozott határozata

A törvényszék a 2013. február hó 15. napján kelt ítéletével az I. rendű, II. rendű, III. rendű terheltet a régi Btk. 276. §-ába ütköző folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége miatt próbaára bocsátotta, míg az I. rendű, II. rendű, III. rendű, és az V. rendű terheltet az ellenük a régi Btk. 318. § (1) bekezdésbe ütköző és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntette és a régi Btk. 303. § (1) bekezdésbe ütköző és a (3) bekezdés

¹⁷ BÉRCES Viktor: *A vádemelésről*, Glossa Iuridica, 2023/1–2, 93.

¹⁸ TREMMEL Flórián: *Magyar büntetőeljárás*, Budapest–Pécs, Dialóg Campus, 2001, 451.

¹⁹ <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/tajekoztatoa-kuria-bfvi18032016-szamu-jelentos-ugyben-hozott-hatarozatarol> (Letöltés ideje: 2026. május 7.)

b) pontja szerint minősülő pénzmosás büntette miatt emelt vád alól részben bizonyítottság, részben bűncselekmény hiányában felmentette.

Az ítéletábla mint másodfokú bíróság a 2014. február hó 26. napján jogerős ítéletével a törvényszék ítéletének az I. rendű, a II. rendű, a III. rendű, és a V. rendű terheltekkel szemben a régi Btk. 318. § (1) bekezdésbe ütköző és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntettét és a régi Btk. 303. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő pénzmosás büntettét elbíráló részét hatályon kívül helyezte és az e bűncselekmények miatt indult büntető eljárást – törvényes vád hiányában megszüntette, ugyanakkor a magánokirat-hamisítást társtettesként és folytatólagosan elkövetettnek minősítette és a próbára bocsátás tartamát az I. rendű terhelt esetében 2 évre, a II. és III. rendű terheltnél pedig 1 évre mérsékelte.

A vádirati tényállásnak tehát – fejtette ki a másodfokú bíróság – mindazon tényeket tartalmaznia kell, amelyek a jogtalan haszonszerzési célzatra utalnak. Ezzel szemben jelen ügyben tárgyalt vádban nincs leírás arról, hogy a vádlottak milyen megfontolástól vezérelve határozták el, hogy a C. Rt. sértettel faktoring szerződéseket kötnek; melyik cég, miért és hogyan szeretett volna ezáltal pénzhez jutni; pontosan mi volt a célja a pénzmozgásnak, lehetett-e valamelyik érintett céget illetően esetleg adóoptimalizálási szándék; ki és mikor állapotodott meg arról, hogy a pénzt a H.-E. Kft. számlájára utalják vagy más módon a Kft. érdekeltségű köréhez tartozó személynek átadják. Mindezek annak megállapításához vezetnek, hogy sem a haszonszerzési célzat, sem annak jogtalansága tekintetében a vád leírását, ténybeli adatot nem tartalmaz, a vádirat ezen pontatlansága pedig a csalás pontos körülírásának és a vád törvényességének hiányát eredményezi.

Az ítéletábla jogi álláspontja szerint a vádirat a pénzmosás büntette kapcsán is csupán annyit részletez, hogy a „csalás bűncselekmény elkövetéséből származó” pénznek mi lett a sorsa, azt ki, mikor és milyen módon vette fel, vagy utalta át. A vád e részében sem törvényes, ugyanis a szabadságvesztéssel büntetendő cselekmény megnevezése a történeti tényállás és a vád kellékei közül a pontosan körülírt magatartás hiányát nem pótolja.

Az elsőfokú bíróság a vádirati tényállásban vád tárgyává nem tett jogtalan haszonszerzési szándékra utaló történeti leírás hiányában folytatott le feleslegesen bizonyítást és jutott arra a következtetésre, hogy a vádlottakat ilyen szándék nem vezette. Ebből következően a vádon túlterjeszkedve járt el és hozott felmentő rendelkezéseket. Az ügyész nem írta le, hogy a vádlottaknak mi volt az indítéka, mely alapján a Btk.-ban foglalt számos célzatos vagyoni elleni, vagy gazdasági bűncselekmény, de akár büntető tényállást ki sem merítő szándék is felvethető. A pontosan körülírás hiányában a vádlottak, védők a védekezésre fel sem készülhettek, a bíróság ténylegesen olyan irányú bizonyítást folytatott le, amely nem a vádiraton alapult, hanem a vád kereteit maga kísérelte meghatározni, s ezáltal megsértette a régi Be. 1. §-ában foglalt eljárási feladatok megoszlásában foglalt alapelvet.

A Kúria a másodfokú bíróság jogi álláspontjával szemben azt állapította meg, hogy az alapügyben az

elsőfokú bíróság nem törvényes vád hiányában járt el, következésképpen a felülvizsgálati indítvány álláspontja helyes, és megalapozott, minden tekintetben megfelel a kialakult bírói gyakorlatnak.

A régi Be. 2. § (1) bekezdése szerint a bíróság az ítélezés során törvényes vád alapján jár el. A (2) bekezdés értelmében törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi.

A vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló indítványában ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósulásának helyét idejét és egyéb körülményeit. [1/2007. BK vélemény I. fejezet 2/b) pontja]

A másodfokú bíróság figyelmét elkerülte, hogy a Kúria már számos elvi határozatában kifejtette a következetes, és ennek értelmében követendő bírói gyakorlattal kapcsolatos álláspontját.

A vád törvényessége nem kevesebb, mint amelyet a régi büntetőeljárás törvény a 2. §-ának (2) bekezdésében megkövetel, de annál nem is több. A vád törvényessége valójában a vádirattal szemben támasztott tartalmi követelmények [rég. Be. 217. § (3) bekezdés] minimuma, amelyek keretében a bíróság azt vizsgálja, hogy a benyújtott vád alakai és tartalmi szempontból eljárásra alkalmas-e [rég. Be. 267. § (1) bekezdés j), k) pont; 309. § (1) bekezdés, 332. § (1) bekezdés d) pont], s ha alkalmasnak találja, ügydöntő határozatában dönt a vádról [rég. Be. 257. § (1) bekezdés 2. mondat].

Nem jelenti a vádelv sérelmét, ha a bíróság ügydöntő határozatában megállapított tényállás ugyan nem fedi teljesen a vádiratban leírt tényeket, de a bűncselekmény törvényi tényállásának lényeges elemeit alkotó tények tekintetében annak megfelel. [1/2007. BK vélemény I. fejezet 2/f) pontja]

A törvényes vádnak nem fogalmi ismérve az, hogy a „büntető törvénybe ütköző cselekmény” leírása körében a törvényi tényállás jogi fogalmait használja; elégséges, ha a történeti tények leírása oly mértékben konkrét, hogy azokból – bebizonyítottságot feltételezve – a büntető törvénybe ütköző cselekményre lehet következtetni (BH 2011.219.).

Nem helytálló a másodfokú bíróság azon megállapítása sem, amely szerint az elsőfokú bíróság a vádon túlterjeszkedett volna, amikor a terheltek jogtalan haszonszerzési szándékát vizsgálta, ugyanis a bíróság a haszonszerzési célzatot kizárólag a vád tárgyává tett tények keretein belül vizsgálta és jutott arra a következtetésre, hogy az nem állapítható meg. Megjegyezte a Kúria, hogy egyebekben a szubjektív oldal szükséges vagy esetleges ismérveinek vizsgálata a tárgyi oldalon lévő elkövetési magatartás nélkül nem is vizsgálható, ugyanis a célzat, mint speciális szándék, jellemzően a vád tárgyává tett elkövetési magatartásból – a történeti tényállásból – ismerhető fel.

A fenti megállapítások vonatkoznak a pénzmosással kapcsolatos másodfokú okfejtésre is azzal a különbséggel, hogy az V. rendű terhelttel szemben utóbb benyújtott vádirati tényállás 2) pontja – amely a terheltek pénzmosási cselekményével kapcsolatos – tartalmazza, hogy a „az 1-es vádpontban leírt módon megszerzett pénzüsszegekből, a pénz

eredetének leplezése céljából az engedményező cégek képviselői az alábbi átutalásokat teljesítették”. A vádirat ezt követően tételek rögzítette azokat a tranzakciókat, amelyekkel kapcsolatosan a megtévesztés, és azzal okozati összefüggésben kár keletkezett.

Figyelemmel arra, hogy az ügyek egyesítése következtében a két vádirat továbbiakban immár egységes egészet alkotott, és képezte a bírósági eljárás alapját, a vád törvényessége a pénzmossással kapcsolatos részében sem kérdőjelezhető meg.

A vád törvényessége megnyitja a bíróság eljárásának folyamatát, majd annak keretében a bíróság az ügydöntő határozatában foglal állást a vád anyagi jogi megalapozottságának a kérdésében. A vád törvényessége szempontjából annak ténybeli megalapozottsága – bizonyítékokkal kellően alátámasztottsága – közömbös, ez a büntetőper érdemi kérdése, amelyre a másodfokú bíróságnak a megismételt eljárásban kell választ adni.

Ekként a Kúria a felülvizsgálati indítványnak helyt adott, és a régi Be. 424. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülésen eljárva, a régi Be. 373. § (1) bekezdés II/e) pontjában írt eljárási szabálysértés miatt a megtámadott határozatot a régi Be. 428. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára utasította.²⁰

IV. Eseti döntések a vádhoz kötöttség elvével összefüggésben

A bíróság a bizonyítás tárgyává csak a vádirati tényállást teheti. Ezzel kapcsolatban az alábbi eseti döntések kiemelése szükséges:

- A vádelv sérelme nem valósul meg, ha a bíróság a vádiratban megnevezett terheltnek a vádiratban terhére rótt cselekmény elkövetési magatartását rögzíti, és a tettazonosság keretei között a sértett személyét – a vádiratban foglaltaktól – eltérően állapítja meg; akkor sem valósul meg a vádhoz kötöttség sérelme, ha a bíróság ténymegállapítása szerint a vádiratban leírt és elbírált cselekménynek nem egy, hanem több sértettje van.²¹
- A törvényes vád követelményét nem sérti, ha a bíróság bűnösséget kimondó ítélete – a vádbeli jogi értékeléstől eltérően – bünszervezetben elkövetővel szemben szabja ki a büntetést, ha ennek ténybeli alapjai a vádban leírt tények között szerepelnek; ettől függetlenül a bíróság a tettazonosság keretei között a bűncselekmény bünszervezetben elkövetésének tényét akkor is megállapíthatja, és ennek megfelelően szabhatja ki a büntetést, ha a bünszervezetben elkövetésre vonatkozó adatokat a vád nem rögzíti, hanem azokra csak a bíróság előtti bizonyítási eljárás nyomán derült fény.²²
- A tényállásnak a vád keretein belül az elkövetés módja tekintetében történő pontosítása nem sérti a vádhoz kötöttséget.²³

- Nem jelenti a vádon túlterjeszkedést, ha a bíróság a tényállás hiánytalan tisztázása érdekében egyes rész körülmények tekintetében eltér a vádtól.²⁴
- Nem jelenti a vádelv sérelmét, ha a bíróság ügydöntő határozatában megállapított tényállás ugyan nem fedi teljesen a vádiratban leírt tényeket, de a bűncselekmény törvényi tényállásának lényeges elemeit alkotó tények tekintetében annak megfelel, ezért a tettazonosság keretén belül marad. A tettazonosság keretei között megállapított tényállás esetén nem sérti a vádelvet, ha a bíróság a lopás miatt emelt vád alapján orgazdaságot vagy más vagyon elleni bűncselekményt állapít meg.²⁵
- Nem értékelhető a törvényes vád hiányaként és a vádon túlterjeszkedésként sem, ha a vádhoz képest az elkövető kilétét és valamely bűncselekmény törvényi tényállásába illeszkedő elkövetési magatartás lényegét illető változtatás nélkül, tehát a tettazonosság keretei között a bíróság a vádiratban le nem írt tényt – pl. egy másik bűncselekmény törvényi tényállásának részét alkotó eredményt – is megállapít, és a cselekményt ennek figyelembevételével értékeli.²⁶
- Nem jelenti a vádelv sérelmét, ha a vádban szereplő vagyoni hátrány (kár) összege bírósági bizonyítás eredményeként módosul.²⁷
- A vádelv a vád és az ítélet tényállása közötti teljes történeti azonosságot nem követeli meg. A bíróságnak a bizonyítás során a tényállás hiánytalan, valóságnak megfelelő tisztázására kell törekednie; a bizonyítás eredményéhez képest az ítéleti tényállás több vonatkozásában (így az elkövetés helye, ideje, módja, eszköze, motívuma, eredménye stb. tekintetében) eltérhet a vádirati tényállástól anélkül, hogy az a vádelvet sértené. Ezért a vád keretein belül a tényállásnak az elkövetés módja tekintetében történő pontosítása nem sérti a vádhoz kötöttséget.²⁸
- A vádhoz kötöttség elvéből fakad a tettazonosság szükségessége, vagyis az ítéletnek a vádirat által leírt cselekménnyel kapcsolatos tényeket kell tartalmaznia. A bíróság olyan tényeket is rögzíthet ítéletében, amit a vádirati tényállás nem tartalmaz. Nem jelenti a vádelv sérelmét, ha a bíróság a történeti tényállással összefüggésben olyan részleteket is megállapít, amelyeket a vádirat nem tartalmazott; valamint akkor sem sérül a vádelv, ha a bíróság határozatában foglalt tényállás nem fedi a vádban foglalt tényeket, de a bűncselekmény lényeges elemét alkotó tények tekintetében annak megfelel.²⁹
- A bíróságot a cselekmény vádirati minősítése (vagy akár annak hiánya) nem köti, ennek alapján a bíróság a cselekményegység keretén belül bármely tényt a vádtól eltérően is megállapíthat, tehát a bíróság ténymegállapító tevékenysége nem korlátozódik a vádbeli tényleírás valós vagy valótlan voltának eldöntésére. Ennek alapján akár a vádban le nem

²⁰ <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/tajekoztato-bfyiii-9422014-szamu-ugyhoz> (Letöltés ideje: 2026. május 7.)

²¹ EH 2015.04.B13.

²² EH 2015.03.B10.

²³ EH 2005.1199.

²⁴ BH 2014.5.136.I.

²⁵ BH 2011.9.245.

²⁶ BH 2009.1.5.II.

²⁷ BH 2006.2.42.I.

²⁸ BH 2005.7.242.

²⁹ BH 2005.1.7.

írt tény is megállapítható, ha az nem lép túl a vád tárgyává tett cselekmény keretein,³⁰ mindez pedig eredményezheti akár alapeset helyett minősített eset megállapítását is.³¹

IV.1. A Kúria Bhar.III.1061/2015. számú büntetőügyben hozott határozata

A törvényszék a 2014. február hó 26. napján kelt ítéletével a VIII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 2 rendbeli a régi Btk. 252. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő vesztegetés büntetében, és ezért őt 1 év 8 hónapi börtönbüntetésre ítélte, amelynek végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette.

A másodfokú bírósághoz eljáró ítélőtábla a 2015. február 26. napján kelt ítéletével a VIII. rendű vádlottat az ellene 2 rendbeli vesztegetés büntett miatt emelt vád alól felmentette.

Az ítéletet ellen a fellebbviteli főügyészség jelentett be fellebbezést a VIII. rendű vádlott terhére, a bűnösség megállapítása és büntetés kiszabása végett, mivel álláspontja szerint a vesztegetés büntetével valóságos anyagi halmazatban kell megállapítani a hűtlen kezelés büntetést.

A Legfőbb Ügyészség a fellebbezést módosított tartalommal fenntartotta. Sérelmezte, hogy az ítélet nem állapította meg azt, hogy a VIII. rendű vádlott a hitelek előterjesztése és folyósítása során vagyonkezelőnek minősült, és elkövette a hűtlen kezelés büntetést. Indítványozta, hogy a Kúria a nyilvános ülésen a Be. 352. § (2) bekezdés a) pontja szerint az iratok tartalma alapján az ítéleti tényállást egészítse ki, majd az így kiegészített tényállás alapján a másodfokú ítéletet a régi Be. 398. § (1) bekezdése alapján változtassa meg és állapítsa meg a VIII. rendű vádlott bűnösségét a Btk. 376. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntetében, továbbá vele szemben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést szabjon ki.

A fellebbezést azonban a Kúria nem találta alaposnak. Nem megalapozatlansági ok az, ha az alapügyben eljárt bíróságok nem rögzítenek a tényállásban olyan – a vádlott bűnösségét érintő – tényeket vagy körülményeket, amelyeket a vádirat sem tartalmazott, és erre vonatkozó bizonyítási indítvány sem merült fel sem a vád, sem a védelem részéről, de a vád tárgyává tett tényállás hivatalból sem indokolta további bizonyítás felvételét.

A Legfőbb Ügyészség indítványa ugyanis a tényállás olyan kiegészítésére irányult, amely nem része a megyei főügyészség vádiratának, mivel a VIII. rendű vádlottal szemben hűtlen kezelés büntette miatt nem emelt vádat, vagyis azt, hogy vagyon kezelői megbízatása lett volna, és a vagyonkezelői kötelezettség megszegésével vagyoni hátrány okozott volna.

Ennek megfelelően az ugyanezen a napon benyújtott vádirat értelemszerűen a hűtlen kezelés büntetének tényállási elemeit még csak közvetett formában sem tartalmazta, nevezetesen azt, hogy a VIII. rendű vádlottat idegen vagyon kezelésével bízták meg, más

szóval vagyonkezelő lett volna, hogy a vagyonkezelői kötelességeit megszegte, és ezzel okozati összefüggésben vagyoni hátrányt okozott volna, és az milyen tételekből tevődött össze, és pontosan milyen összegű volt.

A régi Be. 2. § (4) bekezdése szerint a bíróság köteles a vádat kimeríteni, de a vádon túl nem terjeszkedhet. Ez egyben azt is jelenti, hogy a Legfőbb Ügyészség által indítványozott kiegészítések olyan tényekre vonatkoztak, amelyek nem képezték a vád tárgyát, vagyis az irányadó tényállás e tényekkel történő kiegészítése a vádon történő olyan túlterjeszkedés lenne, amely a vádelv törvényes követelményét sértené.

A harmadfokú bíróság tehát túlterjeszkedne a vádon, ha olyan cselekményt vagy részecselekményt is elbírálna, amelyet a vádló nem tett vád tárgyává.

Ekként a Kúria a régi Be. 397. § alapján a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.³²

Záró gondolatok

A vád törvényességi kritériumaival, valamint a vádelvvel kapcsolatos hazai joggyakorlat – a Kúria következetes ítélkező tevékenysége folytán – fokozatosan egységesül. Jóllehet, a jogalkotó nem könnyítette meg sem az ügyészségek, sem a bíróságok feladatait, mivel a jelenlegi büntetőeljárás törvényben általánosságban nem határozza meg a törvényes vád fogalmi elemeit. Ezzel együtt elmondható, hogy a bíróságok kontrollfunkciójának továbbra is kiemelt jelentősége van, amelynek érvényesülését számos eljárásjogi szabály biztosítja, így például a vádirat hiányosságainak pótlására való felhívás lehetősége (Be. 493. §). Mindazonáltal elsőrendű értékűként kezelendő a funkciómegosztás elve, ennek alapján a bíróságok továbbra is csak alaki szempontból vizsgálhatják az egyes váddokumentumokat.

Felhasznált irodalom

Monográfiák, tanulmányok

- [1] BELOVICS Ervin: A vád törvényessége, Habilitációs tézis. https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12081/file/T_ezis.pdf (letöltés ideje: 2026. május 9.)
- [2] BÉRCES Viktor: *A vádemelésről*, Glossa Iuridica, 2023/1–2, 81–108.
- [3] FARKAS Ákos–RÓTH Erika: *A büntetőeljárás*, Budapest, Wolters Kluwer, 2019.
- [4] TREMMEL Flórián: *Magyar büntetőeljárás*, Budapest-Pécs, Dialóg Campus, 2001.

Jogszabályok

- [1] 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról.
- [2] 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.
- [3] 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról.

dontesrol-az-iteleti-tenyallas (Letöltés ideje: 2026. május 7.)

³⁰ BH 2005.1.7.

³¹ BH 2010.7.174.

³² <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/t-j-e-k-o-z-t-t-o-bharii10612015-szamu-buntetougyben-hozott->

- [4] 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről.

Bíróági döntések

- [1] Kúria Bfv.I.1.803/2016/5.
[2] Kúria Bhar.III.1061/2015/5.
[3] Kúria Bfv.III.942/2014. (EBH2015.B.10.).
[4] EH 2015.04.B13. (Kúria Bfv.I.814/2014.).
[5] EH 2014.10.B17. (Kúria Bfv.II.1.208/2013.).
[6] EH 2012.08.B17. (Kúria Bfv.III.434/2012.).
[7] EH 2011.2299. (Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.615/2011.).
[8] EH 2005.1199. (Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.779/2004.).
[9] BH 2015.5.120. (Kúria Bfv.II.1.077/2014.).
[10] BH 2014.5.136. (Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.940/2010.).
[11] BH 2012.4.86. (Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.777/2010.).
[12] BH 2012.2.31. (Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.755/2011.).
[13] BH 2011.9.245. (Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.1005/2010.).
[14] BH2011.8.219. (Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.1036/2010.).
[15] BH 2010.7.174. (Legfelsőbb Bíróság Bfv.564/2008/5.).
[16] BH 2009.5.140. (Fővárosi Ítéltábla 2.Bkf.0.463/2008.).
[17] BH 2009.1.5. (Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.854/2007.).
[18] BH 2006.2.42. (Legfelsőbb Bíróság Bfv.II.361/2004.).
[19] BH 2005.7.242. (Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.779/2004.).
[20] BH 2005.1.7. (Fővárosi Ítéltábla 1.Kbf.310/2003.).

Egyéb források

- [1] 1/2007. BK vélemény.

KÚRIAI DÖNTÉSEK
Bírósági Határozatok
A Kúria lapja

A szerkesztőbizottság elnöke:
Dr. Ábrahám Márta, a Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet igazgatója

Főszerkesztő:
Dr. Balogh Zsolt, kúriai tanácselnök

A szerkesztőbizottság tagjai:
Böszörményiné dr. Kovács Katalin, elnökhelyettes
Dr. Csák Zsolt, kollégiumvezető
Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna, kúriai bíró
Dr. Somogyi Gábor, kúriai tanácselnök
Dr. Molnár Ferencné, kúriai tanácselnök
Dr. Orosz Árpád, kollégiumvezető
Dr. Dzsula Marianna, kúriai bíró
Dr. Stark Marianna, kúriai tanácselnök
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin, kúriai tanácselnök
Dr. Kalas Tibor, kollégiumvezető
Dr. Hajnal Péter, kúriai tanácselnök
Dr. Kiss Árpád Lajos, kúriai bíró

Jogi szaknyelvi lektor:
Dr. habil. Beliznai Kinga tanszékvezető egyetemi docens

A kiadó, szerkesztőség címe:
Kúria
1055 Budapest, Markó utca 16.
Kiadja:
Kúria – Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet

A kiadásért felel: a Kúria Werbőczy István Országbírói Kutatóintézetének igazgatója

Megjelenik havonként.

ISSN 2786-3964 (Online)
